497

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO EBORENSE
36
10 A
36

AVREI SERMONES SEV HOMILIAE,

D. PETRI CHRYSOLOGI

Archiepiſcopi Rauennatis.

36.10.A.36

NVNC RECENTER EMENDATI & politioribus typis commiſſi,

Iuncta nouiter capitum ſerie & materiarum in hoc opuſculo contentarum.

VENETIIS,

Apud Ioannem Baptiſtam Hugolinum.

M D LXXXVIII.

DIVI PETRI CHRYSOLOGI VITA, ex certis authoribus conquiſita & collecta.

PETRVS Chryſologus in foro Cornelij, quod Imolam vocant, honeſtis parentibus natus, à diuo Cornelio illius ciuitatis Epiſcopo, non modo ſanctiſſimis moribus, ac diſciplinis optimè inſtitutus, ſed etiā ſacris altaribus oblatus eſt, ac cōſecratus: nec ita multò poſt, beatiſſimo Sixto III. Pont. Max. à Deo præmonſtratus Eccleſiæ Rauennatis XXII. Archiepiſcopus adlegitur. Hic vir omni genere laudis excellens duobus Concilijs, quorum alterum Rauennæ, Romæ alterū, Cælij Symmachi Pontif. Max. itemq; Theodorici Oſtrogothorū Regis iuſſu indictū eſt, interfuit, ſubſcripſitq;. Ad Calcedonenſem prçterea ſynodum aduerſus Eutychen hæreticorum literas dedit, quæ adhuc extāt. At verò quantum aurea quadam ingenij, atque eloquentiæ vbertate præſtiterit, vnde & Chryſologi cognomen cōſecutus eſt, ex eius orationibus facillimè exiſtimare licet, quæ & verbis, & rebus illuſtribus refertæ, amplius CLXXVI. quas quidem adhuc inuenerim, & legerim, ferūtur. Is quum Pontificio munere annos circiter LX. præſtantiſſimè perfunctus eſſet, apud Forocornelienſes IIII. Non. Decembris exceſſit è vita, anno ferè quingenteſima poſt natū humanæ gentis ſeruatorem Ieſum Chriſtum. Sepultus eſt iuxta corpus glorioſi martyris Caſſiani: atq; vno omnium conſenſu, inter diuos relatus: cui etiam anniuerſarij honores in teſtimonium vitæ, piè, ſanctèq; tranſactæ decreti ſunt.

EXIMII DOCTORIS PETRI Chryſologi vita, ex Ioanne Tritemio religioſiſſimo viro Abbate Spanhemenſi contexta.

PETRVS *Archiepiſcopus Rauennas vir eruditus, atq; ſanctiſſimus, in vita multis coruſcans miraculis, in declamandis Homilijs ad populum excellentis ingenij fuit, multosq́; tam verbo, quàm exemplo ad veritatis tramitem conuertit. Multa ſcripſit pro ædificatione fidelium: de quibus feruntur.*

Sermones,& Homiliæ plures. Lib.I.
Ad Eutychen Epiſtola quæ incipit,
Triſtis legi triſtes literas.
Scripſit etiam Epiſtolas alias.

Claruit ſub Martiano Auguſto,
Anno ab orbe redempto,
C C C C L.

ILLVSTRI DOMINO GEORGIO GRADONICO

ANDREÆ FILIO

Domino & Mœcęnati ſuo,

IOANNES BAPTISTA VGOLINVS Typographus obſequium ſuum defert.

INTER ea, quæ mortalium ſtudia Clariſs. Georgi Gradonice, & præſenti hominũ memoriæ,& poſterorum ſequaci conſecrare perpetim recordationi conſueuerunt:non poſtremũ ſanè decantata paſſim prudẽtum ſnĩa locũ obtinet grata recepti liberaliũ munifica largitione virorum beneficij, & tenax memoria; Nec id iniuria quidẽ: cum ſacroſanctæ hominum ſocietates vnanimi voluntatum conſtitutę conſenſu,hac vberi talionis recompenſatione tanquam fomento abundè alantur, incrementa ſumant ampliſſima,& ſolida tãdem diuturni temporis ſerie perpetuo conſeruentur: Qua re nil profecto ſub cõcauo hoc

cęlorum globo humana mente excogitari poteſt, uel ſanctius, nil creato huic microcoſmo iucundius aut expetēdum magis. Quod cum me idiotam licet (ſic bonorum conſuetudine & doctorū perſuaſionibus cōfirmatum) lateat nequaquam, exoptato huic pariter & adamato vnicè gratitudinis theſauro quantum per me fieri licuit locum faciens: ſi non quantum meriti expoſcit amplitudinis tuæ magnitudo, tātū referre mea queat in præſens tenuitas: id ſaltem iure debitum refundere gratanter conor in futurum, quod viriū omni nixu ingenua voluntatis conteſtatione ab hoc meo poteſt animo perpetim amplitudini tuę deuotè addicto proficiſci. Et iccirco vt ſegetem opimā Cereri meſſores antiquitus, Libero patri racemifero muſtū recens viticolæ primitias offerebant, frugi homines: Romanę veteres matronę mūdum muliebre Pithio Apollini Delphico Plutarchi teſtimonio deuouebant, & militaribus inſignes artibus viri, (confirmantibus id Herodoto & Heliodoro hiſtori-

ſtoricis illuſtribus) ſpolia hoſtiū manubijs detracta dijs numinibus ſuis conſecrabant: & vt ſummatim multa complectar ſuæ quiſquam ſuppellectilis cuius quotidiani vſus exercitio vitam cōterit ſuis pr uatim dicat numinibus dedicatque: Ita ego ex hac mea meſſe typographica literarium tibi hoc tanquam numini meo Illuſtris Georgi huius recētis anni primigenium munus xenioli vice, & apophoreti ſincero oblatū animo recēter typis commiſſum meis exhibeo, minimè quidem prophanum aut lectione, ét aſſidua indignum, cum & ſummā redoleat autoris ſanctiſſimi pietatem, & eam ſimul eruditionem reconditam lectori non mediocris ingenij exhibeat, quæ & bonorum ſolitæ pietati, & doctrina commendatorum induſtriæ deſiderioq; abūdè admodum factura ſit ſatis. Siue enim materia ſpectetur ipſa, non pauca piorum animis præſtant conſolationis fomenta & gaudij ſcripta hæc, quotidiè meditando repetita. ſiue etiā ſtilus & forma dicendi attendatur, erudi

torum in his nil deſuturũ ẽt ampliſſimiſq́;
comprobatum deſiderijs extat, cũ & va
rietate delectent plurimum, & copia ſa-
tiare vel auidiſſimum quempiam abũdè
ſatis queant lectorem, ac is etiã tãquam
lumẽ acceſſerit verborũ ornatus, ea ſen
tentiarũ grauitas, idq; ad extremum re-
rum pondus, neminẽ vt non facilè & in
amorẽ ſui paſſim rapiant, & ad auidè cõ
cupitã ſimul lectionem inuitẽt. Id quod
amplitudini tuæ ſi ſucceſſiuis ita per oc-
cupationes ſuas horis licuerit, non incõ
modè propediẽ pro iudicij perſpicuita-
te clarum euadet, quã pro veteri ſua ad
huiuſmodi ſtudia volũtate propẽſa ad-
modum, non parum ex huiuſce opuſcu-
li lectione voluptatis capturam mihi iã-
pridem habui perſuaſum. Accipe igitur
Clariſſime Gradonice Mœcęnas vnice,
hoc qualecũq; eſt Vgolini tui munuſcu-
lum Artaxerxis iſtius imitatione, qui vil
lici humilis oblatum hilari vultu aquæ
hauſtũ non doni tenuitate põderata, ſed
offerẽtis animum metitus, ſerena fronte
regio digna faſtigio ſuſcepit.

D.PE-

D. PETRI CHRYSOLOGI

SERMONVM INDEX

Eo ordine, quo in vetuſtis codicibus habentur.

De duobus filijs Prodigo, & Frugi. Sermo 1
De eiſdem ſermo 2
De eiſdem ſermo 3
De eiſdem ſermo 4
De eiſdem ſermo 5
In Pſalmum xcix. ſermo 6
In illud Matthæi, Cum ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, &c. & de hypocriſi ſermo 7
De Ieiunio, & Eleemoſyna ſermo 8
In illud Matthæi, Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, &c. & de eleemoſyna ſermo 9
In Pſalmum xxviij. ſermo 10
De ieiunio, & tentationibus Chriſti ſermo 11
De eiſdem ſermo 12
De eiſdem ſermo 13
In Pſalmum xl. ſermo 14
De Centurione ſermo 15
De duobus Dæmoniacis ſermo 16
De Dæmoniaco ſermo 17

De So-

De Socru Petri ſermo 18
De Scriba, cuius Chriſti ſequi ſe non permiſit ſer. 19
De ſedata maris tempeſtate ſermo 20
De eadem ſermo 21
De terrenorum cura deſpicienda, deq́; ſeruo vigili. ſermo 22
De terrenorum cura deſpicienda ſermo 23
De ſeruo vigili ſermo 24
De terrenorum cura deſpicienda ſermo 25
De fideli diſpenſatore ſermo 26
De ſcandalo tollendo ſermo 27
De Matthæo, & Chriſto cum publicanis manducante ſermo 28
De eiſdem ſermo 29
De eiſdem ſermo 30
De Phariſæorum, & diſcipulorum Ioannis ieiunio, ſermo 31
De eo, qui habebat manum aridam ſermo 32
De filia Archiſynagogi, deq́; muliere ſanguinũ profluuio laborante ſermo 33
De eiſdem ſermo 34
De muliere profluuio ſanguinis obnoxia ſermo 35
De Hemorrhoiſſa, & filia Archiſynagogi ſermo 36
De Ionæ prophetæ ſigno ſermo 37
De iniuria æquo animo toleranda ſermo 38
De perſeuerantia orationis ſermo 39
De bono Paſtore ſermo 40
De ieiunio, & eleemoſyna ſermo 41
De eiſdem ſermo 42

De ora-

De oratione, ieiunio, & eleemoſyna ſermo 43
In Pſalmum primum ſermo 44
In Pſalmum VI. ſermo 45
In Pſalmum xciiij. ſermo 46
De parabolis inuentæ margaritæ, & ſagonæ miſſæ in mare ſarmo 47
In illud Matthæi, Venit Ieſus in patriam ſuam, &c. & de inuidia ſermo 48
De eiſdem ſecundum Marcum ſermo 49
De Paralytico, ſermo 50. Diuo Hieronymo, ac Chryſoſtomo falsò aſcriptus.
De Dæmoniaco ſurdo, & muto ſermo 51
De eodem ſermo 52
De Pace ſermo 53
De Zachæo ſermo 54
In illud Lucæ, Quis ex vobis patrem petit panẽ, &c. deq; patrum in filios charitate ſermo 55
De Symbolo Apoſtolorum ſermo 56
In Symbolum Apoſtolorum ſermo 57
In idem ſermo 58
In idem ſermo 59
In idem ſermo 60
In idem ſermo 61
In idem ſermo 62
De Lazaro à mortuis ſuſcitato ſermo 63
De eodem ſermo 64
De eodem ſermo 65
De diuite, & Lazaro ſermo 66
In Orationem Dominicam ſermo 67

In

In eandem ſermo 68
In eandem ſermo 69
In eandem ſermo 70
In eandem ſermo 71
In eandem ſermo 72
De Paſchali ſolennitate ſermo 73
De Reſurrectione Chriſti ſermo 74
De eadem ſermo 75
De eadem, deq́ secunda Chriſti manifeſtatione facta mulieribus in monumento regredientibus ſer. 76
De Reſurrectione Chriſti ſermo 77
De ſeptima Chriſti manifeſtatione facta diſcipulis, ad mare Tiberiadis ſermo 78
De Reſurrectione Chriſti ſermo 79
De Reſurrectione Chriſti, & ſecunda manifeſtatione facta mulieribus à monumento regredientibus ſermo 80
De quinta Chriſti manifeſtatione facta diſcipulis, cũ Thomas abeſſet ſermo 81
De Chriſti Reſurrectione, & quarta manifeſtatione facta duobus euntibus in caſtellum ſermo 82
De nona Chriſti manifeſtatione facta recumbẽtibus vndecim diſcipulis ſermo 83
De quinta Chriſti manifeſtatione facta diſcipulis, cũ abeſſet Thomas, deq́ ſexta cum adeſſet ſermo 84
In illud Ioannis, Iam die feſto mediante, &c. ſer. 85
De Annuntiatione, & Conceptione D. Ioannis Baptiſtæ ſermo 86
De eiſdem ſermo 87

De

eiſdem ſermo 88
eiſdem ſermo 89
eiſdem ſermo 90
eiſdem ſermo 91
eiſdem ſermo 92
e ea, quæ vnxit vnum vnguento ſermo 93
e eadem ſermo 94
e eadem ſermo 95
De parabola zizaniorum ſermo 96
De eadem ſermo 97
De parabola grani ſinapis ſermo 98
De parabola fermenti ſermo 99
De Syrophęniſſa, ſiue Cananęa ſermo 100
In illud Lucæ. Nolite timere eos, qui occidunt corpus,&c. deq; morte contemnenda ſermo 101
De Centurione ſermo 102
De filio viduæ excitato à mortuis, deq; corporum reſurrectione ſermo 103
De diuite, cuius ager ferarum fuit ſermo 104
De muliere, quę habebat ſpiritũ infirmitatis ſer. 105
De ficu, quæ fructum non pertulit ſermo 106
In diuum Petrum Epiſcopum ſermo 107
In verba Apoſtoli. Obſecro vos per miſericordiam Dei,&c. ſermo 108
In eadem ſermo 109
In verba eiuſdem. Non eſt autem ſcriptum propter Abraham tantùm,&c. ſermo 110
In verba eiuſdem. Propterea ſicut per vnum hominem peccatũ in hũc mundũ intrauit,&c. ſer. 111

In

In verba eiuſdem. Si enim vnius delicto mors regnauit per vnum, &c. ſermo 112
In verba eiuſdem. Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato, vt gratia abundet? &c. ſer. 113
In verba eiuſdem, Peccauimus, quia non ſumus ſub lege, ſed ſub gratia? &c. ſermo 114
In verba eiuſdem. An ignoratis fratres, ſcientibus enim legem loquor, &c. ſermo 115
In verba eiuſdem. Quid ergo dicemus? lex peccatum eſt? abſit, &c. ſermo 116
In verba eiuſdem. Inctus eſt primus homo Adam in animam viuentem, &c. ſermo 117
In verba eiuſdem. Notum autem vobis facio fratres Euangelium, &c. & de morte ſermo 118
In verba eiuſdem. Neſcitis, quòd hi, qui in ſtadio currunt, &c. ſermo 119
In verba eiuſdē. Nolite configurari huic ſeculo, &c. ſermo 120
De Diuite, & Lazaro ſermo 121
De eiſdem ſermo 122
De eiſdem ſermo 123
De eiſdem ſermo 124
De Villico iniquo ſermo 125
De eodem ſermo 126
De Decollatione D. Ioan. Baptiſtæ, qui falsò D. Chryſoſtomi titulo editus eſt ſermo 127
In Diuum Apollinarem Epiſcopum, & Martyrem, ſermo 128
In Diuum Cyprianum Martyrem ſermo 129

In

VIII

In Conſecratione Epiſcopi ſermo 130
In illud Ioannis. Si quis ſermonem meum ſeruauerit,&c. ſermo 131
De vnitate fidelium ſermo 132
In D. Andream Apoſtolum ſermo 133
In D. Felicitatem Martyrem ſermo 134
In Diuum Laurentium ſermo 135
In Adelphum Epiſcopum ſermo 136
De prædicatione diui Ioannis Baptiſtæ ſermo 137
De Pace ſermo 138
De remittendo fratri delicto ſermo 139
De Annuntiatione diuæ Mariæ Virginis ſer. 140
De Incarnatione Chriſti ſermo 141
De Annuntiatione D. Mariȩ Virginis ſermo 142
De eadem ſermo 143
De eadem ſermo 144
De generatione Chriſti ſermo 145
De eadem ſermo 146
De Incarnationis ſacramento ſermo 147
De eodem ſermo 148
De Natiuitate Chriſti, quem quidam Seueriani putant, ſed falsò. ſermo 149
De fuga Chriſti in Aegyptum ſermo 150
De eadem ſermo 151
De infantium nece, qui non rectè tamen D. Seuerini titulo circunfertur ſermo 152
De eadem ſermo 153
In diuum Stephanum Protomartyrem ſermo 154
De Kalendis Ianuarijs, quæ varia gentium ſuperſti-

tione polluebantur ſermo 155
De Epiphania,& Magis ſermo 156
De eiſdem ſermo 157
De eiſdem ſermo 158
De eiſdem ſermo 159
De eiſdem ſermo 160
De parabola ſerui ab agro regreſſi, deq́; hominis erga Deum gratitudine ſermo 161
De eo,qui volebat diuidere hæreditatem ſermo 162
De terrenorum cura deſpicienda ſermo 163
In illud Lucæ.Ignē veni mittere ī terrā,&c.ſer. 164
In conſecratione diui Proiecti Epiſcopi Forocornelienſis ſermo 165
De Quadrageſimali ieiunio ſermo 166
De diuo Joanne Baptiſta prædicante, deq́; pænitentia agenda ſermo 167
De parabola centum ouium ſermo 168
De parabolæ drachmæ perditæ ſermo 169
De eo, quòd Chriſtus miſit Apoſtolos curatum varios morbos,&c. ſermo 170
De diſcipulis illatis manibus prandentibus ſer. 171
De inuidia,& Hypocriſi ſermo 172
De diuo Ioanne Baptiſta,& Herode ſermo 173
De Decollatione diui Ioannis Baptiſtæ ſermo 174
De Marcellino Epiſcopo Vicohauentino,& diuæ Mariæ Virginis partu ſermo 175
De cæco ſermo 176

FINIS.

36-19-B-36

AVREI SERMONES SEV HOMELIAE, D. PETRI CHRYSOLOGI Archiepiſcopi Rauennatis.

De duobus filijs, Prodigo & Frugi. Sermo I.

HODIE nobis Dominus patrem cum filijs duobus vocauit, & produxit in medium: vt immenſum ſuæ pietatis indicium, ſæuam Iudaicæ gentis inuidiam, reditum ſupplicem populi Chriſtiani, pulchram panderet per figuram. *Homo quidam habuit duos filios, & dixit adoleſcentior ex illis, patri: Pater, da mihi portionem ſubſtantiæ quæ me contingit. Et diuiſit, inquit illis ſubſtantiam.* Luc. 19. Quantùm pius pater; tantùm hæres impatiens: qui patris fatigatur ad vitam, qui patris, quia tempus audire non poteſt, nititur auferre ſubſtantiam: hic ipſam prærogatiuam filij meruit non habere, qui ea quæ patris erant noluit poſſidere cum patre. Sed quæramus quæ res filium rapuit hos ad auſus, ad petitionem tantam fiducia quæ leuarit. Quæ res? illa ſcilicet, quæ cæle-

ſtem patrem ſciebat nullo claudendum fine, cōcludendum tempore nullo, nulla mortis poteſtate ſoluendum. Et ideo cupit viuendi libertate gaudere, qui ditari noluerat facultatibus decedentis. Denique illum fuiſſe huius petitionis offenſam, genitoris largitas comprobauit. *Et diuiſit, inquit, illis ſubſtantiam.* Petente vno, ambobus totam ſubſtantiam mox diuiſit, vt ſcirent ſi ij, quod antè tenebat pater, non fuiſſe auaritiæ, ſed amoris: prouidentia, non inuidentia, non dediſſe. Tenebat pater ſeruare ſubſtantiam filijs, non negare, & manere ea pignoribus cupiens, non perire. Beati filij quorum tota eſt in patris charitate ſubſtantia. Beati quibus manet tota in obſequio patris, in patris cultura poſſeſſio. Ceterùm facultates vnitatem ſcindunt, fraternitatem ſeparant, cognationem ſpargunt, parentum perdunt: & violant charitatem, ſicut ex ſequentibus eluceſcit. *Pater, da mihi portionem ſubſtantiæ, quæ me contingit. Et diuiſit, inquit, illis ſubſtantiam. Et non poſt multos hos dies, congregatis omnibus adoleſcentior filius peregre profectus eſt in regionem longinquam, & ibi diſſipauit ſubſtantiam ſuam, viuendo luxurioſe. Et poſteaquam conſumſiſſet omnia, facta eſt fames valida in regione illa, & ipſe cæpit egere, & abijt, & adhæſit vni ciuium regionis illius, & miſit illum in villam ſuā, vt paſceret porcos. Et cupiebat implere ventrem ſuum de ſiliquis, quas porci manducabant, & nemo illi dabat.* Eſſe quid facit cupiditas ad cenſum præceps. Ecce quemadmodum ſine patre cenſus nudauit filium, non ditauit: cenſus filium tulit è gremio patris, eiecit de domo, exemit patria, ſpoliauit fama, exuit caſtitate. Quod vitæ, quod motum, quod pietatis, quod libertatis, quod eſt gloriæ, nil reliquit. Ciuem denique in peregrinum, filium in mercenariū, in egenum locupletem, liberum mutauit in ſeruum, iunxit porcis à patre pijſſimo quem ſeiunxit, ut ſeruiret

uiret cœnoſo pecori, qui pietati ſanctæ parere contempſit. *Congregatis, inquit, omnibus adoleſcentior.* Adoleſcentior iſte plane non ætate, ſed cenſu; qui congregauit bona patris, & abijt longè plus mente, quàm loco: vt dato, non accepto precio miſere ſe venderet ſeruituti. Sic mercator ad talem contractum peruenit, qui parentum debitum neſcit ſoluere, qui vicem neſcit redhibere generanti. Eſt penes patrem dulcis conditio, libera ſeruitus, abſoluta cuſtodia, timor lætus, blanda vltio, paupertas diues, ſecura poſſeſſio. Namque ad patrem labor reſpicit, fructus redundat in filios. *Diſſipauit, inquit ſubſtantiã ſuã.* Quæ cõpoſita fuerant patre moderante, prodigente filio diſſipantur: vt vel tarde ſapiat patrem cuſtodem, non incubatorem fuiſſe ſubſtantię. *Viuendo luxurioſe.* Mortalis eſt iſta vita, quia moritur virtutibus, qui vicijs viuit: ſepelitur famæ, perit gloriæ, qui manet turpitudinis creſcit infamiæ. *Et poſteaquam conſumpſiſſet omnia, facta eſt fames valida in regione illa.* Luxuriæ ventri, gulæ, fames tortor apponitur: vt ibi vltrix pœna ſæuiat, vbi pœnalis reatus exarſerat. *Facta eſt fames valida.* Ad talem finem ſemper voracitas tendit, ad talem peruenit terminum fugienda voluptatis effuſio. *Et ipſe cæpit egere.* Filium data facit egere ſubſtantia, quæ diuitem negata ſeruabat: vt penes ſe deficeret habendo, qui penes patrem abundauerat, non habendo. *Et adhæſit vni ciuium regionis illius, & miſit illum in villam ſuam, vt paſceret porcos.* Sic inuenit, qui ſe negat patri, qui ſe committit extraneo: ut ſentiat ſe verum iudicem, qui fugit indulgentiſſimum prouiſorem. Affectionis deſertor, pietatis refuga, deputatur porcis, porcis addicitur, porcorum traditur ſeruitutis, porcorum paſcua luculenta percurrit, inquieti gregis teritur & maculatur excurſo, ut ſentiat quàm miſerum ſit, amarum quàm ſit, quie-

tis paternæ beatitudinem perdidiſſet. *Et cupiebat implere vētrē ſuū de ſiliquis, quas porci manducabant, & nemo illi dabat.* Quam crudele miniſteriū q a neq; conuiuit porcis, q uiuit porcis. Miſer, qui porcorū deficit, & eſurrit in ſaginam. Miſer, qui ſqualētis cibi cupit, nec impetrat qualitatem. His edocti, inſtructi talibus, maneamus in domo patris, matris in gremio perduremus, cognatorum conſtringamur amplexibus viſcera nos paterna conſtringant: ne nos ad ſupradicta mala pertrahat adoleſcentiæ miſeranda libertas. Sepiat nos paterna reuerentia, matris componat affectio, cognatorum cuſtodiamur affectibus. Inter propinquorum lumina non valent delicta verſari. Propinquorum quot oculi, tot lucernæ. Dies eſt aſpectus matris, Sol patris rutilat in vultu. Vnde viuentiinter tot virtutum duces, criminum tenebræ propinquare non poſſunt. Sed menſa patris nos alit virtutis cibo, ſalutis epulo, delicijs honeſtatis & gloriæ. Et quia latius nos de hac parabola dicere cogit prolixa ſeries lectionis, quis ſit pater in donando facilis, facilior in recipiendo: quis ſit frater fratris triſtiſſimus in ſalute, quis ſit adoleſcentior in abſceſſu inſipiens, ſapientiſſimus in regreſſu: ſequenti ſermone votis communibus inquiremus.

De eiſdem, Sermo II.

LVxurioſum filium, filium patris pijſsimi deſertorem, quæ perculerint mala in tantum, vt fame tabidum porcorum dederit ſeruituti: ſuperiore, quo valuimus, ſermone perſtrinximus. Nunc eius reditum, nunc eius pœnitentiam, meliore iam voto, verbis lætioribus proſequamur. *In ſe, inquit, reuerſus dixit: Quanti mercenarij patris mei abundant panibus, &c.* In ſe reuerſus eſt, in ſe antè redit, vt rediret

rediret ad patrem, qui à ſe antè receſſerat, cùm receſsit à patre. A ſe migrat, & ab homine totus tranſit in beſtiá, paterna: pietatis immemor, gratiæ genitoris ob itus. *Quanti mercenarij patris mei abundant panibus ego autem hic fa ne pereo* . Fames reuocat, quam ſaturitas exu erat: fames illi patrem dedit ſapere, cui copia tulerat ſentire genitorem. Et ſi tantum præſtitit ve. inuita fames, probate quid voluntarium poſsit conferre ieiunium. Oneratus venter ad vitia cor deponit, premit mentem, ne ſupernam valeat ſentire pietatem. Corpus, inquit, quod corrumpitur, aggrauat animam & deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Vnde & Dominus: Attēdite, ne grauentur corda veſtra crapula & ebrietate. Vacuãdus eſt ergo vēter moderatione ieiunii, vt exoneratus animus poſſit ad alta ptendere, cōſcēdere ad virtutes, poſsit ad ipſum pietatis authorem totus aliger peruolare. Hoc Elias probat, qui dominici continuatione ieiunii defęcatus à carnali pōdere, mortis victore euolauit ad cęlū. *Surgam, & ibo ad patrem meum.* Iacebat qui dixit ſurgam, intellexit lapſum, ſenſit ruinam iacere ſe turpis luxuriæ: reſpexit in lubrico, & ideo exclamat: *Surgam, & ibo ad patrem meum*. Qua ſpe? qua fiducia? qua confidentia? qua ſpe? Illa qua pater eſt. Ego perdidi quod erat filij: ille, quod patris eſt, non amiſit. Apud patrem non intercedit extraneus, intus eſt in patris pectore ipſe qui interuenit, & exorat affectus. Vrgentur patris viſcera iterum filium genitura per veniam. Ibo ad patrem reus, ſed pater viſo filio cooperit mox reatum, diſſimulat iudicem, qui magis vult implere genitorem, & ſententiam cito vertit in veniam, qui redire cupit filium, non perire. *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam illi: Pater, peccaui in cœlum & coram te.* Cōfeſſio patrem pandit, genitorem loquitur pœnitudo. *Peccaui in cœlum*

Luc. 15.

Sapien. 7

Luc. 21.

3. Re. 19

4. Reg. 2

lum & coram te. Cui peccatur in cęlo, non terrenus pater eſt.ſed & cęleſtis, ideo adiecit: Coram te. Cui in cælo, & in terra, ante oculos ſunt omnia quæ geruntur. *Peccaui in cælum, & coram te, & iam non ſum dignus vocari filius tuus.* Peregrè profectus eſt iſte, & in regionē lōginquā fugit, ſed accuſatores ſuos, ſed teſtes ſuos, diuini pr̄is oculos nō refugit. Hoc Dauid
Pſa. 138 clarius aperit, ſic dicēdo: Quò ibo à ſpiritu tuo? & à facie tua quò fugiā? Si aſcendero in cœlū, tu illic es: ſi deſcendero in infernum, ades: ſi ſumpſero pennas meas diluculo, & habitauero in poſtremo maris: Etenim illuc deducet me manus tua, & tenebit me dextera tua. Videt iſte per totum mundum nuda Dei oculis delicta conſiſtere: non cœlum, non terrā, non maria, non abyſſum, non ipſam noctem, Deo velare poſſe peccata. Sentit quantum ſit ſceleris, mali quantum, in ipſo Dei peccare conſpectu, & ideo cla-
Pſal. 50. mat: Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci. Vnde & iſte adoleſcentior ſimiliter vociferatur, & clamat: *Peccaui in cælum, & coram te, & iam non ſum dignus vocari filius tuus.* Non dicit: Non ſum dignus eſſe filius tuus, ſed non ſum dignus vocari filius tuus: quia vocari ad gratiam, pertinet eſſe ad naturam.
Gal. 1. Audi Apoſtolum dicentem: Ab eo qui vos vocauit in gratiam ſuam. Hic ergo adoleſcentior, quia perdiderat quod erat naturæ, iudicat ſe quod eſt gratię non mereri. *Fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis.* Ecce, poteſtatis ſuæ filius quò deuenit? voluptas luxuriæ, adoleſcentię libertas, ecce filium quò promouit? *Fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis.* Vt locatione annua ſeruitus innouetur, vt labore iugi conditio conducta deteratur, vt die toto in opere ſuſpiret miſeræ verna mercedis, vt ſit ſemper venditor ſui, neć vnquam negare ſuam valeat ſeruitutem. Et hoc petit, quia qui penes extraneum ſeruam ſenſerat libertatem, penes patrem credit ſibi futuram liberam

ſerui-

ſeruitutem. Iam nunc fratres, vellem lectionis huius aperire myſterium, ſi non reuocaret iſtius vtilitatis intentio, quia vos video non quaſi noſtra audire debito cum dolore, ſed quaſi extranea intellectu tranſuolare feſtino. Noſtra, noſtra & omnibus profutura nobis ſemper loquitur Chriſtus, & ob corrigendos nos myſtica frequentat exempla dominus, qui pater ſuorum voluit eſſe ſeruorum: qui magis amari uoluit, quàm timeri? qui panem vitæ ſe dedit ipſum, qui ſanguinem ſuum in poculum ſalutis effudit. Prꝺteritis comparationibus præſentes corrigit, & futuros: ne bonum patrem, ne genitorem pium deſerentes, ad mundi longinqua, & nimis peregrina tendamus: ibique viuendo luxurioſe, ſubſtantiam totam ſalutis diſſipemus, & vitæ omnibusq; conſumptis famem ſpei grauiſſimam perferamus: & ſic nos primario regionis illius, hoc eſt, deſperationis authori diabolo iam tradamur: & ille nos mittat in villam ſuam, hoc eſt, ad huius ſeculi illecebroſas conualles: mittat ad paſcendos porcos, eos videlicet qui proni ſemper in terram viuũt uentri, & æſtus carnis in volutabro luti temperant, in cœno præmunt, refrigerant in gurgite vitiorum. Quod autem mercenarios ſuos mittat ad porcos, facit hoc inſatiata crudelitas, quæ contenta non eſt homines criminoſos fieri: niſi eos vitiorum duces, criminum faciat & magiſtros. Cum eos tales fecerit, non ſinit eos ex ipſo porcorum cibo, paſtuque ſaturari: vt eſuriẽtes uitia plus delinquant, luxurioſos ſatietas capere non poteſt: voluptas neſcit expleri. Vnde nos cum bono patre ſimus, permaneamus apud genitorem pium: vt & diaboli laqueos poſsimus euitare, & bonis patris iugiter perfruamur. Profunda poſt ſeruabimur: quia communioni & moribus plus debemus.

De eiſdem. Sermo III.

FIlii luxurioſi abſceſſum, regreſſum, culpam, pœnitentiam percurrimus hactenus ſermone geminato: occurſum modò patris, bonitatem patris, patris ineffabilem miſericordiam proſequamur. Luc. 15. *Surgens, inquit, venit ad patrem ſuum: cùm autem eſſet longè, vidit illum pater ſuus, & miſericordia motus eſt, & accurrit, & cecidit ſuper collum eius, & oſculatus eſt illum.* Surgens, venit ad patrem ſuum. Surrexit iſte mentis & corporis de ruina: ſurrexit de profundo inferni, cœli alta contingens: apud cœleſtem patrem filius ſurgit plus de venia, quàm corruit de reatu. *Surgens venit ad patrem ſuum.* Venit non greſſu pedum, ſed mentis inceſſu: longinquus terreni itineris non indiguit; quia compendia viæ ſalutaris inuenit. Diuinum patrem neſcit viarum curſu quærere: qui fide quærens, mox ſibi illum inuenit eſſe præſentem. *Surgens venit ad patrem ſuum: cùm autem eſſet longè.* Quomodo longè eſt is, qui venit? quia nondum peruenit. Iſte qui venit, uenit ad pœnitentiam, ſed nondum peruenit ad gratiam: uenit ad domum patris, ſed nondum peruenit ad gloriam priſtini, uel habitus, uel honoris. Pſa. 112 *Cùm autem eſſet longè, vidit illum pater ſuus.* Vidit pater ille, qui in altis habitat, & humilia reſpicit, & alta à longè agnoſcit. *Vidit illum pater ſuus.* Pater vidit illum, vt & ille patrem poſſet attendere: patris viſus illuſtrauit filij venientis aſpectum, vt tota fugaret ſ obſcuritas, quæ circunfuſa fuerat de reatu. Non ſunt ta es tenebræ noctis, quales illæ ſunt, quę de confuſione veniunt peccatorum. Pſal. 29. Aliud Prophetam dicentem: Comprehenderunt Pſal. 37. me iniquitates meæ, & non potui videre. Et alibi: Iniquitates meæ grauatæ ſunt ſuper me. Et poſt: Et lumen oculorum meorum non eſt mecum. Nox ſepelit

pelit

pelit heſternum lumen, peccata ſenſum, animum
membra confundunt. Niſi ergo cæleſtis pater, re-
deuntis filii radiaſſet in vultu: & totam confuſionis
caliginem reſpectus ſui lumine ſuſtuliſſet, nunquam
diuini vultus vidiſſet iſte filius claritatem. *Vidit eũ*
de longè, & miſericordia motus eſt. Mouetur miſeri-
cordia, qui loco non poteſt dimoueri, accurrit, non
progreſſu corporis, ſed pietatis affectu. *Cecidit ſuper*
collum eius. Non lapſu viſcerum, ſed compaſsionis.
Cecidit ſuper collum eius. Vt erigeret ſic iacentem.
Cecidit ſuper collum eius. Vt amoris onere, onus tol- *Mat.* 11.
leret peccatorum. Venite ad me, inquit, omnes qui
laboratis, & onerati eſtis. Tollite onus meum ſuper
vos, quia leue eſt. Videtis quia filius iuuatur iſtius
patris onere, non grauatur. *Cecidit ſuper collum eius,*
& oſculatus eſt eum. Sic pater iudicat, ſic emendat,
ſic peccãti filio dat oſcula, non flagella. Delicta non
videt vis amoris, & ideo pater peccata filii rede-
mit oſculo, clauſit amplexu; ne nudaret pater filij
crimina, pater filium ne fędaret. Pater ſic curat filii
vulnera, ne filio cicatricem, næuum filio ne relin-
quat. Beati, inquit, quorum remiſſæ ſunt iniquita-
tes: & quorum tecta ſunt peccata. Si adoleſcentis
huius factum diſplicet, horret abſceſſus: nos à tali *Pſal.* 11.
patre nullatenus diſcedamus. Aſpectus patris fugat
crimina: expellit noxam: cunctam nequitiam &
tentamenta propellit. Certè ſi abſceſsimus: ſi ſub-
ſtantiam patris totam luxurioſe diſperſimus nos vi-
uendo: ſi quicquid vſquam commiſimus facinoris,
& delicti, ſi ad impietatis præruptum totum, totam
venimus ad ruinam: ſurgamus aliquando, & ad ta-
lem patrem, tali inuitati redeamus exemplo. *Cum*
autem videret eum, miſericordia motus eſt, & accurrit, &
cecidit ſuper collum eius, & oſculatus eſt illum. Rogo
quis hic deſperationis locus? Quæ his excuſationis
occaſio? hic ſimulatio quæ timoris? Niſi fortè time-
tur

tur occurſus: terret oſculum: turbat amplexus, & capere ad vindictam, non recipere ad veniam pater creditur, cum filium trahit manibus, claudit gremio, ligat lacertis. Sed hanc cogitationem debellatricem vitæ, ſalutis inimicam expugnant nimis, nimis auferunt quæ ſequuntur. *Dixit autem pater ad ſeruos ſuos, citò proferte ſtolam primam, & induite illum, & date annulum aureum in manu eius, & calceamenta in pedibus eius, & adducite vitulum ſaginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur, quia hic filius meus mortuus fuerat, & reuixit: perierat, & inuentus eſt.* His auditis adhuc moramur? adhuc non redimus ad patrem? *Citò proferte ſtolam primam, & induite illum.* Suſtulit filii crimina, qui non ſuſtulit nuditatem: hinc eſt quòd à ſeruis antè veſtiri voluit filium, quàm videri: vt ſoli patri nota eſſet nuditas: quia pater ſolus videre filij non poterat nuditatem. *Citò proferte ſtolam primam.* Pater hic, qui in ſecundis eſſe non paſſus eſt peccatorem, plus de venia, quàm de iuſtitia gaudium vult habere. *Citò proferte ſtolam primam.* Non dixit, vnde venis? fuiſti vbi? vbi ſunt quæ tuliſti? quare tantam gloriam tanta turpitudine commutaſti? ſed: *Citò proferte ſtolam primã, & induite illũ.* Videtis, quia delicta non videt vis amoris. Tardam miſericordiam pater neſcit. Delicta qui diſcutit, prodit. *Et date annulum in manu eius.* Paterna pietas contenta non eſt innocẽtiam reparare ſolam, niſi priſtinum reſtituat & honorem. *Et date calceamenta in pedibus eius.* Quàm pauper rediit quiditatus abſceſſerat, & de tota ſubſtantia calceamenta in pedibus non reportat. *Date calceamenta in pedibus eius.* Ne vel in pede remaneret deformitas nuditatis: certè vt calceatus anterioris vitæ rediret ad curſum. *Et adducit vitulum ſaginatum.* Communis vitulus non ſufficit, niſi fuerit pinguis, niſi fuerit ſaginatus: vitulus pinguis teſtatur paternæ pinguedinem charitatis.

ritatis. *Et adducite vitulum ſaginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur: quia hic filius meus mortuus fuerat, & reuixit: perierat, & inuentus eſt.* Hiſtoriam loquimur adhuc, & iam cogitamus arcanum nudare myſterium. Mortuus filius vituli ſuſcitatur ex morte, & vnus vitulus totius familiæ funditur in ſaginã. Sed differendum eſt: vt ſenioris dolorem vetuſtum, vetuſtiorem fratris inuidiam proſequamur.

De eiſdem. Sermo IIII.

DE iunioris filii reditu & ſalute gaudẽtes, ſenioris flebiliter pandimus, & dolemus inuidiam, qui ſummum frugalitatis bonũm extremo zeli malo pdidit, & liuoris. *Erat, inquit, filius eius ſenior in agro & cùm veniret, & appropinquaret domui, audiuit ſymphoniam & choros, & vocauit vnum de ſeruis, & interrogauit quæ hæc eſſent. Iſque reſpondit, frater tuus venit, & occidit pater tuus vitulum ſaginatum, quia ſaluum illum recepit. Indignatus eſt autem, & nolebat introire. Erat, inquit filius eius ſenior in agro.* Erat in agro terram percolens, ſe deſertans, duritiam ſoluit ceſpitis, perdurat affectum, ſentes eradicat & gramina, ſtimulos inuidiæ non euellit. Sic in ſegete cupiditatis fructum zeli colligit, & liuoris. *Et cum veniret, inquit, & appropinquaret domui, audiuit ſymphoniam & choros.* Inuidum fugat ſymphonia pietatis, chorus charitatis excludit, & quem venire ad fratrem, & appropinquare domui, vocat ratio naturæ, hunc peruenire zelus non ſinit; liuor non patitur introire. Inuidia malum veſtutum, prima labes, antiquum virus, ſæculorum venenum, cauſa funeris. Hæc in principio ipsũ angelum eiecit, & deiecit de cælo. Hæc de Paradyſo hominem principem noſtræ generationis excluſit. Ipſa hũc ſeniorem fratrem paterna ſecluſit è domo. Hæc Abrahæ progeniem, populum ſanctitatis, ad

auctoris ſui cędē, ad mortem ſui Saluatoris armauit. Inuidi inteſtinus hoſtis non carnis quatit muros, nō cędit ſepta membrorum, ſed in ipſam cordis arietat arcem, & antequam viſcera ſentiant, ipſam dominā corporis animā prędo capit, & adducit inc'uſam. Si ergo volumus cęleſtē mereri gloriā, ſi Paradyſi beatitudinē poſsidere, ſi æterni patris inhabitare domū, ſi volumus rei cœleſtis parricidij non teneri peruigili fide, luce ſpiritus terras inuidię pellamus, & excludamus inſidias, inuidiā totis armorum cęleſtium viribus comprimamus: quia ſicut nos Deo iungit charitas, à Deo inuidia ſic ſeiungit. *Pater ergo illius egreſſus, cœpit rogare illum.* Cor patris anxium varijs arctatur motibus filiorum, & inter diuerſos pignorū caſus genitoris pietas ſtupefacta diſcurrit, quia videt fratrē fratris reditu mox fugari, & ſalute alterius ſibi alterū mox perire, ac mœrorē lōgū breui gaudio penſatum inuidiæ liuore turbari O zeli tumor, duos non capit domus ampla germanos. Et quid mirum fratres? Fecit inuidia, fecit vt mundi tota duobus eſſet anguſta fratribus latitudo, namq; ipſa Cain iunioris erexit in mortem, ut eſſe ſolum zeli liuor faceret, quem primum fecerat lex naturæ. *At ille reſpondens dixit patri ſuo, Pater ecce tot annis ſeruio tibi.*

Gene. 4.

Sic ſapit qui patris audet iudicare pietatem. *Ecce tot annis ſeruio tibi.* En patri filius naſcendi beneficia qua ſeruitute compenſat. *Nunquam mandatum tuum præteriui.* Hoc tibi non tua innocentia, ſed patris uenia dedit, quia multa charitate delicta filij maluit tegere, quàm laudare. *Et nunquam mihi dediſti hœdum, vt cum amicis meis epularer.* Fratri inuidus animus gratus eſſe non poteſt patri: & paternę largitatis memor non eſt, qui eſt fraternæ immemor charitatis. Hœdum ſibi datum negat, qui ſubſtantię partem totam tempore diuiſionis accepit, Tunc enim cùm frater iunior dari ſibi ſubſtantiæ peteret portionem

pater

pater ambobus totum fratribus mox diuiſit: Euangeliſta dicente, *Et diuiſit illis ſubſtantiam*. Sed inuidus ſimulat ſemper: mentitur inuidus ſemper. *Et nunquam mihi dediſti hædum, vt cum amicis meis epularer*. Amicos paternos ſuos eſſe non computat: hos non amicos, ſed extraneos credit: à quibus vidit in patris gratiam ſe amari. *Sed poſteaquam filius tuus hic, qui deuorauit ſubſtantiam ſuam cum meretricibus, venit, occidiſti illi vitulum ſaginatum*. Hic redijſſe fratrem dolet, non dolet perijſſe ſubſtantiam: nec damni cauſa quæritur, ſed liuoris: qui fratrem redeuntē de ſuo decorare debuit: non debuit de perdito ſic fœdare. In filio eſt ſubſtantia patris tota: & ideo nil pater perdidit, filium cùm recepit. Frater credidit damnum, qui redijſſe conſpicit cohæredem. Et quãdo inuidus non auarus, quãdo quicquid habet alter ſe computat perdidiſſe? *At ipſe dixit illi fili, tu ſemper mecum es, & omnia mea tua ſunt: epulari autem, & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus fuerat, & reuixit: perierat, & inuentus eſt*. O quid facit uis amoris: quamuis malo filio non eſſe neſcit, non eſſe non poteſt pater: uidet filium degeneraſſe animo: uidet paternæ pietatis, paterni generis nil habere, & tamen nuncupat filium: ſuadet effectum: ad gratiam vel ſpem reuocat largitatis, dicendo: *Tu ſemper mecum es, & omnia mea tua ſunt*. Hoc eſt dicere: Patere filium redijſſe patri, permitte patri filium ſuſcepiſſe: nec ille aliud quam patrem quæſiuit, qui veniens nõ filij, ſed loco mercenarij uoluit collocari, dicens: *Pater peccaui in cælum, & coram te: & iam non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis*. Sint tibi omnia, illi ſufficit pater: & ne quid tibi de præſentibus, de ueteribus exiſtimes imminutum: illi noua, & futura perquiram. Certè ſi conſilium patris ſequeris, & præceptum, participa præſentia cum fratre: vt cum ipſo tibi communia ſint futura.

ra. Gaude ergo, & inuentum gaude: vt ille te gaudeat non periiſſe. Sed iam ſermonem hiſtoricum concludamus: ut poſtea quæ ſunt myſtica, quæ profunda, Chriſto reuelante pandamus.

De eiſdem. Sermo V.

CAllidi debitoris eſt & inuerecundi, ſæpè pacta non ſoluere: & patientiſſimum creditorũ longa & artifici cauillatione protelare. De abſceſſu, de reditu luxurioſi filii. Quintus eſt hic ſermo nobis, qui hiſtoricum ſenſum, ſicut promiſimus ad myſticã & ſingularem deitatis intellgentiam conabitur attollere. Vos orate: ut quia in tanto credito ſum minus
Luc. 15. per me idoneus debitor, per Deum uobis idoneus ſolutor exiſtam. *Homo quidam habuit, inquit, duos filios.* Poſteaquam Chriſtus noſtræ carnis ſuſceptiones, & Deus induit exuuias humanas. veraciter ſe Deus hominem vocat: Dominus patrem uerè ſe duorum nũcupat filiorum: quia humanitati permixta deitas, deitati conſociata pietas, miſcuit hominem & Deũ: quæ dominum uniuit in patrem. Hic ergo homo, Pater hic, duos filios habuit conditoris pontificio, non neceſſitate generantis, duos filios habuit, quos non emeruit eſſe, ſed iuſſit: quia Chriſtus ſic in oculis noſtris fuit homo: vt Deus ſemper in maieſtatis ſuæ maneret arcano. *Duos filios habuit.* Duos ſcilicet populos Iudaicum, Gẽtilemque: ſed iudaicum ſeniorem prudentia legis fecit: Gentilem paganitatis ſtultitia reddidit iuniorem. Quia ſicut ſapientia dat canos: ita quicquid uiri eſt, tollit inſipientia. Hunc ergo iuniorem mores præſtitere, non ætates: ſeniorem illum nõ tempora fecerunt eſſe, ſed ſenſus. *Et dixit, inquit, adoleſcentior ex illis patri. Pater da mihi portionem ſubſtantiæ quæ me contingit.* Cognitorem pectoris non uoce petit iſte, ſed uoto: quia à Deo bona, mala ve reportat,

pro-

propria voluntas in nobis. Denique iſte cum patre poſſeſſor totius ſortis, ad patrem propria uoluntate peruenit: dicendo, *Da mihi portionem ſubſtantiæ quæ me contingit*. Et quæ eſt iſta portio? quæ eſt? Habitus, Sermo, Scientia, Ratio, iudicium, quæ hominem pręcæteris animantibus in terrena habitatione contingunt, hæc eſt, iuxta Apoſtolum, lex naturæ. Et ideo di- Rom. 2 uiſit illis ſubſtantiam, dando iuniori quinque iſta, q̃ diximus, beneficia naturæ: ſeniori quinque legis libros diuinitus inſcribendo: per quę ſubſtãtia impar merito, numero par eſſet, humanum teneret iſta ordinem, diuino illa ſubſiſteret inſtituto: vtraque tamen lex filios vtroſque ad notitiam patris perduceret; ad reuerentiam ſui ſeruaret authoris. *Et non poſt multos dies, inquit, congregatis adoleſcentior omnibus peregrè profectus eſt in regionem longinquam: & ibi diſſipauit ſubſtantiam ſuam uiuendo luxurioſe.* Diximus iuniorem non tempora feciſſe, ſed mores, & ideo dixit. *Nõ poſt multos dies.* Quia cum principio ipſo mundi feſtinauit gentilitas ad idolorum patriam: ad longinquã diaboli regionem animo eſt peregrinata, non loco: & per elementa uanis eſt peruagata cogitationibus, nec non eſt corporeis motibus iactata per terras: nãque coram patre ſine patre erat: & cum in ſe eſſet, non erat ſecum. Hinc eſt quod luxurioſus per deſiderium ſecularis eloquentiæ, per ſcholarum lupanaria, per triuia ſectarum, diſſipauit Dei patris dementi diſputatione ſubſtantiam. Et cum conſumpſiſſet coniecturis quicquid erat ſermonis, ſcientiæ, rationis, iudicij, egeſtatem ſummam, famem magnam cognoſcendæ ueritatis miſerrimus ſuſtinebat: quia philoſophia quærendæ diuinitatis indixit laborem: ueritatis inueniendæ fructum contulit nullum. Hinc eſt quòd adhærebat primario regionis illius, à quo mittebatur in iſtud ſæculum, hoc eſt in unam multarum ſuperſtitionum uillam: vt paſceret porcos, id eſt dæ-

mones,

mones,qui dicunt domino: Si eijcis nos, mitte nos in
Mat. 8. porcos. Vt paſceret dæmones thure, victimis,ſanguine, falſarum reſponſionum mercedem pro tali labore relaturus. Occidebatur pecus:vt quod viuum nil ſcierat,diuinaret occiſum:& loqueretur ex fibris mortuum,quod nunquam fuerat ore prolocutũ. Verùm cùm nil diuinum, nil ſalutare profuturum, nil gentilis inueniret in talibus: deſperans de Deo, de prouidentia, de iudicio, de futuris, ab ſchola ad ventris ſe deponebat ingluuium, cupiens ſaturari de ſiliquis, quas porci manducabant. Hoc norunt Epicurei qui cùm Platonicas & Ariſtotelicas percurrent ſcholas, nullamq; illic aut diuinitatis,aut ſcientiæ inuenirent diſciplinam, Epicuro ſe tradunt vltimò, deſperationis & voluptatis auctori. Et manducant ſiliquas,hoc eſt voluptatibus corporis malè dulcibus inhiant, & paſcunt dæmones qui ſemper corporum vitiis ſaginantur & ſordibus, quia ſicut domino qui ſe iungit, vnus ſpiritus eſt, ita qui ſe iungit diabolo, eſt dæmon
1. Cor. 6. vnus. Sed hic iunior quanuis cuperet, non tamen ſaturabat de ſiliquis iſtis ventrem ſuum. Quare?quia nemo illi dabat. Diabolus quidem volebat per famem ſcientiæ, per voluptatum difficultatem, Gentilem reddere auidiorem ad illicita perquirenda, ad perpetranda delicta,ſed Deus pater ideo permiſit venire Gentilem, vt erroris occaſio ſalutis fieret argu-
Mat. 6. mentum,namq; diabolum ſic reliquit,vt perderet,& Gentilẽ ſuſtinere paſſus eſt famem, vt rediret. Redit autem ad patrem, & clamat, *Pater peccaui in cęlum, & coram te.* Rediiſſe iuniorem ad domum patris,& clamare Deum patrẽ vox Eccleſię quotidiana teſtatur, quæ dicit,Pater noſter qui es in cęlis. Peccaui in cęlũ,
Mat. 6. & coram te. Peccauit in cęlum, dum in cęlo Solem, Lunam,Sidera, deos eſſe blaſphemat,& hæc eadem profanat adorando. *Et iam non ſum dignus vocari filius tuus, fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis.*

Hoc

Hoc eſt dicere, quia non mereor iam filij gloriam, uel ueniæ conſequar pro mercenario labore mercedem. Et cui honor ſobolis perit, ſaltem uitalis maneat in quotidiano pane ſubſtantia. Sed pater occurrit,& occurrit longè. Cùm adhuc impij eſſemus, Chriſtus pro nobis mortuus eſt. Occurrit pater,occurrit in filio, cum per ipſum de cœlo deſcendit, & peruenit ad terras. Pater,inquit,qui me miſit,mecũ eſt. *Cecidit ſuper collum eius*. Cecidit,cum per Chri- *Ioan.8.*
ſtum diuinitas tota noſtra decumbit, & incumbit in carne. *Et oſculatus eſt eum.* Quando?quando miſeri- *Pſal.84.*
cordia & ueritas obuiauerſit ſibi iuſtitia & pax oſculatæ ſunt ſe. *Dedit ſtolam primam*. Illam quam Adam perdidit,immortalitatis gloriam ſempiternam. *Poſuit annulum in manu eius.* Annulum honoris, titulum libertatis, inſigne pignus ſpiritus, ſignaculum fidei, arram cœleſtium nuptiarum: audi Apoſtolum, Deſponſaui uos uni uiro uirginem caſtã exhibere Chri- *2.Cor.11*
ſto. *Et calceamenta in pedibus eius.* Vt eſſent calciati pe *Ephe. 6.*
des in prædicatione Euangelij, ut eſſent beati pedes *Rom.10.*
euangelizantium pacem. *Et occidit ei uitulum ſaginatum*. Illud, de quo Dauid cantabat, Et placebit Deo ſuper uitulum nouellum cornua producentem,& un *Pſa.*
gulas. Occiditur patre uitulus ſic iubente: quia Chriſtus Deus Dei filius occidi ſine patris uoluntate non poterat: audi Apoſtolum,Qui proprio filio nõ pepercit,ſed pro omnibus nobis tradidit illum. Hic eſt ui- *Rom. 8.*
tulus qui in epulum noſtrum quotidie ac iugiter immolatur. Sed frater ſenior,ſed ſenior filius ueniens ex agro, populus legalis, meſſis quidem multa, operarij autem pauci: audit in domo patris ſymphoniã, audit choros, & introire non vult. Hoc quotidie oculis noſtris intuemur. Nã uenit Iudæus ad domum patris,id *Luc.10*
eſt,ad Eccleſiam,ſtat foris per inuidiam, audit Dauidicam citharam perſonare,audit ex cõcentu Prophetico ſymphoniam, ex populorum uario conuentu

choros audiuit, & introire non vult per inuidiā ſtans foris. Dum gentilem fratrem priſtinis iudicat & horret ex moribus, ipſe paternis bonis ſe eximit, ipſe ſe paternis excludit gaudiis. Quod autem dixit. *Ecce tot annis ſeruio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi, & nunquam dediſti mihi hædum.* Tacendum potius, quàm loquendum eſſe iam duximus, quia Iudæus loquitur & non facientis verba ſunt, ſed tumētis. Pater egreditur, & dicit filio, *Fili, tu ſemper mecum es.* Quomodo? per Abel, per Henoch, per Sem, per Noë, per Abraham, per Iſaac, per Iacob, per Moyſem, per omnes ſanctos, per quos Iudaica generatio in Euangelio lecta deriuatur, cùm dicit,
Mat. 1. Abraham genuit Iſaac, Iſaac genuit Iacob. Et omnia mea tua ſunt. Quemadmodum? quia tibi lex, tibi prophetia, tibi templum, tibi ſacerdotium, tibi ſacrificia, tibi regnum, tibi munera, tibi (quod eſt ſuper omnia) natus eſt Chriſtus. Sed quia tu per inuidiam perdere vis fratrem, paternas epulas, patris gaudia dignus es non habere. Anguſto ſermone res latiſſimas, non vt voluimus, aperire potuimus, ſed ſcientiæ veſtræ, intellectui veſtro lata ſunt, quæ in ſermone noſtro videntur anguſta. Non ſit hæc ingrata, ſimplex & inculta collatio, quæ nos res myſticas & excelſas non narrare, non declarare, ſed aperire compulit, & explanare.

In Pſalmum. XCIX. Sermo VI.

QVoniam redeunte filio iuniore familia tota choros egit, cæleſtem cecinit ſymphoniam, conuenit & nos hodie pſalmum ſumere, dare tympanum, ponere organum, citharam tangere, & adtantam Dei Patris gaudium melodiam Dauidicam perſonare, *Iubilate Deo inquit, omnis terra.* Quid eſt, quod intelligentia huius exultationis inquirit?

Quid

Quid eſt, quod poſt tanta deitatis, tam terribilia, tam mirifica præcepta terra nunc vocatur,& inuitatur ad iubilum. *Iubilate,inquit,Deo omnis terra.* Quid eſt,quod poſteaquam terribilis? Deus mitiſſimi paſtoris elegit officium, perſonam paſtoris induit, Vt vagos populos, palantes plebes, diſperſas longè, iateq; gentes, velut errantes oues in vnum paſtor miſericors congregaret, immo vt nationes feras, prædam mortis, carnis cibum, potum ſanguinis, beſtiarum furorem ſitientis, ad vſum lactis, ad cibum graminis, ad ouium totam duceret & redderet lenitatem, terræ omni paſtoralem mandat, & imperat diſciplinam, dicendo, *Omnis terra iubilate Deo*. Sicut militem tuba terribilis producit ad bellum, ſic oues ad paſcua dulcedo iubilationis inuitat. Bellandi ergo fremitum paſtorali lenitate mitigare conuenit, vt gentes tam mitis gratia ſaluaret, quas diu peremerat feritas naturalis. Quod autem paſtoralis bonus eſſet reditus, ad terras veniret Chriſtus, clamauit ipſe hodie. Ego ſum paſtor bonus, Paſtor bonus animam ſuam ponit pro ouibus ſuis. *Ioan.10.* Hinc eſt quòd adiutores, quòd ſocios ad curam totius orbis ipſe magiſter inquirit, dicendo, *Iubilate Deo omnis terra*. Hinc eſt quòd oues ſuas Petro vicē ſua, vt paſceret ad cœlum remeaturus commendat. Petre,inquit,amas me; paſce agnos meas. Et ut tenuia redditus primordia non cogeret poteſtate, ſed pietate portaret, repetit, Petre amas me; paſce agnos meos. *Ioan.21.* Commendat oues, ouium commendat germina, quia fœcunditatem gregis ſui paſtor præſcius nouerat iam futuram. Petre amas me; paſce agnos meos. Iſtis agnis collega paſtoris Petri Paulus pio paſtu plena lactis vbera porrigebat, dicendo, Lac vobis potum dedi, non eſcam. *1.Cor.3.* Senſit hoc Rex beatus, & ideo pro balatu clamat, Dominus paſcit me, & nihil mihi deerit, in loco viridi ibi me colloca- *Pſal.22.*

uit:ſuper aquam refectionis educauit me. Poſt iuges ergo bellorum gemitus, poſt triſtem ſanguinis vitam euangelicæ pacis ad paſcua iam redeunti verſiculus ſequens lętitiam annunciat ſeruituti. Erat homo peccati ſeruus, erat captiuus mortis, erat mancipium dæmonum, erat idolorum vernula, erat uitiorũ verbero, erat criminum compeditus. Sic malis dominis talibus, tantiſque exhibebat homo malam & miſeram ſeruitutem. Quando homo non ſub peccato triſtis? Quando non ſub morte lugens? Quando non ſub dæmonibus pallens? Quando ſub idolis tremens? Quando non ſub vitijs ſuſpectus? Quando non ſub criminibus deſperatus? Et ideo homo dabat extrema ſuſpiria: quando tales, tam crudeles dominos ſuſtinebat. Propheta ergo videns nos à talibus liberatos, & reuocatos ad obſequium creatoris, ad patris gratiam, ad unius boni domini liberam ſeruitutem, merito exclamat: *Seruite Domino in lætitia: intrate, inquit, in conſpectu eius in exultatione.* Intrate non loco, ſed corde. *Intrate in conſpectu eius, in exultatione.* Quia quos eiecerat reatus, quos expulerat conſcientia, gratia reducit, intromittit innocentia. *Intrate in conſpectu eius in exultatione.* Qui ingreditur in conſpectu eius in exultatione, eſt à reatu liber, eſt de præmio perſecutus. Tamen quid eſt quod hortatur? quod ſuadere nititur hic Propheta? *Intrate in conſpectu eius in exultatione.* Quis in conſpectu Dei liber? diuinis in oculis quis mentitur? Quis exultans ante terrorem maieſtatis ſupernæ? Archangeli tremunt, pauent angeli, poteſtates metuunt, in faciem cœli proruunt ſeniores: elementa fugiunt, ſoluuntur ſaxa, montes defluunt, terra tremit, & homo terræ quam intrepidus intrabit? & adhuc conſiſtit exultans? unde eſt quod Propheta hoc nos debere facere ſic præſumit? vnde eſt? Ex eo quod ſequitur. *Scitote, inquit, quod dominus ipſe eſt Deus.* Quia Dominus ille Deus eſt, qui fuit in car

ne noſtra puſillus : hinc eſt quod ille Dominus Deus eſt, qui fuit in cunabulis noſtris capax : dulcis in gremio, mitis in habitu, in noſtro contubernio blandus. Et ideo, *Intrate in conſpectu eius in exultatione.* Quia totum pauorem diuinitatis, totum metum iudicis in habitum noſtrum dedit, prouidenti locauit aſpectu, vt ingreſſus non pœnas iudicis metuat, ſed parentis præſumat amplexum. Et quomodo non exultet, qui genitorem reperit, quem timuerat cognitorem? *Intrate in conſpectu eius in exultatione : ſcitote quòd dominus ipſe eſt Deus. Ipſe fecit nos, & non ipſi nos.* Inanis eſt patris, matriſque labor, niſi in germine affuerit opus, & auctoritas conditoris. Manus tuæ, inquit, fecerunt me, & plaſmauerunt me. Et alibi. Tu formaſti me, & poſuiſti ſuper me manum tuam. Ergo quòd naſcimur, quòd ſumus, non debemus ipſi nobis : quia totum debemus auctori. *Nos autem populi eius, & oues paſcuæ eius.* Probatum eſt in prouerbijs ſæpiſſimè : quia cœlitus venerit paſtor, qui errantes oues, & lethali gramine ſauciatas, ſuper non iubilo uitalia reuocaret ad paſcua. *Intrate, inquit, portas eius in confeßione.* Sola eſt confeſſio quæ nos fidei facit introire per ianuam. *Atria eius in hymnis : confitemini illi, laudate nomen eius.* Diximus, quòd nobis eſſet iam poſitus intra domum patris, aſſumenda cœleſtium canticorum ſpiritualis ſymphonia : ut ſit nobis in ingreſſu confeſſio, ſint in atris hymni, ſit laus in penetralibus, ubi tota deitatis inhabitat plenitudo. *Confitemini illi, laudate nomen eius. Confitemini illi, quia Deus eſt, Laudate nomen eius.* Per quod ſaluati ſumus : & in quo cœleſtis, terreſtris, infernaque, genuflectit, & diligit Dominum Deum creatura. *Quia ſuauis eſt dominus.* Vnde ? quia. *In æternum miſericordia eius.* Verè ſuauis eſt per miſericordiam per quam ſolam totius mundi amatiſſimã dignatus eſt auferre ſẽtẽtiã.

Pſ. 118.

Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Et vſque in ſæculum ſeculi ueritas eius.* Deus enim ſalua veritate miſeretur: qui ſic dat peccatis ueniam, ut iuſtitiã in ipſa miſeratione, rationeque cuſtodiat: qui eſt benedictus in ſæcula ſæculorum. Amen.

In illud Matthæi, Cum ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, &c. Et de hypocriſi. Sermo VII.

VBi Deus dominum mutauit in patrẽ, uoluit charitate magis quàm poteſtate regnare, & amari maluit, quàm timeri: paterno monuit affectu: ne q̃d nobis de labore iuſtiſſimo deperiret. Euangeliſta ſic

Mat. 6. ait: *Cum ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes: exterminant enim facies ſuas, vt videantur ab hominibus ieiunantes. Amen dico uobis perceperunt mercedem ſuam.* Hypocriſis ſubtile malum, ſecretum uirus, uenenum latẽs, uirtutum fucus, tinea ſanctitatis. Aduerſa omnia nituntur uiribus ſuis, armis ſuis pugnant, impugnant palam: unde & cauentur tam facile, quam uidentur. Hypocriſis ſecura ſimulat, fallit proſpera, curioſa mẽtitur, & crudeli arte uirtutes truncat mucrone uirtutum: ieiunium ieiunio perimit, oratione orationem euacuat, miſericordiam miſeratione proſternit. Hypocriſis cognata febris frigido populo propinat ardorẽ. Quod corporib. eſt hydrops, hypocriſis animabus: hoc eſt hydrops bibẽdo ſitit, hypocriſis inebriata ſitit. *Exterminant. n. facies ſuas, ut uideantur hominib. ieiunantes.* Hypocriſis dũ cupit captiuare oculos, oculis ſit ipſa captiua. *Exterminant. n. facies ſuas.* Et ſi facies exterminatur, ornamẽtũ corporis quod manebit? Verè ſicut Dominus dixit: Si lumen quod in te eſt, tenebræ ſunt: ipſæ tenebræ quantę erunt? Hypocrita, ſit licet, tibi facies inculta, neglecta curis, triſtis vultus, extermi

natus

uatus aſpectus, nec ab hominib. inueniſti laudé:& apud Deũ fructũ ieiunij pdidiſti. Hypocrita, elaboraſti ieiunijs: ut labor tibi ieiunij non prodeſſet. Hypocrita abſtinentiæ fluctus intraſti, continentiæ conſcendiſti undas, enataſti ieiunij pelagus,& in ipſo portu ieiunij naufragaſti: quia non comparaſti lucrum, ſed mercatus es uanitatem, qui de Dei credito humanum negotium perfeciſti. Hinc eſt quòd Deo redditurus es rationem, qui ab hominibus percepiſti miſeræ fraudis vſuram. Fratres fugiendum eſt uirus, peſtilentia cauenda, quæ de remedijs creat morbos, conficit de medicina languorem, ſanctitatem vertit in crimen, placationem facit reatum, generat de propitiatione diſcrimen. Hypocriſim qui fugerit, uincit: qui incurrerit, cadit. Fugiamus hypocriſim, fugiamus fratres: ſit noſtrum de ſimplicitate ieiunium, de innocentia ſit ſanctum, de puritate purum, de ſynceritate ſyncerum, ſit hominib. occultum, ignotum diabolo. Deo notum. Theſaurum qui non abſcondit, prodit: uirtutes proditę non manebũt Virtutes ſicut proditores ſuos deſerunt: ſic ſuos inſtant cuſtodire cuſtodes. Ergo ieiunium quod contra uitia prima uirtus eſt nobis, in arce pectoris collocetur: quia illo in interioribus prę ſidente, uitia nos quatere in exterioribus non uolebunt. Hoc Chriſtus ut Chriſtianus habere poſſit, hortatur cum dicit: *Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua: ne videaris hominibus ieiunans: ſed patri tuo qui eſt in abſcondito, & pater tuus qui uidet in abſcondito, reddet tibi.* Cum dicit, unge caput tuum, & faciem tuam laua: non ut coma capitis illecebroſo redundet unguento, ſerius magiſter iniungit: neque faciem niteſcere ſolito uult lauacro: ſed habitu prandentis uult celari ieiunium Chriſtiano, quia Chriſtianum uendicare non uult artifici męrore ieiunium. Sed ad cępta redeamus. *Vnge caput tuum, & faciem tuam laua: ne videa-*

ris ab hominibus ieiunans, ſed patri tuo, qui eſt in abſcondito? Sic non voluptuoſos indulget aſpectus, ſed vultus qui ſimulatur, excludit: facies merore deiecta inuitat famam, non ieiunium voluntarium profitetur. Si vult, quare triſtis? Si non vult, ieiunus quare? Meritò tali pęna uiuit, qui ſibi facit de virtute vitium, mendacium de veritate, de mercede diſpendiũ, de remiſſionem peccatũ. Agricola ſi non impreſſerit cultrũ: ſi ſulcum non defoderit: ſi non exciderit ſentes: ſi gramina non euulſerit: ſi in tuto ſemina non locarit: ſibi mẽtitur, non terræ: nec terræ facit damnum, ſed ſibi non facit fructum: & ita ſe vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui terrę manu fallaci mẽtitur. Quid faciet? quid habebit? quid inueniet? qui Deo, eſuriente carne, hypocriſi luxuriante, mentitur? quia agricolę fecimus mentionem, ſciat ille ſuſtinere ſe laborem incaſſum ſe nil habiturum: qui premens ieiunii aratrum, & abſcindens gulæ gramina, atque eradicans luxuriæ ſentes, miſericordiæ ſemina nulla iactauerit. Hoc dominus aperire voluit, qui de ieiunio docẽs, mox iſta ſubiecit: *Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, vbi æguro & tinea demolitur: & vbi fures effodiunt, & furantur. Sed theſaurizate vobis theſauros in cælo: vbi neque æguro, neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt, nec furantur.* Quid tam paternum? quid ſic veniens de amore? quod tam prouidum de charitate conſilium? nihil tibi perire vult, qui tua in theſauris cœleſtibus vult reponi. Quàm ſecurus dormit, qui Deum ſuorum meruit habere cuſtodem, quàm neſcit curas, quàm deponit angores, quàm non eſt anxius, quàm ſeruorum caret faſtu, qui ſua patri ſeruanda committit. Quomodo paterna ſeruat affectio, timor non poteſt ſic ſeruare ſeruilis: pater cùm dat ſua filiis, non minuit commendata filiorum. Quid ſit pater, neſcit ſe filium, qui non credit patri. Tineam non excludunt clauſtra, ſed claudunt, & generant, non

repel-

repellunt: rubiginem nutriunt ſeruata, nõ vitant: quia quod de re naſcitur, non vitatur. Vbi eſt neceſſitas, fures deeſſe non poſſunt. Qui ergo inter tineas, rubiginem, fures, ſua ponit: exponit quæ ſua ſunt, nõ reponit. Sicut de veſtimenta tinea, rubigo de metallo, de neceſſitate fures naſcuntur: ita de diuitijs auaritia, cupiditas de quæſtu, de habendo habendi ardor acquiritur. Qui ergo vult auaritiam vincere, diuitias proroget, non reponat. Præmittamus fratres theſauros noſtros in cœlum, ſint vectores pauperes, qui poſſunt ſinu ſuo quæ noſtra ſunt ad ſuperna portare. Nemo de fraude dubitet baiulorũ: tuta eſt iſta tranſuectio, per quam noſtra ad Deum Deo fideiuſſore portantur, cui eſt omnis honor & gloria, virtus & imperium, & gratiarum actio in omnia ſæcula ſęculorum, Amen.

De ieiunio & eleemoſina. Sermo VIII.

GVbernator prudẽs à littore cùm nauim ſoluit, cùm mare tranſiturus intrat fluctus, domus, patriæ cõiugis, pignorũ, curas deponit, & ita totus mente, corpore, ſenſu nauticis laboribus occupatur, vt & fluctuum poſſit ſuperare diſcrimina, & ſtationem lucro ſi portus periculi victor intrare: Sic nos fratres ingreſſi iter abſtinentię, ieiunii pelagus, quadrageſimæ viã, nauim corporis noſtri ſoluamus à littore mundano: ſecularis patriæ renuntiemus curis: in crucis arbore tota mentis vela tendamus: virtutum funibus, ſapientiæ remis, gubernaculis diſciplinę, nauigii noſtri muniamus inceſſũ, & ſubducti terris ſpeculemur cœlũ: vt ducatu ſignorũ cęleſtiũ inter liqdos calles latentis vię inoffenſũ tramitẽ tenere poſſimus: ac ſic gubernãte Chriſto, flante Spiritu ſancto, cunctis voluptatum ſpumis,

ſpumis, ſuperatis uitiorum fluctibus, decurſis criminum procellis, tranſuectis ſcopulis peccatorum, atq; omnium delictorum naufragiis euitatis, Paſchæ portum; lucrum uitæ, gaudia reſurrectionis intremus. Verum quia per campos nudos, per falſos uortices, per incertas ſolicitudines, acturi ſumus uiam, nobis tota eſt eſcæ & potus portanda ſubſtantia: imponamus, abundantem miſericordiam noſtræ ſitarchiæ profuturam. Fratres, eſuriti ieiunium, ieiunium ſitit, quod non pietatis cibo paſcitur, quod potu miſericordiæ non rigatur. Alget ieiunium, ieiunium deficit, quod non eleemoſynæ uellus tegit, quod non miſerationis operit ueſtimentum. Fratres, quod eſt terris Ver, hoc miſericordiam ſcimus eſſe ieiunio. Sicut Verni flatus tota facit germina florere camporum: ita miſericordia tota ieiunij ſemina producit in florem, in cæleſtem meſſem totam ieiunij facit fructificare uirtutem. Quod oleum lucernæ eſt, hoc ieiunio pietas, ſicut lucernæ lumen olei pinguedo ſuccendit, & moderato paſtu facit illud ad totius noctis ſolatium perlucere: ſic pietas facit ſplendere ieiunium, & ad totam radiare continentiæ claritatem. Quod diei ſol eſt, hoc eleemoſyna noſcitur eſſe ieiunio. Sicut iubar ſolis clariorem perficit diem, & totam nubium diſpergit obſcuritatem; ſic eleemoſyna ieiunii ſanctificat ſanctitatem, totamq; cupiditatis mortem lumine pietatis excludit. Ac ne multis immorer, quod eſt anima corpori, ieiunio largitas hoc habetur. Sicut enim mortificatur corpus a corpore, anima cùm recedit; ita mors eſt ieiunii largitatis abſceſſus. Eſt quidem ieiunium uitiorum mors, uita uirtutum. Eſt ieiunium pax corpori, membrorum decus, ornamentum uitæ. Eſt ieiunium robur mentium, uigor animarum. Eſt ieiunium caſtitatis murus, pudicitiæ propugnaculum, ciuitas ſanctitatis. Eſt ieiunium ſchola meritorum, magiſterii magiſterium,

diſci-

diſciplinarum diſciplina. Eſt ieiunium eccleſiaſticæ uiæ uiaticum ſalutare. Eſt ieiuniũ inuictus Chriſtianæ militiæ principatus. Sed in his uirtutibus ieiuniũ tunc uiget, tunc uincit, tunc triumphat, cum duce miſericordia pugnat. Miſericordia & pietas ieiunij ſunt alæ, per quas tollitur, & portatur ad cœlum, ſine quibus iacet, & uolutatur in terra. Ieiunium ſine miſericordia ſimulacrum famis eſt, imago nulla eſt ſanctitatis, ſine pietate ieiunium occaſio eſt auaritiæ, non eſt propoſitum parcitatis, quia parcitas iſta quantum ſiccatur in corpore, tantum tumeſcit in ſacculo. Ieiunium ſine miſericordia non eſt ueritas, ſed figura; ubi autem miſericordia, ibi & ueritas; probante Propheta, cùm dicit, Miſericordia & ueritas obuiauerunt ſibi. Ieiuninm ſine miſericordia non eſt uirtus, ſed hypocriſis, dicente domino; Vos autem cùm ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, exterminant enim facies ſuas, ut uideantur ab hominibus ieiunantes. *Mat. 6.* Qui non ieiunat pauperi, Deo fingit; qui ieiunans prandium ſuum non erogat, ſed reponit, cupiditati probatur ieiunare, non Chriſto. Ieiunantes ergo fratres prandium noſtrum reponamus in manu pauperis, vt ſeruet nobis manus pauperis, quod venter nobis fuerat perditurus. Manus pauperis Abrahæ ſinus eſt, vbi quicquid pauper acceperit, mox reponit. Theſaurus cęli eſt manus pauperis, quod ſuſcipit ne in terra pereat, reponit in cęlum. Theſaurizate, inquit, vobis theſauros in cęlo. Manus pauperis eſt gazophylacium Chriſti, quia quicquid pauper accipit, Chriſtus acceptat. Da ergo homo pauperi terram, vt accipias cęlum. Da nummum, ut accipias regnum. Da micam, vt accipias totum. Da pauperi, vt des tibi, quia quicquid pauperi dederis, tu habebis: quod pauperi non dederis, habebit alter. Clamat Deus, Miſericordiam volo. *Oſea 6.* Qui quod vult Deus, Deo negat, à Deo ſibi quod deſiderat,

rat, vult negari. Miſericordiam volo. Homo petit Deus, ſed tibi, non ſibi. Miſericordiam volo. Humanam miſericordiam petit, ut largiatur diuinam. Eſt in cœlis miſericordia, ad quam per terrenas miſericordias peruenitur. Domine, inquit, in cœlo miſericordia tua. Dicturus cauſam in iudicio Dei, patronã tibi miſericordiam, per quã liberari poſſis, aſſume. Qui de patrocinio miſericordiæ certus eſt, de venia ſit ſecurus, de abſolutione non dubitet. Miſericordia non ſolum cauſam præuenit, anticipat cognitorem, ſed etiam ſententiã reuocat, abſoluit addictos. Quod Niniuitæ probant, quos iam ſententiæ ſubiectos, pœnæ traditos ad victimam ſtantes, morti deditos, miſericordia ſic rapuit, ſic tenuit, ſic præuenit: vt maluerit Deus deduci ſententiam, ne miſericordiæ quid negaret. Stabat quidem & tunc pro cauſa ieiunium, aſpergebat cineres, ſternebat cilicium, dabat gemitus, fundebat lachrymas: & quod non poterat excuſare verbis, luctibus temperabat: ſed non ualuit mutare ſententiam, niſi perorans miſericordia ſubueniſſet. Miſericordia & peccatores liberat, & reſtituit ſanctos: quia niſi affuiſſet miſericordia, etiam Dauid
Mat. 26 cùm adulterat, amiſerat prophetiam: & Petrus cùm negat, apoſtolici ordinis perdiderat principatum: & Paulus cùm blaſphemat, remanſerat perſecutor: fa-
1. *Tit.* 1. tetur hoc Paulus cùm dicit, Qui primus blaſphemus fui, & perſecutor, & iniurioſus: ſed miſericordiam conſecutus ſum. Fratres per miſericordias pauperũ
Mat. 5. miſericordiam paremus, ut poſſimus eſſe de pœna liberi, de ſalute ſecuri. Beati, inquit, miſericordes: quia ipſi miſericordiam conſequentur. Gratis miſericordiam ſperat ibi, qui hic non fecerit miſericordiam. Qui facit miſericordiam, currit ad præmium: qui non facit miſericordiam, decurrit ad pœnam.

In illud Matthæi, Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, &c. Et de eleemoſyna. Sermo IX.

AGit nobiſcum Deus, agit in hoc ſæculo, ne quid nobis pereat in futuro: ſicut ex ipſo lucet principio lectionis. *Attendite, inquit, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, ut uideamini ab eis: alioquin mercedem non habetis apud patrem veſtrum, qui in cœlis eſt.* Et quomodo quod fit ab hominibus, coram hominibus non fit? patentis iuſtitiæ latet ſenſus, publici operis quod ſecretum? Qui potes celare radios ſolis, iuſtitiæ poterit ocultare fulgorem. Iuſtitia lux rerum concilijs non uelatur obſcuris. Iuſtitia cum ſibi facto claret, omnes illuſtrat exemplo. Et quid eſt quòd eam Dominus coram hominibus fieri nō vult, per quam ſtatum capiunt res humanæ? Et ubi eſt illud? Sic luceat lux veſtra coram hominibus: ut uideant opera ueſtra bona, & glorificent patrem ueſtrum qui in cœlis eſt. Quomodo iuſtitiam vult celare, cuius opera vult ſic elucere? Fratres hic præceptio cœleſtis vult iactantiam tollere, auferre pompā, uanitatem demere, ſummouere inanem gloriam: ſic iuſtitiam vult celare. Iuſtitia, quæ per ſe ſibi abundat ad gloriam, ſpectaculum populi, vulgi laudes, fauores hominum, mundi gloriam non requirit: à Deo genita cœlum ſpectat, in oculis agit diuinis, ſupernis virtutibus mixta ſemper à Deo ſolo, ut glorificetur, expectat. Sed hæc eſt iuſtitia, quæ ex Deo eſt: illa uerò iuſtitia q̄ eſt hypocriſis, iuſtitia nō eſt, mētitur oculis, fallit aſpectū uidentibus illudit, decipit audiētes, ſeducit turbas, trahit populos, famā vēdit, emit clamorē, fit ſæculo, Deo nō fit, mercedē rapit præſentē, p̄mium non quærit in futuro, cæcat oculos, cæca ipſa nō uidēs vult

Mat. 6.

Mat. 5.

vult videri, propter quam cæcitatem Chriſtus præſenti ſic inchoat in precepto. *Attendite.* Hoc eſt, ne geſtiatis attendi. *Ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus.* Quare? *Ne videamini ab eis.* Et ſi viſi fuerit: is quid? *Mercedem non habetis apud patrem veſtrum, qui in cælis eſt.* Fratres, hic Dominus non iudicat, ſed exponit, pandit cogitationũ dolos, ſecreta mentium nudat, iniuſtè iuſtitiam tractantib. modum iuſtę retributionis indicit. Iuſtitia, quę ſe humanis oculis locat, diuini patris non poteſt expectare mercedem: uoluit uideri, & uiſa eſt: uoluit hominibus placere, & placuit, habet mercedem quam uoluit: prẹmium quod habere noluit, non habebit. Qua uero de cauſa ſint hęc prẹmiſſa, ex ſequẽtibus audiamus. *Cum facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te: ſicut hypocritę faciunt* Bene tuba, quia talis eleemoſyna hoſtilis eſt, non ciuilis, nó miſericordię dedita, ſed clamori: ſeditionis vernula, non alumna pietatis. oſtentationis nundinatio, nó commercium charitatis. Eleemoſynam quiſquis oſtentat, inſultat. *Tu, inquit, cum facis eleemoſinam, noli tuba canere ante te: ſicut hypocritę faciunt in Synagogis, & in uicis, vt glorificentur ab hominibus. Amen dico uobis receperunt mercedem ſuam.* Audiſtis quemadmodum notat eleemoſynam in conuentu, in plateis, in triuijs, non impenſam ad leuamen pauperum, ſed hominum propoſitam ad fauorem, ut probentur miſericordiam uendere, non donare. Fugienda eſt hypocriſis, fugienda fratres quę captiua glorię uerecundiam pauperum nó releuat, ſed fatigat: quę de gemitu inopis pompam ſuę gloriationis inquirit, quę ſuam laudem dilatat pauperis ex dolore, quæ de miſeria petentis famam ſuę oſtentationis expandit. Sed dicit aliquis. Ergo in conuentu, in plateis, in triuijs, neganda eſt miſericordia? non prębendus eſt uictus? Plane, & in omni loco, & in omni tem

pore

pore facienda eſt miſericordia, prebēdus eſt uictus , nudi as eſt tegenda : ſed ſic quomodo docuit miſericordię author,vt miſericordia non terrę ſit nota,ſed cœlo : non hominibus inſinuata,ſed Deo. In plateis, in triuiis ſuum pietas habet ſecretum : è contra platea,triuium eſt, cùm in ſecreto facit hypocrita nil ſecretum. Fratres,Deus monendo ſic uota culpat, non loca : ſenſum,non opera : ſtudium, nō datorem : arguit largientem ad ſuam famam,non ad pauperis famam : iudicat non ubi facias,quādo facias,ſed qualiter facias : quia Deus de cordibus,non de manibus facta metitur : & de ſenſu, non de locis operum colligit qualitatem. Miſericordiam corā ſe ſolum uult fieri,qui ſolius eſt miſericordiæ,& remunerator, & teſtis,& qui dicit : Eſuriui,& dediſtis mihi manduca- *Mat.25.* re. Vult in paupere ſibi dari : & qui uult ſibi dari,uult quod datū eſt ſe debere , & qui vult ſe debere quod datum eſt , uult largientibus nil perire. Deus parua poſcit,maxima redditurus. Vnde homo ſit in paupere Deo fęneras, teſtes homines non requiras : fides arbitros non requirit.De accipientis fide diſputat, q̧ ſine mediatoribus nil dat : qui credita diffamat, urit verecundia debitorem.Ergo homo daturus Deo, da ſecreto: ut quod dederis,non ſit oneris, ſed honoris. Ob hoc ad te ueni tuus ditator in paupere , ut eum non dubites accepta reddere,qui tibi gratis dedi habere quod dares.Quam uero in paupere ſit uerecunda paupertas, quod largitatis tuæ quærat ſecretum , aperit ipſe, cum dicit : *Te autem faciente eleemoſynā, neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua.* Putas quam uult neſcire alterum ; qui teipſum qui facis uult aliqua tui parte neſcire ? *Neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua* . Sicut ſunt nobis in dextera parte uirtutes , ita nobis pars uitiorum in ſiniſtra. Ergo ut opus eſt dexteræ, quod facit tacitus dator quid facit dator garrulus,hypocriſis eſt ſiniſtræ.Hypocriſis dolus,

ſimulatio,

ſimulatio, fraus, mendacium, elatio, tumor, iactantia, inſiſtunt nobis, & imminet a ſiniſtris. Quoties ergo nobis cum bonitate, pietate, cum miſericordia cauſa eſt, neſciat hoc ſiniſtra. Siniſtra eſt, quæ nobis animarũ prælia ſemper indicit: & ne virtutes in effectũ veniãt, elaborat. Ne ſit pietas, impietas agit: ne eleemoſyna vindicet, cupiditas pugnat, furti auaritia, ne miſericordia cõualeſcat, ne innocẽtia, puritas ſimplicitas, ſanctitas regnet, hypocriſis ſola confligit, quam Chriſtus à nobis tali prædicatione ſecludit: *Te autem faciente eleemoſynam, neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua.* Fratres, in hoc ſæculo fugiamus quæ à ſiniſtris ſunt, ſi in futurum à dextris deſideramus aſtare, & audire. Venite benedicti patris mei, percipite regnũ quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Homo, da in terra pauperi, quæ tibi manere vis in cælo. Homo, commilita hic pauperi, ſi vis tibi regnare cũ ipſo domino noſtro Ieſu Chriſto, qui eſt benedictus in ſæcula ſæculorum, Amen.

Mat. 2.

In Pſalmum XXVIII. Sermo X.

OMnes qui arduas operum ſubleuant, & ſolantur anguſtias, probant ad ſolatium laboris datam nobis naturaliter cantilenam. Hinc nautæ cantu ſuperant marina diſcrimina. hinc immenſa pondera adducunt leuamine canticorum, hinc viantes colles arduos facit tranſcendere vox ſonora, hinc præliatores ipſos præcedens cantus ſubire concitat amara bellorum. Ac ne multis omne quod duri eſt operis, quod laboris, dulcis vincit, & efficit cãtilena. Sic nos fratres Quadrageſimæ ieiunio cantica diuina iungamus, vt abſtinentiæ pondus cæleſtis temperet, & ſubleuet ſymphonia, prouocante nos ad hæc Dauide beato, qui dum fiſtula pecus earum mulcet, & oblectat in paſcuis, cãtu dura didicit ſuperare bellorum:

lorum: cantu meruit ductare populos ad ſalutem, cãtu ualuit uocare gentes, reducere Iudæos, fugare dæmones, Dei filios ad ſuperni patris obſequium conuocare, ſicut bene inuitans eius cecinit melodia. *Afferte domino, inquit, filij Dei*. Putaſne cęleſtes taliter appellat iſte uirtutes? aut hoĩes Dei aptat in filios? & terrenam carnẽ cœleſtem ſubleuat ad naturã? *Afferte domino filij Dei*. Homines fratres, homines nuncupat hic Propheta, quos Dei filios alibi ſic decantat. Ego dixi Dii eſtis, & filii excelſi omnes. Audiuimus fratres quo nos tulit diuina dignatio, quo paternitas extulit nos ſuperna: credamus nos Dei filios: reſpondeamus generi, uiuamus cœlo, patrem ſimilitudine referamus, ne perdamus uitiis qđ ſumus ꝑ gratiã cõſecuti. *Afferte domino filij Dei*. Videtis, q̃a cęleſtis pater ſentit amorẽ donis, datis effectũ, probat muneribus charitatem. Et reuera fratres, filiũ ſe neſcit, uiſceribus caret, naturã negat, ingratus eſt patri, qui authorem vitæ ſuæ non obſequiis placat, non deuincit cultu, muneribus nõ honorat. *Afferte domino filij Dei*. Videamus quid ſit illud, quod nos tãto patri hic Propheta commonet, & hortatur afferre. *Afferte domino filij Dei, afferte domino filios arietum*. Hoc eſt totũ quod expetit, quod requirit, ouiũ fœtus, uile terreni pecoris germen, ſtratos ꝑ uiam partus, ſemina effuſa per campos, diuino patri, vt diuina ſoboles offerat, admonet. Aut fortè Iudaicas uictimas, ſacrificia cruẽta, balantes ſub cultris hoſtias, creator omnium nunc requirit Deus? Et vbi eſt illud quod dixit? Non accipiam de domo tua uitulos, neq; de gregibus tuis hircos: qm̃ meæ ſunt omnes feræ ſyluarum, iumenta in montibus, & boues. Cognoui oĩa volatilia cœli, & ſpecies agri mecum eſt. Si eſuriero, nõ dicam tibi: meus eſt enim orbis terræ, & plenitudo eius. Et ſi iſta repulit, quos arietum filios ſibi depoſcit afferri? Ad Abraham loquitur: Accipe filiũ tuum dilectum, & offeres mihi in holocauſtum. Aries

Pſal. 81. *Pſa. 49.* *Gen. 22.*

Abraham maturus ad innocentiam, grandæuus ad fidem, perfectus ad hoſtiam, paratus ad holocauſtum, afferebat filium ſuum, filium arietis: imò ſe immolabat in filio: ſanctificabat mentem ſuam: lętificabat fidem ſuam: vt eſſet idem victima & Pontifex: Sacerdos & ſacrificium: patris, patris erat paſsio ibi tota vbi filius immolabatur, ignauus filius ſiſtebatur: neſcius filius aptabatur vinctus, vt tolleret de paſsione martyrium: præmium de pęna patris, de conflictu patris raperet coronam. Deniq; patris ſuſpenſa eſt dextera, patris gladius eſt remotus: quia non quęrebatur mors filij, ſed patris charitas probatur: nec expetebatur ſanguis filij, vbi tota victima in patris dilectione côſtabat, ſcriptura dicente: Nûc ſcio, quia diligis Deû quia nô pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Abraham diximus arietem, vt Iſaac arietis filium probaremus: ac ſic luceret, quos arietum filios Propheta vult domino nos deferre. *Afferte domino filios arietum.* Filios Patrum, Patriarcarum, Prophetarum, Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, Chriſtianus modo vt afferat, admonetur: quando grex dominicus fidei laxatur in Paſtum: quando agnos ſuos cæleſtis paſtor ad ouile dominicum vult deferri: ne diſperſi per inculta gentium, luporum deuorentur incurſibus. Sed quid admoneat vox diuina, planius iam loquamur. *Afferte domino filios arietum.* Afferte domino baptizandos, afferte quos fides concipiat, non caro: afferte quos Dei gratia generet, non mundana natura: afferte quos agnos pręſtet innocentia non habeat pecoris hebetudo: afferte, afferte quos ſponte venire aut neceſsitas vetat, aut ętas impedit, aut ignorantia retardat, aut tenent vitia, aut delicta remorant, aut ſpectatio decipit, aut fallit confuſione, paupertas adducite volêtes, attrahite volêtes, facite vobis de aliena neceſſitate mercedê: ſeruû catechuminû ſi hêt dñus, adducat, vt habeat tâ fidelê: filiû pater offerat, nô retardet: vt

Gene. 8.

vt cui præſentem vitam præſtitit, conferat & futurã. Vir cõiugem deducat ad fidem, ne quod vnum eſt in carne, ſpiritu ſit diuiſum. Amicus amicum attrahat ad ſalutem, vt de gratia diuina humanam comprobet charitatem. Peregrinũ ciuis, poſſeſſor hoſpitem Dei ducat ad menſam; vt ſine ſuo ſumptu de diuinis copijs ſit humanus. Attrahit enolẽtes: nemo dicat, nó vult; quia & Abraham, vt offerret filium colligauit: *Gene.2.* & Loth angeli, vt ſubtraherent flãmis, extractum manibus ſuſtulerunt, *Gene.1.* & Petrum dominus vt iret ad martyriũ quo nolebat, auxilij ſui virtute præcinxit dicẽs, Præcinget te alius, & deducet quo tu non vis. Et pater cæleſtis non ſolum volentes ſuſcipit, ſed attrahit & nolentes, dicẽte filio. Nemo poteſt venire ad me, niſi pater qui miſit me, attraxerit illum. *Ioan.6.* Quomodo ſe Chriſtianum credit, qui non Chriſto annoſa & vetera ducit? Aut quomodo domum ſuam iudicat ouile Dei, vbi non paſcuale germen Dei pecus dat balatũ? Obſecro & obteſtor fratres chariſsimi per dominum noſtrum, vt in hoc vigiletis omnes, quatenus his diebus nullus à Dei gratia, nullus à generatione diuina relinquatur extoris: quatenus quod aliis Deus eſt per ſuã gratiam collaturus, veſtrum creſcat, & redundet in gaudium. Homines ſumus ſub incerto viuentes; & neſcimus quid pariat ſuperuentura dies. Agamus ergo dilectiſsimi, ne ſerui, ne filij, ne coniuges, ne parentes præuenti morte, & pręſenti vita careant, & non perueniant ad futuram. *Prou.27*

De ieiunio & tentationibus Chriſti. Sermo XI.

QVod curioſitas humana. quod veterum labor, quod ſapientia mũdana quęrens, & diu quęrẽs non potuit inuenire, hoc ſcire & neſcire facile præſtitit lex diuina. Vnde malum, culpa vnde, vitiorum vis vnde, vnde criminum furor, vnde corporum bella, vnde conflictus animæ, vnde vitæ tẽpeſtas tanta, vnde

mortis naufragium tā crudele neſcire homo, niſi Dei lex diabolum prodidiſſet? Diabolus mali author, nequitiæ origo, rerū hoſtis, ſecundi hominis ſemper inimicus, ille laqueos tendit, lapſus petat, foueas fodit, apta ruinas, ſtimulat corpora, pungit animas, cogitationes ſuggerit, immittit iras, dat virtutes odio, vitia dat amoris, errores ſerit, diſcordias nutrit, pacem turbat, affectus diſsipat, conſcindit vnitatem, ſapit malū ſatis bonū nil, violat diuina, humana tentat. Hinc vſq; ad Chriſtum tetendiſſe tentator temerarius ſic refertur. *Et cùm ieiunaſſet quadraginta diebus, & quadraginta*
Matt.6. *noctibus poſtea eſurijt: et accedēs tentator dixit ei, Si filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant.* Audiētes iſta in Deū non vadant, non criminentur naturam, non contumelientur authori, nō accuſent carnem, de anima nō q̄rantur, non imperent tempora aſtris nō imputēt, infamare deſinant innocentiam creaturæ, malum ſentiāt, accidens non creatum, & creatorem boni Deum, diabolum inuentorem māli: ac ſic aſcribant diabolo mala, bona Deo, declinent mala; faciant bona, habituri in bonis auditorem Deum, qui dat poſſe quod iubet & quæ præcipit, facit ipſe: quia ſicut diabolus impellit mala, ſic Deus deducit ad bona. Nemo ergo quaſi cōcreatis ſibi vitijs obſequatur, & quod eſt criminis eſſe putet naturę, ſed ſumat cū Chriſto arma ieiunij, criminum propellat impetus, proſternat caſtra vitiorū, & de ipſo authore mali ſumat Chriſto dimicantæ victoriam, Diabolo victo vitia nil valebunt; quia extincto tyranno ſolutæ acies ſunt tyranni. Audi Apoſtolū
Ephe.6. dicentem. Non eſt bonis colluctatio aduerſus carnē & ſanguinem; ſed aduerſus ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus. *Tunc inquit, Ieſus ductus eſt in deſertum à ſpiritu.* Non à diabolo, vt eſſet diuinitus curſus, non humanus incurſus, vt eſſet ſpiritus præſcientiæ, inſcitia non eſſet humana: & eſſet poteſtas Dei, poteſtas non eſſet inimici. Diabolus ſempre primordia boni pulſat,

ſat, tētat rudimēta virtutū, ſancta in ipſo ortu feſtinat extinguere, ſciens ꝙ ea ſubuertere fundata non poſſit. Hoc non ignorans Chriſtus diabolo ſe quærēti patienter indulſit, ut inimicus laqueo ſuo ipſe teneretur, & caperetur inde, unde capere ſe putabat, ſicq; à Chriſto victus, cederet Chriſtianis. *Et cū ieiunaſſet, inquit, quadraginta diebus & quadraginta noctibus*. Videtis fratres, quia ꝙ quadrageſimam ieiunamus, nō eſt humana inuentio, authoritas eſt diuina, & eſt myſticum, non præſumptum: nec eſt de terreno uſu, ſed de cęleſtib. eſt ſecretis. Quadrageſima quatuor decades quadratam fidei continet diſciplinā, quia ſemper eſt quadrata perfectio. Quaternarius numerus & denarius quæ in cęlo, & in terra teneant ſacramenta, quia aperire modo non uacat, explicemus domini cœpta ieiunia. *Et cū ieiunaſſet quadraginta dieb. & quadraginta noctib.* Homo, Deus in te ieiunat, in te eſurit: imò ieiunat tibi, tibi eſurit, qui ſibi ſicut neſcit manducare, ſic non pōt eſurire. Ergo cū propter te ieiunat Chriſtus, te eſurit. *Et cū ieiunaſſet quadraginta dieb. & quadraginta noctib. poſtea eſurit*. Hoc non eſt infirmitatis ſignū, ſed eſt inſigne virtutis: qa cū dicit, poſtea eſurit quadraginta dieb. & quadraginta noctib. ꝓbat in illo eſuriem non fuiſſe, eſuriē ſentire. & uincere, eſt laboris humani; diuinæ uirtutis eſt eſuriem non habere. Ergo Chriſtus non ieiunio laceſſit, non eſurit fame, ſed eſuriuit Chriſtus, ut tentandi materiam diabolus inueniret, quia ad ieiuniū non audebat accedere, qa ſic ieiunantem, Deū non hominem ſentiebat. Tunc ſenſit hominem, tunc mortalem credidit, tunc eū putauit poſſe tentari, qñ eum eſurire callidus explorator inſpexit. *Et accedens tentator dixit*. Acceſſit tentātis dolo, nō obſequentis affectu. Acceſſit peius impudens q̃ receſſit, ſed eſuriēti quid obtulerit, audiamus. *Dic ut lapides iſti panes fiant*. Lapides eſuriēti offert, humanitas talis eſt ſemper inimici: ſic paſcit mortis author, ſic inuitus

vitæ. *Dic vt lapides iſti panes fiant.* Diabole, fallit te ,puiſio tua. Poteſt famem vertere in ſaturitatem, qui poteſt in panem lapides immutare. Quid illi cōſilium tuū, cui ſua ſufficit virtus? *Dic vt lapides iſti panes fiant.* Diabole, & prodidiſti te, & tuum dominum non pauiſti. *Dic vt lapides iſti panes fiant.* Miſer, malus uis eſſe, ſed non potes: cupis tentare, ſed neſcis: eſurienti tenera offerre, non dura debuiſti: famem non aſperis palpare, ſed blandis, inediam non horridis urgere debueras, ſed guloſis. Iſtis non modò Dei filium, ſed hominis filium tu laqueare non poſſes. Ad præſentiā Chriſti deperire tibi artes tuas tentator intel ige. *Dic vt lapides iſti panes fiant.* Poteſt de lapidibus panes facere, qui aquas conuertit in vinum. Sed ſigna fidei ſunt preſtanda, non dolis: credenti danda ſunt nō ſunt danda tentanti: & facienda ſunt ad petentis ſalutem, non ad facientis iniuriam Diabole, tibi vt quid ſigna, cui nil ſubuenit ad ſalutem? cui totum reſtat ad pœnam? cui & ſigna proficiunt ad ruinam? Sed accipe reſponſum, ut te intelligas, & ſubijciaris authori. *Non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei.* Audi patris uerbum uerba ſalutis noſtræ eſurire, non panem, & agere ut homo ſemper niuat cœleſti uerbo, terreno pane nō ſemper: ac ſi Deo uiuat, ut ſui neſcius ſit laboris: quia uerè illa uita eſt, quę ſudorem neſcit, dolores non habet, non habet finem.

De eiſdem. Sermo XII.

QVoniam ieiunij vernum, & tempus bellorum ſpiritualium cernimus aduenisſe: ſicut Chriſti milites, depoſito corporis, animæq; torpore, uirtutū procedamus ad campum: ut membra quæ ſunt nobis hyemali ocio mollita, exercitio cœleſtiū roborentur armorum: dedimus corpori annum, demus animæ dies: impēdimus nobis tempora, tempus deputemus authori: viuamus Deo paululum, qui ſæculo uiximus

totum

totũ:ſeponamus domeſticas curas, Eccleſiæ maneamus in caſtris, uigilemus in acie Chriſti, ſummũ cubilium non quęramus, iungamur fortibus, ab amplexibus ſeparemur mollibus, amor nos teneat triũphorũ, paruulorum non auocent blandimenta, auribus noſtris inſonet uox diuina, familiaris ſtrepitus noſtrũ non confundat auditũ, cibus parcus de cœleſti ſumat annona, terreni luxus copiæ non quærantur, in poculis ſobrietatis menſura ſeruetur, uires ebrietas non eneruet. De ſtipendiis quicquid exuberat commilito pauper aſſumat: peſtilens effuſio nil perdat, in cõflictu habebis auxilium, eſurientẽ ſaucium quem cibabis. Sic muniti fratres, inſtituti ſic, indicamus bella peccatis: ſtatuamus criminibus pugnam, conflictũ viciis nũciemus, ſecuri de victoria: quia nec arma cœleſtia hoſtes poterunt ſuperare terreni, nec diuino regi aduerſa poterunt cõtraire mundana: nec in procinctu fidei cõſtitutos præuenire poterit inimica ſubuerſio; neq; cautos, uigilantes, ſobrios, diabulus ꝑturbare ſuis ſupueruentionib pręualebit: certè neq; nos taliter armatos publico cõflictu ꝓuocare audebit: dolis appetere nõ præſumet. Animus in cœleſti ſpecula perſeueret: diaboli fraudulẽtas & occultas deprimat, & declinet inſidias. Eſt quidem diabolus per ſe nequã: fit tamen nequior prouocatus. Audi Apoſtolum dicẽtem; Diabolus ſicut leo rugiens circuit, quærens quẽ deuoret. I. Pet. 5. Ieiunantibus nobis, diabolus eſurit, qui noſtris ſemꝑ ſaturatur ex culpis. Ille cibum uoſtrum deducit in crapulam; potum noſtrum in ebrietatem diffundit; vt mentem faciat amẽtem, carnem luteam reddat, corpus animi domicilium, animæ uas, murũ ſpiritus, uirtutum ſcholam, Dei templum, in ſcænam criminũ, in vitiorum pompam, voluptatũ redigat in theatrũ. Capit ille ſatietatẽ, voluptatẽ percipit; expletur epulis: quãdo nos luxus ſoluit libido ſtimulat, põpa rapit, impellit ambitio, urget ira, furor implet, ſuccẽdit inui-

dia, cupiditas inflammat, curæ ſolicitant, lites uexant, lucra capiunt, uſuræ uinciunt, chirographa ligant, p̄munt ſacculi, elidit aurum. Quando moriuntur uirtutes, uiuunt uitia, uoluptas effluit, honeſtas perit, miſericordia deficit, abundat auaritia, regnat cōfuſio, ſuccumbit ordo, proſternitur diſciplina. Iſta militāt aduerſum militē Chriſti: iſtæ ſunt ſatanæ cohortes, iſtæ diaboli legiones, iſta ſunt quæ mundū ſepulchris obſederunt, debellauerūt populos, uaſtarunt gentes, orbem totum duxere captiuū. Iſta ſunt quibus nullus p ſe potuit obuiare mortalis: & ideo ad uincenda iſta Deus uenit ipſe: cœli rex ipſe deſcendit: ipſe victor ſingularis aduenit, ieiuniū quadrageſimæ ſtatuens in p cinctu: ut quaterna dec de ieiunij quadraturā mundi totā muro inexpugnabili cōmuniret. Ieiuniū fratres,
Gen. 3. ſcimus eſſe Dei arcē, Chriſti caſtra, murū ſpiritus, ve-
Gen. 7. xillū fidei, caſtitatis ſignū, ſanctitatis trophæum. Hoc
Gen. 19. Adam ſeruauit in paradiſo: quem inde detraxit gula.
Exod. 32 Hoc in arca cuſtodiuit Noë, mundū ebrietas cùm demerſit. Per hoc Loth Sodomiticū retinxit incēdium:
4. Reg 2. qui per ebrietatem inceſti eſt aduſtus incendio. Hoc Moſen diuini feruoris fecit lumine perducere, quando comeſſatio & ebrietas Iſraëliticum populū ſimulachrorum tenebrauit erroribus. Hoc Eliam peruexit ad cœlū: quando Achab impium ebrietas ad infer
Mat. 6. na deiecit. Hoc Ioannem in natis mulierū fecit eſſe maiorem, quando tumulentia Herodē principē imperio mulierū reddidit homicidam. Quadrageſimæ ieiuniū fratres uetuſtas diaboli prodidit, & patefecit inſidias. Diabolus namq; qui manducantē contēpſerat Chriſtū, bibentē uelut hominem computarat: ubi ieiunantē uidit, ſuſpicatur Deū. Dei filium cōfitetur.
Mat. 4. *Si filius Dei es, inquit, dic vt lapides iſti panes fiant.* Sic dicendo, diabolus hominem vult monſtrare, non Deū: non cibum parare vult, ſed uult amputare ieiuniū. *Si filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant.* Poſt ieiunium,

pa-

panem non diuina virtus, ſed infirmitas humana diſquirit, nec ſic laceſcit fame Deus, vt ad prouidendũ ſibi cibum, quod eſt ſuæ poteſtatis, addicat. Ex ſequẽtibus itaq; diabolus aperit quid conet. *Si filius Dei es mitte te de orſum.* Satis hominem probare vult, cui non aſſenſum prouidit, ſed ruinã humana conditio ad aſſenſum difficilis, facilis inuenit ad lapſum. *Si filius Dei es, mitte te deorſum.* Erras diabole: nec tẽtare noſtiq; cadere nõ põt Deus. *Tũc oſtẽdit ei oĩa regna mũdi, et gloriã eorũ, & dixit ei, Hęc oĩa tibi dabo, ſi procidens adoraueris me.* O auſus diaboli, Deo dicit, adora me; ſed ſenſit mox virtutibus Deũ, pęnis iudicẽ, ſupplicẽ p̃mijs quẽ quærebat: nam Chriſti nomine, nomine ieiunantis cæpit ab obſeſſis corporibus effugari, & dare tremẽs illi gloriam, cui ſuperbus callide irrogarat iniurias: ieiunijs vicit, vt nobis vincendi vires, vincendi formã taliter largiretur. Hoc, ait, genus non eiicitur, niſi in ieiunio & oratione. Ieiunemus ergo fratres ſi volumus imitari Chriſtum, ſi volumus fraudulentas diaboli ſuperare verſutias. *Mat. 17*

De eiſdem. Sermo XIII.

Ecce tẽpus quo miles procedit ad cãpũ, recurrit ad *Dei* ieiunia Chriſtianus. Ecce tẽpus quo carnis ocia, quo mentis ignauia, quo ventris cura, & tota eſt familiaris obſequii deponẽda torpedo. Ecce tempus quo in armorum cæleſtium meditatione, animæ & corporis exercendę ſunt vires. Ecce tempus quo re ſidente Chriſto, aſtantibus angelis, noſtra luctaminis exercenda eſt fortitudo. Nunc eſt tempus quo gula cum ieiunio, abſtinentia cum crapula, cum luxuria caſtitas, cum perfidia fides, pietas cum impietate, patientia cũ furore, cupiditas cũ liberalitate, miſericordia cũ auaritia, humilitas cũ ſuperbia, ſãctitas cũ reatu, Chriſto remunerante confligit. Si quis ergo ſpectãte Deo, cæleſti reſonante iam tuba, angelico inſiſtente

occurſu, cubiculi irretitus illecebris, eneruatus mollitie plumarum, reſolutus in totum iugalibus blandimentis, ad exercitium uirtutis uenire neglexerit: perdit luctaminis præmium, virtutis gloriam, certaminis palmam, iuſtitiæ coronam: deſertoris etiam crimine mulctabitur in futurum. Hodie fratres Chriſtus rex noſter commilitones ſuos de Euangelico allocutus eſt tribunali, indixit hoſtibus bella, promiſit præmia pugnaturis, retulit bellorum cauſas, inimicorum dolos prodidit, & conatus: vbi, & quando, & quomodo confligendum ſit nobis triumphali conſtitutione ſignauit. Et quamuis ſolus poſſit obtinere victoriam propter nos tamen, & noſtrum formidinem, adeſſe tota iuſſit præſidia de ſupernis. Qui ergo iſta noluit audire, qui ſtatuta regis noſtri talia, & tanta, ſcire contẽpſit, iudicate ſi non ipſe ſe exuit noſtræ militiæ ſacramentis, & cœleſti contubernio reddidit, & fecit extorrem. At uos fratrés, qui ſequi vultis in hoc quadrageſimæ ieiunio, ieiunij dominici formam: pugnaturos vos, ſicut prædiximus, contra uitiorum turmas, cõtra acies criminum, contra informes concupiſcẽtiarum formas, contra dæmonum totas actias, totas diffuſas, & innumeras legiones, triumphaturos vos ex ipſis q́ dominicum ieiunium ſubſequuntur, tentationibus approbate. Vbi enim dominus, quadrageſimæ ieiunium in defeſſo illo uirtutis ſuæ aggreſſus eſt documẽto, mox diabolus occurrit pugnaturus dolis, quia ieiunanti uiribus obſiſtere non ualebat. Quantum. n. crapulationi deditis dominatur, & ebrijs, orantes timet tantum, tantum refugit ille ieiunos, dicente do-
Mat. 17. mino. Non eijcitur niſi in ieiunio, & oratione. Sed qua fraude diabolus tentare auſus ſit, audiamus. *Si filius Dei es, dic ut lapides iſti panes fiant.* Audiſtis quid de ieiuniis ipſe ſentiat, & iudicet inimicus. *Si filius Dei es.*
Mat 4. Videtis quia iam non hominẽ, ſed Dei filium credit, quẽ liberũ a uentris conſpexerat ſeruitute. Senſit ſen

ſit diabolus ieiunium cunctis virtutibus anteferri. Ioannem viderat urbium delicias ſqualentis eremi habitatione mutaſſe, molliciem carnis ueſtis aſperitate calcaſſe, agreſti cibo mundi totam frenaſſe luxuriam. Et quod ſolum deitatis inſigne eſt, hominibus dimiſiſſe peccata. Et tamen non ei dixit: *Si filius Dei es.* At ubi dominum vidit iugiter ieiunantem, proclamat. *Si filius Dei es.* Erat diabolus, qui cõtra dominum aſtutię ſuæ nequitias, & argumenta iaculatur. *Si filius Dei es, dic ut lapides iſti panes fiant.* Quid eſt qđ ieiunãte Chriſto deitatis ſigna tota in ſola panis promiſſione ꝑquirit? Et quẽ Dei filiũ continua ieiunii ſignificatione ꝑſentit, eſſe Dei filiũ de prouiſione panis, de cura uẽtris deſiderat approbare? *Si filius Dei es, dic ut lapides iſti panes fiant.* Quare nõ dixit: Si filius Dei es, dic ut hoĩes, aut angeli, aut aliquid aliud fiant, ſed dic vt lapides iſti panes fiãt? Signum panis petit, qui ſignũ ieiunii ꝑtimeſcit. Signũ panis petit, ut ieiunii tremẽdũ ſibi refugiat ſignũ. Panẽ malus ingerit cõſolator, ut uirtutẽ mutet, ut propoſitũ uiolet ieiunantis. Sed uideamus quid rñderit de pane, panis qui de cęlo deſcẽdit. *Non in ſolo pane uiuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei* Quã uere uiuit in uerbo Dei, Dei uerbũ. Quã uere panis nõ indiget pane. Quã diuine lapides conuertit in hoĩes, qui de lapidib. Abrahæ filios ad inditiũ ſuæ maieſtatis exuſcitat. Et qa impudẽs inimicus neſcit ſemel vinci, ad multiplicẽ uincẽtis triũphũ. *Statuit dñm ſuper pinnaculũ tẽpli, & ait: Si filius Dei es, mitte te deorſum.* O ſignũ, mitte te deorſum: cõueniẽtius dixerit, ſi filius Dei es, aſcende ad cęlũ: cũ ſit hoĩs utique ad ima cadere, Dei ſit ad ſuperna conſcendere. *Si filius Dei es, mitte te deorſum.* Sic ſuis ſuadet, ſic ſuis ꝓuidet ſẽp: ſic ſuos eleuat, ut de alto ꝑcipitet ualidius in ruinã. *Si filius Dei es, mitte te deorſum.* Concilijs ſuis ſi diabolns prodit. *Mitte te deorſum.* Lapſus quærit, ꝑcipitia impetrat, & tali cõſilio ꝑ Africã martyres facit, ſine

Deut. 8.

Mat. 3.

ſine clamore, dicēdo, ſi vis martyr eſſe, mitte te deorſum, ut eos impellat de alto ad mortem, non de humi li to lat, & eleuet ad coronam. Et ſicut ſe diabo'us cō
Deut. 6. ſiliis ſuis prodit, ita rñſione ſua dñs ſe reuelat, dū ait: *Non tentabis Dominū Deū tuū.* Si utiq; dominū, ſe vtiq; Deū inte ligi uoluit, hæc dicendo, qui non de pinna templi tantum ſe dedit ad terram, ſed è cęlis ſe ad inferos uſq; iactauit, vt non cadentium forma, ſed eſſet reſurrectio mortuorum. Aduertite fratres, ſi poſſit ſæuus inimicus, q̃uis ſæpè victus, homini cedere, qui audit & ſentit dñm Deū, & tñ adhuc tētare non deſinit. *Poſuit eum ſuper montem excelſum, & oſtēdit ei omnia regna mundi, & gloriā eorū, & ait illi, hæc oīa tibi dabo, ſi procidens ador ueris me.* Hæc dicit, non qui poſſit dare, ſed fallere: nec promiſſa cōferre, ſed ipſa auferre ꝓmiſſionib. quæ habentur. *Hæc oīa tibi dabo.* Offert quę Dei ſunt Deo, authori quæ authoris ſunt, repromittit: ſuadet ut adoret ab omnib. adorādus, & cęcatus auſibus ſuis ante iudiciū iudici quemadmodū ſimplices deciperet, confitetur: cui dñs non tam teſtimonio le-
Deut. 6. gis, q̃ diuinitatis ſuæ rñdit imperio. *Dominū Deū tuum*
Phili. 2. *adorabis.* Tu dñm Deum tuum i lum, cui genu flectūt oīa non ſo'um cęleſt a & terreſtria, ſed etiā inferna. Adorabis ergo tu in inferno ſtridens & eiulās eū, quē ad te adorandum modo temerarius deſertor inuitas. Itaque diabolus toties, & taliter repercuſſus à dño, circa nos ſeruos eius modò toto furore diſcurrit: & ſic Chriſtus milites ſuos, ita i'le ſuos alloquitur, & armat miniſtros. Dicit ergo diabolus, tēpus nos modo graui ter ieiunii obſeruatione debellat: per gulā, per crapulam, per ebrietates, per luxuriam, hoīes attētare non poſſumus: armate lites, ſeminate diſcordias, excitate odia, cōcitate iras, inſpirate mēdacia, extorquete piuria, ſuggerite blaſphemias, uaniloquia diffundite, infundite dolos, cōflate auaritiā, lucra turpia ꝓuidete, ut quod neuter mō ad luxuriā nō depēdit, uel ſacculus

lus

lus claudat,& reponat ad pœnā. Cauete ante oīa, ne
miſericordia,ne eleēmoſyna , ne humanitas præteri-
tos labores noſtros deleat,præſentes auferat,tollat ſu
turos.Sed nos fratres, & noſtri regis agnoſcentes mo
nita,& quæ diabolus ſuis mādauerit audiētes,ieiunia
noſtra ſine lite,ſine clamore,ſine ira,ſine dolo, ſine ſi-
mulatione cum tota miſericordia,charitate, pietate,
peragamus:vt dominus Chriſtus, qui ſpretis pecorū
cruentis victimis,ſpiritus contriti & contribulati cor
dis ſacrificium requiſiuit . cum ſilentio pacis ieiunii
noſtri hoſtias placatus & propiciatus aſſumat.

In Pſalmum. XL. Sermo XIIII.

PRæliorū peritis militaris tuba perſonat diſcipli-
nam,imperitis tantum terrificum dat clamorē :
vt magiſtra bellorū dat ſuis uires,hoſtibus dat pauo-
rē.Qui ſine tuba dimicat,miles non eſt:fertur furore,
nō p̄lio:virtute nō agit,ſed periculo : q̄rit perire, non
vincere.Hoc diximus,ut Chriſti miles intelligat, cœ-
leſtis quare prouiſa ſit cantilena.Conſtituti in campo
ſæculi pugnā cū diabolo , cum uitiis ſuſtinemus.Quo-
ties ergo nobis intonat propheticus clāgor, toties nos
in pace cautos,& in acie fortes & in prælio reddit in-
uictos.Namque hodie Beatus Pſalmiſta ad intelligen
tiam nos ſupernam conuocat per clamorem . *Beatus
qui intelligit ſuper egenum & pauperem.* Et quæ eſt intel
ligentia , ubi eſt profeſſa paupertas ? Vis eſt intelli-
gentiæ, ſi rimetur viſcera, ſi deprehendat occulta, ſi
tecta nudet. Verum ſubiecta oculis,expoſita in publi-
co,ingeſta rebus,non eſt intelligere,ſed uidere. Nu-
ditate algidus,tabidus fame,ſiti aridus, laſſitudine tre
mens , defectu luridus , quòd egenus ſit intelligere
quis labor ? Et ſi labor intelligentiæ nullus eſt, unde
eſt intelligentiæ fructus ? Oremus fratres,ut ipſe no-
bis intelligere intelligenda cōcedat,qui ſe intelligi in
paupere

paupere ſic demonſtrat: quòd ipſe qui cœlum tegit ſit nudus in paupere, quòd in eſuriente eſuriat ſaturitas rerum, quòd ſitiat in ſitiente fons fontium, intelligere quomodo non magnum eſt? quomodo non beatum intelligere, quòd ei ſit ampla paupertas, cui anguſtum eſt cœlum? quiditat mundum, quòd egeat in egente? quod fruſtum panis, aquæ calicem dator omniū queat? quòd ſe Deus amore pauperis ſic deponat, vt non adſit pauperi, ſed ipſe ſit pauper? hoc cui videre dederit Deus, ipſe videt. Sed quo modo aut in ſe transfuderit pauperem, aut ſe in pauperem fuderit, dicat ipſe iam nobis: Eſu-

Mat. 15. riui, inquit, & dediſtis mihi manducare. Non dixit, eſuriuit pauper, & dediſtis illi mãducare: ſed eſuriui ego, & dediſtis manducare mihi. Sibi datum clamat quod pauper acceperit, ſe manducare dicit quod comederit pauper; quod bibit pauper, ſibi teſtatur infuſum. O quid agit amor pauperis, gloriatur in cęlo Deus; vnde pauper erubeſcit in terra; & hoc reputat in honorem ſibi, quod pauperi computatur iniuria. Dixiſſe ſuffecerat, dediſtis mihi potum ſed pręmittit, eſuriui, ſitiui: quia paruus fuiſſet amor pauperis quòd pauperem ſuſcepiſſet, niſi & paſſiones pauperis ſuſcepiſſet: & certè verus amor non niſi paſſionibus probatur. Verus amor eſt feciſſe ſuas anguſtiatis anguſtias: nimis eſt quod ſapit Deo pauperis cibus, qui totius creaturæ bona non eſurit, ſaginatum ſe in eſca pauperis prophetizat in regno cœli coram

Gen. 4. omnibus angelis in conuentu reſurgentium. Quòd

Gen. 6. Abel paſſus ſit, quòd ſeruauit mundum Noë, quòd

Gen. 15. Abraham fidem ſuſcepit, quòd Moyſes legem tulit, ꝙ

Exo. 20. Petrus crucem reſupinus aſcendit, Deus tacet, & hoc clamat ſolùm quòd comedit pauper. In cœlo prima eſt eſurientis annona, prima ſtipendia pauperis tractantur in cœlo, erogatio pauperis prima diuinis ſcribitur in diurnis. Beatus cuius nomen toties Deo legitur,

gitur, quoties ratio pauperis recitatur in cœlo. Sed iſtius beatitudinis audiamus & fructum. *In die mala liberabit eum dominus.* Qui ſe nouit per mala ſæculi uitam ducere, eleemoſynæ ſemper ſecum auxilium ducat, ad præſidium ſibi turmas pauperum uocet, in paſtu pauperum largus prorogator exuberet, pauperum frequentet domum, non trepidet erogando, deficere neſcit cui porrigit manum parcus acceptor: exhauriri theſaurus is non poteſt, de quo ſufficit nũmus. *In die mala liberabit eum dominus.* In die mala illi Deus liberator aſſiſtet, qui à malis pauperem liberarit. In anguſtiis illum Deus clamantem audiet, qui pauperem cum clamaret, audiuit: Non uidebit diem malum, qui dies bonos habere pauperem fecit. Videbit diem malum, qui diem iudicij ſine aduocatione paupertatis intrauerit. Sine cauſa accuſant peccata, quem pauper excuſat. Excuſari non poteſt, quẽ fames pauperis accuſarit. *Dominus, ait, conſeruet eum & uiuificet eum.* Non, dixit conſeruat & viuificat: ſed dixit, conſeruet & viuificet. Dixit, non ut denunciantis uox ſic iſta, ſed rogantis. Qui audiuit rogantem egenum, ecce audit orbe toto pro ſe Eccleſiam ſic rogantem. *Dominus conſeruet eum & viuificet eum.* Cõſeruet, ne rapiatur ad pœnam: viuificet, vt reſurgat à mortuis, & recipiat vitam. *Et non tradat eum in manu inimici eius.* Cuius inimici? nempè diaboli, ipſe eſt inimicitiarum princeps: deſpicit inimicos, qui ipſum inimicitiarum calcarit authorem. *Dominus autem adiuuet eum ſuper lectum doloris eius.* Exequitur Propheta omnes ærumnas fragilitatis humanæ. *Dominus autem adiuuet eum ſuper lectum doloris eius.* Quis eſt lectus doloris noſtri, niſi corpus noſtrum? in quo anima iacet, & iacet dolens, & dolet, quæ cœlum repetere cupiens præmitur corporis terra. *Vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius.* Iſtum nõ uerſat in ſtratum, ſed in ſtrato uerſat infirmus. Caro er-

go eſt, quæ verſatur & verſat. Ipſa eſt ergo quæ in aduerſis voluitur, in proſperis verſat, Dominus ergo verſat ſtratum noſtrũ, quando nobis aduerſa vertit in proſpera: & quia in lecto doloris, hoc eſt in lecto corporis animus voluebatur ægrotus, ipſe qui voluebatur, proclamat: *Ego dixi domine miſerere mei, ſana animam meam, quia peccaui tibi.* Quia per conſenſum carnis ſentit animi ſe contraxiſſe languorem, vt anima ſanetur, implorat: & miſericordiam petit fidens, quia in pauperem miſericordiam fecit. Beatus qui fenerando pauperi ipſum ſibi iudicem præſtitit debitorem.

De Centurione. Sermo XV.

Auditurі eſtis hodie fratres, quemadmodũ cohortis Romanæ Cẽturio dux factus eſt militiæ Chriſtianæ, & meritò, quia ante cępit docere quàm credere. *Venit, inquit, Ieſus Capharnaum, & acceſſit ad eum Centurio rogans, & dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Et ait illi Ieſus, Ego veniam, & curabo eum: & reſpondens Centurio, ait: Domine, non ſum dignus vt intres ſub tectum meum, ſed tantum dic verbo, & ſanabitur puer meus: nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, habens ſub me milites, & dico huic, vade, & vadit: & alij, veni, & venit: & ſeruo meo, fac hoc: & facit.* Videtis Centurionem antequam diſcipulatus ſubiret officium, locum magiſterij fuiſſe ſortitum. Præbet enim petendi formam, dat normam credendi, fidei pandit cauſas, uirtutum commendat exempla, qui nódum Chriſtianæ ſcholæ ingreſſus eſt diſciplinam. *Acceſſit ad eum Centurio, rogans eum.* Hoc eſt ſapere, non rogare. *Puer meus iacet in domo.* Cauſas pueri quaſi magiſter agit: verè Cẽturio, qui ſtipendia terrena centenarium cęli mutauit in fructum, & ſeruitutem militiæ ſæcularis in diuinam

Mat. 8.

uinam ſuſtulit dignitatem. *Domine, puer meus iacet in domo.* Qui vocat dominum, fatetur ſuam fideliter ſeruitutem. Et quomodo hic Centurio, qui ſic agnoſcit dominum, puerum ſuum auſus eſt profiteri, quaſi neſciens ſerui peculium ad dominum pertinere? Aut ignorat communia, qui docet tam ſecreta, tam profunda? *Puer meus.* Meum dico, quia iacet: ſi tuus eſſet Domine, nó iaceret. Probat hoc Propheta, cùm dicit: Ecce nũc benedicite Dominum omnes ſerui domini, qui ſtatis in domo domini. Qui ſtatis, non iacetis: ait, ſtant ſerui tui, hominũ ſerui iacent. Puer meus qui iacet, vt tuus ſit, ſurgat: meus, quia paralyticus: vt tuus ſit, iam ſanetur. Meus, quia malè torquetur: vt tuus ſit, iam non ſit pęna. Domine, tuos ſeruos non decet malis ſubiacere: iniuria eſt tua tuorum pœna ſeruorum: tuos ſeruos poſsidere non debet vis malorũ: ſerui tui & ſi patiũtur mala, non patiuntur ad pœnã, ſed ſubeũt ad coronas. Aduerſa illis nõ ſunt neceſsitatum cauſæ, ſed ſunt cauſa victoriæ. Serui hominũ ſunt, qui mala patiuntur inuiti: qui illis in deſperatione ſui domini nequeunt ſubuenire. Tu autẽ domine, cui virtutes ſeruiunt, curationes parẽt, obtemperant ſanitates, quomodo computabis ſeruũ tuum, quem ſeruum tantorum conſpicis eſſe morborum? Nota eſt circa malos bonitas tua: pietatem tuam etiam impij confitentur: clamant exteri miſericordiam tuam. Hunc tuum dicerem, quem iacentem tua benignitas non requirit? *Iacet in domo, & malè torquetur.* Hinc eſt quòd offerre eum, & offerre tibi pœnæ non finit magnitudo: ne familiaris infirmitas publicè & dolori ſit, & pudori. Mouit Centurio iudicem talia, & tanta dum perorat, & ſic mouit, vt ad ſeruum ſuũ cœli dominum ipſum ire velle, perficeret. *Ego, inquit Chriſtus, veniam, & curabo illum.* Fratres, non Centurio ad pietatem pietatis traxit auctorem: neq; ad hoc ille ire compulit Chriſtum ad quod venerat Chriſtus: ſed Centurio magis

Pſal. 133

ſic ſentire, ſapere ſic docetur, quare ad ſeruũ in ſeruo venerit Chriſtus: quare ad hominem in homine venerit Deus: vtique vt leuaret iacentes, eliſos erigeret, ſolueret cõpeditos, & eos, quos iã nemo nec afferre, nec offerre poterat, ipſe operis ſui vector clementiſſimus baiularet. Sed iã quid reſponderit Centurio audiamus. *Domine, inquit, non ſum dignus vt intres ſub tectũ meum.* Dedit debitũ de humilitate reſpõſum, & ipſum eſſe dominũ ſingulari pauore ſignauit, deducere dum veretur ad animæ ſuæ domũ, ad ſecretum cordis ſui, ad tectũ ſuæ conſcientiæ, ad penetrale mentis, in quo familia cogitationũ incondita & cõfuſa verſatur: nec patitur aulam pectoris humani ſine vitiorum ſtrepitu in ſynceritatis ſilẽtio permanere. Magiſtro ergo timore reſpondit: *Domine non ſum dignus, vt intres ſub tectũ meum.* Hinc eſt ꝙ Petrus vbi Chriſtum rerũ cognouit
Luc. 5. auctorem, exclamauit, dicens: Exi à me domine, quia peccator ſum. Si cũ Petrus exire à ſe rogat, quomodo Centurio eum ad ſe ſupplicat non venire: agit vterq; ne indignitas hoſpitij in hoſpitis manet iniuriã. *Non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum.* Hoc bene dictum eſſet antequam Deus hoſpitiũ noſtræ carnis intraret: at nunc quid ſic Centurio tectum ſuum Chriſtum vetat intrare, quem totum videt intra tectũ ſui corporis iam manere? Fratres, Centurio iam videbat in Chriſto corporis ſui formã, ſed paſſiones in illo ſui corporis non videbat. Natus eſt in carne Chriſtus, ſed natus eſt de Spiritu ſancto: accepit hoſpitium carnis, ſed in aula virginis: vt & veritas eſſet corporis humani, & de pollutione humani corporis nil haberet. Bene ergo Centurio tectum ſuũ indignũ iudicat Chriſto: quia ſub ſingulari tecto manebat noſtri corporis Chriſtus:
Pſ. 101. iuxta illud Prophetæ, Vigilaui, & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto. *Sed dic tantum verbo, & ſanabitur puer meus.* Centurio iſte cũ ſine lege eſſet, nihil ſine lege egit, dicit: *Dic tantum verbo.* Quia dictum erat, dixit,

dixit, & facta ſunt. Et ſi omnia perfecta ſunt dictu, quomodo dictu ſolo vnius infirmitas non curatur? *Dic tantum verbo*, & ſine verbo quid dicitur? Sed iſte poſtulat verbum non de loquendi vſu, ſed de virtute faciendi: verbum de quo dictũ eſt, Miſit verbum ſuum, & ſanauit eos. *Dic verbo tantum.* Quia iſte credidit in verbo omnes manere virtutes. Verbum tuũ domine ſanitas eſt: verbum tuum vita eſt: verbum tuũ vbi acceſſerit, inde cõfeſtim fugit dolor, infirmitas mox recedit, verbũ in quo Petrus cùm laxaret retia, piſcium multitudinem cœpit, ſine quo & ignorantiæ noctem pertulit: & nullum fructum peruigil piſcatur, inuenit, Domine, inquit, laborantes per totã noctem nihil cœpimus, ſed in verbo tuo laxabo retia. Et quaſi nõ ſufficeret quod de verbo egerat, verbo præſtari poſſe qđ poſtulat, rebus aſtruit, commendat exemplo. *Nam & ego homo ſum ſub poteſtate poſitus, habens ſub me milites, & dico huic, vade, & vadit: & alij, veni, & venit: & ſeruo meo, fac hoc, & facit. Nam & ego homo ſum.* Hoc eſt dicere, tu Deus, *Sub poteſtate poſitus.* Hoc eſt, tu ipſa poteſtatum poteſtas. *Habens ſub me milites.* Hoc eſt, tu virtutes. *Et dico huic, vade, & vadit* Hoc eſt, dic infirmitati, vade, & vadit. *Alij, veni, & venit.* Hoc eſt, dic ſanitati, veni, & venit. *Et ſeruo meo, fac hoc, & facit.* Ille puer meus erit tuus ſeruus, cum receperit ſanitatem. Audiat: quid audiat? Sanus factus es, iam noli peccare: faciat iuſtitiam, vt liberetur à paralyſi omnium peccatorum, & poſſit pſallere cũ Propheta: Conuertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi: quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapſu. Placebo domino in regione viuorũ. Fratres, imitetur Centurionem, qui ad centeſimũ fructum deſiderat peruenire. Ne ergo leuiter Centurionis huius prudentiã tranſeamus, hodie de ipſo dictã ſufficiant: quia myſterium permagnum eſt, quo Iudæus geritur in figuram.

Pſ.148. *Pſ.106.* *Luc.5.* *Ioan.5.* *Pſal.22.*

De duobus dæmoniacis. Sermo XVI.

CHriſtus quòd transfretat maria, & loca circuit, non eſt res humani deſiderij, ſed cauſa eſt ſalutis humanę. Ambulat Chriſtus, non vt videret loca, ſed vt homines, qui varijs caſibus perierãt, inueniret. Qui loca fecerat, quid noui videret in locis? Aut illi quid aberat, qui vbiq; erat? vt homo videbatur in locis, ſed vbique videbat vt Deus: videbat vtique, & deſperatos videbat, quibus ibat diuina remedia largiturus: ibat ad eorũ curam, quibus humana iam defecerat cura: ſicut hodierna probatũ eſt lectione: *Cùm veniſſet, inquit, Ieſus transfretum in regionem Geraſenorum, occurrerunt ei duo, habentes dæmonia, de monumentis exeuntes ſæui nimis, ità vt nemo poſſet tranſire per viam illam.* Lucet ſciſſe, & vidiſſe dominum quid mali, quid periculi illis haberetur in locis: & ideo illuc eſſe, vt ſic deſperatis, afflictis, ſic miſeris ſubueniret. *Occurrerunt ei duo, dæmonia habentes de monumentis exeuntes.* In monumẽtis ſedem fecerãt mortis authores. Attendite quę ſæuitia, quis furor, quæ rabies dæmonum erga humanũ genus: quãuis breue tempus hominũ ferre non poſſunt: contenti nõ ſunt mori homines, ſed viuos homines geſtiunt ſepelire: ſe ſepulchris mandant, vt homines redigant in ſepulchra: paſcũtur cadaueribus, putredine ſaginantur: deliciantur fętore, quibus tota voluptas eſt homines interire. Sed ſentiamus quid machinentur fraudibus, quid moliantur malis, quorum crudelitas modum non habet in aperto. Quid faciunt iſti quando diuitias oſtentant, vt auaritiã ſerant? vt inſerant ſuperbiam, pompã proponunt? ſingularitatem venditant, vt quod eſt cõmunionis, excludant? vt iram nutriant, cauſas colorant? vt pietatẽ violent, affectibus dant querelas? philoſophiam fingunt, vt faciant nihil ſcire homines plus quærendo? deos multos figurant, vt Deus, qui vnus & verus eſt, neſciatur? *Occurrerunt*

ei duo,

ei duo, dæmonia habentes: Quādo ad duos homines dæmonia multa, ad vnum legionem totā ſignificat conueniſſe: hoc ideo facit, vt doceat cauendos eſſe dæmones, non timendos, ſimulq́; monſtrat, quàm ſit potentia Chriſti ſingularis, quòd nomine Chriſti fugatur omnis dæmonum multitudo. *Occurrerunt ei duo, dæmonia habentes.* Exhibiti non volentes, venerunt impetrantis iuſſu, non ſuo auſu, attracti ſunt inuiti, non ſua ſponte currentes: denique ad præſentiam Chriſti homines exeunt de monumentis, & verſa vice captiuos ferunt, à quibus fuerant captiuati: ſiſtunt pœnis, quorum cruciatibus torquebantur: aptant ad ſententiam, à quibus addicti fuerant iam ſepulchris. *Occurrerunt ei duo dæmonia habentes ſæui nimis, ita vt nemo poſſet trāſire per viam illam.* Videtis quia dæmones venientibus ad Chriſtum præcluſerant viā, tranſitum denegerant. Etenim dæmonū iſta cura, ne ad Deum homines poſſint reditum inuenire. Non enim aliter poſſunt homines poſſidere, niſi eos ab auctoris ſui ſocietate ſubducant. *Ita vt nemo poſſet tranſire per viam illam.* Hinc eſt quòd Chriſtus factus eſt via. *Ita vt nemo poſſet tranſire per viam illam.* Illam, non iſtam. Ego ſum, inquit, via. *Ioan. 14.*
Vt ad viam per viā, ad Deum per Deum venientibus obſiſtere vis dæmonum non valeret: ad Deum niſi per Deum non poteſt perueniri. Sed iam quid dæmones clamauerint, audiamus. *Quid nobis & tibi fili Dei?* Hoc eſt dicere: vitæ auctor quid tibi cum mortuis? Habitator cæli quid tibi cum ſepulchris? Odor paradiſi quid tibi cum fœtore. Quos de cælo deieciſti, quos de paradiſo excluſiſti, quibus nunc tollis vrbes, regiones habitabiles negas, permitte inhabitare nos vel ſepulchra: & ſi nos perſecutione tanta digni ſumus, tu tanta non es dignus iniuria. *Quid nobis & tibi?* Quid? quòd iudici, & reo: quòd vindici, & pœnali: quòd Regi, & deſertori. *Quid nobis & tibi fili Dei?* Hoc dicunt poſſeſſori fures, hoc domino prædones tenent ſpolia, prædā

geſtant: & quid ſibi cum eo ſit qui ſua repoſcit interrogant. *Quid nobis & tibi fili Dei?* Quid? vt reddatis homines, mundũ reſtituatis auctori: & veniente creatore ſciatis vobis in creaturis amplius nil licere. *Quid nobis & tibi fili Dei? Veniſti ante tempus torquere nos?* Quid nobis & tibi? Et vobis cũ hominibus quid? Quid nobis & tibi fili Dei? Agnoſcunt, agnoſcunt Deum, iudicem confitentur, clamant iudicium ſe debere, & de tempore præſcribunt. *Quid nobis & tibi fili Dei? Veniſti ante tempus torquere nos?* Auctori temporum tempus opponunt. *Veniſti ante tempus torquere nos?* De tẽpore ſic quæruntur, quaſi ipſum cum tempore fecerint, vt viuos condiderint in ſepulchris. *Veniſti ante tempus torquere nos?* Tempus abſcindit, pręuenit mortem, ſepelit viuos crudelitas immatura: & de tempore quæritur, quaſi ante tempus habere debuerit: & nõ vt exorta eſt mox puniri: de tempore cauſatur nequitia ſæculi indurata. Malis patientia breuis eſt, bonis tarda vltio: quod læſis longum eſt, anguſtum eſt ad lædentes. *Erat, inquit, non longè ab eis grex porcorum multorum paſcens. Dæmones autem rogabant eum dicentes, Si eijcis nos, mitte nos in gregem porcorum.* Digna petit indigna ſeruitus. *Mitte nos in gregem porcorum.* De monumẽtis mitti ſe precatur in porcos nequitia: quia fœtores amittere neſcit, ſed mutare. *Mitte nos in gregem porcorum.* Cœnum petunt ruentes cælo: poſt ætherias habitationes ambiunt volutabra porcorũ. *Mitte nos in gregem porcorum.* Grex in gregem mittitur, vt prodatur dæmonum multitudo: vt appareat hoc duos portaſſe homines, quòd numeroſitas non valuit ſufferre porcorum. *Ait illis, Ite, at illi exeuntes abierunt in porcos: & ecce impetu abijt totus grex per pręceps in mare, & mortui ſunt in aquis.* Traditur vile pecus non pro voluntate dæmonum, ſed vt tali facto innoteſcat, quomodo in homines ſæuiunt, quomodo quærũt mortes hominum, qui ſic porcos vt perderent quęſierunt.

Dęmones

Dæmones omne quod eſt, agitur, mouetur, viuit, ardent perdere, non habere. Ne quis ergo talis fieri homo præſumat, humano generi inimicitia vetus, fixa ira, malitia deſtinata eſt. Dæmones niſi vincti non cedunt, lædere non valent niſi iuſſi. Traditur ergo vile pecus, vt luceat dæmonibus in homines nil licere, quibus in porcos iuſſum eſt vt liceret. Nos ergo aut vitijs noſtris facimus, vt illi accipiant poteſtatem nocendi, aut virtutibus ſubiecta nobis dæmonum colla Chriſto triumphante calcemus.

De dæmoniaco. Sermo XVII.

VEniſſe Dominum trãs fretum in regionem Geraſenorum, & exeunti ei de naui ſtatim occurriſſe hominem de monumentis habentem ſpiritũ immundum, catenis & compedibus vinctum. Euangelico hodie ſermone cognouimus, qui domicilium haberet in monumentis. Auctor mortis, mortis incubat manſiones: & humanæ necis auidus, quos crudelitate ſua occidere non poteſt: viuos geſtit feraliter funerare: ſæuit, furit interitus noſtri auarus exactor: cui pœna eſt quòd homo naſcitur: quòd tardius moritur, cruciatur: hominis hanc ipſam breuiſſimam vitam amandare horrida nititur per ſepulchra: confuſus hoſtis, & ad vtrunq; peruerſus ingerit ſepulchris viuos, mortuis apponit cibos, mera fundit, vt & viuos enecet, & mortuos inquietet. Catenis & compedibus vinctus tenebatur homo: vinctus alieno crimine, & habitatoris ſcelere habitaculum innocens torquebatur. Diaboli culpa hominis redũdabat ad pœnã: & prædæ miſerijs prædo ſaginabatur incluſus: nec facientẽ, ſed patientẽ miſerabilis exponit inuidia. Huic morbo cupiens dominus ſubuenire, trãsfretat mare: hoc eſt, fluctuãtis mundi terminos corporis noſtri nauigio trãſmittit, ad littora peruenit ſalutis noſtræ repleta naufragijs, & regionẽ cæcis ignorantiæ tenebris infuſam *Mar. 5.*

lucis ſuæ ſplendore perfundi, cal idi hoſtis deprehenſurus inſidias: ipſumq; principem nequitiæ ſpiritualis cũ ſuis legionibus regia poteſtate fugaturus, vt tandẽ reddat liberos, quos diu tenuit poteſtas inimica captiuos. *Videns, inquit, Ieſum à longè, cucurrit, & adorauit eum, & clamans voce magna, dixit: Quia mihi & tibi Ieſu fili ſummi? Adiuro te per Deum, ne me torqueas.* Ad nutum Chriſti conuerſus eſt ordo pœnarum, antè latrocinante diabolo homo vexabatur innocuus: nunc homo currit, ſed diabolus incurrit: inclinatur caro, ſed immundus iacet, & proſternitur ſpiritus. *Cucurrit, &*
Mat. 4. *adorauit eum.* Quid eſt diabole, quem trina tentatione prouocabas ad lapſum, quem promiſſione regni vt te adoraret ſubdolus ambiebas, nunc tremens & miſerandus prolaberis, & adoras? Ecce qui honores omnes regni promittebat & gloriæ, habitare fœtidis corruptione cadauerum reperitur in tumulis. Sic, ſic iſte decipit cum promittit: vt ad inferna ſecum pertrahat, cùm de ſupernis ſe conſolantes fallax promiſſor illudit. *Quid mihi & tibi fili Dei ſummi?* Nã & modò vt adulator, non vt deuotus & obſequens hic adorat, euadere cupiens pœnam, prædam perdere pertimeſcens Credit infelix vt eum, quem tentatione vincere, quem muneribus nequiuit inflectere, poſſit adulatione pulſare: ſed ille conſueuit vinctos abſoluere, reuocare captiuos, nec acquiſitos, ſed conditos à ſe ſibi reſtituere terminos hoſtem libera virtute percellere, nec factione pellaci inimicum ſuorum requirere poſſeſſorem. *Et clamans voce magna dixit: Quid mihi & tibi Ieſu fili Dei ſummi? adiuro te per Deũ, ne me torqueas.* Quid agit? quid patitur fragilitas humana talibus & tantis ſubiecta miſerijs? Ecce diabolus patrona voce hominis hominẽ periturus inclamat & tota membra hominis hoſti ſuo ſuã militant in ruinã. *Quid mihi & tibi Ieſu fili Dei ſummi?* Quid n ihi & tibi? quod puniẽdo, & iudici: ꝙ regi & deſertorij, ꝙ inuaſori & domino.

Quid

Quid mihi & tibi fili Ieſu Dei ſummi? Si agnoſcis filium, vtique non neſcis hæredem: ſi hæredem noſti, hæreditatem rapere cur præſumis? *Adiuro te per Deum, ne me torqueas.* Timet tergiuerſator, & ſimulat: fatetur filium, ſed ne Deus intelligatur ſolita arte contendit: adiurat Deum per Deum, vt alterum videri ipſum faciat, vt aſtantium decipiat & fallat auditum. *Interrogabat eum Ieſus, quod tibi nomen eſt?* Interrogat, non ignorat, ſed implet iudicem: ſeruat ordinem cognitoris, nomen interrogat, vt de conditione diſcutiat, iudicet de reatu, addicat de crimine, Deum ſe eſſe data ſententia perdemonſtret. *Reſpondit, legio, quia multi ſumus.* Chriſti interrogatio noſtram ignorantiam ſic depellit: nobis aperit quod latebat: ad vnum legio. Euidens eſt deſidia militis, ſi deſerat aciẽ, ſi greſſum retrahat, ſi confligere pertimeſcat, vbi vnũ numeroſo hoſte fortiorem peruidet eſſe captiuum. Ad pręſentiam regis iſti quid ſunt, qui vt vnum, & nec dum tyronẽ caperent, toto cohortis ſuæ agmine conuenerunt? vbi eſſent ſi vexillum ibi iam crucis, ſi Chriſti ſigna vidiſſent? Age Chriſtiane, incede ſecurus, manus tanta, & tam multa quæ ſic metuit inermem, procul fugiet, ſi videat, ſi ſentiat, ſi cognoſcat armatum. *Deprecabantur eum ſpiritus dicentes, mitte nos in porcos.* Vide vbi ſatanas ſedem deſiderat collocare, de ſepulchris in porcos ſemel infectus putredine, habitacula fœtida & immunda perquirit: ſordibus delectatur, & cœno, qui vtique ſemper fœtore criminũ, & ſquallore paſcitur vitiorum. Sed ſic eſt odor eius tartareus & crudelis, vt eum nec porcorum natura ſufficeret ſuſtinere: denique demergi in mari & fluctibus maluit deperire, quàm eius immũditiam pati, & putredinem tolerare, aut quid poſſunt præſumere dæmones, qui nec porcos quidem contingere præualent, niſi eos poteſtas diuina permiſerit? Miſer eſt, qui relicto iudice, fruſtra carnificis requirit fauorem: qui

nec

nec vexare, nec parcere, nec minuere poteſt tormenta, nec addere: ſed facit totum addictus ipſe verbero ad ius, & arbitrium iudicantis.

De Socru Petri. Sermo XVIII.

HOdierna lectione didicit attẽtus auditor, quare cœli dominus, reſtaurator vniuerſorũ, terrenas & ſeruiles intrauerit manſiones. Sed nihil mirũ ſi ad omnia dignanter acceſſit, qui clementer venerat omnibus ſubuenire. *Cùm veniſſet, inquit, Ieſus in domum Petri, vidit ſocrum eius iacentem & febrientem.* Videtis
Mat. 8. quæ res ad domum Petri inuitauerit Chriſtum: vtiq; non diſcumbendi voluptas, ſed iacẽtis infirmitas: non prandendi neceſſitas, ſed ſalutis occaſio, diuinæ virtutis opus, non humani pompa conuiuij. In domo Petri non vina, ſed lachrymæ fundebantur: turbabat ibi familiã non cura conuiuij, ſed cura languentis: febris ibi, non edacitas æſtuabat. Vnde illuc Chriſtus nõ epulas percepturus, ſed vitam redditurus intrauit, Deus quærit homines, nõ humana, cæleſtia dare cupit, non concupiſcit inuenire terrena: Chriſtus ergo recepturus nos, non noſtra quæſiturus aduenit. *Cùm veniſſet, inquit, in domum Petri, vidit ſocrum eius iacentem & febrientem.* Ingreſſus in domũ Petri Chriſtus ad quod venerat, vidit, non aſpexit qualitatem domus, non occurrentium turbas, non ſalutantium pompam, non familiæ concurſum: certè non ipſum præparationis ornatum, ſed inſpexit gemitum languentis: febrientis attendit incendium, vidit periculum deſperatæ: & ſtatim manus ad opus ſuæ deitatis extendit: nec ante ad humana diſcubuit Chriſtus, q̃ mulier quæ iacebat, conſurgeret ad diuina. *Tenuit, inquit, manum eius, & dimiſit eam febris.* Videtis quomodo dimittit febris, quem tenuerit Chriſtus: vbi nõ ſtat infirmitas, vbi auctor ſalutis aſſiſtit: acceſſus illuc mortis nullus eſt, vbi viuificatoris ingreſſus eſt. *Tenuit, inquit, manum eius:*

Quæ neceſſitas tangendi erat, vbi inerat ius iubendi? Sed Chriſtus tenuit manum mulieris ad vitam, quia Adam de manu mulieris acceperat mortem. *Tenuit manum eius*. Vt quòd manus præſumentis amiſerat, manus repararet auctoris. *Tenuit manum eius*. Vt acciperet indulgentiam manus, quæ carpſerat de morte ſententiã. *Et ſurrexit, inquit, & miniſtrabat ei*. Et Chriſtus mulieris indigebat obſequio, & mulieris prouectæ ætatis, ſenectutis ſummæ filijs aggrauatę: ſic in domo Petri non erat vernula, non miniſter, non familiaris, non propinquus, certè non vxor, quæ matris obſequium præueniret? & ad ſummam, Petrus ipſe cauſas ſuæ verecundiæ non videbat, vt hoc anus, hoc ſocrus faceret magiſtro, diſcipulus quod debebat? fratres Chriſtus ab illa humanum non exigebat obſequium, cui miniſteriũ diuinitatis impenderat: ſed miniſtrare illam ad indicium redditæ ſanitatis admiſit. Chriſtus ſic fugat morbos, vt uires priſtinas mox reducat: vbi curat ars, ibi infirmitatis reſidet laſſitudo: vbi ſanat virtus, ibi languor ueſtigium nõ relinquit. Sed in hac lectione quid ſpiritualis intelligentiæ lateat ſi ſcire volumus, uerborum floſculos non quæramus: qui maturitatis fructum quærit, deſpicit amœna camporum: violę, roſę, lilia, narciſſus grati flores, ſed gratior panis. Quod eſt odor naribus, hoc eſt, auribus ſermonis ornatus: quod dat panis vitæ, hoc ſcientia dat ſaluti. Seponẽda eſt ergo eloquentię uoluptas, quãdo ſcientiæ depoſcitur ſortitudo. *Cùm veniſſet inquit, Ieſus in domum Petri*. Ad domum Petri uenit Chriſtus, vt domus Petri ueniret ad Chriſtum: tunc ad domum Petri uenit Chriſtus, quãdo habitacula noſtrę carnis intrauit. *Mat. 8.*
Cùm veniſſet Ieſus in domum Petri. Quæ eſt domus Petri? illa, de qua dicit Dominus, Et tu Bethlehem domus Iuda, non es minima in principibus Iuda: ex te enim exiet dux, qui reget populum meũ Iſrael. Vnde & Apoſtolus: Ex quibus Chriſtus ſecũdum carnẽ, qui *Mich. 5.* *Rom. 9.*

eſt

eſt Deus benedictus in ſæcula. *Cùm veniſſet in domum Petri, vidit ſocrum eius iacentem, & febricitantem.* Vidit ſynagogam iacentem in perfidię ſuę tenebris, decumbentem ſub ſuarũ ſarcina peccatorum: vitijs ad phreneſim vſque febrientem: & ideo tenuit manum eius, quia non tantum verbo, ſed & manibus Iudaicæ gen-
Pſal.73. tis operatur ſalutem: audi Prophetam, Deus autem rex noſter ante ſæcula operatus eſt ſalutem in medio terræ. *Tenuit manum eius.* Vt antè Prophetarum ſanguine manus eius mundaretur, quàm miniſtrationis eccleſiaſticæ ſumeret ſacramentum. *Et ſurrexit, & miniſtrauit ei.* Hinc eſt quòd erecta eſt quæ iacebat, & miniſtrat Chriſto, dum ſanctificat manus ſuas modò in operibus bonis, quas antè malis operib. polluebat. *Veſpere, inquit, facto obtulerunt ei multos, dæmonia habentes, & eÿciebat ſpiritus verbo.* Hoc humanitus quomodo intelligi poteſt, vt contempto die, veſpere multos, & malè ſaucios ſalutis auidi ad ſalutis remedia baiularent? Sed veſpere eſt, cùm finitur dies ſæculi: mundus à luce temporum cùm declinat. Sero lucis redditor venit, vt nobis gentibus, qui in nocte venimus ſæculorum, diem redderet ſempiternam. *Veſpere autem facto, obtulerunt ei multos, dæmonia habentes.* Veſpere, hoc eſt, nouiſſimo tempore nos gentes offert Deo Apoſtolorum pia & ſolennis deuotio: & pelluntur à nobis dæmones, qui nobis idolorum cultibus impera-
Pſal.95. bant: audi Prophetam: Omnes dij gentium dęmonia. Ignorantes enim vnum Deum innumeris dijs ſeruiebamus ſacrilega & ſordidiſſima ſeruitute. *Et eÿciebat ſpiritus verbo.* Quia ad nos Chriſtus carne non venit,
Rom.10. venit verbo: vbi ergo venit fides ex auditu, auditus per verbum, nos fecit liberos dæmoniaca ſeruitute: dæmones reddidit ex impia dominatione captiuos. Hinc eſt quòd dæmones ſub manibus noſtris torquẽtur imperantibus nobis, qui nos ſubijciebant lignis, lapidibus addicebãt, & vacuas quotidie figuras inani

timore

timore vexabant. Modò eſt fratres, ne nos infidelitas ad eorum reuocet ſeruitutem: non laqueemur augurijs, non diuinatione fallamur, nō capiamur ſortibus, non à manibus inducamur, nō ſeducamur mortibus, non peſtibus anhelantibus captiuemur; ſed nos, noſtroſq; actus commendemus domino: committamus patri, credamus Deo, quia tempus hominū ſicut Deus agit: & ideò ſicut pater actus dirigit filiorum, & vt dominus curam familiæ non relinquit.

De ſcriba cui Chriſtus ſequi ſe non permiſit. *Sermo XIX.*

HOdie Euangeliſta ſic cœpit. *Videns, inquit, Ieſus turbas multas circa ſe, iuſſit ire transfretum.* Quoties circa dominum ſe indoctis turba diffundit, & iactatur in conſcientiæ procella, quietem deſerit, petit fluctus, portum deſerit, naufragia intrat, ad excelſa contendens mergitur in profundum, tunc Chriſtus hoc mare talibus turbatum turbis transfretari iubet. *Videns, inquit, Ieſus turbas multas circa ſe, iuſſit ire transfretum.* Non vt fugeret homines qui hominum venerat ad ſalutem, ſed inſipientibus inducias dat credendi: errantes vt reuertantur expectat, patientiam præbet, & veniam, qui non vult proferre ſententiam: ſuſtinet contumaces, qui vult non perdere, ſed ſaluare quod fecit. *Accedens, inquit, vnus ex Scribis, ait illi, Magiſter, ſequar te quocunque ieris.* Decipit, non accedit, qui promittit dominum incautè ſequi. Sed ad omnia poſſe quis promittit? Dixiſſet cautius, ſequar te quocunque iuſſeris: humanius certè, quocunq; volueris. *Sequar te quocunque ieris.* Sic dicit qui inter ſe & dominum quid interſit, ignorat: ſic dicit qui Chriſtum Deum non intelligit, ſed magiſtrum. *Sequar te quocunque ieris.* Petrus per mare ſequitur, ſed ſubmergitur: ad paſſionē ſequitur, ſed negat. Et ſi Petrus ſic deficit,

ſic ſuccumbit ad pauca: iſte qui eſt qui ſe ad omnia ſequi dominũ ſic promittit? *Sequar te quocunque ieris.* Sic dicit iſte, quaſi poſſet cum Chriſto ſubire conflictum, ignominiam crucis adire per gloriam, intrare mortis arcem, mortẽ mortificare, per mortem penetrare ignotos tartari ſinus, dirũpere inferni vincula, ſeculis iam duratas animas oblitas ad lucem propria reuocare per corpora, concutere terrã, ſaxa ſcindere, ſepulchra reſerare, educere ſepultos ab inferis, teſtes ſuę reſurrectionis afferre. Adhuc adijciat iſte ire quocunq; vadit Chriſtus, ſuperſedeat humeris angelorũ, conſcendat cælos, conſideat patri, apicẽ teneat omniũ cæleſtium dignitatum, ad iſta Chriſtum, ad hæc dominum, ſcriba ſtultus, ſuperbus vernula ſequi ſe dominum cur promittit? Sed accipit à Chriſto tam dignũ pro tanta præſumptione reſponſum. *Vulpes foueas habent, & aues cæli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput reclinet.* Quid eſt hoc? Vulpis uiribus infirma, calliditate potens, inuentrix doli, fraudis artifex, ſimulationis magiſtra, ſimplicitatis uacua, plena ſtrophis, auium domeſticarũ prædo, tectis familiaribus inimica: meritò hanc Chriſtus in typum format Herodis principis Iudæorũ, qui priſtinæ libertatis oblitus, ſub Romana poteſtate conſiſtens, dominabatur arte: calliditate regnabat, imperabat fraude, præſidebat dolis, ſimulatione pollebat: & quia ab exteris gentibus non ualebat referre prædã, familiarem plebem, vernaculos populos, velut aues domeſticas deuorabat. Probat hoc Chriſtus quando Herodi mandat. Ite, dicete vulpi illi. Verè vulpis, qui regnum dolis rapit, quod nec naſcẽdo meruit, nec viuendo. Hic ergo Herodes in cordibus Scribarum vſq; ad necem Chriſti foueas ſibi ſuorũ ſcelerum collocauit: nec reliquit locum ubi Chriſtus caput ſuũ, quòd Deus eſt, reclinaret. *Vulpes foueas habent, & aues cæli nidos.* Aues hic quoq; appellat dęmones in aere volitãtes, qui & ipſi in pectoribus

Luc. 13.

1. Cor. 2.

Scribarum malitiæ ſuæ nidos fecerunt: vbi tota nequitiæ ſuæ germina procrearét. Hinc eſt quòd ubi ſe diabolus Iudæ animo immiſcuit, mox & cócepit doli fructum, & crimen peperit proditoris. Videtis, quia Scribam Chriſtus non repulit uolentem, ſed fingentem prodidit & horruit præſumenté. Aut quare Chriſtus, aut quare pietatis auctor, largitor ſalutis, iſtũ uenire uolenté prohiberet, qui mox alium diſcipulũ ire cupientem retinuit, ne abiret? *Alius, inquit, diſcipulus ait, Domine, permitte mihi primum ire, & ſepelire patrem meum. Ieſus autem ait illi, Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.* Nunquid ſic Chriſtus negat ultimum pietatis obſequium? vetat extremum munus parentibus quod debetur? Non pietatis obſequium negat, ſed diuinam præponit humanis affectibus ſeruitutem, audite quid diſcipulus dixerit, *Permitte mihi primum ire, & ſepelire patrem meum*. Hoc ei non primum eſſe debuit, ſed ſecundum: terrenus pater cæleſti poſtponendus eſt patri. *Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.* Hoc eſt dicere, me ſequere ad contumeliam paſſionis, ut mecum poſſis ad reſurrectionis gloriam peruenire. *Dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos*. Fidei filius ad domum perfidiæ cur rediret? Salutis proles perditum cum perditis cur defleret? Reſurrectionis pignus ad ſepulchra genitoris quid curaret? *Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos*. Quomodo mortui ſepeliunt mortuos ſuos? Fratres, ipſe dixit, Ego ſum uita. Quod eſt anima corpori, hoc eſt animę Chriſtus ſine anima corpus non uiuit, nó uiuit anima ſine Chriſto: recedente anima mox corpori fętor, corruptio, putredo, uermis, cinis, horror, & omnia uiſu deteſtáda ſuccedunt. diſcedente Deo, confeſtim uenit in animã peccatorum fœtor, corruptio criminũ, uitiorum putredo, conſcientiæ uermis, uanitaté cinis, infidelitatis horror, & fit in corporis ſepulchro uiuo funus animæ iam ſepultum. *Ioan.14.*

Accedebat

Accedebat ad cauſam, quòd cadauer perfidiæ perfidis agebatur obſequijs, & impietatis miniſterio pietas curabatur. *Ingreſſus, inquit, Ieſus domum principis, vidit ſymphoniam.* Nunquid tales piaculum de pietate non faciũt, qui ad luctum muſicam, ad funera ſuorum extranea lamenta conducunt? vbi verò planctus non eſt, ibi eſt empta & mercenaria cantilena. Mortuum non artifex fiſtula, ſed ſimplex plangit affectio. Chriſtus ergo diſcipulum ſuum non deeſſe voluit exequijs paternis, ſed prophanis luctib. noluit intereſſe.

Matt. 9.

De ſedata maris tempeſtate. Sermo XX.

ECcleſiaſticæ lectiones ſic diuino diſpenſantur arcano, vt & peritis ſcientiam conferant altiorem: & ſimplicibus ſalutaris intelligentiæ gratiam largiantur. Aſcendente, inquit, in nauiculam Chriſto, feciſſe motum magnum refertur auſa tempeſtas. *Aſcendente, inquit, eo in nauiculam, ſecuti ſunt eum diſcipuli eius, & ecce motus magnus factus eſt in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus; ipſe autem dormiebat.* Mare quod pedibus Chriſti tumentia terga ſubmiſit, ſtrauit in plano vertices ſuos, motus frenauit, aſtrinxit fluctus: & per liquentem viam ſaxa ſoliditate ſeruiunt, modò quid eſt quòd vſque ad periculum ſui ſæuit, furit, contendit auctoris? quid ipſe Chriſtus futurorũ præſcius præſentium ſic videbatur ignarus, vt inſtantem procellam, tempeſtatis horam, tempus periculi non caueret: ſed inter vigilantes omnes tunc ſolus teneretur in ſumno, quando imminebat ſibi, ſuiſq; tam grande diſcrimen? Fratres, gubernatoris peritiam non probat temperies ſerena, ſed procelloſa tempeſtas: blandiente aura, nauim regit vltimus nauta in confuſione ventorum, primi quæritur ars magiſtri. Hinc eſt diſcipuli poſteaquam viderũt ſibi induſtriam nauticorum deperijſſe, in ſe maria ſæuire, ſe fluctus petere, aduerſum

Matt. 8.

Ioan. 6.

uerſum ſe ventorum turbines conueniſſe, ad ipſum gubernatorem rerum, vectorẽ mundi, elementorum magiſtrum trepidi confugerunt, petentes vt ſedaret fluctus, periculum ſummoueret, ſalutem redderet deſperatis. Denique vbi iuſsio ſola addixit mare, recuſſit ventos, tulit turbines, dedit quietem, nauigantes ipſum eſſe omniũ ſentiunt, credunt, fatẽtur auctorem. Sed iam quod intus eſt proferamus. Vbi Chriſtus Eccleſiæ ſuæ nauim mare ſæculi transfretaturus aſcẽdit, gentium flabra, Iudæorum turbines, perſecutorum procellæ, vulgi nubes, dæmonum nebulę, ſic ruerunt, vt totius mundi fieret vna tempeſtas: Regum ſpumabant vndæ, feruebant poteſtatum fluctus, ſonabat rabies traditorum, populorum gurgites rotabãtur, perfidiæ notabantur ſcopuli, mugiebant littora Chriſtiana, lapſorũ naufragia vexabantur, & erat totius mundi vnum diſcrimen, vnumque naufragium. *Tunc diſcipuli accedunt ad Dominum, & ſuſcitauerunt eum, dicentes: Domine, ſalua nos, perimus: & dicit eis Ieſus, quid timidi eſtis modicæ fidei?* Suſcitatus ergo à diſcipulis Chriſtus, mare, hoc eſt, mundum, corripit: tranquillat orbem, reges mitigat, poteſtates placat, ſedat fluctus, componit populos, Romanos efficit Chriſtianos, ipſoſque executores verbi Chriſtianæ fidei reddidit, qui fuerant perſecutores nominis Chriſtiani. Hanc tranquillitatem ſeruant principes Chriſtiani, Eccleſia tenet, habet Chriſtianitas, gentilitas admiratur. *Tunc, inquit, ſurgens imperauit ventis & mari, & facta eſt tranquillitas magna. Porrò homines illi mirati ſunt dicentes, Qualis eſt hic, quia & venti & mare obediunt ei?* Diſcipuli ſunt hi, qui accedunt ad dominum, qui ſuſcitant eum, qui ſaluare ſe humili ſupplicatione depoſcunt: homines verò dicuntur, qui elementa Chriſto taliter obediſſe mirantur. Verè homines ſunt, & ſæculi homines, qui mirantur ad obedientiam Chriſti mundum ſic eſſe conuerſum, qui templo-

rum vertices velut vndarum tumores ſtupent ſic eſſe deiectos, qui idolorum ſpumas, dæmonum vidēt turbines ſic fugiſſe: quos attonitos reddit Chriſtiani nominis toto orbe profunda & diffuſa tranquillitas. Et verè fratres, dormiente in morte Chriſto, in Eccleſia magna eſt exorta tempeſtas: reſurgente à mortuis Chriſto, Eccleſiæ reddita eſt, ſicut ſcriptū eſt, tranquillitas magna. Modò nos dormientem in nobis Chriſtū toto præcordiorum gemitu, fidei voce, Chriſtianis lachrymis, ploratu alto, apoſtolicis clamoribus excitemus, & dicamus: *Domine, ſalua nos, perimus.* Et quia lectio aptè tempori conuenit, & ſicut ſcriptū eſt: Aquilo durus ventus, nomine autem dexter vocatur: qui nobis gētes ſic feras, ſic amaras aduectat: hic ergo Aquilo ventus durus per dextrum per Africum, per Auſtrum, per Eurum diffundit ſe Chriſti turbine, maria confundit, delet aëra, mōtes deijcit, ſorbet vrbes, prouincias mergit, totius orbis cogit vnū eſſe naufragiū. Hinc eſt ꝙ nauicula Chriſti nunc tollitur ad cælum, nunc in trepidationum ima deſcendit, nunc Chriſti regitur viribus, nunc formidine iactatur, nunc operitur fluctibus paſſionum, nunc confeſſionum remigijs enatat. Sed nos fratres iterum atque iterū clamemus: *Domine, ſalua nos, perimus.* Et reuera fratres ſi eſſemus vnum, & humanum corpus, ſi eos qui pereunt noſtra eſſe viſcera crederemus, afflictione ieiunij, precū gemitu, effuſione fletuum, iugiter clamaremus: *Domine, ſalua nos, perimus.* Et ſtuderemus nobis in noſtris fratribus ſubuenire: nec furente gladio ſanguini noſtri mare videremus in terris, nec tanta corporū, ſed nec animarū iam naufragia ſentiremus, atq; humili voce precaremur. *Domine, ſalua nos, perimus.* Nec tamē vlla cōpaſſio, pietas vlla, vllus pauor, quicunque pudor nos, vel cōpunctio exuſcitat ad dolorem. Dei, Dei eſt ꝙ vrgemur malis, ꝙ verberamur ſemper, quòd gētes valent, ꝙ ruit grando, ꝙ rubigo inficit, quòd impietas poteſt,

Prou. 27. Iuxta LXX.

poteſt, q̄ dominantur morbi, q̄ ſæuit mors, quòd tremit terra: nos tamen nec tremimus, nec timemus, nec declinamus à malis, nec appetimus bona. Auaritia furit, anhelat pompa, iniquitas placet, aliena delectant, ſed noſtra pereunt: Dei flagella veniunt, ſed noſtræ prouocãt culpę. Si Deus iuſtus, vtiq; noſtri miſericors. Fratres reuertamur ad dominũ, vt reuertatur ad nos Deus; renunciemus malis, vt reſpondeant bona: ſeruiamus Deo bono, vt non malis gentibus, & poteſtatibus iniquis ſeruiamus, Chriſto domino, ac gubernatore nos auxiliante, honor cuius & maieſtas ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum. Amen.

De eodem. Sermo XXI.

QVoties Chriſtus noſtra dormit in naui, & ignauiæ noſtræ ſomno ſoporatur in corpore irruit procella tota confuſione ventorum, ſæuiunt minaces vndæ, & dum ſpumoſis fluctibus ſæpius eleuantur & decidunt, amara nauigantibus gignunt expectatione naufragia; ſicut præſens Euangeliſtæ lectio declarauit, dicens: *Et ait illis Ieſus illa die, cùm ſero eſſet factum, tranſeamus contra, & dimittentes turbam, aſſumunt eam, ita, vt erat in naui. Et ait illis Ieſus illa die.* Qua die? Illa nempè qua iuxta Iſaiam, conſurgit conſtringere terram; Illa die, quâ tota mundanæ lucis claritas veſpeſcit: illa, qua imminente tentationum nocte crebeſcunt imagines fugiendæ vanitatum. *Cùm ſerò eſſet factum.* Serò tunc eſt, cùm tempus extremũ, & hora nouiſſima ſenſibus humanis confuſiones rerũ nunciant, quæ procedunt. *Tranſeamus contra.* De terrenis ad cæleſtia: de præſentibus ad futura. Et bene contra, quia diuina ſemper contraria ſunt humanis; dũ iſta ſubiectos attrahunt ad fragilitatẽ, ad virtutem illa qui ſequuntur, attollunt. *Et dimittentes turbam.* Dimittunt turbã, qui popularem aurã & vulgum deſerunt incerto ſemper iudicio peruagantẽ: neque addicti rumo-

Mar. 4. *Iſaiæ 2.* *Iſa. 24.*

ribus humanis à virtutis itinere retardantur, ſed de bono conſcientiæ ſtabiles, & ſecuri laudum, & derogationũ mendaces fluctus Chriſto comitante pertranſeunt. *Et aſſumunt eum, inquit, ita, vt erat in naui.* Quid hoc? Aliter eſt Chriſtus in cœlo, aliter habetur Chriſtus in naui, aliter in maieſtate patris, aliter in hominis humilitate ſentitur, aliter coæternus patri, aliter ætatum noſtrarum gradibus cernitur temporalis, aliter noſtro dormit in corpore, aliter in ſui vigilat ſpiritus ſanctitate. *Aſſumunt eum, ita, vt erat, inquit, in naui.* Laus fidei eſt, ita Chriſtum recipere vt eſt, & habetur in naui, hoc eſt, in Eccleſia: vbi natus, vbi adoleuit, vbi paſſus, vbi crucifixus, vbi ſepultus, vbi aſcendiſſe in cœlum, patris ad dexteram conſediſſe, vnde viuorum & mortuorum iudicem eſſe venturum ſingularis ſalutis eſt confiteri: qui taliter in naui noſtra Chriſtum confeſſus aſſumpſerit, & ſi tonditur fluctuum ſcandalis, non tamen periculis mergitur, & operitur vndarum. *Et facta eſt, inquit, procella magna venti, & fluctus mittebat in nauim, ita, vt adimpleretur nauis.* Et facta eſt procella magna: non auſa eſt explorare domini dormientis virtutem, ſed diſcipulorum pulſare fidem, timorem prodere, vt auctori ſuo quantum ſeruitutis deberet, oſtenderet. *Et erat, inquit, in puppi dormiens.* Ad dormientem confugiunt vigilantes: & credunt obſiſtere ſæuientibus elementis eum, cui ſomnum dominari ſua compaſsione conſpiciunt: contemplantur irruiſſe taliter humanæ neceſsitatis ſoporem, vt nec fragore maris, nec clamore fluctuum, nec extremo imminente naufragio potuerit ſuſcitari. Et

Pſal. 12. vbi eſt illud: Ecce non dormitabit neq; obdormiet, qui cuſtodit Iſrael? Per ſe non dormit, neque ſibi dormitat maieſtas expers laſsitudinis, quietis ignara: ſed totum per me mihi agit, qui quoties ſpeciẽ ſui actus, ſui vultus immutat, toties noſtrarum varietates arguit, & culpas animarum: audi Prophetam dicẽtem,

Palpebræ

Palpebræ eius interrogant filios hominum. Videte Pſal. 10.
quemadmodum Dei oculi clauduntur, ne videant
eos, vt vindicent, qui delinquunt: Auerte, inquit, fa- Pſal. 50.
ciem tuam à peccatis meis, & iterum patent, vt cur-
rentes incitent, laſſeſcentes erigant, reſpiciant ſuppli
cantes. Hic ergo domini ſumnus explorat diſcipulo-
rum fidem, dubitationem prodit: & modicæ eos cre-
dulitatis aperit eſſe, qui non modò in ſe tantum, ſed
in ipſum authorem credunt poſſe elementa conſur-
gere. *Fluctus, inquit, mittebat in nauim*. Quia domini-
cam nauem, quantum extrinſecus quatiunt, & infun
dunt vnde gentium moles: tantum intrinſecus tumi-
di hæreticorum irruunt & deſæuiunt fluctus. Hanc
tempeſtatem beatus Paulus ſe pertuliſſe declarat,
cùm dicit: Foris pugnæ, intus timores. *Ita, vt adim-* 2.Cor.7.
pleretur nauis. Meritò ſpumoſis fluctibus Euangeliſta
refert fuiſſe nauem repletam: cùm tot penè hæreſes
Eccleſia patiatur, quot diuinæ legis legimus eſſe quæ-
ſtiones. *Et erat, ait, ipſe in puppi dormiens ſuper ſeruica-
le, & excitant eum, & dicunt ei, Magiſter, non ad te perti-
net, quia perimus? & exurgens, comminatus eſt vento, &
dixit mari: Tace, & obmuteſce: & ceſſauit ventus, & fa-
cta eſt tranquillitas magna. Et ait illis, Quid timidi eſtis?
necdum habetis fidem?* Dum factum pandit lectio, tem-
pus commendat exemplo. Siquidem magna, & ſatis
grauis imminet procelloſa tempeſtas, dum ſe vndiq;
furens, ac perniciioſus ingerit turbo ventorum: ma-
ria mugiunt: ipſæ quoque inſulæ funditus ſubruun-
tur, & triſti ſonitu littora vniuerſa feriuntur. Sed quia,
vt diximus, Chriſtus noſtra dormit in naui, acceda-
mus ad eum magis fide, quàm corpore: & pulſemus
eum plus opere miſericordię, quàm deſperantium ta
ctu: ſuſcitemus non inſolenti ſtrepitu, ſed clamore ſpi-
ritualium canticorum: non murmuratione improba,
ſed ſupplicatione peruigili: demus Deo aliquid tem-
poris vitæ noſtræ, ne totam diem infelix iſta vanitas

& ſolicitudo miſeranda conſumat: ne noctem totam pernicioſus ſomnus, & inanis ſopor expendat, ſed itidem pars diei & noctis ipſi temporum deputetur authori. Vigila homo, vigila, habes exemplum, ut quod tibi gallus impendit hoſpiti, tu tuo exhibeas creatori, præſertim cùm tibi ille inſonat profuturus, cùm te ad opus ſuſcitat, cùm diem nunciatiam vicinum: quantò magis hymnis cæleſtibus te Deum de ſuperna ſede tuam ſuſcitare conuenit in ſalutem, audi Prophetam

Iſaiæ 26 dicentem: De nocte ſpiritus meus vigilat ad te Deus.

Iuxta LXX. Et Pſalmiſta: Manibus meis nocte corã eo, & non ſum deceptus. Diei verò tria tempora idẽ Pſalmiſta Deo

Pſal. 76. admonet deputanda, dicens: Veſpere, & mane, & me-

Pſal. 54 ridie narrabo, & annũciabo, & exaudiet vocẽ meam.

Dan. 6. Per quæ tria tempora dum Daniel Deo ſedulus ſupplicaret, impetrauit non ſolũ præſcientiã futurorum, ſed & captiuæ diu gentis ſuæ meruit libertatem. Dica-

Pſal. 43 mus ergo quod Propheta: Exurge, quare obdormis domine? Exurge, & ne repellas vſque in finem. Dicamus cum Apoſtolis: *Magiſter, non ad te pertinet, quia perimus?* Et verè magiſter, quia non ſolum factor eſt omnium elemẽtorum, ſed etiam moderator & tector eſt, qui cùm nos audierit, cùm fuerit euigilare dignatus, planabuntur vndæ, & tumidi fluctus ſternentur, & colles: venti diffugient, peribit procella, & tempeſtas iſta quæ imminet, & magna tempeſtas in tranquillitatem maximam commutabitur.

De terrenorum cura deſpicienda, deq́ ſeruo vigili, Sermo XXII.

PRæmia ſtatuuntur his ſemper quibus certamina dura proponuntur, ac pro magnitudine certaminis, præmij proponit magnitudo. Hinc eſt ꝙ diſcipulis ſuis Chriſtus regnum ponit in præmio, vt in certamine non cedant periculis, non timori: pericula de-

ſpicit, qui tendit ad regnum; victoriæ cupidus neſcit timere. *Nolite timere, inquit, puſillus grex: quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum.* Grex puſillus mundo, magnus Deo: puſillus, quia glorioſos vocat eos, quos inſtituit ad ouium innocentiam & manſuetudinem Chriſtianam: puſillus grex eſt, qui nõ de magno minuitur, ſed creſcit de puſillo; puſillus grex naſcẽtis Eccleſiæ ſic deſignat infantiam, quàm venire ad regni ſui inſulas incrementis cæleſtibus mox promittit. *Nolite timere puſillus grex, quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum.* Adiecit quid faciendum ſit regnaturis. *Vendite quæ poſſidetis, & date eleemoſynam: facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt: theſaurum non deficientem in cælo.* Vendite quę poſsidetis; non poteſt dominari omnibus, niſi is qui propriis non tenetur: deiectę mentis eſt, qui familiaris rei meminit cum vocatur ad regnum: iacens animus plebeius nummulum theſauris regalibus anteponit: pauper ſenſus paruis incubans, perdit magna: & inhians temporalibus, deſerit ſempiterna. *Vendite, inquit, quæ poſſidetis, & date eleemoſynã: facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt: theſaurum non deficientem in cælo.* Homo tali monitu Chriſtus te ditare voluit, non nuda remanere tibi tua voluit, non perire: perpetuari, non vacuari ſacculos imperauit: iuſſit te transferre, non perdere. *Theſaurum non deficientem in cælo: quo fur non appropiat, neque tinea corrumpit.* Plus conſilio patris agit, quàm iure dominantis; inter inſidias latronũ & tinearum morſus, quare tua recondas, obiurgat: peruigiles noctes, dies anxios, ſolicita tempora, ne tibi ipſe facias commoneris. Auri cuſtos, ſeruator argenti, ſecuritatẽ non habet: neſcit quietẽ: & cui deeſt ſecuritas, quies perit: pœna diues eſt ille, non ſenſu. *Theſaurum non deficientem in cælo.* Hoc eſt dicere, vbi ego ſum, ibi ponite: date mihi: ego ſeruo. Homo da patri, credo Deo: quia & hæredi pater, & Deus homini creditum non negabit: tenere tua non

Luc. 12.

poteſt, quia ſua dedit. An humanis indiget, qui diui-na largitur? an eſt noſtrorum cupidus, qui nos ſuorum fecit hæredes? certè quibus regnum contulit, quid negabit? O homo ſi ſic permanſurus es, quæ tua ſunt hic repone: ſi illuc iturus es, hic quæ tua ſunt cur delinquis? Qui relinquenda ſeruat, alienorum cuſtos eſt, non ſuorum. Si in hac vita, qua peregrini ſumus viuimus, & modicum temporalem eſſe pauperem dolet triſtem, inhonorum eſſe: quale eſt in perpetua patria inter æternos ciues, de contemptu dolorem, de ignobilitate pœnam, de nuditate opprobrium ſuſtinere: & nunc addici pœnis, quando alij promouentur ad regnum? quando pauper ducitur ad conſeſſum Dei, & diues trahitur ad conſortium punitorum? Heu quàm lamentandæ vices, quando deſperati penes homines poſſidebunt ſpem diuinam: & humanis bonis prędιti, bonis cęleſtibus fraudabuntur. Et hoc facit theſaurus, qui cor hominis, aut per eleemoſynam leuat ad cęlũ, aut per auaritiam demergit in terram. Et ideo dixit: *Vbi enim theſaurus veſter eſt, ibi & cor veſtrum erit.* Homo mitte, & præmitte theſaurũ tuum in cęlos, ne cęleſtem animam demergas in terrã. Aurum de profundo terrę, anima ab excelſis cęli. Melius proinde eſt ad ſedem animę deferri aurum, quàm in ſepulchro auri anima demergatur. Exutos ergo totis diuitiarum curis, & iã per omnia expeditos, militare ſibi in ſęculo iubet, quos regnare donauit in cęlo. *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris, & vos ſimiles hominibus expectantibus dominum ſuum, quando veniat à nuptijs.* Sint lumbi veſtri præcincti: ibi pręcingenda eſt virtus, vbi voluntas eſt comprimenda. Neſcit vincere vitia corporis, virtutis cingulum qui deponit. Cincti ergo caſtitatis baltheo, quod eſt inſigne militiæ Chriſtianæ, fluxam carnis detruncemus ignauiam: & regis noſtri expectatione peruigiles inſomnem, ſomnum ſæculi ne ciamus. Non dormiunt, inquit, niſi

cùm

cùm malè fecerint. *Et lucernæ ardentes in manibus ve-*
ſtris. Beati, in quorum manibus bonorum operum lu- *Prou.4.*
cent lucernæ. Sic enim luceat lux veſtra coram homi- *Matt.5.*
nibus, vt videant bona veſtra opera: & magnificent
patrem veſtrum qui eſt in cęlis. Et vt lucerna ante ocu
los, opus bonum in mentibus ſic refulget. Non portan
ti tantum lucerna lucet, ſed multis, & opus bonũ dum
facto in vno lucet, multos illuſtrat exemplo. Lucerna
repellit noctium obſcura, opus bonum malitiæ fugat
tenebras. Accendamus lucernam bonis operibus in
manibus noſtris, ſi volumus coram domino & homi-
nibus nos lucere. *Et vos ſimiles hominibus expectantibus*
dominum ſuum, quando veniat à nuptijs. Quia ſemper
nuptijs amicæ ſunt faces: luminũ teſtimonio celebra-
tur caſtitas nuptiarum. Sicut enim fugit lucem illici-
ta qui præſumit, ſic multiplici coruſcat in lumine lici-
ta, qui requirit. *Et vos ſimiles hominibus expectantibus*
dominum ſuum, quando veniat à nuptijs. Homines ſunt,
qui more debitæ ſeruitutis indefeſſis excubijs aduen-
tum ſui domini præſtolantur: qui verò ſic ventri ſer-
uiunt, vt diuinam neſciant ſeruitutẽ: & de carnis volu-
ptate ſolliciti ſolicitudinem occurſus dominici perdi-
derunt, homines non vocandi ſunt, ſed iumẽta. *Et vos*
ſimiles hominibus expectantibus dominum ſuum, quando ve
niat à nuptijs. Ex quo ad deſponſandum ſuam Eccle-
ſiã Chriſtus aduenit, thalamus ornatur ſponſæ: & or-
natur auro fidei, argento ſapientię, virtutum gemmis,
ſanctitatis velis, verecundiæ roſis, lilijs caſtitatis, pudo
ris violis: & ad alta cęli pudicitiæ templum, faſtigium
virginitatis attollitur: nec deſunt Pſalmorum citharę,
Prophetica organa, Apoſtolorum voces, totæq; ſym-
phoniæ cęleſtium nuptiarum. Satis ſeruus ſomni eſt,
qui tali & tanto clamore non ad cœleſtis regis nu-
ptias ſuſcitatur. *Et vos ſimiles hominibus expectantibus*
Dominum ſuum, quando veniat à nuptijs: vt cùm vene-
rit & pulſauerit, confeſtim aperiant ei. Veniens pulſat,

corda

corda bene conſcius aperit, malè conſcius claudit: iuſta mens pateſcit ad præmium: iniuſta, quia non meruit, ſe præcludit. Vigilemus ergo dilectiſſimi, vt beatitudinem quæ ſequitur conſequamur. *Beati ſerui illi, quos cùm venerit dominus, inuenerit vigilantes*. Sufficiat beatitudinis hæc promiſſa, ſed quia Chriſtus ipſius beatitudinis eloquitur charitaté, differamus hodie, vt plenius audiamus, quid ſuis filijs ꝑmiſerit talis pater.

De terrenorum cura deſpicienda. Sermo XXIII.

AVdiſtis hodie quemadmodum dominus paſtorali iubilo clangorem tubæ cæleſtis adiunxit, vt diu inclinatas ouium mentes ad diuina tolleret, cæleſte protinus promoueret ad regnum. *Nolite, inquit, timere puſillus grex, quoniam complacuit patri veſtro dare vobis regnum*. (*Luc. 12.*) Acquiſiuit humilitas, ſuperbia quod amiſit: & grex puſillus ac mitis, totas & varias edomuit propria mãſuetudine feritates, puſillus grex vicit ac fregit tot genera beſtiarum, quot diuerſitates ſubdidit iugo Chriſti nationum. Grex puſillus ac mitis diu contentus occidi, diu deuorari paſſus eſt, donec gentilis ſæuitia ſanguine ſatiata, vel carnibus, Euangelici pabuli ſuauitatem, & diuini fontis fluenta deguſtans, totum contagium ſeculi euitaret, & paſtũ: atque in hominem rediret ex beſtia, qui ex homine fuerat dilapſus in beſtiam. Hoc ſenſiſſe ante Prophetas, hoc Apoſtolos impleſſe, hoc pertuliſſe martyres conſtat: atteſtante illo qui dicit: Propter te mortificamur tota die: æſtimati ſumus vt oues occiſionis. (*Pſal. 43*) Vt verò iſte grex noui ordinis aggrederetur prælium, vbi viuit ille, qui fuerit occiſus: qui occubuerit, vincit: inuenit animam, qui amittit: imitatus eſt ſuũ regem, illam ouem: illum ſecutus eſt agnum, qui ſicut ouis ad occiſionẽ ductus eſt: & ſicut agnus corã tondente ſe, non aperuit os ſuũ: (*Iſaiæ 53*) tacet, qui volens patitur: clamat, qui laniatur inuitus.

Nec

Nec poteſt de morte conqueri, qui mortē dignatus, non coactus aſſumit. Poteſtatis inſigne eſt, cùm pro multis volens quis moritur: nolens cùm moritur, eſt neceſſitatis extremæ: quia venit de contemptu mortis alterum, alterum de conditione naturæ. Chriſtus ergo ſicut ouis,& volens, & tacens tondetur: vt tegat illam, quam Adam primus intulit nuditatem: velut agnus occiditur, vt peccatum totius mundi immolatus, abſoluat: ponit pro ouibus animam ſuam, vt impleat & pietatem paſtoris,& curam. Tibi ergo rex, tibi ſacerdos, tibi paſtor, tibi ſacrificium, tibi ouis, tibi agnus, tibi totum factus eſt, qui fecerat totum. Et qui ſibi nūquam, tibi toties immutatur, propter te varias monſtratur in formas, qui manet vnica ſuæ maieſtatis in forma. Et quid plura? dat ſe tibi Deus homo, vt ferre potes, quia vt eſt, tu non potes ſuſtinere. Sed audiamus iam quid puſillo gregi talis promiſerit paſtor. *Nolite timere, inquit, puſillus grex, quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum.* O bonitas effuſa, O inaudita pietas, O ineffabilis affectio, in ſocietate ſenſus paſtor oues aſſumit, atque ad conſortium dominationis ſeruos dominus aſciſcit: ad participatū regni rex gregem populi totius admittit: ſic, ſic dat, cui deficere cenſus, cui regnum minui, vel cuari poteſtas non poteſt largiendo. Prouidenter autem cœpit dominus, dicendo: *Nolite timere, puſillus grex, quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum*. Promiſſionem regni ſine timore ſeruilis ſtatus audire nō ſufficit, quia qui libertate vix dignus eſt, capere non valet inſulas principatus. Dominus ergo ſeruorum mentes tali voce confirmat, ne eos repentinus promiſſi regni proſternat auditus. Regnum velle ſeruum crimen eſt: audire periculum, temeritas non timere. Sed hoc ad Chriſtum quantum eſt? aut quàm mirum, ꝙ dat ſeruis regnum, quòd ſibi ſeruos facit in dominatione cōſortes, qui ſeruorū pedes lauat, vt extrema ſeruis ſeruiat ſeruitute? Veniant

huc,

huc, veniant, qui diſcutiunt poteſtatem eius, & tunc de eius æquitate contendant, cùm potuerint tantam capere, loqui, æſtimare pietatem: nec iam calumnientur, ſi ſe in noſtro corpore patre minorem dicat, qui non dicto, ſed & facto, cùm pedes lauat ſeruorum, ſed ſubdidit, & ſubiecit pedibus ſeruulorum. Homo iam tibi parce, quia vt tibi parcas, tuos Deus lauit, tuos tenuit, tuos amplexatus eſt pedes. Sed ad cœpta redeamus: *Nolite timere, puſillus grex: quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum*. Ecce qui dat, dare loquitur patrem, nunquid largitatem ſuam denegat, ſic dicendo? Abſit, non poteſtatem minuit, ſed pādit affectum, ſic dicendo: Non diſtantiam facit, ſed patris, ſuamque voluntatem monſtrat, firmat vnitatem. Quod autem dixit, complacuit: & non dixit, placuit, munus edocet Trinitatis: quia quod erga nos filio placuit, hoc complacuit Trinitati. *Nolite timere, puſillus grex, quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum*. Poſt tantam ergo dominus largitatem, poſt ſuā gratiam tibi copioſius collatam, abiecta & vilia pecunia ſeruitutis iubet abijcere regnaturum. *Vendite quæ poſſideris, & date eleemoſynam*. Plebeium cultum regia non admittit poteſtas, anguſtus honor non niſi diademate confertur, & purpura. Abijcere ergo debet habitum ſeruitutis, qui ſe regem credit diuinitus cōſecratum. Hinc eſt quòd

Mat. 22 rex ſupernus illum, qui cum indigna veſte maieſtatis eius auſus eſt intrare conuiuium, ligari, præcipitari, detrudi in tenebras iuſſit exteriores: quia deformitas inuitati ad inuitantis redūdat iniuriam. Peculia quoque priſtinæ libertatis, iam diuitijs iam regijs ditatus opibus qui reſeruat, captiuus miſeria ſe neſcit eſſe felicem. Eſt conſuetudinis, eſt animi felicis, vt adſcitus ad regnū, quod fuit proprium, quod priuatum, mox parentibus, mox propinquis, ciuibus indigentibus, liberaliter prorogare: ne ſit mendicus animo, qui cenſu functus, & honore. Tali ergo prouidentia dominus,

conſilio

conſilio tali, vilia & caduca iubet vt vendamus, vt largiamur, vt donemus, qui in cęleſti regno omnia quæ in cælo, & quæ in terra ſunt volumus poſſidere. Sed ſi vis ſeruare tuorum precia prædiorum, & ſacculorum fortè condita te delectant, fac tibi ſacculos quales ille præcepit, qui iam cupiditati tuæ cuſtos eſt & prouiſor. Denique, vt vidit, quod duriter dixit: Vendite quæ poſſidetis: mox adiecit. *Facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt: theſaurum non deficientem in cælis.* Iterum contriſtatus es: quia quod habes, in cęlis cogeris collocare. Rogo crede Deo tuo, qui ſeruo credis: & magis Deo, quàm homini commenda. Sed ſi times, ne quid inde præſumat, ne quid diſpergat pietas largitoris, ſigna fidei annulo ſacculos tuos: vt tali cuſtode dormias tu ſecurus: quia vbi ille eſt, ibi locus nullus eſt furi. Non poterit tibi tuam pecuniam denegare, qui tibi omnia ſua contulit, qui te regni ſui & honore ditauit, & gloria.

De Seruo vigili. *Sermo XXIIII.*

Semper & ad omnia vigilias eſſe ſalutares nullus ignorat: quia re vera plus vigilare, plus viuere eſt. Nam quid tam mortis ſimile, quàm dormientis aſpectus? quid tam vita plenum, quàm forma vigilantis? Indulgendum ſomno eſt, vt corpus reparet, non reſoluat: & vires reuocet, non eneruet. Semper ergo ad omnia vigilias eſſe ſalutares nullus ignorat. Quæ ars, quod opus, quod tempus, quæ poteſtas, quod officium, non vitæ lucra lucubratione perquirit? Hinc eſt quòd rex in procinctu peruigil callidi hoſtis præcauet, & euitat inſidias: tunc in caſtris miles ſuperuenientes nocturnos impetus cauta pernoctatione propellit. Sic nauta vigilãdo diffuſi itineris incertas vias intrat, & calles tranſit inuios, & veſtigio furtiuo ad lucroſi portus votiuam peruenit manſionem. Hinc paſtor adiungit noctes diebus, & totum ſibi tempus denegat dormiendi:

dormiendi: ne qua lupis ſuffragante ſomno, graſſandi in gregem prębeatur occaſio. Sic viator ſolers per auras noctis æſtius Solis præuenit: actumq; diem prouidentius deputat manſioni. Hoc Propheta ſciens non die ſolo, ſed de nocte tota clamabat ad dominum: Do-
Pſal. 87 mine Deus ſalutis meæ in die clamaui, & nocte coram
Luc. 6. te. Quid plura? Ipſe dominus pernotat in oratione Dei: vt antè nos oratione liberet, quàm redimat paſſione. Et ſi pro ſeruis dominus vigilat: meritò pro ſe-
Luc. 12. ipſis ſeruos vigilare ſic iubet. *Præcincti, inquit, ſint lumbi veſtri, & lucernæ ardentes in manibus veſtris, & vos ſimiles hominibus expectantibus dominum ſuum, quando veniat à nuptijs. Sint lumbi veſtri præcincti.* Nouus ordo vigiliarum, nouus habitus imperatur. *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Nil de veſtitu, nil de calceamentis, nil de ipſius occurſus apparatu ſerui vigiles admonentur, ſed tota in præcingendis lumbis mandatur cura, tota in conſtringendis lumbis ſtatuitur vis præcepti, addito lucernarum ſolatio tantum, ſine quo nec noctis aperitur obſcuritas, nec venientis diei clareſcit aſpectus. *Sint lumbi veſtri præcincti: & lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Cingulum quidem eſt propriè indicium ſeruitutis: quod & diſcurſus expeditos reddat, & faciat obſequentes. Sed dixiſſe ſuffecerat, eſtote præcincti: cur lumbos potiſsimum nominat? cur tanta iubentis reuerentia lumborum facit magnopere mentionē: Quæris quare? quia in lumbis eſt tota corporis cauſa, ex lumbis tota carnis negotia ſuſcitantur, in lumbis tota eſt humani lapſus, humanæ fragilitatis occaſio. Inde venit quod virtutis ignaros reddit, efficit ſegniores. Hinc eſt ergo ꝙ principaliter dominus lumbos noſtros aſtringi iubet baltheo caſtitatis; & totum carnis noſtræ pendulum, fluidum, reſolutum, conſtringi mandat continua zona virtutis; vt carne ſuccincta ad domini occurſum liber, velox, expeditus noſtræ mentis reddatur inceſſus.

Hæc

Hæc tamen audiens homo ſcire debes, quia non re-
tardat ab occurſu Dei caro; quia ipſius occurſus, offi-
cij ipſius eſt inſeparabilis comes, ſi tu eius componas
ſarcinas: ſi reueles onera eius, ſi pendula & ſinuoſa
inuolucra eius tu prouidus viator aſtringas. Quid plu
ra? Erit tibi ſalubre contubernium, ſi tu eius deſes &
reſolutus non fueris inſtitutor; quemadmodum autẽ
debeas æquare ſarcinas eius, eius pondera iniuſta mo
derari, Apoſtolus edocet, ſic dicendo: Mortificate mẽ- *Coloſ. 3.*
bra veſtra, quæ ſunt ſuper terram: fornicationem, im-
munditiam, libidinem, concupiſcentiam malam, &
auaritiam, quæ eſt idolorum ſeruitus. Conſtringenda
eſt ergo caro continentiæ cingulo, ne effuſa vitijs, ac
toto peccatorum grauata pondere, ſupernis & cæleſti
bus inſiſtere nõ poſsit inceſsibus. Bene ergo dominus
adiecit: *Et lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Quia
ſemper ad innocentiæ teſtimonium lucernę nocturno
portantur in tẽpore; & ſicut vitijs amicæ ſemper ſunt
tenebræ, ita lucernæ ſemper inimicæ criminibus: ſo-
ciæ ſemper boni operis ſunt lucernæ. Sed in manibus
ſanctorum ipſa bona opera ſunt lucernæ, dicente Do- *Matt. 5.*
mino: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt vi-
deãt veſtra bona opera, & magnificent patrẽ veſtrum
qui in cælis eſt. Et verè portant lucernas ſuas, verè fo-
mentis operum, verè miſericordiæ vnguento inflam-
mant lampades ſuas, quæ cum loco, propoſito, ſtudio,
latitant: opere, virtute, meritis coruſcant, ac ſplẽdent
toto orbe terrarũ. Et quia expectationis ſuæ dominus
ſatis triſtes, ſatis anxios nouerat mores: ne quis ſupera
retur tędio, ne quis laſſeſceret tardit te, ne quis longæ
expectationis fatigatione ſuccũberet, perſeuerãtibus
beatitudinem cęleſtem, cæleſte promittit obſequium.
*Beati, inquit, ſerui illi, quos cũ venerit dominus, inueniret
vigilãtes.* Et ne ipſius beatitudinis qualitas haberetur
incerta, mox adiecit: *Amen dico vobis, quia præcinget
ſe, & faciet illos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit eis.*
Præcinget

Præcinget ſe Deus, & faciet ſeruos diſcumbere, & miniſtrabit eis. En mutatio inaudita rerum, en terribilis correptio dominationis, en pauenda conuerſio ſeruitutis: quia parumper ſeruus aſtitit in domini ſui expectatione ſuccinctus; & ſuſtinendi fidem breui fatigatione portauit: cui vt talionem redderet, diſsimulat ſe in ipſa diuinitate diuinitas. *Præcinget ſe, & faciet illos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit eis.* Diſcumbenti homini Deus aſtat, & aſtat in cæleſtibus: epulanti ſeruo ſeruit dominus, & ſeruit accinctus: pueris ſuis, miniſtris ſuis miniſterium facit Chriſtus, & facit in patris iam gloria conſtitutus. Homo calumniaris, eſt adhuc quod detulerit patri, qui tibi in terra lauando pedes, extremum repræſentauit obſequiũ, & repromittit in cæleſtibus nouiſſimam ſeruitutem? Crede hæretice, & tu illi ſtude reddere talionem. Ille tibi in cæleſtibus parat conuiuium ſe miniſtro, & tu illi in terra non deſinis continuas ingerere & generare blaſphemias: faciet & ille tranſitus ſuos, quia tranſiens miniſtrabit illis: de dominatione ad fidelium ſuorum pia tranſiet & migrabit obſequia; ad te de miſericordi patre ſeuerisſimum tranſibit in iudicem. *Et tranſiens miniſtrabit illis.* Confitentibus, expectantibus miniſtrabit epulas, miniſtrabit & tibi, ſed dignam de tua negatione ſententiam. *Et ſi venerit in ſecunda vigilia, & ſi in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati ſunt ſerui illi.* Si in ſecunda & tertia vigilia venerit: vigilias mundus plures, tres tantũ vigilias nouit expectatio Trinitatis: quare tamen à ſecũda cœpit, & tacuit primam? Quia prima iam vigilia in ortu dominicæ natiuitatis exceſſerat. Probant hoc paſtores, qui dum ſupra gregem ſuum vigilant, gregis ipſum paſtorem in præſepio inuenire, videre, tenere merentur & authorem, ſed quæ ſit ſecunda & tertia vigilia requiramus. Sicut utique prima vigilia eſt ſui ortus in carne, ita ſecunda eſt vigilia, qua noſtra redit & reſuſcitatur in carne. Denique vt ad

vt ad reſurgentẽ veniat, annuas excitatur, & euigilat mundus. Tertia vigilia eſt illa,qua expectatio tota nouiſſimo venientis finitur aduentu:vt ſicut ille reſurrexit nobis, ita nos illi iam perpetuã reſurgamus ad vitam.

De terrenorum cura deſpicienda. Sermo XXV.

HOdie Dominus euangelici gregis puſilla & tenera primordia quàm blandâ exhortatione ſit conſolatus audiſtis: *Nolite timere, inquit, puſillus grex, quia complacuit patri veſtro dare vobis regnum.* Aufert ſpes anxias, dubios tollit euentus, omnemque propellit, & excludit timorem,quãdo in exordio ipſo regnum naſcentibus pollicetur. *Quoniam complacuit patri veſtro dare vobis regnum.* Quis de victu,quis de veſtitu, quis de plebeio cenſu, & vernalis ceſpitis vilitate ſuſpirat, de regno certus,de dominatione ſecurus? Satis ſibi inuidet qui eleuatus ad ſumma,ipſeſe ad humilia deijcit, ad egena deponit. Sed ſcire cõuenit, pater iſte qui eſt, vel qualis eſt, vel quod regnum ſuis filijs repromittit. Quis ſit iſte pater, quotidie te confitente cognoſcis,cũ clamas: Pater noſter qui es in cælis. Qualis autem ſit, ipſa operum magnitudine peruidiſti: ex nihilo fecit cælum, terram ſolidauit ex liquido, montes ſtatuit ad ſtaterã, maria intra legitimos terminos ſola præcepti authoritate concluſit. Verũ ſi regni,quod promittit puſillis,deſideras noſſe qualitatẽ,ipſe aperit,ſic dicendo; Sinite paruulos venire ad me, talium eſt enim regnũ cælorũ. Eſſe in cælo mirum eſt:in cælo viuere,eſt maieſtatis. Iam regnare in cælo quãti ſit,ſenſus definit æſtimare mortalis, & tamẽ homo,quod æſtimare non potes, percepiſti, Apoſtolo ſic dicente: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe. Et quod te mereri dubitas, habere te, & poſſidere iam cogeris confiteri. Quid ergo cum terra illi qui poſſidet cælum?

Luc. 12. *Matt. 6.* *Mat. 19* *1. Cor. 2.*

Quid illi cum humanis, qui indeptus eſt iam diuina niſi forte placent gemitus, eliguntur labores, amantur pericula, peſſima mors delectat, & illata mala bonis ſunt gratiora collatis. Sed videamus quod dat pater tantus conſilium regnaturis. *Vendite quæ poſſidetis, & date eleemoſynam*. Si victuros vos, ſi regnaturos, ſi vos iam diuites eſſe creditis in ſupernis, vbi futuri, quo migraturi, vbi regnaturi eſtis: vos illa quæ veſtra ſunt iam præcedant: opes miſeras miſericordia computate: quæ humana ſunt in diuina conuertite. Et ne cui forſitan deeſſet euectio ad portãda illa quæ dimittitis, angeriatus eſt pauper: ferunt pauperes onera noſtra, & volentes ferunt: quia tali non deprimũtur pondere, ſed leuantur. *Vendite quæ poſſidetis, & date eleemoſynam: facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt, theſaurũ non deficientem in cælis, vbi fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt.* Videtis, quia pater iſta ditare vult filios, non nudare. *Facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt.* Nouo modo, imò cæleſti modo, qui hunc audit, vendendo comparat, recondit erogando, dum amittit, acquirit. Quam cupit pecuniam perdurare, perpetuare ſacculos diuitiarum, condita permanere, qui dicit, *Facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt*. Ecce docet auaritiam, qui cœperat ſuadere contemptum. *Facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt*. Et qui theſaurizantes temporaliter arguebat, ad totum cupiditatis fomitem iubet ſacculos ſine fine perquiri. Chriſte, quo te ꝓtrahit amor tuorum? vt auarum lucrifacias, facis eum quod deſiderat, non quod oportet, audire: ſacculos imperas: æternos theſauros, qui non deficiant, vis parari, vt auarus dum conſueta percurrit ad lucra, aut virtutem capiat, aut à virtute capiatur. Verè pater es, qui cũ tuis quibuſcunque paruulis ſic agis. Namque & nos interdum noſtris paruulis petentibus noxia, ingerimus ſalutaria ſub ſpecie noxiorum: fallentes inſipientiam, non decipientes affectum. Dixiſti, *Facite vobis ſacculos,*

qui

qui non veteraſcunt, theſauros non deficientes in cælo. Sacculus cur paratur? Quid ibi clauſtra, vbi ipſa cuſtos eſt innocentia? ibi quid ſignaculum, vbi fraudis ſuſpicio non habetur? Si & in cælo ſacculis opus eſt, cura non amittitur, ſed mutatur. Domine, tu vidiſtis quia in theſauris tota fides, tota ſpes in ſacculis ſit auaris: & ideo imputribiles in cælo ſacculos vis parari, vt qui te non ſequitur ad cęlum, ſequatur ſaltem ſacculos ſuos. Auare, fac tibi ſacculos, & fac iubente Deo: quia votis tuis annuit diuina maieſtas. Sed fac tibi ſacculos erogando, quia quicquid pauper acceperit, pater cæleſtis ſuſcipit. Et vbi recondit? in cælo. Et ne fortè perdidiſſe te doleas vel vſuram, centuplum in cæleſti fœnore recipies, quicquid in cælo paupere tranſmiſeris perferente. Vſura mundi centum ad vnũ, Deus vnum accipit ad centum: & tamen homines cum Deo nolũt habere contractum. Sunt forſitan de cautione ſoliciti. Quare? Nonne homo homini exiguæ chartulæ obligatione conſtringitur? Deus tot, & tantis voluminibus cauet, & debitor non tenetur? Sed dicis, eſto quòd debeat, quo exigente reſtituet? ſeipſo, quia non poteſt ille mentiri: idem ipſe eſt, & executor & debitor. Non erit in reddendo durus, qui profuſus eſt in largiendo. Crede homo Deo, quod tibi Deus dedit, maiora reddere vult, cùm vult debere largitor.

De fidei diſpenſatore. Sermo XXVI.

QVòd hodie Dominus interroganti Petro reſpondiſſe legitur, per figuram ad Apoſtolos ipſos, ad doctores tantum, & ad eos qui Eccleſiis præſident, dictum, multorum perſenſit auditus. Interrogat Petrus: *Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Cui reſpondit Dominus, Quis putas eſt fidelis diſpenſator & prudens, quem conſtituit dominus ſuper familiam ſuam, vt det illis in tempore tritici menſuram? Beatus ſeruus ille, quem* Luc. 12.

cùm venerit Dominus, ita inuenerit facientem: verè dico vobis, quod ſuper omnia quæ poſſidet, conſtituet eum. Quòd ſi dicat ſeruus ille in corde ſuo: moram facit Dominus meus venire, & cæperit percutere pueros, & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari, veniet dominus ſerui illius in die qua non ſperat, & hora qua neſcit, et diuidet eum, partemq; eius cum infidelibus ponet. Eccleſiæ quidem præſules iſta quamprimum ſimilitudo conſtringit, ſed hominem nullum, mortalem nullum prorſus eximit hæc figura, quæ dum loquitur ad diſpenſatorem, omnibus vno interrogante, reſpondit: Si eſt quiſquam quia à Deo nil acceperit, diſcuſſionem diſpenſationis, diſpenſatoris officium nō timebit. Homo ſi hoc ipſum quod das, accepiſti, accepiſſe te quod habes, quomodo tu negabis? De cæleſtibus conditis, de horreis diuinis rationē reddet, præſtabit cauſas Eccleſiæ prorogator. Et quantò maius ſuſcipit creditum, tantò maius ſe debitum
Luc.12. non dubitat redditurum, dicente Domino: Cui plus
Sapiē.6. eſt creditum, plus exigetur ab eo. Et alibi: Potentes potenter tormenta patientur. Quantò altius aſcenderit homo, lapſus, tantò altius cadet. Quid altius cælo? De cælo cadit in cæleſtibus, qui delinquit: deſperatus incurrit, qui in ipſis dominantis oculis offendit: & excuſatione caret, qui facinus ipſo iudice teſte cōmittit. Aut quam defenſionem ſperat, quem teſtimoniū cognitoris acc. ſat? Sic diabolus cùm eſſet angelus, & in cælo, & coram Deo ſemper clariſſimus verſaretur, & fulgens, dum Dei tentat aures, dum in Dei ſuperbit aſpectu, lapſus ad terram, ad tartara deiectus, in diabolum mutatur ex angelo: & qui erat miniſter veniæ, factus eſt dux pœnarum. Hinc eſt quod Apoſtolus noſtri ordinis hominem cōmonet, ne incidat in ſuperbiam & laqueum diaboli. Diſpenſator ergo diuini verbi, & cæleſtis doctrinæ prorogator, qui ante dominum ſtat iugiter, verſatur inter altaria ſemper, neq; à Dei oculis recedit vnquam, qui peccatorum cauſas, dolores

populi

populi ſuſcipit, fert, offert, ingerit preces, accipit, refert, reſtituit impetrata, ex homine totus in Angelum ſubſtitutus, non poteſt niſi in ipſa Dei facie inter ſanctorum ſancta peccare; vt inde ſibi ſumat crimen, vnde alijs veniam conſueuerat reportare. Denique Nadab & Abiud ſacerdotes filij Aaron ſacerdotis, dum contaminare extremo igne altaria præſumunt, ipſius altaris conſumuntur incendio: vt ſumerent de ſacrificio pœnam, qui fecerant de propitiatione peccatum, quod peccatum illis ſuſcitarat ebrietas: nã vini odor odorem fugarat incenſi, & ebrietatis ignis flammam prouocarat altaris: vnde quia alienati vino alienum portauerant ignem, mox diuino igne referuntur extincti. Ebrietas in alio crimen eſt, in ſacerdote ſacrilegium: quia alter animam ſuam necat vino, ſacerdos ſpiritum ſanctitatis extinguit, dicente Apoſtolo: Spiritum nolite extinguere. Meritò inter cætera quæ in diſpenſatore malo arguit hodiernus ſermo, vini condemnat inſaniam, dicendo: *Quod ſi dicat ſeruus ille, moram facit dominus meus venire: & cœperit percutere pueros & ancillas, & edere & bibere, & imbriari*. Propriè dixit, edere & bibere, & inebriari, & percutere. Ebrietas cædis mater, parens litium, furoris genitrix, petulantiæ deformiter eſt magiſtra: hanc qui habet, ſe non habet: hanc qui habet, homo non eſt: hanc qui habet, non peccatum facit, ſed eſt ipſe peccatum. Ebrietas eſt dæmon blãdus, venenum dulce, rabies voluntaria, inuitatus hoſtis, illecebra honeſtatis, & pudoris iniuria: hãc nullus nouerit Chriſtianus, ne auditu quidem ſacerdos attingat: ne qui eſt forma virtutum, vitiorum inde fiat, & inueniatur exẽplum. Verùm quia ad nos, & ad Eccleſiaſticos viros ſatis dictum eſt, quemadmodum cunctos teneat reſponſio Saluatoris, ꝙ non ſit qui à Dei diſpenſatione inueniatur extraneus, perquiramus. Apoſtolus dicit: Non eſt poteſtas niſi à Deo. Si à Deo poteſtas omnis, à Deo rex etiam diſpenſationis

Leui.10. *1.Theſ.5.* *Rom.13.*

regiæ adeptus eſt dignitatē. Sic dux, ſic miles, ſic prouinciarum rectores, ſic vrbium, rationem redditurí ſunt omnes iſti, ſi in vllo creditæ poteſtatis exceſſere menſuram: ſi Rex iuſtitiam cuſtodiuit, ſi æquitatem tenuit, ſi poteſtatem moderatus eſt, ſi miſericordiam non omiſit, ſi tenuit ſic ponderis ſui libram, vt in neutram partem poteſtatis ſuæ trutina perpenſa declinaret, ſi omnium curam geſſit, ſi ciuium procurauit quietem, ſi ſic temperauit cenſum: vt neque militi ſufficientia deeſſet, neque tributarius laſſaretur. Et dux præſtabit Deo cauſas, ſi ſequentibus ſe præbuit virtutis exēplū, ſi in excubijs peruigil, ſi in diſcurſibus indefeſſus, ſi pacem omnium proprio labore perquiſiuit. Rationem reddet & miles, ſi paruit imperatis, ſi concuſſit neminē, ſi accepta ſtipēdia iuſtiſſimo labore penſauit. Iudex quoque iudicij ſui ſupernum iudicē ſuſtinebit. Et tu qui dominus es domus tuæ, diſpenſatorem poſitum pluſquam dominū volo credas: vt exhibeas coniugi ſimplicem charitatem, doctrinamq; ei quam didiceris in Eccleſia prudenter infundas: cui Apoſtolus in Eccleſia tacere præcepit, & domi diſcere te docente,
1. Cor. 14 dicens, Mulieres in Eccleſiis taceant: ſi quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent. Filiis impendas affectum ſobrium, ſolicitam curam, eosq; fideliter in domini enutrias diſciplina. Seruis victum, & veſtitum debitum reddas, remittas culpas, minas tēperes, imperes diſciplinam, & habeas eos fratres progenie cæleſti, quos ſubditos mūdana poſſides ſeruitute. Vos quoque ſerui debetis domino fidem in ipſa quam geritis ſeruitute: quia qui pio & puro corde carnali domino debitum non reddet obſequium, Deo antè qui corda videt, quàm homini tenetur obnoxius: qui te parem fecit per gratiam, quem conditio ferat diſparē vilitate ſeruili. De diuite quid dicam? qui quanto plus habet, tantò amplius debet. *

Deſunt nonnulla. Denique ſimul reddit, ſimul

tradit

tradit alteri: quæ ſi noluerit reddere, ſingulis cómittat per partes. Et tu pauper commiſſam tibi diſpenſationem non paruam paupertatis exiſtimes, ſi patienter feras, ſi ingratus non ſis, ſi ſis vel in ipſa neceſſitate ſobrius & frugalis, ſi danti agas gratias, non danti non ingeras blaſphemans iniurias: ſi tantum quęras, quantum dat miſericordia, non quantum cupiditas importuna compellit. Certè & tu pauper qui libenter petis, da etiam tu libenter petentibus. Sed fortè dicis, non habeo: ſit dandi animus, & facultas non deerit largiēdi: pone aduenięti ſellam tuam, pone menſam tuam, candelabrum, lucernam: certè ex eo quod accepiſti gratanter appone. Sic Elias, ſic Eliſæus dum declinant *1.Reg.17*
ad viduarum vacuas & inopes manſiones, copioſe qđ *4.Reg.4*
viduis deerat, ſuppleuerunt. Adiecit autem dominus ad confirmationem ſimilitudinis huius, dicendo: *Ille autem ſeruus qui cognouit voluntatem domini ſui, & non ſe præparauit, & non fecit ſecundum voluntatem eius, vapulabit multis: qui autem non cognouit & fecit digna plagis, vapulabit paucis.* Ille quidem qui per conſcientiam peccat, meritò grauius ſoluit conſcientiæ pœnas: ſed & iſte per ignorantiæ culpas, plagas ignorantiæ non vitabit: Deum ſicut contemnere non licet, ſic non licet ignorare.

De ſcandalo tollendo. Sermo XXVII.

IN procinctu belli ſemper vigiliæ ſunt militum diſtributæ: vt inſidijs nil liceat, nil pateat dolis. Pernicioſiſſimus nimis eſt repentinus hoſtis, nam aut inſcios pręuenit, aut incautos præoccupat, aut opprimit dormientes. Hinc eſt quòd Chriſtus rex noſter ante ſæcula per totam ſæculi noctem milites ſuos præmandatis vigiliarum vicibus commonuit contra diaboli, ideſt, veteris hoſtis ſubtiliſſimum dolum: contra latentes impetus vitiorum: contra criminum inſidias irruētes, contra ſcandala quę nobis varijs oriũtur ex cauſis,

contra tentamenta præſentis vitæ, cõtra vrentes acies
Mat. 26 ſæcularium preſſurarum, taliter admonendo: Vigila-
Luc. 12. te & orate, ne intretis in tentationem. Et ſtatuens qualiter vigilaretur, adiecit. Et ſi venerit in ſecunda vigilia, & ſi in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati ſunt ſerui illi, quos, cùm venerit, inuenerit vigilantes. Et planè beati, quia qui vigilant & anticipant dolos hoſtium, de domini ſui gloriabuntur aduentu. Hodie tamen dominus ipſas noſtrorum ducum contra ſcandala exuſcitauit, & armauit excubias, dicendo ad diſci-
Luc. 17. pulos: *Impoſſibile eſt, vt non veniant ſcandala*. Hoc eſt, impoſſibile eſt vt non veniant hoſtes. Et primum fratres ſcire nos conuenit, ſcandala hæc quid ſint. Scandalorum genera ſunt diuerſa, & prima ſunt illa quæ diaboli fraus parturit. Secunda ſunt, quæ generat calliditas humana. Tertia ſunt, quæ parit ipſa ex nobis ſuſpicax & incauta natura. Et à diabolo ſunt illa quæ fallunt ſpecie, quæ prætendunt bona, cùm mala inferant: ſicut illud ad Adam, cùm nobis humana abſtulit, dum diuina promittit. Et illud, quod per Petrum: Non tibi hoc erit domine: triumphum crucis vacuare contendit, cùm feruere ſe nimio am re mentitur. Nã cùm Dominus loqueretur paſſionis ſuæ gloriã. reſpon-
Gen 3. dit per Petrum, Non tibi hoc erit domine: venenum
Mat. 16. quàm dulce ſerpentis: ante facit militem regis ſui negare victoriam, ſeruus ipſe dominum quam negaret: vnde dominus ſeruũ poſt ſe mittit, ſcandalum remittit auctori: dicendo ad Petrum, Vade poſt me: & diabolo, Satanas ſcandalum mihi es. Et verè poſt dominũ vadit Petrus, quia vt eum ſequeretur ad cælum, crucẽ reſupinus aſcendit. Sed & illud eſt ſcandalũ tale quod fecit Iudæis. Nam lapidem firmandis veſtigijs latum, in totam ſulcauit, & exaſperauit offenſam: & totius
Iſa. 8. fundamenti petram vertit in ſcandalum, vt eſſet miſe-
Iſa. 28. ris ad ruinam. Ecce pono, inquit, in Sion lapidem of-
Pſ. 140. fenſionis & petram ſcandali. Hinc eſt quod Pſalmiſta anxia

anxia ſupplicatione depoſcit: Cuſtodi me à laqueo quem ſtatuerunt mihi:& à ſcandalis operantiũ iniqui tatem. Et quia tranſilierat offenſam,ſcandalũ vicerat, taliter gloriatur. In petra exaltaſti me, & deduxiſti me, quia factus es ſpes mea. Diximus primum genus ſcandali: dicamus & ſecundum quod de humana calliditate diximus euenire. Scandalũ populo Iſraelitico Balaam diuinator obiecit, quando bellatoribus non cum ferratis viris,ſed cũ puellis toto lenocinio fucatis occurrit: vt arma verteret in luxum,triumphũ mutaret in infamiã, & in reatum reatus deuocaret vltores: & ad ſummã prophanaret totam de turpitudine ſanctitatem. Hinc eſt quod cum Moyſes tali notauit ſententia cùm puniret. Et Balaam,inquit,diuinũ occidite: quia hic miſit ſcandalum ante filios Iſrael. Scandalum molitus eſt Ieroboã, qui ex auro vaccas populo in Deos figmento miſerabili collocauit, ne Deum viuum, ne verum templum, ne diuinam legem, ne legitimos reges,ne patrios ritus quæreret:ſic populus mancipatus errori ſcandalum facit iuxta Apoſtolum:cùm quis idolis immolata quaſi nihil nocitura manducat, & inſenſatos lapides, & ligneos Deos, qui neque ſanctificare, neque pollere quid poſſunt, tali facto æſtimat debere contemni. Sed quod ille fidei arbitratur exemplum, fit ignorantibus erroris occaſio: quia non ad contemptum, ſed ad cultũ prouocat neſcientes,& conuiuium religionis videri facit inſcijs,quos ſciens ſtudio deriſionis abſumit. Vnde bene Apoſtolus concludit, & aperit. Et peribit infirmus in tua ſcientia frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt. Tertium genus eſt ſcandali, quod nobis noſtris generatur ex ſenſibus, cũ fallimur oculis, cùm decipimur auditu, capimur odore & ſapore vitiamur. Vnde Eua vetiti & lętalis cibi ſic guſtu eſt ſauciata,ſic viſu. Et vidit,inquit,mulier quòd bonum eſt lignum ad mãducandum, & quod gratum oculis ad videndum, & ſpecioſum eſt ad intuendũ.

Pſal. 60. *Num. 31* *Apoc. 2.* *3. Re. 12.* *1. Cor. 2.* *1. Col. 8.* *Gen. 3.*

Bene ergo Dominus adiecit ſcādalizare ſenſus ipſos,
Mar. 9. dicendo: *Si ſcandalizauerit te oculus tuus, aut manus tua, abſcinde, & proyce abs te: melius eſt tibi ſine oculo & manu venire ad vitam, quàm toto corpore ingredi in gehennam.* Et quamuis dominus lapſus, & vitia iuſſerit ſic nos ſecare, non membra: tamen ſi hoc Eua mater humani generis ſic feciſſet: melius ſine oculo & manu in vitam veniſſet, quàm totam poſteritatē ſuam lamentabilem miſiſſet in mortem. Cauere ergo oportet nos fratres, ne ſcandalum faciamus alij, ne vel ipſi alio faciente patiamur. Scandalum eſt quod offendit ſenſus, quod mentem turbat, quod confundit intelligentiæ puritatem. Scandalum eſt, quod diabolum fecit ex angelo, quod ex Apoſtolo reddidit proditorem: quod inuexit peccatum mundo, quòd hominē deduxit ad mortem:
Mat. 18. audi Dominum dicentem, *Væ mundo à ſcandalis.* Scandalum ſanctos tentat, fatigat incautos, incautos deijcit, confundit omnia, conturbat omnes: & licet in præſenti loco dominus de ſcādalo ſuæ paſſionis loquatur, & Iudam denotet, per quem venit ipſum ſcandalum ſcandalorum; tamen ne quis in hoc deueniret, admonuit, dicendo: *Impoſſibile eſt vt non veniant ſcandala: væ*
Luc. 17. *tamen illi per quem veniunt. Bonum eſt illi ſi lapis molaris appendatur collo eius, & proyciatur in mare, quàm ſcandalizet vnum de puſillis iſtis.* Quare non lapis, ſed lapis molaris: quia lapis molaris dum triticum terit, dum farinam fundit, à polline furfurem dum ſecernit, panem piè laborantibus ſubminiſtrat. Bene ergo illi, qui eligit miniſter ſcandali magis eſſe, quàm pacis, ad collum lapis alligatur molaris: vt hoc illum ad mortē trahat, quod illum trahere debuiſſet ad vitam: quia ſenſus ad vitam datos, mortis conuertit in ſcandalum, ſuadēdo aliud videre, aliud audire, aliud ſentire, aliud
Iſa. 28. ſapere, quàm erat in Chriſto, quàm erat in ſcientia
1. Reg. 7 ſalutari. Hinc angularem lapidem, hinc adiutorij lapi
Dan. 2. dem, hinc lapidem ſine manibus abſciſſum, quod eſt

Chriſtus:

Chriſtus: ſic puſillorum circuit & traxit ad ſcandalū: vt non panem vitæ, ſed panem lachrymarum conficeret, & doloris: ſicut Propheta teſtatur, dicens: Qui manducatis panem doloris. Bene ergo illi, ſicut alibi dixit, Vt mola aſinaria alligetur collo eius: & inde ſumat pœnam, vnde ſumpſit & ſenſum, & exequetur iumentis inſipientibus, qui noluit hominibus ſuperna ſapientibus comparari. Pſ. 126. Mar. 18

De Matthæo & Chriſto cum publicanis manducante. Sermo XXVIII.

QVòd ſi virtutibus cognata paupertas, terrena, & cæleſtis comprobat diſciplina, Athleta ad luctamen nudus accedit, confligit cum fluctibus nauta nudus, miles in acie non niſi expeditus aſſiſtit: qui tendit ad philoſophiam, totum quod in rebus eſt, antè contemnit. Eſt ergo virtutibus cognata paupertas: & ſi paupertas virtutum parens, virtutū ſocia ſic habetur, ſapere conuenit quare Chriſtus ad virtutis officium pauperes ſic elegit. Petrus & Andreas, Iacobus & Ioānes, germanitas combinata, imò cōgeminata paupertas, in Apoſtolorum principes eliguntur, pauperes ſenſu, loco humiles, viles arte, obſcuri vita, labore cōmunes, addicti vigilijs fluctibus mancipati negati honoribus, iniurijs dati, præſidio retis, ſolo piſcium captu victum, veſtitumq; conquirentes. Sed in iſtis quantum vilis mundanus videbatur aſpectus, precioſas tantum animas Dei intuitus tunc videbat. Erant cenſu pauperes, ſed innocentia locupletes: loco humiles, ſed ſanctitate ſublimes: viles arte, ſed ſimplicitate precioſi: obſcuri vita, ſed vitæ merito perlucentes: labore communes, ſed propoſito ſingulares: addicti vigilijs, ſed ad cæleſtes victorias iam vocati fluctibus mancipati, ſed fluctibus non demerſi: negati honoribus, ditati magis honoribus, non negati: iniurijs dati, ſed iniurijs non

relicti:

relicti: captores piſcium, ſed piſcatores hominum iam
Mat. 4. decreti. Venite, inquit, & faciem vos fieri piſcatores
hominum: vt vitalis eſcæ iactu, vt hamo cæleſtis verbi,
de mortis gurgite animas ad lucem tolleret ſempiter
nam. Captores piſcium fiunt hominum piſcatores: de
labore tranſeunt ad laborem, quia labor neſcit laſceſ-
ſere meditatus. Omnia quæ de vſu veniunt, non fati-
gant. Virtus exercitio perſeuerat. Hinc eſt quod Apo-
ſtolos ſuos Christus humanis laboribus exerceri vo-
luit, vt eos indefeſſos redderet in diuinis: voluit eis
Deus manere fortitudinē, de exercitio præſtare virtu-
tē: & quia fructus prouenit ex laborē, voluit eos labo-
res non perdere, ſed mutare: ipſe antè illis vſum labo-
ris indulſit, qui poſtea eis tolerantiam dedit virtutis.
Hinc eſt quòd regna, gentes, carceres, vincula, tormē-
ta, mortes, ſæuientes homines terris omnibus ſic vice-
rūt. Diximus quòd in Apoſtolis amica virtutum, Deo
chara ſit electa paupertas. Matthæum de telonio diui-
tem, de vſuris locupletem, lucris ſæculi onuſtū quòd
in Apoſtolatum Chriſtus elegerit, quid dicemus? Ho-
Mat. 9. die Matthæus de ſeipſo ſic cœpit. *Et cùm tranſiret inde*
Ieſus, vidit hominem ſedentem in telonio Matthæum nomi-
ne: & ait illi, Sequere me. Matthæus publicanus gene-
rat nobis non paruam ſuis quæſtibus quæſtionem: &
magnum nobis negotium ſua negociatione proponit.
Sed dicit aliquis, Quam quæſtionem? Quòd negotiū?
Luc. 16. Deus ſuſcipit pauperes, ſed diuites non repellit, Ha-
bentes ſuſcipit, & ad ſe attrahit non habentes. Abra-
ham diues, diues Iob, Dauid diues. Et quid Abraham
beatius? Quid fortius Iob? Quid Dauid ſanctius? Nam
& Abraham poſt terrenos mœrores pias animas, &
reuolantes ad cælum in gremium ſuæ conſolationis
includit. Et Iob in ipſis diuitiarum machinis diabo-
Gen. 14. lum & ipſe vicit, & nobis vincendi eum reliquit exem
plum. Abraham ſic poſſedit diuitias, vt eas ſæpè &
oblatas conténeret & calcaret indultas: & ſic diligeret

poſſidere

poſſidere diuitias,non à diuitijs poſsideri : habere eas ad largitatis materiã, non ad cupiditatis incendium. Sed ad hæc reſpondetur, fuerunt ſanctis innocentes diuitiæ, vtpote à Deo datæ, non turpiter acquiſitæ: conceſſæ ad vſum vitæ, non ad mortis vſuram. Matthæum verò publicanum diuitiæ ſic cupiditatis publicant magiſtrum, fornace auaritiæ ſic coquebant, ſic alligabant vinculis cautionum, ſacculorum ponderibus ſic premebant, vt leuari ad innocentiam, ad iuſtitiam ſurgere, ad virtutem progredi non valeret. Vnde & ſedere eius erat iam ſubſidere, non ſedere. Hunc ergo talem ad ſua cur vocauerit Chriſtus, cur elegerit ad diuina, niſi quæratur altius, facit altiſsimã quæſtionem, & non tantum quæſtionem, ſed & ſcandalum: ſicut illo tempore circunſtantium patefecit intentio. Quomodo.n. infirmitas non laboraret humana, quando videbat apud Chriſtum pecuniam ſic valere, vt daret fraudulento fidem, veniali gratiam, cupiditatis magiſtro officium largitatis, doctori fœnoris magiſteriũ ſanctitatis, publicano ſæculi cæleſte ſecretum? Vrebãt videntes, quòd vſura quæ vaſtat terram tollebatur ad cælum, & hanc quàm deteſtantur homines deitas aduocabat. Sic autem ſenſiſſe tunc videntes aperit Matthęus ipſe, q dicturus vera de ſe, nõ potuit hęc tacere. *Cùm autem Ieſus diſcumberet in domo, ecce veniebãt multi publicani & peccatores; & diſcumbebant cum eo & diſcipulis eius. Phariſæi autem vidẽtes, dicebant diſcipulis eius: Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magiſter veſter?* Et hoc dicebant Phariſæi, vt eſſet magnum malum, quod & malis poterit diſplicere: & ſi erat nefas publicanos Chriſto participes vel in cibo eſſe: diuinis ſociare quid erat publicanum? Fratres, in quæſtione hac ingenium laboraret interpretis, ſi non ipſe dominus, cui fit ipſa quęſtio, totum quod eſt quæſtionis auferret. Repetamus ergo ordinem lectionis: Chriſtus quare ad Matthęum venerit, audiamus: *Cùm tranſiret,*

inquit,

inquit, Ieſus. Non dixit, cùm ſtaret ibi: tranſiuit, & pertranſiuit inde Ieſus, ne Matthæus remaneret ibi: tranſiuit inde Ieſus, ne Matthæus ibi taliter permaneret. *Vidit hominem.* Non dixit, vidit Matthæum: quia in Matthæo hominem liberarat, hoc eſt, homines quos pecunia poſſidebat, ſeruire Deo nequeunt, pecuniæ ſeruientes. Non poteſtis, inquit, Deo ſeruire & mam-
Mat. 6. monæ. *Veni, ſequere me.* Non dixit, affer ad me, quia Matthæum, non Matthæi ſacculos requirebat. *Veni, ſequere me.* Hoc eſt, depone pondera, diſrūpe vincula, ſolue laqueos. *Me ſequere.* Quære te, perde vſuram, vt te valeas inuenire. Sed iam Phariſei quid responderit, audiamus: *Non eſt opus, inquit, ſanis medicus, ſed malè habentibus.* Ecce quare ad Matthæum venerat Chriſtus, vt auaritię curaret vulnera, vt saniē ſanaret vſurę. *Euntes, inquit, diſcite, quid eſt, miſericordiam volo, & non ſacrificium.* Miſericordiam voluit, vt Matthæus, quod tulerat per miſeriam, in miſericordias prorogaret; & inde redimeret pœnam, vnde comparauerat culpam. *Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores.* Sic dicens, non repulit iuſtos, ſed iniuſtos, qui ſe iuſtos mentiebantur, excluſit. Chriſtus ergo quòd ad peccatores venit, peccata delere voluit, non peccatoribus voluit commanere. Quod eſt dare vitam mortuo, hoc largitatem tribuere eſt auaro. Itaque Chriſtus quòd Matthæum vocat, non eſt illa pecuniæ ratio, ſed eſt ratio tota virtutis. Denique Matthęus mox factus eſt terræ pauper, vt diues haberetur in cælo.

De eiſdem. Sermo XXIX.

CVm Matthæum publicanum Dominus ad apoſtolatus faſtigium euocat & extollit, dat manum lapſis, ſpem reſtituit deſperatis, reddidit vitæ, quos ſibi iam mors detinebat addictos. *Cùm præteriret, in-*
Mar. 2. *quit, Ieſus, vidit Leui Alphæi ſedentem ad telonum.* Sedebat vtique, quia ſtare nō poterat pondere cupiditatis

oppreſſus,

oppreſſus, & ipſa totus conſcientia fraudis incuruus. Aurum natura graue,grauius fit auaritia nimis. Hinc eſt quòd plus habentem deprimit,quàm ferentem:& vehemẽtius aggrauat corda,quàm corpora Naſcitur in terra profunda, ſectatur ipſa montium fundamẽtà: perque ima venarum cæcis diſcurrit anfractibus, & dum ſuam ſemper repetit ad naturã,cæleſtes animos ad inferna deponit,obſcurat ſenſus ſemper,alta mentium ſemper in terrena demergit.Aurum erogare bonum,reponere malum, contemnere validum, fugere perſecurum:quod ſicut vincere virtutis eſt, ita fælicitatis eſt euaſiſſe. Auri furor ardentius humano feruet in pectore, quàm caminus totus igneſcit incendijs; & acrius homines diſſoluit in terra, quàm ſoluitur in calore flammarum. Crudelitatis dominus,ſæuus hoſtis, amando lædit, nudat vitando, ipſum etiam captiuat aſpectum,fidem frangit,violat affectum,vulnerat chàritatem, turbat quietem, adimit innocentiam, docet furtum,ſuadet fraudes,imperat latrocinium. Et quid plura? Hoc eſt,quod Apoſtolus dixit,Radix omnium *1.Tit.6.* malorum eſt auaritia. Eſt commutatio ſanè vna,ſi homo prudens illud antè mittat ad cælum, quàm mutàtur ab illo,vt ſtultus, in tartarum. Mittat per manum pauperis,quia quicquid propter Deum pauperi dederit, ad cælum ſine dilatione tranſmittit. Meritò Matthæum Dominus talibus vinculis abſolui cupiẽs præpeditum ſuſcitat,dicendo: *Sequere me.* Hoc eſt,me ſequere de ſupernis ad ſuperna tendentem, & non aurum de inferis ad inferna mergentem. Vbi fuerit the *Mat.16* ſaurus tuus,illic & cor tuum erit Aurum Patriarcharum ſtirpem,progeniem ſanctam, tantam germanitàtis ſingularem coronam adeò corrupit: & totius reddidit pietatis extorrem, vt Ioſeph Aegyptijs, fratrem *Gen.13.* barbaris,innocentem noxijs,ingenuitatem traderent ſeruituti. Sic ſiccauit mentes, ſic corda depreſsit: ſic quod in eis fuerat humani ſenſus, ferinam in rabiem

com-

commutauit: vt non offenſam Dei, non ſancti patris dolorem, nõ proprij ſanguinis ſenſum meminiſſe permiſerit. Intuere quid auro grauius, quod cùm mores hominum perdit, perdit & naturam. Aurum Iudaicũ populum ſic ſuo captiuauit aſpectu, vicit illecebris, ſpecie perdecepit, vt hoc eſſe Deum crederẽt, & Deũ verum, Deum tot beneficijs cognitum denegarent: ſic conuertit homines in iumenta, vt vituli caput, caput ſuum crederent, & omnium rerum capiti caput pecu
Exo. 31. dis anteferrent. Attendite quàm ſit pernicies iſta fugienda, quæ cùm mores hominum, honeſtatem, vitamq; perdiderit, ipſum quoq; Deum voluit homini
Mat. 26 & contendit auferre. Hoc eſt, quòd Iudam fecit eſſe proditorem, vt hominem cogeret Deum negare, vendere germanum ſui ſanguinis, diſtrahere cõditorem, & ipſum ſanguinem taxare precio, quem ſpõte dominus erat noſtrum largiturus in precium. Sed ne multa ſuper hoc generent exempla faſtidium, transeamus ad reliqua. *Sequere me, & ſurgens ſecutus eſt eum.* Sæpè legitur & in hoſte vtilis virtus, ſæpè in aduerſario comprobatur, Matthæus non ſubtrahitur operi, ſed mutatur: & teloniũ ſuſcipit magis, quàm relinquit: vt manſura Deo, non homini peritura cõquirat, vt non trigeſimum in quadrageſimum, quinquageſimumq; numnum triſtis redigat ſupputator; ſed trigeſimum in ſexageſimum, & centeſimum gaudij fructum lætus recon-
Mat. 4. dat diuinis commodis profuturum. *Et ſurgens ſecutus eſt eum.* Generoſus animus, qui ſic ea quæ magna putarat, facile, & quaſi nulla cõtempſit: apparet illum per ignorantiã lucra ante præſentia conquiſiſſe, à quibus vt ſe ſenſit, & vidit liberum, ſic raptus eſt ad diuina. *Et factum eſt dum accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores diſcumbebant cum Ieſu & diſcipulis eius.* Diſcumbebat Ieſus plus in Matthæi mente, quàm ſigmate: & epulabatur nõ cibis, ſed reditu peccatoris, vt reuocaret conuiuio, collegio, humanitatis affectu,
dulciſsima

dulciſſima ſui confabulatione diſcumbentes, quos ſciebat poſſe iudicis agnita poteſtate diſſolui: percelli terrore maieſtatis ſuæ, de nuda mox præſentia poſſe proſterni, velatus humano corpore, qui homini voluit ſubuenire. Occultauit dominum, qui ſeruis dignatus eſt fiduciam non negare: maieſtatē texit, qui fragilem ſtuduit parentis amore compleċti. Sed offendūtur Iudæi, dicentes: *Quare cum publicanis & peccatoribus manducat & bibit magiſter veſter?* Miraris Iudæe cur miſceatur conuiuio peccatorū, qui propter peccatores & naſci voluit, & nō recuſauit occidi: oblatras cur peccatorum vinum bibat, qui pro peccatoribus ſuum ſanguinem fudit. Et ſi vis noſſe amplius, ſuſcepit ipſe peccatū ne perderet peccatores, in ſe ſententiam ſuā iudex retorſit, vt amaſſe ſe peccatores proderet magis ſoluendo debitum, quàm donando. Sed talibus ipſum Dominum reſpondiſſe ſufficiat. *Non neceſſe habent ſani medico, ſed malè habentes: non enim veni vocare iuſtos, ſed peccatores.* Et quis non erat ægrotus, ipſa generis humani ſic ægrotante natura? Ad omnes ergo venit, qui omnes, malè habentes, vt curaret, inuenit, ſed planè mori meruit, qui medicū contempſit ne ſe accuſaret, vel confiteretur ægrotū: ſed dicti ſui Dominus aperit mox figuram, dicendo: *Non enim veni vocare iuſtos, ſed peccatores.* Non hic Dominus iuſtos reſpuit, ſed ſuperbos: & eos notat, qui cùm non ſint, eſſe ſe iactāt iuſtos. Et vbi erant iuſti? Cùm iuxta Prophetam: Non erat qui faceret bonum, non erat vſque ad vnum. *Pſal. 13.* Vt intelligant ægritudinem, medicum, vt curentur admittāt, confiteantur ſe peccatores: vt modò Chriſtus parens & conuiua, largiatur veniam: ne poſt iudex ferat in contumaces debita ſine fine ſententiam.

De eiſdem. Sermo XXX.

HOdierna Euangelica lectio Matthęum publicanū ſic in Apoſtolum cōmutauit, vt qui erat frau-

dator pecuniæ, fieret gratiæ diſtributor: & de impietatis ſchola ad pietatis magiſterium perueniret, fieretq́; doctor miſericordiæ, qui auaritiæ fuerat inſtitutor.

Mat. 9. *Dum tranſiret Ieſus, vidit hominem ſedentem in telonio, Matthæum nomine.* Cùm tranſiret inde Ieſus, bene trāſiret inde: tranſibat Iudæam, vt veniret ad gentes: prętereribat ſynagogam, vt Eccleſia permaneret: prætergrediebatur carnis patriam, vt deitatis ſuæ remearet ad ſedem. In Chriſto fratres tranſitoria eſt carnis iniuria, in quo diuinitatis honor eſt ſempiternus. *Dum tranſiret inde, vidit hominem.* Vidit plus diuinis oculis, quā humanis. *Vidit hominem.* Vt peccata hominis non videret. Vidit opus ſuum, vt deſpiceret opera peccatorum. Vidit illum Deus, vt ille videret Deum. Vidit illū Chriſtus, vt ille pecuniæ latebras amplius nō videret. Vidit illum Chriſtus ſedentem, quia preſſus cupiditatis pondere, ſurgere non valebat. Fratres, detertus ſedebat in telonio publicanus iſte, quàm paralyticus; de quo antè diximus, iacebat in lecto. Quia ille carnis patiebatur paralyſim, iſte mentis: in illo fuerat compago turbata membrorū, in iſto totus ordo fuerat ſenſuum diſſipatus: ille iacebat captus carne, ſedebat corpore & animo iſte captiuus: ille doloribus ſuccumbebat inuitus, iſte vitijs voluntarius ſeruiebat: iſte ſibi iunocēs auaritiæ videbatur in crimine, ille ſe cognoſcebat inter vulnera peccatorem: iſte lucrorū cumulabat peccata, ille dolorum gemitibus peccata delebat. Meritò igitur paralytico dicitur, confide fili, dimittuntur tibi peccata tua, quia compenſarat delicta doloribus: publicano autem dicitur, *Veni, ſequere me.* Hoc eſt, vt ſequendo me repares, quod conſequendo pecuniā perdidiſti. Sed dicit aliquis: Quare publicanus, qui maior videtur in crimine, maior habetur in munere? Nam mox apoſtolatus certa præditus dignitate, non ſolum ipſe accepit, ſed alijs indulgentiam tribuit peccatorū: totum orbem ſplendore Euangelicæ prædicationis irradiat,

Mat. 9.

radiat, & paralyticus ſola dignus venia ſux habetur. Vis noſſe quare plus conſecutus ſit publicanus? Quia iuxta Apoſtolum, vbi abundauit peccatum, ſuperabũ- Rom. 6. dauit & gratia. Simul vt publicanus gentilis populi typum teneat, paralyticus Iudaici populi ſit figura, qui hodieque malæ valetudinis tenetur in lecto, vt niſi portatus fuerit fide gentium, oblatus Chriſto miſeratione ſanctorũ, Chriſtiani populi credulitate ſaluatus, ad domum fidei, ad domum patrię non poteſt peruenire. *Et diſcumbente eo in domo, ecce veniebant, inquit, multi publicani & peccatores, & diſcumbebant cum eo & diſcipulis eius. Videntes autẽ Phariſæi dicebant diſcipulis eius, quare cum publicanis & peccatoribus magiſter veſter manducat?* Arguitur Deus, quare inclinat ſe homini, quare coniacet peccatori, quare eſurit pęnitentiam, quare ſitit reditum peccatorum, quare acceptat miſericordiæ fercula, quare ſumit poculum pietatis. Fratres, venit ad prandium Chriſtus, venit ad conuiuium vita, vt faceret ſecum conuiuere morituros: iacuit reſurrectio, vt de ſepulchris ſurgerent, qui iacebant: decubuit indulgentia, vt peccatores leuaret ad veniam: venit ad humanitatem diuinitas, vt ad diuinitatem veniret humanitas: venit iudex ad reorum prandium, vt humanitas præueniret reatus ſententiam; venit ad languẽtes medicus, vt reficeret conueſcendo defeſſos, inclinauit paſtor bonus humeros ſuos, vt ouem perditam ſalutares reportaret ad caulas. Sed hoc Phariſæus deteſtatur & arguit, qui prandium dominicum putat non virtutis eſſe, ſed ventris: non ſpiritus, ſed carnis: non diuinę bonitatis, ſed voluptatis humanæ; terreni luxus, non gratiæ cæleſtis. Sic, ſic ſe videt, qui Deum non videt. Quis arguit medicum iacentibus coniacentem, niſi humanæ ſalutis inimicus? quis paſtorem ſubnixum laſſo pecori reprehendit, niſi qui lucroſi gregis amorẽ neſcit? quis iudicem de pietate iudicat, niſi ille, qui fuerit deſperatus? quis cõmunionẽ Dei? niſi ſacrilegus ſpernit?

indulgentiam quis,niſi crudelis horreſcit? *Quare magiſter veſter cum publicanis & peccatoribus manducat?* Et quis eſt peccator,niſi qui ſe peccatorem negat? Magis ipſe peccator eſt: &,vt verius dicam,ipſe iam peccatū eſt,qui ſe iam non intelligit peccatorem. Et quis iniuſtus,niſi qui ſe iudicat iuſtum? Legiſti Phariſæe, quia
Pſ. 142. nō iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. Quādiu ſumus in mortali corpore, & fragilitas dominatur in nobis: & ſi actu peccata vincimus, vincere peccata cogitationū non poſſumus,& iniuſtitias fugere: qui ſi corpore poſſumus euitare, & ſi conſcientiam malam deuincere valemus,culpas negligentię, ignorātiæ peccata quemadmodū poſſumus abolere? Phariſæe confitere peccatum, vt Chriſti venire poſſis ad menſam: vt ſit tibi panis Chriſtus, & panis ipſe frāgatur in tuorum veniā peccatorum:vt fiat tibi poculum Chriſtus, qui in tuorū delictorum remiſſionem funditur. Phariſæe prande cum peccatoribus,vt poſſis prandere cum Chriſto: agnoſce te peccatorē,vt tecum prādeat Chriſtus: intra cum peccatoribus conuiuium domini tui, vt poſſis non eſſe peccator: intra domū miſericordiæ cum Chriſti venia, ne cum tua iuſtitia extra domum miſericordiæ puniaris excluſus: agnoſce Chriſtum, audi Chriſtum, audi dominum tuum, audi cæleſtem medicum calumnias tuas peremptoriè confutantem. *Non eſt opus ſanis medicus,ſed malè habentibus.* Si vis curam,agnoſce languorem. Non veni vocare iuſtos,ſed peccatores. Si cupis miſericordiam,confitere pecca-
Oſea 6.3. tum. *Euntes,inquit,diſcite quid eſt,miſericordiam volo,& non ſacrificium.* Chriſtus miſericordiam vult,& non ſacrificium: aut quod ſacrificium quæreret,qui vt te quæreret,ſacrificium factus eſt ipſe? *Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores.* Non repulit iuſtos, ſed quia ſine Chriſto innocens non habetur in terris. *Non veni vocare iuſtos,ſed peccatores.* Sic dicendo, non repulit iuſtos, ſed
Pſal. 13. quia omnes reperit peccatores:audi Pſalmiſtam, Do-

minus

minus de cælo proſpexit ſuper filios hominum: vt videat ſi eſt intelligens aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum. Fratres ſimus, ſimus peccatores confeſsione noſtra, vt Chriſti venia non ſimus peccatores.

De Phariſæorum & Diſcipulorum Ioannis ieiunio, Sermo XXXI.

Bonitas virtutum mater, malitia origo vitiorum, virtutes comitatur gloria, inhæret vitijs cognata confuſio: ſicut vitia teguntur dolis, ita illuſtrantur libertate virtutes. Hinc eſt quod Chriſtus virtutum lux agebat liberè, loquebatur purè, præſtabat vt Deus, patiebatur vt parens, vt Dominus arguebat. Iudæi *Mat. 3.* verò viperinum germen, genitricis mors, genitoris occiſio, dum perimunt Chriſtum, ſynagogæ matris vterum diruperunt. Verè ſicut ſcriptum eſt: Progenies viperarum ſummittebãt capita, adulabantur lingua, vulnera dabãt dolis, blaſphemijs venena fundebant: & quaſi non ſufficeret ad odium contemptus, deſpectus ad iniuriam, ſic Chriſtum perſequebantur inſidijs, tentabant dolis, interrogatione pulſabant, appete- *Luc. 20.* bant cõtumelijs, & tota cupidi ſimulatione vadabant, obijciebant curandos ſabbatho: vt ſi non curaſſet, fieret de impoſſibilitate contemptus: de lege maneret calumnia ſi curaſſet. Interrogabãt, in qua poteſtate faceret ſua iuſsione virtutes: vt ſi dixiſſet, deitatis, inuidiã commouerent: ſi tacuiſſet, artis magicæ crimẽ inferrent. Dicebant enim, in Belzebub principe dæmo- *Mat. 12.* niorum eijcit dæmonia: & ſicut hodie lectum eſt, apud diſcipulos in magiſtrum notam de publicanorum conuiuio componebant: apud magiſtrum diſcipulos ieiunij neſcios, gulæ deditos accuſabant: ſed diſcipulis de magiſtro, magiſtro de diſcipulis odiorum cauſas,

diſcordiæ ſemina liuore iactabant. *Acceſſerunt, inquit,*
Mat. 9. *diſcipuli Ioannis, dicentes: Quare nos & Phariſæi ieiunamus frequenter, diſcipuli autem tui non ieiunant?* Et cum diſcipulis Ioannis, quæ ſocietas Phariſeis? niſi quia iũxerat inuidia, quos diſiunxerat diſciplina. Hic iam ſua perdit iura zelus: iunxit diſiungere conſuetus. Iudæi poſtponi Moyſen domino nõ ferebant: diſcipuli Ioannis Chriſtum nolebant Ioanni vllatenus anteferri: ſic in Chriſtum fremebant vtrique liuore communi. *Quare nos & Phariſæi ieiunamus frequenter, diſcipuli autem tui non ieiunant?* Quare? quia penes vos eſt de lege, non de voluntate ieiunium: ieiunium non ieiunantem reſpicit, ſed lubentem. Et quis vobis ieiunij fructus eſt, qui ieiunium ieiunatis inuitum? Ieiunium eſt ſingulare ſanctitatis aratrum, colit corda, eradicat crimina, euellit delicta, vitia ſubruit, charitatem ſerit, copiam nutrit, parat innocentiæ meſſem. Diſcipuli ergo Chriſti in tota ſanctitatis ſegete conſtituti, & virtutum manipulos colligentes, habentes panem iam noui fructus, inueterata non poſſunt ieiunia ieiunare: quæ iactantur verbis, pallore proponuntur, venditantur defectu, placent humanis oculis, non diuinis. *Quare nos & Phariſæi ieiunamus frequenter, diſcipuli autem tui non ieiunant? Reſpondit Dominus, Nunquid poſſunt filij ſponſi ieiunare quandiu cum illis eſt ſponſus?* Quid eſt hoc? In-
Ioan. 3. terrogatus Ioannes ſponſum eſſe ſic teſtatus eſt Chriſtum. Qui habet ſponſam ſponſus eſt: amicus autem ſponſi qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi. Conuenienter ergo diſcipulis Ioannis magiſtri ſui voce reſpondit, vt vel illi crederent, & nõ cogerent tẽpora ſponſi læta triſtis intrare ieiunij: quia qui quærit ſponſam, ieiunia ſeponit: relinquit auſtera, totum ſe dat gaudijs, epulis indulget, totus blandus, totus amabilis, totus feſtiuus incedit: & facit totũ quod ſponſę tenera requirit affectio. Chriſtus ergo qui tunc Eccleſiam deſponſabat, indulgebat ſe menſis: conui-

uantibus

uantibus ſe non negabat: humanum, comem, blandū ſe pia charitate reddebat: donec diuinis humana coniungeret, & faceret de terrena ſocietate cęleſte conſortiū. Adiecit Dñs: dicens, *Nemo immittit commiſſuram panni rudis in veſtimentum vetus, tollit enim plenitudinē eius à veſtimento, & peior ſciſſura fit.* Antiquæ legis ſupellectilem dicit Iudaicis ſtudijs attritā: corruptis ſenſibus, ſectis ſciſſam impuris actibus obſoletam. Pannum rudem Euangelij nuncupat indumentum. Sed audi pannum non ſciſſuræ partem, ſed principium texturæ. Tunc enim primum regalis indumenti tela de Chriſti vellere texebatur, de vellere quod dabat agnus: Agnus Dei qui tollit peccata mundi. *Ioan. 1.* Texebatur autem regium veſtimentum, quod in purpureum fulgorem cruor tingeret paſſionis. Meritò ergo Chriſtus hunc pannum rudem Iudaicæ vetuſtati prohibebat immitti: ne peior ſciſſura fieret, ſi Iudaicam vetuſtatē nouitas ſcinderet Chriſtiana. Et geminat exemplum, dicens: *Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres, alioquin rumpunt vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt: ſed vinum nouum mittunt in vtres nouos, & ambo conſeruantur.* Vtres veteres Iudæos vocat: nouos vtres nuncupat Chriſtianos: quia ſicut vtres pellium ab omni ſquallore purgantur, & pigmentis liniuntur odoratis, vt ſaporem vini poſſint inuiolabilem cuſtodire: ita ieiunijs corpora humana ab omni carnalium delictorum ſquallore purgantur: & fiunt vtres diuinis torcularibus apti: vt de prælo crucis accipiant vinum nouum: & incorruptam nouitatem conſeruent. Sed hoc ſicut accipiunt Chriſtiani, ita Iudæi niſi Chriſtiani fuerint non habebunt: qui corrupti vitijs, & inueterati malis, vinum nouum quod ad Euangelij verbum, ſi acceperint, & rumpuntur, & fundunt. Agnoſcēdum eſt ergo, quia Chriſtus per exempla hæc non diſcipulos ſuos noluit ieiunare, ſed noluit ieiunium verum fraudulento miſcere ieiunio.

De eo qui habebat manum aridam.
Sermo XXXII.

OMnia ſignorum Chriſti opera, ſtupenda virtutũ, non humanitus, neque caſu, ſed diuina procuratione credenda ſunt eueniſſe: ſicut hodie nobis Euangelicum demonſtrauit eloquium. *Et intrauit, inquit, Ieſus in ſynagogam: & erat ibi homo habens manum aridam.* Chriſtus quidẽ ingreditur ſynagogã, ſed Iudęus nec recipit intrantẽ, nec agnoſcit præſentem, nec operantem cæcatus intelligit. Cernite quàm nihil ſit præſentia corporalis vbi fuerit mentis miſeranda ſeparatio, ſicut cõtra nihil officit abſentia corporalis, vbi corda fuerint ſociata per fidem. *Et erat ibi homo, habens manum aridam.* In hoc homine omnium hominum imago figuratur: in hoc geritur cura cunctorũ: in hoc vniuerſorum ſanitas diu expectata reparatur. Aruerat enim manus hominis magis ſtupore fidei, quàm ſiccitate neruorum: & plus culpa conſcientiæ, quàm debilitate carnali. Antiqua nimis iſta erat, & quæ in ipſo mundi principio contigerat ægritudo, nec arte hominis, aut beneficio poterat hęc curari, quæ iuſta Dei fuerat indignatione cõtracta, tetigerat vetita, inconceſſa præſumpſerat: cùm ſe ad arborem ſciendi bonum, malumq; porrexerat, authore indigebat, non qui malagma imponeret, ſed qui poſſet illatam relaxare ſententiam: & ignoſcendo reſoluere, quod religauerat indignando. In hoc homine noſtrę tantum geritur vmbra ſanitatis: perfecta autẽ ſalus nobis reſeruatur in Chriſto: quia tunc ariditas noſtræ manus miſeranda diſſoluitur, cũ cruore perfunditur dominicæ paſſionis; cum in illo vitali ligno crucis extẽditur; cùm carpit fructuoſam de dolore virtutem: cùm totã arborem ſalutis amplectitur: cùm clauis domini corpus affigitur, quo nũquam ad arborem concupiſcentiæ, & aridæ redeat

Mar. 3. Gen. 3.

volun-

voluntatis. *Obſeruabant, inquit, Phariſæi ſi ſabbathis curaret; vt accuſarent eum.* Ad infamiam iudicis, & nequitiã cognitoris, quæritur de cura crimen, de pietate accuſatio, reatus de virtute, de ſalute ſuppliciũ. Sed mirum non eſt: ſemper offendũt bona malos, pia impios, ſancta profanos: aut quãdo non laſciuus diſciplinam, virtutem vitioſus, innocentiam criminoſus accuſat?

Obſeruabant ſolliciti ſacerdotes ſabbathis non ſi peccaret, ſed ſi curaret; vt accuſarent eum. Amatores criminum inuigilant, inſidiantur in accuſatione virtutũ: quaſi contra ſalutem, non pro ſalute ſabbathũ ſit prouiſum. Si ſabbathis curaret, obſeruant: tali legis interprete, non dico laborat nimis, ſed funditus expirat ægrotus. Sabbathum non impiè curam denegauit infirmis, ſed tota pietate aliquotiens quietem pręſtitit feſſis nimio labore mortalibus. *Et ait homini habenti manum aridam: Surge in medium.* Profeſſor debilitatis propriæ, ſupernæ pietatis exactor, teſtis diuinæ virtutis, Iudaicæ incredulitatis aſſertor. *Surge in medium.* Vt quos non compungit virtus tanta ſignorum, quos non opera tantæ ſalutis inclinant, vel debilitatis tantæ miſeratio conſtringat, & mitiget. *Tunc dicit eis, licet ſabbathis benefacere, an malè? animam ſaluam facere, an perdere?* Hoc dicendo, bonitatem commendat operis ſui, & illorum malitiæ conceptæ conſcientiã accuſat: quia cùm ille hominem ſaluum facere corpore, animoque geſtiret, illi eum accuſandi ſtudio perdere moliuntur: qui & patiebantur eum ſabbathis curare: inſidiantes animo vtrum curaret, vt cùm curaſſet, ſenſus ſui malignitate dãnarentur: & eſſent tali patientia, quàm ipſa malitia nequiores: & plus furẽtes dolo, quàm tali iudicio dementes. *At illi tacebant: & circunſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper cæcitate cordis eorum.* Circunſpiciens dixit, non conſpiciens, id eſt, non tantum faciem vt homo intuens, ſed vt Deus corpora, corda, mentes, ſenſus, prætèrita, præſentia, futura contemplatus.

Circun-

Circunſpiciens eos cum ira, contriſtatus. Iraſcitur vt domi nus, contriſtatur vt parens, dolet vt homo, intuetur, vt Deus. *Dicit homini, extende manum tuam: & extendit: & reſtituta eſt manus illius.* Extende manum tuã: iuſſione ſoluitur, quæ fuerat iuſſione deuincta. *Extende manum tuam.* Agnouit pœna iudicem, opus Deum, indulgẽtia prodidit conditorem. Orate fratres, vt ſola ſynagoga tali debilitate fuſcetur: nec ſit in Eccleſia cuius manũ arefaciat cupiditas, contrahat auaritia, rapina debilitet, tenacitas ægrotam conſtringat: ſed ſi acciderit idipſum, audiat dominum: & citò eam in opere pietatis extendat, relaxet & in miſericordia, in eleemoſynis porrigat. Sanari neſcit, qui neſcit pauperi fœnerari. *Tunc egreſſi Phariſæi ſtatim cum Herodianis conſilium faciebant, quomodo eum perderent.* Semper Iudæus Herodianis iungitur, vt inuadat Chriſtianos. *Ieſus, inquit, cum diſcipulis ſeceſſit ad mare.* Vt comparatione fluctuũ prauiorem Iudæorum probaret, & demonſtraret errorem. Sed quia Ieſus deſeruiente nauicula, ideſt Eccleſia, ſequeſtratur à confuſione turbarum, & Chriſtiani populi gubernator reſidet indefeſſus vario ge-
Mar. 4. nere medendi, & imperauit ventis & mari, vt tandem
Pſal. 2. tranquillitatis obedientia cõquieſcant, iuxta Prophetam: Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis iugum ipſorum, vt ſub iugo pietatis manentes, diuinæ gloriæ mereamur eſſe participes.

De filia Archiſynagogi, deq; muliere ſanguinis profluuio laborante, Sermo XXXIII.

AVdituri eſtis hodie fratres, & ſancto Euangeliſta Marco referente mecum pariter cogituri, qualiter ante Chriſtum ſynagogæ prolabitur, & proruit principatus, & eũ duplici modo Deum & Dominum confitetur, cùm adorat pro legis imperio ſic dicentis:
Deut. 6. Dominum Deum tuum adorabis: & redditorem vitæ indicat,

indicat, cùm ſalutem filiæ morientis implorat. *Venit, ait, ad eum quidam Archiſynagogus, nomine Iairus: & videns eum, procidit ante pedes eius: & deprecabatur eum multum, dicens, Filia mea in extremis eſt, veni, impone manum tuam ſuper eam, vt ſalua ſit, & viuet.* Antequam ſermo Euangelici ſenſus aperiat ſacramentum, libet in hoc loco paululum parentum prodere paſſiones, quas ſumunt & proferunt de affectibus, & amore filiorum. Circunſtante familia inter tenera & blanda obſequia propinquorum, molli filia decumbit in lectulo: pater pronus ſicca iacet & verſatur in terra: illa deficit corpore, hic mente & animo contabeſcit: illa ſecretas languoris ſui ſuſtinet paſſiones, hic fœdus & lugubris totus, toto fertur & iactatur in populo: illa moritur ad quietem, hic viuit ad pœnam. Et certè omiſimus anxia parentum vota, cùm gignũt, periculoſos ordines, ſobolem cùm producunt, cùm nutriunt, mœſtos labores: & iuges pœnas, cùm ferunt ægrotantes, peior eſt mortis dies pignora cùm procedunt. Heu me cur tanta filij neſciunt? cur iſta non ſentiunt? cur vicem parentibus reddere non deſudant? & tamen parentum pietas perſeuerat: quia quicquid filijs parentes impenderint, repenſabit parentibus parens omnium Deus. Sed ad propoſita redeamus. *Venit autem quidam Archiſynagogus, nomine Iairus, & videns eũ procidit ante pedes eius, & deprecabatur eum multum, dicens, Filia mea in extremis eſt; veni, & impone manum tuam ſuper eam, vt ſalua ſit.* Quod ſupplicatione flebili, extrema filiæ ſic lamentatur: quod remedium languoris ſic poſtulat, deſperatũ ſatis probat & demonſtrat affectum, vnde eſt quod curæ ordinem ſic depoſcit. *Veni, impone manum tuam ſuper eam.* Aegrotus non quemadmodum curetur imperat, ſed tantum vt curetur, implorat. Sed cùm eſſet Archiſynagogus, legis notitiam hic habebat: & cum verbo cætera, hominẽ manu Dei legerat eſſe figuratum: credidit ergo Deo, quia eadem manu, qua creatã ſen-

Mar. 5.

ſerat

ſerat filiam recreari,& reduci poſſe ad vitam. Cognouimus quid ſit: *Veni, & impone manum tuam ſuper eam.* Vt qui ſpontè poſuit ad creandum, ad reparandũ iterum exoratus imponat. Hoc eſt,quod Propheta fatetur,cùm decantat in Pſalmis:Tu formaſti me,& poſuiſti ſuper me manum tuam. Quia qui poſuit cùm formaret ex nihilo, impoſuit iterum, vt reformaret ex perdito. Denique idem Pſalmiſta, vt manus huius ſalutare ſenſit, & adeptus eſt largitatem,repetitam prorupit in vocem.Dextera,inquit,Domini fecit virtutẽ, daxtera Domini exaltauit me, dextera Domini fecit virtutem. Et vt meruiſſe ſe quod Archiſynagogus popoſcerat, demonſtraret, adiecit: Non moriar, ſed viuam.Ille cùm peteret,dixerat:Veni,impone manum tuam,vt ſalua ſit,& viuat: hic iam conſecutus exultat. Non moriar,ſed viuam.Dextera domini Chriſtus eſt, ſicut Prophetico docemur eloquio.Et verè fecit virtutem,diabolum dum debellat; dum alligato forti,ſicut ipſe dixit, vaſa fortis diripit; dum infernum deſtruit, dum ipſam mortificat mortem. Et verè exaltauit nos, quos de profundo extulit, & eleuauit ad cælum. Sed iam ad mulierem ſermo trãſeat: quæ occulto vulneri, & verecũdo languori remedium ſic quæſiuit, vt & ſuũ pudorem tegeret, & curantis reuerentiam cuſtodiret. *Et abijt cum illo,& ſequebatur,inquit,eum turba multa,& comprimebant eum: & ecce mulier, quæ erat in profluuio ſanguinis annis duodecim, & fuerat multa perpeſſa à compluribus medicis, & erogauerat omnia ſua, nec profecerat quicquam,ſed deterius habebat, cùm audiſſet de Ieſu venit in turba retro & tetigit veſtimentum eius,dicens:Si vel veſtimentum eius tetigero,ſalua ero. Et confeſtim ſiccatus eſt fons ſanguinis eius, & ſenſit corpore q. curata eſt à plaga.* Non tantum duo maria confunduntur fluctibus ſuis, quantum mulieris huius animus ancipiti cogitationũ cumulo iactabatur.Poſt certamina deſperata medicorum, poſt medicamina ſumptuoſa, poſt inanẽ & antiquiſſimam

Marginal notes: Pſ. 138. (beside "tur,cùm decantat in Pſalmis"); Pſ. 117. (beside "rupit in vocem"); Mat. 12. (beside "ipſe dixit")

quiſſimam curam, vbi ars & peritia defecerat iam cu
rantum, vbi languentis omnis iam conſumpta fuerat
ſubſtantia, ipſi authori reuerendum vulnus non caſu,
ſed diuinitus occurrit: vt quod humana arte tot annis
curari non potuit, ſola fide & humilitate curaretur.
Mulier ſtabat eminus, quã natura pudore perfuderat:
quam per hoc immundã Iudaica lex notarat, dicens:
Immunda erit, & ſanctum non continget: contingere *Leu. 12.*
metuens, ne Iudaicum furorem, ne legis poſſet ſubire
ſententiam. Dicere non eſt auſa, ne circunſtantiũ con-
funderet, & oneraret auditum: ne fieret populorum
fabula, quæ tot annis ſtadium, & σκάμμα fuerat paſ- *Id eſt,*
ſionum. Siquidem & amplius ferre, & ſuſtinere dolor *cauea lu*
diuturnus, & continuus non ſinebat: & deliberandi tẽ- *dorum.*
pus Chriſti prætereuntis celeritas amputabat: & econ
tra nouerat, quod tacenti, quod occultanti morbum
ſuũ ſanitas non daretur. Inter hæc bella cogitationũ,
ſolam ſalutis viam mulier, curã vt furaretur, inuenit:
vt raperet tacita, quod petere non valebat, & pro ſua
verecundia, & pro reuerẽtia pręſtaturi: & quę non me
rebatur corpore, corde perueniret ad medicum: fide
Deum, manu tantũ tangeret veſtimentum: ſciens hãc
fraudem non ſolum veniam, ſed & remediũ præſtatu-
ram: quam non voluntas, ſed neceſſitas verecunda ge
nerauit: præſertim cùm & furantis lucrũ quæreret: &
ei cui auferebatur nullũ gigneret detrimentũ. Pium
latrocinium, quòd miniſtra fide, fide attrahente com-
mittitur. Ecce vbi uirtus eſt quęſita cõtrariis, vbi fraus
fide cõniuente quod nitebatur, obtinuit. Mulier inter
cõprimentes, vt neſciretur accedit, & pręſumpſit fura
ri ſe poſſe curã fide ſola, vt habitu lateret, & corpore,
retro accedit, & ad videndum ſe iudicabat indignam.
Curauit fides intra ictũ temporis, quod duodecim an-
nis ars humana curare non potuit. Poſt hoc exem-
plum ſuo vitio longa trahit in languoribus tẽpora, &
ſua negligentia diu laborat, qui ſola fide neſcit curari,

ſed aromatum diſpendijs onerari. Tetigit veſtimentũ mulier, & curata eſt: & ab antiquo eſt abſoluta lãguore. Miſeri, qui quotidie corpus Domini tractamus & ſumimus, & à noſtris vulneribus non curamur. Non Chriſtus infirmantibus, ſed fides deeſt: nam multo magis modo in nobis manentes poterit vulneratos curare, qui latentem mulierem prçteriens ſic curauit. Sufficit hodie fratres furta fidei, & domini prætereuntis narraſſe virtutem: cur autem dominus veluti ignorãs quærit, quam virtutis ſuæ opere ſcit curatam: quia nunc longum eſt, ſequenti ſermone narrabimus.

De eiſdem, Sermo XXXIIII.

OMnes Euangelicæ lectiones fratres chariſſimi, magna nobis & præſentis, & futuræ vitæ cõmoda largiuntur. Sed hodierna lectio & totum quod eſt ſpei contulit: & quicquid eſt deſperationis, excluſit. Eſt nobis dura, & deflenda conditio: peccare nos cogit fragilitas innata, & confiteri prohibet cõfuſio cognata peccati: malum enim facere pudor non eſt, & pudor eſt confiteri: timemus dicere, quod committere non timemus. Sed hodie mulier cùm quæreret medicinam tacita vulneri uerecundo, inuenit ſilentium, per quod poſſit peccator ad veniam peruenire. Prima eſt fœlicitas in peccatorum turpitudinem non veniſſe: ſed fœlicitas eſt ſecunda peccatorum veniam peccatis latentibus inueniſſe. Hoc Propheta ſenſerat,
Pſal. 31. qui dicebat: Beati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates:
Mat. 9. & quorum tecta ſunt peccata. *Ecce, inquit Euangeliſta, mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur ab annis duodecim, acceſſit retro, & tetigit fimbriam veſtimenti eius.* Confugit mulier ad fidem ſubitam, cui longa defecerat cura: quæ confundebatur medicinam petere, furari voluit ſanitatem: neſciri ſe ab eo voluit, à quo ſe credidit poſſe ſaluari. Vt aer ventorum turbine, ſic cogita-

cogitationum procellis mulier turbabatur: confligebat cum fide cauſa, cum timore ſpes, neceſsitas cum pudore, timoris frigus extinguebat crudelitatis ardorem, obſcurabat lucem fidei, vis amoris, ſpei confidentiam neceſsitas verecunda frangebat: ſic mulier magni maris inſtar confuſis æſtibus iactabatur: quærebat quomodo faceret occultum de publico, de turba ſecretum: agebat vt ſibi & rediret ſanitas, & verecundia non periret: curabat ne cura ſua ad curantis redundaret iniuriam: prouidebat vt redderetur ſibi ſalus ſalua reuerentia Saluatoris. Tali ergo ſenſu mulier merito de ſummitate fimbriæ peruenit totā ad deitatis ſummam. *Acceſſit, inquit, retro.* Sed vbi retro? *Et tetigit fimbriam veſtimenti eius. Acceſſit retro.* Sed vbi? Retro nil erat: ibi faciem quam declinabat, inuenit. Erat in Chriſto corpus multiplex, ſed erat deitas ſimplex, erat totus oculus, qui poſt ſe ſupplicem ſic videbat. *Acceſſit retro, & tetigit fimbriam veſtimenti eius.* O qd iſta mulier vidit habitare in interioribus Chriſti, quæ in Chriſti fimbria diuinitatis totam vidit inhabitare virtutem. O quàm docuit mulier quantum ſit corpus Chriſti, quæ in Chriſti fimbria tantum eſſe mōſtrauit. Audiant Chriſtiani, qui quotidie corpus Chriſti attingunt, quantam de ipſo corpore ſumere poſſunt medicinam, quando mulier totam rapuit de ſola Chriſti fimbria ſanitatem. Sed quod nobis flendum eſt, mulier de vulnere medicinam tulit, nobis medicina ipſa retorqueretur in vulnus. Hinc eſt quod Apoſtolus tangentes indignè corpus Chriſti taliter admonet, & deplorat: Qui enim tangit indignè corpus Chriſti, iudicium ſibi ſumit. *1.Cor.11* Et quòd inde temeritas infirmitatem capiat, vnde fides accipere debebat ſanitatem, rurſus intulit: Propterea inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Item dormientes mortuos dicit, quos luget in viuo corpore iam ſepultos. Petrus & Paulus principes fidei Chriſtianæ notitiam nominis

Chriſti

Chriſti toto orbe diffuderunt: mulier accedendi ad Chriſtum prima tradidit diſciplinam: mulier prima dedit formam, quomodo peccator tacita confeſsione deleat ſine confuſione peccatū: quomodo delinquens ſoli Deo cognitus de reatu nudare apud homines verecunda conſcientiæ non cogatur; quomodo homo poſsit venia iudicium præuenire. *At Ieſus, inquit, conuerſus, & videns eam, inquit, Confide filia, fides tua te ſaluam fecit.* At Ieſus conuerſus non motu corporis, ſed diuinitatis aſpectu: Chriſtus conuerſus eſt ad mulierē, vt mulier conuerteretur ad Chriſtum: vt ab ipſo curā ſumeret, vnde ſumpſerat vitam, & ſciret ſibi pręſentis vulneris cauſam fuiſſe perpetuæ rem ſalutis. *Conuerſus, & videns eam.* Vidit eam diuinis oculis, non humanis; vidit ut ſaluti redderet, non vt agnoſceret quam ſciebat: vidit eam, donatur bonis, malis caret, quem viderit Deus. Hoc vniuerſitas ſentit ex vſu de fœlicib. ſic dicendo, Vidit illum Deus. Vidit ergo iſtam Deus, quā curando reddidit ſic felicem. Et quid plura? Chriſtus mulieris docuit exemplo, quàm fides ſola totam proficiat ad ſalutem. Sed de Synagogæ principe iam loquamur: qui dum Chriſtum ducit ad filiam ſuam, viam dedit, qua mulier perueniret ad Chriſtum. Sic cœpit hodiernæ principiū lectionis. *Ecce princeps vnus accedens adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modò defuncta eſt, ſed veni, impone manum tuam ſuper eam, & viuet.* Futurorum præſcium Chriſtum non latebat, quòd prædictæ mulieris eueniret occurſus: per quam Iudæorum princeps diſceret, Deum non mouendum locis, non itinere ducendum, non trahendū præſentia corporali, ſed credendum quàm ſit Deus vbique præſens, vbique totus, vbique ſemper: Et quàm totū poſſit iuſſu facere, non labore: virtutes mittere, nō deferre: mortem non manu, ſed imperio effugare: vitā non arte reddere, ſed præcepto. *Filia mea modò defuncta eſt, ſed veni.* Hoc eſt dicere: Adhuc vitæ manet calor,

adhuc

adhuc animæ veſtigia videntur, adhuc eſt in via ſpiritus, adhuc dominus domus habet filiam, adhuc mortuam tartarus neſcit, ergo vt euntem poſſis animam retinere, feſtina. Stultus putauit Chriſtum nõ poſſe ſuſcitare mortuam, niſi teneret. Hinc eſt, quòd Chriſtus vbi peruenit ad domum, & vidit puellam, quaſi perditam fleri, vt infideles animos promoueret ad fidem, dormire eam dicit, non defunctam, ut crederent facilius de morte poſſe ſurgere, quàm de ſomno. *Non eſt, inquit, mortua puella, ſed dormit.* Et verè apud Deũ mors ſomnus eſt: quia velocius Deus mortuum ad uitam ſuſcitat, quàm de ſomno dormiens ab homine ſuſcitetur, & antè Deus frigentibus morte membris viuificãtem refundit calorem, quàm homo ſepultis ſomno corporibus vigorem poſſit infundere, audi Apoſtolũ.
in momento, in ictu oculi, mortui reſurgent. Beatus *1.Cor.15*
Apoſtolus, quia velocitatem reſurrectionis non potuit referre verbis, aptauit exempl s. Aut quomodo ibi celeritatem ſermonis perſtringeret, vbi ipſam celeritatẽ præuenit vis diuina? Aut quomodo apparet ibi tẽpus, vbi æterna ſine tempore res donatur? Sicut temporalitatem tempus attulit, ſic excluſit æternitas tempus.

De muliere profluuio ſanguinis obnoxia.
Sermo XXXV.

QVid ſit Chriſtum tangere, hodie docuit mulier, in profluuio ſanguinis conſtituta: quæ cum tãgit fimbriam Chriſti, tũ diuini pectoris pulſat arcanum: & furto fidei ſummam rapuit de fimbriæ ſummitate virtutẽ. Fęlix fraus, quę & lucrũ ſaluis contulit, & damna ſuſtulit mox pudoris: probat hoc Euangelicæ lectionis auditus. *Ecce, inquit, mulier quæ ſanguinis fluxum putrebatur X I I. annis, accedens retro,* *Mat.9.*
tetigit fimbriam veſtimenti eius, dicens intra ſe: Si tetigero tantum veſtimentum eius, ſalua ero. In arduis languoribus

ribus dat crebro conſilium vis doloris: in deſperatis cauſis eſt ſæpè magiſtra neceſſitas: inuenit ipſa ſibi paſſio medicinam. Hinc eſt quòd mulier verecundo vulneri qualiter ſubueniret, inuenit, vt fidei inſinuaret ſilentio, quod inſinuare publico clamore non poterat: & ſecreta ſpiritus via cæleſtem perueniret ad medicũ, ad quem peruenire manifeſto carnis itinere non valebat. Dabat audaciam multam pietas curantis, ſed fiduciam pudendi lãguoris neceſſitas auferebat: cogebat ad Chriſtum doloris accedere magnitudo, ſed audire Chriſtum fœditas hulceris non ſinebat. Sic anceps mulier, & fidei trepidante conſilio, maluit de fide iudicari, quàm de fœdo vulnere ſic perire. *Acceſſit retro, & tetigit fimbriam veſtimenti eius.* Sciens quòd Deum nec tactus polluit, nec offendit viſus, nec odor exaſperat, nec auditus ſauciat, nec inquinat humana cogitatio. Nam ſi ſol tangit ſtercora, non tamen ſtercoribus inquinatur: quantò magis creator ſolis tangit omnia, & tamẽ non poteſt vllis contactibus inquinari? Et ſi medicus cum ſaniem vulnerum tractat, cùm curat verecunda membrorum, non iniuriam computat, ſed honorem: quantò magis Deus non arbitratur iniuriam, dum vulnera noſtra curando reſpicit, tangit ad remedium, viſitat ad ſalutem? Dei conſpectum offendunt peccatorũ vulnera, non dolorum: morbi criminum, non corporũ paſsiones: vitiorum ſanies, non viſcerum fluxus: quia homo habetur voluntarius in delictis, in languoribus tenetur inuitus. Hinc eſt quòd peccator pœnam recipit, ægrotus recipit curam. Mulier ergo non voluntatis conſcia, ſed doloris, nec confuſa crimine, ſed confuſa languore, acceſsit retro, vt turbæ declinaret oculos, non Chriſti vitaret aſpectum: à populis neſciri voluit, non à Chriſto: geſtiuit non Deum latere, ſed homines: quia non niſi à ſolo Deo potuit latens videri, audiri tacens, celata curari. *Acceſſit, & tetigit fimbriam veſtimenti eius.* Quia in Chriſto nil poſtremum credidit, nil iudi-

cauit

cauit extremum: quia nec minoratur Deus in homine: nec virtus attenuatur in fimbria: nec cæleſtis natura membrorum variatur officijs. Hinc eſt, quòd mulier per dorſum peruenit ad faciem: per veſtimentum penetrauit interna, & per fimbriā capitis tetigit ſummitatem, nec hoc ſine myſterio audite prophetam dicentem. Sicut vnguentum quod deſcendit in oram veſtimenti eius. Videtis fratres in fimbriam veſtimenti huius totam plenitudinem diuini chriſmatis, totam diuini capitis tranſiſſe virtutem. Scienter ergo mulier ſacram Chriſti fimbriam geſtiuit attingere, vt de occulto myſterio vulneris poſſet ſumere medicinam. Fratres, magna hæc mulier, & nimium permiranda, quæ ſcientia doctores legis vicit, ſacramēto omnes Iudæos ſuperauit, fide præceſsit Apoſtolum, nam Iudæa cum Scribis & doctoribus ſuis Deum totum deſpexit in corpore: Thomas Apoſtolus vt Chriſtum Deū crederet, immiſit manus, iniecit digitos, patefecit vulnera, & vt Chriſtum crederet, iterum pati compulit Chriſtū. Sed hæc mulier quam perſonam teneat, cuius typum præferat, cuius præſentet imaginem, ſpirituali intelligentia perquiramus. Quæ eſt iſta, quam ſic genuinus ſanguis, naturalis debilitas, originalis morbus, ad cauſas mortis, ad lethale vulnus, ad fœdi languoris adduxit anguſtias? & quam ſic ſordidauit vitiis, fędauit criminibus, ſecretis vulneribus ſauciauit, vt eam ars curare, non ſolum videre oculus, non ſolum honeſtas pateretur, non præualeret lex ipſa mundare, imò quam lex ipſa iuſſerat arceri tēplo, prohiberi ſacris, ſanctis omnibus abſtinere; & quam ſic dixerat immundam, vt quicquid tetigiſſet, haberetur immundum. Iſta eſt fratres, iſta eſt, iſta eſt Eccleſia: quæ primi hominis vulnerata peccato, toto fluebat ſanguine, tota originaliter decurrebat in mortem.

Pſ. 132.

Ioan. 20.

Hoc loco diuus Petrus obmutuit, cuius ſilentij ratio abundè redditur, Sermo LXXXVI.

De Hæmorrhoiſſa, & filia archiſynagogi, *Sermo XXXVI.*

VErecundi debitoris eſt mox promiſſa diſſoluere: nec creditoris animum, aut deludere moris, aut longa expectatione ſuſpendere. Cum Archiſynagogi, vel Hæmorrhoiſſæ mulieris connexa ſibi, & producta narratio à conſueta ſermonis noſtri breuitate diſcederet, maluimus dimidiare tractatum: ne non recrearetur tantum, quantum veſter oneraretur auditus. Domino Archiſynagogus occurrit, & totus prolabitur in terram, cauſam refert, inſinuat dolorem, mouet præſtantis affectum: impetrat vt properet, & accedat ad curam: econtra mulieri dominus non quæſitus occurrit: præteriens occaſionem ſalutis ingeſſit: tacens cauſam tacentis agnouit: occultum vulnus etiam celantis aſpexit. Inter dominum & mulierem furtiuę ſalutis agitur tam grande commercium: & dum publica petitione viam facit rogatus, fidei cogitatio diuinum penetrat, & peruenit ad ſecretum. Felix mulier, quæ in tanta multitudine eſt ſola cum Chriſto: vt ſola ſit conſcia & ſalutis redditæ, & virtutis excelſæ. Beata quæ talem reperit acceſſum, cui nullus poſſit obſiſtere. Beata quę tali via ad ſuum proripuit & irrepſit authorem, quæ antequam de vulnere ſuo confunderetur ab homine, careret ipſius vulneris fęditate: ſciens ſibi apud homines, & per homines interclusum totius aditum ſanitatis qui horrere magis, quàm curare vulnera conſueuerũt. Deus abſtergit vulnera humana, nõ deſpicit: neque horret lãguores hominum, ſed depellit: nec deteſtatur immunditias humani corporis, ſed emẽdat: q͂a creaturæ ſuæ ad tactum neſcit Deus, Deus non poteſt

ſordidari. Sed Euangeliſta generat quęſtionem, cùm dicit: *Et ſtatim Ieſus in ſemetipſo cum cognouiſſet virtutē, quæ exierat de eo, conuerſus ad turbam, aiebat: Quis tetigit veſtimenta mea?* Dum interrogat velut ignorantiam profitetur: exiiſſe virtutem de ſe ſentit, ad quam exierat, neſcit? quod præſtiterat, nouit, cui præſtiterit, ignorat? de perſona dubitat, qui certus eſt de ſalute collata? Verum non ignorantis errore, ſed maieſtate dominus hic ſcientis, & pręſcientis interrogat: nec quod occultum ſibi eſſet, requirit: ſed & ipſum ſibi bene eſſe cognitum, ſic demonſtrat: dum taliter quærendo cunctis ignorantibus, ſolus aperit quod lateb t. Interpellatricem tacitam, & ſuggerentem cogitationibus ſolis, ac poſt tergum virtutis ſuæ conſiliis adhærentem, non ut diſcurſor neſcius, ſed vt præſcius inquiſitor producit in medium, ſuiſque facit aſtare conſpectibus, vt quæ ſibi portarat ſalutem, omnibus reportaret: & quæ virtutem probarat, agnoſceret maieſtatem: nec rediret, vt putabat, incognita, quæ plenam ſibi dederat notionem. Dum erubeſcit vulnus, dum in tali cura ipſum uereretur vt Deum, fidei ſuæ mulier non parua nubila ſuſtinebat: & mentis ſuæ lumine confuſionum nebulis ipſa caligabat. Vox ergo inquirentis domini, velut flatus ſalutaris fugauit nubes: diſperſit nebulas, illuſtrauit fidem: & illam, quæ noctis latebat in tenebris, ipſo ſole reddidit clariorem. Aut minor eſt iſta ſole, quæ toto orbe radiat, quæ toto Eccleſiæ fulget & reſplendet in cœtu? ſi ſic rediiſſet inuiſa, date veniam, eluſerat medicum, non probarat: & ſibi quod conſecuta fuerat, aſcribere potuit, non ſananti: quæ ſe curam rapuiſſe de fimbria curantis crediderat, non de ſenſu: aut quid illius eſſe crediderat, cuius in ſe uirtutem ſenſerat, voto tamen iudicabat extraneum? Quæ vtique, & ſi ante curam verecundiæ fuerat quod latebat, humilitatis quod ſe iudicabat indignā, cur poſt curam non ſponte, vt ageret

gratias, vt honorem redderet, vt gloriam tanti operis referret, occurrit? ſed poſteaquam vidit dominum in inquiſitione perſiſtere, & diſcipulis excuſantibus, & compreſsionem turbæ opponentibus, non poſſe conſpicit ſe latere, poſtquam illam timor, & tremor conſcientiæ cœpit arguere, venit in medium: vt quem occultè ſenſerat medicum, palam profitéretur, & adoraret vt Deum: & tam præſentibus, quàm futuris fieret de tanto ſuo languore medicina, dicente Euangeliſta: *Mulier autem timens, ac tremens, ſciens quod factum eſſet in ſe, venit & procidens ante pedes eius, dixit ei omnem veritatem.* Verùm quia hiſtorica relatio ad altiorem ſemper intelligentiam ſublimanda: & figuris præſentibus futura ſunt noſcenda myſteria. Archiſynagogus, vel eius filia, ſiue mulier in fluxu ſanguinis conſtituta, quid ſub harum ſpecie perſonarum teneant ſacramenti, allegorico nunc ſermone pandendum eſt. Archiſynagogi filia, ad quam venit Chriſtus, vadit, & properat, & humano gradu iter facit, qui diuinitus loco nō poteſt promoueri, ſine dubio ſynagoga eſt, dicente Domino:

Mat.15. Non ſum miſſus niſi ad oues, quæ perierunt domus Iſrael. Sed dum ad illam Chriſtus tendit, Eccleſia in cūctis gentibus poſita, amiſſo naturæ bono, perdebat & profundebat ſanguinem generis humani: cuius lāguorem peritia humana dum curare nititur, ipſum cumulabat: nam cenſura fragilitatis humanæ, ac mundanæ diſtrictio diſciplinæ, & populorum ſemper ſanguinem fudit: & tamen nec hoſtes abolere, nec ciuium bella compeſcere, nec criminum potuit dementiam perdelere. Hæc ergo talibus confoſſa curis, vbi quicquid ſuæ fuerat & erat ſubſtantiæ. vidit eſſe conſumptum, ideſt, animum, mentem, ſenſum, ingenium, laborem, induſtriam, rationem, quę vtique rectoribus ad profectum velut medicātibus commodamns, vbi Chriſti prætereuntis ſenſit præſentiam, retro acceſsit: quia videre cū ſanguine polluta non merebatur: accedit retro, hoc

eſt,

eſt, fidei ſequitur auditum: & extrema Chriſti velut ipſam tangit fimbram: dum non honoratur in patribus, non ſanctificatur in lege, non ſe iactitat in Prophetis, non dominico ipſo honoratur in corpore: dū ab illo generationis Chriſti ordine habetur extranea. Poſt tergum, hoc eſt, nouiſsimo tempore Chriſtum ſequitur, & ſancitur occulto fidei ſacramento, & verè tetigit veſtimentum, quod in ſepulchro reperit, per quod reſurgentis domini credidit, & prædicauit inſignia. Sed dum circa hanc Chriſtus ſuis virtutibus occupatur, in Archiſynagogi filia deficit, & moritur ſynagoga: vt & ipſa ad vitam per fidem redeat quæ per legem mortua fuerat & perierat per naturam. *Inter hæc veniunt de domo archiſynagogi, & dicunt, Noli vexare magiſtrum, mortua eſt puella.* Hodieque Iudæi nolunt vexari Chriſtum, quem cupiunt non venire: & mortem pronunciant, qui ſpem reſurrectionis infideliter perdiderunt, ſed & illud huic aſſertioni noſtræ, quàm conuenit, quòd archiſynagogi filia duodecim annos egiſſe refertur in vita, & hæc duodecim annos perſeueraſſe memoratur in vulnere, cum vtriſque nouiſsimo, & expleto tempore ſalus redderetur, & vita: nam iſte numerus tempus humanæ vitæ concludit: qui vt annum faciat duodecimum, diſtinguitur & numeratur in mē- *Eſa. 61.* ſibus: vnde & Propheta ſub annum domini acceptum *Iuxta* Chriſtum indicat aduenìſſe, & Apoſtolus tēporis ple- *LXX.* nitudine Chriſtum veniſſe approbat, dicens: Poſtquā venit temporis plenitudo, miſit Deus filium ſuū. Ora- *Galat. 4.* te fratres, vt ſicut ſibi & legi, vt Chriſto viueret, defuncta eſt ſynagoga: ita & nos peccatis moriamur, & carni, vt viuere poſsimus in Chriſto.

De Ionæ prophetæ ſigno. Sermo XXXVII.

FRatres ſanctorum geſta caſibus non ſunt deputanda, ſed ſignis: & quæ vitia putantur illorum, myſte-

rijs ſunt applicáda, nō lapidibus:ſicut hodie dominica ſignauit, & patefecit inſtructio, dicens; *Turbis autem*
Luc.12. *concurrentibus cæpit dicere Ieſus, Generatio hæc nequam eſt ſignum quærit, & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Ionæ Prophetæ: ſicut enim Ionas ſignum fuit Niniuitis: ita erit & filius hominis generationi iſti.* Ecce Prophetæ fuga ipſius domini vertitur in figuram, & quod celebratur ferale naufragium, hoc ſacramentum Dominicæ reſurrectionis exiſtit. Nam quemadmodum Ionas typum per omnia tenuerit, & impleuerit ſaluatoris hiſtoriæ, quæ
Ionæ.1. de ipſo ſcripta eſt, textus oſtendit. Fugit, inquit, Ionas à facie Dei. Nonne dominus, vt hominis faciem præferret, & formam, faciem, formamque propriæ deita-
Phil.2. tis aufugit? Apoſtolo ſic dicente. Qui cū in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens. Formam ſuſcepit ſerui dominus, vt lateret mundum, vt diabolum præueniret, in hominem ſe fugit ipſum. Et bene typus Chriſti ipſius Ionæ ſeruatur in verbis, non dixit: fugio Deum, ſed à facie Dei ego fugio, Deus qui vbique eſt, quo ſeipſum fugiat non eſt, ſed Chriſtus non vt loco, ſed ſicut ſpecie faciem deitatis aufugeret, totum noſtræ ſeruitutis confugit ad vultum. Deſcendit, inquit, Ionas in Ioppen, vt fugeret, in Thar-
Ioan.3. ſis. Audi deſcenſorem, Nemo, inquit, aſcendit in cælū, niſi qui de cœlo deſcendit. Deſcendit Dominus de cęlo ad terram, deſcendit deitas ad humano, deſcendit ad noſtram ſuperna dominatio ſeruitutem, & tamen qui deſcenderat ad nauem, nauem nauigaturus aſcendit, ſic Chriſtus, in hunc mundum deſcendit, virtutibus & mirabilibus Eccleſiæ ſuæ conſcendit in nauem. Quid ſibi vult aut confuſa ventis procella, niſi diabolū qui cor Iudæ penetrans, reges, gentes, populos, militiam, iudices marinos eleuauit, & inflauit in fluctus, vt aſcendentes & cadentes vndæ auctorem ſuum ſæculi peterent ad quietem? audi vndas ſæculi, audi Prophe-

tam dicentem, Quare fremuerunt gentes, & populi *Pſal. 2.*
meditati ſunt inania? Aſtiterunt reges terræ, & princi-
pes conuenerunt in vnum aduerſus dominum, & ad-
uerſus Chriſtum eius. Et quia ſors Ionam proditura
non defuit, implet ſuper Chriſtum Dauidicam pro-
phetiam, quæ dicit. Et ſuper veſtimentum meum mi-
ſerunt ſortem. Quòd autem Ionas auctor ſuæ demer- *Pſal. 21.*
ſionis exiſtit, cùm dicit. Tollite me, & mittite in mare,
voluntariam domini indicat paſſionem, nam quare
ſibi illi ſuſtinent hæc iuberi, qui ſibi in periculo tali
ſponte poterant ſubuenire? Quando enim multorum
ſalus petit vnius mortem, mos in intereuntis arbitrio
collocatur, qui & moriturum retardare poteſt ad mor
tem voluntas, & periclitantis mora periculum præue
nire, ſic hic vbi totum domini geritur in figuram, ex-
pectatur morientis auctoritas, vt mori non ſit neceſſi-
tas, ſed poteſtas, audi Dominum dicẽtem, Poteſtatem
habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo *Ioan. 10.*
iterum ſumendi eam, nemo tollit eam à me. Quomo-
do? quia Chriſtus & ſi emiſit ſpiritũ, nõ amiſit, quia q
omniũ in ſua manu recipit, & tenet animas, ipſe ani-
mã ſuam quemadmodum poſſit perdere non videtur
audi Prophetam dicentẽ. Anima mea in manibus tuis *Pſ. 118.*
ſemper. Et alibi. In manus tuas commendo ſpiritum *Pſal. 30.*
meũ. Sed quid plura? Currit, occurrit, adeſt belua de
profundo totũ dominicæ reſurrectionis impletura &
proditura, imo conceptura & paritura myſteriũ, adeſt
belua, adeſt imago horrida & crudelis inferni, quæ dũ
fertur auidis fucibus in Prophetam, vigorem ſui ſen-
ſit, & deguſtauit auctoris, incurrit namque ieiuniũ de-
uorãdo, ſed domicillũ cordis ſui tremens ad ſuperni
hoſpitis aptat & præparat manſionẽ, vt ipſa quæ fue-
rat tota cauſa diſcriminis, ipſa fieret neceſſariæ naui-
gationis inaudita vectura, vectorẽ ſuũ ſeruans, & poſt
triduũ referẽs ad ſuperna, & hoc daret gẽtibus, quod
abſtulerat à Iudæis, quibus ſignum quærẽtibus, ſolùm

dandum

dandum dominus eſſe ſignum hoc decernit, per quod ſcirent gloriam, quam in Chriſto ſperauerant, totam eſſe gentibus conferendam. *Generatio, inquit, hæc nequã eſt, ſignum quærit, & ſignum non dabitur illi, niſi ſignum Ionæ Prophetæ. Sicut enim Ionas ſignum fuit Niniuitis: ita erit & filius hominis generationi iſti.* Quia Iudaica perfidia fluctuante inferni Chriſtus demerſus eſt in profundum, & triduano curſu tota ratione occulta percurrens, & Iudaicæ crudelitatis, & maieſtatis ſuæ, ac peremptę mortis dedit iudicium cum reſurgeret: merito ergo ſurgẽt Niniuitæ in iudicio, & condemnabũt illam generationem, quia illius vnius Prophetæ naufragi, aduenæ ignoti, pręconio corrigũtur, iſti poſt uirtutes tãtas, mirabilia, tanta, cum toto reſurrectionis coruſco, ad fidem non veniunt, ad pœnitentiam non mouentur, ipſum namque reſurrectionis ſignum non credunt, ſed geſtiũt infamare, dum precio militum claudunt oculos, corda corrumpunt, ꝙ ſcierant, quòd viderant vt tacerent, redimentes mendacium, vt tollerent veritatem, facinus ſuum in Chriſti retorſere diſcipulos, cùm dicunt, Dicite, quia diſcipuli illius nocte
Mat. 28. venerunt, & furati ſunt. Erras Iudæe, hoc diſcipuli nõ tulerant, ſed magiſter, & ipſe ſe furatus eſt, qui videbatur occiſus. Sed miror quòd Iudæus Chriſtum requirit, quem inter duos latrones feraliter collócarat, committit male, cuſtodit impiè, iniquius quærit. Iudæe, Chriſtus perire nõ poteſt, ſed tu eũ tibi tuo ſcelere perdidiſti. Veniet ueniet in iudiciũ regina auſtri, & eo ipſo, qui furatus putabatur, iudice te condẽnabit, quia illa venit ab extremo terrę audire ſapientiam Salomonis, & tu ad uenientem ſapientiam Dei infeliciſſimus occidiſti. Niniuitæ crediturarum gentium, regina auſtri Eccleſiæ tunc prouiſa eſt in figurã. Beati ſumus fratres, quia quod præceſſit in typo, quod promiſſum eſt in figura, nos ſpecie, veritate veneramur, cernimus & habemus.

De iniuria æquo animo toleranda.
Sermo. XXXVIII.

QVanta ſit cęleſtis Philoſophiæ magnitudo, quã-ta virtus militiæ Chriſtianæ, hodie docuit Dominus, ſic dicendo, *Si quis te percuſſerit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram.* Hoc putat arduum, qui præmia patientiæ quanta ſint, neſcit. Putasne poteſt iſte vulneribus inuenire victoriam, qui nec ictu palmæ acquirere vult coronam? poteſt iſte morte inquirere gloriam, cui pro honore diuino humana grauis videtur iniuria? Homo nonne pręceptis talibus infantiæ tuæ rudimenta componuntur? Palmæ paruulorum ſunt verbera, nõ virorum. Hinc eſt quod leuibus mandatis pueritia Chriſti animatur, vt ad grauia toto iam robore Euangelica iuuentus accedat: vt hoc laboribus, pœnis, morte ſe gaudeat obtinere, quòd per infantiam paruis iniurijs acquirere non valebat. Vt autem dura non eſſe quæ præcepta ſunt, approbentur, mandatorum ſeries ipſa replicetur. *Audiſtis, quia dictũ eſt antiquis, Oculum pro oculo, & dentem pro dente: Ego autem dico vobis, non reſiſtere malo: ſed ſi quis te percuſſerit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram: & qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, remitte illi & pallium: Et qui te angariauerit mille paſſus, vade cum illo & alia duo.* Audiſtis quia dictum eſt antiquis. Quibus antiquis? vtique Iudæis, quos antiquos plus militia fecerat, quam vetuſtas, quos furor vindictæ cupidos ſic tenebat: vt pro oculo caput, pro dente animam poſtularent. Hinc eſt quòd eos lex ad vindictæ viciſſitudinem refrænabat, vt qui veniam culpæ ſapere non valebant, vel modum ſaperent vltionis, & tantum vindictæ exigerent, quantum læſionis intulerat vis furentis. Sed hoc antiquis, nobis autem per gratiã innouatis diuina quid imperet bonitas, audiamus. *Ego autem dico vobis.* Quibus? vtique Chriſtianis. *Non reſiſte-*

Matt.5.

Exo.21.

Deu.19.

re ma-

re malo. Sic cùm dicit, vult nos vitia non repenſare vitiis, ſed ſuperare virtutibus, & in ipſis ſcintillis adhuc extinguere iram, quæ ſi peruenerit ad totum furoris incendium, ſine ſanguine non ſedatur. Ira vincitur lenitate, manſuetudine extinguitur furor malitia bonitate palpatur, crudelitas pietate proſternitur, impatientia ponitur, contentió ſuperatur iniurijs, ſuperbiã humilitas ſternit. Ergo fratres. qui vult vitia vincere, pietatis arma teneat, non furoris. Et quanuis poſſit lucere ſapienti, quid ſit quod inſtituuntur iniurijs primordia Chriſtiana, tamen quia non intelligunt quidẽ eſſe hoc virtutis, eſſe hoc bonitatis culmen, pietatis eſſe hoc faſtigium, hoc eſſe diuinæ Philoſophiæ, non humanæ, nõ reſiſtere malo, ſed uincere in bono malum, maledicenti benedicere, percutienti iterum percutiẽti licentiam non negare, tollenti tunicam dimittere, pallium, & rapienti prædam facere largitatem, angarianti mille paſſus addere ſuam ad alia duo millia ſeruitutem, vt vincat neceſſitatem voluntas, impietatem pietas, & hoc ſit patientis virtus, quod imperat vis cogentis, ergo quanuis iſta doceant, quare miles Chriſti ad virtutem roboretur iniurijs, tamen vt plus pateat, qua ex cauſa ſint præcepta altius requiramus. Fratres vbi ſe peccatorum morbus, vitiorum ſcelus, impietatis phreneſis mẽtibus infudit humanis, & quicquid erat ſcientiæ, ſenſus, & rationis extinxit, furore veſano fecit per orbem diffuſas gentes Deum fugere, ſequi dæmones, creaturas colere, contemnere creatorem, deſiderare uitia, horrere virtutes, agi gladijs, uulneribus ruere, uiuos mortibus deperire, unde ſanari aliter homines non ualebant, niſi cœleſtis medici armati pietate tota, & patientia niterentur, qui ſic laborantiũ phreneſi paterentur iniurias, maledicta portarẽt, ſuſtinerent uerbera, uulneribus ſcinderentur, donec eos ad ſobrietatem ſenſus, ad ſynceritatem ſpiritus, ad mentium reducerent ſanitatem, ac ſic Deum quærere,

rere, fugere dæmones, languores ſentire, ſapere ſanitatem, abijcere vitia, capere virtutes, declinare vulnera, horrere ſanguinem, recuſare mortem, vitam deſiderare perficerent. Et ſi vultis vt quod diximus plenius innoteſcat, carnalium medicorum loquamur exempla. Nonne quoties miſerum hominem choleræ inflammauerit incendium, & dominante febre veſanum reddiderit ægrotantem, turbatur ſenſus, mens deperit, feritas accedit, recedit humanitas, & ne multis, moriente homine furor viuit? Hinc eſt quod frendit dentibus, parentes laniat, ſcindit proximos, cœdit pugno, morſu agit, atque afficit obſequentes, tunc medicus ad uirtutis laudem, ad artis gloriam, ad famæ cumulum armatur patiẽtia, tolerantiam ſumit, iniurias deſpicit, morſus ſuſtinet, fert labores, & non leues pœnas patitur, ut a pœna liberet laborantem, fouet oleo, inſiſtit curis, erogat medicinam, certus quòd mercedem honoris obſequijs repenſet ægrotus dum receperit ſanitatem. Rogo, quæ maior phreneſis, quæ grauior vis furoris, quæ par dementia, ſancti hominis percutere maxillã? mãſueti fratris faciẽ uerberare? placidi uultus gratiam triſti liuore perfundere? nudare hominem ſolo, quo tegitur ueſtimento? & ob uilem prædam nil Deo, nil homini, nil naturæ relinquere, nil pudori? angariare hominem ſuis actibus occupatum? & alienam pœnam ſuum ſolatium computare? Ergo fratres ſi talia perpetrantes grauiſſima phreneſi laborare cognouimus, obediamus Chriſto, & furentem fratrum morſus, uerbera, onera, tota pietatis uirtute portemus, ut & fratres noſtros liberemus à pęna, & nos æternum patientiæ præmium conſequamur, nec dedignetur ſeruus hoc accipere à conſeruis, quòd dominus à ſeruis & proſeruis dignanter accepit, palmis faciem non negauit, tollenti tunicam & pallium, dimiſit & corpus, angariantem ſe ad laborem, gratus ac libens eſt ſecutus ad mortem. Ergo

fratres,

fratres, ſi dignum dominus pati duxit, pati ſeruũ quo modo, quomodo videtur indignum? Erramus, erramus fratres, qui non facit quod iuſſit dominus, gratis ſperat dominus quod promiſit.

De perſeuerantia orationis. Sermo. XXXIX.

PEr ſe ſemper ſibi diuina ſufficiunt, ſed ob hoc hominibus humanis frequenter inſinuantur exemplis: quia cœleſtis prouidentia non quid ipſa dicere, ſed quid auditor capere poſſit, attendit. Sic fons per tenues venarum primitus erumpit meatus, atque anguſtis ſenſim ſerpit in riuulis, donec digno ſucceſſu in totam ſe fluuiorum latitudinem prorumpat, & valenter effundat. Et vt vobis de nobis loquar, nato paruulo mox coæuum præparat ſuccum natura, eſcam commutat in potum, & ſtupentes adhuc fauces, torpentesque internorum meatus, ad vſum ſolidoris cibi longa lactis infuſione componit, ſic nos dominus ad capienda diuina vernaculis erigit, & informat exemplis, dicendo: *Quis veſtrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte: & dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes: quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum: & ille deintus, reſpondeas, noli mihi moleſtus eſſe, quia iam oſtium clauſum eſt, & pueri mei mecum ſunt in cubili: non poſſum ſurgere, & dare tibi? dico vobis, ſi nõ dabit illi ſurgens, quia amicus eius eſt: propter improbitatẽ tamen eius ſurget, & dabit illi quotquot habet neceſſarios.* Luc. 11. O quam dare vult, qui ſe inquietari taliter, taliter patitur ſuſcitati. O quam neceſſitatis eſſe ſuæ, quod ſuæ poteſtatis eſt vult videri. O quam pulſanti iſte geſtiuit occurrere, qui ſic ſecreti ſui, cubile ipſam collocauit ad ianuã. O quàm negare noluit, qui ſibi et neganti qualiter extorqueretur, oſtẽdit. O quã non ad ianuã tantũ dominus, ſed ipſa ianua dominus fuit, Ego ſum, inquit, ianua. Joan. 10. Qui dormientibus ſeruus pulſantis neceſſitatem

ceſſitatem ſolus & primus audiuit. O quàm pius, quã miſericors, qui quod mandatis docet, probat & infor mat exemplis. Cum facis, inquit, eleemoſynam, noli tuba canere. Et iterum, Neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua. *Quis veſtrum habebit amicum, & ibit ad illũ media nocte.* Parum eſt quòd facienti miſericordiã nos velabatur, quòd largitatem dantem dantis, petentis obtegebat improbitas, niſi ad cumulum pietatis velã de aſcriberetur & ſomnus. Indicit in hac humanitate geminam neceſſitatis ſpeciem, petentis & dormiẽtis, ut illum petere hoſpes, dare compellat hunc ſomnus, utpote qui propterea ſe daturum ei dicat in tempore, quòd non occurrere amico, ſed recurrere uideatur ad ſomnum, & vt ei magis dormire liceat, quàm dare libeat ſic petẽti. Qui plura? ecce pulſanti illi plus ſomnus quàm ſomnus extitit ſuffragator. Nec otioſum reor eſſe quod horam petendi ſic aperit, ſic deſignat, dicendo, *Quis veſtrum habet amicum, & ibit ad illũ media nocte?* Quaſi non & prima & ſecunda, & tertia hora noctis, cum ſe ſopor blandus dormientibus primum fundit in corpora, & viſceribus diurno labore feſſis dulcis, ac totus illabitur, moleſta, & aſpera ſit in quietantis improbitas. Sed hoc tempus eſt, quòd deuotum, & iuge pernoctantis demonſtrat iudiciũ, hoc tempus eſt, quo inter præteritos & futuros labores ardens animus, ſed ad diuina, nil indulget corpori, nil quieti, ſed antequam finiat tranſacti diei opera, inchoat & anticipat iã futuri. Iſta ſatis hora eſt efficax impetrandi, hoc ſciens Propheta, ipſum tempus ſuæ ſupplicationis aſſerit extitiſſe, cantando, Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. In hac hora vigilantibus ſemper ſponſus ille cœleſtis occurrit, qui dicit, Media nocte clamor factus eſt, ecce ſponſus venit. Nõ potuit uon impetrare quod voluit, qui vt reciperet hoſpitem, hoſpitem reficeret, totã ſibi requiem denegauit. Aut quomodo ſic petenti, ſic pulſanti, non reſponderet

Matt.6. *Ma.118.* *Mat.25.*

deret ille, qui ſe in hoſpite ſuſcipi confitetur, cum dicit: Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me. Aeſtimo hoc dixiſſe
Ibidem. pulſantem, aut fortè taliter conueniſſe, feci quod iuſſiſti, redde quod promiſiſti tibi credidit dicenti. Nolite ſolliciti eſſe in craſtinum. Vnde heſterno hoſpiti quod
Mat. 6. apponerem non reliquit: ſi tibi ego ſic habenti moleſtus ſum, quanto mihi ille extitit moleſtior non habenti? & tamen ego illi excuſare non potui, quia tibi obedire contendi. Plus hic iubentis, quàm non habentis verecundia nunc laborat. Hoſpes in domo eſt, & tu dormis, immo tu dormis, qui non dormis. Ego ſuſcepi hoſpitem, niſi dederis panem, panem hoſpiti tu negaſti. Meritò ſic pulſanti, petenti taliter, quotquot neceſſarios habuit Euangelicus iſte fœnerator largitus eſt panes, quid faciunt qui ſe non in cubili, ſed ipſo collocant in ſepulchro? qui ſe non ſomno, ſed morti tradũt? quos gallus non commonet, lucifer non ſuſcitat, ſol ipſe nõ reuocat & producit ad lucem? Iſti & tempus ſupplicandi, & hoſpitis mercedem, & ipſa diei opera perdiderunt. Contriſtamur fratres, quando nos diluculo ſtamus ante dominum, & nobiſcum noſtros filios non videmus. Ille noctis medio ſic pulſauit, in cuius domo hoſpes venerat, rogo, tu quare non vel diluculo vigilas, cui eſt hoſpes in domo? quod ille gratiæ, tu tribue vel pigritiæ: quod ille humanitati, tu neceſsitati ſaltẽ, plus ſomni, quàm tui amator impendere: certè vt poſſis vigilare ad uitam, qui dormis ad mortem: quæ ſequuntur, auſculta: *Et ego dico, inquit, petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulſate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & pulſanti aperietur.* Sed dicis, eſto quod petere poſsim, pulſare quomodo potero cæleſte ſecretum? quemadmodum? iterando preces, & expectãdo iudicium largitoris, moras dantis patientiſſimè ſuſtinendo, quia quicunque cùm ſemel pulſauerit, indignatur mox ſi non fuerit auditus, iſte nõ eſt petitor ſupplex, ſed eſt imperioſus exactor,

ctor, audi Prophetam dicentem: Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum. Et ſi iterum diſtulerit in futurum, tu dominum tuum patienter expecta. Vbi autem quid quærere debeas, vis noſſe, ſunt diuitiæ in ſinu pauperis, & regnum cœlorum intra te eſt: Intra vos eſt regnum cœlorum, dicit dominus: Quis ſit autem amicus qui dormit, & quis eſt amicus qui de via venit, & qui ſunt pueri qui dormiũt, & quis eſt iſte qui pulſat, & cur ſub certo numero tres tantum poſtulat panes, cùm petiero, quæſiero, pulſauero, & peruigil inquietator accipere meruero, vobis amicis mei domini non negabo. Sed dicitis mihi, ecce amicus domini tui venit ad te: iſte dare, non accipere conſueuit: hãc denique ſitarchiam de viatici ſui copia paſtor auidus expleuit; vt de noſtræ paupertatis vtiliſſima præparatione guſtaret, nec paſſus eſt intẽpeſta nocte me ſibi aliunde petere hoſpitum locupletiſsimus quod habebat. Nec mirũ fratres, ſempre dare vult diues ad pauperem cum declinat. Iſte illius Euangelici amici ſemper manet in ianua: in illius cubili ille cum pueris ſuis largitor Euangelicus perſeuerat; in cuius corde Pater & filius, & Spiritus ſanctus faciunt ſemper & collocãt manſionem. Quid plura? Pater eſt ab ipſo petere, in ipſo quærere, per ipſum pulſare me credidit, & ideo me vobis daturum non incautus promiſſor aſſerui. *Pſ. 126.* *Luc. 17.*

De bono paſtore. *Sermo XL.*

VBi vernalis auræ tẽpus annuos ouiũ cœperit partus aperire, vbi ꝑ cãpos, prata, vias cœperit fœcũdi gregis germina copioſa diſpergere, paſtor bonus ſe ponit, & cãtus, & diſcurſu anxio teneros quærit, legit, colligit fœtus, atque eos collo, humeris, vlnis, lætus vector imponit, vt ſaluos oẽs perferat, & totas perducat ad caulas. Sic nos fratres, vbi quadrageſimæ arridente verno Eccleſiaſticũ gregem videmus fundere vberes partus, tractatus noſtri cãtus, & cõſueti ſermonis epu-

las ſeponentes, totam curam in colligendo & comportando cœleſti germine anxij grauiſſimo labore depédimus. Sed quia agnos redditos gregi, & totos intra Chriſti videmus eſſe iam ſepta, diuinos lætiſſimi reuocamur ad cantus, dominici vobis cibi exultatione tota vitalis copias apponentes: vt quos ſocios ſenſerimus in labore, participes in gaudijs habere poſſimus. Et quia præfatio hæc noſtra paſtoris boni fecit, & intulit mentionem: de ipſo qui ſolus bonus, ſolus paſtor ſolus paſtorum pastor eſt, tota ſermonis noſtri & tra-

Ioan.10. ctatus repleatur & habeatur intentio. *Paſtor, inquit, bonus, animam ſuam ponit pro ouibus ſuis.* Fortem faciat vis amoris, quia nil durum, nil amarum, nil graue, nil lethale, computat amor verus. Quod ferrum? quæ vulnera? quæ pœna? quæ mortes amorem præualent ſeparare perfectum? Amor impetrabilis eſt lotica, reſpuit iacula, gladios excutis, periculis inſultat, morté ridet, ſi amor eſt, vincit omnia. Sed quæramus, vtrum ſit ouibus commoda mors iſta paſtoris, quæ deſtituit oues, quæ lupis tradit inerme pecus, quæ ſic charum gregem ferinis morſibus dere inquit, direptioni dat, & exponit morti, ſicut ipſius paſtoris Chriſti probatur ex morte. Ex quo nanque poſuit ipſe animam ſuã pro ouibus ſuis: ſeque Iudaico furore permiſit occidi, oues eius gentilium velut prædonum diripiuntur incurſu: mactandæ in carceribus velut latronum clauduntur antris, à perſecutoribus quaſi ſæuientibus lupis ſine ceſſatione laniátur, ab hæreticis quaſi ab extraneis canibus rabido dente carpuntur. Hoc Apoſtolorum peremptus probat chorus: hoc martyrum toto orbe diffuſus clamat ſanguis: hoc Chriſtianorum membra data beſtijs, conſumpta ignibus, demerſa fluminibus, patenter demonſtrant. quod vtique totum ſicut mors intulit, ita vita potuit prohibere paſtoris. Ideo pro te paſtor amorem morte probat, quia cum videat ouibus imminere diſcrimen, cùm gregem defenſare non

poſſit:

poſſit: mauult mori antequam mali de ſuis ouibus quid uideat Sed quid facimus, quia uita mori non poterat niſi uoluiſſet? datori animæ animam quis tollere potuiſſet nolenti? dicente ipſo. *Poteſtatem habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam: nemo tollit eam à me,* Ergo mori uoluit, qui ſecum mori non poſſet, permiſit occidi. Quæramus ergo huius q̃ uis, quæ ratio ſit amoris, quæ huius cauſa mortis quæ huius ſit utilitas paſsionis. Eſt planè uis certa, uera ratio, cauſa lucens, utilitas tanti ſanguinis peraperta; nanque paſtoris una ex morte uirtus emicuit ſingularis, paſtor pro ouibus morti quæ ouibus imminebat, occurrit, vt auctorem mortis diabolum, nouo ordine captus caperet, victus vinceret, puniret occiſus, & ouibus moriendo viam vicendæ mortis aperiret. Nam & diabolus, dum in hominem tendit, proſiliuit in Deum: dum in reum ſeuit, incurrit in iudicem, inuenit ſupplicium, dum ingerit pœnam, ipſe accipit, dũ dat ſententiam, & viuens mortalium paſſu mors moritur, dum deuorat vitam, abſorbens reos mors, abſorbetur innocẽtiæ dum deglutit auctorem, & petit mors ipſa quæ perdebat omnes, dum omniũ perimere vult ſalutem. Ergo tali forma præceſſit oues paſtor, paſtor ab ouibus non receſſit, nec illas dedit lupis, ſed tradidit lupos illis, quibus donauit ſuos elidere ſic prædones, vt occiſæ viuerent, laniatæ reſurgerent, ſanguine ſuo tinctæ fulgerent regali purpura, niueo vellere perducerent: ſic bonus paſtor pro ouibus cùm poſuit animam, nõ amiſit, & oues taliter tenuit, nõ reliquit, nec deſtituit oues taliter, ſed inuitauit, quas per mortales campos, per iter mortis, vitalia vocauit & perduxit ad paſcua. Sed dicit aliquis, quando hæc erunt? Ecce interim oues, id eſt, Apoſtoli, Prophetæ, Martyres, & Cõfeſſores iacent ſepulti: diſcerpti toto ſparguntur in orbe, inuoluti ſanguine, terris clauduntur ſepulchris. Et quis dubitat quòd reſurgant, uiuant, regnent occiſi

martyres, q̃n filius Chriſtus illis reſurrexit, viuit, & regnat occiſus? Audi vocẽ paſtoris huius. *Oues meæ vocẽ meã audiunt, & ſequuntur me.* Neceſſe eſt vt quæ ſunt ad morte ſecutæ, ſequantur ad vitam, quæ ad contumeliam comitatæ ſunt, comitentur ad honorem, & ſint participes gloriæ, quæ paſſionis participes extiterunt. Vbi ſum, inquit ego, ibi erit & miniſter meus. Vbi? vtique ſuper cælos, vbi Chriſtus eſt ad dexteram Dei ſedens. Homo non te turbet fides, ſpes te longior non fatiget, quia certa ibi res eſt, quæ in ipſo tibi rerũ ſeruatur auctori. Mortui, inquit, eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo: cùm autem apparuerit Chriſtus vita veſtra, tunc & vos cum illo apparebitis in gloria. Laborans meſſor quod in ſemine non videt, videbit in meſſe, & quod in ſulco deflet, gaudebit in fructu.

Ioan. 12. *Coloſ. 3.*

De ieiunio & eleemoſyna. *Sermo XLI.*

BElla gentium legimus ſuperaſſe quamplurimos, quos tamen pugnas carnis legimus non viciſſe, & audiuimus eos dediſſe delictis pectóra, qui dorſa hoſtibus non dederunt. Proh dolor, victores gentium vitiorum fuiſſe captiuos, nationum dominos turpi ſeruiſſe criminibus ſeruitute, ſtetiſſe inter ſæuientes gladios, & inter eneruata lenocinia corruiſſe, regnis fuiſſe terrori, ludibrio fuiſſe peccatis, aduerſas acies contriuiſſe ieiunos, & crapulatos ſuarum caſtra diſſoluiſſe uirtutum, iacuiſſe effuſo vino, qui iacere effuſo ſanguine neſcierunt. Vnde eſt hoc? vnde? quia hoc non eſt ratio, ſed languor, non uita ſed febris, phreneſis, non natura. Nam quotiens ciborum cruditas uitalia deiicit, infirmat ſtomachum, corrumpit ſanguinem, uitiat humores, ſuccendit choleram, extremum febris gignit incendium, totiens æger mentem perdit, amittit ſenſum,

ſpuit,quærit noxia,fugit curam,tunc medici ſtudio parant abſtinentiæ remedio ſubuenire ut ſanetur, ut ſanet abſtinentia,quod uoracitas ſauciarat. Et ſi pro tēporali cura ægri medicis obediunt, ſeruant arduam parcitatem , quare pro ſempiterna ſalute ſit durum Chriſto moderatis obedire ieiunis?corpus gubetnare menſura? mentem regere parcitate? ſenſum ſobrietate frænare?Sicut terræ nubes caligant cœlum,ſic obſcurant animas intemperata conuiuia, ſicut vētorum turbines elementa confundunt , ſic fercula congeſta ſtomachum conturbant, vt nauem fluctus , corpus ebrietas ſic demergit,hominem dat in profundum , lucra vitæ aufert,mortis facit ſubire naufragium.Eſt ergo febris,eſt febris quam beatus Apoſtolus anhelare in humanis viſceribus ſic deplorat. Scio quia non habitat in me,hoc eſt,in carne mea , bonum , ſi non bo- *Rom.7.* num,utique malum,quod malum? Fragilitas certè, quæ dum ſerpit in carne, in venis æſtuat, intrat oſſa , conditur in medullis, feruet in ſanguine, in vitiorum phreneſim ſic erumpit.Fragilitas febris naturæ, languorum mater, genitrix paſſionum,fragilitas eſt,quę nobis ius neceſſitatis imponit , & ubi neceſſitas , non uoluntas,ubi extat de conditione captiuitas,iudicium de poteſtate non conſtat. Fragilitas eſt per quam ua- *Rom.7.* dit homo,non quo inuitat uoluntas, ſed quo neceſſitas ducit,audi Apoſtolum dicentem . Non quod uolo hoc ago.Fragi itas dum parat homini neceſſaria, facit illum ad non neceſſaria peruenire,dum parat cibū perducit ad crapulam , ebrietatem ſuadet, dum potū miniſtrat,offert ſomnum,ut inertiam tradat, cura ventris onerat,ut ſalutis auferat curam, dat carni totum, ut animæ nil relinquat,facit corpus paſſionum pompam, facit ut ſit homo ſua mors uita uitiorum. Vnde ſi ſe homo taliter ſentit ægrotum , medico ſe cœleſti tradat,ſecurè eius monitis acquieſcat, à cibis ſe ſum,fertur deſideriis,contrariis vrgetur, ſalutaria re-

temperet, menſuram ſeruet in potu, vt poſſit ſic fragilitatis ſuperare languorem, fragilitatem fugere paſſionum, febrim ac phreneſim vitare vitiorum. Abſtinentia eſt hominis prima medicina, ſed ad plenam curam miſericordiæ requirit expenſas. Abſtinentia extinguit febrem, ſed arefacta membra longæ febris incendio, niſi largo infundantur vnguento, niſi blandiſſimis rigentur fomentis, niſi iuuētur medicinæ ſumptu, ad integram ſanitatem redire non poſſunt, ſic ieiuniū quamuis excludat vitiorum morbos, carnis amputet paſſiones criminum cauſas propellat, tamen ſine miſericordię vnguento, ſine pietatis riuo, ſine eleemoſynæ ſumptu, perfectam ſalutem mentibus non reponit Ieiunium ſanat vulnera peccatorum, ſed cicatrices vulnerum ſine miſericordia non emundat. Audi dominum dicentem, Date eleemoſynam, & ecce ſunt vobis omnia munda. Ieiunium ſingulari cultu euellit uitia, eradicat crimina, ad fructus ad bonos agrum parat & mentis & corporis: ſed niſi miſericordiæ fecerit fundamenta, ſenium eſt ſtudium ieiunantis. Ieiunium eſt ſanctitatis hoſtia, ſacrificium caſtitatis, ſed ſine miſericordia incenſo ad diuinum non poteſt conſpectura in odorem ſuauitatis aſcendere. Quòd anima eſt corpori, hoc miſericordiam conſtat eſſe ieiunio, quando ieiunium ex miſericordia uiuit, tunc uiuificat ieiunantem. Ieiunium virtutum nauis portat quæſtum uitæ, lucrum ſalutis aduectat. Sed qui intrat carnis pelagus, ſcindit uitiorum fluctus, inter ſcopulos criminum tranſit præterit littora paſſionum, niſi cito portum pietatis intrauerit, exercere uirtutes non poteſt, lucrum non poteſt habere uirtutum. Qui ſe ſtare nouit in huius uitæ lubrico, qui ſe intelligit carnis uiam tranſire per lapſum qui ſe ſentit incurſionibus ignorantiæ, negligentiæ caſibus ſubiacere, ſic ieiunium teneam, ut miſericordiam non relinquat. Ieiunium nobis, aperit cęlum, ieiunium nos intromittit

Luc.11.

tromittit ad Deum, ſed niſi tunc affuerit nobis miſericordia noſtrarum patrona cauſarum, qui de innocentia conſtare non poſſumus, ſecuri de venia non erimus: dicente Domino: Iudicium ſine miſericordia illi, qui non fecerit miſericordiam dies gratus, ſed gratior eſt ſerenus: ergo erit ieiunium noſtrum i lo clari s, ſi nobis quadrageſimæ dies ſplendor miſericordiæ dat ſerenos. Clamat Deus, Miſericordiam volo. Homo da Deo quod vult, ſi vis tibi dari à Deo quod vis. Miſericordiam volo, Dei vox eſt, Deus à nobis miſericorcordiam petit, & ſi dederimus, quid dicturus eſt? illud quod hodie lectum eſt. Eſuriui, & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi potum. Et quid? Venite benedicti patris mei, percipit regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Qui dederit eſurienti panem, dabit ſibi regnum: negabit ſibi fontem vitę, ſitienti aquæ calicem qui negarit. Amore pauperis Deus ſuum regnum vendit: & vt emere illud omnis homo poſſit, fragmentum panis ponit in precium, quia vult habere omnes, qui tantum petit precij, quantum hominem ſit habere. Deus regnum ſuum fragmento panis vendit: quis excuſare poterit non ementem, quem tanta vtil tas venditionis accuſat? Fratres, prandium noſtrum ſit pauperis cœna, vt menſa Chriſti noſtrum paretur in prandium promittẽte ipſo, cùm dicit: Manducabitis in menſa mea in regno meo. Fratres, ſint deliciæ pauperum noſtra ieiunia. vt temporale ieiunium noſtrum in æternas poſſit nobis delicias immutari. Homo dando pauperi das tibi: quia quod pauperi non dederis, habebit alter. Tu ſolum quod pauperi dederis, hoc habebis.

Iacob. 2. *Oſee.6.* *Mat.25* *Luc. 12.*

De eiſdem. Sermo XLII.

IEiunij bona fratres, prout potuimus ſuperiori ſermone perſtrinximus: & quod eſſet oratio cogna-

ta ieiunio, patefecimus ipſa cõcluſione ſermonis. Sed quia ieiunium ſine miſericordia deficit, ieunium ſine pietate ieiunat, ſine miſeratione infirmatur oratio, oratio ſine largitate laſſeſcit: reficiamus noſtrum miſericordiæ exhibitione ieiunium: orationē noſtram pietatis erigamus auditu, adhibeamus ieiunio miſericordiam patronam: quia fames eſt auaritiæ ieiunium ſine miſericordia: cup ditatis pœna eſt, ſine pietate ieiunium: vltio, non deuotio eſt, non Deo ieiunare, ſed ſaculo: atterere ſe abſtinentia, & hydropi cupiditatis inflari: exonerare ventrem cibis, & mentem pecuniæ pondere prægrauare. Ipſum ſe redigit in ſacculum, qui pecuniam neſcit prorogare, ſed claudere: ille alienorum cuſtos, non dominus eſt ſuorum, quia parat alij, negat ſibi, cùm miſericors eroget, qđ auarus oppreſſit. Eſt ager cultus ſine ſemine, ſine miſeratione ieiunans. Ager cultus caret ſentibus, vitat gramina: euadit totum quod eſt negligentiæ, quod eſt ſqualloris, ſed ſicut ſine ſemine fit ſterilis, ipſo cultu fructum non dat, dat laborem, & ad bonam frugem non valet peruenire: ieiunans ita excolit animam, purgat ſenſus, cor mundat, abſcindit vitia, eradicat crimina, dat mēti cultum, corpori dat decorem, ſed ſine miſericordia ad fructum vitæ non peruenit, ad ſalutis præmium non vadit. Quod eſt ſine rege aula regia, hoc eſt, ſine largitate ieiunium. Aula regis fulget auro, nitet marmore, picturis ſplendet, grandeſcit ſpatijs, leuatur culmine, amænatur viretis, ipſo terribilis eſt ſecreto: ſed ſine rege honorem non habet, caret gloria, eſt vacua ſolitudo, eſt clauſa eremus, eſt horribilis ſolitudo: ſic ieiunium lucet innocētia, radiat caſtitate, fulget actu, pingitur moribus, inceſſu micat, ſanctitatis toto magnificatur ornatu: ſed ſine miſericordia gloriam non habet, mercede caret, palmam non tenet, perdit fiduciam ſupplicandi, impetrandi meritum non capeſcit: atteſtante ſcriptura, quæ dicit: Qui claudit aurem

ne au-

ne audiat infirmum, & ipſe clamabit, & non erit qui
exaudiat. Quomodo petet miſericordiã, qui negarit?
Iudicium, inquit, ſine miſericordia fiet illi, qui non fe-
cerit miſericordiam. Miſericordiam, qui non dat alte
ri, tollit ſibi. Miſericordia ſibi erit, qui ſpargit pauperi. *Pſ. 111.*
Diſperſit, inquit, dedit pauperibus, iuſtitia eius manet
in ſæculum ſæculi. Miſericordiam qui ſeminat inopi,
ſibi metet. Qui ſeminant, inquit, in lachrymis, in gau-
dio metent. Non ſic imber infundit terram, quomo- *Pſ. 125.*
do ieiunium lachrymæ rigant pauperum. Homo in la
chrymas pauperum iacta ſemina ieiunij tui: quia ſic-
cantur ieiunij virtutes, areſcunt ieiunantium meſſes,
quæ pauperum fletibus non fuerint irrigatæ. Cæli plu-
uia infundit terram, lachrymę pauperis cęlum rigant:
ergo ſitit cęlum, & expectat de ploratu pauperum vi-
ce roris, quia miſericordia arat cęli campos, ſulcos du
cit, pietas per ſuperna, illic miſericordia ſeminat,
quia quæ ſuſceperit manus pauperis, ibi metit, ibi ſe-
getem colligit qui ſemen ſuum pauperi commiſerit
hic ferendum. Beatus cui ſeminanti ſic æterna horrea
perpetem præparantur ad vitam. Hunc ſerentem bea
tus Apoſtolus præſcribebat, cùm diceret: Hoc autem
dico, Qui parcè ſeminat, parcè & metet: & qui ſemi- *2.Cor.9.*
nat in benedictionibus, de benedictionibus & metet:
vnuſquiſque ſicut propoſuit cordi ſuo, non ex triſtitia,
aut ex neceſſitate: hilarem enim datorē diligit Deus.
Magna ſunt opera domini, ſed magnitudinem præcel- *Pſ. 110.*
lit miſericordiæ magnitudo: nam quũ dixiſſet Prophe
ta: Magna opera domini: adiecit alibi: Miſericordiæ *Pſ. 144.*
eius ſuper omnia opera eius. Miſericordia fratres, im- *Pſ. 35.*
plet cęlũ: replet terrã, domine, inquit, in cęlo miſericor
dia tua. Et idē ipſe: Miſericordia domini plena eſt ter- *Pſ. 32.*
ra. Et re vera fratres, periſſet totũ quod Deus fecerat,
niſi miſericordia ſubueniſſet. Culpa & vltio quicquid
in hunc mundum venerat, auferebant: quia & fragili-
tas ſemper tendebat ad lapſum, & cogebatur ad vindi

ctam ſemper cenſura iudicantis. Sic angelus deiicitur
Apoc. 14. è cœlo: ſic de paradiſo exultat homo, ſic mundus dilu-
Gen. 3. uio deletur, ſic gentes confundūtur linguis, dantur gla
Gen. 7. dio, ſic exuruntur vrbes incēdio diuino, ſic ex Aegypto
Gen. 11. plebs educta ī eremo occulebatur, ſic terra hiās vorat
Gen. 14. populū: & ne multis, ſic Iudæā vltor Chriſti ſanguinis
Gen. 19. Romanus deleuit exercitus. Hæc eſt Chriſti magna,
Exo. 19. larga, ſola miſericordia quæ iudicium omne in diem
Nu. 10. ſeruauit vnum, & homini totum tempus ad pœniten-
Mat. 24. tiæ deputauit inducias, vt quod de vitiis infantia ſuſci
pit, rapit adoleſcentia, inuadit iuuentus, corrigat vel ſe
nectus: & de peccato vel tunc pęniteat, quando ſentit
iam ſe non poſſe peccare, & tunc ſaltem reatum deſe
rat, quando illum reliquerit iam reatus: faciat de ne-
Pſal. 50. ceſsitate virtutem, moriatnr innocens, qui totus uixit
Pſal. 85. in crimine. Hinc eſt quòd Propheta ad miſericordiā
currit totus: quia fiduciam de ſua iuſtitia nō habebat,
Miſerere, inquit, mei Deus ſecundum magnam miſe-
ricordiam tuam. Et quare magnam? quia miſericor-
dia tua, inquit, magna eſt ſuper me, & eruiſti animam
meam ex inferno inferiori. Et ſi Deus reddit per miſe-
ricordiam, quod per iudicium deperierat, homo tibi
quid ſtare, quid cōſtare ſine miſericordia tu putabas?
Probatum eſt ergo tibi non ieiunium ſolum, ſed om-
nes ſine miſericordia mutare virtutes Abraham cęle-
Gen. 18. ſtis conuiuij principem humanitas ardens Deo impē-
penſa perficit: nam quia duos cum Deo terrenam ſu-
ſcepit ad menſam, orientis & occidentis populum mē
Gen. 19. ſam ſuſcepit ad cęleſtem. Venient, inquit, ab oriente
& occidente, & recumbēt cum Abraham, Iſaac, & Ia-
cob in regno cęlorum. Loth quia hoſpitio ſuſcepit an-
gelos, iudicium præuenit. Hinc gehennam vicit in car
ne: miſericordiam neſcit diuinus ignis exurere. Facit
ergo miſericordiam qui vult gehennę incendium non
timere. Denique veniens Chriſtus antè de miſericor-
Mat. 25. dia diſputat, quàm iudicet de reatu. Cum ſederit, in-
quit,

quit,ſuper thronum gloriæ ſuæ,dicet: Eſuriui, & non dediſtis mihi manducare. Non dixit occidiſtis, furtum feciſtis: ſed eſuriui ego,& non dediſtis mihi manducare. De crimine non præſtabit cauſas, cui de miſericordia cauſa conſtabit. Quare? quia, date eleemoſynam, *Luc. 11.* & ecce ſunt vobis omnia munda. Non iudicabitur de culpa, cui de largitate laus defertur à iudice: vindictã non exigit,humanitatis debitum qui fatetur. Eſuriui, inquit, & non dediſtis mihi manducare. Manducat *Mat. 25.* Deus in cęlo panem, quem perceperit pauper in terra. Quandiu feciſtis vni ex minimis iſtis, mihi feciſtis. Da ergo panem,da potum,da ueſtimentum,da tectũ, ſi Deũ debitorem,nõ iudicem vis habere: nihil nos docebit in terra, ſi nobis ĩ cęlo miſericordia ſit patrona.

De oratione, ieiunio, & eleemoſyna. *Sermo XLIII.*

POpulis populariter eſt loquendum, communio compellanda eſt ſermone communi, omnibus neceſſaria dicenda ſunt more omnium, naturalis lingua chara ſimplicibus,doctis,dulcis,docens loquatur omnibus ꝓfutura: ergo hodie imperito verbo veniã dent periti. Tria ſunt,tria fratres,per quæ ſtat fides: conſtat deuotio,manet virtus: Oratio, Ieiunium, Miſericordia. Quod oratio pulſat, impetrat ieiunium,miſericordia accipit. Oratio,Miſericordia, Ieiunium, ſunt hæc tria vnum,dant hæc ſibi inuicem vitam. Eſt namque orationis anima ieiunium: ieiunij vita miſericordia eſt. Hæc nemo reſcindat:neſciũt ſeparari. Horum qui vnum habet,iſta qui ſimul non habet, nihil habet. Ergo qui orat,ieiunet:qui ieiunat, miſereatur: audiat petentem, qui petens optat audiri: auditum Dei aperit ſibi,qui ſuum ſupplicanti non claudit auditum. Ieiunium ieiunator intelligat,eſurientem ſentiat, qui vult Deum ſentire quòd eſurit: miſereatur, qui miſericor-

diam

diam ſperat: pietatem qui quærit, faciat, qui præſtare
ſibi vult, præſtet. Improbus petitor eſt, qui quod alijs
negat, ſibi poſtulat. Homo eſto tibi miſericordiæ for-
ma, ſic quomodo vis, quantum vis, quàm cito vis, miſe
ricordiam tibi fieri: tam cito alij, tantum, taliter, ipſe
miſerere. Ergo oratio, miſericordia, ieiunium, ſint
vnum patrociniū pro nobis ad Deum, pro nobis hæc
aduocatio ſint vna, vna hæc pro nobis oratio ſit trifor-
mis Hęc ſunt fratres, hæc ſunt quæ tenent cęli arcem,
quæ ſecretum Dei iudicis pulſant, quæ ante tribunal
Chriſti cauſas humani generis exequuntur, quæ iniu-
ſtorum petunt indulgentiam: reorum veniam pro-
merentur. Hæc cui in cęleſtibus non aſſiſtunt, ipſe non
ſubſiſtit in terris: hæc cùm teneant in cœleſtibus prin-
cipatum, in terris rerum ſummam moderantur, hæc
regunt proſpera, hæc aduerſa propellunt, vitia ex-
tinguunt iſta, virtutes iſta ſuccendunt, hæc reddunt
caſta corpora, corda pura, hæc pacem membris, men
tibus dant quietem, humanos iſta ſenſus, ſcholam fa-
Exo. 7. ciunt diſciplinæ: per hæc in templum Dei pectora hu-
Exo. 14. mana conſurgunt, hæc hominem præſtant angelum,
Exo. 16. homini deitatis deferunt hęc honorem. Hinc eſt, quòd
Exo. 13. fit horum ſuffragio Moyſes Deus, & ad triumphos ſuos
Nu. 28. militare ſibi omnia mandat elementa: iubet mare di-
Exo. 24. ſcedere, durari vndas, profunda ſiccari, cęlum pluere,
& 75. dat frumēta, ventos ſpargere cogit carnes, noctē ſplen
4. Reg. 2. dore ſolis illuſtrat, ſolem nubis temperat velamēto, pe
trā percutit, vt de recēti vulnere frigida ſitiētibus det
fluenta, primus dat terris legem cæli, ſcribit vitæ nor-
mā, figit terminos diſciplinę. Per hęc Elias neſcit mor-
tem, relinquit terras, cælos intrat, commoratur ange-
Mar. 1. lis, cōuiuit Deo: & terrenus hoſpes ſupernas poſſidet
manſiones. Per iſta Ioannes fit angelus in carne, cæle-
ſtis in terra, & auditu, viſu, tactu, totam ſolus capit, te-
net cōplectit Trinitatē. Et nos fratres, ſi volumus Moy
ſi gloriæ, Eliæ vitæ, Ioannis virtutibus, omnium ſan-
ctorum

ctorum meritis applicari, inſiſtamus orationi, vace-
mus ieiunio, miſericordiæ ſeruiamus: qui in his vixe-
rit, qui per iſta fuerit communitus, iacula peccati, dia-
boli tela, mundi machinas, vitiorum cuneos, mala car
nis, voluptatum laqueos, arma mortis, Chriſtianus ar-
miger, bellator dominicus non timebit: ſed nos qui ad
incerta conſurgimus. qui inter inſidias diem ducimus,
qui horarum varietates, momentorum motus, verbo-
rum lapſus, actuum pericula ſuſtinemus, quid eſt quòd
Eccleſiam mane nolumus intrare? quid eſt quòd ma-
tutina prece totius diei cuſtodiam nolumus poſtulare?
quid eſt quòd homini aſtare toto tẽpore libet, & Deo
aſſiſtere nec puncto libet? Nõ eſt noſtrum fratres non
eſt noſtrum: inimici eſt iſta ſurreptio, decipere parat
quos nõ patitur orationibus communiri. Quid de ad-
uerſis quæritur, qui ſibi proſpera non precatur? Audia
mus vocem Dei monentem: Orate, ne intretis in ten-
tationem. In tẽtationem vadit, qui ad orationem non *Mat. 26.*
vadit. Hoc ſciens Propheta, cantabat: Venite adore-
mus, & procidamus ante eum: & ploremus coram do- *Pſal. 14.*
mino qui fecit nos. Putâſne ante Deũ lachrymas fun-
dere dignatur, qui verba non dignatur exprimere?
Magnificemus, oremus, vel humano timore, ſi nõ amo
re diuino, ſi non inuitati bonis, vel coacti malis. Mala
tempora facit nobis contemptus Dei, temporum cur-
ſus non facit. Quod ergo contemptu perdidimus, ieiu
nijs cõquiramus, animas noſtras ieiunijs immolemus:
quia nihil eſt quòd Deo præſtantius offerre poſſimus
probante Propheta: cũ dicit, Sacrificium Deo ſpiritus
contribulatus; cor contritũ & humiliatum Deus non *Pſal. 50.*
ſpernit. Homò offer Deo animam tuam, & offer obla-
tionem ieiunij: vt ſi pura hoſtia, ſacrificiũ ſanctum, vi-
uens victima, quæ & tibi maneat, & data ſit Deo. Hoc
qui nõ dederit Deo, excuſatus non erit: quia daturus,
ſe non poteſt nõ habere. Sed accepta vt ſint iſta, miſeri
cordia ſubſequatur: ieiunium non germinat, ſi de miſe

rico rdia

ricordia non rigetur: ſiccatur ieiunium miſericordiæ ſiccitate, quòd imber terris, hoc ieiunio miſericordia eſt. Quanuis cor excolat, carnem mundet, eradicet vitia, virtutes ſerat, ſi miſericordiæ fluenta non dederit, fructum non colligit ieiunator. Ieiunator ager tuus miſericordia ieiunante ieiunat: ieiunator quod tu in miſericordia fuderis, tibi in horreo hoc redũdat. Homo ergo ne ſeruando perdas, collige prorogando: homo dando pauperi da tibi: quia quod tu alteri reliqueris, non habebis.

In Pſalmum I. Sermo XLIIII.

PEritus medicus, quoties uario languore defeſſis plenam deſideret conferre medicinam, altas aperit morborum cauſas, latentes peſtilentiæ exponit incurſus, peſtiferas caueri commonet regiones, quãplurima remediorum genera demonſtrat, herbarum vires pandit, medicamẽtorum loquitur qualitates, obedientibus promittit longiſsimam ſanitatem: ſic ægros arduas & aſperas ſuadet, & perducit ad curas. Hinc eſt, quòd Propheta ſanctus corporis, animæque medicinam cęlitus prolaturus, impietatis profundos patefecit receſſus: opertos peccatorum nudat morbos, iniquitatis oſtẽtat, ſecretum virus, vitiorum naturas, origines delictorum, radices criminum mirabili ratione depromit. Sic ægras mortalium mentes moderatione pia, pro ętate, pro ſexu, pro tempore, pro viribus ad ſalutem perpetem diuina curatione perducit. Pſalmus quem hodie cantauimus pſalmorum pręfatio eſt, imò eſt Pſalmorum Pſalmus, titulorum titulus, eſt argumẽtum generans argumenta, eſt tota cauſa ſequentium canticorum. Et ſicut clauis aulæ regalis vbi primam ianuam patefecerit, penetrales reddit intimas, ac multiplices manſiones: ita pſalmus iſte vbi reſeruauerit aditus intelligentiæ primos, pſalmorum omnium pandit myſte-

myſterium,pandit ſecretum. *Beatus vir,qui non abijt in conſilio impiorum: & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtilentiæ non ſedit.* Beatus vir, ſicut dimicaturo cum beſtijs,& grauiſſimorum certaminum diſcrimina ſubituro pronunciantur ante brauia, præmia, coronæ, Propheta beatitudinem ſic pręmiſit, vt prouocaret hominem totam, quam poſt enumerat, criminum vincere feritatem. *Beatus vir,qui nõ abijt in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit.* Quòd in conſilio abire,& in via ſtare dixit, forſitan videatur abſurdum,cum in conſilio conſiſtere, & in uia abire magis hominum ſit in vſu. Peruerſa quidem ſunt vniuerſa peruerſis, nec poſſunt tenere ordinem quę per ordinē non aguntur,tamen hic Propheta non de corporis loquitur,ſed mentis inceſſu,neque prohibet pedum lapſus,ſed ruinas arcet animarum. *Beatus vir,qui non abijt in conſilio impiorum.* Abiit,abiit à ſe, à Deo impius cùm receſſit, nec ſtat in conſilio impijs cogitationibus qui vagatur. Iſte modò fertur ad cęlum,modò refertur ad terras,iactatur per maria,leuatur fluctibus, mergitur in profundo,cumquè ſua ſemper mente uolutetur vt ebrius, non ſe computat, & computat cælum, qui ſe ſcire exiſtimat totum,ſe neſcit,qui ſi ſciret ſe, nunquā cælum,ſolem,lunam,ligna,lapides adoraret,quæ ſunt omnia ſuæ data & ſubdita ſeruituti,ſed adorat lapidē, ſeruit ligno,qui Deo viuo, Deo vero ſeruire contempſit. Et ut ab ipſo principio,rerum impietatis facta replicemus,impietatis cõſilium perduxit ad inferna angelum de ſupernis, nnncium cœleſtis ſecreti in diabolum commutauit, hominem de regimine vitæ ad mortalis habitaculi tranſmiſit exilium, de paradiſi delicijs eramnoſos ſæculi pepulit ad labores, mulierem de virginitatis gloria gemitus conſcios deiecit ad partus, inde eſt quod antequam gaudeat, non ignorat dolores,& ſoluit antè de reatu pęnam,quàm ſobolis gaudeat de proceſſu. Multiplicans, inquit, multiplicabo

triſtitias

triſtitias tuas,& gemitus tuos:in triſtitia & gemitu pa-
ries fi ios.Qualis finis eſt,vbi eſt origo pœnalis?in vita
lætitia quem tenebit, qui vitæ ſumit exordium de mę
Pſal. 50. rore?Hoc Propheta nouerat qui dicebat.In iniquitati
bus cōceptus ſum: & ī delictis peperit me mater mea..
Si ſic fratres ab vtero in viā proijcimur peccatorum,
& delictorum iter totas currimus per ætates, cogite-
mus infantiæ vanitates, adoleſcentiæ lapſus, iuuentu-
tis ruinas, ſenectutis morbos,& tunc nos non viam vi-
tæ, ſed peccatorum viam capere ſic videbimus. Hanc
Mat.7. viam notat Chriſtus,ſic dicendo: Quàm lata & ſpacio
ſa via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui in-
trant per eam Delictis lata, diffuſa fluxibus, crimini-
bus ſpacioſa, & verè via eſt vita præſens, in quam ve-
Eccl 1. nit,& vadit homo.Generatio, inquit, adit,& genera
tio venit, & terra in æternum ſtat. Et ideò antè dixit:
*Beatus vir, qui non abijt in conſilio impiorum, & in via pec-
catorum non ſtetit.* Non dixit,non venit:nemo enim in
viam non venit peccatorum,in qua nos ex ipſa natu-
ræ perducit, & mortis, ſed beatus ille,qui non ſtat in
ea. Stat ille,ille demoratur in ea,qui leuat onera pec-
catorum,& onuſtus viator tarde peruenit, & cęleſtem
clauſam ſibi inuenit manſionem. Iſtis ponderibus im
Pſ.37. peditus flebat Propheta,dicēs:iniquitates meæ ſuper-
poſuerunt caput meum, & ſicut onus graue grauatæ
ſunt ſuper me. Et quia toto vitæ tempore has ferebat,
exclamat: Miſer factus ſum, & incuruatus ſum vſque
in finem. Peccatorum viam viator ille pertranſit, qui
mala huius vitæ videt, ſed deſpicit: ſentit, ſed calcat:
patitur,ſed vincit:& dum fugit illa,plus currit:vnde il
li occurrit cæleſtis ianitor, cæleſtis illi manſio ſe non
claudit. Sed quid eſt quòd peccatorum viæ impietatis
conſilium ſic præmiſit: *Beatus vir,qui non abijt in conſilio
impiorum, & in via peccatorum non ſtetit?* Quia & ſi na
tus homo mox peccatorū venit in viam, iacet tamen
primum: non mox peccati currit in viam, ſed vbi cœ-
perit

perit impietatis venena guſtare, tunc ſaporem trahit de pinguedine peccatorum. Impius in Deum tendit, à Deo vadit cùm delinquit, peccatores Deus contẽnit, qui antè mandauit non debere peccare. Lucem tenebrę fugiunt, tenebrę luce redeunt abſcedẽte; vbi Deus, peccatum nullum; vbi peccatum, non ibi Deus. Et vt ſcias homo à conſpectu Dei hominem viam curſitare peccatorum, audi Prophetam; Non eſt Deus in conſpectu eius, polluuntur viæ eius in omni tempore. Grauius ergo homo tunc in via labitur peccatorum, quando in ea per prærupta impietatis illabitur. *Et in cathedra peſtilentiæ non ſedit.* Impietatẽ probat, qui facit, qui facit amat; qui amat, non põt nõ docere: hinc eſt, ꝙ docens impietatem, peſtilentiæ reſidet in cathedra: & ſermone mel ito virus doctrinæ lathalis audientibus ſic diffundit. Peſtilentiæ catedram Philoſophiam poſuit, quæ docuit aut deos multos, aut eum qui eſt, vel non eſſe, vel non poſſe docuit inueniri; quæ ipſam creaturam naturæ dedit, vt naturæ negaret auctorem. Cathedram peſtilentiæ Phariſæus propoſuit: qui traditiones humanas decretis cæleſtibus anteponens, vaſtam labem fudit populo Iudæorum. In cathedra peſtilentiæ hæreticus ſedit, qui ſub ſpecie fidei, fidei ſcindit, rumpit diſtrahit vnitatem. *Beatus ergo vir: qui non abijt in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtilentiæ non ſedit.* Et planè beatus, quia iſta tria declinãdo ad Trinitas beatitudinem meruit peruenire. Meditetur ergo in lege domini, & meditetur die ac nocte, vt quæ ſequuntur mereatur videre in futuro, & audire latiùs tempore competenti. *Pſal. 9.*

In Pſalmum VI. Sermo XLV.

Reſponſorium, quòd hodie Propheta ſupplicãte cantauimus, opportunũ tempori, aptum malis præſentibus mecum veſtra probat, & cognoſcit affectio.

ctio. *Domine, inquit, ne in ira tua arguas me: neque in furore tuo corripias me*. Et Deus tumeſcit ira? caleſcit furore? abſit fratres. Deus nec ſubiacet paſſioni, nec ira accenditur, nec furore turbatur: ſed ira Dei eſt delinquentium pœna: furor Dei eſt ſupplicium peccatorum. Fratres, puluere concreti, plaſmati luto, calcamur vitijs, ſubdimur delictis, curis conficimur, areſcimus membris, morte diſſoluimur, fœtidis horremus ſepulchris, & ſic inhabiles ad virtutes, ad vitia habiles inuenimur. Propheta ergo memor fragilitatis humanæ, & carnalis ſubſtantiæ conſcius, quia non confidebat de meritis, ad auxilium miſericordiæ conuolauit: vt Dei conſtaret circa eum de pietate, non de ſeueritate iudicium. *Domine, ne in ira tua arguas me*. Hoc eſt dicere, argue me, ſed non ira; corripe me, ſed non in furore; argue me vt pater, non vt iudex; corripe me non vt dominus, ſed vt parens; argue me non vt perdas, ſed corripias; corripe me non vt interimas, ſed emendes: & hoc quare? quoniam infirmus ſum. *Miſerere inquit, mei domine, quoniam infirmus ſum*. Quid infirmius homine, quem ſenſus fallit, ignorantia decipit, circonuenit iudicium, pompa lædit, tempus deſerit, mutat ætas, hebetat infantia, iuuentus præcipitat, ſenectus frangit? Huic ergo Deum iraſci in ira, indignari in furore, non eſt, non eſt creatoris pij, ſed eſt ſeueriſſimi cognitoris. *Miſerere mei domine, quoniam infirmus ſum*. Et quid vis? *Sana me domine*. Sentit iſte ſtatus ſui vulnera, ſentit morſum ſerpentis antiqui, ſentit primi parentis ruinam, agnoſcit ſe ad has infirmitates veniſſe, naſcendo; agnoſcit ſe ad mortem naturaliter perueniſſe: & quia mortem remouere non poterat ars humana, diuinam cogitur expetere medicinam? & vt facilius ægritudini ſuæ impetret curam, ipſius ægritudinis cauſas aperit, qualitates narrat, magnitudinem pandit, exprimit vim doloris. *Sana me domine*. Quare? *Quoniam conturbata ſunt oſſa mea*.

Totàm ſtructuram corporis oſſa portant, & ſi oſſa turbantur, quæ membrorum firmitas? quæ fortitudo neruorum? vbi carniș miſeranda ſubſtantia? Turbantur oſſa fratres peccatorum pondere, metu mortis, terrore iudicij: audi ipſum alibi hoc dicentem: Non eſt, inquit, ſanitas in carne mea à facie iræ tuæ; non eſt pax oſſibus meis à facie peccatorum meorum. Et poſt: Anima mea impleta eſt illuſionibus, & non eſt ſanitas in carne mea. Meritò ergo addidit, *Et anima mea turbata eſt valde*. Inter Dei præcepta & cordis paſſiones, inter virtutes & vitia inter aduerſa & proſpera, inter pœnas & præmia, inter vitam & mortem, ſtans in acie, bella ſuſtinens, ſuſcipiens vulnera, raro ſtans occumbens ſenſu, turbatur anima, turbatur valdè: quia carnis impedita ponderibus, priuſquam ad virtutes veniat, vitiorum fit antè captiua. Hæc bella deſcribit Apoſtolus, cùm dicit: Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem: vt non quæ vultis, illa faciatis. Et alibi: Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem in lege peccati. Allegans ergo beatus Propheta has infirmitates, hæc bella, has animorum turbationes, Deum tali voce conuenit. *Et tu domine vſquequo*? Hoc eſt, quouſque pateris? quouſque diſsimulas? quouſque non ſubuenis? quouſque diſſipari opus tuum, deleri imaginem tuam, tuam tibi creaturam perire permittis? Vbi eſt Chriſtus tuus toties nunciatus per legem, per nos, per Prophetas multipharię repromiſſus? Veniat, veniat, prius quàm pereūte ſæculo in ſæculo nil inueniat quod reſaluet. Veniat, veniat, vt carnem reparet: innouet animam, ipſam naturam in cæleſtem cum mutet ſubſtantiā, Veniat, vt peccatum tollat: mortem deleat, deſtruat infernum, vitam reddat, donet cælum, ne amplius terrena labes poſſit in nobis inuenire quod perdat. Hoc autem petere Prophetam, ſequēs ſermo de-

Pſal. 37. *Gala. 5.* *Rom. 7.*

Eſa. 53. monſtrat. *Conuertere domine*. Homo Deo, reus iudici, addictus ſic loquitur cognitori? *Conuertere domine*. Homo peccat, & Deus conuertitur? Ita fratres, quia iuxta Prophetam. Iſte peccata noſtra portat, & pro nobis dolet. Et beatus Ioannes. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Suſcepit peccatum, vt peccatum tolleret, non haberet. *Conuertere domine*. Vnde? vbi? De Deo in hominem: de domino in ſeruum: de iudice in patrem: vt pium conuerſio te demonſtret, quem poteſtas terribilem comminatur. *Conuertere domine, libera animam meam*. De inferno inferiori. *Saluum me fac propter miſericordiam tuam*. Non propter meritum meum, quem labor afficit, gemitus ſauciat, ſoluũt lachrymæ, ita turbat, impugnat inimicus. Sed hoc vt clareat, ipſa Prophetæ decantetur oratio. *Saluum me fac propter miſericordiam tuam*. Quare? *Quia non eſt in morte qui memor ſit tui, in inferno autem quis confitebitur tibi? Laboraui in gemitu meo; lauabo per ſingulas noctes lectum meum: lachrymis meis ſtratum meum rigabo*. Hoc dicebat ſanctus Dauid in regali vertice conſtitutus: qui ſic agebat principatum poteſtatis humanæ, vt in ſe ſanctitatem ſpiritus, Prophetæ gratiam cuſtodiret, & nos in ira tota Dei poſiti neſcimus dicere, *Domine ne in furore tuo arguas me*. Terra negat fructus, cælum temperiem, aer ſalubritatem: hinc peſtilentia vbique diffuſa per vrbes, per agros vario membrorum genere conſumis genus omne mortalium, & tamen nos non dicimus: *Domine ne furore tuo arguas nos: neque in furore tuo corripias nos*. Ille poſt triumphos gentibus noctes & dies lachrymis occupabat, nos ſub hoſtili gladio ſubiacentes, nulla tempora Deo damus, nullas vel ad horam lachrymas Deo fundimus: ſed iugiter rapinis, fraudibus, periurijs, dolis, detractionibus noſmetipſos tradimus & donamus, vt magis, magiſque iram Dei in nos fomentis criminum ſuſcitemus. Venite fratres, venite cum Propheta? Venite adoremus, & procidamus ante eum, & plo-

Marginal notes: *Iuxta. LXX.* (beside line 2); *Ioan. 1.* (beside "dolet. Et beatus Ioannes")

& ploremus coram Domino qui fecit nos, venite dicamus. *Domine ne in ira tua arguas nos, neque in furore tuo corripias nos*. Vt memor miſericordiæ ſuæ iram mutet in miſericordiam, reddat perdita, captiua liberet: noſque ſibi cum lætitia ſeruire iam donet, qui viuit & regnat in ſæcula ſæculorum, Amen. *Pſal. 9.*

In Pſalmum XCIIII. *Sermo* XLVI.

SIcut grauiter æſtuanti, & longo ſitis ardore ſucceſſo, fons frigidus, ſatis lætus, & ſatis ſalubris occurri ita nobis poſitis in mœrore, & nimium tribulationum pondere depreſsis ad gaudia hodie Propheticæ vocis exutit cantilena. *Venite, inquit, exultemus Domino.* Venite, quò? vel vnde? ex te homo in te: vbi non locorum mutatio, ſed conuerſio ſenſuum aduerſa depellit, mœrores fugat, deſperationes abijcit, excludit anguſtias, & intrat domicilium ſynceri pectoris lætitiæ diuinæ æternam præparat manſionem. *Exultemus Domino.* Et vbi eſt illud: Beati qui lugent, & væ vobis qui ridetis. Planè beati qui lugent mundo, & væ qui rident mundo? ſed beati qui exultant Domino, qui neſciunt de rapinis, neſciunt de fraudibus, neſciunt lætari de lachrymis proximorum. *Exultemus domino*. Ille exultat domino, qui verbo, actu, opere, non ſibi, ſed ſuo exultat authori. *Exultemus domino.* Ille exultat domino, cui ſola & tota lætitia ſemper eſt Deus. *Iubilemus, inquit, Deo ſalutari noſtro*. Non eſt ouium vox iſta, paſtoris eſt: qui dulci iubilo, & varia modulatione, aut gregem producit ad paſcua, aut ſub nemore vmbroſo feſſum pecus retinet ad quietem, aut alta collium ſalubrioris gramînis hortatur cupiditate conſcendere, aut ad deuexa vallium ſenſim tota neceſsitate deſcendere Sed beatæ ſunt oues illæ, quæ ſui vocem admittunt paſtoris, attrahunt, nutriunt, congregant, & verè paſtori ſuo iubilāt, *Mat. 5. Luc. 6.*

quæ germina ſui gregis domino multiplicare moliuntur. *Preueniamus faciem eius in confeſſione*. Et quis præuenit peccatorum cognitorē? ſcrutatorem cordium, cogitationem conſcium? futurorum præſcium? præſentem ſemper, & vbique? ſed præueniendus eſt non ſenſuum vicinitate, ſed ingenij ſagacitate; non velocitate pedum, ſed prouido confeſſionis obſequio: ſiquidem non dixit, præueniamus eum tantum; ſed *preueniamus faciem eius in confeſſione*. Hoc eſt, cum ſpes miſericordiæ eſt, cùm tempus eſt veniæ, cùm pœnitentiæ locus eſt, confiteamur patri, ne iudicem ſentiamus: prodamus quæ fecimns pietati, ne ſeueritati cogamur exoluere quæ tacemus: dicamus indulgentię tempore delicta noſtra, ne ſi tacemus, ad excipiendam ſententiam defleamus. Et quid plura fratres? non iudicem, ſed iudicium nos hortatur Propheta clementiſſimus præuenire. *Et in Pſalmis inquit, iubilemus ei*: Ne indicta pectori noſtro irrationabilis iubilatio crederetur. *In Pſalmis iubilemus*. Vt myſticis diſtinguerentur, in pſalmis diuinum reſonet ſacramentum: & quod ad prouectum ſalutis animos promoueat audientium; *Quoniam Deus, inquit, magnus Dominus*. Hic dominici corporis aperit ſacramentum: quia Deus etiam in noſtro corpore magnus dominus. *Et rex magnus ſuper omnes* Pſal. 88. *Deos*: Iuxta illud: Quis ſimilis erit Deo inter filios Dei? quia omnes ſupernæ virtutes cùm regant cæteros, ipſæ tamen reguntur à Chriſto. *Quia in manu eius ſunt omnes fines terræ*. Quia quæ in manu Dei ſunt, ſine Deo nequeunt obtineri: ſi dilatare fines, ſi prorogare terminos, ſi deſideramus amiſſa reuocare. Deum ergo fidei viribus deprecemur: per cuius offenſam nobis iſta depereunt: & ipſius propitiatione redeunt ampliata, qui dat ſicut vult, tollit, & cùm vult: ſi reddere non poteſt, omnipotens non habetur: multa facit ad ſuæ maieſtatis indicium, ad noſtræ emendationis & correctionis exemplum.

plum. Vacant aliena præſidia, ſi noſtri regis non ſubuenerint adiutoria. *Quoniam ipſius eſt mare, & ipſe fecit illud.* Ne putetis quæſitum, inuentum, & non à Deo conditum. *Ipſius eſt mare, & ipſe fecit illud: & aridam manus eius formauerunt.* Vbi ſunt qui Deum de materia, & maximè de aqua mundum figuraſſe confingunt? Deus noſter in cœlo, & in terra, non vt inuentor, ſed vt conditor materiæ, ex nihilo cuncta perfecit. *Venite, inquit, adoremus.* Quæ ſequuntur fratres, ignorantibus veluti immemorem Prophetam exultationis ſuæ fuiſſe demonſtrant, dum prouocatos ad gaudia, mox euocat ad ploratus. *Venite, inquit, adoremus, & procidamus ante eum, & ploremus coram domino qui fecit nos.* Dixerat. Venite exultemus: verum hic Propheta ſecum fletus ſuorum nos deſiderat fundere gaudiorum: quia ſemper lachrymæ ſicut dolore magno, ita producuntur, & gaudio: quæ vtique interni pectoris exponunt, & teſtantur affectum. Qui ergo lapidibus poſternebamur, & lignis, verò tandem Deo cognito, vult nos adorare, procidere, & repenſare lachrymis, atque continuo deuotionis obſequio, quod diu, & longo tempore negleximus. Plorat ergo, dum de præteritis pænitet, gaudet de præſentibus, æſtuat, & metuit de futuris. Perfectæ autem lætitiæ fletus fuiſſe ex ſequentibus ſic demonſtrat. *Venite, adoremus & procidamus ante eum, & ploremus coram domino qui fecit nos.* Et quaſi interrogaretur, quare? reddit cauſas, aperit rationes. *Quia ipſe eſt Deus noſter, & nos populus paſcuæ eius, & oues manus eius.* Ex hoc vtique quantum deuotus eſt ille qui gaudet, tantum certe qui contriſtatur ingratus. Sed iam quæ admonet audiamus intentius. *Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra, ſicut in irritatione ſecundum diem tentationis in deſerto vbi tentauerint me patres veſtri: probauerunt, & viderunt opera*

mea. Quadraginta annis proximus fui generationi illi, & dixi, ſemper hi errant corde: Ipſi verò non cognouerunt vias meas: quibus iuraui in ira mea, ſi introibunt in requiem meam. Cùm dicit, hodie, te cõuenit, ad te loquitur, quicunque homo es auditor, ne audita voce eius, contemptus reatum, contumaciæ crimen incurras: quem non præcepta, quem non correxit exemplum. Nam ob hoc Iudaicam duritiam longo ſermone narrauit, vt te Chriſtianæ faceret cautiorem: cui non quadraginta annis tantum conuerſatur, & cohabitat Deus, ſed toto vitæ tempore paret, & militat ad ſalutem.

De parabolis inuentæ margaritæ, & ſagenæ miſſæ in mare. Sermo XLVII.

CHriſtus Deus noſter, quòd cælum, terram, mare, & in eis magnas, multas, varias condiderit creaturas, miranda potentiæ ſuæ documenta monſtrauit: quòd vero humana ſuſcipit, agit hominem, intrat tempora, tranſit ætates, docet verbo, virtute curat, ſimilitudines loquitur, proponit exempla, affectus noſtri in ſe pondus aperit: ineſſe ſibi dilectionis humanæ pandit ineffabilem charitatem. Hinc eſt, quòd cæleſtia terrenis commendat exemplis: de prȩſentibus ſapere dat futura: inuiſibilia viſibilibus inſimulat argumẽtis: probant hoc ſimilitudines, quas nobis hodie Euangelicus
Mat. 13. clamat auditus. *Simile eſt regnum cælorum homini negotiatori quærenti bonas margaritas: inuenta autem vna precioſa margarita, abijt, & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam.* Neminem qui hoc audit nomen negotiatoris offendat: hic negotiatorem loquitur qui dat miſericordiam, non qui dat fœnoris ſemper vſuram: prouidentem ornamenta virtutum, non irritamenta vitiorum, grauitatem morum, non lapidum pondera perferentem, honeſtatis, non luxus monilia portantem geſtantem non voluptatis pompam, ſed inſignia diſciplinæ.

Iſte

Iſte ergo negotiator has cordis & corporis margaritas proponit, nõ humano commertio, ſed diuino exercens; nõ ad præſens commodum, ſed vt futurum mercetur: non ad terrenam gloriam, ſed cæleſtem: quatenus cœlorum regnum poſsit virtutum præmio comparare & innumeris bonis vnam redimere perpetuæ vitæ margaritam. Adiecit autem ſimilitudinem Dominus dicens. *Iterum ſimile eſt regnum cælorum ſagenæ miſſæ in mare, & ex omni genere piſcium congreganti: quam cùm impleta eſſet, educentes, & ſecus littus ſedentes, elegerunt bonos in vaſa, malos autem foras miſerunt. Simile eſt regnum cælorum ſagenæ miſſæ in mare*. Similitudo hæc prodit cur in apoſtolatum piſcatores elegerit Chriſtus, & captores piſcium fecerit hominum piſcatores, vt diuini iudicij, typus arte piſcatoria monſtraretur. Piſces congregat captura confuſos, ſed in vaſa diſcretio dat electos: ſic vocatio Chriſtiana iuſtos, & iniuſtos, malos, bonosque congregat, ſed bonos, malosque electio diuina diſcernit. *Simile eſt regnum cælorum ſagenæ miſſæ in mare*. Ad huius ſæculi mare tumens pompa, elatum vertice, vndoſum ſectis, inſcitia fluctuans, clamoſum litibus, fremens ira, ſæuum perfidia, peccatis naufragum, impietate demerſum, miſit piſcatores ſuos Chriſtus, hoc eſt, Petrum, Andream, Iacobum, Iohannem, probatos arte, cùm dicit; Venite poſt me, faciam vos fieri piſcatores hominum. Miſit ergo piſcatores ſuos retia portantes præceptis legalibus, & Euangelicis innodata, monitis circuncincta virtutum donis, & gratia dilatata, Euangelico ſinu congregantia ſine fine capturam. Hoc tempus modo, hoc agitur fratres: per gentes, per populos Chriſti retia nunc trahuntur, & ducunt, confuſas toto orbe credituras ſine diſcretione perſonas. Sed quia ſæculi vicinus eſt finis, & ad iudicij littus capturæ noſtræ retia iam propinquant, piſces, hoc eſt homines, qui profundo ſęculi diſcurſu feriato ac libero vagabantur, ſiccitate littoris, hoc eſt, *Mat. 4.*

finis

finis propinquitate turbari, tota ſe rerum diſpenſatio-ne colliduntː videntes impias gentes triumphis ſuccedentibus ampliari, anguſtiari captiuos toto orbe populus Chriſtianos: impios proſperis gaudere ſucceſsibus, pios malorum continuata ſucceſsione calcari: ſub di dominos ſeruituti, dominari dominis ſeruos: rebelles filios in parentes, ſenes iuuenibus eſſe contemptui: omnemque naturæ ſtatum, vitæ ordinem deperiiſſe. Sed hæc cum ita ſint, fortes non turbant: imò infirmos turbant, fortes turbare non poſſunt, quia ſumunt vires de ſimilitudine, fortitudinem de figura. Eiecti de profundo piſces parum quidem in littore ſui confuſione voluuntur, ſed citata diſcretio dum malos abiicit, eligit bonos: facit bonos, non turbat, breuis iſta, & cito tranſitura confuſio. Iſta diſcretio ſuperna quæ dat malos pœnis, bonos rapit ab honorem, impios deducit ad tartarũ, pios tranſmittit ad regnum, patres, ſenes, iuſtos, electos, omnes de contumelia exigua perpetua gloria conſolatur, probat hoc autem comparatio ipſa, cùm dicitur. *In conſummatione ſæculi exibunt angeli Dei, & ſegregebunt malos de medio iuſtorum*, In conſummatione ſæculi, qui conſummationem ſæculi credit, qui de ſæculi minoratione cauſatur, qui confidit manſura ſuccedere, habere quid quærit tranſitura? Fratres, mundus de fine principium ſumit: fine innouatur, non deficit creatura: ſæculum deficit non creatori, ſed crimini: neque iuſtis, ſed peccatoribus finiuntur elementa. *In conſummatione ſæculi exibunt angeli*. Parere iuſtis, nec quiſquam dubitet ſanctis angelos eſſe parituros, quibus obſequium ſuum
Luc. 12. promittit & Chriſtus? Chriſti vox eſt, Præcingam me, & miniſtrabo vobis. *Exibunt angeli Dei, & ſegregebunt malos de medio iuſtorum*. Portate iuſti, portate, imò inducias iuſti date, breuis iſta mixtura longa ſeparatione penſabitur. *Separabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminum ignis*. Ecce qui eiiciunt

vicinos

vicinos, qui expellunt hoſpites; qualem ſibi eligunt manſionem: ecce qui ſibi hic delicias pauperis fame, pœnis præparant alienis, ibi ignem ſibi quantum de exigua voluptate ſuccendunt. *Ibi erit fletus, & ſtridor dentium*. Quàm malè ſtridet ibi, qui hic malè ridet; & qui nũc malis pauperum gaudet, de bonis pauperum tunc lugebit, quia potuit cum paupere gaudere; ſed noluit; vos autem fideles gaudete in domino ſemper.

In illud Matthæi, venit Ieſus in patriam ſuam, &c. & de inuidia.

Sermo XLVIII.

EVangeliſta hodie Iudæorum circa Chriſtum proditurus inuidiam, ſic cœpit: *Venit inquit, Ieſus in patriam ſuam, & docebat eos in ſynagogis eorum, ita ut mirarentur, & dicerent: Vnde huic ſapientia & virtus? Nonne hic eſt fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria? & fratres eius Iacobus, & Ioſeph, & Simon, & Iudas, & ſorores eius nonne omnes apud nos ſunt? Vnde ergo huic omnia iſta?* Non ſic nubes cælum, nox diem, ſolem caligo, quomodo mentum cæcat, & tenebrat inuidia. Liuor hoc Iudaicus probat, qui Chriſti ſapientiam miratur, virtutes ſtupet, attollit opera, dicta ſuſcipit, & tamen ne in ipſo videatur diuinitas, deitas ſentiatur, carnalium parentum nomina commouet, & diuulgat. *Venit, inquit, Ieſus in patriam ſuam.* Nemo miretur, ſic conditor rerum, cælorum dominus, Deus omnium, patriam, locumque ſortitur; quando ſe claudit vtero, metitur cunis, vberibus occupat, arctat gremio, dat in vlnas: & vt anguſtias tollat humanas, humanis ſe dedit, atque aptauit anguſtiis. Homo ad te Deus ſe per iſta deponit, te per iſta ſequitur, per iſtas te ꝑquirit anguſtias, vt quẽ formauit opere, reformet exẽplo; quẽ

iudicio

iudicio repulit, reducat affectu, & in ſe ſeruet, quem præter ſe conſpicit deperiſſe. *Venit, inquit, Ieſus in patriam ſuam, & docebat eos in ſynagogis eorum.* Non in templo ſuo, ſed in ſynagogis eorum: ſynagogæ non poterant eius eſſe, in quibus ſe turbæ perfidiæ, non fidei congregabant: in quibus conueniebat inuidiæ populus, non amoris: in quibus conſidebat conſilium malignantium, nō bonæ conſilium diſciplinæ. *Docebat in ſynagogis eorum, ita vt mirarentur.* Mirabantur indignatione, non gratia; ſtupebant liuore, non laude furebant, quia quod ſapere non poterant ſuperba ſubſellia, ſtans humilitas perducebat. *Ita vt mirarentur, & dicerent: Vnde huic hæc ſapientia?* Sic dicit, qui Deum, ex quo eſt ſapientia, ex quo virtus, ignorat: ſic dicit qui Chriſtum neſcit eſſe Dei ſapientiam, Dei eſſe virtutem. Vnde ſit ſapientia, Salomon probat; qui cùm regni apicem paruulus ſuſcepiſſet, vt creditum ſibi populum tegeret virtute, non faſtu: ſapientia, non tumore: corde, non vertice, à Deo ſapientiam voluit, popoſcit, accepit. *Vnde huic hæc ſapientia, & virtus?* Virtutem quæ dat oculos, quos natura non dedit, quæ auditum reddit debilitate concluſum, quę in mutis ſui ſoluit vincula ſermonis, quę claudos reducit ad curſum, quæ animas apud inferos iam deuinctas propria redire cogit ad corpora, à Deo eſſe, niſi ſalutis inuidus non negaret: at Iudæi ſciebant Chriſti opera diuinæ virtutis eſſe, non eſſe poſſibilitatis humanæ, ſed liuoris nubilū, malitiæ fumus, viſum ſpectantinm caligabant, ne lumen Chriſti, ne tempus Euangelii peruiperent dicendo? *Nonne hic eſt fabri filius?* Dicebant, hic eſt fabri filius, ſed cuius fabri filius non dicebant; dicebant fabri filius, vt arte vili ars lateret authoris, & deitatis nomen, fabrile nomen abſconderent. Chriſtus erat fabri filius, ſed illius, qui mundi fabricam fecit non malleo, ſed præcepto: qui elementorum membra non ingenio, ſed iuſſione compegit: qui maſſam ſæculi authoritate, non carbone conflauit; qui

uit;qui

uit: qui ſolem non terreno igne, ſed ſupremo calore ſuccendit: qui lunam, tenebras, noctem formauit, & tempora; qui ſtellas variata luce diſtinxit: qui cuncta fecit ex nihilo, & fecit ô homo tibi, vt opificem operis æſtimatione penſares. Sed tu Iudæe huius fabri filium noras, cui pro tantis beneficiis repenſare vicem deberes in filium? hinc eſt, quòd non accipis futura, quia de præſentibus exiſtis ingratus. *Nonne hic eſt fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria?* Iterum Iudæe matris nomen clamas, occultas patris, patrem dicis, nomen non dicis, fabrum dicis, opus non dicis. Iudæe decipiũt te iſta, non decipiunt credituros. *Nonne mater eius dicitur Maria? & fratres eius Iacobus, & Ioſeph, & Simon, & Iudas, & ſorores eius nonne omnes apud nos ſunt?* Si mater, ſi fratres, ſi ſorores apud vos ſunt, pater vbi eſt? vobiſcum non eſt, quia Deus odit ſictos, inuidos deſerit, declinat ingratos, ſibi non ſinit crudeles & impios commorari. *Et fratres eius, & ſorores eius, nonne omnes apud nos ſunt?* Callidè fratres ingeris, oſtentas ſorores, vt numeroſo partu ſanctæ matris virginitas lateat, obſcuretur integritas, & ſentiatur de filio totum quod humanum eſt, nihil diuinum. Iudæe quot dicis fratres & ſorores Chriſti, Cleophæ ſororis Mariæ filii ſunt, non Mariæ, & fratrum & ſororum filios, fratres nuncupat & diuina lex, & humana cognatio. Ergo Chriſti fratres fecit non matris virginitas, quæ permanſit virgo poſt partum, ſed materteræ eius fecit propinquitatis aſſertio. Beata Maria, ſi alios filios habuiſſet, à Chriſto mater in ipſo crucis tempore, in articulo ipſo mortis non diſcipulo traderetur, non commendaretur extraneo. Inuidia de cœlo deiecit angelum, de Paradiſo *Eſa. 14.*
excluſit hominem, ipſa primum contaminauit terras *Gen. 3.*
germano ſanguine; Ipſa germanos compulit venun- *Gen. 4.*
dare germanum, Ipſa Moyſen fugauit, Aaron in fra- *Gen. 37.*
tris excitauit iniuriam, Mariam maculauit liuore ger- *Exo. 2.*
mani, ac ne multis, quòd pauet mens, quod viſus tre- *Nu. 12.*

mit, quod auditus non capit, ipſum Chriſti attendit & peruenit ad ſanguiſſem, Inuidia omnibus malis peior, quos ceperit, liberari nequeunt; quos vulnerauerit, ad curã non veniunt, nõ redeunt ad ſalutẽ. Inuidia delictorum venenum, criminum virus, peccatorum mater, origo vitiorum, hanc qui non viderit, bona videt; hanc qui neſcierit, mala neſcit; hanc qui fugerit, viuit. Inuidia vitari fuga poteſt, non poteſt ſuperari conflictu. Sed iam quid dominus reſponderit, audiamus;

Ioan. 8. *Non eſt Propheta ſine honore, niſi in patria ſua, & in domo ſua*. Chriſtus quidem venit in patriam ſuam & in domum ſuam. quia ſcriptum eſt. In ſua venit, & ſui eum non receperunt. Verùm dicendo; *Non eſt Propheta ſine honore, niſi in patria ſua, & in domo ſua*. Docet, quia inter ſuos poſſe morſus eſt, aduſtio eſt; inter cives eminere proximos, proximorum vrit gloriam; propinqui propinquo ſi honorem debeant, computant ſeruitutem. *Et non fecit, inquit, ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum*, Non fit ibi virtus, vbi incredulitas non meretur. Et ſi mercedẽ cùm ſanat non exigit Chriſtus, indignatur tamen dum pro honore ſibi fertur iniuria, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus, & glorioſus in ſæcula ſæculorum, Amen.

De eiſdem ſecundum Marcum Sermo XLIX.

QVotiens humana dominum ſanctus Euangeliſta ſuſtinuiſſe, aut egiſſe commemorat, totiens carnalium ſenſus tota velut fluctuum commotione conturbat; imbecilles namque mentes neſciunt dominici corporis audire, diſcernere & diſpenſare myſteria; ſicut hodierna lectio monſtrat, quæ dicit. *Egreſſus*

Mat. 6. *ſus inde Ieſus, abijt in patriam ſuam*. Egredietur vnde, quò ingreditur, qui uullo continetur. nullo concluditur loco? ad quam patriam vadit, orbem qui fecit & poſsi-

& poſsidet vniuerſum? dicente Propheta; Tui ſunt cœli, & tua eſt terra; orbem terrarum, & plenitudinem eius tu fundaſti. Verùm non ſibi per ſe, ſed per te tibi egreditur & ingreditur Chriſtus, donec te intromittat expulſum, exulem reuocet, reducat, & reportet eiectum. *Abijt ergo Ieſus in patriam ſuam.* Non vt ſuam ſibi, ſed vt tuam tibi quam Adam perdiderat, patriam redonaret. *Abijt in patriam ſuam.* Si natus, quomodo non homo? ſi homo, quomodo non ciuis? ſi ciuis, eſſe illi patriam quis miretur? Sed hic humanitatis modus, non diuinitatis ordo eſt quem fatetur; quia qui eſt, & qui erat ante ſæcula Deus noſter, parens noſter, nouiſsima voluit eſſe per ſæcula; vt quos poteſtate fecerat, pietate ſaluaret & compatiendo reciperet, quos extorres arguendo fecerat & iubendo. Quicquid enim per hominem ſuſceptum legimus egiſſe, aut pertuliſſe Chriſtum, non ad diuinitatis audiamus iniuriam, ſed profeciſſe hominis ad gloriam. *Et ſequebantur, inquit, illum diſcipuli eius.* Meritò diſcipuli Chriſtum redeuntem ſuam ſequuntur ad patriam; quos iam in superni ordinis albo deſcriptus cœleſtis patriæ ciues, & municipes electio tanta, tantæ gratiæ perfecerat plenitudo; dicente Domino, Gaudete, quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cęlis. *Et facto ſabbatho, cæpit in ſynagoga docere, & multi audientes mirabantur in doctrina eius, dicentes: Vnde huic hæc omnia, & quæ eſt ſapientia, quæ data eſt illi? & virtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur?* Infelix Iudaicæ mentis, & deteſtanda nequitia ad diſcutiendum ſemper promptior, quam credendum; diuinis virtutibus non ad fidem, ſed ad calumniam ſolicitè commouetur, vel quia meruit audire ſapientiam tantam: ſed vnde ſit malitioſe curioſa, vel querula, in bonis ſuſpicas, ad noxia ſatis facilis, doctrinam deſpicit, quam miratur; quæ probat præcepta, contemnit; ad Deum cunctatur, ad idola perprocliuis, in diuinis aſſu-

Pſal. 88.

Luc. 10.

nis aſtuta, ligno, lapidibus tota reſoluta, Prophetiæ rebellis, contraria veritati, auguriis, mendaciiſque perdita. Rogo, cui cautum quod cæcus videt? cui ſolicitũ quod mortuus ſurgit? cui dubium quòd loquitur mutus? certè quis neſciat eſſe Deum, cuius ſola curatur omnis debilitas iuſsione? Moyſes ſigna fecerat multa. Elias maxima monſtrauerat documenta virtutum, nec diſsimilia opera fecerat Eliſeus, cur nemo perſonam diſcutit? cur nemo ſtatus commouet quæſtionẽ? cur nemo vnde eſſent, quivè eſſent, vnde iſta & per quem facerent curioſitate ſic requiſiuit ingratus? Sed iudicatur hic ſolus, qui ſolus iudicare noluit ne puniret, improba ſeueritate diſcutitur, qui vt largiretur veniam, nil quæſiuit, & cum ſolus innocẽs inuenerit omnes reos, ad iudicium pietatis immenſæ ſuſcipere maluit, quàm rogare ſententiam, vt vitam mortalibus olim perditam redderet, & repararet ocioſos. Verè ſicut dixit Apoſtolus, Magnum pietatis eſt ſacramentum quod Chriſti noſtri manifeſtatur in carne. Exten-
1.Tim.3. dit tamen adhuc curioſitatem ſuam carnalis iſtæ æmulatio, cui ſemper eſt inimica cogitatio, nec patit̃ Chriſtum virtutibus & ſapientia Deum credi, ſed proximorum, parentum, fratrum, affinium documento, hominem tantum aſſerit, geſtit, optat intelligi, dicendo; *Nonne iſte eſt fabri filius & Mariæ? frater Iacobi & Ioſeph, & Simonis & Iudæ? Nõne & ſorores eius hic nobiſcum ſunt.*
Ioan.11. Caiphas prophano Prophetas ore. Et cùm ſacerdos eſſet, falſitatis ſuæ ſenſum vicit officio veritatis, ſenten-
Nu. 23. & 24. tiam non ſuo, ſed addicti probat imperio. Balaam maledico benedicit ore, & conductus ad nequitiam tota loquitur myſteria veritatis? & ſicut in ſpinis roſa, hoc eſt, in frutice horrenti miri odoris floſculi germinantur, ita ſenſus aliquotiens peſſimorum ad bona diuinitatis impulſu aguntur inuiti, vt non ſit meriti, ſed myſterii, quod loquuntur: quod tunc malitiæ Iudaicæ videmus eueniſſe, quæ in contumeliam dominicæ generationis,

rationis, cùm per artem Ioſeph proſapię Chriſti exaggerat veritatem, veri genitoris confitetur, & loquitur qualitatem, dicendo; *Iſte eſt fabri filius*. Bene perſonam tacuit, vt proderet ex arte genitorem, dicendo non Ioſeph, ſed fabri filius. Et quis talis faber, qualis eſt iſte, qui ex nihilo tantum, talem fabricatus eſt mundum? & quis faber talis, qui totius bonæ artis ſolus auctor, ſolus largitor exiſtit? Dic ergo Iudææ fabri filium, vt Dei filium fatearis inuitus, dic Mariæ, vt verum hominem, ſed virginis filium confitearis impulſus: dic fratres, vt tantam dignationem tui prædices & proferas creatoris. Et licet ipſe genitricis ſanctæ per hoc virtutes moliaris abſcōdere; tamen Euangeliſtę veritas non Ioſeph & Marię, ſed Cleophæ ſororis eius filios, quos tu fratres appellas, probat & aſſerit extitiſſe; vſus enim temporis etiam præſentis, germanorum & germanarum filios, fratres noſcitur nuncupaſſe. Nunquam enim contra pietatis ordinem matrem dominus extero, hoc eſt Ioanni commendaſſet ex cruce, ſi alios ipſa præter illum filios ſuſcepiſſet: ſed virgini virginem tradit, vt inter tales cura ſola ſacramenti, ſola ſocietas religionis haberetur; nec mundanæ ſolicitudini diſcipulus tantus iſte ſeruiret, ſed prædicaturus virginitatis partum, domi haberet vnde hoc dubitantibus approbaret; at Iacobus vnius fœminæ & matris habere non potuit curam: qui inter primordia, & in illo Iudaico tunc furore Hieroſolymitanam ſingulariter rexit Eccleſiam: bene addidit dominus: *Non eſt Propheta ſine honore, niſi in patria ſua*. Ecce qualiter carnales ſapiunt ciues; ecce qualiter mundani parentes ſentiunt & honorant. Beatus qui cùm patrem meruerit habere Deum, pręter cæleſtem patriam nil requirit.

De paralytico. Sermo L.

Diuis Hieronymo ac Ioanni Chryſoſtomo falſo aſcriptus.

CHriſtum in humanis actibus diuina geſſiſſe myſteria, & in rebus viſibilibus inuiſibilia exercuiſſe negotia, lectio hodierna monſtrauit. *Aſcendit, inquit, in* Mat. 9. *nauiculam, & transfretauit, & venit in ciuitatem ſuam.* Nonne ipſe eſt qui fugatis fluctibus maris profunda nudauit: vt Iſraeliticus populus inter ſtupentes vndas ſicco veſtigio, velut montium concaua pertranſiret? Exo. 14. Nonne hic eſt, qui Petri pedibus marinos vertices in- Mat. 11. clinauit, vt inter liquidum humanis greſſibus ſolidum præberet obſequium? Et quid eſt quod ſibi maris ſic denegabat ſeruitutem, vt breuiſſimi lacus tranſitum ſub mercede nautica transfretaret? *Aſcendit, inquit, in nauiculam, & transfretauit.* Et quid mirum fratres? Chriſtus venit ſuſcipere infirmitates noſtras, & ſuas nobis conferre virtutes: humana quærere, præſtare diuina, accipere iniurias, reddere dignitates: ferre tędia, referre ſanitates; quia medicus qui non fert infirmitates, curare neſcit; & qui non fuerit cum infirmo infirmatus, infirmo non poteſt conferre ſanitatem. Chriſtus ergo, in ſuis manſiſſet virtutibus, commune cum hominibus nil haberet: & niſi impleſſet carnis ordinem, carnis in illo eſſet otioſa ſuſceptio. Suſtinuit ergo has neceſsitates, vt homo verus humanis neceſsitatibus probaretur *Aſcendit, inquit, in nauiculam.* Chriſtus Eccleſiæ ſuæ nauem ſæculi fluctus ſemper mitigaturus aſcendit, vt credentes in ſe ad cœleſtem patriam tranquilla nauigatione perducat, & municipes ciuitatis ſuæ faciat, quos humanitatis ſuæ fecit eſſe conſortes. Nō ergo Chriſtus indiget naui, ſed nauis indiget Chriſto: quia ſine cæleſti gubernatore nauis Eccleſiæ per mundanum pelagus tali, & tanto diſcrimine ad cæle-

ſtem portum non valet peruenire. Hæc diximus fratres, quantum ad intelligentiam pertinet ſpiritualem: verùm nunc ipſius hiſtoriæ ordinem proſequamur. *Aſcendit, inquit, in nauiculam, & transfretauit, & venit in ciuitatem ſuam.* Creator rerum, orbis Dominus, poſteaquam ſe propter nos noſtra anguſtauit in carne, cœpit habere humanam patriam, cępit ciuitatis Iudaicæ eſſe ciuis, parentes habere cępit parētum omnium ipſe parens, vt inuitaret amor, attraheret charitas, vinciret affectio, ſuaderet humanitas, quos fugarat dominatio, metus diſperſerat, fecerat ius poteſtatis extorres. *Venit in ciuitatem ſuam, & ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto & reſpiciens, inquit, Ieſus fidem illorum: dixit paralytico, Confide filij, dimittuntur tibi peccata tua.* Audit veniam, & tacet paralyticus, nec vllam reſpondet gratiam, quia plus corporis quàm animæ tendebat ad curam; & temporales erumnas reſoluti corporis ſic deflebat, vt æternas pęnas reſolutionis animæ non defleret: gratiarum ſibi præſentem vitam iudicans, quàm futuram. Meritò Chriſtus operantium fidem reſpicit, & vecordiam reſpicit ſic iacentis, vt fidei alienæ ſuffragio paralytici anima antè curaretur, quàm corpus. *Reſpiciens inquit, fidem illorum.* Cernitis in hoc loco fratres, Deum non quærere inſipientium voluntates, non expectare ignorantium fidem, non infirmorum ſtulta deſideria perſcrutari, ſed ad alterius fidem ſubuenire, quod per ſolam gratiam conferebat, cùm quicquid diuinæ voluntatis eſt non negaret. Et re vera fratres, quãdo medicus languentium aut quærit, aut reſpicit voluntates, cùm ſemper contraria deſideret, & requirat infirmus? hinc eſt quod nūc ferrum, nunc ignem, nunc amara pocula ingerit, & apponit inuitis, vt curam ſani ſentiant, quam non poterant ſentire ægrotantes. Et ſi homo iniurias deſpicit, maledicta contemnit, vt ſauciatis morbo ſponte vitam conferat & ſalutem: quantò magis Chriſtus medicus boni-

tate diuina morbis ſaucios peccatorum, & phreneſi criminum laborantes, ad ſalutem etiam inuitos attrahit, & nolentes? O ſi velimus fratres, ô ſi velimus omnem mentis noſtræ paralyſim peruidere, animam noſtram virtutibus deſtitutam iacere in vitiorum ſtratis cerneremus: luceret nobis quemadmodum Chriſtus, & noſtras quotidie noxias reſpicit voluntates, & ad ſalutaria nos remedia pertrahit, & perurget inuitos. *Fili, inquit, remittuntur tibi peccata tua.* Hæc dicens, Deum ſe volebat intelligi, qui per hominem oculis adhuc latebat humanis: virtutibus enim & ſignis comparabatur Prophetis, qui per ipſum fecerant, & ipſi virtutes; peccatis autem dare veniam, quia penes hominem non eſt, & eſt ſingulare deitatis inſigne, Deum illum pectoribus inferebat humanis. Probat hoc Phariſaicus liuor; nam cùm dixiſſet. *Remittũtur tibi peccata tua. Reſponderunt Phariſæi. Hic blaſphemat: quis enim poteſt peccata remittere niſi ſolus Deus?* Phariſæe, qui ſciendo neſcis, confitendo negas, cùm teſtaris, impugnas; ſi Deus eſt qui remittit peccata, cur tibi Chriſtus Deus non eſt, qui vnius indulgentiæ ſuæ munere totius mundi probatur abſtuliſſe peccata? Ecce, inquit, agnus Dei,

Ioan. 1. ecce qui tollit peccata mundi. Vt autem poſſis maiora, cape eius diuinitatis inſignia; audi eum pectoris tui penetraſſe ſecretum; aſpice eum ad cogitationum tuarum latebras perueniſſe: intellige eum cordis tui tacita nudare conſilia. *Et cùm vidiſſet, inquit, Ieſus cogitationes eorum, dixit: quid cogitatis mala in cordibus veſtris? Quid enim eſt facilius docere, remittuntur tibi peccata tua: an dicere, ſurge & ambula? Vt autem ſciatis, quia filius hominis habet poteſtatem dimittendi peccata: dixit paralytico, ſurge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam: & ſurrexit & abijt in domum ſuam.* Scrutator animarum præuenit mentium maligna conſilia, & deitatis ſuæ potentiam operis atteſtatione monſtrauit, dum diſſipati corporis membra componit, neruos

ſtringit,

ſtringit, iungit oſſa, complet viſcera, firmat artus, & greſſus ad curſum ſuſcitat in vino cadauere iam ſepultos. *Tolle lectum tuum*, Hoc eſt, porta portantem omnes muta vices: vt quod eſt infirmitatis teſtimonium, ſic probatio ſanitatis; vt lectus doloris tui ſit meæ curationis indicium, vt receptæ fortitudinis magnitudinem ponderis aſſerat magnitudo. *Vade, inquit, in domum tuam.* Ne, Chriſtiana fide curatus, in vijs Iudaicæ perfidiæ iam moreris.

De dæmoniaco, ſurdo & muto. *Sermo LI.*

QVia ſolito plus ſeſe terris æſtus infuderat, diutacui, ne compreſsio quæ ex deſiderio naſcitur audiendi, ipſa nobis cynocaumatum generaret incendium: nunc vbi aerem temperies mitigauit autumni, dominicum, iuuante Domino, reuocamur ad verbum. Cùm filium ſuum quidam ſurdi & muti ſpiritus furore poſſeſſum ingereret domino curãdum, Dominum præter morem patientiæ ſuæ Euangeliſtã ſic retulit fuiſſe commotum, vt antè in patris vulnus ipſe inueheretur, quàm ad filij moueretur curam. *Reſpondens, inquit, vnus de turba, dixit, Magiſter, attuli filium meum ad te, habentem ſpiritum mutum: qui vbicunque eum apprehenderit, allidit eum & ſpumat, & ſtridet dentibus & areſcit: & dixi diſcipulis tuis, vt eijcerent eum. & non potuerunt: qui reſpondens eis, dixit, O generatio incredula.* Reſpondens vnus de turba, quid eſt quod vno interrogante feriuntur multi? quid eſt quod conquirente vno, incredulitatis notantur omnes? quid eſt quod ad vnius vocem tota generatio ſuperba perfidiæ nuncupatur? quid eſt? quia iſte non ad Deum venerat, ſed ad magiſtrum venerat: curam non à virtute exigens, ſed ab arte: tarditatem curæ non cauſæ dep[u]tans, ſed curanti impoſſibilitatem diſcipulorum magiſtri imperitiæ *Mar. 9.*

peritiæ aſsignans: Iudaico liuori, inuidiæ Scribarum talem ſatisfaciens per clamorem. *Et dixi diſcipulis tuis, vt eijcerent eum, & non potuerunt.* Hoc eſt dicere, eſſe diabolum, qui Chriſto non crederet: eſſe dæmonem, qui parui poſsit Chriſti nominis habere virtutem. Diſcipuli non ſuo, ſed Chriſti nomine dæmones de obſeſsis corporibus effugabant. Quòd ergo dæmon diſcipulis imperantibus non cedebat: iſte ad infirmitatem Chriſti nominis, non diſcipulorum trahebat ad culpam. Videns ergo Dominus iudæorum ſic circunſtantes ſæpere cateruas: in filijs patrum perfidiam ſic inurit, & in genitoribus germina ſic venenoſa percellit. *O generatio incredula. Veniens, inquit, Dominus ad diſcipulos ſuos, vidit circa illos turbam magnam, & Scribas conquirentes cum illis: & confeſtim omnis populus videns Ieſum ſtupefactus eſt & expauerunt.* Timentes vtique ne quod inſultauerãt diſcipulis, veniente magiſtro hoc perderent; & tanto dæmone fugato ipſa fieret diſcipulis cauſa gloriæ, quę fuerat confuſionis occaſio. Hinc eſt, ꝙ dominus vno omnibus interrogante reſpondit. *O generatio incredula, quandiu apud vos ero?* Quorum incredulitate neque vnus dęmon captiuo fugatur ex corpore. *Quãdiu apud vos ero?* Et non ad gentes mittam? vbi ad vnius diſcipuli mei vocem templa coruunt, ſimulacra fugiunt, conſumuntur aræ, cadunt idola, cæduntur luci, tota dęmonum poteſtas antiquis & veternoſis ſedibus ſuis gemens & tremens, & euilans effugatur: commutantur in Eccleſias delubra, in altaria vertuntur aræ, pecorum victimæ mortuorum in viam cordis hoſtiam transferuntur, auguria, diuinationes, ſomnia, in ſolo Dei nutu, in Dei tantum conſtituuntur arbitrium. *Quandiu apud vos ero? quandiu patiar vos?* Patitur patientia, non timore: non neceſsitate, ſed miſericordia: expectatione, non metu hos patitur, portat, expectat, qui redire vult impium, non perire. *Afferte illum ad me*, quaſi longe poſitum curare non poſsit, ſed

aſſerte vos incredulitatis veſtræ cauſam, infidelitatis titulum, perfidiæ documentum. *Afferte illum*. Vt qui ſaltem docenti Deo noluiſtis credere, vel dæmone confitente credatis & ſentiatis vos ipſo diabolo nequiores, cùm videritis illum cõfiteri, tremere ſui mox præſentia cognitoris. *Et attulerunt eum, & cùm vidiſſet eum ſtatim ſpiritus conturbauit illum, & eliſus in terra voluebatur ſpumans.* Voluebatur homo, ſed diabolus torquebatur; inuaſum vexabat cura, ſed inuaſorem maieſtas iudicis arguebat; ſiſtebatur captus, ſed puniebatur hoſtis, diaboli pœna cruciatu humani corporis apparebat. Opus eſt fratres, opus eſt Dei lumine, ne in opere Dei oculi ſic fallantur humani. *Et interrogauit patrem eius, quantum temporis eſt, ex quo hoc accidit ei? at ille ait, ab infantia.* Requirit paſsionis tempus auctor temporis, medicus paſſionis tempus requirit, non vt neſcius, ſed vt ſciens neſcientibus prodat; denique interrogatione tali tempus aperit, ætatem pandit, reuoluit infantiam, vt tanti mali cauſa non tangat ſobolem, ſed parentem; quia à Deo ſibi datum pignus ad diaboli gratiam dæmonum retulit ad honorem; dicente ſcriptura. Et obtulerunt filios ſuos & filias ſuas dæmonis. Infantia vt in ſe diabolo locum faceret, quid criminis admiſerat? quid reatus? ſed replentur dæmone paruuli, quando à parentibus ſuis offeruntur diabolo, dæmonum ducuntur ad curam. Denique patris fide ſoluitur, quem patris infidelitas alligarat. Patris vox eſt. *Si quid potes, adiuua nos miſertus noſtri.* Hoc eſt, nos adiuua, miſerere nobis, quorum reatus aggrauat innocentem, ad quorum pœnam infantis periculum ſic redundat. Et bene dominus à parente fidem reperit, dicens: *Si potes credere, omnia poſſibilia ſunt credenti:* Et pater, *Credo domine, adiuua incredulitatem meam*. Pater credit; & ſicut diximus, patris liberatur fide, qui patris fuerit infidelitate damnatus. Nam cui genitoris

Pſ. 150.

toris fides profuit, quomodo ei genitoris perfidia potuit non obeſſe? Quomodo autem ſanatus ſit, vel quare diſcipuli, qui multos eiecerant dæmones, hunc nequiuerint effugare, iuuante domino ſecuturo ſermone pandemus.

De eiſdem. Sermo LII.

DOctoris officium eſt lecta diſſerere, & myſticis obſcurata ſenſibus lucidò aſtruere & demonſtrare ſermone, ne minor intelligētia inde perniciem generet auditori: vnde ſcientiam conferre debuit, & potuit ſalutarem. Hęc eſt igitur hodiernæ conſonantia lectionis. *Et reſpondens vnus de turba, dixit: Magiſter, attuli filium meum habentem ſpiritum ſurdum & mutum.* Non dixit, attuli filium meum ſurdum & mutum, ſed attuli filium meum habentem ſpiritum ſurdum & mutum. Nunquid nequitia ſpiritalis humanis diſtinguitur membris, & ſenſibus anguſtatur humanis, vt debilitates noſtras, noſtras perferat paſsiones; nec videre poſſit, niſi feneſtris oculorum, & foraminibus aurium capere auditum, ſermonē linguæ, aut oris officio proferre: & per hoc ſurdi, mutique ſtatum miſerabilem ſuſtinere cum tenuis & aerea natura carnem neſciat, refutet oſſa, velut aura ſpirans orbem totum temporis tranſeat in momento; diuerſas ſpecies aſſumat, varias mutetur in formas, corda penetret, illudat animabus, inſpiret impias & turpiſſimas cogitationes; nec vnde veniat, aut quò redeat, ſentiatur; ac ſic innocuas mentes, velut iaculum volans, lethali vulnere, & tota facilitate tranſuerberet; Parum eſſet ſi hoc pater ſolus ſua ſupplicatione dixiſſet, cùm dicit; *Attuli filiū meum habentem ſpiritum ſurdum & mutum.* Niſi dominus ipſe immundum ſpiritum tali increpatione depuliſſet. *Surde & mute ſpiritus ego præcipio tibi, exi ab eo.* Sed iam

Mar. 9.

quæ

quæ ad ſolutionem quæſtionis pertinent, proſequamur. Decus qui dæmones eſt perpetuo crematurus incendio, qui iam eos, & in præſentia aſtringit vinculis, angit cruciatibus, viget pœnis; poteſt & cùm iuſſerit tota debilitate truncare, atque eo modo quo vident, quo audiunt, quo loquuntnr cæcos reddere, ſurdos & mutos facere ne loquantur Sed in hoc loco quid diabolus homini fecerit, declaretur. Antiquus refuga, vbi Deum terris reperit aduenisse, obſtruxit aures hominum, vinxit linguam, & obſeratis humani ſenſus foribus ſpeluncæ ſuæ latebram pectus fecit & parauit humanum: æſtimans quòd illuc auditus verbi, virtus diuini nominis non veniret. ſimul vt eſt doloſus, & callidus partem capere, parentesque tali ſe credidit decipere figmento, vt deſperarent curari poſſe eum, qui audire nec poterat, nec fari, & vt quod erat diabolici operis eſſe, crederent debilitatis humanæ: deputarent pignori, aſcriberent naturæ quod intulerat hoſtis incluſus. Denique ſicut Matthæus de eodem refert, & alia ſimulatione iſtius miſeri fefellerat patrẽ: nam ibi ſic ſupplicat, Domine, miſerere filij mei, quia lunaticus eſt, & malè torquetur. Aut humanæ naturæ, aut cæleſtis elementi dæmon, quòd ſuę artis fuerat, voluit tunc videri, aptans lunę curſibus hominis paſſiones, vexabat corpus lunatibus incrementis: vt eſſe lunæ crederent, quòd erat diabolici criminis & furoris. Sic homines illuſit, circũuenit gnaros: infamauit apud deſides creaturam, quæ lumini tantum condita lædere neſcit, homines quos continua magis iuuare cogitur ſeruitute. Verum poſteaquam venit occultorum cognitor, inſpector validiſſimus ſecretorum, cui latentis diaboli non poterunt obuiare figmenta, adducitur puer ſanandus præceptione diuina: vt quicquid diabolus vinxerat, ſolueretur à Chriſto. Egit, egit inimicus, vt hoc quod videbatur, eſſet naturæ. Sed quare diſcipuli non potuerunt eijcere eum? *Mat. 17.*

Quia

Quia hic homo gentilis populi producitur in figuram: ſiquidem gentilis populus, iuxta Apoſtolum, habebat ſpiritum aeris huius. Aeris, inquit, ſpiritus qui nunc *Eph. 2.* operatur in filijs diffidentiæ. Hic ergo erat ſurdus & mutus, qui nec audire legem poterat, nec Deum poterat confiteri, ſed in igne gehennæ, & per aquas amari ſemper gurgitis iactabatur; nec poterat à diſcipulis, vel vllo homine ſanari, quia Chriſtus olim auditus fidei, confeſsio ſalutis, gentium redemptio dicebatur & vita. Denique vbi imperio Chriſti fugatus eſt diabolus, pateſcunt clauſa, vincula ſoluuntur, ſermo redditur, auditus redit, homo reparatur, & ſolus diabolus deflet diuturna ſe poſſeſsione detruſum. Hinc eſt quòd veniens ex gentibus impoſitione manus, & exorciſmis antè a dæmone purgatur, & aperitioné aurium percipit, vt fidei capere poſsit auditum, vt poſsit ad ſalutem proſequente Domino peruenire.

De pace. Sermo LIII.

Mat. 5. Beati pacifici, ait Euangeliſta, chariſsimi, quia ipſi filij Dei vocabuntur. Meritò Chriſtianę virtutes vireſcunt in eo, qui vnanimitatem Chriſtianæ habet pacis, nec peruenitur ad vocabulum filij Dei, niſi per nomen pacifici. Pax eſt chariſsimi, quæ ſpoliat hominem ſeruitute, dat nomen ingenuum; mutat apud Deum cum conditione perſonam: ex famulo filium, liberum facit ex ſeruo. Pax fratrum voluntas eſt Dei, iocunditas Chriſti, perfectio eſt ſanctitatis, iuſtitiæ regula, magiſtra doctrinæ, morum cuſtodia, atque in rebus omnibus laudabilis diſciplina. Pax ſuffragium precum eſt, ſupplicationum facilis, atque impetrabilis via, deſideriorum omnium competens plenitudo. Pax dilectationis mater eſt, cõcordiæ vinculum, ac puræ mẽtis indicium manifeſtum, quæ ſibi exigit de Deo quod velit: quæ quicquid voluerit, petit, quicquid pe-

tierit, ſumit. Pax præceptis regalibus conſeruanda eſt, ipſo Domino Chriſto dicente; Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, hoc eſt dicere; in pace vos dimiſi, in pace vos inueniam; proficiſcens voluit dare quod deſiderabat rediens in omnibus inuenire. Cœleſte mandatum eſt ſeruare quod dedit: vna vox eſt, inueniam quod dimiſi. Plantare pacem radicitus eſt Dei: euellere penitus inimici Nam ſicut amor fraternitatis ex Deo eſt, ita odium ex diabolo; quapropter damnanda ſunt odia, quoniam ſcriptum eſt. Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Videtis ergo fratres dilectiſsimi quare pax amāda eſt, & diligenda concordia; iſta ſunt enim quæ generant & nutriunt charitatem; ſcitis autem ſecundum Apoſtolum, quia charitas ex Deo eſt; ſine Deo ergo eſt, qui non habet charitatem. Pax plebis chariſsimi eſt gloria, ſacerdotis, & pacis plena lætitia eſt perfecta charitas filiorum. Sacerdotis eſt admonere qnod decet, plebis eſt audire quod monet: quicquid non licet, paſtoris eſt prohibere gregis audire ac velle ne fiat; vtraque ſi conueniāt, ſalua ſunt omnia, nec Deus inuenit in plebe quod puniat, nec ſacerdos poteſt habere quod doleat. Seruemus ergo fratres mandata quæ vitæ ſnnt, teneat ſe profundæ pacis nexibus colligata fraternitas & ſalutari vinculo charitatis mutua ſe dilectione conſtringat, quæ operit multitudioem peccatorum. Dilectio ergo omnibus deſiderijs amplectenda eſt; quæ tot bona poteſt habere quot præmia, Cuſtodienda præ omnibus virtutibus pax eſt, quoniā Deus ſemper iu pace eſt. Locum non demur inimico, ne in tritici ſegete valeat ſeminete zizania, & ſecuro iam ruſtico, & ſpe longi laboris eluſo, expectatos fructus ipſa meſsis maturitate perdat, aut vinū vetuſtare ſuaue in liquorem perfidiæ demutatum infuſa fæcis permixtione conturbet, aut inter dulcia mella felle venena amariora confundat. Procul contentiones, procul lites procul maledi-

Ioan. 14. *1. Ioan. 3* *1. Ioa. 4.*

maledicta mittantur: & quia laqueus eſt mortis, lingua ſuſurronis & bilinguis, parcat vnuſquiſque animæ ſuæ, ne in ſupplicium ſuum vincula ſibi mortis innectat. Amate pacem, & tranquilla ſunt omnia. vt & nobis præmia, & vobis gaudia reſeruetis, vt eccleſia Dei in pacis vnitate fundata, perfectam in Chriſto teneat diſciplinam.

De Zacchæo. *Sermo* LIIII.

BEatus Euangeliſta proximè dum diuitis inhumani vitam deſcribit, & finem, humanos mouit & mœſtificauit affectus: ſed hodie Zacchæi diuitis humanitatem, fidemque referendo, cæleſte nos extulit, & prouexit ad gaudium. *Et ingreſſus, inquit, Ieſus, perambulabat Hierico.* Quare perābulat, non ambulat? Quia quod Moyſes ambulauerat, perambulabat Chriſtus? & populum quem Moyſes induxit in via. Ieſus ad quietem promiſſæ manſionis adduxit. *Perambulabat Hiericho.* Hiericho ciuitas ipſa eſt, quam Ieſus Naue ſepteno turbarum clangore ſubuertit. Sed quia Chriſtus venit ſalutare quod perierat; ingredit̃ Hiericho, vt quod lex terribili vociferatione deiecerat, Ieſus clamore piæ prædicationis attollat. *Ieſus, inquit, ingreſſus perambulabat Hiericho, & ecce vir nomine Zacchæus, & hic erat princeps Publicanorum, & ipſe diues.* Princeps publicanorum ĩ ciuitate perdita, perditio operis Zacchæus egiſſe ſcribitur principatum: ex loco, perſona, officio, reatus magnitudo monſtratur, vt ex magnitudine criminis remittentis luceat magnitudo. *Et quærebat Ieſum videre.* Qui Chriſtum videre quærit, cælum vnde Chriſtus eſt, non terram, de qua aurum eſt, intueatur. Diues ergo, qui furſum reſpicit, non portat diuitias, ſed proculcat: nec incuruatur diuitijs, ſed leuatur: atque agit diuitias ad largientis obſequium, non ad diuitia-

Luc. 19.

Ioſua. 6.

nitiarum auaritiæ ſeruitutem; diuitiarum ſeruus, non dominus eſt auarus; at miſericors tot ſeruos ſe probat habere quot nummos. *Quærebat Ieſum videre, & non poterat præ turba, quia ſtatura puſillus erat.* Satis hic animo magnus erat qui puſillus videbatur in corpore: nam mente tangebat cælos, qui corpore homines nõ æquabat. Nemo ergo de breuitate corporis, qui addere nil poteſt, curet: ſed vt fide emineat, hoc procuret. *Et præcurrens, aſcendit in arborem.* Quibus putas iſte gradibus altiſſimæ arboris peruenit ad ramos? Iſte calcauit terram, ſuperaſcendit auram, traſcendit auaritiam, & totam diuitiarum ſupergreſſus eſt molem, vt proſiliens in arborem veniæ, miſericordiæ apprehenderet fructum: & de ſpecula confeſsionis, indulgentiæ cerneret largitorem. *Aſcendit in arborem Sycomorum.* Myſterio nõ caſu aſcendit in arborem Sycomorũ: vt vnde Adam texerat nuditatem corporis, Zacchæus inde velaret fœditatem auaritiæ. *Aſcendit in arborem Sycomorum, vt videret Ieſum, quia inde erat tranſiturus.* Verè dixit tranſiturus: quia Chriſtus per terrenas vias & humanos labores non manſurus venerat, ſed venerat tranſiturus. *Cùm autem Ieſus veniſſet ad locum, ſuſcipiens, vidit eum.* Quaſi ſi illuc non vertiſſet oculos non videret, qui Nathanael cùm abſens eſſet ſub eadem arbore longè vidit: ſed vidit eum, vidit ad veniam: reſpexit ad gratiam, intendit ad vitam, contemplatus eſt ſalutem. Deus quem videt non vt ignorans, agnoſcere cupit, ſed ut ſciens ad gloriam vult videre. *Vidit eum, & ait ad illum, Zacchæe feſtinans deſcende, quia hodie oportet me in domo tua manere.* Si bene aſcenderat, quare ei dicitur deſcende? Superius dixit, præcurrens, aſcendit arborem, præcurrit ſeruus dominum: & antè Zacchæus aſcendit arborem, quàm crucem dominator aſcenderet; hinc eſt quod dicitur ei, *Feſtinans deſcende.* ſi ſapis, feſtinans deſcende; deſcẽde ante dominum de Adamatica

Ioan. 1.

arbore,

arbore, vt poſt crucē dominicæ paſsionis aſcendas, Mat. 10. Niſi quis tulerit crucem ſuam, & ſecutus me fuerit; non dixit, præceſſerit me. Deſcende ergo vt deponas tantæ fraudis onera, pondera cupiditatis, vſurarum molem, magiſterium publicani, exactionis crudeliſsimæ principatum, expeditus intres pauperis ſcholam, diſcipulatum miſericordiæ, pietatis vſum, patientiæ diſciplinam, ſtudia virtutum, ſcientiam diuinitatis, tolerantiam paſsionum, philoſophiam mortis, atque inter vitalis ligni ardua iam perfectus aſcendas. *Deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere*. Cuius domum non intrauerit Chriſtus, ille ad diuinam nō peruenit manſionem: & cuius hic ad menſam non ſederit Chriſtus, ille cœleſtem non accumbet ad menſam. *Et feſtinans deſcendit, & ſuſcepit eum gaudens*. Gaudet, quia ſuſcepit ſuſceptorem ſuum, quia paſtorē ſuum, paſcit, quia reus iudicem ſuffragio humanitatis inclinat, quia cibi & potus fęnure debitorem ſuum ſibi facit & acquirit: & ſic fit, vt quæſtum non perdat publicamus iſte, ſed mutet. *Et cùm viderent, inquit, omnes murmurabant, dicentes, quòd ad hominem peccatorem diuertiſſet*. Et quis ſine peccato? Et ſi nemo, ipſe ſibi veniam negat, qui Deum, quod ad peccatores ingreditur, accuſat. Deus quando peccatorem querit, non peccata, ſed hominem quærit: vt peccatum quod eſt opus hominis, deſpiciat; vt opus ſuum quod homo eſt, non amittat. Audi Prophetam dicentem: Auerte faciem tuam à peccatis meis: hoc eſt, ab operibus meis de ſe autem. Opera manuū tuarum ne deſpicias. Iudex cum vult ignoſcere, hominem reſpicit, non culpam, pater cùm miſereri vult filio, affectum cogitat, non delictum: ſic in homine Deus ſui memor eſt operis, vt operis obliuiſcatur humani. Tu ergo qui reprehendis, qui murmuras, cur ad peccatorem diuerterit Chriſtus, viam ſalutis, exemplum veniç, miſericordię ſpem: de tali ingreſſu cape, & caue ne hoc tibi ſit blaſphemandi materia, quod

Pſal. 50. Pſ. 137.

ria, quod tibi occaſio eſt ſalutis. Quo medicus niſi ad ægrum? Non eſt opus, inquit, ſanis medicus, ſed malè habẽtibus, vbi anhelus paſtor, niſi ad ouem perditam, Quando ſe ex hoſtibus immiſcet, niſi cùm vult liberare captiuum? Et qui precioſam perdit margaritam, *Mat. 9.* loca ſquallida non dedignatur intrare, & eam inter ſtercora ipſa perquirere non abhorret. In quod præceps poſt filium non ſe dat mater? Et arguitur Deus *Gen. 1.* qui creauit hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam; quare hominẽ inter peccata charitate conditoris inquirit? Murmuras homo quare hominẽ Deus inter peccata quærat: quid facies cùm videris eum propter hominem ipſas tenebras tartari penetrare? Audi tamen quid ingreſſus ad peccatorẽ fecerit Chriſtus. *Stans, inquit Zacchæus, dixit*. Vides quomodo erectus eſt qui iacebat. Iacemus in vitijs, & iacemus oppreſsi; ſtamus, cùm bonis operibus erigimur ad profectum. *Stans, inquit, Zacchæus, dixit, dimidium bonorum meorum do pauperibus*. Iſte poſt mortem ſe credit eſſe victurum, qui dimidium bonorum iam futuram trãſmittit ad vitam. Si licet ille perfectus, qui totum quod habet illuc, vbi victurus eſt, ſemper hinc præmittit; eſt iſte tamen virtutum ſocius, conſors prudentiæ, fidei particeps, qui ad Deum vel dimidium mittit; quia homo quod hic reliquerit, hoc amittit. Et re vera fratres, ſicut ſe iſte ibi credit viuere, qui illuc tranſmittit ſua; ita ille ſe ſibi non credit eſſe victurum, qui ſibi illic quod habere debeat, nil pararit. Nam ſi paupertatem vis ferre poſſumus temporalem, in æternum mẽdicus fieri quis durabit? Qui militans non ad patriam mittit, quicquid bellico ſudori conquirit, vt adoleſcentiæ labores ſenectus delicioſa compenſet? Et Chriſtianus cui militare eſt id quod viuit in ſæculo, quomodo non cogitat vt pericula terrena otiis cæleſtibus conſoletur? Qualiter hæc faciat Chriſtianus, Zacchæus ipſe & verbo docet & mõſtrat exemplo. *Dimidium bonorum*

meorum

meorum do pauperibus, & ſi cui aliquid fraude abſtuli, reddo quadruplum. Qui aliena prorogat, plus dando diripit, quam furando; nec compeſcit inde dolentum gemitus, ſed producit. Audio dicere, qui de fraude Deo offert, cumulat crimina, non emundat: quia Deus in tali munere exuuias ſuorum pauperum, non miſericordias intuetur. Sine cauſa Deo ploras, contra quem iuſtè cauſa pauperis plorauerit Deo. Dei vox eſt: Si pignus tuleris fratri tuo tunicam, ante ſolis occaſum reddes illi. Sicut furem lucerna prodit, ita ſol eos qui fraudantur, accuſat. Si volumus Deo offerre noſtra, ſi apud Deum quę noſtra ſunt, poſſidere volumus, mereamur & nos audire talia, qualia Zacchæus audiuit: *Hodie domui huic ſalus aduenit, quia & hic filius eſt Abrahę.* Inhumanus diues cùm eſſet filius Abrahæ, factus eſt gehennæ filius: iſte cùm eſſet rapinæ filius, dando ſua, aliena reddendo Abrahæ adoptatur in filium. Ne quis tamen putet Zacchæum offerendo dimidium bonorum perfectionis non tenuiſſe faſtigium, qui poſt omnia ſua, & ſeipſum ſic dedit Domino, vt epiſcopatus honore fultus, à menſa publicani quæſtus ad mēſam Dominici corporis perueniret: & fraudulentas ſæculi diuitias derelinquens, in paupertate Chriſti veras ſæculi diuitias inueniret.

Exo. 22.

In illud Lucæ, Quis ex vobis patrem petit panem, & cæ. Deq; patrum in filios charitate.
Sermo LV.

POſteaquam præcepta legis diffuſa voluminibus, congeſta libris, amorem nobis non ſuffecerunt commendare diuinum duris hominum præcordijs, comparationibus, exemplis, inſeritur Dei, & inſinuatur affectus. *Quis, inquit, ex vobis patrem petit panem, nunquid lapidem dabit illi? aut piſcem, nunquid pro piſce ſerpentem*

Luc. 11.

tem dabit illi? aut ſi petierit ouum, nunquid porriget illi ſcorpionem? Si ergo vos cùm ſitis mali, noſtis bona data dare filijs veſtris: quanto magis pater veſter cæleſtis ſpiritum bonum dabit petentibus ſe? Quis ex vobis patrem petit panem, nunquid lapidem dabit illi? Charitas dolum non habet: fraudem pietas, affectio non recipit falſitatem. Si pater eſt, non poteſt non amare: ſi amat, niſi quod bonum eſt dare neſcit: negat patrem, qui de patris ſuſpectus eſt largitate: ignorat ſe filium, quem data paterna ſolicitãt: totum quod eſt pietatis excludit, qui ſalutare non credit quicquid dederit pater: aut quomodo pater poterit filijs dare mala pro bonis, qui mala ſemper pro filijs paratus eſt ſuſtinere, qui pro filijs mortem non refugit, pericula non declinat? Ideoque te Deus patrem fecit: ideo à te voluit hominem procreari, qui vtique quod te de terra fecerat, poterat feciſſe quamplurimos: ſed egit, vt generãdo ſcires quanta eſſet generantis affectio, & in te amarem tui tantum probares authoris, quantum ipſe author pignoris tuo pignori conaris impendere. Certè non ſolum in te quid eſſet generantis affectio, ſentire te Deus voluit, ſed in feris, & in pecudibus, & auibus, hoc Deus voluit te videre: quæ cùm de terra produxerit ſola iuſſione, poſtea laborem ſentire compulit generandi: mutare patrias, loca cubilibus apta conquirere, fœtus locorum difficultatibus communire, genitibus edere, maximis laboribus enutrire, ac ſe morti, ſi natos ſuos capi viderint, non negare. Vnde ſi non hominis, vel ferarum comparatione, pecudum ſimilitudine, exemplis auium, diſce quanta ſit in paterna charitate ſynceritas. Si ergo Deum credis, & confeſſus es patrem, quicquid iuſſerit, quicquid in te elegerit, crede tibi ſatis eſſe ſalutiferum: crede ſatis eſſe vitale. Matris data diſcutere non licet, patris monita retractare nõ conuenit, ſit licet paterni mandati ſpecies triſtior, res tamen ipſa ſalutifera & vitalis. Sic Abraham vbi Deũ pa

Gen.17. trem credidit, mandatorum formas non attendit aſperas & acerbas: circuncißionem recipit verecundam: & quæ cæleſtis pater iubet non diſcutit, ſed iudicat glorioſa, parricidium conſiderat perſceleſtum: ſed quia Deus imperat, totum pietati committit. Hinc Iſaac patris ſuper ſe gladium cùm videret, hoſtiam ſe eſſe eum horrere, cũ dolere poterat, eſt gauiſus: Hinc

Gen. 22. Iephte filia patris munus, patris vota, ſua morte tota

Iudi.11. gratulatione perſoluit. Quare ergo iam ſciens Deum de patris diſputat datis, cùm paruulus, & innocuus quærit à patre, non niſi bona & profutura percipit. Sed cur has ſimilitudines dominus fecerit, perquiramus. *Quis, inquit, ex vobis patrem petit panem, nunquid lapidem dabit illi?* Potuit dicere, nunquid zizania, nũquid lolium, quod ex vicinitate, & ſimilitudine mẽtitur panem, ſed generat anguſtias? Sed Chriſtus venerat fi-

Eſai.1. lijs, id eſt Iudæis, quos genuiſſe tali clamore quærebatur. Filios genui & exaltaui: ipſi autem ſpreuerunt me. venerat ergo filiis, venerat panis de cęlo, q dixit. Ego ſum panis qui de cœlo deſcendi: ſed Iudæis eſt conuer

Ioan. 6. ſus in lapidem offenſionis, & petram ſcandali, dicente

Rom.9. domino: Ecce pono in Sion lapidem offenſionis, & pe

Eſai.8. tram ſcandali. Quare petram? Quia mordere petram

Eſa. 28. uon panem à patre quærere geſtiebant. Circundede-

Pſal. 21. runt me, inquit, canes multi. Denique poſteaquam illi ex hominibus in canes probantur eſſe conuerſi, cęleſtis illis in petram conuerſus eſt panis, non dantis vitio, ſed accipientis nequitia: qui illos non reficeret, ſed necaret, nec in fundamento poſitus promoueret ad culmen, ſed eos qui ſui patris tendebant ad necem in profundam daret, & volueret in ruinam. Adiecit aliam ſimilitudinem. *Nunquid pro piſce ſerpentem dabit illi?* Erat & piſcis Chriſtus Iordanis leuatus ex alueo, qui carbonibus impoſitus paſſionum, poſt reſurrectionem ſuis, id eſt diſcipulis, eſcam prebuit tunc vitalem, ſed Iudæis in ſerpẽtem piſcis iſte commutatur, diencte

te Domino, Sicut Moyſes exaltanit ſerpentem in eremo, ita exaltari oportet filium hominis. Iudæus in ſerpente videbat Chriſtum, quia impius oculus Deum videre non poteſt: non poteſt videre pietatem. Dixit & tertiam ſimilitudinem. *Nunquid ſi petierit ouum, porriget illi ſcorpionem?* Conſuetum eſt, & ſolenne ſemper paruulos ouum petere, & parentes ouum puſillis petentibus non negare; ſed quia Chriſtus venerat congregare ſicut gallina pullos ſuos, ouum protulit verbi, per quod Eccleſię germina ſancta nutrirētur: ſed quia Iudæus per inuidiam effundere magis, quam ſumere ouum id volebat, reperit ibidem ſcorpionem: vt iuxta Apoſtolum: Mandatum quod erat illis in uitam, hoc illis eſſet ad mortem. In commendationem pietatis tria dominus protulit, & demonſtrauit exempla, vt tribus teſtimoniis, ſicut tribus teſtibus, & pios ad fidem ſui amoris animaret, & confutaret impios, non patris, ſed ſuo vitio charitatis gratiam non cępiſſe.

Ioan. 3. *Mat. 13.* *Rom. 7.*

De Symbolo Apoſtolorum. Sermo. LVI.

SOlicitaret me acerbi partus ſubita & confuſa tēpeſtas, & immatura germinum me pullulamenta turbarent, niſi crebro diſruptis temporū moris, & rudi latrocinio, & fractis viſcerum clauſtris, repentina viuendi lucra quærerent, & raperent naſcituri. Hinc eſt, quòd homo ſæpe menſis decimi deſpiciens terminū, ſeptimo menſe anguſtas primæ domus, & arctas vteri abiicit, & deſerit manſiones, vt præliatos nouus ante ſe tempus euiciſſe gaudeat, quam dependat ipſe ſuam temporibus ſeruitutem. Et ſi hoc humanæ licet naturæ cæleſti quid obſiſtere poterit, & diuinæ? Aut quid ſanctus ſpiritus non poteſt, ſi hoc poteſt c ro? Aut quo modo gratia ſuperna non efficit, quod fragilitas obtinet, & implet humana? Nonne ſic Paulus acerbo do- *Acto. 9.*

lore viam noſtræ vexauit,& viſcera genitricis, vt cæleſti turbine, ac tota tempeſtate Eccleſiæ præueniret
1. Cor. 13. tempora patientis; vt ſubito, & in via naſceretur, qui erat ad fidem viam gentibus præbiturus: meritò ſe abortiuum nuncupat, & miratur ſe fuiſſe natum, qui nouit ſe nulla conceptus tempora pertuliſſe. Namque cùm adhuc hoſtis ipſe cæderet extrinſecus ſanctæ matris vterum,& in ipſo ortu pignora veneranda collideret, repentè ſanctum mutatur in germen, qui ipſius germinis fuerat ferociſſimus perſecutor. Eunuchus
Acto. 8. etiam generatur in via: vt quem caſtrauerat humana temeritas ad hominis ſeruitutem,& intra regis aulam inuita caſtitas collocarat, voluntaria caſtitas,& votiua ad cæleſtis aulæ gloriam, ad æterni regis promoueret & transferret obſequium. Beatus iſte cui datum eſt, vt palatij inſulas non amitteret, ſed mutaret. Hæc dicit ratio filioli, vt vos quos triſtes ſuſcepimus ad matris vterum, lætiſſimos perducamus vno, eodemque momento. Audite fidem: orationē diſcite. Sed quia impediente tēpore nec nos vobis poſſumus aperire myſterium, nec vos nobis poteſtis ſolenniter reddere quæ traduntur, agite vt & nunc ſymboli ſimpliciter verba diſcatis: & Paſchali tempore quo plenius hæc traduntur, ſacramēti ipſius interiora poſſitis agnoſcere. Accipite quod vultis: quod deſideratis, inuadite: quia regnum cœlo-
Mat. 11. rum vim patitur: & qui vim faciunt, diripiunt illud: accipite quod vultis: & quod vis, poteſt tollere, gratia largiatur. Ingreſſus vitæ, ianua ſalutis, introitus fidei, ſingularis, innocēs,& pura confeſſio per docetur, dicen-
Pſal. 99. te Propheta; Intrate portas eius in confeſſione. Vnde idem Propheta taliter admonitus, Dei in ſe loquentis
Pſ. 117. aditū morum poſtulat, dicens: Aperite mihi portas iuſtitiæ,& ingreſſus in eas confitebor domino. Videtis qa non poteſt confiteri, qui non fuerit ingreſſus hanc domum ſalutis & fidei, in quam ſicut intromittit confeſſio; ita negatio de ea indubitanter excludit. Sed quomo-

do con-

dò confitendum ſit, audiamus. Corde, inquit Apoſtolus, creditur ad iuſtitiam: ore autem confeſſio fit ad ſalutem. Et quid crederetur, oſtẽdit. Si credis, inquit, dominum Ieſum in corde tuo, & ore confeſſus fuerit, ſaluus erit. *Rom. 10.* Corde creditur ad iuſtitiam; ore confeſsio fit ad ſalutem: magnum filioli per hoc fidei noſtræ videmus eſſe compendium, quando inter cor & linguã totum ſalutis humanæ verſatur, & geritur ſacramẽtum. Habes homo vnde credere debeas, corde creditur ad iuſtitiam: habes vnde debeas confiteri, ore confeſsio fit ad ſalutem. Et quid dicam? Totum in ſe habet homo, qui ſe habet: ipſe autem ſe habet, qui Deum habet; Deum verò habet, qui eum ſuum credit, & confitetur auctorem. Signate vos. Fides quæ capitur auditu, corde creditur; ore promitur ad ſalutem, in ſecreto mentis eſt collocanda: & ipſis eſt noſtri pectoris committenda vitalibus, ne dum chartis, & atramento deſcribitur incautè, non reſeruetur credulis ad vitam, ſed prodatur perfidis ad ruinam. In te homo cuſtodire debes, quod tibi extra te poſitum poterit deperire.

In ſymbolum Apoſtolorum. Sermo LVII.

BEatus Iſaias Euangeliſta non minus, quàm Propheta, immunda labia ſe habere, & in medio populi habentis labia immunda ſe habitare deplorat, dicens; O miſer ego, quoniam compunctus ſum, quia cùm ſim homo, & immunda labia habeam; in medio quoque populi habentis labia immunda ego habitem, regem dominum ſabaoth vidi oculis meis. *Eſai. 6. Iuxta LXX.* Super humano percellitur hic dolore, quia quod de Deo ſentit & videt, loqui non valet, annunciare non poteſt, non poteſt confiteri. Quantum caro anguſta eſt, animo ſuo arcta ſunt labia tantum, lingua tantum breuis eſt ſuæ mentis interpres. In carne ignis anhelat incluſus, vaporat venas, inflammat viſcera, exæſtuat in medullis, totaque hominis in-

terna ſemper incendit, quia quod mentis contemplatur affectu, ore depromere, effundere labijs, lingua diſtinguere, & in totũ non ſufficit euaporare ſermonẽ. Hinc eſt, quòd Iſaias vbi vidit regem cęli, hoc eſt Chriſtum, ipſumque eſſe dominum ſabaoth, clara viſione conſpexit ſua, ſuique populi labia immunda defleuit: quia ſicut illuſtrat corda, purgat ora, labia emundat Chriſti confeſſa diuinitas, ita Chriſti polluit negata maieſtas. Sed quid iſte profecerit Prophetæ gemitus audiamus. Et miſſus eſt, inquit, ad me vnus de Seraphim, qui in manu habebat carbonem, quem forcipe tulerat de altari, & tetigit os meum, dicens: Ecce hoc tetigit labia tua: & abſtulit iniquitates, & peccata circumpurgauit. Nõ eſt huius temporis dicere, cur vnus mittitur, & quis ſit iſte qui mittitur: & quantus eſt qui carbonem ſuperni ignis ſic manu geſtat intrepidus, imò ſic ſuo temperat attactu, vt Prophetæ purget labia, non perurat: ſed nunc nos etiam toto cordis compungamur affectu: noſque in hac miſeria carnis miſeros eſſe fateamur, immunda quoque labia nos habere pijs gemitibus defleamus, vt vnus iſte de Seraphim legis gratiæ forcipe accepttum de ſuperno altari nobis ignitum fidei deferat ſacramentum, talique mode ramine noſtrorum tangat ora labiorum, vt iniquitates auferat, peccata depurget, & ora noſtra ſic in flammam plenę confeſſionis accendat, vt ſit iſta ſalutis aduſtio, non doloris. Petamus etiam vt ad corda vſquę noſtra perueniat calor iſte carbonis, vt de tanta ſuauitate myſterii, non ſolum labiis guſtum, ſed ipſis totam ſacietatem ſenſibus, & mente capiamus: & ſicut Iſaias poſt emundationem labiorum ineffabilem partũ Virginis eſt locutus, dicens: Ecce Virgo in vtero accipiet, (*Eſai.7.*) & pariet filium; ſic nos paſſionis ſacramentum, & reſurrectionis referamus gloriam. *Credo in Deum patrem omnipotentem*. In Deum vos hodie meritò confitemini credidiſſe quando Deos, d. asque ſexu diſpares, numero con-

ro confuſos, turba populares, viles genere, fama turpes, impietate maximos, primos ſcelere, crimine ſingulares, ipſis etiam ſepulchrorum ſuorum vultibus accuſatos, lætamini vos fugiſſe: quia miſeriæ doloris, & infœlicitatis eſt, tantos, & tales habuiſſe ſeruulos, quantos vos, & quales dominos hactenus pertuliſtis: ſed ad vnum viuum, verum, ſolum, ſed non ſolitarium Deum vos perueniſſe gaudere, dicendo. *Credo in Deũ patrem.* Iam confiteatur filium, qui nominat patrem: quia qui vocari pater, pater dici voluit, habere ſe filiũ clementer oſtendit, quem non accepit ex tempore, nõ genuit in tempore, non ſuſcepit ad tempus. Diuinitas nec initium capit, nec recipit finem, nec admittit poſterum, quæ non agnoſcit occaſum. Deus filium nõ doloribus parturit, ſed virrutibus eſſe manifeſtat; nec præter ſe facit quod ex ſe eſt, ſed generat, dum quod in ſe eſt aperit, & reuelat. De patre proceſsit filius, non receſſit, nec ſucceſſurus patri prodiuit ex patre, ſed prodiuit manſurus ſemper in patre: Audi Ioannem dicentem. Hoc erat in prĩcipio. Et alibi. Quod fuit ab initio. *Ioan. 1.* Quod erat vtique non acceſsit: quòd fuit, apparet vtique non cœpiſſe. *1. Ioan. 1.* Ego ſum, inquit, primus, & ego nouiſsimus. Qui primus eſt, non eſt iſte poſt alterum; qui nouiſsimus, poſt ſe alterum non relinquit; ſed iſta cùm dicit, non excludit patrem, ſed in ſe & patre vniuerſa concludit. Sed ea quæ ante ſunt, accedamus. *Et in Chriſtum Ieſum filium eius vnicum Dominum noſtrum.* Sicut reges triumphorum ſuorum titulis nuncupantur, & ſubiectatum gentium nominibus conquirunt numeroſiſsima cognomenta; ita Chriſtus bonorum ſuorum titulis nuncupatur; à chriſmate enim vocatus eſt Chriſtus, qui diuinitatis vnguẽtum aridis iam mortalium membris pius medicator infudit & vt à chriſmate Chriſtus, ſic Ieſus vocatus eſt à ſalute, qui ob hoc nos diuino infudit vnguento, & ægris certam ſalutem, perditis perpetuam redderet ſanitatem. *Et in*

Chriſtum Ieſum filium eius vnicum. Quia & ſi ſunt multi filij per gratiam, iſte vnus, & ſingularis eſt per naturam. *Dominum noſtrum.* Qui nos de tantorum, tam crudelium, tam turpium liberatos ſeruitio dominorum, vt non ad conditionem priſtinam vendicet, ſed vt ad perpetuam libertatem manumittat, inquirit. *Qui natus eſt de ſpiritu ſancto.* Ita, & taliter tibi naſcitur Chriſtus, donde tibi homo naſcendi ordine mutet; vt ſit tibi nouus ortus in vita, cui vetuſtus ſemper in morte manebat occaſus. *Qui natus eſt de Spiritu ſancto, ex Maria Virgine.* Vbi ſpiritus generat, virgo parturit, totum diuinum geritur, nil humanum; nec vllus infirmitati locus eſt, vbi virtus eſt ſociata virtuti; ſoporatus eſt Adã, vt de viro virgo ſumeretur; nunc ſtupuit virgo, vt vir repararetur ex Virgine. Quid ſibi de tanto, de tali partu natura poterit vendicare, vbi dum videt nouari ordinem ſuum, tota ſua conſpicit iura mutari, veniſſe in ſuam ſobolem, ſuum ſentit & miratur auctorem? Videatur hoc perfidis vile, magnum eſt credentibus ſacramentum. *Qui ſub Pontio Pilato crucifixus eſt & ſepultus.* Audis iudicis nomen, vt tempus etiam paſsionis agnoſcas: audis crucifixum, vt nobis ſalutem perditam per quod perierat, reparatam eſſe agnoſcas, & ibi videas pendere credentium vitam, ubi mors perpenderat perfidorum; audis ſepultum, ne mors putetur illuſa. Hoc eſt diuinę virtutis inſigne, cùm mors morte moritur; auctor mortis proprio mucrone truncatur; prædo capitur ſua præda: infernus uita dirumpitur degutita. *Tertia die reſurrexit à mortuis.* Tres dies ſepulturæ ſuæ tribus impẽdit Chriſtus habitationibus profuturos, inferis, terræ, cælo; inſtauraturus quæ in cælo ſunt, & quæ ſunt reparaturus in terra, & quæ apud inferos redempturus; ſimul ut Trinitatis gratiam tridui ſacramento datam panderet hominibus ad ſalutem. *Aſcendit in cælos.* Aſcendit, non ut ſe referret in cęlum, qui ſemper manſit in cælo, ſed ut te perferret, quem

Gen. 2. Luc. 1.

taliter

taliter uictum abſoluit, & ſubtraxit inferno. Intellige unde, ubi, homo per Deum ſis leuatus, ut eſſes in cæleſtibus ſtabilis, qui eras lubricus, ac ſemper mutabundus in terra. *Sedet ad dexteram patris*. Sed ſuis pater nil habet à ſiniſtris. Confeſsio noſtra non diuini confeſſus loca, ſed uirtutis aſsignat indicia, Deus loca neſcit. Diuinitas recipit nil ſiniſtrum. *Inde venturus eſt iudicare viuos, & mortuos*. Eſto uiuos, mortuos quemadmodum poterit iudicare? Sed illi uiuunt, qui nobis mortui computantur. Ergo reſurrecturos eos confitemini ad iudicium, quos infidelitas exiſtimat deperiiſſe, ut qui mortui fuerint, & qui reperientur uiui, pariter ſuorum reddant actuum, uitæque rationem. *Credo in Spiritum ſanctum*. Poſtquam ſuſceptæ carnis confeſſus es ſacramentum, oportet te deitatem ſpiritus cõfiteri, ut Trinitatis unitas æqua, patris, filij, ſancti ſpiritus per omnia, & in omnibus, uirtutis integram fidei in noſtra confeſsione cuſtodiat & teneat ueritatem. *Sanctam Eccleſiam Catholicam*. Quia neque à capite membra, neque ſponſa ſeparatur à ſponſo, ſed dum tali coniunctione ſpiritus fit unus, fit omnia, & in omnibus Deus. Ergo ipſe in Deum credit, qui in Deum ſanctam Eccleſiam confitetur. *Et remiſſionem peccatorum*. Ipſe ſibi donat ueniam, qui ſibi peccata per Chriſtum remittit poſſe confidit. *Carnis reſurrectionem*. Bene credis, ſi te per Deũ credis reſurgere ex morte poſſe, cui reſurgunt ſemper elementa, ſic tempus ex tẽpore, ſic ex nocte dies, ſic de ſepultura ſua ſemina; nec tu perire poteris, cũ illa reuiuiſcant; nec difficile eſt Deo facere de te ſene, quod tu facis ſemper ipſe de ſemine. *Vitam æternam*. Hæc fides, hoc ſacramentum non eſt committendum chartis, non ſcribendum literis, quia chartæ & literæ magis cauta, quàm gratiam proloquuntur: ubi uero Dei gratia, donatio diuina conſiſtit, ad pactum fides, altitudo cordis ſufficit ad ſecretum, ut hoc ſalutis ſymbolum, hoc uitæ pactum, diuinus

arbiter

arbiter nouerit, teſtis falſus ignoret. Signate vos. Ipſe autem dominus Deus noſter ſenſus veſtros, corda veſtra cuſtodiat: & in his quæ præcepit vobis, ipſe vobis fautor aſſiſtat.

In idem. Sermo LVIII.

QVi fidem quærit, rationem non quærit: qui diuinam poſtulat, ſeponit humanam; qui Deo genitore naſcitur, tranſcendit naturam: & tempori nil debet, qui temporis meretur auctorem. Ecce pia fide germina videmus antè naſci vos velle, quàm concipi; antè percipere cæli regnum, quàm ventris anguſtias ſuſtinere: ſic tendere ad patris gaudia, vt matris tranſeatis languores; nec putatis abortiuum, quod maturum creditis eſſe per Chriſtum. Sic Paulus Apoſtolus per fidem maturus naſcitur, qui ſe abortiuum clamat eſſe per tempus. Accipite ergo fidem ſola fide: nec quæratis aperiri vobis ipſius fidei rationem, quam vos ne requireretis intra fidem veſtra feſtinatione clauſiſtis. Ad fidem vos filii hodie fides veſtri auctoris inuitat, qui promiſſionis ſuæ ante fidem implet, quàm fidem veſtræ percipiat ſponſionis, & hoc reſtituit rebus humanis, vt olim verbo promiſerat per Prophetam: Dilata, inquit, os tuum, & adimplebo illud. Hoc eſt, tu dilata in confeſſione, & ego illud ipſius confeſſionis replebo ſacramento: & myſtico ſermone ditabo, & replebo illud toto eloquio cæleſtis arcani. Et re vera filij quicquid audientis, quicquid reſpondentis obedientia profitetur, hoc donantis, & docentis Dei redundat ad gratiam Accepturi ergo ſymbolū, hoc eſt pactum vitæ, ſalutis placitum, & inter vos, & Deum fidei inſolubile vinculum pectora parare, non chartam: ſenſum acuite, non calamum; & audita non atramento, ſed ſpiritu miniſtrante deſcribite: quia committi non poteſt caducis, & corruptilibus inſtrumentis æternum, &

1. Cor. 15.

Pſal. 80.

cæleſte ſecretum, ſed in ipſa arca animæ, in ipſa biblio theca interni ſpiritus eſt locandum: ne profanus arbiter, ne improbus quod dilaceret diſcuſſor, inueniat: & fiat ad contemnentis & ignorantis ruinam quod confitentis, & credentis donatum eſt ad ſalutem: ſed dicenti tibi Prophetæ. Dilata os tuum & adimplebo illud: tu reſpódere poſſis. In corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tib. *Credo in Deum patrem omnipotentem.* Pſal. 80 Pſ. 118.
Qui confeſſus eſt patrem, confitetur, & filium, quia ſine filio pater dici non poteſt & quia Deo augeri, Deo addi nil poteſt: ſemper fuit filius, quia fuit ſemper & pater: neſcit inchoari filius, quia deficere pater neſcit: nec creſcit genitus, vbi genitor non ſeneſcit; æterna, & coæterna patris, & filij ſubſtantia non gradibus humanis, ſed diuinis eſt æſtimanda virtutibus. *In Chriſtum Ieſum filium eius vnicum, dominum noſtrum.* Chriſtum vnctum accipe non communi oleo, ſed ſancto, quo natus eſt ſpiritu. *Qui natus eſt de ſpiritu ſancto.* Tali natiuitate conſecrata eſt in Deo humanitas, non tali dignatione minorata eſt in homine deitas. *Qui natus eſt de ſpiritu ſancto ex Maria Vergine.* Virginitas Deum credidit, quia non niſi per Deum ipſa virgo eſſe potuit, & mater. *Qui ſub Pontio Pilato crucifixus eſt, & ſepultus.* Iudicem indicat vt tempus deſignet: crucifixum memorat, vt paſſionis conferat qualitatem; & inde fides argumétum diuinæ virtutis & veræ reſurrectionis colligat, vnde impietas materiam contumeliæ, & occaſionem præſumpſit erroris: Crucifixus in cruce, in ædito coram omnibus inimicis, & tota crudelitate ſpectatibus, & tota acerbitate obſeruantibus, mortem ſuſcepit. Sepulturam patitur, ne mortem non adijſſe vt vinceret, ſed ſimulaſſe vt eluderet, ab impiis iactaretur. *Sepultus, tertia die reſurrexit.* Et ſi in paſſione noſtræ ſe carnis veram probauit habuiſſe ſubſtantiam, per trium dierum figuram totam Trinitatis reſurgit in gloriam. *Aſcendit in cælos.* Aſcendit nos perferens, non ſe referés,

qui

qui nunquam receſſit è cœlo· *Sedet ad dexteram patris.* Ordo ibi diuinus eſt, non humanus ſic: à dextris ſedet filius, vt pater non ſedeat à ſiniſtris: vnica & ſingularis eſt diuina confeſſio, vbi ſuperna virtus recipit nil ſiniſtrum. *Inde venturus eſt iudicare viuos & mortuos.* Deſinant homines, deſinant hæretici iudicare iudicem ſuum: ſperent veniam, ne incurrat de tali præſumptione ſententiam. *Credo in Spiritum ſanctum.* Nunc perfecta eſt tua in Trinitate confeſſio, quando ſpiritum ſanctum vnius cum patre, & filio ſubſtãtiæ fideli voce confeſſus es. *Et ſanctam Eccleſiam.* Quia ſic coniuncta Chriſto eſt, vt totam diuinitatis transferatur in gloriam. *Remiſſionem peccatorum.* Acquire tibi tua fide veniam: quia ſatis ſibi inimicus eſt, qui hoc ſibi dari non credit, quod tota benignitate largiſſimus promittit indultor. *Carnis reſurrectionem.* Crede carnis reſurrectionem: quia qui hoc non credit, fidem non habet in prędictis, dicente Apoſtolo. Si mortui non reſurgunt, neque Chriſtus reſurrexit. Quos iudicabit, quibus regnabit Deus, ſi vitæ, ſi iudicio, reſurrectio non reddiderit, quos ſæculo mors ademit? *Vitam æternam.* Manifeſtum eſt, quia vita æterna ipſa morte moriente ſuccedit.

1. Cor. 15.

In idem. Sermo LIX.

AVdiſtis vocem patris, vocem vocantis audiſtis, venite filij, venite, venite, quia venit tempus fidei, credulitatis dies, confeſſionis hora, venite petitores fidei, afferte ſyncerum pectus, cor mundum, puram vocem, vt quod per nos ſermo ſalutaris inſinuat, vos ſancto capiatis auditu. Fides ex auditu, auditus ex verbo conſtat. Placitum fidei, pactum gratiæ, ſalutis ſymbolum tota ſimplicitate ſenſus audire, quatenus illud confeſſionis tempore, & audire poſſitis, & reddere: quia iſtud reddere eſt habere: diuinum munus

qui

qui reddiderit, non amittit. Daturus legem Deus, iuſſit vt populi lauarent veſtes, lauarent corpora ſua, totosque ſe ab omni carnis contagione mundarent, quia appropinquare Deo homo non poteſt fæce corporali, mundano ſquallore pollutus. Lex illa, quæ gratiæ vmbram tenuit, & figuram, purificationem meritò quærit tantam, tantam meritò exigit puritatem. Audituris diuinitatis ſacramentum totum, quanta mentis, quanta corporis opus eſt puritate? Mundemus ergo corda, purificemus corpora, aperiamus oculos, referemus ſenſum, animæ ianuas patefaciamus totas, vt ſymbolum quod eſt fidei pactum, audire, capere, tenere, & in ipſo cordis noſtri ſecreto ſemper ſeruare poſſimus. *Credo in Deum patrem omnipotentem*. Credimus in Deum, ſi negamus Deos, ſi renũciamus idolis: ſi diabolum & eius angelos abnegamus. Audi, inquit, Iſrael, dominus Deus tuus vnus eſt. Et iterum: Non erunt tibi dij alij abſque me. Habebit ergo Deum verum vnum Deum, qui Deum alterum non habebit. Credimus in Deum, & eundem confitemur patrem, vt eundem ſemper habuiſſe filiũ nos credamus: habuiſſe autem filium, non conceptũ, non inchoatum, non ſeparatum partu, non auctum tempore, non minoratum gradu, non ætatibus immutatum, ſed intra æternum genitorem germen permanẽs in æternum. Ego, inquit, in patre, & pater in me eſt. Audiuimus patrem, credamus filium virtute diuina ordine non humano: arcano Dei, non ratione mundana: non lege ſæculi potentia, ſed ſuperna. Quod ſcire licet, diſcutere non licet: credere conuenit, non conuenit perſcrutari, nam ob hoc omnipotentem Deum diximus, vt Deo impoſſibile nil putemus. *Et in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum, Dominum noſtrum*. Ab vnctione Chriſtus, Ieſus vocatus eſt à ſalute: quia & vnctio, quæ per reges, Prophetas, & ſacerdotes olim cucurrerat infiguram, in hunc regem regum, ſacerdotem ſacerdotum

Deut. 6. *Mar. 12.* *Exo. 16.* *Ioa. 14.*

propho

prophetarum Prophetam, tota ſe plenitudine ſpiritus diuinitatis effudit, vt regnum, & ſacerdotiũ, quod per alios premiſerat temporaliter, in auctorem ipſum refunderet & redderet ſempiternum. Et Ieſus quidem, id eſt ſaluator, rectè dicitur ſalus, quia & dedit rebus eſſe, & idem pereuntibus dat ſalutem. *Filium eius vnicum.* In ſe eſt vnicus filius, qui quod aliis per ſuam gratiam donat, ipſe ſibi vnicam poſsidet per naturam. *Dominum noſtrũ.* Sicut ſuprà diximus, Dominus Deus, Deus vnus cõſtat in Chriſto; quia quicquid eſt, & deitate, & humanitate Deos vnus eſt; deſiit in Chriſto ſubſtantiarum diuerſitas, vbi caro cœpit eſſe quod ſpiritus, quod homo Deus, quod noſtri corporis & deitatis vna maieſtas. *Qui natus eſt de ſpiritu ſancto, ex Maria Virgine,* Quid terrenum naſcitur, vbi authore ſpiritu virgo vocatur in partu? quis non diuinum credat, quando quæ peperit nil ſenſit humanum? Deum mulier virgineo portabat in templo, hinc eſt, quod & acquiſiuit honorem matris, & virginitatis gloriam non amiſit. *Qui ſub Pontio Pilato crucifixus eſt, & ſepultus.* Nomen iudicis dicimus, vt paſsionis tempus, vt rei geſtæ veritas ſic pateſcat. *Crucifixus eſt.* Vt quia per lignum mors venerat, rediret vita per lignum. *Et ſepultus.* Vt officia tota mortis impleret, vt mors morte moreretur, vt ex illius ſemine corporis ómnis humanorum corporum ſatio vitalem ſurgeret, & leuaretur in meſſem. *Tertia die reſurrexit à mortuis.* Vt tribus in diebus Trinitatis beneficium pãderetur, vt per triduanum tempus humana trium temporum generatio ſaluaretur, id eſt, ante legem, in lege, & in gratia. *Aſcendit in cælos.*
Ioan. 3. Non vt petens, ſed vt repetens cęlos. Nemo aſcendit in cœ'ſt, inquit, niſi q de cælo deſcendit. *Sedet ad dexteram patris.* Sed patrem non habet ad ſiniſtram. Diuinitatis confeſſus recipit ſiniſtrum. *Sedet ad dexteram patris.* Vt patris de tate vna. *Sedet ad dexteram.* Ne ſit minor gradu, poſterior ordine, ſed patri diuinitate vna,

æqua

æqua poteſtate conregnet. Ego, inquit, & pater vnum ſumus. *Inde venturus eſt iudicare viuos & mortuos.* Si credimus venturum iudicem, innocentes iudici nos præparemus; iudicem negat eſſe, aduenire non credit; iudicandum ſe ſatis iſte diffidit, qui malè viuit. Iudicat viuos, iudicat & mortuos, quos vtique iudicaturus exuſcitat. *Credo in Spiritum ſanctum.* Hucuſque dominicæ natiuitatis, paſsionis, reſurrectionis, aſcẽſionis, aduentus myſteriorum confitentes, ad confeſsionem ſancti Spiritus iam venimus; vt ſicut in Patrem, & Filium, in ſanctum Spiritum ſic credatur, vt vnam in Trinitate deitatem, virtutem, gloriam prædicemus. *Et ſanctam Eccleſiam.* Credimus & Eccleſiam, quam Chriſti receptam, confirmatã credimus, & confitemur in gloriam. *Remiſſionem peccatorum*: In nouum hominem naſciturus, antiqui reatus, peccati veteris quid habebit? qui præterita ſibi remiſſa non credit debita, dubitat percipere ſe futura. *Carnis reſurrectionem.* Crede homo de morte reſurgere te poſſe, quia antequã viueres nil fuiſti: aut quare dubitas quòd reſurgas, cùm tibi totum quod in rebus eſt quotidie ſic reſurgat; Sol occidit, & reſurgit; dies ſepelitur, & redit: menſes, anni, tempora, fructus, ſemina, cùm trãſeunt ipſa moriuntur, cùm redeunt ſua ipſa morte reuiuiſcunt, & vt reſurrecturum te iugi, & vernaculo inſtruaris exemplo, quoties dormis, & vigilas, toties moreris, & reſurgis. *Vitam æternam Amen.* Neceſſe eſt vt qui reſurgit, viuat in æternum, quia ſi in æternum non viueret, non vitæ reſurgeret, ſed morti. Signate vos. Hoc ſpei pactum, hoc ſalutis placitum, hoc vitæ ſymbolum, hãc fidei cautionem mens teneat, conſeruet memoria, ne diuinitatis precioſum munus depreciet charta vilis, ne myſterium lucis atrum tenebret atramentum, ne ſecretum Dei habeat indignus & profanus auditor. Si mihi ſilentium ſemper veſtra charitas ſic præberet, ad omnes tractatus mei ſermonis veſter perueniret auditus, ſed Deus noſter

Ioan. 10.

ſter & mihi fiduciam dicendi, & vobis audiendi deſiderium donare dignetur.

Inidem. Sermo LX.

Mat. 15. SI Cananitis mulier clamore ſubito, repentina fide, iuuante Chriſto; & quod perebat, accepit: & quod negabatur, extorſit: ſi Aethiops ſpado arcanum *Acto. 8.* vitalis lauacri præteriens inuenit in via, rapuit in tranſitu, *Acto. 10.* ſi Cornelius Centurio antequam intraret baptiſma, *Luc. 23.* peruenit ad ſpiritum, ſi latro in ipſo momẽto mortis. *Deu. 32.* Paradiſum inuaſit, & vitam vobis, in articulo temporis *Iuxta* quam quæritis, quis negabit? Ex fide ergo accipite *LXX.* fidem, & vt fidei myſterium ſcire poſſitis, acceſſu temporis laborare. Moyſes laturus legem, cælum vocat & terram: ſacerdos quid inuocabit gratiam prolaturus? Ille dixit, attende ad cælum, & loquar: & audiat terra ex ore meo: ego dicam, attende Deus, loquar: & audiat homo verba ex ore meo. Ille dixit, Expectetur ſicut pluuia eloquium meum: & deſcendant ſicut ros verba mea: ego dicam, veniat ſicut ros ſpiritus tuus: & inundet ſicut flumen gratia tua: fiatque nunc cæleſtis verbi vnda ſaliens in vitam æternam. Ille dixit, quia nomen domini inuocaui, date magnificentiam Deo noſtro: ego dicam, quia fidem inuocaui, date credulitatem Deo veſtro. Et quia nauigia corporum noſtrorum quadrageſimæ ſunt curata ieiunio, neceſſe eſt vt placitum fidei, ſymbolum cæleſtis commercij iam dicamus, quatenus ſub certa ſpe per tota mundi æquora, per infidos ſæculi fluctus lucra manſura ſæculis conquiramus. Accipite ergo fidem, expectate rem: quia cui fides non præcedit in ſemine, res ei non ſequitur in fructu. Signate vos. Sermo creat auditum, auditus concipit fidem, credulitatem parturit fides, confeſſionem credulitas nutrit, confeſſio perpetuam dat ſalutem. Hinc eſt quod meo, veſtroque ore occurrit ſic ſibi fides,

des, credulitas ſic amplectitur ſe, ſalus ſe confeſſionis oſculo ſic ſalutat. *Credo in Deum patrem omnipotentem.* Hæc vox totum Trinitatis fatetur & aperit ſacramentum, Deum dicit, non Deos, quia vnum Deum in Trinitate credit Chriſtiana fides, ſcit patrem, ſcit filium, ſcit ſpiritum ſanctum, Deos neſcit. Diuinitas in perſonis trina eſt, ſed vna eſt in Trinitate diuinitas: perſonis Trinitas diſtincta eſt, non eſt diuiſa ſubſtantijs: Deus vnus eſt, ſed Trinitate: Deus ſolus eſt, ſed non ſolitarius: diuinitas nec Trinitate diuiditur, nec confunditur vnitate: hæc ſentit fides cùm dicit. *Credo in Deum*. Mox addidit, *Patrem*. Qui credit patrem eſſe, filium confitetur: qui credit patrem & filium, ætates non ſentiat: gradus non cogitet, non tempora ſuſpicetur, non conceptum quærat, neſciat partum: qui Deum credit, diuina confeſſus eſt, non humana. Sed dicit hæreticus: quomodo pater, ſi non præcedit? quomodo filius, ſi non ſequitur? quomodo non dat initium, qui generat? quomodo quod generatur, principium à generante non ſumit? Hoc ratio docet, hoc natura probat. Erras hæretice, hoc habet humana ratio, non habet hoc diuina: hoc accipit natura mundi, deitatis non recipit hoc natura, fragilitas humana concipitur, & concipit parturitur, & parturit: generatur, & generat: accipit initium, & dat finem: mortem ſuſcipit, & refundit: & reſeruat in ſobole quicquid ſuæ conditionis eſt, & naturæ, Deus verò pater non genuit in tempore, quia tempus ignorat: non dedit initium, qui initium neſcit: non transfundit finem, qui non habet finem: ſed ſic genuit ex ſe filium, vt totum quod in ſe erat, eſſet: & maneret in filio. Honor geniti, generantis honor eſt: perfectio geniti, generantis forma eſt; minoratio geniti reuelat ad generantis iniuriam. Sed hæc audiens, hæretice non dicas quomodo iſta ſint: dixiſti Deum; crediſtis patrem; omnipotentem confeſ-

ſus es:ſi dubitas, mentitus es: credo ſi dicis, quomodo non credis, ſed diſcutis? ſi putas impoſſibile, omnipotentiam quam confeſſus es, ſuſtuliſti: ſed nos qui patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum vnius maieſtatis, & gloriæ confitemur, fidem dominici corporis iam loquamur. *Et in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum Dominum noſtrum.* Poſteaquam Dei filius ſicut pluuia in vellus toto diuinitatis vnguento noſtram ſe fudit in carnem, ab vnguento nuncupatus eſt Chriſtus. & huius nominis extitit ſolus auctor, qui ſic Deo ſuperfuſus eſt, & infuſus, vt homo, Deusque eſſet vnus Deus. Hoc ergo vnguenti nomen effudit in nos, qui à Chriſto dicimur Chriſtiani: & impletum eſt illud quod canta-
Canti. 1. tur in Canticis Canticorum. Vnguentum effuſum eſt nomen tuum. *Et in Chriſtum Ieſum filium eius.* Illud ſacramenti nomen eſt, hoc triumphi: nam ſicut à Deo vnctus nomen ſortitur ex vnguine, ita cùm ſalutem perditam mundo reddidit, à ſaluando nomen ſaluatoris aſſumit. Sæpe iam diximus, quòd Ieſus Hæbraica lingua dicitur, Saluator dicitur hoc Latina. *Et in Chriſtum Ieſum filium eius.* Cuius? vtique Dei patris; cùm dicis ergo in Ieſum filium eius, confiteris Ieſum qui natus eſt de Maria Dei eſſe filium. Caue ergo ne amplius ſentias in Chriſto quòd homo fuit, ſed ſem-
2. Cor. 5. per quòd Deus ſit, confitere: Apoſtolo ſic dicente: Et ſi nouimus Chriſtum ſecundum carnem, ſed iam nunc non nouimus. *Vnicum dominum noſtrum.* Hoc conuenit ad vtrunque; quia & vnicus patris eſt, & vnicus Dominus noſter eſt: alij filij, alij domini eſſe per gratiã perceperunt: ſolus Chriſtus eſſe filius, eſſe dominus, habet,
Mat. 1. & poſſidet per naturam. *Qui natus eſt de Spiritu ſancto*
Ioan. 4. *ex Maria Virgine.* Si iuxta Euangeliſtam quod in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt, quia Deus ſpiritus eſt, hæreticus iam Deum natum virgines confiteatur ex carne: neque amplius cæleſte myſterium, virginitatis partum, trahat ad conceptum mundi, ad terrenæ fragili-
tatis

tatis iniuriam. *Qui ſub Pontio Pilato crucifixus eſt & ſepultus.* Nomen iudicis, audis vt tēpus paſſionis agnoſcas: audis crucifixum, vt ex mortis ignominia magnitudinem ſentias charitatis; mortemque quæ per lignum venit, mortificatam ſcias eſſe per lignum: & credas maiora tibi eſſe reddita per crucis arborē, quam perdidiſſe te per Paradiſi arborem ſuſpirabas: ſepultum dicis. vt veram carnem Chriſti, mortemque non perfunctoriam probet confeſſio ſepulturæ, mortem ſuſcepiſſe & viciſſe, intraſſe inferos & redijſſe, veniſſe in iura tartari, & tartari iura ſoluiſſe, non eſt fragilitas, ſed poteſtas. Confiteris *die tertia reſurrexiſſe*, vt intelligas reſurrectionem Chriſti totius Trinitatis fuiſſe victoriam. Dicis *aſcendiſſe in cælos*, vt cœli dominum credas: vt vnde venerat redijſſe fatearis, quia ſuperato diabolo, calcata morte, liberato mūdo, ſuper cęlos triumphat Chriſtus, qui victus putabatur in terris. Clamas, *Sedet ad dexteram patris*. Vt quia patris & filii vna eſt deitas, par poteſtas, in cæleſtis confeſſu nulla ſit ſiniſtrę ſeſſionis iniuria. *Inde venturus eſt iudicare viuos & mortuos*. Quia veniente Chriſto reſurgent mortui, ſiſtentur viui, vt pariter cauſas reddant de ſuorum ratione factorum, Et quia dominici corporis iam diximus ſacramentum, ad confitendum deitatem ſpiritus perueniamus. *Credimus in Spiritum ſanctum.* Quem Deum nobis inclamat vox diuina: cùm dicit, Quia Deus ſpiritus eſt. *Ioan. 4.* *Credimus in ſanctum ſpiritum.* Quem Propheta cooperatorem patris & filii ſic decantat. Verbo Domini cœli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnia virtus eorum. *Pſal. 32.* Totus Deus, totaque Dei virtus eſt, qui creator cæleſtium probatur eſſe virtutum. *Credimus ſanctam Eccleſiam*, Quam ſic in ſe ſuſcepit Chriſtus, vt ea diuinitatis ſuæ faceret eſſe conſortem. *Credimus remiſſionem peccatorum.* Quia qui per Chriſtum, & Eccleſiam in nouum hominem fuerit natus, veteris delicti nil habebit. *Credimus carnis reſurrectionem*. Vt creda-

mus paſſionis mortis, reſurrectionis Chriſti hanc fuiſſe cauſam, vt nos reſurgeremus ex mortuis. Reſurget caro, reſurget, vt ipſi ſumus, vt agnitio maneat perſonarum, vt & martyr de perſecutoris pœna lætitiam ſumat, & perſecutor ſumat de martyris honore ſupplicium. *Credimus vitam æternam*. Quia poſt reſurrectionem nec bonorum finis eſt, nec malorum. Signate vos. Fidem quam credimus & docemus, non atramento, ſed ſpiritu, committamus pectori, non chartæ demus memoriæ, non libro, ne diuinum munus violent res humanæ, ne cæleſte ſecretum arbiter prophanus aſſumat: ne quod eſt credentibus ad vitam, exiſtat perfidis ad ruinam. Sollippientibus oculis non lucem tribuit, ſed tenebras: vinum vires febrientium non reparat, ſed eneruat: ſine medico vitæ poculum fit lethale, ſic perfidis pernicioſum eſt ſine fide fidei ſacramentum. Sicut dicit Apoſtolus, capiatur fides ex auditu: *Rom. 10.* auditus autem capiatur ex verbo, & vitæ placitum, pactum fidei, lex ſalutis non hæreat moriturus, ſed viuis ſenſibus aſſignatur.

Inidem. *Sermo LXI.*

Acto. 3. NIſi me ſolaretur beati Pauli ſubita & inopinata conuerſio, vix crederem tam facile vos de terrena labe in cæleſtem poſſe gloriam cõmutari. Illum namque de perſecutore mox Apoſtolorum præſtitit repentina confeſſio, & Eccleſiæ dedit inſignem magiſtrum, quem furentem Chriſtiani nominis inuenerat *Acto. 8.* vaſtatorem. Nec minus animat me illius ſpadonis exemplum, quem fides ante rapuit ad gratiam, quàm currus ad India, domumque reuocaret. Accedit illud *Luc. 23.* etiam latronis mirabile documentum, qui nũc rapuit paradiſum, quando latrocinij ſui pœnas eſt appenſus, vt ſolueret. Vnde nos filioli, quia ſic tempus veſtræ regenerationis aptaſtis, vt neque nos poſſimus dicere,

quod

quod neceſſe eſt, neq; vos poſſitis quod oportet audi
re fidem fidei committentes tradimus breuiter, quod
latiùs commendare non poſſumus. Nam quemadmo-
dum exponentibus nobis poteſtis cognoſcere ſymboli
ſacramentum, qui ipſum ſymbolum memoria capere
vix valetis? Hoc monemus ſolum, ne quis committat
literis, quod eſt cordi mandaturus vt credat: Apoſtolo
ſic monente, Corde creditur ad iuſtitiam, ore autem *Rom. 10.*
confeſſio fit ad ſalutem. Audituri formam fidei, credu
litatis normam, confeſſionis ordinem, parate ſimul
corporis & cordis auditum. Sicut fons ore anguſto ma
nus magnis fluuiorum laticibus ampliatur, ſic fides
ſymboli breuiato ſermone credulitatis latiſſimos dat
meatus. Et ſicut radix altè fixa in excelſum germen ſe
protendit, fides ſic radicata pectoris in profundo in
excelſum credulitatis cacumen attollitur. Ergo de cor
dibus veſtris expurgate perfidiæ cœnum, vt pura per
vos fidei fluenta percurrant: incredulitatis frutera in
vobis radicitus amputate, vt excreſcant ad alta credu-
litatis veſtræ robuſta plantaria. Et quia, auctore Apo-
ſtolo, corde creditur ad iuſtitiam, ore confeſſio fit ad *Rom. 10.*
ſalutem, in confeſſionis vocem modo date quod iam
corde creditis. *Credo in Deum Patrem omnipotentem*.
Qui credit in Deum, Deum diſcutere uon præſumat:
Deus quòd ſit, ſufficit ſcire: qui requirit vnde ſit,
quantus ſit Deus, Deus quid ſit, hic neſcit; ſol impor-
tunum tenebrat aſpectum, ad Deum inconceſſus cæ-
catur acceſſus: Deum qui vult videre, viſionis eius di-
ſcat tenere menſuram: Deum ſuum qui vult ſcire, ne-
ſciat gentium Deos: qui Deos dicit, cōtradicit Deo. Ser
uire vni libertas eſt captiuitas multis. Quem Deũ con-
feſſus es, crede patrem, vt credens patrem, eſſe filium
diſcas, dicens filium, genitum cognoſcas eſſe de patre,
cognoſcens, de patre genitum, quomodo ſit genitus
non requiras: quia dixiſti, *Credo in Deum patrem omni-
potentem*. Omnipotens poteſt omnia, &, ſi omnia

poteſt quod in ſe, ex ſe, & ſemper ſecum habeat filium quis negabit? Generatio Dei initium non habet, neſcit finem, non admittit exceſſum: quando in genitore genitus permanet, & in genitore genitus permanere pſiſtit: dicente ipſo domino. Ego in patre, & pater in me eſt. Ego & pater vnum ſumus. Cõfeſſus es patrem, confeſſus es filium, confeſſus es diuinitatis arcanum, confitere incarnationis dominicæ ſacramentum. *Et in Chriſtum Ieſum filium eius.* Chriſtus à ſuperno vocatur vnguento: eſt enim tota plenitudine diuinitatis infuſus: Ieſus nomen eſt à ſalute, quod nomen omne quod in cęlo, quod in inferno eſt, tremens, genuflexum, ſummiſſo vertice confitetur. *Et in Chriſtum Ieſum filium eius vnicum dominum noſtrum.* Vt patris, & filii, eſt nobis vna Deitas, ita dominatio vna ſit nobis, *Qui natus eſt de ſpiritu ſancto ex Maria Virgine.* Spiritus & virgo copula terrena non eſt cæleſte, ſed eſt ſecretum; hinc eſt, quod naſcitur eſt diuinum. Ergo quòd natus eſt, confitẽdum eſt, quomodo natus eſt, tacendum eſt, quia quod ſecretum eſt, ferri non poteſt; quod clauſum eſt, neſcit aperiri; quod ſingulare eſt, non refertur exemplo. *Qui ſub Pontio Pilato crucifixus eſt & ſepultus.* Iudicis nomen audis, ne tempus ignores; Crucifixum audis, vt tibi mortis qualitas innoteſcat; & intelligas quid impenderit tibi, qui propter te pœnam tantæ mortis excepit. Audis ſepultum, vt ſcias mortem non fuiſſe perfunctoriam, ſed veracem. Mori nolle eſt timoris humani, diuinæ virtutis eſt ſurrexiſſe de morte, hic ergo non offendat mortis auditus, vbi reſurrectionis gloria abſcondit mortis iniuriam. *Tertia die reſurrexit.* Quia hominis eſt quod moritur; Trinitas eſt quod reſurgit. *Aſcendit in cælos.* Hominem ferens illò, vbi ſemper manſit. *Sedet ad dexteram patris.* Ad dexteram ſedet, quia habet deitas nil ſiniſtrum. *Inde venturus eſt iudicare viuos & mortuos.* Iudicabit viuos & mortuos, quia reſurgent ad iudicium, qui non putantur eſſe poſt mortem, quos

Marginal notes: Ioan. 13. Ioan. 10. Philip. 2.

quos gentilitas exiſtimat periiſſe cum ſæculo. *Credo in ſpiritum ſanctum*. Vt in patre & filio, & ſpiritu ſancto vnam credas & intelligas eſſe deitatem. *Credo ſanctam Eccleſiam.* Vt confitearis Eccleſiam Chriſti ſponſam in perpetua Chriſti ſocietatem manſuram. *Credo remiſſionem peccatorum. Carnis reſurrectionem*. Qui remiſſionem peccatorum, qui carnis reſurrectionem non credit, aufert veniam ſibi, ipſe ſibi ſubtrahit vitam. Quod audiſtis & credidiſtis, quod confeſſi eſtis, cor habeat, memoria teneat, charta neſciat, ſcriptor ignoret, ne ſacramentum fidei deriuetur arcanum. Deus qui vobis ſacramentum fidei & audire dedit, & credere, ipſe vos æternam peruenire faciat ad ſalutem.

In idem. Sermo LXII.

NVtritor pius niſi totus fuerit redactus in paruulum, nunquam paruulum perfectum perducit in virum denique tũc vocem tenuat. verba ponit, agit nutibus, ſenſus ſeponit, infirmat viſcera, abiicit vires, membra diſſoluit, greſſum tardat, geſtit non ambulare, ſed repere; ridere ſimulat, timere fingit, flere mentitur, quia eſt in illo mendacium pietas, deſipuiſſe prudentia eſt, eſt infirmitas virtus. Hoc reor beatum Paulum feciſſe, cùm dicit; Factus ſum paruulus in medio veſtri, tanquam ſi nutrix foueat filios ſuos. Sed fortè aliquis ſtupeat, cùm videat nutriculum iſta faciẽtem; non irridet ſi eſt parens, ſi pater eſt non miratur; hoc ſtultitiam dicere non poteſt, qui ſcit amare, Vnde vos iam patres, iam fortes, iam prudentes deprecor, vt me patiamini paruulis domini mei dependere debitæ nutritionis obſequia; & blandimentis hodie magis congrua, quàm peritiæ verba depromere; non quadrare, ſed liquare ſermones; & eos adhuc teneris faucibus in modum lactis effundere; docente Apoſtolo, Lac vobis potum dedi, non eſcam, mutare voces, amare varios

1.Theſ.2.

1.Cor.3.

affectus,& quid plura? mente,corde,corpore,imbecil-lis paruulorum mentibus occupari. Sed iam vos Eccleſiæ pia germina prophetico ſermone compello. Ve-

Pſal. 33. nite filij, audite me: imò per me,& per meam vocem, iuſſa veri genitoris audite: quia vos meo ore Deus vocat. Venite filij: quo venite? & ad quid? Timorem Domini, inquit, docebo vos. Et quis veniat ad timorem? ille qui vult vitam, ille qui cupit videre dies bonos: ille qui vult bonum facere, fugere malum: ille qui poſt carnis & ſpiritus conflictum quietem diuinæ pacis deſiderat obtinere, Venite filij, audite me: timorem domini, inquit, docebo vos. Quis eſt homo qui vult vitam, & cupit dies videre bonos? prohibe linguã tuã à malo,& labia tua ne loquantur dolum. Sicut antem vitiant crimina conſcientiam, ſic dolus labia polluit, linguã maledicta contaminant; ac ſic Deo confiteri non

Rom. 10. poteſt labijs inquinatus & lingua. Et quia corde creditur ad iuſtitiam, ore confeſſio fit ad ſalutem, ſanctificate corda, mundate labia, iuſtificate linguam, vt vox fide baiula de puro pectore toto ſanctitatis procedat exemplo. Signate vos, Placidum uel pactum, quod lucri ſpes venictis continet? vel futuri ſymbolum nuncupari contractu etiam docemur humano: quod tamen ſymbolum inter duos firmat ſemper geminata cõſcriptio, & in ſtipulatione cautum reddit humana cautela, ne cui ſurrepat, ne quem decipiat perfidia contractibus ſemper inimica; ſed hoc inter homines, inter quos fraus, aut à quo facta eſt, aut cui facta eſt ſemper læditur: inter Deum verò & homines ſymbolum fidei ſola fidę firmatur: non literę, ſed ſpiritui creditur: & mandatur cordi, non chartæ: quia diuinum creditũ humana non indiget cautione. Deus facere fraudẽ neſcit, pati non poteſt; quia non excluditur tẽpore, nõ ætate vincitur, occultatione non fallitur, videt abſcondita, furata tenet, negata poſſidet. Deo ſalua eſt ratio ſua ſemper, quia ille quod credidit vbi pereat non eſt; ac ſic homini,

mini, non Deo, neganti perit, non perit fœneranti. Sed dicis, qui falli non poteſt, quid eſt quod exigit p acitum? quid ſymbolum quærit? Quærit ille propter te; non propter ſe; non quia ille dubitat, ſed vt tu credas: quærit ſymbolum, quia qui ad tuam ſortem venit, ad tuũ nõ dedignatur venire cõtractũ; quærit ſymb lum, quia qui cùm totum ſemper ipſe commoda vult deberi; quærit ſymbolum, quia te modò non ad rem reuocat, ſed ad fidem, & per placitum præſens futurum pertrahit, & inuitat ad lucrum: Hoc Apoſtolus commemorat, cum dicit: Ex fide in fidem. Et alibi. Iuſtus ex fide viuit. Nemo ergo immemor ſymboli ſit; nemo initi cũ Deo placiti ſit oblitus: nemo cùm fidẽ modo ſuſceperit, rem requirat; cùm ad ſpem venerit, quare non mox ſperata percipiat, conquiratur; Audi Apoſtolum dicentem. Spe ſalui facti ſumus; ſpes autem quæ uidetur, non eſt ſpes; quod enim uidet quis, quid ſperat? ſi autem quod non uidemus, ſperamus, per patientiam expectamus. Spes ad futura tendit; fides ad promiſſa tranſmittit; cùm res uenerint, aduenerint & promiſſa, ſpes deſinit, fides ceſſat. Dulcis eſt Epiſtola, ſed vſque dum ueniat ipſe qui miſit, neceſſarium chirographum, ſed uſq; ad debiti redditionem; grati flores, ſed uſque dum ueniatur ad poma, ſed præſentia epiſtolam delet, rumpit ſolutio cautionem, flores conſumuntur à pomis; & ideo te ſuperni patris filium, hæredẽ Dei, cohæredẽ Chriſti, participẽ regni cęleſtis, conſeſſorem diuini iudicis, cęli incolam, Paradiſi poſſeſſorem, modò deſignatũ te fide noueris; modò ſpe non renoueris te promotum. Et ideo ſuſcipite fidem, tenete ſpem, dicite ſymbolum, vt ad rem & ad illa valeatis bona, quę prædiximus peruenire. Signate uos. Hodie homo repræſentata eſt Deo anima tua. *Credo in Deum.* Quæ diu antè dicebat Deum, ſed neſciebat, uocabat Deũ ſed ignorabat, ignorabat vtique, quẽ taliter p lapides & ligna reqrebat, dicat ergo modò, dicat. *Credo*

Rom. 1. *Heb. 10.* *Rom. 8.*

in Deum

in Deum patrem omnipotentem. Quæ diu cùm videret lapides, cui crederet non videbat: ſed eſt verè Deus, qui te præſtitit non videndo videre, quem videndo dij gen-
Ioan. 9. tium fecerant non videre. Audi dicentem dominum: In iudicium veni in hunc mundum, vt qui non vident, videant: & videntes, cæci fiant. *Credo in Deum patrem.* Ineſt Deo pietas, eſt in Deo ſemper affectio, paternitas permanet apud illum: ſemper ergo filium fuiſſe credas, ne patrem ſemper non fuiſſe blaſphemes. Sed dicis, ſi genuit, quomodo ſemper habuit? quomodo genuit? Qui interrogas, fidem denegas, quam fateris, credo dixiſti: ſi credis, vnde venit quomodo? quomodo ſermo dubitantis eſt, non credentis. Credo, dixiſti, in Deum patrem omnipotentem: ſi eſt quod non poteſt, omnipotens non eſt: ſed tu illum genuiſſe ex aliquo filium putas, quem totum feciſſe confiteris ex nihilo: ex aliquo vtique ſi ex tempore: quòd ſi pater tempus non capit, filius initium neſcit. Sed quàm miſerum, vt tu illum facias temporalem, qui te præſtitit ſempiternum? Non ergo conceptione temporum, non paſſione viſcerum, ſed pater filium generat nobis dum reuelat. *Et in Christum Ieſum filium eius vnicum dominum noſtrum.* Attende homo qua reuerentia tibi fides inſinuatur & traditur: audi patrem, vt ſentias, intelligas, credas, non diſcutias filium: & quia eſt, confitearis: non vnde, & quando, & quomodo ſit, temerarius perſcrutator inquiras. Hinc eſt quòd tibi cæleſtis ſermo, vt annunciet patrem, mox te ad Chriſtum, ad Ieſum, ad filium, ad vnicum dominum noſtrum tota mente trãſmittit, vt cùm videris eius, quæ ſunt humana te nec aſſequi poſſe, nec æſtimare, nec capere, non audeas eius quæ ſunt diuina contingere. *Quia natus eſt de ſpiritu ſancto ex Maria Virgine.* Age homo, ſi tamen homo, progredere corde tuo, conſurge mente tua, dilatare ſenſibus tuis, arripe ingenij tui acumina, excita ſcientiæ tuæ vires: quicquid in te rationis eſt exuſcita, examina, diſcute,

ſcute, perſcrutare:& tunc ſtupenti mundo ſolus aperi quid eſt, quod ſpiritus generat: Virgo concipit. Virgo patit, permanet Virgo poſt partum, quemadmodum fit verbum caro, Deus homo, homo transfertur in Deum: quemadmodum cunabula capiunt, quem non capit cœlum: quemadmodum portatur humeris, orbem qui ſuſtinet totum: quare ipſe qui fecit omnia, inſtinuit vniuerſa, cuncta moderatur, de te naſci, à te regi voluit, inſtituit nutriri, vt te parente viueret, cuius ante deſpexerat ſeruitutem:& ſi hoc potueris de repoſito diuinitatis attingere & proferre de deiatis arcano, tunc interius accede, aſcende altius, licentius intuere, & tūc patris tempora, initia filij, exploratur nouus, ſingularis inuentor, proditor diuinitatis exponet: æſto maior Iſaia, qui dixit: Sicut ouis ad occiſionem ductus *Eſa. 53.*
eſt, & ſicut agnus coram tondente ſe ſine voce, ſic non aperuit os ſuum: in humilitate iudicium eius ablatum eſt, generationem eius quis enarrabit? Cuius? huius generationem qui ſicut ouis ad occiſionem ductus eſt. Si Chriſti humana generatio extitit, ſi diuina:& ſi vt generatur narrari non poteſt, quæ te homo vnda, qui te fluctus, ad iſtud naufragium pertulerunt? qui te ſpiritus per aera volitare impulit ad ruinam? Pater, Filius, & Spiritus ſanctus, vna deitas, vna virtus, vna ſempiternitas, maieſtas vna; quicquid autem filius minoratur, accipit, neſcit, mei eſt corporis, nō ſubſtantiæ ſuæ. Aut miratis homo, quia patrem vocat in cęlo: qui matrem habere dignatur in terra? *Qui ſub Pontio Pilato crucifixus & ſepultus.* Quare homo, qui in ſe æqualis eſt patri, hoc ſolum quod in te minor eſſe voluit, accuſas? quem audis ſedente Pilato aſtare, cognoſcente Pilato iudicari: quare hoc ſolum accipis, addici accuſantibus criminoſis? reo pronunciante damnari? Sed ille de carne tua naſci voluit, tuis voluit vberibus occupari, iacere in tuo pectore, tuis voluit humeris baiulari, qui ſemper à te amari voluit, non timeri. Require quid in le-

ge man-

ge mandauerit primum, & quid in gratiam quæſierit, tunc videbis, Interrogatus Dominus, ſicut Euangeliſta dixit: quod eſſe mandatum in lege primum, ait: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua: hinc eſt quod ad cor tuum venit, & ad mentem tuam, quia animo, corde, corpore à te ab initio diligi perquiſiuit. *Qui ſub Pontio Pilato crucifixus eſt & ſepultus.* Hucuſque Iudæus, ſequitur hæreticus: expectet ad priora illorum, nullus accedat, quia Chriſti paſcuntur & ſaginantur iniurijs: ſed vos filioli audite, vt poſt paſſionem mortis, ſepulturæ mœrorem reſurrectionis gaudijs effugetis. *Tertia die reſurrexit.* Vt eſſet noſtri corporis reſurrectio, virtus, gratia, beneficium Trinitatis. *Aſcendit in cælos.* Per me, qui per ſe nunquam defuit cælo. *Sedet ad dexteram patris.* Diuinæ virtutis ordine, non honoris humani. Diximus, ſic filius à dexteris ſedet, vt nunquam pater ſedeat à ſiniſtris. *Inde venturus eſt iudicare viuos, & mortuos.* Et quid debet iudici mors? hinc eſt quòd reſurgit, vt debeat. *Credo in ſpiritum ſanctum.* Hunc in quem credit, negat: qui ſpiritum ſanctum negat. *In ſanctam Eccleſiam.* Quia Eccleſia in Chriſto, & in Eccleſia Chriſtus eſt: qui ergo Eccleſiam fatetur, in Eccleſiam ſe confeſſus eſt credidiſſe. *Remiſſionem peccatorum.* Da tibi homo veniam tu credendo, qui ad omnia peccata dilapſus es deſperando. *Carnis reſurrectionem.* Hoc eſt totum fidei documentum: ſi carnem, quę corrupta eſt, quæ putrefacta eſt, quæ perijt, per Deum reſnrgere, repaginari, redire poſſe credas, quem poſſe omnia, quando omnipotentem confeſſus es, tunc iuraſti. *Vitam æternam.* Bene addidit vitam æternam, vt ſe reſurrecturum crederet, qui reſurget per ipſum, qui eum Deo patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat, nunc & ſemper, & per immortalia ſæcula ſæculorum, Amen.

Mat. 22.

De Lazaro à mortuis ſuſcitato. Sermo. LXIII.

POſt Apoſtolicam lectionem cupientibus nobis ad
Euangelicas redire virtutes, mox Lazarus ab in-
feris reuerſus occurrit, apportans vincendę mortis for
mam, deferens reſurrectionis exemplum. Si ergo
placet, priuſquã ingrediamur pelagus lectionis, priuſ-
quam aggrediamur quæſtionum fluctus, antequam fa
cti talis altitudinem penetremus, reſurrectionis tãtum
contemplemur aſpectum: quia hoc ſignum videmus
eſſe ſignorum, virtutum cernimus eſſe virtutem, mira-
bilium eſſe mirificentiam peruidemus. Suſcitauerat
Dominus filiam Lairi principis ſynagogæ, ſed adhuc *Mar. 5.*
funere calente, ſed adhuc mediante morte, corpore
adhuc præſente, adhuc inter homines homine moran
te, adhuc viante ſpiritu, adhuc anima clauſtra tartari
neſciente, ac ne multis, ſic mortuæ vitam reddidit, vt
ius maneret inferni. Suſcitauit & vnicum matris: ſed *Luc. 7.*
ſic, vt retineret pheretrũ, vt anticiparet ſepulchrum,
vt corruptionem ſuſpendere: & præueniret fœtorem,
vt antè mortuo vitam redderet, quàm tota mortuus iu
ra mortis intraret: circa Lazarum verò quod geritur,
totum ſingulare eſt: cuius mors, cuius reſurrectio com
mune nil habet cum prædictis: quem circa & vis tota
mortis impleta eſt & forma reſurrectionis plena re-
ſplẽdet: audeo, & dico totum rapuiſſet reſurrectionis
dominicæ ſacramentũ, triduanus ab inferis Lazarus
ſi rediiſſet; nam Chriſtus rediit triduanus, vt domi
nus, Lazarus reuocatur quattriduanus vt ſeruus. Sed
ad probanda quæ diximus, iam prælibemus aliqua le-
ctionis. *Miſerunt, inquit, ſorores eius ad Dominum, dicentes.* *Ioan. 11.*
Domine, ecce quem amas infirmatur. Sic dicentes affe-
ctum pulſant, interpellant amorem, conueniunt cha-
ritatem, neceſſitudinem neceſſitudine geſtiunt ſub-
mouere: ſed Chriſtus cui plus eſt mortẽ vincere, quam
remo-

remouere languorem; cuius amare illud eſt, non vt di lectum alleuet, ſed ab inferis vt reducat; dilecto non languoris medicinam, ſed reſurrectionis gloriā mox parauit: denique. *Vt audiuit infirmari Lazarum*, ſicùt dicit Euangeliſtà, *manſit in eodem loco duobus diebus*. Videtis quemadmodum dat locum morti, licentiam dat ſepulchro, corruptioni poſſe permittit; negat nil putredini, nil fœtori; atque vt tartarus rapiat, trahat, habeat, admittit; atque agit vt humana ſpes tota pereat, & tota vis mundanæ deſperationis accedat; quatenus quod facturus eſt diuinum ſit, non humanum. Tantum autem in loco expectatione mortis reſidet, vt & mortuum ipſe nunciet; & tunc ad Lazarum denunciet ſe venire. Ait enim, *Lazarus mortuus eſt, & gaudeo*. Hoc eſt amaſſe? gaudebat Chriſtus, quia meror mortis vertendus mox erat reſurrectionis in gaudium. *Et gaudeo propter vos*. Quare propter vos? quia in morte & reſurrectione Lazari, figura tota mortis, & reſurrectionis dominicę pingebatur; & quod erat ſecuturum mox in domino, iam præcedebat in ſeruo. Dicebat ſemel, &
Mat. 20. iterū diſcipulis ſuis; Ecce aſcendimus Hieroſolymam, & filius hominis tradetur Principibus ſacerdotum & Scribis; & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus & deludendum & flagellandum, & ad crucifigendum; & iſta dicens, videbat eos fieri ſatis dubios, ſatis triſtes, ſatis conſolationis extorres; & nouerat eos ita opprimendos eſſe ipſo pondere paſſionis, vt nihil in eis ex vita, nihil in eis ex fide, nihil in eis remanere poſſet ex luce; ſed tota penè perfidiæ nocte fuſcandos. Et ideo mortē Lazari vſque ad quattriduanum tempus protendit, vſque ad fœtorem præualere permittit, vt diſcipuli dubium non haberent, eſſe dominum poſt triduum adhuc recentem ſurgere, cūm ſeruum vidiſſent poſt quattriduanum ſurgere iam fœtentem; & crederent illum facilè poſſe ſibi vitam reddere, qui alium taliter reuocarat ad vitam. Hinc eſt quod dicit;

Gaudeo propter vos, vt credatis. Neceſſe ergo erat vt & mors Lazari cum Lazaro & diſcipulorum fides conſurgeret cum ſepulto. *Quoniam non eram ibi*. Et erat locus vbi non erat Chriſtus? & quomodo non erat ibi, vnde mortuum Lazarum diſcipulis nunciabat? Fratres, erat ibi Chriſtus Deus, ſed ibi nō erat homo Chriſtus; erat ibi Chriſtus Deus cùm moreretur Lazarus, ſed tunc ad mortuum venturus erat Chriſtus, quando erat mortem Chriſtus dominus ſubiturus; dicebat itaque, *Quoniam non eram ibi*. Hoc eſt in morte, in ſepulchro, in inferno, vbi per me, & meam mortem poteſtas tota mortis eſt ſubruenda. *Martha, inquit, vt audiuit quia Ieſus venit, occurrit, illi dicens, Domine, ſi hic fuiſſes, frater meus non fuiſſet mortuus*. Mulier, & Deum confiteris, & dicis, ſi hic fuiſſes? Deum nec abſentant loca, nec tempora repræſentant. Non moreretur Lazarus ſi dominus fuiſſet ibi, qui erat ibi, ſed ſi in Paradiſo tu mulier non fuiſſes; mulier tu quæſiſti lachrymas, tu inueniſti gemitus; tu mortem gulæ præcio comparaſti, & accuſas abſentiam Dei, quando cauſam mortis fuiſſe tuam præſentiam non recuſas? Mors quando à te prouiſa eſt tunc lamentandi materia fuit; nunc verò facta eſt virtutis occaſio, quia tunc ad pœnam peccantis data eſt, nunc permiſſa eſt reſuſcitantis ad gloriam: tunc tartarus inuenit hominem, nunc amittit. Sed iam quære per fidem mulier, quod per perfidiam perdidiſti. *Domine, ſi fuiſſes hic, frater meus non fuiſſet mortuus: ſed & nunc ſcio, quia quæcunque petieris à Deo, dabit tibi Deus*. Hæc mulier nō credit, ſed credere conatur, cuius credulitatem incredulitas confundit. *Quocunque petieris à Deo, dabit tibi Deus*. Deus ex ſe dat, non à ſe petit. Quid affers moras mulier ſupplicandi, cùm iam præſtaturus aſſiſtat; Mulier, iudex ipſe eſt, quem tu deſideras aduocatum; in hoc dantis poteſtas eſt, non neceſſitas eſt rogantis. *Scio, inquit, quia quæcūque petieris à Deo, dabit tibi Deus*. Mulier hoc credere, non eſt credere;

hoc

1.Cor.11. hoc ſcire, neſcire eſt: Probauit hoc Apoſtolus, quia homo quando ſe putat aliquid ſcire, tunc neſcit. Sed iam quid Dominus reſponderit, audiamus. *Reſurget frater tuus.* Et mulier. *Scio, quia reſurget in reſurrectione in nouiſſimo die.* Martha iterum ſcis quod neſcis; ſcis, quia in nouiſſimo die poſſit reſurgere frater tuus; ſed quod & hic poſſit, neſcis; aut fortè Deus qui tunc poteſt ſuſcitare omnes, vnum modo mortuum non poteſt ſuſcitare? Poteſt, poteſt Deus ſuſcitare ad temporale ſignum mortuum vnum, qui tunc omnes mortuos ad vitam perpetem ſuſcitabit. *Scio quacunque petieris à Deo, dabit tibi Deus: & ſcio, quia reſurget in reſurrectione in nouiſſimo die.* Martha, ante te eſt reſurrectio, quam tam longè mitis. *Ego ſum, inquit, reſurrectio.* Et quid eſt, ego ſum reſurrectio? & non, ego reſuſcito? quid eſt? quia ſuſcepit hominem, ſuſcepit mortem, vt qui reſuſcitat iubendo vnum, reſurgendo in ſe reſuſcitet omnes; & quibus Adam puteus mortis extitit, his vitę fons Chriſtus exi-

1.Cor.15. ſtat; & impleatur illud Apoſtoli, Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabuntur. *Ego ſum, inquit, reſurrectio & vita: qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum: credis hoc?* Et mulier, *Vtique domine, ego credidi, & credo, quia tu es Chriſtus filius Dei viui, qui in hunc mundum veniſti.* Qui ad Lazarum venerat, quid ſic occupatur in Martha? quid? vt antè iſta in fide ſurgeret, quam ille reſuſcitaretur in carne. Sic facit qui & viuis & mortuis conſulturus aduenit; nec pertimeſcit faciendi moras, penes quem facti & effectus permanet, & poteſtas. Fratres, patimini hodie differri verbum, ſi deſideratis audire latiùs quæ ſequuntur.

De eodem. Sermo LXIIII.

SIngula ſcripturæ verba ſi libris ſingulis mandarentur, nec ſic myſteria quæ in ipſis ſunt audientibus perlucerét: & quid faciet ſubitus & breuis ſermo, qui in modum fulguris, priuſquam illuſtret oculos, iam refugit: nec dat lucem videntibus, ſed pauorem? Orate ergo, vti quia in ſæculi obſcuritate verſamur, & in carne poſiti noctis tempus agimus, non diei, lucernam nobis verbi ſui Chriſtus accendat, qua præuia myſterij cęleſtis ingrediamur obſcura: & gradu lento perueniamus ad ſcientiæ diuinæ quantam poſſumus charitatem: ſicut illi Magi, qui mentis ſuæ oculos metientes, non audent ſplendori ſolis, aut diuinæ ſe committere claritati, ſed nocte tenerum ſtellæ lumen tenerioribus oculis aſſumētes, ad cubile Chriſti tenerrimum peruenerunt. *Mat.2.* Sed iam ſicut promiſimus, Euangelicæ lectionis quod ſupereſt, exequamur *Martha, inquit, vt audiuit quia Ieſus venit, occurrit illi*. *Joan.11.* Sic ſeruus non fuit, non proximus, non amicus, certè qui aderat conſolator, vt mulier ſola medias per turbas, per caſtrum totum, extra ciuitatem, & luctus tempore, venienti occurreret ſaluatori? Fratres, in his perſonis non cauſę currunt, ſed ſacramenta ſignantur. Mulier currit pro morte, quæ cucurrit ad mortem, feſtinat ad veniam, quę feſtinauit ad culpam: ad redemptorem pium peruenit, ſeductor peſſimus quam præuenit: reſurrectionem quærit, quæ quæſiuit ruinam, & ipſa quę mortem viro attulit, vt vitam viro referat, hęc anhelat. Hinc eſt quòd in loco Chriſtus reſtitit, expectauit Chriſtus, quòd non intrauit turbas, quòd non contendit ad domum, quod non ad ſepulchrum diuertit, quod non ad Lazarum propter quem venerat, feſtinauit: ſed mulierem ſuſtinet, mulierem remoratur, mulierem primam ſuſcepit, quam primam ſuaſor infecit: à muliere perfidiam fugat, ad mulierem reuocat fidem: vt

O quæ

quæ fuit perditionis obſequium, ſalutis eadem ſit miniſtra: & ſit tandem per Deum viuentium mater, quæ per diabolum diu mater extitit mortuorum. Et quia mulier fuerat mali caput, cauſam mortis agit, vt antè crimen diluat, quàm veniam largiatur, antè cauſam tollat, quàm ſententiam ſoluat, & cauet ne vir mulierem, per quam ſemel deceptus eſt, participem refugeret ad vitam: ac ne multis perijſſet mulier, ſi antè ad virum Chriſtus dominus perueniſſet. Hinc eſt fratres, quòd per mulierem naſcitur Chriſtus; hinc eſt quòd virum mulier ſemper vētris ſui ſuſcitat de ſepulchro; vt doloribus reuocet, quem depulit blandimentis; vt flendo reparet, quem perdidit manducando. Denique vbi Martha confeſſa eſt Chriſto, & quicquid ſuæ culpæ non in perſona mulieris pia confeſſione deleuit, mittitur ad Mariam, quia ſine Maria nec fugari mors poterat, nec vita poterat reparari. Veniat Maria, veniat materni nominis baiula, vt videat homó Chriſtum, virginalis vteri habitaſſe ſecretum; quatenus prodeant ab inferis mortui, mortui exeant de ſepulchris, *Ieſus, inquit, vident Mariam plorantem, & Iudæos qui cùm ea venerant plorantes, fremuit ſpiritu, & turbauit ſeipſum, & dixit. Vbi poſuiſtis illum? Reſponderunt, Domine, veni & vide, & lachrymatus eſt Ieſus.* Plorat Maria, plorant Iudæi, plorat & Chriſtus: putàſne ſimili compaſſione? Eſto, quod Maria ſoror fleret; quia nec fratrem retinere potuit, nec morti potuit obuiare; quæ licet eſſet de reſurrectione ſecura, deſtitutione tamen ſolatij præſentis, mora abſentiæ tam longæ, triſtitia diutinæ ſeparationis non potuit non deflere, ſimul quia tam crux, tam funera, tam crudeliſſima imago mortis, quanuis fidelem mentem non potuit non tangere, non mouere; flebant Iudæi & conditionis ſuæ memores, & futuræ vitę deſperatione poſſeſſi. Mors cùm ſatis viuētibus ſit amara, ſatis turbat ipſo exitu, plus cōturbat exemplo; mortuum quotiens quis viderit, totiens ſe morti eiulat de-

ſtinatum.

ſtinatum. Sic de morte non poteſt non dolere mortalis. Quid horum Chriſtus?& ſi nihil horum, quare flebat? certè ipſe qui dixerat, Lazarus mortuus eſt, & gaudeo; de quo gaudet mortuo, ipſum cùm reſuſcitat tunc lamentatur; qui cùm amittit, non flet cùm recipit, tunc deplorat, tunc fundit mortales lachrymas, vitæ ſpiritu cùm refundit. Fratres habet hoc natura corporis humani, vt producat lachrymas vis gaudij, vis mœroris. Quotiens enim viſcera, aut lætitiæ, aut triſtitiæ nimio arctantur impulſu, oculi in lachrimas mox erumpunt. Hinc eſt quòd Chriſtus non dolores mortis, ſed illius lætitiæ recordatione lachrymauit; qui voce ſua, voce vna, omnes eſt mortuos perpetuam ſuſcitaturus ad vitam. Fremit ſpiritu, & tota ſe viſcerum commotione conturbat, quia adhuc ſolum Lazarum, & non iam omnes mortuos ſuſcitabat. Quis ergo ex humana infirmitate exiſtimet hic fleuiſſe Chriſtum, cum cœleſtis pater luxurioſum filium non quandiu abiit, ſed quando recepit tunc deplorat? Chriſtus recipiens fleuit Lazarum, non amittens, denique nõ quando plorantes videt, tunc plorat Chriſtus, ſed quando interrogat, & in reſpondentibus videt fidei nil manere, dixerat: *Vbi poſuiſtis eum? At illi reſponderunt, Domine, veni & vide.* Putauerunt eum neſcire, vbi poſitus eſſet in terra, qui ſciebat vbi illum tartara dira retinerent. Ille ſic interrogans exigebat fidem, ſcientiam porrigebat, vt aſtantes ſciret quod mors, quòd ſepulchrum, quòd corruptio, quòd putredo, quòd fœtor non ex conditione Dei, ſed ex delicto hominis hominibus acceddiſſet. Nam cum dicit, vbi poſuiſtis eum, mulieres increpat, mulieres arguit, hoc eſt, quem ego poſui in Paradiſo, in regione vitæ, ecce vos vbi poſuiſtis eum Sed & Iudæi ad ignorantiam requirentis reſpondebant, *Domine, veni & vide.* Quid? illum iubere mori? quid? iubere illum inferis crederẽt, qui credebant eum quod erat in oculis non videre? qui de lachrymis eius taliter

Luc. 15.

diſputabant? *Qui potuit aperire cæci oculos, quomodo facere non potuit; vt & hic non moreretur?* Potuit facere vt non moreretur, ſed mori permiſit is, qui mortuũ ad ſuam gloriam voluit ſuſcitare: permiſit ad inferna deſcendere, vt appareret Deus ab inferis hominem cùm reducit. Sed Iudæi parebant corda veſtra obſtructiora inferis, viſcera veſtra duriora mortuis, oculi veſtri tetriores ſepulchris, cùm vox quæ patefacit tartara, veſtra non patefacit arcana: cùm iuſſio quæ exuſcitat mortuum, mentes veſtras non ſuſcitat, cùm lux quæ illuſtrat ſepulchrum, veſtram non illuminat cæcitatem. Sed iſta ſufficiant vt cum Chriſto reſurgentis Lazari gloriam patentius videre poſſimus.

De eodem. *Sermo LXV.*

QVoniam mortem Lazari, Mariæ fletus, lachrymas Marthæ, Iudæorum planctus iam perſtrinximus ſermone geminato, nunc exoneremus animos, abijciamus curas, exoccupemus ſenſus, vt reſurrectionis tantæ gaudia totis mentibus & capere & audire poſſumus, Euangeliſta veniſſe ad monumẽtum ſic prædicat ſaluatorem. *Ieſus, inquit, rurſus fremens in ſemetipſo, venit ad monumentum: erat autem ſpelunca, & lapis ſuperpoſitus erat ei. Ieſus fremens venit ad monumentum.* Fremit Chriſtus, vt caro reuiuiſcat: fremit vita, vt mors fugetur: fremit Deus, vt reſurgat homo: fremit indulgentia, ne ſententia contradicat: fremit Chriſtus debellans mortem, quia non poteſt non fremere, qui ſingularem rapit de hoſte victoriam: quod autem dixit, *Rurſus fremens.* Fremit rurſum. vt geminata reſurrectionis demonſtret inſignia; quia voce Chriſti ſicut mortui corpore de ſepulchris ſuſcitantur ad vitam, perfidia mortui ad vitam fidei ſic reſurgunt. *Erat, inqnit, ſpelunca.* Dixiſſe ſuffecerat, veniſſe ad monumentum

Ioan. 11.

mentum: quid eſt quod tantopere ſpeluncam Euangeliſta commemorat? Spelunca planè, vbi hominem diaboli latrocinium collocauit: ſpelunca, vbi virum fraus condidit mulieris: ſpelunca, vbi Dei blaſma mortis rapacitas includebat. *Et lapis ſuperpoſitus erat ei.* Duræ mortis ianua durior duriſſimo lapide claudebatur: ſed plorans quid proficit ad ſepulchrum, quando ſic duros & congeſtos obices non penetrat vox plorantis? Chriſtiani ploremus Deo pro peccatis noſtris, & mortuis non audientibus cum gentibus non ploremus. *Ait Ieſus, tollite lapidem.* Inter diuinas virtutes humanum Chriſtus requirit auxilium? non ſufficit amouere lapidem, qui mortem ſufficit effugare? ſepulchri clauſtra reſerare non valet, qui portas tartari præualet aperire? Dixerat per Prophetam: Auferam cor lapideum de carne eorũ, & dabo eis cor carneum: præcepit ergo, vt Iudæi ex ſe cor lapideum tollant, euoluant perfidiæ ſaxum, ſilicem duræ incredulitatis excludant, quatenus animæ per infidelitatem mortuæ de ſepulchro pectoris proſilirent: & non tantum ſurrexiſſe Lazarum, quantum ſe Lazaro conſurrexiſſe gauderent. *Tollite lapidem.* Tollite miſeræ humanitatis obſequium, vt diuinitatis beatæ opera nunc clareſcant. *Tollite lapidem.* Quem poſuiſtis vos, vt hominem quem ego poſuiſti, nunc reponam. *Reſpondit Martha, Domine, iam fœtet.* Mulier & quod fętet cuius eſt? *Iam fœtet.* Modo ad te pertinet, quod à te venit, ad ſepulchrum non ſentires fętorem, ſi in Paradiſo ſuaſorem noluiſſes audire. *Iam fœtet.* Quod perditori fœtet, non fœtet creatori. *Iam fœtet.* Quod horret alieni operis euerſor, amator ſui operis non abhorret. Sed dicendo ſic, teſtaris mortem, quam tu mulier intuliſti: fętorem clama, vt plena mors audientibus innoteſcat quatenus quod reſurget Lazarus, redeuntis ſit ſpiritus, non latentis: Diuinæ virtutis ſit, non ſit artis humanæ: neque Iudæi, qui nos dicunt in principe dæmo-

Ezec. 11.

Mat.

niorum eiicere dæmones, iterum dicant nos non imperio Dei, ſed humano præſidio mortuos ſuſcitare. *Iam fœtet, quatriduanus eſt.* Dicit & tempus, vt ſciant, quia auctor eſt temporum, cui tempora nulla præſcribunt. *Iam fœtet, quatriduanus eſt.* Dicendo ſic, exaggerat deſperationem, vt qui adſunt, videant; quia Deus eſt, qui ſic vitam mortuis, deſperatis ſalutem, fœtentibus dat vigorem. *Eleuatis, inquit, oculis ſurſum.* Eleuat oculos ſurſum, vt nobis formam ſupplicandi tribuat, non ſibi viam præparet impetrandi; nanque ſurſum reſpicit, qui ſemper eſt ſurſum cum patre, ſemper pater in ipſo eſt, & ipſe eſt ſemper in patre, Ego, inquit, in pa-
Ioan. 14. tre, & pater in me eſt. *Pater, inquit, gratias tibi ago, quia audiſti me.* De præſtito agit gratias, & quod pater audierit, hoc dicitur, quod filius petierit, hoc tacetur. Fratres, inter patrem & filium audiendi eſt affectio, non eſt neceſſitas ſupplicandi; charitas aſſenſus eſt, non eſt auſteritas iuſſionis: ibi amore geruntur omnia, vbi non indigetur obſequio; ſicut ex ſequētibus eluceſcit. *Pater gratias ago tibi, quia audiſti me: ego autem ſciebam, quia ſemper me audis.* Vacat inuocandi cura, vbi fiducia certa eſt audiendi. Aut quid ſui facit potendi labor, vbi præſtandi eſt cauſa communis? Nemo ergo ſic filium minoret precibus, ne patrem circa ſalutem hominum ſic minoret. Quare autem ſic loquatur filius, ipſe aperit, ſic dicendo. *Pater gratias ago tibi, quia audiſti me: ego autem ſciebam, quia ſemper me audis: ſed propter populum dixi, qui circunſtat.* Videtis quia loquendo talia ſuum, patriſque affectum tollit, prodit, pādit gratiam;
Ioan. 17. loquitur vnitatem. Dixerat, Omnia quæ habet pater, mea ſunt, & ſi ſua ſunt omnia, quomodo petit? Qui de ſuo petit quod petit, non neceſſitatis eſt, ſed amoris. *Pater gratias ago tibi, quia audiſti me: ego autem ſciebam, quia ſemper me audis: ſed propter populum dixi, qui circunſtat: vt credant, quia tu me miſiſti.* Miſſum ſe dixit, vt populi ſciant de cælo veniſſe Chriſtum, non receſſiſſe de

cœlo.

cœlo.Sic ergo mittitur,ſic & quod habet,accipit,quomodo vnde venerat nó receſsit;ſic ergo & filius quod habet;accipit,& pater quod dederit,non amittit.Fratres,& quod auditur, & quod mittitur, & quod venit, & quod accipit, & quod naſcitur, & quod patitur, & quod moritur,& quod reſurgit,non eſt hoc diuinitatis ſuæ, infirmitatis hoc noſtræ eſt, noſtræ eſt hoc naturæ; quod tamen tuum cauſa noſtri tulit in noſtro corpore, non propter ſe in ſua pertulit maieſtate. Sed ad propoſita redeamus.Quid eſt quod dicit: *Pater, gratias ago tibi,quia audiſti me*?Quid eſt?Vbi Chriſtus cœpit inferi pulſare fores, portas tartari ſubmouere, ianuas aperire mortis, gehennæ ſoluere legem vetuſtam,deturbare antiquiſſimum ius pœnarum,repoſcere Lazari animam,ab inferis viam reditus innouare, occurrit ei tartari tota furens poteſtas, præferens ædictum ſuperni principis excelſi regis portans decretum, geſtās latam tot ſæculis Deo loquente ſententiam , & videns hominem, ſciſcitabatur quis iſte eſſet; quid auderet, quid ſibi vellet,cur ſolus, aut ſine tremore tremendos morti laceſſat & inceſſat acceſſus. Cui dicenti quis eſſet, reſponderunt Prophetica voce miniſtri reſurrectionis angeli . Ipſe eſt rex gloriæ, ipſe eſt fortis & potens in prælio . Sed refert tartarus : Ego regem gloriæ in cæleſtibus ſcio omnibus poteſtatibus cælicis præſidere , cuius nutum tota ſufferre non poteſt creatura : hunc autem video de terrenis vnum , cócretum linio, corpore mortali ſeptum,& in ipſo habitu hominis,hominibus viliorem,& ad ſummam cito dandum ſepulchro,ſubdendum meæ protinus eſſe ditioni.Sed perſiſtentibus angelis,& repetentibus:Ipſe eſt dominus virtutum, ipſe eſt rex gloriæ ,ipſe cæli præſul , ipſe creator mundi, ipſe ſaluator ſæculi, ipſe redemptor omnium, & de qua furis tu,lator ipſe ſentētiæ,ipſe tuum calcaturus caput, ipſe tuum contriturus imperium, ipſe te ſuo iudicio perditurus, qui reos iuſſus capere, *Pſal.* 23.

attrahis innocentes, ſanctos diripis, ipſi Dei filio comminaris. Redde ergo vnum, priuſquam multos cogaris exoluere. Sed tartarus adhuc iſta non credens, per conſuetos nuncios recurrit ad cælum, hæc inuidioſa interpellatioue deploratus. Ego Domine, & ſi extremus creaturæ tuæ, & ſi triſti ſeruitio mancipatus præcepta tua inuiolabili lege ſeruo, peruigi o ne quis ſententiæ tuæ vetuſtum ius nouus temerator immutet: ſed apparuit homo qui dicitur Chriſtus, tuum ſe filium iactans, ſacerdotes tuos notat, ſcribas tuos arguit, ſabbatha tua violat, legem tuam ſoluit, & animas exemptas carne, & pęnæ iam, meæque cuſtodiæ deputatas ad corpora, in quibus ſcelerate vixerant, redire compellit: & tantis cotidie procedit auſibus, vt Lazarum iam carcere noſtro clauſum, iam lege noſtra vinctum, iam in iuro noſtro manentem, extractis clauſtris inferi conetur eruere: aut cito ſubueni, aut ſi patefecerit ſemel ianuas, omnes quos tot ſæculis ſeruauimus, nunc amittis. Ad hæc filius de ſinu patris reſpondit, Pater iuſtum eſt, vt carcer non innocentes teneat, ſed nocentes: pœna non iuſtos cruciet, ſed iniuſtos. Quam diu ſub vnius hominis culpa, propter Adæ ſolus noxam. Patriarchas, Prophetas, Martyres, Confeſſores, Virgines, Viduas, in caſtitate coniugij permanentes, omnes ætates, vtrunque ſexum, certè paruulos neſcientes bonum vel malum, hic carnifex ad ſe trahere crudeli infeſtatione non ceſſat? Pater, ego moriat, vt non moriantur omnes? Pater, ego Adæ debitum ſoluam, vt per me tibi viuāt, qui per Adam moriuntur inferno: Pater, propter ſententiam tuam ego meum ſanguinem fundam: tantum eſt vt ad te tua redeat creatura: precium chari tibi ſanguinis mei redemptio ſit omnium mortuorum. Ad hæc totius Trinitatis conſenſus, & Lazarum præcepit exire & tartarus ad reddendos omnes mortuos Chriſto iuſſus eſt obedire: hinc eſt, quod filius clamat

Pater,

Pater, gratias tibi ago, quia audiſti me. Teſtatur Apoſtolus, quòd Chriſtus aduocatus noſter ſit apud patrem, denique quando ſedet, coniudicat patri, quando ſtat, officio fungitur aduocati. Tunc Chriſtus peracta aduocatione clamat voce magna, *Lazare, veni foras.* Tũc tartarus ligatis manibus & pedibus, Lazarum ret·lit ad ſuperna: timens, & tremens, ne dum ſoluit, ne dum moras facit, ne dum tardius refert vnum, omnes cogeretur afferre: ſic factus eſt viuorum relator, qui raptor eſſe conſueuerat mortuorũ. Nam quare Chriſtus vincula inferni dirupit, mortis ligamenta diſſoluit, niſi vt nobis monſtraret inferni tremendam ſeruitutem? Nã ſi de Moyſi corpore diabolus angelo contradixit, quomodo non tartarus Chriſto de vita & de reſurrectione Lazari contradicet? Orate fratres, vt qui guſtum reſurrectionis Lazaro propinante ſuſcepimus, redeunte Chriſto vniuerſalis reſurrectionis voces mereamur audire. *Hebr. 4.* *Iuda.*

De diuite & Lazaro, Sermo L X V I.

DVas hodie à duobus Euangeliſtis æditas, ita recitari fecimus lectiones, vt ſermoni noſtro, veſter intellectus occurreret, paterent abdita. Lazari reſurgentis occaſio, cur alterius nos Lazari compulerit facere mentionem, ex ſequentibus audietis: modò inhumani diuitis, & Lazari pauperis, ſtupendas vices, pauendas ſucceſſiones, conditiones admodum lamentãdas in medium producere & afferre geſtimus: quia diues qui participem pauperem in bonis præſentibus audire contempſit, in futuris malis compatiẽtem pauperem non meruit inuenire; nec ardens aquæ refrigerium percepit, æſtuanti pauperi fame panis refrigerium qui negauit. *Cùm eſſet, inquit, in tormentis, eleuauit oculos ſuos, & vidit Abraham de longè, & Lazarum in ſinu eius.* Gratis reſpicit modò Lazarum ſurſum, *Luc. 16.*

qui

Pſal. 16. qui ante deorſum Lazarum videre deſpexit. De talibus dixit Propheta. Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram. *Cum eſſet in tormentis.* Pungit pœna, quæ non pœnitudo compunxit, & vexant tormento, quem Lazari vulnera non mouerunt:nec gratis aculeos percipit pœnarum, qui in purpura volutabatur in gratus. *Vidit Abraham de longè.* Longè illi erat Abraham; cui non fuerat proximus pauper. Vidit Abraham diuitiarum conſortem, ſed inhumanitatis exortem, & Abraham diues, ſed plus humanitate, quàm cenſu, tu diues inhumanitate tua maior tuis diuitijs extitiſti: Abrahã ſibi peregrinus, ciuis hoſpitũ fuit, tu palatia poſſidens, tectum pauperi non dediſti, Abraham dum ſeruos ſuſcipit, dominum ſic recepit, & cunctis hominibus ponens panes, ipſum dominum ſuam ſuſcepit ad menſam, tu dum ſingulari pauperi negas micas, ſtyllam refrigerij perdidiſti. *Et ipſe clamans, dixit.* Sic clamat ibi, qui hic clamantes contempſit audire, ibi caſſa vox, eſt iſtic inanis eſt clamor. Audi Prophetam dicentem: In

Pſal. 6. inferno autem quis confitebitur tibi? In inferno quis miſericordiæ locus? in tormentis quæ ſpes veniæ, & in hora ſententiæ tempus indulgentiæ quis requirit? *Pater Abraham miſerere mei.* Crudelis fili, quam miſericordiam petis, quam tibi negando pauperi tu negaſti? *Et mitte Lazarum.* Miſer fili, ſi Lazarus ad tuam menſam veniſſet, tu ad iſtum diſcubitum non veniſſes. *Vt intingat extremum digiti ſui in aquam.* Qui claudit manum pauperi, extremi ſtipem digiti ſic depoſcit, & ſitit aquæ guttam, qui vini lacus, ne guttam daret, incluſit. *Vt intingat extremum digiti ſui.* Qui diuitias ſuas non miſerando pauperi dedit, ſibi miſericordiam ſic minorat. *Et refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma.* Quaſi reliquum corporis ab incendio haberet immune: ſed lingua plus ardet, quæ miſericordia vt fieret, iubere neglexit: in lingua maius ſentit incendium, quæ maledixit pauperi, miſericordiam contradixit: lingua

in tor-

in tormentis prima eſt, quæ derogando pauperi pauperis blaſphemauit authorem. Sed audiamus iam quid reſponderit Abraham. *Fili, inquit, recordare, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala.* Nemo putet audiendo iſta, quia diues pro bonis receperit bona, quando hinc magis reus eſt, quod cùm à Deo pro malis receperit bona, bona pro bonis Deo reddere contempſit. Nam de diuitijs tantis nec victum dedit pauperi, nec ſacrificium Deo minima oblatione dependit. At pauper diues vulnere, cenſu nudus, exutus corpore, veſtitus pœnis, animam quam ſolam non tenebāt vulnera, Deo in hoſtiam iugiter offerebat. Hinc eſt, quod recipit pro doloribus requiem, pro opprobrio gloriam, pro contumelijs honorem, pro deſpectu gratiam, pro pœnis immortalitatem, pro vulneribus præmia, pro ſiti refrigerij fontem, pro fame cæleſtis menſæ delícias ſempiternas; & quem diuitis angulus non cœpit, ſinus diuinæ conſolationis includit. Tu diues fulgens quondam purpura, nunc tegere fimo, pro coccino veſtire flāmis: pro molli diſcubitu ſuſtine tormentorum dura, pro lautis ferculis epulare pœnas, copias inopia compenſa, ebrietates ſiti digere, pro odoribus aſpergere fœtore: & cui aſtiterunt voluptatis obſequia, aſtent tibi miniſteria nunc pœnarum, quia iſta tibi deſpiciendo pauperem taliter tu mutaſti. Adiecit autem Abraham, dicens: *In his omnibus inter nos & vos chaos magnum firmatum eſt, vt qui volunt hinc tranſire ad vos, non poſſint, neque inde huc tranſmeare.* Dicendo ſic, tam iuſtos, quàm iniuſtos antè aduētum domini apud inferos fuiſſe declarat, & diſcretos locis tantum, non regionibus aperit fuiſſe diuiſos. Poſtquam verò dominus reſurgens à mortuis, aperuit infernum, patefecit cęlos, Paradiſi clauſtra reſerauit, dedit ſanctis Paradiſi intrare requiem, ad cęli gloriā peruenire. Iſta quia ſi credit, intelligit quid mortalibus veniens donauerit Chriſtus. Inſipienter ergo diues putat apud inferos

mutari

mutari loca, quando hic agendo homo benè, vel malè ibi ſibi terminum aut pœnæ, aut quietis indicit. Stultus in vita diues, ſtultior inuenitur in pęna: & qui bonorum ſuorum neſciuit tempus, nec malorum ſuorũ tempus miſerãdus agnoſcit. *Rogo te pater.* Modò rogas, modò tibi tempus patiendi eſt, non rogandi. *Rogo te pater.* Quid? *Vt mittas Lazarum in domo patris mei.* Ante q̃ bene iacuit Lazarus; ad illam ianuã, in qua fame ſua inhumanitatis tuæ titulos fixit, vbi poſtes tuos ſuis vlceribus laureauit, vbi ſanie ſua pinxit micas tuas. Patere ergo ſtare vices, iam depone dolos, licet quia tu Lazarum non potes videre: ſcitur euia plus te felicitas Lazari, quàm gehennę torquet incendiũ. *Reſpondit Abraham, habent Moyſen, & Prophetas, audiant illos.* Hoc eſt, ſi
Exo. 7. Moyſen, qui regna Aegypti clementis ſecum militan
Exo. 14. tibus triuit, qui ſiccauit mare, qui durauit fluctus, qui
Exo. 17. Exo. 13. lapides in fluenta conuertit, qui ſolem texit nube, qui
Num. 16 noctem luce radiauit, qui cęlum fecit pluere carnes, rorare panes, non ſolum non audierunt, ſed & occidere ſunt moliti, iſti Lazarum dignabuntur audire, quẽ tot vulnera ſæpiunt, quot Moyſen cinxere virtutes? patere, & me ſentire quod genui, & tu parere quæ feciſti. *Non pater Abraham.* Verè non pater, quia non erat Abrahæ filius, ſed gehennæ. *Non pater Abraham, ſed ſi quis ierit à mortuis ad eos, pænitentiam agent.* Hoc diues corde omnium dicit, hoc de deſiderijs cunctorum petit, hoc de votis omnium loquitur mundanorum, omnes enim ſuſurrare conſueuimus. O ſi quis veniret à mortuis, & quod ibi agitur, hic referret, omnes crederent ei. Certè, vt dubitantes dicerent, quis inde venit, vnde nemo venit? Poſt mortem quòd ſit aliquis, quis probabit? Omnes audita loquimur, dictis inſinuata ſentimus: nam quid veri fides habeat, merſum eſt in profundum, ſed perfidiæ, non ignorantiæ eſſe quòd ſic loquimur, cùm ita credimus, hodie beati Ioannis Euangeliſtæ lectio ſecura monſtrauit: Nam ſicut diues

petit,

petit, Deus pro Lazaro, Lazarum miſit. Sed quid miſſus, quid deſideratus, quid reſurgens profecerit, patiẽter audire. *Cogitauerunt, inquit, principes ſacerdotum, vt Lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Ieſum.* Quaſi ad hoc deſideratus aduenerit, vt iteratæ mortis pericula ſuſtineret. Nolunt, nolunt referre viſa, qui volunt audita nõ credi. Scimus, ſcimus, & vitam parari bonis, & malis tormenta præparari, ſed dum vitijs capti virtutum tẽpus nolumus aduenire, fingimus neſcire quod ſcimus, & poſt mortem quid ſit nolumus ab inferis venire qui dicat, cùm de cœlo Chriſtus veniens, & ab inferis ipſe rediens, & quid bonos in cœlo maneat, & quid malos expectet in inferno, & verbo docuerit, & firmauerit exemplo, ſed fortè ideò nec iſta credimus, nec Chriſtum volumus aduenire, quia mundum tranſire nolumus, imò non quia mundũ tranſire nolumus, ſed quia dolemus vitia præterire. Chriſtus venit non vitam fugare, ſed mortem: mortem fugare, non vitam: mundũ reuocare, non tollere: vitia perdere, non ſuam diſperdere creaturam. Sed orate fratres, vt veniens nos inueniat tales, quales regni ſui cupit & præcipit eſſe conſortes. *Ioan. 12.*

In orationem dominicam. Sermo LXVII.

ACcepiſtis auditũ fidei fratres chariſſimi, formã dñicæ orationis audite: Chriſtus breuiter orare docuit, qui citò vult poſtulata præſtare. Aut quid petẽtibus ſe non dabit, qui ſeipſum non petentibus dedit? Aut in reſpondendo quam facit morã, qui in dictãdis precibus vota ſupplicũ ſic præuenit? Hodie quod audituri eſtis ſtupent angeli, miratur cęlum, pauet terra, caro non fert, auditus non capit, non attingit mens, tota ſuſtinere nõ poteſt creatura, ego dicere nõ audeo, tacere nõ poſſũ. Deus det vt & vos audire poſſitis, & ego

dice-

dicere. Quid eſt magis tremendum, quod ſe dedit terris Deus, aut quod vos dat cælo? quod ſocietatem carnis intrat ipſe, aut quòd vos facit conſortium diuinitatis intrare? quòd mortem ſumit ipſe, aut quod vos reſumit ex morte? quòd ipſe in veſtram naſcitur ſeruitutem, aut quod nos ſibi gignit in liberos? quòd ſuſcipit paupertatem veſtram, aut quòd vos ſibi facit hæredes, ſui vnici cohæredes? Eſt vtique terribilius, quod terra transfertur in cœlum: homo deitate mutatur: ſeruitutis ſors dominationis iura ſortitur. Sed hoc quamuis metuẽdum, ſit tamen quia cauſa non docentem reſpicit, ſed iubentem, accedamus filioli quo vocat charitas, trahit amor, inuitat affectio: Deũ patrem viſcera ſentiant, vox perſonet, loquatur lingua, ſpiritus clamet, & totum quod eſt in nobis, reſpondeat gratiæ, non timori: quia qui iudicem mutauit in patrem, *Mat. 6.* amari voluit, non timeri. *Pater noſter qui es in cælis.* Hoc cùm dicis, non ſic habeas, quaſi non ſit in terris: non ſic accipias, quaſi ſit loco clauſus, qui claudit omnia: ſed intellige eſſe tibi genus è cœlo, cuius pater habetur in cœlo, & age vt viuendo ſanctè, ſancto reſpondeat patri. Dei filium ille ſe probat, qui vitijs non obſcuratur humanis, qui diuinis virtutibus eluceſſit. *Sanctificetur nomen tuum.* Cuius genus ſumus, eius cenſemur & nomine: rogamus ergo, vt nomen eius quod in ſe, & per ſanctum eſt, ſanctificetur in nobis: nomen enim Dei, aut honoratur ex noſtro actu, aut ex noſtris actibus *Rom. 2.* blaſphematur: Audi Apoſtolum dicẽtem: Nomen Dei per vos blaſphematur in gentibus. *Veniat regnũ tuum.* Et quando non regnauit Deus? Petimus ergo, vt qui ſibi regnauit ſemper, modò regnet in nobis, vt & nos in illo regnare poſſimus. Regnauit diabolus, regnauit peccatum, regnauit mors, & fuit diu captiua mortalitas: petimus ergo, vt regnante Deo, pereat diabolus, deficiat peccatum, moriatur mors, captiuitas captiuetur, vt nos liberi perpetuam regnemus in vitam. *Fiat*

volun-

volũtas tua ſicutin cælo,& in terra. Hoc eſt regnum Dei, quando & in cęlo, & in terra Dei voluntas eſt ſola, quando in omnibus hominibus Deus meus eſt, Deus viuit, Deus agit, Deus regnat, Deus eſt totum, vt iuxta illud Apoſtoli: Sit Deus omnia in omnibus vobis *! Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*. Qui patrem ſe nobis dedit, qui ſibi nos adoptauit in filios, qui rerum nos fecit hæredes, qui nos nomine ſublimauit, qui nos ſuo & honore donauit, & regno, ipſe nos vt panem cotidianum poſtulemus, addixit. In regno Dei, inter munera diuina, quid quærit paupertas humana? tam bonus, tam pius, tam largus pater panem filius non niſi poſtulatus indulget? Et vbi eſt illud? Nolite ſoliciti eſſe quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid veſtiamini. Hoc petere iubet, quod prohibet cogitare, quatenus: cęleſtis pater cęleſtem panem, cęleſtes filii vt poſtulemus, hortatur ipſe dixit: Ego ſum panis, qui de cęlo deſcendi. Ipſe eſt panis, qui ſatus in virgine, fermentatus in carne, in paſſione confectus, in fornace coctus ſepulchri, in Eccleſiis cõditus, illatus altaribus, cęleſtem cibum quotidie fidelibus ſubminiſtrat. *Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*. Homo ſi ſine peccato eſſe non potes, & vis ſemper dimitti tibi totum, dimitte ſemper; quantum vis dimitti tibi, dimitte tantum, quoties vis dimitti tibi, toties tu dimitte: imo quia vis totum dimitti tibi, totum dimitte: homo intellige, quia remittendo aliis, tu tibi veniam dediſti. *Et ne nos inducas in tẽtationem.* Quia in ſæculo eſt ipſa vita tentatio. Tentatio, inquit ille, eſt vita hominis. Rogemus ergo, vt nos arbitrio noſtro nõ relinquat, ſed in omni actu paterna nos pietate conſtringat: & in vitæ tramite cęleſti moderatione confirmet. *Sed libera nos à malo.* A quo malo? à diabolo quippe, ex quo eſt omne malum. Rogamus liberari nos à malo, quia malo qui non caruerit, frui non poteſt bono. Si adhuc non nati, ſi adhuc in vtero conſtituti, pa-

1. Cor. 15.

Mat. 6.

Ioan. 6.

Iob. 7.

nem

nem petunt, expetunt regnum, quare fit quæſtio, quòd ſemper Dei filius, in Dei patris manſit arcano? Si eccleſia generat, ratio non eſt, eſt cœleſte myſterium, quòd in patre Deo, Dei filius fuerit, quomodo humana ratiocinatione tractetur non eſt, non eſt humano modo diuinitas æſtimanda: audiſti Deum, nil terrenum cogites, nil humanum: audiſti patrem Chriſti, hoc per ſubſtantiam crede: audiſtis patrem tuum, hoc crede per gratiam; ille vt eſſet filius habuit ſemper, te eſſe filium dedit modò. Sic ergo te filium ſcito, vt ſeruum te eſſe non neſcias: ſic audi ad Chriſti ſimilitudinem te reductum, vt ſemper te Chriſto cognoſcas eſſe ſubiectum.

In eandem. Sermo LXVIII.

CONditio mortalis terrena compago, limoſa ſubſtantia, vitæ ac mortis incerta, labore attrita, conſumpta pœnis, putredini ac pulueri ſubiecta natura capere non valet, æſtimare non ſufficit, fugare nō audet, credere pertimeſcit, quod hodie cogitur confiteri: tantam donorum Dei gratiam, promiſſorum magnitudinem, munerum largitatem, fragilitas humana vnde promereri valeat, non poteſt inuenire. Horreor non ambiguum Abacuc Prophetam mentis intuitu præuidiſſe: dum ſe tanto pauore concuſſum, huius auditus taliter exagitatum tremore, dicit; Domine audiui auditum tuum, & timui: Conſideraui opera tua, & expaui. *Abac. 3. Iuxta LXX.* Auditum timuit, non quia tunc Propheta tantus audierit Dominum, ſed quia tunc ſeruus Dominum ſuum ſibi conuerſum reperit, & audiuit in patrem; non quia mundi huius fabricam elementis; ita ſibi diſſonis conſonantem contemplatus expauit, ſed quia pietatis erga ſe tantæ conſiderans tunc opera admirationis tremore concuſſus eſt, & pauore. Conſideraui, inquit, opera tua, & expaui. Adoptatum ſe tunc ſtupuit in filium, quando perdiderat ipſius fiduciam ſeruitutis. Deniq;

vt

vt ſciatis huius orationis quam uobis hodie diuinitas inſinuat, & infundit affectum, Propheta tunc audet cælitus percepti huius muneris quodammodo pauore ſolutus. Quid iterum dixerit peruidere, Cuſtodiui, inquit, & expauit venter meus à voce orationis labiorum meorum. Poſteaquam diuini muneris ſenſerat largitatem, cuſtodiuit ſe, ne ſe hoſtem, ne inimicũ, ne latronem ſe iterum ſicut in Paradiſo ſuſtineret, fit vigilantior, fit ſolicitior ſui cuſtos, qui ſe poſt tantæ rei iacturam cæleſtem theſaurum in vaſis fictilibus cuſtodiuit. Et expauit venter meus. Ventrem cordis interna nominat hic Propheta, quia ſicut venter cibis, cor ſic ſenſibus paſcitur & repletur. Et expauit venter meus à voce orationis labiorum meorum. Si intellectus cordis infuderat ori vocem, labiis dederat verba, cur uota ſua, cur deſideria ſua, cur ex hoc quod eſt exoraturus expauit? Quia non ſuggeſtione ſui cordis, ſed diuini ſpiritus loquebatur afflatu. Audi Paulũ dicentem: Miſit Deus ſpiritum filii ſui in corda noſtra clamantem Abba pater. Quòd auditum cũ ad interna tranſmitteret, tantum ſe meruiſſe mirabatur; & interna tota hominis pauebant. Meritò adiecit; Et intrauit tremor in oſſa mea, quia ipſa Prophetæ viſcera vexabantur. Et ſubtus me, inquit, commota eſt virtus mea. Quid eſt ſubtus me? quatenus ipſe, idemq; homo ſurſum per gratiam iam leuatus iacebat ſubtus priſtinam per naturam: nec virtutem cœleſtem virtus poterat ſuſtinere terrena. Iam fumauit mons Sina, cũ daturus legem Deus deſcendit in montem. Quid caro faceret, cũ deſcendit Deus in carnẽ, carni gratiã collaturus? Venit pater quia homo Deũ, ſeruus dominum non ferebat. Et quia fidelis eſt in verbis ſuis, qui dixit: Aperi os tuũ, & implebo illud. Aperite nũc ora veſtra, vt ipſe ea tali prece, tali repleat & clamore. *Pater noſter qui es in cælis.* Vbi ſunt qui de Dei promiſſione diffidũt? Ecce quam citò fidei eſt remunerata confeſſio; mox

Gal.4.

Exo.19.

Pſal.18.

Matt.6.

vt Deum vnici filii confeſſus es patrem, tu ipſe es Dei patris adoptatus in filium, vt eſſes cæli hæres, qui Paradiſi exul habebatis, & terræ; & ideo nunc vocas. *Pater noſter qui es in cælis.* Quia fuit tibi quondam pater, qui te reſoluit in limum, qui te ad clauſtra duxit, & pertraxit inferni; terram neſciat, amorem carnis ignoret, patrem pulueris non requirat, nihil in ſe vitij licere permittat, qui Deum patrem cœleſtem repetit ad naturam. Et qui ſe Dei filium credit; actu, vita, moribus, honeſtate, tanto generi reſpondeat, ne iterum ad terrena deſcendens ad ipſam tanti genitoris tendat iniuriam. *Sanctificetur nomen tuum.* Si nomẽ Chriſti cæcis viſum, curſum claudis defeſsis vario lãguore ſanitatem, mortuis dat vitam, teq; homo ipſum, totamque ſanctificat creaturam, quemadmodum tu ipſius nominis oras, & expoſtulas ſanctitatẽ? Quia à Chriſto vocatus es Chriſtianus; & ideo ſupplicas, vt prærogatiua tãti nominis meritis in te ſubſequentibus roboretur. *Adueniat regnum tuum.* Deuotionem mandat, exigit deſideria, vota perquirit ipſe, qui aduentum ſuum in ſua continet poteſtate. Fidelis eſt ille miles, qui regis ſui præſentiã ſitit, exoptat regnum, expetit & concupiſcit triumphos; ſed hic petis, vt tibi, & in te adueniat regnaturus, in quo diabolus arcem, mors imperium, diu infernus geſſit, & tenuit poteſtatem. Oremus ergo chariſſimi, vt Chriſtus ſemper ſuo regnet in milite; vt miles ſemper ſuo triumphet in rege *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra.* Beatus dies ille, qui terrenorum iungit, ſociat, exęquat cœleſtibus voluntates, vt inter diſpares ſubſtantias, vna atq; eadem ſit voluntas. Hæc eſt fida pax, inconcuſſa concordia, gratia perſeuerans, quando per vnius domini ordinem familia natura diuerſa, voluntate fit vna; eadem reperitur & ſenſu. *Panem noſtrum cotidianum da nobis hodie.* Poſt celeſte regnum panem quis poſtulet temporalem? Sed cotidianum, & in diem vult nos in ſacramento ſui corporis panis viati-

cum poſtulare, vt per hoc ad perpetuum diem, & ipſam Chriſto perueniamus ad menſam, vt vnde hic guſtum ſumpſimus, inde ibi plenitudinem, totasq; ſatietates capiamus? *Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Qui ſic petit, & debita nõ relaxat, iſte ſe etiã per quod orat, accuſat: qui ſibi tantum donari poſtulat, remitti tantũ, quantũ ipſe remittit, & donat, ad placitum Deum, Deum taliter inuitat ad pactum. Quiſque quantum ipſe præſtiterit alteri, tantũ ſibi exigat & ipſe præſtari. Dimittenda ſunt autem fratres debita, non pecuniæ ſolum, ſed omniũ cauſarum, culparum, criminum, quicquid homo incurrere poteris, in his tibi cùm incurrerit alter, ignoſce. Fidens peccatis ſuis petit veniam, qui peccanti libenter ignoſcit. *Et ne nos inducas in tentationem.* Hoc petere miles multis modis cogitur fratres, ne fragilitas plus auſa, & de ſe temere præſumens, nec virium ſuarum modum colligens, in conflictu malè cauta ſuccumbat; deinde offenſus Deus tradat tentationibus, quos relinquit. *Sed libera nos à malo.* Satis de ſe humiliter ſentit, nec ſaluari per ſe præſumit, qui vt à malo per Deum liberetur, implorat. Signate vos. Intelligite filioli quanta perfectorum, quanta fortium gloria ſit, & poteſtas, quando tanta virtus in ipſo conceptu, tanta maieſtas aperitur in partu. Nondũ natus patrẽ vocat, ſanctitatẽ poſtulat, regnum petit, dat iura terris, terrenas cœleſtibus exæquat voluntates, & laboribus profuturis exigit iam deuotus annonam. Panem noſtrum, inquit, cotidianum da nobis hodie. Beati eſtis, qui cępiſtis ante pugnam vincere, antè triumphare, quàm viuere; ante ad patris promptuaria, quàm matris ad gremiũ peruenire; ante paſtum gregis, quàm ſuccum lactis inuadere; toto antè victoriarum ſonare iubilo, quàm vagitu reſpondere cunarum. Verè, vt dixit Apoſtolus, *1.Cor.1.* infirmum Dei fortius eſt hominibus. Aut quis poterit tanti conceptus referre ſacramentum? vbi virgo

mater parit orbe cotidie, nec relinquit poſteros ad laborem, ſed æternam germina præmittit ad gloriam.

In eandem. Sermo LXIX.

PVtàſne mortale pectus dominicæ charitatis erga nos magnitudinem capiat? Putàſne terreni corporis pondere mens depreſſa erga nos diuinum intelligat hac ſentiat affectum? Nam quicquid cęli micat, radiat, & ſplendet ornatus, quicquid terra fragrat in floribus, ſapit in fructibus, in animantibus gaudet, noſtra amore factum, noſtræ addictum eſt ſeruituti. Sed quãuis magna, parua tamen ſunt ad ſupernæ in nos dilectionis in nos indicium. Nobis principatus cœlorũ, nobis ætheriæ poteſtates, nobis ſupernæ dominationes, nobis angelorum officia excubiis militant indefeſſis. Sed iſta adhuc aſſerendæ in nos diuinæ neceſſitudinis parua ſunt, & minora, tantumq; infima, quãtùm creatore ſuo minor eſt creatura. Deus vultu incontemplabilis, viſu imperſpicabilis, nullo ſenſu æſtimabilis, inacceſſus mente, ne ipſo quidem ad plenum notus auditu, quoties, qualiter, quàm variè, quàm diuerſe, ſe humanis aptauit obtutibus? quàm ſe cõmunioni, quàm ſe familiaritati præſtitit, & conceſſit humanæ? Cũ Noè conſilij ſui facit eſſe participem, & expiando mũdo diluuium præmonet imminere, & totum ſæculum ipſo cuſtode paruo arce deſignat in ſemine. Cùm ad Abraham velut hoſpes aduentat, inuitatus tota dignatione ſuccedit, oblata non reſpuit, appoſita velut eſuriens & laſſus aſſumit, & diuina collatione velut egẽs ſuſcipit, & acceptat humana. Hinc eſt, quòd emortua mox ſenis membra reuiuiſcunt, ſterilis vetulæ iam viſcera ſuſcitãtur extincta, & natura in viuo cadauere perſepulta proditura ſuum reſurgit authorem, & generat plurimos tranſacto iam tempore per vnum quem crediderat conditorem. Ad Moyſen igneus Deus glomeratur

Gen. 6. *Gen. 18.* *Gen. 21.*

ratur in rubo, deinde confert faciẽda cum ſeruo, exercetur varijs in Aegypto virtutibus, & patefit ad nutum famuli: irrogat flagella, vel tollit: & in mari quantus ſit, quantumve homini dederit, vltricis vndæ demõſtrat obſequia: cum ſiccato gurgite cedit vnda piis: & liquore durato murum præſtat, munimen exhibet liberandis: ac tota naturæ ſuæ virtute de hoſte ſæuiſſimo triumphatura decurrit. Miro contubernio Iſraeliticis Deus conuerſatus in caſtris: numeroſas gentes nunc ferit fulmine, nunc tangit grandine, nunc ſolo turbarum clangore proſternit: vt ſine conflictu, ſine vulnere Deus ducat victrices acies, quas præcedit: affuit deſideriis, votis annuit ſingulorum, mox ad interrogata reſpondit, occulta prodidit, prædixit futura, quæſita patefecit, regnum contulit, donauit opes, temperauit pluuias, fœcundas præſtitit terras, coniugia ipſa filiorum copia & honore decorauit. Sed adhuc parum eſſe credidit, ſi affectum ſuum erga nos præſtando proſpera tantum, & non etiam aduerſa ſuſtinendo monſtraret. Poſt omnia, mundum ſuum pauper ingreditur: iacet in cunabulis vt homo: vagitu ſuo implorat, inquirit, exigit quã tibi præſtitit ipſe pietatem. Parens omnium uſus eſt te parente; ſubiectus tibi extitit, cui omnis ſubiacet altitudo: timuit, quem timẽda metuunt; fugit, ad quem cuncta confugiunt: cęlorum arbiter eſt hoſpes in domibus peccatorum: pane paſcitur, qui paſcet omnes: & quid plura? παντοκράτωρ tenẽt ſæculorum; ſiſtitur terræ fundator, iudicatur humanæ largitor veniæ, diſcutitur cordis ſcrutator, punitur vitæ dator & redditor; cunctorum reſurrectio ſepelitur, vt tarda mens hominis, & intelligentia ſatis pigra, vel morte in ſe Dei probaret affectũ, quæ prædictis & innumeris Dei beneficiis, Dei erga ſe non intellexerat, non ſenſerat charitatem. Qui ergo eſſe fecit, dedit viuere, docuit & orare: quia totũ voluit præſtare, qui ſua ſibi prece voluit ſupplicari, *Pater noſter, qui es in cælis.*

Exod. 3. Exod. 8. Exod. 14. Deut. 23. Ioſue 10. Ioſue 6. Ideſt, omnipotens.

Ecce homo tua te voce Chriſtus hodie, vt ſibi faceret
coheredem Dei patris, adoptat in filium, dũ ait; *Pater*
Mat.6. *noſter.* Quod ſuæ dignationis eſt, tuæ eſſe voluit poteſta
tis, iuxta illud; Quotquot receperunt eum, dedit eis po
Ioan.1. teſtatem filios Dei fieri, & tamẽ iubet dicere, vt digna-
tio donantis ſit, non temeritas præſumentis. *Qui es in cæ
lis.* Non quòd nõ ſit in terris, ſed te qui cęleſtem patrẽ
iam vocas, ad cæleſtem vult tendere, & repetere iã na
turam, vt generi tanto uita noſtra reſpondeat, ne terre
ni mores degenerent, quos cæleſtis donauit & con-
tulit iam natura. *Sanctificetur nomen tuum.* Non quòd
tua ſit prece ſanctificandum, quòd te ſanctificat nomẽ,
ſed quia Chriſti nomine vocatus es Chriſtianus, petẽ-
dum tibi eſt, vt actu tuo nomen hoc ſanctificetur, & ho
noretur in te. Quia ſicut virtutum fama nominis tan-
tum reſpondet ad gloriam, ita male conuerſantis infa
mia ad eiuſdem nominis redundat iniuriam, dicente
Apoſtolo: Nomen Dei per vos blaſphematur in genti
Rom.2. bus. Et reuera filij, tunc gentilis nomini derogat Chri-
ſtiano, quando aliter quàm profitetur, & dicitur viue-
re, viderit Chriſtianum. *Veniat regnum tuum.* Non vt
Deo veniat regnum habenti ſemper, ſed poſtulas, vt ti
bi veniat non habenti, & percipias illud quod tibi affe
Matt.25 ctu ſuo dominus pollicetur, cum dicit: Venite benedi-
cti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum
eſt à conſtitutione mundi. Venite benedicti, non dixit
veniamus; percipite, non dixit percipiamus. Nemo
miretur, quia patrem vocat qui nondum natus eſt,
nam ſi Ioannes exultat, & Iacob colluctatur in vtero,
Luc. 21. prudens æſtimet quid poſſit natura diuina, ſi tantùm
Gen. 13. poteſt per Deum humana conceptio.

In eandem, Sermo LXX.

OMnia quę diuinitus dicta, factaque referuntur,
ſunt miraculo, ſunt ſtupori, ſunt pauenda mortą
libus,

libus, ipſis etiam cęleſtibus ſunt tremenda;ſed nihil tã ſtupet cœlum, pauet terra, expaueſcit vniuerſa creatura, quam quod vos eſtis hodie nobis dicentibus audituri. Seruus dominum patrem vocare audet, iudicem ſuum reus nuncupat genitorem, conditio terrena ſua ſe voce adoptat in filium, qui terrena perdidit, ęſtimat ſe diuinitatis hæredem. Sed audemus, quia præſumptio dicentis non eſt, vbi authoritas eſt iubentis: ipſe enim nos hodie dicere ſic voluit, qui nos docuit ſic orare. Et quid mirum ſi homines Dei conſecrauit in filios, quando ſe hominis dedit & aptauit in filium? Carnis tunc naturam tranſtulit in diuinam, deitatem quãdo humanam detulit ad naturam: tunc hominem ſibi in cęleſtibus præſtitit cohæredem, quando ſe participem reddidit terrenorum. Aut homini negare quid amoris potuit, quid muneris, qui totũ quod erat hominis, etiam peccatum ſuſcepit, & mortem? Aut quomodo hominem in ſuis proſperis ſocium non habebit, qui in aduerſis hominis ſe fecit eſſe conſortẽ? Homo redi ad Deum ſic amatus à Deo, & ad illius gloriã da totum te, qui ſe totum propter te ad ſuam deduxit iniuriam, & voca patrem fidens, quem tanto amore tuum probas, ſentis, intelligis eſſe genitorem. *Pater noſter*. Quod nondum natus patrem vocat, nemo miretur: Deo nata ſunt naſcitura, futura facta ſunt Deo. Quæ futura ſunt, inquit, iam fuerunt. Hinc eſt quod in *Eccl.3.* vtero ſuum Ioannes ſentit auctorem, & extat nuncius *Luc.1.* matri, qui erat ſuę neſcius vitæ. Hinc eſt quòd Iacob *Gen. 25.* antè legitur bellare, quàm naſci, antè triumphare, q̃ viuere. Hinc eſt quòd iam ſunt Deo, qui ſibi adhuc nõ ſunt, qui electi ſunt ante conſtitutionem mundi. *Qui es in cælis.* Non quòd ille non ſit in terra, ſed vt tu per hoc germen eſſe noueris te cęleſtem, & ſi te Dei filium eſſe fateris, viue quaſi Dei filius, vt actu, vita, virtutibus, tãto poſſis reſpõdere genitori. *Sanctificetur nomen tuũ.* Quia à Chriſto vocatus es Chriſtianus, petis vt proga-

tiua tanti nominis ſanctificetur in te; quia nomen Dei quod per ſe, & ſibi ſanctum eſt, aut ſanctificatur in nobis noſtro actu, aut noſtro actu blaſphematur in genti-
Luc. 17. bus. *Veniat regnum tuum.* Ipſe dicit: Regnum Dei intra vos eſt; ſi intra nos eſt, veniat ut quid oramus? Eſt in fide, eſt in ſpe, eſt in expectatione, ſed vt in re veniat iã, precamur. Veniat autem nobis, nõ illi qui ſemper cõregnat patri ſuo, ſemper regnat in patre, ſed veniat no
Mat. 25. bis. Venite benedicti patris mei, percipite regnũ quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Dicimus. *Veniat regnum tuum.* Vt ſic Deus regnet in nobis, quatenus in nobis deſinat mors regnare, deſinat regnare peccatũ. Regnauit, inquit, mors ab Adam vſque ad Moyſen. Et alibi, Non regnet peccatum in veſtro mortali corpo-
Rom. 5. re. *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo & in terra.* Nunc in ter-
Rom. 6. ra multa fiunt pro diaboli voluntate, pro ſæculi nequitia, pro deſiderio carnis; in cœlo uerò fit, nihil præter domini uoluntatem: petimus ergo, ut interempto diabolo, vt nouo ſęculo, vt mutato corpore, vt deſtructo mortis imperio, vt abolita dominatione peccati, in cælo & in terra, in Deo & hominibus, vna Dei ſit, eademque voluntas. *Panem noſtrum cotidianum, da nobis hodie.* Poſt regnum cæleſte, terrenum panem petere
Mat. 6. non iubemur; prohibente ipſo, cùm dicit: Nolite ſoli-
Ioan. 6. citi eſſe animæ veſtræ quid manducetis, aut quid bibatis. Sed quia ipſe eſt panis qui de cęlo deſcendit, petimus & precamur, ut ipſum panem quo quotidie, id eſt, iugiter ſumus in æternitate victuri: hodie, id eſt, in præſenti uita, de conuiuio altaris ſancti ad virtutem corporis, mentiſq; capiamus. *Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Sic dicendo homo indulgentiæ modum, menſuramq; veniæ tu tibi dediſti, qui à domino tantùm tibi petis dimitti, quantùm dimiſeris ipſe conſeruo. Dimitte ergo delinquenti in te totum, ſi uis ipſe de tuis nihil domino debere delictis: in altero dimitte tibi, ſi vis ip-
ſe

ſe vindicem vitare ſententiam. *Et ne nos inducas in tentationem.* Deus, ſicut ſcriptum eſt, neminem tentat, ſed tentare dicitur, cùm contumaciter euntes ad tentationum laqueos derelinquit. Sic Adam tentatoris incurrit inſidias, dum ſui præcepta deſeri conditoris. Vnde autem & à quo tentaretur homo, prodit ſic dicendo, *Sed libera nos à malo.* Hoc eſt, à diabolo, qui totius mali & auctor eſt, & origo: diabolus natura cæleſtis fuit: nūc eſt nequitia ſpiritualis, ætate maior ſæculo, nocendi vſu tritus, lædendi arte peritiſſimus: vnde non iam malus, ſed malum dicitur, à quo eſt omne quod malum eſt. Hinc eſt quòd proprijs viribus liberari homo non poteſt, carnalibus vinculis illigatus. Petendum nobis eſt ergo, vt Deus nos à diabolo liberet, qui Chriſtum terris vt diabolum vinceret commodauit. Clamet homo, clamet ad Deum, clamet, libera nos à malo, vt à tanto malo ſolo Chriſto vincente liberemur. *Pater noſter qui es in cælis.* Orandi thema, materiam petendi, ſupplicandi normam pauciſſimis in verbis ipſe tibi qui tibi eſt exorandus indulſit: vt ex hoc tu petendi ſumas ſenſum, intellectum poſtulandi capias, menſuram colligas impetrandi: & breuiſſimo magiſterio orādi latiſſimam capias diſciplinam, ſimul quia ad amoris indicium Rex ipſe officio functus eſt aduocati, vt preces quibus reſponſurus erat, ipſe dictaret. Cunctatio ablata eſt impetrandi omnis, imò fiducia collata eſt tota promerendi, quando ipſum ſe legit in precibus qui rogatur. Metus locum non habet, vbi à patre filius pietate interprete deſiderat, quæ ſancta ſunt impetrare.

Iacob. 1.
Gene. 3.

In eandem. *Sermo LXXI.*

FRatres chariſſimi, q̄ vos donauit credere, ipſe vos docuit & orate: & totā petendi formam paucis aptauit in verbis: quia cū patrē poſtulat, multa prece filius

lius non laborat:ſicut enim petere cogit neceſſitas genitum, ita vrget charitas dare genitorem. Pater ergo qui ſponte præſtat, non tam vt petatur, quàm quid petatur oſtendit: vt filius petendo iuſta placeat, qui poteſt ſtulta poſtulans diſplicere. Audite patrem, & vos filios eſſe iam credite, vt quæ petieritis incunctanter impetrare poſſitis. Quid valeat fides, credulitas quid poſſit, quanti ſit confeſſio, hodie monſtrantur in vobis. Ecce Trinitatis trina confeſſio in cœleſtem ſobolem de terrena vos ſuſtulit ſeruitute: ecce fides quæ Deum locuta eſt patrem, patrem vobis Deum hodie conquiſiuit: ecce vox quæ confeſſa eſt Deum filium, vos Dei adoptauit in filios: ecce credulitas quæ Deum ſpiritum proclamauit, de carnis ſubſtantia mortali in vitalem ſpiritus ſubſtantiam vos mutauit. Quis pietatis tantæ dignus inuenietur aſſertor? Deus pater homines dignatur hæredes, Deus filius non dedignatur ſeruulos cohæredes, Deus ſpiritus carnem conſortem diuinitatis aſſumit, fit cœlum poſſeſſio terrenorum, & inferis

1.Cor.6. addicti iuriſdictione ſuſcipiuntur in ſupernis: Apoſtolo probante, cùm dicit: An neſcitis quia angelos iudicabimus? Vocate ergo Deum patrem, voſque & ſi nondum natos, iam tamen deſignatos filios eſſe iam credite, & date operam: quatenus ſit vobis cœleſtis vita, ſint vobis diuini mores, & forma deitatis tota veſtra præferatur in forma, quia cœleſtis pater reſpondentes generi filios muneribus ditat diuinis: degenerantes ad pœnalem reuocat ſeruitutem. *Pater noſter qui es in cælis,* Succumberet conſcientia ſeruilis, terrena conditio ſolueretur, niſi nos ad hunc clamorem ipſius patris auctoritas, ipſius filij Spiritus excitaret. Miſit, ait: Deus ſpiritum filij ſui in corda noſtra clamantem Abba pater. Laceſſit mẽs, caro deficit ad diuina, niſi Deus quæ fieri iubet, impleat ipſe qui iubet. Quando auſa mortalitas Deum vocare patrem niſi modo, quando ſuperna virtute hominis animantur interna? *Pater noſter qui es in cæ-*

in cælis. Homo quid commune cum terris tibi, qui confiteris tibi genus eſſe de cœlis? Ergo cœleſtem vitam monſtra in habitatione terrena: quia ſi quid in te geſſerit terrena cogitatio, cœlo maculam, cæleſti generi iniuriam intuliſti. *Sanctificetur nomen tuum*, Nos petimus; vt ſanctificet nomen ſuum Deus, quod ſanctitate ſua totam ſaluat & ſanctificat creaturam. Fratres, hoc nomen eſt, quòd ſupernæ poteſtates pauent, quod tremenda ſuſcipiunt ſeruitute: hoc nomen eſt, quod mundo perdito dat ſalutem; ſed petimus, vt nomen Dei actu noſtro ſanctificetur in nobis: nobis enim bene agentibus, benedicitur nomen Dei: nobis male agentibus; blaſphematur. Audi Apoſtolum dicẽtem; Nomen Dei per vos blaſphematur in gentibus. Petimus ergo, *Rom. 2.* petimus vt quantùm nomen Dei ſanctum eſt, tantùm nos eius mereamur in noſtris mentibus ſanctitatem. *Veniat regnum tuum.* Quaſi non ſemper fuerit, ac ſit, ſic regnum Chriſti vt veniat nunc rogamus. Et vbi eſt illud? Regnum Dei intra vos eſt. Intra nos eſt fide, ſed vt *Luc. 17.* reueniat ſupplicamus. Fratres, quandiu diabolus vario nequitiarũ genere, multimoda arte ſallendi rerum aciem turbat, ſenſus hominum, moreſque confundit, ſæuit idolis, ſacrilegijs furit, ſallit augurijs, diuinatione mentitur, ſignis decipit, illudit aſtris, ſpectaculis occupat, obſidet vitijs, peccatis vulnerat, criminibus ſauciat, deſperatione proſternit, Chriſti regnum prolongat & abſentat à nobis. Petimus ergo vt veniat tẽpus, quo mali tanti auctore pereunte, mundus totus, creatura tota, totam ſolius Chriſti regnet & triumphet ad gloriam? & fiat quod ſequitur, vt ſicut in cælo, ita & in terra vna domini ſit voluntas. Sit terra cælũ, vita Deus, tempus æternitas, patria requies, cenſus innocentia, honor immortalitas, furia caſtitas, Deus totum. Addidit, *Panem noſtrum cotidianum, da nobis hodie.* Poſt paternitatem Dei, poſt diuini nominis ſanctitatem, poſt cæli regnum cotidianum panẽ iubemur expoſcere. Chri-

ſtus

ſtus obliuioni non ſubiacet, Chriſtus mandatis ſuis
Mat.6. contraria non demandat: ipſe dixit: Nolite ſoliciti eſ-
Ioan. 6. ſe animę veſtrę quid manducetis, aut quid bibatis. Sed quia ipſe eſt panis qui de cælo deſcendit, qui legis, & gratiæ mola aptatus eſt in farinam, qui crucis confe-ctus eſt paſſione, qui magnæ pietatis fermentatus eſt ſacramento, qui conſperſionis leuis leuamentum ſu-ſtulit de ſepulchro, qui vt diuinitatis ſuæ calore coque retur, ipſe clibanum decoxit inferni, qui ad cæleſtem cibum quotidianus Eccleſiæ defertur ad menſam, qui in remiſſionem frangitur peccatorum, qui edentes ſe perpetuam paſcit & enutrit ad vitam: hunc panem quotidie nobis dari petimus, donec illo die perpetuo perfruamur *Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos di-mittimus debitoribus noſtris.* Homo penes te eſt poteſtas veniæ, in te eſt indulgentiæ ius: tu tibi remiſſionis au-ctor es conſtitutus. Gratis petis veniam, qui tibi in alio indulgere contemnis. Homo tu tibi miſericordiæ, fa-ctus es ipſe menſura: quantum quæris miſericordiæ, fac tantùm. *Et ne nos inducas in tentationem.* Tentatio eſt fratres ſpecies fallens, quæ proſpera in aduerſis, ad-uerſa occultat in proſperis, humanamque ignorãtiam doloſus educit in lapſus: petimus ergo ne peccatis im-pellentibus in tentationum foueas incidamus. Induce re autem Deus dicitur, currentes ad crimina cùm re-linquit. *Sed libera nos à malo.* Hic mali malum deſignat auctorem, hoc eſt, diabolum. Petimus ergo vt munere hoc vno malis omnibus cum mali careamus auctore. *Pater noſter qui es in cælis.* Nemo cùm ſe filium clamat, manere ſe miretur in habitu ſeruitutis: ad diuinum germen hodie deſignatus es, non promotus: ſpem, non
Rom.8. rem te noueris conſecutum. Audi Apoſtolum: Spe ſal-ui facti ſumus: ſpes autem quæ videtur non eſt ſpes; quod enim videt, quis, quid ſperat? ſi autem quod non videmus, ſperamus: per patientiam expectamus. Hodie adoptionis eſt dies, hodie promiſſionis tempus

eſt: au-

eſt: audi, crede, expecta, crede creditori tuo, qui tibi credidit debitori, expecta parumper vt veniat, qui te diu ſuſtinuit vt venires: da illi inducias de promiſſo, qui tibi quicquid erat debiti, iam donauit. Aut quare tu fatigaris ſpe Dei, cum genus omne hominum ſubſiſtat ſpe, fide viuat? Agricola nunquam fereret anhelus, ſi fructum laboris ſui de tempore nõ ſperaret: viator laborem prolixit itineris non ſubiret, niſi ſe ad deſtinata crederet peruenire, nauta mare non intraret incertus, ſi ſe lucris ſequentibus compenſaturum viarum diſcrimina non ſperaret: miles tota iuuẽtutis tempora non ageret in periculis, ſi ſenectutis honores copioſiſſimos non ſperaret: filius paternæ dominationis tempora non duraret, ſi ſe ſubſtantiæ paternæ non ſperaret hæredem. Et tu ſi te iam filium Dei credis, iuxta Prophetam: Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & expecta, vt hæreditatem Dei de expectationis fide: & de virtute patientiæ conſequaris. Audi Apoſtolum: Filij Dei ſumus, & nondum apparuit quid erimus: ſcimus quoniam cùm apparuerit, ſimiles ei erimus. Et iterum: Vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo: cum autem apparuerit Chriſtus vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Fratres, beati ſunt filij Dei, quia & hæreditatem rerum omnium poſſidebunt, & de exceſſu patris luctus temporum non videbunt.

Pſal. 16. *Ioan. 3.* *Coloſ. 3.*

In eandem. Sermo LXXII.

QVod ego modò cum magno tremore dicturus ſum, quod vos eſtis nunc terribiliter audituri: imo terribiliter vocaturi, ſtupent angeli pauẽſcunt virtutes, supernũ cælũ non capit. Sol non videt, terra nõ ſuſtinet, tota nõ aſſequitur creatura. Quid ad hæc mortale pectius? Quid ad hæc mẽs hominis imbecilla? Quid ad hęc humani sẽſus anguſtię? Quid ad hęc huma-

humanæ vocis aura? Quid ad iſtud humana lingua ci-
1.Cor.2. tò tacitura? Hoc Paulus inuiſibiliter cùm vidiſſet, prodidit non prodendo, dicens; Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præpara-
Eſa. 55. uit Deus diligentibus ſe. Hoc Iſaia, cum ſuo mox cœpiſſet auditu, ad hoc hominum peruenire poſſe dubitat, vel fidem, dicens; Domine, quis credidit auditui noſtro? Hoc Hieremias cum diuino concepiſſet auditu, partus ſupernorum ſenſuum non ſuſtinebat, cla-
Hier.4. mans? Ventrem meum, ventrem meum doleo, & ſen-
Abac.3. ſus cordis mei perturbati ſunt. Hoc Abacuc diuini ſpiritus perorabat afflatu, cùm dicit; Cuſtodiui, & expauit venter meus à voce orationis labiorum meorum; & intrauit tremor in oſſa mea, & ſubitus me commota eſt virtus mea. Eleuatus virtute Dei ſenſit ſuam ſub ſe ſuccubuiſſe virtutem. Longum eſt ſuper hoc ſacramentum pauoris proſequi, & dinumerare ſanctorum; tempus non ſinit diu me in hoc timore demorari, cæleſtis partus impetus non poteſt tardare naſcentium. Dico ergo, & vos in vtero adhuc penetrali voce compello, prouida exhortatione pręmoneo; vt antequam videatis matrem, vocetis & patrem, antè blandimenta matris, patris tendatis & feſtinetis ad regnum; ante patris perueniatis ad panem, quàm matris ad vbera pendeatis. Nec in vos quicquam ſibi, aut matris neceſſitas; aut ætatis tempora vindicent; ſed in vobis totum diuino patri, totum cęleſti reſpondeat & occurrat au-
Mat.6. ctori. *Pater noſter qui es in cælis.* Hoc eſt quod pauebam dicere, hoc eſt quod trepidabã proferre, hoc eſt quod neque cœleſtium, neque terreſtrium quenquam ſinebat ſeruitutis propriè conditio ſuſpicari; cæli & terræ, carnis & Dei repentè tantum poſſe prouenire commercium, vt Deus in hominem, homo in Deum, Dominus in ſeruum, ſeruus verteretur in filium: fieretque diuinitatis & humanitatis ineffabili modo vna & ſempiterna cognatio; Et quidem deitatis erga nos digna-

tio

tio tanta eſt, vt ſcire nequeat quid potiſſimum mirari debeat creatura; vtrum quòd ſe Deus ad noſtram depoſuit ſeruitutum; an quòd nos ad ſuæ diuinitatis rapuit dignitatem. Hinc eſt homo, quod te diuinitus adhortatur, qui tanto nunc tuo amore flammatur; quòd adhuc in vtero voce tua te Deus adoptat in filiũ; quod te non fieri ſolum liberum vult ille, ſed naſci; quòd ipſam propter te manumittit naturam; ne quẽ næuum, ne quam maculam imponat ortus priſtinæ ſeruitutis. O vos beatos, quibus domiuari datum eſt antè, quam naſci; antè regnare, quàm viuere; antè ad Dei patris gloriam peruenire, quàm proſapiam propriæ vilitatis agnoſcere. Eccleſia fœlix mater, quę vos tales reſpicit, quę cùm virgo permaneat, genuiſſe tales & tantos vos taliter ſe miratur. Olim partus iſte præcedentibus deſignabatur exemplis. Hinc eſt quòd Iacob in vtero matris cũ fratre luctatur, præripit & triumphos. Hinc eſt quod in vtero Thamar gemini deprimatus honore præliantur, retardant partus; nec ante lucem cupiunt videre, quàm vincere. Hinc eſt quod Ioannes exultat ante, & ante ſuo occurrit auctori, genitris ex utero quàm procedat. Et ſi humana pignora ſic ante Deo militant, quàm naſcantur parentibus, quàm viuant ſæculo; quid mirum ſi Eccleſiæ diuina germina, ſi Deo ſua ſoboles in vtero adhuc quod ſit ſuperni germinis iam fatetur? *Pater noſter qui es in cælis.* Stupor inſurgit; Chriſtus de Dei patris pectore matrem vocat, & fatetur in terra; & homo de matris utero patrem uocat, & confitetur ĩ cælis. *Pater noſter qui es in cælis.* Quo te homo repente prouexit gratia? quo te rapuit cæleſtis natura? ut in carne & in terra poſitus adhuc, & carnem iam neſcias, & terram, dicẽdo; *Pater noſter qui es in cælis.* Qui ergo ſe tanti patris filium confitetur, & credit, reſpondeat uita generi, moribus patri, & mente, atque actu afferat, quod cęleſtem conſecutus eſt per naturam, *Sanctificetur nomen tuum.* Cuius vtique genus eſſe cępimus,

Gen. 25.
Gen. 38.
Luc. 1.

mus, eius vtique cēſemur & nomine; & ideo petimus, vt in nobis illius nominis ſanctificatio perſeueret, honor & prærogatiua nominis, quod ſublimauit ſic tanti genitoris celſitudo. *Adueniat regnum tuum.* Non illi petimus, cui nunquam defuit regnum: imo qui eſt ipſe regnum, totamque in ſe regni continet poteſtatem: ſed qui nos vult ad promiſſam regni gloriam peruenire, monet nos expetere omnibus hoc votis: in hoc vult nos totis mentibus inhiare. Quantum nanque eſt temerarius, qui diſcutit de genere; ignarus eſt tantum, qui non gaudet, æſtuat, anhelat, cùm promiſſum intendit & pertendit ad regnum. *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo & in terra:* Sicut in cælo, ſic & in terra; tunc iam totum cælum eſt, tunc agit Dei mens vna omnes, tunc in Chriſto omnes, & in omnibus Chriſtus, quādo omnes ſolius Dei ſapiunt, & faciunt voluntates; tunc omnes vnum, imo vnus omnes, quando Dei ſpiritus in omni-

Pſal.67. bus viuit vnius. *Panem noſtrum cotidianum da nobis hodie.* Sicuti in Pſalmo. Benedictus dominus de die cotidie, ita hic; *Panem noſtrum cotidianum da nobis hodie.* Cotidianum iugem dicimus; iugis panis ille eſt, qui de cælo deſcendit. Ego ſum panis, qui de cælo deſcendi. Per-

Ioan.6. fectio ergo beatitudinis eſt hodie, hoc eſt, in præſenti illius panis, iam cibo viuere, cuius perpetuitate, quod eſt cotidie, ſaginabimur in futurum. *Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* De ſupplicantis pectore veniæ fons emanat, & ad veniam refluet; quicquid pietatis exuberat, & effundit in alterum, quando indulget ſibi tantum, quantum alteri condonauerit. *Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Satis poteſt homo miſericors, qui cum Deo de pietate confligit, cùm tantum ſibi dari, quantum dederit, quantum donauerit, tantum deſiderat & donari. Homo ſi ſemper in pectore tuo venia, ſi vis crimina non timere. *Et ne nos inducas in tentationem.* Hęc interpretatione non iudigent, quia ten-

tio diaboli præuia & amara eſt miniſtra eius: quandiu verò hoc fragili cõtinemur in corpore, neceſſariò precamur, vt in nos nec tentationi pateat aditus, nec diabolo tribuatur acceſſus. *Sed libera nos à malo*. Ipſe autem Dominus Deus noſter liberet nos à malo, & perducat ad omne bonum, qui viuit & regnat Deus modò & ſemper, & per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

De Paſchali ſolennitate. Sermo LXXIII.

HOdierna feſtiuitas fratres chariſſimi, nouis vetera non connectit, nec carnes agni ſeruat in craſtinum: ſed dum præterita præſentibus ſolenni deuotione participat, & Paſcha noſtrum, Paſcha redeunte coniungit, nouæ regenerationis ablactat infantiam: quia iuxta Apoſtolum, Vetera tranſierunt: & ecce facta ſunt omnia noua, Annus domini perficitur temporibus, non ſeneſcit, qui tandiu ſuo recurrit in circulo, quandiu nos ad diem retributionis adducat. Paſchalis hodierna ſolennitas à lacte, quos antè genuit, nunc repellit, vt ſolidioris cibi paſtu, perfectum Chriſti roborentur in virum. Feciſſe Abraham epulum magnum, totiusque domus ſuæ lætitiam ſuſcitaſſe ablactato Iſaac, hiſtoria diuina referente cognouimus. Et ſi ſenectutis ſoboles, ſi ſterilis vnicus, choris tripudiantibus, cithara & tympano, & toto pſalterij reſonante concentu, vniuerſæ familiæ corda traxit, & commouit in gaudium, quantò magis nos in hymnis ſpiritualibus conuenit exultare, vel canticis, quando virginei germinis ablactatur vniuerſa fœcunditas? Anna quoque Saræ conſterilis, quæ lachrymis orationum ſuarum tandiu madefecit ariditatem ſui corporis, & naturæ, quandiu fuerat longo vitæ tempore negata poſteritas. Samuelem diuino munere ſuſceptum, ablactatum mox diuinum refundit in munus, & lætitiam ſuam ſacrificiorum victimis ad plenitu-

2.Cor.5. *Gen.21.* *1.Reg.1.*

dinem liberationis accumulat: multò magis nos oportet laudis immolare ſacrificium, vota ſoluere, ſuauitatis incenſum adolere, & tota holocauſtorum pinguedine Deo patri victimas immolare, quando virgo mater enutrita & ablactata tot numero pignora: quot ſtellas cœli, patri toto orbe repreſentat, vt impleatur illud
Pſal. 46. Propheticum: Benedices coronam anni benignitatis tuæ, & campi tui replebuntur vbertate. Nemo ergo otioſum credat iſtud feſtiuitatis noſtræ ſalutare myſterium, nec exiſtimet pannum nouum veteri nos aſſuere veſtimento, vbi nihil Iudaicæ vetuſtatis nouitati coniungimus Chriſtianæ: ſcientes, Apoſtolo dicente, no-
2. Cor. 5. uam totam in Chriſto nobis emerſiſſe creaturam: ſed agnitionem diuinam ſupernæ virtutis euchimus ad profectum, vt dum ſimul nuper nati quid facere debeant, imbuuntur; & antè geniti quãtam Deo gratiam de perfectione ſua debeant, inſtruuntur, appendantur collo ij, qui modò nati ſunt: & pietate tota ſub Eccleſiæ matris vberibus occupentur, trahant teneris faucibus innocentiæ pactum, in opere ſancto brachia meditentur extendere, nitantur in curſu fidei tremula firmare veſtigia. Nunquid ſic relinquendi ſunt iam nutriti, vt non patris cura, patris manu, patris regantur arbitrio? & ita matris conſilio, matris fide muniantur,
Gen. 27. vt non humana ſolùm, ſed etiam diuina prudentia percipiant, & præripiant ſalutaria? Sic Iacob ſuo nimis timidus, matris conſilio ſatis auſus, patris vt præriperet benedictionem, plus myſticus, quàm doloſus inceſſit: nam primogenitum ſe mentitus non eſt, quia ille primus eſt, quem cœleſtis gratia generat, non natura mortalis; ille nos ſub hircorum pellibus figurabat, qui vt moriamur peccato, hortatu matris Eccleſiæ mortificati corporis induimur veſtimento, & odore agri continuis confeſſionum fructibus & vbertate redolemus, donec cœcitati Iſraeliticæ ſalutariter illudentes, paternam benedictionem toto fidei præripiamus

mus arcano:dicēte Apoſtolo, Cęcitas in patre in Iſrael facta eſt, donec plenitudo gentium introiret.

De reſurrectione Chriſti. Sermo LXXIIII.

ALiquantulum nos tacere fratres chariſſimi, &
vigiliarum l bor fecit, & coegit ieiunij laſſitudo : & ideo hodie reddimus de dominica reſurrectione ſermonem : in qua ſi diuinum eſt quod ex virgine naſcitur Chriſtus, quātum diuinus eſt Chriſtus à mortuis quod reſurgit? Quod ergo diuinum eſt, humano
non accipiatur auditu *Veſpera, inquit, ſabbathi, quæ luce-* Mat. 28.
ſcit in prima ſabbathi. Veſpera ſabbathi, hoc neſcit dies ſæculi, hoc non habet mundi vſus. Veſper finit, non inchoat diem: tenebreſcit veſper, non luceſcit, non in auroram vertitur, quia lucis ortum ignorat. Veſpera mater noctis parturit diem, mutat ordinem, dum agnoſcit auctorem; radiat de nouitate myſterium, anhelat creatori ſeruire, non tempori. *Veſpera, inquit, ſabbathi, quæ luceſcit in prima ſabbathi, venit Maria Megdalene & altera Maria videre ſepulchrum.* Serò mulier currit ad veniam, quæ mature cucurrit ad culpam. Veſpere quærit Chriſtum, quæ in matutinis Adam ſe nouerat perdidiſſe. *Venit Maria & altera Maria videre ſepulchrum.* Quæ de Paradiſo perfidiam ſumpſerat, feſtinat fidem ſumere de ſepulchro; contendit rapere de morte vitam, quæ de vita rapuerat mortem. *Veniat Maria.* Hoc nomen matris eſt Chriſti, venit ergo mater in nomine, venit mulier, vt fieret mater viuentium, quæ facta fuerat morientium mater; vt quod ſcriptum eſt impleretur. Hæc eſt ma-
ter omnium viuentium. *Venit Maria & altera Maria.* Gen. 3.
Non dixit venerunt, ſed venit; ſub vno nomine venerunt duæ myſterio, non caſu. *Venit Maria & altera Maria.* Venit ipſa, ſed altera, altera, ſed ipſa, vt mulier mutaretur vita, non nomine; virtute, non

ſexu: & fieret reſurrectionis nuncia, quæ internuncia & lapſus extiterat & ruinæ. *Venit Maria videre ſepulchrum*. Vt quam deceperat arboris viſus, viſus repararet ſepulchri: & quã proſtrauerat illecebroſus aſpectus, aſpectus ſalutaris attolleret. *Ecce, inquit, terræmotus factus eſt magnus: Angelus enim Domini deſcendit de cœlo*. Tremuit terra, non quia angelus deſcendit de cęlo, ſed quia ab inferis dominator aſcendit. *Ecce terræmotus factus eſt magnus*. Mouetur chaos, diſſiliunt iam terrarum, timet terra, montium tremunt pondera, orbis fundamenta quatiuntur, corripitur tartarus, ſiſtuntur inferna: addicitur mors, quæ in reos tendens incurrit in iudicem, dominata ſeruis, exarſit in dominum, ſæuiens in homines, proſiliuit in Deum. Meritò ergo perit lex tartari, remota ſunt inferni iura, poteſtas mortis ablata eſt, & in pœnam temeritatis ſuſcitauit mortuos cognitoris iniuria, denique redduntur corpora, redintegratur homo, vita reparatur, & conſtat de venia iam totum, quia in auctorem vitæ mox eſt tranſgreſſa ſententia. *Ecce terræmotus factus eſt magnus*. Modò terræmotus magnus: O ſi tunc vel leuis turbo arborem mortiferam deieciſſet. O ſi nebulę fumus illius mulieris tenebraſſet aſpectum. O ſi tetra nubes lethalis pomi ſpeciem caligaſſet: O ſi manus tangens inconceſſa tremuiſſet: O ſi peccati diẽ tenebraſſet nox iniuſta, & lamẽta mundi, & incrementa mortis, & creatoris iniuriam tunc tuliſſet, ſed vitijs ſemper ſeruiunt blandimenta, lenocinantur dulcia delictis, virtutibus verò auſtera & fortia ſunt amica. *Angelus enim Domini deſcendit de cœlo*. Reſurgente Chriſto, morte pereunte terrenis redditur cœleſte commercium: & mulieri cui fuerat cum diabolo lethale conſilium, cum angelo colloquium fit vitale. *Angelus enim Domini deſcendit de cœlo, & reuoluit lapidem*. Non dixit voluit, ſed reuoluit lapidem, qui aduolutus probauit mortem, & reuolutus extitit reſurrectionis aſſertor. Beatus lapis qui

Chri-

Chriſtum & reuelare meruit & velare: Beatus qui non minus corda aperit, quàm ſepulchrum: beatus qui dat reſurrectionis fidem, fideique reſurrectionem, qui diuinam carnem reſurrexiſſe teſtatur. Mutatur hic ordo rerum: mortem, non mortuum deuorat hic ſepulchrum, domus mortis manſio fit vitalis, vteri noua forma mortuum concipit, parit viuum. *Angelus enim Domini deſcendit de cælo, & accedens reuoluit lapidem, & ſedebat ſuper eum.* Et angelo quæ cauſa ſedendi erat, cui nulla inerat laſſitudo? Sed ſedebat vt fidei doctor, vt reſurrectionis magiſter: ſedebat ſuper petram, vt ſoliditas ſedis daret credentibus firmitatem. Ponebat angelus ſuper petram fundamenta fidei, ſuper quam Chriſtus erat Eccleſiam fundaturus, qui dixit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. *Mat.16.* *Erat, inquit, aſpectus eius ſicut fulgur, & veſtimenta eius ſicut nix.* Ad angeli gloriam non ſufficit fulgor, ad cæleſtem naturam quid fæcit veſtimentum? Sed ſplendore tali referebat ſpeciem noſtræ reſurrectionis & formam: quia reſurgentes per Chriſtum Chriſti mutantur in gloriam. *Præ timore autem eius exterriti ſunt cuſtodes, & facti ſunt veluti mortui.* Miſeri quos tunc percutit pauor mortis, quando ſecuritas redditur vitæ: ſed crudelitatis miniſtri, perfidiæ executores alienæ fiduciam ſumere, quomodo poterãt de ſupernis? Obdebant ſepulchrum, reſurrectioni ianuas obſtruebant, & ne qua poſſet intrare vita, mors perire, ſeruabant: merito eos angeli pertulit & proſtrauit aduentus. Miſera, & ſibi ſemper inimica mortalitas dolet ſe mori: ne reſurgere poſſit, oppugnat: ſepulchrum aperire conuenerat, & ad reſurgendum quicquid erat facilitatis afferre, vt eſſet miraculũ de facto, de exemplo ſpes, de reuerſo res, credulitas de videndo. Grandis dementia eſt hoc, hominẽ nolle credere, quod ſibi deſiderat euenire. Hoc de his cuſtodibus hodie dixiſſe ſufficiat: quid autem noſtra fides habeat, ne hodie lon-

gum ſit, poſt dicemus, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat cum patre Deus in ſæcula ſæculorum, Amen.

De eodem. *Sermo LXXV.*

QVantum à vobis ego, à me tantum peregrinatus eſt ſermo, ſed orate fratres, vt ſicut me vobis Deus reddidit, ita mihi dignetur reddere, & redonare ſermonem. Audiſtis Euangeliſtam di-
Mat.28. centem. *Veſpera, inquit, ſabbathi, quæ luceſcit in prima ſabbathi.* Quid hic intelligit humanus ſenſus? quid hic humana ſapit ſapientia? *Veſpera quæ luceſcit.* Veſper finit, non inchoat diem, nec lucem parturit, ſed tenebras; ſed hic elementorum auctor, elementorum vices mutat, vt in reſurrectione domini totum diuinum ſentias, nil humanum. Denique reſurgente Chriſto fidelibus luceſcit veſper, dies infidelibus tenebreſcit; Diſcipulis nox mutatur in diem, Iudæis dies vertitur & mutatur
Luc. 23. in noctem. Ab hora, inquit, ſexta tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram vſque ad horam nonam. Vt ipſa quæ tota eſt meridiana claritas obſcuraretur, & illud quod ſcriptum eſt, impleretur; Occidet illis ſol meride; occidet illis, id eſt, Iudæis; noſtris autem; Nox
Amos 8. ſicut dies illuminabitur. Quia veſper, qui in profun-
Pſal.118. dam ſemper caliginem vergit, totam tunc Chriſti retendit & erexit in lucem; ac ſplendore toto tota mortalium pectora ab inferis Chriſto reſurgente compleuit. *Veſpera ſabbathi.* Quia illuminatur per Chriſtum
Mat.5. ſabbathum, non deletur. Non enim venit ſoluere legem, ſed adimplere. Illum natur, vt in die dominico luceat, clareſcat in Eccleſia, quod in ſynagoga Iudæis obſcurantibus fuſcabatur. *Venit Maria Magdalena, & altera Maria videre ſepulchrum.* Præcedunt Apoſtolos ad miniſterium fœminæ, quæ ſexu viros, ordine diſcipulos quæ ſequuntur; ſed non hinc faciunt Apo-

ſtolos

ſtolos ſegniores, quæ non fœminarum formas, ſed Eccleſiarum typum deferũt domin cum ad ſepulchrum, Maria, & Maria, ſic altera, vt ipſa; ipſa vt altera, altera ipſa Maria, Maria mater Chriſti; vnum nomen duas geminatur in fęminas, quia hic Eccleſia ex duobus populis veniens vna figuratur; ex duobus populis, id eſt, ex Gentibus & Iudæis, quia primi nouiſſimi, & nouiſſimi primi. Venit Maria ad ſepulchrum, venit ad reſurrectionis vterum, venit ad vitę partum, vt iterum Chriſtus ex ſepulchro naſceretur fidei, qui carn s fuerat generatur es ventre; & cum quem clauſa virginitas vitam protulerat ad præſentem, clauſum ſepulchrum ad vitam redderet ſempiternam. Diuinitatis inſigne eſt clauſam virginem reliquiſſe poſt partum; de ſepulchro clauſo exiſſe cum corpore eſt diuinitatis inſigne. Maria & Maria venerunt, vt viderent ſepulchrum, vides quia venerunt, non vt dominum cernerent, ſed ſepulchrum, nec quærebãt cum mortuis iam viuentem, quæ dominum iam reſurrexiſſe credebant. *Angelus enim domini deſcendit de cœlo, & accedens reuoluit lapidem.* Reuoluit lapidem, non vt egredienti domino præbere auditum, ſed vt dominum mundo iam reſurrexiſſe monſtraret: conſeruis ad credendum daret fidem, non ad reſurgendum domino præſtaret auxilium. *Reuoluit lapidem.* Reuoluitur ad fidem, qui ad perfidiam fuerat aduolutus, *Reuoluit lapidem:* vt idem eſſet vitæ titulus, qui acceperat mortis tenere cuſtodẽ. Orate fratres, vt nunc deſcendat angelus, & totam duritiem noſtri cordis euoluat; aperiat ſenſuum clauſa noſtrorum, reſurrexiſſe Chriſtum noſtris etiã teſtetur ex mentibus; quia ſicut illud cor cælũ eſt, in quo viuit & regnat Chriſtus; ita illud pectus ſepulchrum, in quo Chriſtus adhuc habetur mortuus & ſepultus, Chriſti mors ſicut fuiſſe, ita pertranſiſſe credatur; Chriſtus homo paſſus, mortuus & ſepultus fuit; eſt, viuit, regnat, manet, permanet Deus, Audi Apoſtolum dicen-

Mat. 28.

2.Cor.5. tem: Et ſi nouimus Chriſtum ſecundum carnem, ſed
Rom.6. iam nunc non nouimus. Et, Quod mortuus eſt peccato, ſemel mortuus eſt: quod autem viuit, viuit Deo: hoc eſt, viuit Deus. *Et accedens reuoluit lapidem, & ſedebat ſuper eum.* Sedebat ad docendam reſurrectionem, non ad laſſitudinem ſubleuandam. Cœleſtis natura ignorat laſſitudinem, neſcit laborem: ſed factus eſt lapis vas angelicæ ſeſſionis, doctrinæ cæleſtis cathedra, ſchola vitæ, quia Iudæis ad mortis ianuã: ad cineris ſeruitium, ad triſte ſilentium fuerat conſtitutus. *Erat, inquit, aſpectus eius ſicut fulgur, veſtimenta autem eius ſicut nix.* Vultus claritas à veſtium candore ſeparatur, & facies fulguri, niui veſtis Angeli comparatur, quia fulgur de cœlo, nix de terra. Audi Prophetam dicentem: Laudate
Eſ. 148. dominum de terra ignis, grando, nix. In facie ergo angeli claritas cæleſtis ſeruatur naturæ: in veſte vero figuratur gratia communionis humanæ, & temperatur ſpecies angeli colloquentis, vt carnales oculi, & veſtrum ferãt placidam claritatem, & ex fulgore vultus nuncium ſui tremerent, & reuererentur auctoris: *Præ timore autem eius exterriti ſunt cuſtodes.* Quare territi? quia cuſtodiebant crudelitatis ſtudio, non pietatis obſequio. Ruit, deſtruitur, ſtare non poteſt, quem conſcientia deſtituit, impellit reatus. Hinc eſt quod angelus percellit impios, pios alloquitur & ſolatur. *Nolite timere vos.* Hoc eſt, illi timeant; quærentes non timeant, timeant perſequentes. *Nolite timere vos, ſcio enim quòd Ieſum, qui crucifixus eſt, quæritis, non eſt hic.* Hoc eſt ego veni, vt inſtruerem vos, non vt illum extimerem, qui & rerum factor eſt, & ſui eſt ſuſcitator. *Non eſt hic, ſurrexit enim ſicut dixit.* Vides quia venit angelus, vt factis aſſereret ſeruus, quæ dominus prædixerat verbis: & doceret moriendi & viuendi penes illum poteſtatem fuiſſe, qui ante ſuam mortem prædixerat reſurrectionem: nam vtique qui ſcire potuit, potuit, & cauere, ſed quia vincere potuit, declinare contempſit,

pſit, quia reſurgentis gloria ſepeliuit morientis iniuriã. De ſequentibus fratres, ſequenti ſermone tractabimus, quia protrahere nos & dilatare ſermonẽ adhuc recens itineris prohibuit laſſitudo.

De eadem, deq; ſecunda Chriſti manifeſtatione facta mulieribus, à monumento regredientibus.

Sermo LXXVI.

SVperiori ſermone Mariam, & alteram Mariã Eccleſiæ ex duobus populis venientis figuram diximus habuiſſe; hoc ex ſequentibus hodie cupimus approbare, ſi modò nobis veſter benignus præbeatur auditus. *Reſpondens, inquit, Angelus, dixit: Nolite timere vos, ſcio enim quia Ieſum qui crucifixus eſt quæritis: non eſt hic, ſurrexit enim ſicut dixit. Venite, videte locum vbi poſitus erat dominus.* Angelus prædicat nomen, crucem dicit, loquitur paſſionem, fatetur mortem, ſed reſurrectionẽ mox, mox dominum confitetur. Et ſi angelus poſt tanta ſupplicia, poſt ſepulchrum agnoſcit dominum, ſuã loquitur ſeruitutem, & iniuriam paſſionis totam tranſiſſe ſentit reſurrectionis in gloriam; cui homo aut minoratum Deum in carne iudicat, aut in paſſione exiſtimat eiũs defeciſſe virtutem aut conſumptam dominationem credit ſeruitute digna? Dicit crucifixum, oſtendit locum vbi poſitus erat dominus, ne alter, & non ipſe idem reſurrexiſſe crederetur ex mortuis. Et ſi dominus eadem redit in carne, vulnera reportat, ipſa clauorem foramina reſumit, & ipſa facit teſtimonia ſui corporis, ſuæ reſurrectionis indicia, quæ ſitæ fuerant contumelia pasſionis; quare homo ſe in alia putat, aut in ſua non putat carne rediturum, aut carnem ſeruus fortè dedignatur ſuam, cùm noſtram dominus non mutarit? Acquieſce homo ipſum te futurũ eſſe in carne tua, ne tu ipſe non ſis, ſi in carne *Mat. 28*

ſurre-

ſurrexeris aliena. Adiecit Angelus, dicens: *Et citò euntes dicite diſcipulis, quia ſurrexit, & præcedet vos in Galilaã: ibi eum videbitis.* Angelus hic non fœminas, ſed Eccleſiam duabus in fęminis mittit, vnam mittit, vt eã mittendo ſic longè, lateq; diffundat: Angelus hic ſponſam mittit ad ſponſum: deniq; euntibus illis occurrit dominus, & ſalutat eas, dicens: *Auete.* Occurrit, & non poteſtate terret, ſed præuenit charitatis ardore: non authoritate turbat, ſed ſalutat lege ſponſi, non dominantis iure onerat, ſed honorat dilectione conſortis, ſalutat:

Luc. 10. *Auete.* Dixerat diſcipulis ſuis ipſe: Neminem ſalutaueritis in via, & quid eſt quòd hic in via tam feſtiuus ſalutat? occurrit, non expectat cognoſci, intelligi non requirit, non vt interrogetur admittit, ſed in ſalutationé vadit totus, vadit feruens, & ſuum ſoluit ipſe ſalutatione mandatum? Fecit, fecit, quia totum vincit, & exupe

Coloſ. 1. rat vis amoris: ſimul, quia Chriſtus in Eccleſia ſe ſalutat, quam ſuam fecit eſſe, & ſic viſcera ſua ſuum ſic re-

Luc. 24. cepit in corpus; dicente Apoſtolo; Et ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ. In iſtis vero fęminis Eccleſiæ figurã manere plenam res ipſa oſtendit euidenter, quia diſcipulos ſuos Chriſtus de reſurrectione nutantes arguit, trepidátes firmat, oſtenſione lateris, clauorum cauernis, ſumptione cibi, vix reuocat ad fidé. Vnde & merito in

Ioan. 21 fide paruulos ſic pueros appellat, dicendo; Pueri, nun-

Ioan. 20 quid habetis pulmentarium? ipſamq; alibi Mariã flentem quaſi de mortuo, mulierem vocat; atque tangendi ſe licétiam negat; iſtas autem ſic perfectas inuenit, ſic credentes, ſic non de ſexu trepidantes, ſed myſterio currentes, ſic dominum toto fidei ardore requirentes, vt habendum ſe tradat eis ſalutatione tali, dicés. *Auete.* Angelus dixerat; Scio enim, quia Ieſum crucifixum quæritis, & requirentibus Chriſtus, auete, reſpondit; alibi autem Mariæ nec tangendi datur facultas, hic nó ſolùm tangendi, ſed & tenendi copia tota conceditur.

Ioan. 20 *Illæ autem, inquit, acceſſerunt, & tenuerunt pedes eius.* Iſtæ

tenent

tenent pedes Chriſti, quæ in eccleſia typum Euangelicæ prędicationis tenent, & merentur ex curſu, ac ſic fide tangũt ſui veſtigia ſaluatoris, vt ad totius deitatis pertingant gloriam, perueniant ad honorem, illa àutẽ meritò audit; Noli me tangere quæ in terris deflet dominum, & ſic in ſepulchro quærit mortuum, vt eum in cęlis neſciat regnare cum patre. Noli me tangere, id eſt, obſequi tactu carnis, quem fidei tactu deberes attingere, nec quaſi hominem tantum tangere tu pręſumas in terra, quem Deum nondum ſapis in cæleſtibus adorare; fœminea cura deſinat, muliebris ſolicitudo deſiſtat, virilis credulitas tuam conſcendat in mentẽ, aſcenſum meum cordis tui capiat latitudo, vt in cœleſtibus æterna tactus mei beatitudine perfruaris. Iuxta illud prophetæ; Beatus vir, cuius eſt abs te domine, aſcenſus in corde eius diſpoſuit. In terra nõ tangit Chriſtum, qui fide in cęlo non conſcendit ad Chriſtũ. Quod ergo eadem Maria nunc in fidei vertice cõſtituta, nũc in Eccleſię ſublimata faſtigio, & tangit Chriſtum, & tenet toto ſanctitatis affectu, nunc imbecillitate carnis, & fœminea infirmitate deiecta dubitat, & tactum ſui non meretur authoris, non facit quæſtionem; ſi quidem illud de figura eſt, hoc de ſexu, illud eſt de diuina gratia, hoc de humana natura, quia nos idem ipſi cũ diuina ſcimus, Dei munus eſt, cum humana ſapimus, cæcamur ex nobis. Sic beatus Petrus Chriſtum, dum Dei filium confitetur, patre reuelante, cognoſcit; cùm negat Chriſtum, carnis ſentit & patitur cæcitatem. Inter hæc Iudæi crimina, aut malè emunt ſua, aut diſtrahunt peius aliena, dum peccata taxant precio, dum pecunia penſant & compenſant delicta: dũ in ſceleribus ſuis fundunt, quod toto ſcelere congregauerũt. Sic Iudam comparant traditorem domini ſui, & precio redemptoris mundi ſanguinem penſant; ſic aperti ſepulchri fidem claudũt ſacculo, vt negandæ reſurrectionis crimen nummis criminum mercarentur. *Pecuniã, inquit.*

Ioan. 20 · *Pſ. 83.* · *Mat. 16.*

quit, copioſam dederunt militibus. dicentes: Dicite, quia diſcipuli eius venerunt nocte, & furati ſunt eum, nobis dormientibus, & ſi hoc Præſes audierit, nos ſuadebimus ei: & ſecuros vos faciemus. At illi accepta pecunia, fecerunt ſicut erant edocti: & diffamatum eſt verbum iſtud apud Iudæos vſq; in hodiernum diem. Apud Iudæos, nunquid apud Chriſtianos? Iudæe, quod tu in Iudæa obſcurabas auro, fide toto claruit & eluxit in mundo: diſcipuli receperunt, nõ furati ſunt Chriſtum; tu perfidiam comparaſti, ſed nõ furatus es veritatem: Iudæe, reſurrexit Chriſtus, tu pe-
Mat.27. cuniam perdidiſti. Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Iudæe, Chriſtus viuit: tu, & te, & tuos poſteros occidiſti.

De reſurrectione Chriſti. Sermo LXXVII.

PLenum ſatis & perfectæ deuotionis indiciũ, quòd tempore paſsionis tota creatori ſuo compatitur creatura. Quæ caro terra tremente non tremuit, quæ mens non torpuit, quòd ingenium nõ defecit cùm ſol ante tempus occidit, lux refugit? Deniq; fratres, & noſtra occubuere tunc viſcera, ſenſus eſt cõmortuus, ſermo noſter ſuo eſt conſepultus authori, vt eius totã nũc ſuſcitaretur ad gloriam. Iſta extitit ſilentii mei cauſa; iſta debiti mei deuota dilatio fuit. Nec mirum fratres, ſi proinde ſermo meus toto affectionis obſequio ad inferos etiam ſuum ſecutus eſt largitorem: quia ſine ipſo vobis talibus, ac tantis creditoribus quod redderem non habebam, quod ſi cupidus aliquis, & auidus exactor de ſolutionis tarditate conqueritur, calumniam temporis nobis deſiſtat inferre, quia diues dominus meus multiplicem fœnoris ipſius auget & repẽſat vſuram. Abſoluat ergo nos iam Euangelicæ larga lectionis humanitas, quos officii neceſsitas hoc tantum de-
Mat.28. duxit, & addixit ad debitũ. *Veſpera, inquit, ſabbathi quæ luceſcit in prima ſabbathi.* In domino reſurgente nõ humanæ

manæ ſolùm conuerſum eſt ius naturæ, ſed etiam ipſe creaturæ ordo inſigniter eſt mutatus. *Veſpera ſabbathi, quæ luceſcit.* Ecce, domino reſurgente, non tenebreſcit veſpera, ſed luceſcit, & fit lucis exordium, quod principium noctis eſſe conſueuerat. *Veſpera ſabbathi quæ luceſcit in prima ſabbathi.* Sicut mortalitas in immortalitatem, corruptio in corruptionem, caro in Deum, ita tenebræ transferuntur in lucem: vt ſe nox ipſa taliter nõ periiſſe gaudeat; ſed eſſe mutatã, quæ obſcuritate magis, quàm tempore ſic defecit, quæ interualla, quæ vicem ſuæ fœlicius perdidit ſeruitutis, vt in perpetuæ lucis proflueret & erumperet libertatem, dicẽte Propheta: Et nox illuminatio mea in deliciis meis. *Veſpera quæ luceſcit in prima ſabbathi.* Sabbathum ſecũdarium ſe lætatur effectum, quòd iuſſione legis torpebat in otio, & per diei dominici primatum in diuinæ virtutis opera mirabiliter excitatur, quòd Iudaicæ obſeruationis inertia à uirtute ſalutari reddebat extraneum, dicente domino: Non licet ſabbathis ægris curam, afflictis opem cæcis viſum, vitam mortuis condonare? & interpretando taliter à Deo diem ſabbathi ſanctæ legis ſtudiis deputatum, miſerè tantum ventris addixerat ſeruituti. *Veſpera ſabbathi quæ luceſcit in prima ſabbathi, venit Maria Magdalena, & altera Maria.* Vna venit nomine, quæ nunc alia legitur in diuerſa perſona. *Venit Maria & alia Maria.* Quo & vnam in dnabus nominis vnitas figuraret; & mutatam fœminam diuerſitas panderet perſonarum: venit enim, non venerunt, & cum dicit alia, in utraque eandem myſtico deſignat affatu, vt aliam veniſſe ante fidem, aliam poſt fidem redituram eſſe monſtraret. Venit mulier, ſed redit Maria: venit quæ intulit mortem, redit quæ genuit vitam: venit Adam quæ deduxit ad inferos, redit quæ ab inferis Chriſtũ recepit. *Venit Maria, & alia Maria.* Quare? *Videre ſepulchrum,* & non Chriſtum quærere; tantùm videre ſepulchrum, reatus ſui titulũ, facinoris ſui triſte docu-

Pſ. 138.

Luc. 6.

documentum, ſuæ cũ diabolo præſumptionis, ſui quęſtus ferale commercium, vt inde recuperaret fidẽ, vnde perpetuum ſuæ præuaricationis ſuſtinebat opprobrium. *Et ecce terræmotus factus eſt magnus*. Si ſic terrà tremuit cùm ſuorum dominus reſurgit ad veniam, quẽadmodum contremiſcet, cùm noxiorum cõſurget
Pſal. 75. ad pęnam? dicente Propheta: Terra tremuit, & quieuit, cùm reſurgeret in iudicium Deus. Et quę conſerui, hoc eſt angeli, præſcientiam ſuſtinere non valuit, quemadmodum Deum iudicem ſuſtinebit? Ecce hiſdem lineis quibus perierat ſalus humana, reparatur. Prima ad perfidiam mulier, prima procurator ad fidem: prima currit ad interemptorem mortis, quæ prima cucurrerat ad mortis authorem: prima audit ab angelo, quæ prima cum diabolo fuerat collocuta. *Angelus domini deſcendit de cælo, & accedens reuoluit lapidem, & ſedebat ſuper eum*. Non vt conferret reſurrectionem tali operatione, ſed vt proderet, dicente domino: Poteſtatem habeo ponendi animàm meam, & poteſtatem
Ioan. 10 habeo iterum ſumendi eam. Nobis clauſa aperit, nobis occulta reſerat, nec authorem ſuum qui iam non erat in ſepulchro educit ad lucem, ſed conſeruos ſuos qui poſiti erant in dubitationis obſcuro, ad fidem reſurrectionis adducit, ipſo atteſtànte, cùm dicit: *Non eſt hic, ſurrexit: Reuoluit lapidem, & ſedebat ſuper eũ*. Quare non voluit, ſed reuoluit? Vt quem perfidia Phariſęorum ad offenſam voluerat, & ſcandalum, angelus ad fidem reuolueret, & ſalutem, dicẽte Propheta: Ecce pono in Sion lapidem offenſionis, & petram ſcandali. Re
Eſa. 8. uoluitur ergo lapis, vt euolueret mortem, qui vitam
& 28. clauſerat aduolutus, dicente ſcriptura; Videbitis vitã
Rom. 9. veſtram pendentem coram oculis veſtris, & non cre-
Deu. 28. detis. *Et ſedebat ſuper eum*. Non laſſitudinem recreans, ſed ſacri, & vitalis ſepulchri ſe eſſe præſidem ſic demõſtrans, & deſtructam eſſe mortem cęleſtis miniſter officij tali ſeſſionis ſuæ declarat indicio; & eſſe Deum qui

paſſus

paſſus eſt, Deum qui intra noſtri corporis eſt receptus anguſtias, Deum quem habitu ſuperno ſic reſidens teſtabatur aſſertor, & quid plura fratres?:ſedet, quia ab illo tam venerabili ſepulchro nunquam angelus recedit. *Præ timore autem eius exterriti ſunt cuſtodes: & facti ſunt ſicut mortui.* Quos proſternit terror noxios, ad conſcios mox recurrit. Sic, ſic innocui cùm reſurgent, terror, & mors iniuſtos, & impius poſſidebit. *Erat autem aſpectus eius, ſicut fulgur, & veſtimenta eius ſicut nix.* Quid faciat veſtis, vbi nulla eſt nuditas? quid indumentum vbi tegendi neceſſitas non habetur? Sed angelus fratres, noſtrum habitum, noſtram formam, noſtram ſimilitudinẽ, in reſurrectione taliter pręfigurat, vbi homo ipſa corporis ſui claritate reſtituitur, dicente domino; Tũc iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris eorum. *Reſpondens autem angelus, dixit mulieribus: Nolite timere vos, ſcio enim quòd Ieſum, qui crucifixus eſt quæritis.* *Mat. 13*
Adhuc crucifixum & mortuum requirebant; quarum fidem ſæua paſſionis procella turbauerat, & tentationis eas ita pondus incuruauerat, vt cęli dominum adhuc quærerent in ſepulchro. *Non eſt hic.* Secundum id, quod in loco extitit; hic eſt autem, per hoc quod vbiq; eſt, & loci capacitate non clauditur. *Venite, videte locum vbi poſitus erat dominus.* Mulieres vocat angelus ad videndum, vt ſacri corporis locus mũdaret oculos, quos diabolo claudente vetitę arboris macularat aſpectus. Ingrediuntur ſepulchrum, vt conſepultæ domino totam fidei reſurgerent in ſalutem; Si complantati ſumus ſimilitudini morti eius, ſimul & reſurrectionis erimus. *Euntes dicite diſcipulis eius.* Reuertere ad virum mulier iam ſanata, & ſuade fidem, quæ perfi- *Rom. 6.* diam ſuaſiſti: refer homini dominicæ reſurrectionis indicium, cui antè tentationis & ruinæ conſilium detuliſti.

De ſeptima Chriſti manifeſtatione facta diſcipulis ad mare Tiberiadis, Sermo LXXVIII.

POſt illam terris inexpertam, tremẽdam cælis, inauditam ſæculis, inferis non ferendam tempeſtatem dominicæ paſſionis, venit ad mare dominus, & diſcipulos ſuos nocturnis in tenebris reperit fluctuãtes: fugiente enim Sole quid de ſplendore lunari? quid de ſtellis ad noctis potuit ſolatium remanere? Erat enim vna terra, & confuſa caligo, quæ non ſolùm viſum corporis, ſed ipſum mentis cæcabat obtutum: nec ſinebat littus fidei, portum ſalutis petere, vel repetere nauigãtes. *Manè, inquit, Euangeliſta, iam facto, ſtetit Ieſus in littore, non tamen cognouerunt diſcipuli, quia Ieſus eſt.* Creatoris iniuriam tota fugerat creatura: necem domini ſui mundus euitare contendit: ſciens ad totam domum vindictam pertendere, in qua fuerit ſeruorum ſcelere dominator occiſus. Hinc eſt, quod ſuis ſe deſerentibus fundamentis, terra tremuit: Sol ne videret, aufugit: dies ne intereſſet, abſceſſit; petræ, quia non valebant diſcedere per naturam, nouum ſcinduntur per vulnus: facinus tantum ſono; quia voce non poterant accuſantes; infernus ubi ad ſe penetrare ipſum Iudicem vidit, victus, & eiulans quos tenebat, amiſit; hinc eſt quod redditæ corporibus ſuis animæ reſurrecturos mortuos, quos mundus putauerat deperijſſe, viuentibus nunciarunt. Ergo taliter cùm mundi compago tota confuſo ordine fluctuaret, & ad primordiales tenebras, atque antiquum chaos crederet ſe authoris ſui morte deuolutã, ſubitò reſurrectionis ſuę lumine dominus diem reducit, & orbem totum priſtinum reformat in corpus, vt quem ſibi taliter viderat eſſe cõpaſſum, ſuam ſecum ſuſcitaret ad gloriam, dicente Euangeliſta. *Manè iam facto.* Id eſt, tranſacta nocte dominicę paſſio-

Ioan. 21.

paſſionis. *Stetit Ieſus in littore.* Vt in antiquum terminum reuocaret vniuerſa, firmaret dubia, iactata compeſceret, turbata componeret, & ſtatione ſua ipſa fundamenta orbis, quæ ſic commota fuerant, ſtabiliret, quo mox mundus ad ſui recurreret authoris obſequium, qui ad ſui diffugerat authoris iniuriam. *Manè autem facto, ſtetit Ieſus in littore.* Vt eccleſiam præcipuè in qua diſcipuli amaris tunc fluctibus iactabantur, ad fidam fidei ſuę reduceret ſtationem: denique quia eos fidei virtute repererat deſtitutos, & à virili robore inuenerat perdeiectos, arguit tales, pueros nuncupando, cùm dicit: *Pueri, nunquid pulmentarium habetis?* Ibi enim erat Petrus, qui negauerat: Thomas, qui dubitauerat; Ioannes, qui fugerat: non ergo vt fortiſſimos milites, ſed pueros compellat vt timidos: & quos idoneos necdum deprehendit ad prælium, vt teneros inuitat ad menſam, dicendo: *Pueri, nunquid habetis pulmentarium?* Vt humanitas ad gratiam, panis ad fiduciam, pulmentum reuocaret ad fidem: corpus enim reſurrexiſſe non crederent, niſi cum toto hominis ordine cernerent manducantem. Hinc eſt quòd petit eſcas ſaturitas tota rerum, panis ipſe manducat, quia non ille cibum, ſed ſuorum ſemper eſurit charitatem. *Pueri, nunquid habetis pulmentarium? reſponderunt ei, non.* Et quid habebant, qui Chriſtum iam ſecum poſitum non habebant, qui coram ſtantem dominum ſuis adhuc oculis non videbant? *Non enim cognouerunt diſcipuli quòd Ieſus eſt. Dicit eis, mittite in dexteram partem nauis rete, & inuenietis.* Reuocat ad dexterã, quos turbo paſſionis egerat, & redegerat ad ſiniſtrã. *Miſerunt, inquit, & non poterant illud trahere à multitudine piſcium.* Miſerant in dexteram, miſerant in virilem partem, ſed vt pueri adhuc trahere non valebant, ſenſerunt tamen ex ipſo pondere, ſenſerunt piſces veniſſe ad iubentis imperiũ, non humanæ artis incurriſſe capturam. *Diſcipulus autem ille, qui diligebatur ab Ieſu, ait, Dominus eſt.*

Mat. 26
Ioan. 20
Mar. 14

Primus qui diligitur videt, quia ſemper amoris oculus acutius intuetur, & ſemper viuacius qui diligitur ſentit. *Petrus vt audiuit.* Quæ res illam Petri ſic tardauerat mentem, vt ab alio audiret dominum, qui cæteris conſueuerat nunciare? Vbi eſt illud ipſius ſingula-
Mat.16. & 26. re? Tu es Chriſtus filius Dei viui; vbi eſt? In domo aufugerat Caiphæ Principis Iudæorum, tardius ſuũ dominum videbat, qui vocem facilè ancillæ ſuſurrantis audiuit. *Vt audiuit, inquit, quia dominus eſt, tunica ſe præ-*
Mar.14. *cinxit, erat enim nudus.* Mirum fratres, cùm comprehenderetur dominus, Ioãnes abiecit ſindonem, & Petrus inuentus eſt, nudus, quia Ioannem texit fuga: Petrum negatio ſic nudauit. Mirum fratres, & verè mirũ, quia qui in naui nudatus eſt, in mare ſe demergit indutus: quia innocentia nunquam nuda eſt, & reatus ſemper
Gen.3. refugit ad velamen, denique ſicut Adam, ita & nunc Petrus poſt culpam ſuam geſſit tegere nuditatem, qui fuerant ambo vtique ante culpam ſancta nuditate veſtiti. *Tunica ſe præcinxit, & miſit ſe in mare.* Vt mare dilueret, quod negatio taliter ſordidauerat. *Miſit ſe in mare.* Vt eſſet primus in reditu, q̃ acceperat in ordine principatum. *Et tunica ſe præcinxit.* Qui præcingendus erat
Ioan.21. martyrij paſſione, dicente domino: Alius te præcinget, & ducet quò tu non vis. *Alij autem diſcipuli nauigio venerunt, non enim longè erant à terra: ſed quaſi cubitis ducentis, trahentes rete piſcium.* Alij nauigio perueniunt, & capturam piſcium trahunt, vt Eccleſiam ſæculi iactatã procellis, & eos quos euangelico reti ad ſupernam lucem rapiunt, & eleuant de profundo, ad dominum ſecũ fideli labore perducant. *Non, inquit, longè erant à terra.* Non erant longè à terra viuentium, quos pręſentium finis proximos eſſe fecerat iam futuris. *Sed quaſi cubitis ducentis.* Ex Iudæis, & gentibus centenarium numerum duplicat, qui duorum vitam, ſalutemq; iungit populorum. Reliquam partem lectionis ſequenti ſermone, Domino iuuante tractabimus.

De

De reſurrectione Chriſti. Sermo LXXIX.

QVoniam Matthæi & Marci ſuper dominicam reſurrectionem iam cucurrimus lectionis, modò quid hinc intonuerit Lucas beatiſſimus, exqui- *Luc. 24.* ramus. *Vna, inquit, ſabbathi valde diluculo venerunt ad monumentum mulieres, portantes, quæ parauerant aromata.* Sæpe diximus quæ circa reſurrectionē Chriſti geſta ſunt, geſta eſſe reſurrectionis noſtræ ī formā, hinc eſt quòd euangeliſtæ ſermone plus myſtico, quàm nouo factorum Chriſti ſeriem proloquuntur. *Vna, inquit, ſabbathi.* Bene vna, quia reſurrectionis dies altera neſcit, lucis æternæ mater noctis tempus ignorat, perpetuus dies perpetuo illuceſcit, reſurgentium lux mori nō poteſt, lux quæ noctem delet, neſcit extingui. *Venerunt, inquit, ad monumentum portantes quæ parauerunt aromata: & inuenerunt lapidem reuolutum à monumento: & intrantes non inuenerunt corpus domini Ieſu.* Quid eſt, quòd quæ antè de monumento fugerant, nunc audaces redeunt ad ſepulchrum, intrepidæ pauidum redeunt ad funus, ſepulchri triſtitiam confidenter inuadunt, & nō inuenientes dominum, conſtanter quærunt, conſtantiùs immorantur: nec illud paueſcunt, quòd monumento nox addita, dum tenebras generat, addit timorem? Fratres, mulier mali cauſa, peccati author, via mortis, ſepulchri titulus, inferni ianua, lamenti neceſſitas tota, ob hoc naſcuntur lachrymis, mancipantur mȩroribus, gemitibus addicuntur, & in lamentis tantum fortes ſunt, quantùm viribus inueniuntur infirmæ, & quantùm imparatæ ſunt ad labores, tantùm ad lachrymas ſunt paratæ; hinc eſt quòd lachrymis arma vincunt, regna fletibus inclinant, lamentis totam fortitudinem virorum frangunt. Non eſt ergo mirum, ſi ad lachrymas, ad funus, ad ſepulchrum, ad obſequium dominici corporis fœminæ ardentiores Apo-

ſtolis hic videntur, vbi mulier prima currit ad lachrymas, quæ prima cucurrit ad lapſum: præcedit ad ſepulchrum, quæ præceſſit ad mortem, fit reſurrectionis nuncia, quæ fuit mortis interpres, & quæ uiro porrexerat interitus tanti nuncium, viris ipſa porrigit magnæ ſalutis auditum, vt compenſet fidei nuncio, quòd perfidiæ ademit audito. Non eſt hic, præpoſterus ordo, ſed myſticus, non poſtponuntur Apoſtoli fęminis, ſed ad maiora ſeruantur, fœminæ obſequium Chriſti ſuſcipiunt, apoſtoli Chriſti ſuſcipiunt paſſiones: illæ portant aromata, iſti flagella; illæ intrãt ſepulchrum, iſti carcerem; illæ ad obſequium feſtinant, iſti peruolant ad catenas: infundunt illæ oleum, iſti ſanguinem fundunt: mortem ſtupent illæ, ſuſcipiunt hi mortes; & quid multa? reſident illæ domi, ad acies iſti tendunt, vt deuoti milites probent aduerſis fidem, virtutem laboribus, iniurijs patientiam, periculis mortem, vulneribus tolerantiam, deuotionem pęnis, viſcerum laceratione conſtantiam; mulieres ergo ferunt pro Chriſto lachrymas; Apoſtoli diabolo ſuperato, & victis hoſtibus, Chriſto & victoriam referunt, & triumphum.

Luc. 24. Verum quòd apoſtoli reſurrexiſſe dominum mulieribus nunciantibus, aut non crediſiſſe, aut deliramentũ iudicaſſe referuntur, grauiter nemo arguat, altè dubitat, qui altius credit; decipi non poteſt, qui non eſt facilis auditui, ignauus nimis eſt, qui poſt exemplum inuenitur incautus, rudis miles ad aciem concurrit, qui cauſam belli neſcit, vim bellatoris ignorat; peritia eſt, non eſt ſegnities, cùm ſenſim miles veteranus incedit. Sic Adam nouus citò cecidit, dum citò credidit; & dũ

Gen. 3. facile dat aures ad mulieris auditum, ſe, ſuoſque poſteros peſſimo addixit inimico; at veteranus Petrus fęminam non facilè audit, fœminis nunciantibus credit tardè, & vt veteranus deliberat, ne vt puer incurrat; deniq; vbi duo ex diſcipulis, qui poſt reſurrectionem Chriſtum meruerunt itineris habere collegã, reuerſi,

nunciabant dominum ſe vidiſſe. Apoſtoli quod audiũt non delirum iudicant, ſed virile, dant aures, ora figũt, aperiunt oculos, corda pandunt, & quæ dicuntur ſic commendant ſenſibus, vt poſt cunctationis æſtus ſitiẽter bibant auditum fidei de flumine, quod collegarũ lingua fundebat. Sicut ardorem ſitis frigida pocula reſtringũt & refrigerant, ita mentis auditus lętior fit poſt mœrorem. Fratres, quis cauſas capere dominicæ natiuitatis poteſt? Dominicæ reſurrectionis negocium exiſtimare quis meretur? Iſta cogitare, capere, exiſtimare, niſi qui ab ipſo Deo acceperit, non valebit: quòd creator rerum fœmineo creatur partu, quòd mundi dominus in ſeruitute videtur humana, quòd paſtor omnium paſtu indiget, reis quòd addicitur qui abſoluit vniuerſos, quòd punitur vita ſæculi, quòd mortuorum moritur ſuſcitator, quòd claudens omnia ſepulchro clauditur, quòd ſupernorum dominus apud inferos inuenitur, qui ergo iſta capere poteſt, apoſtolorũ cunctationes, trepidationes, timores, fugas, latebras profunde iudicans non miratur. Ergo fratres, quod apoſtoli dubitant, quod iſta tam tardè tanta credulitate ſuſcipiunt, non miremur nos qui hucuſque non credimus, ſed oremus, vt de his tantum ſentire mereamur, quantùm dederit ille, qui diuina hominem ſentire largitur. Quod remanſit de ſerie lectionis, deo iuuante, proximo ſermone perſcrutabimur.

De Chriſti reſurrectione, & ſecunda manifeſtatione facta mulieribus à monumento regredientibus. Sermo LXXX.

Sermone ꝓximo, quia primã partẽ perſtrinximus lectionis, hodie q̃ ſunt in ſequẽtibus audiamus. *Reſpondens, inquit, angelus dixit mulieribus, nolite timere vos, ſcio enim, quia Ieſum, qui crucifixus eſt, quæritis, non eſt*

hic: ſurrexit enim ſicut dixit, venite, videte locum vbi poſitus erat dominus. Putâſne Petri, Ioannis diſcipulorum omnium abſentia vtitur, caſtigatur ignauia, quòd reſurgenti Chriſto mulieres primæ ſolę peruigiles ardenter occurrant, ipſa etiam virilis portio ſic notatur, vt ad reſurrectionis gloriam muliebris præcurrat infirmitas? Abſit fratres, eſt iſtud cauſa, non caſus myſterium, non euentus: ordo, non culpa: nam mulier hic virum ſequitur, non præcedit; vbi vir reſurgit in Chriſto; Sentias ergo Petrum non mulieribus ceſsiſſe, ſed Chriſto non ancillę, ſed domino; ſacramento, non ſomno; ordini, non timori: denique iam vir erat in Chriſto, ad mulieres angelus venit, vt quantum præcellit Deus Angelum, tantùm vir mulierem pręcederet in honore. *Nolite timere vos.* Quia bonos amor poſsidet, malos pauor; & impios timor terret, pios ſolatur affectio. *Nolite timere vos.* Hoc eſt dicere, timeat Iudæus, qui tradidit: Pilatus, qui addixit: qui illuſit: miles, qui crucifixit, impietas: crudelitas, amara pocula quæ propinauit; ſæuitia, quæ obſedit ſepultum; perfidia, quę emit mendacium: fidem, quę vẽdidit inhumanitas: quæ dominum ſuum reſurrexiſſe dolet, non dolet occidiſſe: vos autem gaudere conuenit, non timere; quia reſurrexit quem quęrebatis mortuum, viuit quem lugebatis occiſum. *Scio enim, quia Ieſum, qui crucifixus eſt, quæritis.* Hoc eſt, quid quęritis viuẽtem cum mortuis? vitam quid quæritis in ſepulchro? Ite potius ad occurſum viuentis: & iam nolite concurrere ad morientis obſequium. *Scio quia Ieſum, qui crucifixus eſt, quæritis: non eſt hic.* Sic dixit angelus, qui aperuit ob hoc ſepulchrum, non ut inde exiret Chriſtus, qui ibi iam non erat, ſed vt ibi Chriſtum iam non eſſe monſtraret. *Surrexit ſicut dixit.* Gemina virtus eſt, & redire à mortuis, & futura preſcire. *Venite, videte locum, vbi poſitus erat Dominus.* Venite mulieres, venite, videte vbi Adam poſuiſtis vos: vbi ſepeliſtis hominem; vbi

virum veſtro cõſilio contruſiſtis, per quod feciſtis pro ſeruis ipſis dominum ſic iacere; & intelligite erga vos tantam magnitudinem veniȩ, quanta fuit domino iniuriȩ magnitudo. *Venite, videte locum vbi poſitus erat dominus:* Virtus angelica eſſe dominum qui crucifixus eſt confitetur; & infirmitas humana diſcutit, vtrũ ſit dominus qui reſurgit? Chriſtus ſic humanas ſuſcepit paſsiones, vt totum quod diuinitatis eſt non amittat. *Et euntes cito, dicite diſcipulis eius, quia ſurrexit: & ecce præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis.* Neque hic mulieribus apoſtoli poſtponuntur ſed mulier abſoluitur à reatu, dum portat vitæ, portat reſurrectionis auditum, quȩ auditum mortis portauerat, & ruinæ. *Et exeuntes, inquit, cito de monumento cum timore & gaudio magno.* Mulieres intrant ſepulchrum, vt fierent ſepulturȩ participes, ſociæ paſſionis: exeunt de ſepulchro, vt antè fide ſurgerent, quàm reſurgerent carne. *Exeuntes cum timore, & gaudio magno.* Et vbi eſt, nolite timere. Quia timor non ablatus eſt, ſed mutatus: timor abſceſſerat, de reatu, ſed de ſeruitio manebat: malus timor culpȩ, bonus reuerentiæ timor; Adam datum perdiderant, ne perderent ipſum redditum, pertimeſcebant. *Cum timore, & gaudio magno.* Scriptum eſt: Seruite domino cum timore; & exultate ei cum tremore. *Pſal. 2.* *Cum timore, & gaudio magno.* Quia timor domini ſanctus permanet in ſȩculum ſȩculi. In ſanctitate ergo manet, qui Dei permanet in timore. *Pſ. 18.* *Currebant nunciare diſcipulis eius, & ecce occurrit eis Ieſus, dicens: auete.* Fideliter currentibus, occurrit Chriſtus, vt quod fide crediderant, agnoſcerent viſu; & firmaret pręſentia, quas adhuc trepidas habebat auditus. *Occurrit eis Ieſus, dicens, auete.* Occurrit vt dominus, ſalutat vt parens: affectu animat, ſeruat timore: ſalutat, vt per amorem ſeruiant, non fugiant per timorem. *At illæ acceſſerunt, & tenuerunt pedes eius.* Haberi ſe voluit, qui paſſus eſt ſe teneri. *Acceſſerunt, & tenuerunt pedes eius.* Vt

ſcirent in capite Chriſti virum eſſe, ſe eſſe in pedibus Chriſti; & datum ſibi virum ſequi, non pręire per Chriſtum. *Dicit eis, nolite timere*. Quod dixerat angelus dicit & dominus; ut quas firmauerat angelus, Chriſtus redderet firmiores. *Sed ite, dicite fratribus meis, vt eant in Galilæam: ibi me videbunt*. Reſurgẽt à mortuis Chriſtus reſumpſit hominem, non reliquit: vocat ergo fratres, quos corporis ſui fecit eſſe germanos: vocat fratres, quos patris ſui adoptauit in filios; vocat fratres, quos benignus hęres ſibi præſtitit cohæredes. Sed reſurgẽte Chriſto impietas qualiter reſurgat audite. *Ecce venerunt quidam de cuſtodibus in ciuitatem: & nunciauerunt principibus ſacerdotum omnia quæ facta fuerant. At ille congregati cum ſenioribus conſilio, accepto, pecuniam copioſam dederunt militibus, dicentes, dicite quia venerunt nocte diſcipuli eius: & furati ſunt eum dormientibus nobis*. Qui dant pecuniam, non perdenda comparant, ſed ſeruanda; Iudæi vendente Iuda emerunt, vt perderent Chriſtum: nunc pecuniam copioſam, vt ſe, legem, templum, patriam perderent, effuderunt. Viri ſanguinum, & doloſi, ſtatuunt precium falſitatis, perfidiæ conficiunt inſtrumentum, commercio crudeli fraudem fidei, veritatis latrocinium nundinantur; corrumpunt milites, vt furtum vocent, quod erat reſurrectionis arcanum: *Venerunt diſcipuli eius nocte: & furati ſunt eum*. Non contenti interfeciſſe magiſtrum, quomodo diſcipulos poſſent perdere moliuntur; diſcipulorum crimen eſſe faciunt virtutem magiſtri. *Venerunt nocte diſcipuli eius, & furati ſunt eum*. Planè amiſerunt milites, perdiderũt Iudæi, ſed diſcipuli magiſtrum ſuum, non furto, ſed fide: virtute, non fraude: ſanctitate, non crimine; viuũ, non mortuum ſuſtulerunt; hinc eſt, quòd in Galilæã vt eum poſſint videre mittuntur, quia Deus in loco perfidiæ non videtur. Quod autem dixit: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra*. Quid ipſe in ſe ſibi dederit, hoc declarat; probante Apoſtolo, cùm dicit;

Deus erat in Chriſto mundum reconciliãs ſibi. Filius *1.Cor. 5.*
Dei virginis filio, Deus homini, diuinitas carni contulit, quod ſemper cum patre poſſedit, & ſpiritu. Et ideo ait: *Ite, baptiʒate omnes gentes in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti.* Vt omnes gẽtes poteſtas vna, eademque recrearet ad ſalutem, quas creat ad vitam. *Et ecce, inquit, ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi.* Eſt ſemper nobiſcum, qui cum patre eſt ſemper: & veniet nobis per hoc quod aſſumpſit ex nobis. Et quid plura fratres? Quod naſcitur, quod patitur, quod reſurgit, quod accipit, non eſt, non eſt neceſſitatis ſuæ, noſtræ eſt hoc ſalutis.

De quinta Chriſti manifeſtatione facta diſcipulis, cum Thomas abeſſet. Sermo LXXXI.

DVm rebellis Iudæa creatorem ſuum debellare contendit, & in authoris ſui necem leuat impias manus, terris abſtulit pacem, concordiam rerum ſoluit, elementorum ſic fœdus rupit, vt mundum totum ad chaos reuocaret antiquum: denique diem fugat, noctem inuadit, lucem tenebris, cœlum rebus aufert, facit tremere terram, miſcet mortuos viuis, inferos, ſuperosque confundit, & diſſipato ordine in creatoris iniuriam pacificum nil penitus, amicum penitus nil reliquit. Hinc eſt, quòd reuerſus ab inferis Chriſtus, vt rebus pacem reddat, exclamat, *Pax vobis. Dum hæc loquuntur, inquit, diſcipuli, Ieſus ſtetit in medio eorum, & dicit eis, Pax vobis.* Bene addidit vobis, quia iam terra ſteterat, dies redierat, Sol recurrerat, & ordinẽ ſuũ compago mundi redditũ iam tenebat. Diſcipulis aũt manebat adhuc bellũ: & collidebat eos acriter fidei, pfidieq; conflictus: non ſic terrã, ſicut diſcipulorũ corda turbo concuſſerat paſſionis: & ideo animos eorũ credulitatis & incredulitatis acies pertinaci dimicatione vaſtabat: inſiſtebant mentib. eorũ cogitationũ cateruæ: & excur *Luc. 24.*

ſibus

ſibus deſperationis, ac ſpei, robuſta licèt pectora, rumpebantur. Inter miracula inuumeroſa ſignorum Chriſti, & mu'timoda paſſionis eius genera, inter deitatis inſignia, & imbecilla carnis, inter mortis damna, & dona vitæ, diſcipulorum ſenſos, menteſque fereban tur: nunc ſpiritus eorum tollebatur ad cælum, nunc eorum animæ collidebantur in terram, & in intimis eorum tali procella ſæuiente, portum quietis nullum, nullam ſtationem pacis poterant inuenire. Hoc vidēs ſcrutator pectorum Chriſtus, qui iubet ventis, procellis impetat, & ſolo nutu tempeſtates trāquillitate commutat, mox eos ſua pace confirmat, dicens, *Pax vobis, ego ſum, nolite timere.* Ego ſum crucifixus ille, mortuus, ſepultus. *Ego ſum.* Per me Deus, per vos homo. *Ego ſum.* Non ſpiritus in figura carnis, ſed ipſa veritas in carne. *Ego ſum.* Ego ex mortuis ſum viuus: ex inferis ſum ſupernus. *Ego ſum.* Quem mors fugit, inferna tremuerūt:
Mat. 26. tartarus Deum confeſſus eſt cùm paueſcit. *Nolite time-*
Mar. 14. *re.* Petre, quòd negaueris, quòd fugetis tu Ioannes, quòd deſeruiſtis omnes, quod infidelibus de me totis cogitationibus iudicaſtis, quod adhuc non creditis, me vidētes. *Nolite timere, ego ſum.* Qui vos per gratiam vocaui, elegi per veniam, pietate ſuſtinui, charitate portaui, & modo vos ſola bonitate ſuſcipio: quia culpas videre neſcit pater cùm filium recipit, ſuos affectio cùm reſumit. *Conturbati, inquit, & conterriti exiſtima*
Ioan. 28. *bant ſe ſpiritum videre.* Quare? quia clauſis oſtijs intrauerat Dominus. Diſcipuli ergo conſternati mœroris ſomno, dabant Chriſto non quod poteſt diuina virtus, ſed quod natura recipit humana. *Putabant ſe ſpiritum videre.* Nanque ſpiritus hominis in vtero ſepta tranſit, penetrat muros, vt clauſo corpore inter corpus incluſum: ſic anima quandò dat vitæ finem, à corporis dulci cōturbernio cùm recedit, domorum clauſtris, mundanis obſtaculis non tenetur; ſubſtantia cæleſtis terrenis ergaſtulis neſcit includi, iuxta illud: Spiritus neſcis

vnde

vnde veniat, aut quo vadat. Diſcipuli ergo poſt reſurrectionem clauſis oſtijs Domino ingreſſo reportaſſe cum ſoliditatem corporis non credebāt: in imaginem carnis ſolam redijſſe animam ſuſpicantes, vt dormientibus ſolent corporeæ imagines apparere. *Exiſtimabant ſe, inquit, ſpiritum videre.* Ergo, ſicut diximus, in diſcipulis non ſedebantur cogitationum bella, non ſedabantur, ſed magis magiſque cogitationum bella creſcebant: & tumultus mentium ipſis etiam viſionibus augebatur: & vnde reſurrectionis afferebatur fides, inde totius cunctationis ſcrupulus naſcebatur. Quod venerat, erat res: quod clauſis oſtijs intrauerat, fides non erat; non erat fides, ſed virtus erat: humanum non erat, ſed homo erat: vt eſſet verum corpus in deitatis potentia, non inanis carnis ſpecies in reſurrectionis iniuriam. Ergo ad comprimendos ex hoc naſcentes conflictus cogitationum, reſpondit Chriſtus, *Quid turbati eſtis? & cogitationes aſcendunt in corda veſtra?* Bene aſcendunt, non deſcendunt: quia depreſſæ carnis pondere cogitationes humanæ ad altum Dei myſterium conantur aſcendere, & conatibus in ipſis franguntur, ruunt, deponuntur ad terram, niſi ille iuuerit, qui donat homini cogitare diuina. *Quid turbati eſtis? & cogitationes aſcendunt in corda veſtra? Videte manus meas & pedes.* Videte, hoc eſt dicere, vigilate: quare? quia non eſt ſomnium qđ videtis. *Videte manus meas & pedes.* Quia grauatis vulnera, quia Dei opera non videtis: conſiderate inimicorum titulos, quia Dei adhuc non conſideraſtis inſignia: palpate, vt vel manus fidem faciat, quia vidēs oculus, ſic cæcatur: oculus non videt, videat tactus; digiti veſtri intrent veſtigia clauorum, manus veſtræ alta vulneris exquirant, aperite manuum foramina, ſulcate latus, renouate vulnera, quia negare non poſſum diſcipulis ad fidem, quod inimicis in pœnam ſæuientibus non negaui; palpate, palpate, & vſque ad oſſa inquiſitores ardui peruenite; vt vel oſſa carnis aſtruant veri-

Ioan. 3.

veritatem, & me eſſe ipſum, vel vulnera ſeruata teſtentur. Rogo quare me reſurrexiſſe non creditis, qui innumeros mortuos ſub veſtris oculis ſuſcitaui? Niſi fortè virtus quæ alijs affuit, mihi defuit: iuxta illam vocē
Mat.26. quæ mihi pendenti inſultauit in cruce, dicēs, Alios ſal uos fecit, ſeipſum ſaluum facere non poteſt: ſi rex Iſrael eſt, deſcendat de cruce, & credemus ei. Et quid eſt maius, excuſſis clauis deſcendere de cruce, aut ab inferis calcata morte conſcendere? Ecce & meipſum ſal uum feci, & ruptis inferni vinculis ad ſuperna conſcendi: & tamen neque apud vos fidem meæ deitatis inueni. Aut fortè triduana mors abnegat fidem credendi.
Ioan.11. Nonne quatriduanum Lazarum iam fœtentem vobis coram vocauit ab inferis vox mea? mea iuſſio reuocauit ad vitam? Et ſi ſeruus quatriduanus ſurgit, cur triduanus dominus non reſurgit? *Adhuc autem illis non credentibus præ gaudio, & mirantibus*. Votiua gaudia, & cum data fuerint, vix creduntur: optata cū peruenīant dant ſtuporem: hinc eſt quòd Apoſtoli reſurrectionem Chriſti celeriorem quàm ſperauerant, admirantur: & quod credunt tardius, non eſt perfidiæ, ſed amoris, ſcrutantes enim taliter fidem non abnegant, ſed requirunt: & dum intendunt altius verum eſſe quòd intuentur, exoptant. Fratres, diſcipulos ad iſta tardos, ſtupidos ad tanta, non perfidiæ timor, ſed cauſæ præſtitit magnitudo, viſa non videre, neſcire ſcita, credita non credere, non incredulitas facit, ſed miraculum ſingulare. Fratres, ad virtutes natura eſt nimis infans, quę niſi per Deum creuerit, capere matura non poteſt, non valet perfecta ſentire. Deus ergo quod per nos non poſſumus, ipſe nos capere per ſe, & ſentire concedat.

De Christi resurrectione, & quarta manifeſtatione facta duobus euntibus in Caſtellum.
Sermo LXXXII.

QVoniam Matthæus ſanctus iam nobis quæ de reſurrectione Domini cognouerat, ſalutariter indicauit, hodie quid etiam beatus referat Marcus, *Mar. 16.* audiamus. *Et cum tranſiſſet, inquit, ſabbathum, Maria Magdalena, & Maria Iacobi, & Salome, emerunt aromata, vt venientes vngerent Ieſum.* Mulieres hoc loco fœminea deuotione diſcurrunt, quæ non vt viuenti fidē, ſed vt mortuo vnguenta deferunt ad ſepulchrum, & ſepulto parant mœroris obſequia, non reſurgenti diuinorum gaudia triumphorum. Mortem Chriſtus, vt mors moreretur, accepit: Chriſtus dum occiditur, illud quod omnes occidebat, occidit: ſepulchrum Chriſtus infernum patefacturus intrauit. Soluta ergo lege tartari, & inferni carcere deſtructo, & ipſo mortis imperio perempto, iam Chriſtus non eſt vngendus, vt mortuus, ſed adorandus vt victor. Mulieres pernoctāt, vigilant, inſomnes agunt, obſcura penetrant erumpentis auroræ: vnde etiam lucem dubiam non minus cordis videntur ſuſtinere, quàm corporis. *Et valde manè inquit, vna ſabbathorum, veniunt ad monumentum orto iam ſole.* Si valde manè, quo modo orto iam Sole? Sic neſcit Euangeliſta quid dicat? Euangeliſta quid dicat ſcit, ſed quid audiat, qui nō didicerit neſcit, non eſt erroris iſta relatio: Veritatis eſt: nec lapſum patitur ſermonis humani, ſed rei geſtæ cælitus aperit veritatem, dixerat: Ab hora ſexta, vſque ad horam nonam tenebræ factæ ſunt: ergo Sol qui præter horam vt *Mat. 15.* domino compateretur, abſceſſerat claritate cùm reſurgeret Dominus ante tempus occurrit: & qui vt ſuo commoreretur auctori, ipſam meridianam ſuam mortificauerat claritatem, vt conſurgeret auctori ſuo,

euictis tenebris ante lucanus erupit. *Valde manè.* Quia tunc ſol vt manè faceret, manicauit: & qui ante noctem fugerat, nunc ipſe noctem præuenit fugaturus, vt reddat luci nox horas, quas terror dominicæ paſſionis inuaſerat. *Diceāt, inquit, adinuicē, Quis reuoluet nobis lapidem ab oſtio munimenti?* Ab oſtio monumenti, an cordis? à ſepulcho, an ab oculis? Mulieres, obſeratum eſt pectus, oculi ſunt clauſi; & ideo patefacti ſepulchri gloriam non videtis, oleum nō corpori dominico, ſed lucernæ cordis veſtri, ſi videre deſideratis, infundite, vt luce fidei pateat, quod clauditur incredulitatis obſcuro. *Et reſpicientes, inquit, viderunt lapidem reuolutum: erat quippe magnus valde.* Planè magnus, & magnus valde, & plus iam magnus merito, quàm forma, qui creatoris mundi corpus & claudere, & operire ſuffecit. *Et introeuntes monumentum, viderunt iuuenem ſedentem à dextris, coopertum ſtola candida.* Introierūt ſepulchrum, vt conſepultæ Chriſto, Chriſto conſurgerent de ſepul-
Coloſ. 2. chro; & implererur illud Apoſtoli, Conſepulti eſtis ei in baptiſmo, in quo & reſurrexiſtis. Vident iuuenem, vt cernerent noſtræ reſurrectionis ætatem; vident iuuenem, quia neſcit reſurrectio ſenectutem, neque ætates recipit æterna perfectio. Homo vbi neſcit naſci, mori neſcit, & vbi naſci, morique neſcit, ibi ætatum nec admittit detrimentum, nec indiget incrementis. Vident iuuenem ſedentem à dextris, quia reſurrectio recipit
Prou. 2. nil ſiniſtrum. Vias, inquit, quæ à dextris ſunt, nouit Do-
Iuxta LXX. minus. Et, Tunc ſtatuet iuſtos ad dexteram ſuam. Orate fratres, vt & nos moriamur vicijs, ſepeliamur temporalibns pompis, vt æternitati reſurgamus in Chriſto, & à dextris poſiti mereamur audire. Venite bene-
Mat. 25. dicti patris mei, percipite regnū, quod vobis paratum eſt ab origine mundi. *Coopertum ſtola candida.* Stola iſta non ex mortali vellere, ſed ex virtute vitali; ſplendens
Pſ. 103. cæleſti lumine, non colore terreno; & clara creatoris
Mat. 13. munere, non arte fullonis, dicente Propheta; Amictus

lumen ſicut veſtimentum; & de iuſtis. Tunc iuſti fulgebunt ſicut Sol. Terreni terrenis velati ſunt veſtimentis; & ideo ſicut nouitate ſplendent, ita vetuſtate ſordeſcunt; cæleſtes vero amictu cœleſtis luminis ambiuntur; & à terreno ſquallore ſuſpenſi, nec fœdantur vetuſtate vnquam, nec vllis ſordibus obſcurantur, ſed veſtes quas ſemel dederit reſurrectio, perpetuo lumine veſtiuntur. *At illa exeuntes de monumento, fugerunt: inuaſerat enim illas tremor & pauor.* Angelus ſedet in monumento, de monumento fugiunt mulieres; quia ille de cæleſti ſubſtantia confidit, turbantur iſtæ de conditione terrena. Sepulchrum qui mori non poteſt timere neſcit; mulieres autem & de facto tremunt, & ſepulchrum ſicut mortales adhuc mortaliter expaueſcunt; hinc eſt quod nemini quicquam dicunt. *Et nemini quicquam dixerunt.* Quia mulieribus audire, non loqui datum eſt; diſcere datum eſt, non docere; dicente Apoſtolo; Mulieres in Eccleſia taceant. Denique eadem Maria poſtea & vadit, & nunciat, ſed iam non fœminam, ſed Eccleſiam geſtans; vt ibi ſicut fœmina taceat; hic vt Eccleſia enunciet & loquatur. *Poſt hæc, inquit, duob. ex his ambulantibus oſtenſus eſt.* Quare non tribus, quare non quatuor, ſed duobus? Quia duobus populis, id eſt Gentibus & Iudæis reſurrectionis fides hic prædicãda monſtratur; vnde, ſicut diximus, probatur in duabus fœminis, aut in diſcipulis duobus Eccleſiam vnam figurari. *Oſtenſus eſt in alia effigie.* Nemo putet Chriſtum ſua reſurrectione ſui vultus effigiem commutaſſe, vt qui in vulnere erat ipſe, alter eſſet in vultu: ſed mutatur effigies, dum efficitur ex mortali immortalis, & ex corruptibili incorruptibilis; vt hoc ſit mutaſſe ſubſtantiam, non mutaſſe perſonam, & acquiſiuiſſe vultus gloriam, non vultus notitiam perdidiſſe. Et ne feſtiuus ſermo aut fugiat, aut tranſuolet quæſtiones, quod ſequitur proximo ſermone, Domino reuelante. innoteſcamus.

1. Cor. 4.

De

De nona Chriſti manifeſtatione facta, recumbentibus vndecim diſcipulis. Sermo LXXXIII.

HOdie beatus Euangeliſta ſic retulit Apoſtolos in ipſo crucis tempore menſis deditos, inhiantes epulis, conuiuijs occupatos. Dominicæ paſſionis oblitos. *Recumbentibus, inquit, illis vndecim, apparuit Dominus*. Recumbentibus vbi? ad ſepulchrum Domini, mox ad menſam ſerui? Hæc eſt ſeruorum fides? hæc diſcipulorũ charitas? hic Petri ardor? hæc eſt Ioãnis de ipſo Chriſti pectore aſſumpta dilectio? hæc eſt tanto tempore, tantis donis, virtutibus tantis, affectio conquiſita, vt in ipſo articulo paſſionis, calente adhuc morte, recenti adhuc funere, exultantibus inimicis, inſultante iudæa tota, diſcipuli toto tori cultu, totaque diſcumbentium voluptate pranderent? Moyſi mortuo aſſiſtunt Angeli, agit ſepulchri curam Deus ipſe: Iudaica caſtra ſiſtuntur, diſſimulatur iter, horrida eremi ſtatio duratur, indicitur triginta dierum planctus, & longo lamentationis obſequio ſeruile funus honoratur, & Chriſtus verus vnus Dominus, creator rerũ, redemptor omnium, poſt illam tragicam paſſionem, poſt mortem, & mortem crucis, triduanas à diſcipulis lachrymas non meretur? Terra tremit, turbatur tartarus, ſcinduntur ſaxa, monumenta diſiliunt, Sol fugit, dies ſepelitur, fit nox totum, & ſoli diſcipuli alto ſigmate, choro vno, toto otio, delicijs ſecuri epulantur: & hoc fratres reuerſus ab inferis ipſe ſic magiſter inuenit *Recumbentibus ergo illis vndecim, apparuit dominus, & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant eum reſurrexiſſe, non crediderunt*. Ad hæc Petre fidelis, Petre deuotiſſime quid dicemus? *Recumbentibus illis*. Nunquid prandentibus? Fratres, hoc non erat diſcumbere, ſed iacere: nec conuiuij erat chorus ille, doloris erat ille conuen-

Deu. 34.

uentus:ibi panis non erat gaudij,ſed mœroris: ibi crucis felle,non vini dulcedine pocula miſcebantur. *Erat, inquit, clauſi propter metum Iudæorum*. Si metuentes, ſi clauſi,certè non prandentes,& ſi non prandentes, non erat domus illa,ſed carcer:illud ſigma non erat, ſed ſepulchrum : tunc tota ad diſcipulos, pœna dominicæ tranſierat paſſionis,& non ſolum lateribus eorum,ſed & cordibus doloris lancea tota figebatur: tunc triſtitiæ clauis affixæ manus eorum,pedesq; tenebantur : tunc illis acetum,tunc fel amaritudo Iudaica propinabat, tunc illis Sol occidit, dies fugit: tunc illorum mentes, animasq; nox profundiſſima poſſidebat: tunc illos in perfidiæ ſcopulos in naufragiũ fidei cogitationum tentatio ſæuiſſima collidebat:tunc deſperatio, quæ eſt inter omnia mala peior, & in aduerſis venit ſemper extrema, funereis illos ſternebat ſepulchris : vnde ſicut diximus,non diſcumbentes, non epulantes eos dominus, ſed iacentes inuenit, ſed ſepultos : & ideo exprobrat incredulitatem eorum, quia tantum crediderant deſperationi, vt reſurrectioni prædictæ à domino nil crederent, à ſeruis non crederent nunciatæ : atque in ſe nihil fidei relinquerẽt,& ſalutis, ſed ſæculo mortui, ſepulti mũdo,vnam domum illam,vnum ſibi eſſe omnes crederent iam ſepulchrum.Hinc eſt, quòd eos Dominus videns exemiſſe ſe mundo, ad mundum reuocat,remittit in mundum,dicens : *Ite in mundum vniuerſum,prædicate Euangelium vniuerſæ creaturæ*. Venite in mundum ,vt qui putatis vos in vno omnes domicilio iam iacere, ſubiacere vobis omnem mundum repente videatis. *Venite in mundũ vniuerſum,prædicate Euangelium vniuerſæ creaturæ*. Hoc eſt dicere,eſtote vos ſpes omnibus, qui vobiſipſis deſperationis cauſa fuiſtis : & incredulitas veſtra quanta ſit tunc probate,cum videritis auditui veſtro mundũ credere,qui credere veſtro viſui non potuiſtis:& cordis veſtri quanta ſit duritia tũc ſcitote, cum ſenſeritis, non viſo me, orbe toto gentes

S fero-

[illegible] veſtris in oculis [illegible] clauſos inſulis, [illegible] remotos, Magorum ſcio [illegible] Romanorum peritos, fidem [illegible], digito, ſulcauis [illegible]. Sed quia meæ paſſionis, [illegible] vos mitto teſtes, altius [illegible] eſſe concedo, dummodo cunctatio [illegible] qui vobis crediti ſunt firmamentum. [illegible] *fuerit, ſaluus erit.* [illegible] hoc eſt baptiſmati [illegible] ex fonte, ex fide viuit:

[illegible] [illegible]. [illegible] ergo omnis quicunque [illegible]. Quia trinitas Deus [illegible], & filio, & ſpiritu ſancto [illegible], quia deitas Trinitate [illegible], ſed deitate vna eſt, [illegible] Deus [illegible] nomen eſt, quia [illegible], ſed æſtimandi [illegible] Spiritus ſanctus non eſt habendus [illegible], non vt exterior habendus eſt [illegible] diuinitas: q a Chriſtus [illegible], vt quod Deus eſt permaneret: [illegible] ſua reſuſcitaret [illegible], ſed nobis: [illegible] cœloq; ſedet ad [illegible], non ad requiem fatigati: quod [illegible] ad mouendum: neque [illegible] poſſid et mũdum, ſed vt [illegible] ſemper [illegible] ſui mereatur auctoris. [illegible] peccatorum remiſſionem, [illegible], non capit peccatorum [illegible] homo magnitudine peccatorum, quia [illegible] quod Deus donare non poteſt, [illegible]. Credunt & carnis reſurrectionem, [illegible] qui peccat, pœnam; ipſe

ipſe præmium, qui laborat. Credat æternam vitam, ne locum habeat mors ſecunda. Quod autem de humanis corporibus dæmones, id eſt, hoſtes effugantur antiqui, quòd ex vno ore varius effunditur ſermo linguarum, quod tacti per Chriſtum neſciunt ſua venena ſerpentes, quòd venenata pocula bibentes non valent nocere per Chriſtum, quòd morbi corporum fugantur Chriſtum prædicantis ad tactum, eſt fratres ſummum credulitatis indicium. *Signa, inquit, credentes hæc ſequentur, In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, ſerpentes tollent, & ſi quid mortiferum biberint, non nocebit eis, ſuper ægros manus imponent, & bene habebunt.* Homo ergo eſto tibi per fidem medicus, ne cogaris extraneis medicis tuo diſpendio ſubiacere, & carè quod gratis poſſides comparare. Orate fratres, vt & in præſenti medicinam ſemper fidei ſentiamus: & in expectatione Chriſti poſiti in aduentu eius ſecuri de noſtra conſcientia gloriemur.

De quinta Chriſti manifeſtatione facta diſcipulis cum adeſſet Thomas, deq; ſexta cum adeſſet.

Sermo LXXXIIII.

DIebus quadraginta, quibus poſt reſurrectionem ſuam Dominus diuerſo modo refertur, & creditur ſuis apparuiſſe diſcipulis, haud immerito ſermone ipſis lectionibus, ipſis deſeruit, & nititur ſacramentis, vt Dominicæ paſſionis mœrorem multiplici reſurrectionis indicio perfectum veſtræ charitatis conuertat in gaudium: & qui antè per virtutem ſuam noſtro reſurrexit in corpore, nunc etiam per fidem noſtris reſurgat in cordibus. *Et cum eſſet ſero die illa vna ſabbathorum, & fores eſſent clauſæ, vbi erant diſcipuli congregati propter metum Iudæorum: venit Ieſus, & ſtetit in me-* Ioan. 20.

dio eorum. Cum eſſet ſero, ſero erat plus mœrore, quã tempore: ſero eſt mœroris & triſtitiæ nubilo mentibus obſcuratis. *Sero erat.* Quia & ſi crepuſculum dederat aliquod reſurrectionis indicium, necdum tamen eis dominus refulſerat plena ſui luminis claritate. *Et cum fores eſſent clauſæ, vbi erant diſcipuli congregati propter metum Iudæorum.* Magnitudo terroris & facinoris tanto turbine diſcipulorum domum ſimul & corda concluſerat: & ita totum luminis abdicarat ingreſſum, vt magis, magiſque mœrore ſenſibus occupatis cæca noctis augeretur offuſio. Nullæ noctis tenebræ caligini mœroris & formidinis comparantur: quia nullo poſſunt aut conſolationis, aut conſilij lumine temperari. Audi prophetam, Timor & tremor venerunt ſuper me, & operuerunt me tenebræ. *Et cum fores eſſent clauſæ, vbi erãt diſcipuli congregati propter metum Iudæorum: venit Ieſus, & ſtetit in medio eorum.* Rogo cur dubitatur clauſi corporis arcanum, & obſeratum tota integritate domicilium virginale abſoluta diuinitas potuiſſe penetrare, quæ poſt reſurrectionem corporis noſtri craſſata myſterio, foribus ingreditur & egreditur clauſis: talique indicio ſe totius creaturæ demonſtrat auctorem, cui non obſiſtit, cui deſeruit ad omnia creatura? Sed ſi conceptum, partumq; virginitas excuſare ſuo neſcit creatori, ſi ingreſſum, egreſſumque clauſa ianua creatori ſuo non poteſt denegare, quemadmodum lapis monumenti quamuis magnus, quamuis Iudaica malitia ſignatus, reſurgenti poterat obſiſtere ſaluatori? Sed ſicut virginitas & ianua clauſtris ſuis fidem faciunt deitatis: ita reuolutus lapis fidem reſurrectionis affirmat, qui nullum reſolutus domino ſuo præparauit egreſſum, ſed nocte fidei præſtat & admittit ingreſſum. *Venit Ieſus, & ſtetit in medio eorum: & dicit eis, pax vobis.* Diſcipulorum corda fidei & dubitationis, deſperationis & ſpei, defectus & magnanimitatis, continui conflictus prælia ſuſtinebant: talium ergo cogitationũ bella

Pſal. 54.

inſpe-

inſpector præuidens, ſecretorum pacem primitus ſe videntibus reddit, vt qui taliter ablatus materiam reli querat confligendi, redditus oculis eorum cauſam totam certaminis amputaret. *Gauiſi ſunt, inquit, diſcipuli, viſo Domino*. Gauiſi ſunt, quantum poſt tenebras gratior lux eſt, ſerenitas poſt tempeſtatis obſcura, tantum eſt accceptius gaudium poſt mœrorem. *Dicit eis iterum, pax vobis*. Quid repetitæ pacis largitas iſta manifeſtat, niſi quia quietem, quam ſenſibus indixerat ſingulorum, vult inter eos etiam repetitæ pacis donatione ſeruari, quos vtique non modica habituros eſſe nouerat in poſterum de ſua cunctatione certamina: dum vnus ſe in fide perſtitiſſe iactaret, dubitaſſe alter mæreret. Vt ergo & arrogantis iactantiam, tumoremque reſecaret, & eius qui infirmatus fuerat ſanaret, & excluderet paſſiones, cauſæ, non diſcipulis quicquid acciderat pius moderator aſcribens, imperio pacis ſuæ bella naſcitura compreſſit: ne alter alteri improperaret quod ipſe, qui totum debebatur, donauerat in futuro. Petrus negat, Ioannes fugit, Thomas dubitat, cuncti relinquunt: quibus niſi pacē ſuam Chriſtus dediſſet: & Petrus qui primus erat omnium, putaretur inferior, & ſequens indebite forſitam tolleretur aduerſus primum. *Sicut miſit me pater, ſic & ego mitto vos*. Miſſi ſermo non minorat filium, ſed declarat: quia non mittētis poteſtatē hic, ſed miſſi voluit intelligi charitatem: cùm dicit. *Sicut miſit me pater*. Non dominus, ſed pater. Sic & ego mitto vos. Nō authoritate adhuc iubentis, ſed toto diligentis affectu; mitto vos ad tolerantiā famis, ad onera vinculorum, ad ſquallorem carceris, ad perferēda omnia genera pęnarū, ad ſubleuandū cunctis execrabile mortis iugū, quæ omnia charitas vtiq; humanis mētibus imperat, nō poteſtas. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quod retinueritis, retenta ſunt*. Dedit poteſtatē remittendi peccata, qui in ſufflatione ſua infudit ipſum cordibus eorum, & lar

Mat. 26.
Mar. 14.
Ioan. 20.

veritatem, & me eſſe ipſum, vel vulnera ſeruata teſtentur. Rogo quare me reſurrexiſſe non creditis, qui innumeros mortuos ſub veſtris oculis ſuſcitaui? Niſi forte virtus quæ alijs affuit, mihi defuit: iuxta illam vocé
Mat.26. quæ mihi pendenti inſultauit in cruce, dicés, Alios ſaluos fecit, ſeipſum ſaluum facere non poteſt: ſi rex Iſraël eſt, deſcendat de cruce, & credemus ei. Et quid eſt maius, excuſſis clauis deſcendere de cruce, aut ab inferis calcata morte conſcendere? Ecce & meipſum ſaluum feci, & ruptis inferni vinculis ad ſuperna conſcendi: & tamen neque apud vos fidem meæ deitatis inueni. Aut fortè triduana mors abnegat fidem credendi.
Ioan.11. Nonne quatriduanum Lazarum iam fœtentem vobis coram vocauit ab inferis vox mea? mea iuſſio reuocauit ad vitam? Et ſi ſeruus quatriduanus ſurgit, cur triduanus dominus non reſurgit? *Adhuc autem illis non credentibus præ gaudio, & mirantibus*. Votiua gaudia, & cum data fuerint, vix creduntur: optata cũ perueniant dant ſtuporem: hinc eſt quòd Apoſtoli reſurrectionem Chriſti cœleriorem quàm ſperauerant, admirantur: & quod credunt tardius, non eſt perfidiæ, ſed amoris, ſcrutantes enim taliter fidem non abnegant, ſed requirunt: & dum intendunt altius verum eſſe quod intuentur, exoptant. Fratres, diſcipulos ad iſta tardos, ſtupidos ad tanta, non perfidiæ timor, ſed cauſæ præſtitit magnitudo, viſa non videre, neſcire ſcita, credita non credere, non incredulitas facit, ſed miraculum ſingulare. Fratres, ad virtutes natura eſt nimis infans, quæ niſi per Deum creuerit, capere matura non poteſt, non valet perfecta ſentire. Deus ergo quod per nos non poſſumus, ipſe nos capere per ſe, & ſentire concedat.

De

De Chriſti reſurrectione, & quarta manifeſtatione facta duobus euntibus in Caſtellum. Sermo LXXXII.

QVoniam Matthæus ſanctus iam nobis quæ de reſurrectione Domini cognouerat, ſalutariter indicauit, hodie quid etiam beatus referat Marcus, audiamus. *Et cum tranſiſſet, inquit, ſabbathum, Maria Magdalena, & Maria Iacobi, & Salome, emerunt aromata, vt venientes vngerent Ieſum.* Mulieres hoc loco fœminea deuotione diſcurrunt, quæ non vt viuenti fidẽ, ſed vt mortuo vnguenta deferunt ad ſepulchrum, & ſepulto parant mœroris obſequia, non reſurgenti diuinorum gaudia triumphorum. Mortem Chriſtus, vt mors moreretur, accepit: Chriſtus dum occiditur, illud quod omnes occidebat, occidit: ſepulchrum Chriſtus infernum patefacturus intrauit. Soluta ergo lege tartari, & inferni carcere deſtructo, & ipſo mortis imperio perempto, iam Chriſtus non eſt vngendus, vt mortuus, ſed adorandus vt victor. Mulieres pernoctãt, vigilant, inſomnes agunt, obſcura penetrant erumpentis auroræ: vnde etiam lucem dubiam non minus cordis videntur ſuſtinere, quàm corporis. *Et valde manè inquit, vna ſabbathorum, veniunt ad monumentum orto iam ſole.* Si valde manè, quo modo orto iam Sole? Sit neſcit Euangeliſta quid dicat? Euangeliſta quid dicat ſcit, ſed quid audiat, qui nõ didicerit neſcit, non eſt erroris iſta relatio: Veritatis eſt: nec lapſum patitur ſermonis humani, ſed rei geſtæ cælitus aperit veritatem, dixerat: Ab hora ſexta, vſque ad horam nonam tenebræ factæ ſunt: ergo Sol qui præter horam vt domino compateretur, abſceſſerat claritate cùm reſurgeret Dominus ante tempus occurrit: & qui vt ſuo commoreretur auctori, ipſam meridianam ſuam mortificauerat claritatem, vt conſurgeret auctori ſuo, euictis

Mar. 16.

Mat. 15.

euictis tenebris ante lucanus erupit. *Valde mane.* Quia tunc ſol vt manè faceret, manicauit: & qui ante noctem fugerat, nunc ipſe noctem præuenit fugaturus, vt reddat luci nox horas, quas terror dominicæ paſſionis inuaſerat. *Diceāt, inquit, adinuicē, Quis reuoluet nobis lapidem ab oſtio munimenti?* Ab oſtio monumenti, an cordis? à ſepulcho, an ab oculis? Mulieres, obſeratum eſt pectus, oculi ſunt clauſi; & ideo patefacti ſepulchri gloriam non videtis, oleum nō corpori dominico, ſed lucernæ cordis veſtri, ſi videre deſideratis, infundite, vt luce fidei pateat, quod clauditur incredulitatis obſcuro. *Et reſpicientes, inquit, viderunt lapidem reuolutum: erat quippe magnus valde.* Planè magnus, & magnus valde, & plus iam magnus merito, quàm forma, qui creatoris mundi corpus & claudere, & operire ſuffecit. *Et introeuntes monumentum, viderunt iuuenem ſedentem à dextris, coopertum ſtola candida.* Introierūt ſepulchrum, vt conſepultæ Chriſto, Chriſto conſurgerent de ſepul-
Coloſ. 2. chro; & impleretur illud Apoſtoli, Conſepulti eſtis ei in baptiſmo, in quo & reſurrexiſtis. Vident iuuenem, vt cernerent noſtræ reſurrectionis ætatem; vident iuuenem, quia neſcit reſurrectio ſenectutem, neque ætates recipit æterna perfectio. Homo vbi neſcit naſci, mori neſcit, & vbi naſci, morique neſcit, ibi ætatum nec admittit detrimentum, nec indiget incrementis. Vident iuuenem ſedentem à dextris, quia reſurrectio recipit
Prou. 2. nil ſiniſtrum. Vias, inquit, quæ à dextris ſunt, nouit Do-
Iuxta minus. Et, Tunc ſtatuet iuſtos ad dexteram ſuam. Ora-
LXX. te fratres, vt & nos moriamur vicijs, ſepeliamur temporalibus pompis, vt æternitati reſurgamus in Chriſto, & à dextris poſiti mereamur audire. Venite bene-
Mat. 25. dicti patris mei, percipite regnū, quod vobis paratum eſt ab origine mundi. *Coopertum ſtola candida.* Stola iſta non ex mortali vellere, ſed ex virtute vitali; ſplendens
Pſ. 103. cæleſti lumine, non colore terreno; & clara creatoris
Mat. 13. munere, non arte fullonis, dicente Propheta; Amictus

lumen

lumen ſicut veſtimentum; & de iuſtis. Tunc iuſti fulgebunt ſicut Sol. Terreni terrenis velati ſunt veſtimentis; & ideo ſicut nouitate ſplendent, ita vetuſtate ſordeſcunt; cæleſtes vero amictu cœleſtis luminis ambiuntur; & à terreno ſquallore ſuſpenſi, nec fœdantur vetuſtate vnquam, nec vllis ſordibus obſcurantur, ſed veſtes quas ſemel dederit reſurrectio, perpetuo lumine veſtiuntur. *At illa exeuntes de monumento, fugerunt: inuaſerat enim illas tremor & pauor.* Angelus ſedet in monumento, de monumento fugiunt mulieres; quia ille de cæleſti ſubſtantia confidit, turbantur iſtæ de conditione terrena. Sepulchrum qui mori non poteſt timere neſcit; mulieres autem & de facto tremunt, & ſepulchrum ſicut mortales adhuc mortaliter expaueſcunt; hinc eſt quod nemini quicquam dicunt. *Et nemini quicquam dixerunt.* Quia mulieribus audire, non loqui datum eſt; diſcere datum eſt, non docere; dicente Apoſtolo; Mulieres in Eccleſia taceant. Denique eadem Maria poſtea & vadit, & nunciat, ſed iam non fœminam, ſed Eccleſiam geſtans; vt ibi ſicut fœmina taceat; hic vt Eccleſia enunciet & loquatur. *Poſt hæc, inquit, duob. ex his ambulantibus oſtenſus eſt.* Quare non tribus, quare non quatuor, ſed duobus? Quia duobus populis, id eſt Gentibus & Iudæis reſurrectionis fides hic prædicāda monſtratur; vnde, ſicut diximus, probatur in duabus fœminis, aut in diſcipulis duobus Eccleſiam vnam figurari. *Oſtenſus eſt in alia effigie.* Nemo putet Chriſtum ſua reſurrectione ſui vultus effigiem commutaſſe, vt qui in vulnere erat ipſe, alter eſſet in vultu: ſed mutatur effigies, dum efficitur ex mortali immortalis, & ex corruptibili incorruptibilis; vt hoc ſit mutaſſe ſubſtantiam, non mutaſſe perſonam, & acquiſiuiſſe vultus gloriam, non vultus notitiam perdidiſſe. Et ne feſtiuus ſermo aut fugiat, aut tranſuolet quæſtiones, quod ſequitur proximo ſermone, Domino reuelante, innoteſcamus.

1. Cor. 4.

De

De nona Chriſti manifeſtatione facta, recumbentibus vndecim diſcipulis. Sermo LXXXIII.

HOdie beatus Euangeliſta ſic retulit Apoſtolos in ipſo crucis tempore menſis deditos, inhiantes epulis, conuiuijs occupatos. Dominicæ paſſionis oblitos. *Recumbentibus, inquit, illis vndecim, apparuit Dominus.* Recumbentibus vbi? ad ſepulchrum Domini, mox ad menſam ſerui? Hæc eſt ſeruorum fides? hæc diſcipulorũ charitas? hic Petri ardor? hæc eſt Ioãnis de ipſo Chriſti pectore aſſumpta dilectio? hæc eſt tanto tempore, tantis donis, virtutibus tantis, affectio conquiſita, vt in ipſo articulo paſſionis, calente adhuc morte, recenti adhuc funere, exultantibus inimicis, inſultante iudæa tota, diſcipuli toto tori cultu, totaque diſcumbentium voluptate aſſiſtunt? Moyſi mortuo aſſiſtunt Angeli, agit ſepulchri curam Deus ipſe: Iudaica caſtra ſiſtuntur, diſſimulatur iter, horrida eremi ſtatio duratur, indicitur triginta dierum planctus, & longo lamentationis obſequio ſeruile funus honoratur, & Chriſtus verus vnus Dominus, creator rerũ, redemptor omnium, poſt illam tragicam paſſionem, poſt mortem, & mortem crucis, triduanas à diſcipulis lachrymas non meretur? Terra tremit, turbatur tartarus, ſcinduntur ſaxa, monumenta diſſiliunt, Sol fugit, dies ſepelitur, fit nox totum, & ſoli diſcipuli alto ſigmate, choro vno, toto otio, delicijs ſecuri epulantur: & hoc fratres reuerſus ab inferis ipſe ſic magiſter inuenit *Recumbentibus ergo illis vndecim, apparuit dominus, & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant eum reſurrexiſſe, non crediderunt.* Ad hæc Petre fidelis, Petre deuotiſſime quid dicemus? *Recumbentibus illis.* Nunquid prandentibus? Fratres, hoc non erat diſcumbere, ſed iacere: nec conuiuij erat chorus ille, doloris erat ille conuen-

Deu. 34.

uen-

uentus:ibi panis non erat gaudij,ſed mœroris: ibi crucis felle,non vini dulcedine pocula miſcebantur. *Erãt, inquit, clauſi propter metum Iudæorum*. Si metuentes, ſi clauſi,certè non prandentes,& ſi non prandentes, non erat domus illa,ſed carcer:illud ſigma non erat, ſed ſepulchrum: tunc tota ad diſcipulos, pœna dominicæ tranſierat paſſionis,& non ſolum lateribus eorum,ſed & cordibus doloris lancea tota figebatur: tunc triſtitiæ clauis affixæ manus eorum, pedesq́; tenebantur: tunc illis acetum,tunc fel amaritudo Iudaica propinabat, tunc illis Sol occidit, dies fugit: tunc illorum mentes, animasq́; nox profundiſſima poſſidebat: tunc illos in perfidiæ ſcopulos in naufragiũ fidei cogitationum tentatio ſæuiſſima collidebat:tunc deſperatio, quæ eſt inter omnia mala peior, & in aduerſis venit ſemper extrema, funereis illos ſternebat ſepulchris: vnde ſicut diximus,non diſcumbentes, non epulantes eos dominus, ſed iacentes inuenit, ſed ſepultos: & ideo exprobrat incredulitatem eorum, quia tantum crediderant deſperationi, vt reſurrectioni prædictæ à domino nil crederent, à ſeruis non crederent nunciatæ: atque in ſe nihil fidei relinquerẽt,& ſalutis, ſed ſæculo mortui, ſepulti mũdo,vnam domum illam,vnum ſibi eſſe omnes crederent iam ſepulchrum.Hinc eſt, quòd eos Dominus videns exemiſſe ſe mundo, ad mundum reuocat,remittit in mundum,dicens: *Ite in mundum vniuerſum,prædicate Euangelium vniuerſæ creaturæ*. Venite in mundum, vt qui putatis vos in vno omnes domicilio iam iacere, ſubiacere vobis omnem mundum repente videatis. *Venite in mundũ vniuerſum,prædicate Euangelium vniuerſæ creaturæ*. Hoc eſt dicere,eſtote vos ſpes omnibus, qui vobiſipſis deſperationis cauſa fuiſtis: & incredulitas veſtra quanta ſit tunc probate,cum videritis auditui veſtro mundũ credere,qui credere veſtro viſui non potuiſtis:& cordis veſtri quanta ſit duritia tũc ſcitote, cum ſenſeritis, non viſo me, orbe toto gentes

ferociſſimas me fateri, quem poſitum veſtris in oculis vos negaſtis. Videbitis in terra diuiſos clauſos inſulis, pendentes rupibus, ſolitudine remotos, Magorum ſcioſ los, Græcorum querulos, Romanorum peritos, fidem fide ſola quærere, quam manu, digito, ſulcatis meis vulneribus vos quæſitis. Sed quia meæ paſſionis, meę mortis, meę reſurrectionis vos mitto teſtes, altius vos iſta perſcrutatos eſſe concedo, dummodo cunctatio veſtra fiat eis, qui vobis crediturí ſunt firmamentum. *Qui crediderit, inquit, & baptiζatus fuerit, ſaluus erit.* Fratres, quod eſt anima corpori, hoc eſt baptiſmati fides: hinc eſt quod qui generatur ex fonte, ex fide viuit:
Rom. 1. Iuſtus, inquit, ex fide viuet. Moritur ergo omnis quicunque fuerit ſine fide. *Qui crediderit.* Quia trinitas Deus vnus eſt, quia in patre, & filio, & ſpiritu ſancto vna eſt tota æqualitate maieſtas, quia deitas Trinitate diuiſa eſt, non eſt vnitate confuſa, ſed deitate vna eſt, eſt trina perſonis: quia Deus trinitatis nomen eſt, quia pater & filius non cenſendi ſunt ordine, ſed æſtimandi ſunt charitatę: quòd Spiritus ſanctus non eſt habendus inferior, plus, minusvè, non vt exterior habendus eſt plus, minusvè, quia neſcit exteriora diuinitas: q̃a Chriſtus ſic homo factus eſt, vt quòd Deus eſt permaneret: ſic eſt mortuus, vt mortuos, totis ſæculis ſua reſuſcitaret ex morte: quòd non ſibi reſurrexit ille, ſed nobis: quòd nos cœlo intulit, dum ſe ſuſtulit cœlo: q̃p ſedet ad authoritatem Iudicis, non ad requiem fatigati: quod veniet non loco, qui vbique eſt ad mouendum: neque vt mundum ſuum teneat, qui totum poſſidet mũdum, ſed vt mundus iam ſemper viſionem ſui mereatur authoris. Credat homo etiam peccatorum remiſſionem, quia cæleſtis regio cum ſit latiſſima, non capit peccatorem: neque de ſuorum deſperet homo magnitudine peccatorum, quia ſi eſt quod Deus donare non poteſt, omnipotens non eſt. Credat & carnis reſurrectionem, vt ſit homo ipſe: vt accipiat ipſe qui peccat, pœnam;

ipſe præmium, qui laborat. Credat æternam vitam, ne locum habeat mors ſecunda. Quod autem de humanis corporibus dæmones, id eſt, hoſtes effugantur antiqui, quòd ex vno ore varius effunditur ſermo linguarum, quod tacti per Chriſtum neſciunt ſua venena ſerpentes, quòd venenata pocula bibentes non valent nocere per Chriſtum, quòd morbi corporum fugantur Chriſtum prædicantis ad tactum, eſt fratres ſummum credulitatis indicium. *Signa, inquit, credentes hæc ſequentur, In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, ſerpentes tollent, & ſi quid mortiferum biberint, non nocebit eis, ſuper ægros manus imponent, & bene habebunt.* Homo ergo eſto tibi per fidem medicus, ne cogaris extraneis medicis tuo diſpendio ſubiacere, & carè quod gratis poſſides comparare. Orate fratres, vt & in præſenti medicinam ſemper fidei ſentiamus: & in expectatione Chriſti poſiti in aduentu eius ſecuri de noſtra conſcientia gloriemur.

De quinta Chriſti manifeſtatione facta diſcipulis cum adeſſet Thomas, deq; ſexta cum adeſſet.

Sermo LXXXIIII.

DIebus quadraginta, quibus poſt reſurrectionem ſuam Dominus diuerſo modo refertur, & creditur ſuis apparuiſſe diſcipulis, haud immerito ſermone ipſis lectionibus, ipſis deſeruit, & nititur ſacramentis, vt Dominicæ paſſionis mœrorem multiplici reſurrectionis indicio perfectum veſtræ charitatis conuertat in gaudium: & qui antè per virtutem ſuam noſtro reſurrexit in corpore, nunc etiam per fidem noſtris reſurgat in cordibus. *Et cum eſſet ſero die illa vna ſabbathorum, & fores eſſent clauſæ, vbi erant diſcipuli congregati propter metum Iudæorum: venit Ieſus, & ſtetit in me-* *Ioan. 20.*

dio eorum. Cum eſſet ſero, ſero erat plus mœrore, quã tempore: ſero eſt mœroris & triſtitiæ nubilo mentibus obſcuratis. *Sero erat.* Quia & ſi crepuſculum dederat aliquod reſurrectionis indicium, necdum tamen eis dominus refulſerat plena ſui luminis claritate. *Et cum fores eſſent clauſæ, vbi erant diſcipuli congregati propter metum Iudæorum.* Magnitudo terroris & facinoris tanto turbine diſcipulorum domum ſimul & corda concluſerat: & ita totum luminis abdicarat ingreſſum, vt magis, magiſque mœrore ſenſibus occupatis cæca noctis augeretur offuſio. Nullæ noctis tenebræ caligini mœroris & formidinis comparantur: quia nullo poſſunt aut conſolationis, aut conſilij lumine temperari. Audi prophetam, Timor & tremor venerunt ſuper me, & operuerunt me tenebræ. *Et cum fores eſſent clauſæ, vbi erãt diſcipuli congregati propter metum Iudæorum: venit Ieſus, & ſtetit in medio eorum.* Rogo cur dubitatur clauſi corporis arcanum, & obſeratum tota integritate domicilium virginale abſoluta diuinitas potuiſſe penetrare, quæ poſt reſurrectionem corporis noſtri craſſata myſterio, foribus ingreditur & egreditur clauſis: talique indicio ſe totius creaturæ demonſtrat auctorem, cui non obſiſtit, cui deſeruit ad omnia creatura? Sed ſi conceptum, partumq; virginitas excuſare ſuo neſcit creatori, ſi ingreſſum, egreſſumque clauſa ianua creatori ſuo non poteſt denegare, quemadmodum lapis monumenti quamuis magnus, quamuis Iudaica malitia ſignatus, reſurgenti poterat obſiſtere ſaluatori? Sed ſicut virginitas & ianua clauſtris ſuis fidem faciunt deitatis: ita reuolutus lapis fidem reſurrectionis affirmat, qui nullum reſolutus domino ſuo præparauit egreſſum, ſed nocte fidei præſtat & admittit ingreſſum. *Venit Ieſus, & ſtetit in medio eorum: & dicit eis, pax vobis.* Diſcipulorum corda fidei & dubitationis, deſperationis & ſpei, defectus & magnanimitatis, continui conflictus prælia ſuſtinebant: talium ergo cogitationũ bella inſpe-

Pſal. 54.

inſpector præuidens, ſecretorum pacem primitus ſe videntibus reddit, vt qui taliter ablatus materiam reli quærat confligendi, redditus oculis eorum cauſam totam certaminis amputaret. *Gauiſi ſunt, inquit, diſcipuli viſo Domino*. Gauiſi ſunt, quantum poſt tenebras gratior lux eſt, ſerenitas poſt tempeſtatis obſcura, tantum eſt accceptius gaudium poſt mœrorem. *Dicit eis iterum, pax vobis*. Quid repetitæ pacis largitas iſta manifeſtat, niſi quia quietem, quam ſenſibus indixerat ſingulorum, vult inter eos etiam repetitæ pacis donatione ſeruari, quos vtique non modica habituros eſſe nouerat in poſterum de ſua cunctatione certamina: dum vnus ſe in fide perſtitiſſe iactaret, dubitaſſe alter mæreret. Vt ergo & arrogantis iactantiam, tumoremque reſecaret, & eius qui infirmatus fuerat ſanaret, & excluderet paſſiones, cauſæ, non diſcipulis quicquid acciderat pius moderator aſcribens, imperio pacis ſuæ bella naſcitura compreſſit: ne alter alteri improperaret quod ipſe, qui totum debebatur, donauerat in futuro. Petrus negat, Ioannes fugit, Thomas dubitat, cuncti relinquunt: quibus niſi pacē ſuam Christus dediſſet: & Petrus qui primus erat omnium, putaretur inferior, & ſequens indebite forſitam tolleretur aduerſus primum. *Sicut miſit me pater, ſic & ego mitto vos*. Miſſi ſermo non minorat filium, ſed declarat: quia non mittētis poteſtatē hic, ſed miſſi voluit intelligi charitatem: cùm dicit. *Sicut miſit me pater*. Non dominus, ſed pater. Sic & ego mitto vos. Nō authoritate adhuc iubentis, ſed toto diligentis affectu; mitto vos ad tolerantiā famis, ad onera vinculorum, ad ſquallorem carceris, ad perferēda omnia genera pęnarū, ad ſubleuandū cunctis execrabile mortis iugū, quæ omnia charitas vtiq; humanis mētibus imperat, nō poteſtas. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quod retinueritis, retenta ſunt*. Dedit poteſtatē remittendi peccata, qui in ſufflatione ſua infudit ipſum cordibus eorum, & lar

Mat. 26.
Mar. 14.
Ioan. 20.

gitus eſt remiſſorem. *Hæc cùm dixiſſet, inſufflauit eis, dicens: Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* Vbi ſunt qui per homines hominibus remitti peccata non poſſe præſcribunt? qui ſemel diabolica impulſione collapſos opprimunt, ne ſe erigant? qui languoribus curam, vulneribus crudeli ſpiritu ſubtrahunt, negantque medicinam? qui peccatoribus remittendi, & redeundi deſperatione impia reſultant? Remittit Petrus peccata, & toto cum gaudio ſuſcipit pœnitentes, atque omnibus ſacerdotibus hanc à Deo conceſſam amplectitur poteſtatem: qui poſt negationem niſi pœnitentiam repetiſſet, Apoſto-
Mat. 20. latus gloriam & vitam pariter perdidiſſet. Et ſi Petrus per pœnitentiam rediit, quis ſine pœnitentia ſubſiſtit? *Thomas autem cùm audiſſet à condiſcipulis ſuis, quod vidiſſent Dominum, reſpondit: Niſi uidero figuram clauorum, & miſero manum meam in latus eius, non credam.* Cur Thomas veſtigia fidei ſic requirit? cur tam piè patientem, tàm durè diſcutit reſurgentem? cur ea vulnera, quæ manus infixit impia, deuota dextera ſic reſulcat? cur latus quod impij militis lancea patefecit, reſodere manus nititur obſequentis? cur dolores perſecutorum furoribus irrogatos, famulantis curioſitas renouat immitis? cur tormentis dominũ, cur pœnis Deus, cur cœleſtem Medicum probaturus de vulnere diſcipulus ſic requirit? Cecidit poteſtas diaboli, patefactus eſt carcer inferni, diſrupta ſunt vincula mortuorum, moriente Domino ſunt euulſa monumenta, & reſurgente Domino tota mortis eſt mutata conditio, ab ipſo Domini ſacratiſſimo ſepulchro lapis reuolutus eſt, linteamina reſoluta ſunt, & reſurgentis ad gloriã mors fugit, vita rediit, caro amplius caſum neſcitura, ſurrexit: & cur tibi ſolus Thoma, ſola vulnera præſentari ad indicium fidei nimis callidus explorator expoſtulas? quid ſi iſta cum alijs abolita fuiſſent, quod periculum fidei tuæ curioſitas illa peperiſſet. Nulla pietatis monu-

monumenta, nulla dominicæ reſurrectionis inueniri æſtimas potuiſſe documenta, niſi manibus tuis ſulcares Iudaica crudelitate exarata ſic viſcera? Quæſiuit fratres, pietas iſta, exegit iſta deuotio, vt reſurrexiſſe dominum, nec ipſa in poſterum dubitaret impietas: ſed Thomas non ſolum cordis ſui, ſed omnium hominum curabat incertum; & prædicaturus hæc in Gentibus, quemadmodum tantæ fidei aſtrueret ſacramentum executor ſtrenuus perquirebat. Certè prophetia magis, quàm cunctatio fuit. Nam cur talia peteret, niſi a Domino ad indicium reſurrectionis ſuæ ſeruata ſola vulnera prophetali ſpiritu cognouiſſet? Denique ſponte præſtitit cæteris, quod iſte tardius implorat. *Venit, inquit, Ieſus, & ſtetit in medio, & oſtendit eis manus, & latus.* Nam qui ingreſſus fuerat clauſis oſtijs, & merito a diſcipulis ſpiritus eſſe putabatur: non aliter ipſum ſe, niſi ipſa corporis paſſione, ipſis vulnerũ notis, taliter dubitantibus, poterant approbare. *Denique venit, & dicit Thoma: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis.* Vt effundant toto orbe, iterum te aperiente, hæc vulnera fidem, quæ aquam in lauacrum, ſanguinem in omnium precium iam fuderunt. *Reſpondit Thomas, & dixit: Dominus meus, & Deus meus.* Veniant & audiant hæretici: & ſicut dixit Dominus, non ſint increduli, ſed fideles; Ecce non ſolum corpus humanum, ſed per pęnalis corporis paſſiones, Deum & Dominum eſſe Chriſtum, Thoma vociferante manifeſtant. Et verè Deus eſt qui viuit ex morte, reſurgit ex vulnere; qui talia, & tanta cum ſuſceperit, viuit & regnat Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

In illud Ioannis, Iam die feſto mediante. *Sermo* LXXXV.

ET ſi aliqua videntur occulta ſui profunditate myſterij, nulla tamen eſt Eccleſiaſtici cultus infructuoſa ſolennitas; diuina feſtiuitas non pro noſtris eſt voluntatibus conſecranda, ſed pro ſuis eſt percolenda virtutibus; Chriſtianus animus quæ ſunt traditione Patrum, & ipſis roborata temporibus, neſcit in deſperationem deducere, ſed venerari ea toto deſiderat
Ioan. 7. deuotionis eloquio. *Iam die feſto, ait, mediante, aſcendit Dominus in templum.* Quod templum? Neſcitis quia templum Dei eſtis, & ſpiritus Dei habitat in vobis? Aſcendit hodie Dominus noſtri pectoris in templum, qui tam clementer noſtri corporis deſcendit in for-
1. Cor. 3. mam; quod autem aſcenſus Dei fit in humani cordis excelſo; beatus Propheta aſſerit, cùm decantat, Bea-
Pſal. 83. tus vir cuius eſt auxilium abs te Domine, aſcenſus tui in corde eius. *Iam die feſto mediante, aſcendit Dominus in templum.* Merito die feſto mediante aſcendit Dominus in templum, quia nobis erat perfectum diem feſtum præſtaturus è cęlo; quicquid ſublime, quicquid ad cælum tendens in cordibus habebatur
Act. 1. humanis, vſque ad infernum Dominicæ pondus incuruauerat paſſionis. Id nanque eſt, quod Chriſtus quadraginta diebus reſidet & remoratur in terris; & ſi dici fas eſt, patris occurſum differt, patris ſuſpendit amplexum, donec totum ſe releuet, & reformet ſuæ aſcenſionis in gloriam. In cuius ergo templo hic non aſcenderit Chriſtus, cælum non áſcendet ille cum Chriſto. *Aſcendit in templum, & docebat, & mirabantur Iudæi, dicentes, Quomodo hic literas ſcit, cùm non didicerit?* Bene mirantur Chriſtum, quòd non didicerit
Ioan. 3. ſcire, quando ipſi probantur, quæ didicerint & doceant, legis præcepta neſcire; dicente Domino; Tu es doctor

doctor in Iſrael,& hæc ignoras? Mirantur Iudæi iam rebelles,nolunt credere:mirari norunt, detrectant ſapere,neſcire poſſunt. *Mirabantur Iudæi, dicentes, Quomodo hic literas ſcit,cum non didicerit?* Quòd Virgo peperit derogas,non miraris: quòd Deus noſtro ſentitur & operatur in corpore abrogas,non fateris;quòd cæcus videt,ſurdus audit, claudus currit, ſurgit mortuus, & tota Chriſtus arcana Dei loquitur, non miraris? hoc ſolum quòd ſciat,cùm non didicerit,hoc miraris? Hic eſt ipſe qui non didicit literas,ſed douauit; hic eſt qui ſenſum condidit,per quem literæ finguntur;Peritus legis, auctor omnium cur literas non didicerit admiratur?Deus vtique adeſt origo cunctorum, qui facit eſſe quod non fuit: cùm non didicerit,docet. *Deeſſe videntur non pauca.*

De annunciatione & conceptione diui Ioannis Baptiſtæ. Sermo LXXXVI.

MVndamus ſermo, vt humano profertur ex ſenſu,humanis ſeruit & obſecundat ingeniis: Diuinus verò ſermo in poteſtate dantis eſt,non dicẽtis.Audiſtis quemadmodum Zacharias ille ſummi ſacerdotii ſplendor dum exorat,obmutuit;tacuit pater vocis, Ego inquit,vox clamãtis in deſerto, genitor clamoris obmutuit;& egreſſus ſilentium retulit, qui reſpõſa relaturus intrauerat.Videtis ergo quia ſilentium meum quod anteà contriſtauit vos, venit de antiquo pontificali vſu,non de nouitatis incurſu.Ille vbi ſenſit linguæ ſuæ vincula ſua ianuam clauſiſſe ſermonis, imperauit nutu,ne quis cauſas taciturnitatis inquireret,quia cœleſte myſterium dicere non didicerat, qui didicerat ſcire; ſed hoc ad tempus, quia ſacerdotis differtur ſermo,non aufertur;recõditur,non negatur: myſterio ſuſpẽditur, nõ fugatur; denique Zacharias ipſe quòd *Ioan. 1.*

tacet,

tacet, non eſt pœna, ſed ſignum; non eſt terrena debili tas, ſed cæleſte ſecretum; Deus qui loqui dat, tacere facit, & imperat ſilentium, qui inſerit verbum; dominatur diuinus ſermo, non ſeruit, quia Deus verbum, & ideo non cùm iubetur, loquitur, ſed cùm iubet; non cũ exigitur, ſed cùm donat; non cùm cogitur, ſed cùm venit. Vnde fratres, & cùm venit, audite, & cùm non venit, ſuſtinete, & cùm ſe donat, accipite; & cùm ſe negat, orate; quia hoc doctor accipit, quod meretur audi

Mat. 9. tor. Ergo tam nobis, quàm mihi præteritus ſuſpenſus eſt ſermo, vt profluuium mulieris, & verecundi vulneris cauſam, & illius pudorem ſic noſtra verecundia celaret: vt quod illa tacuit, etiam noſtro ſilentio clauderetur, ſed cęptum reuertamur ad verbum. Hieroſolymitanus fons abundat, cùm impellit Angelus, non cùm ſitit hauritor, ſic ſacerdotis ſermo exuberat; quando

Ioan. 5. dat Deus, non cùm perorat ſacerdos. Hinc eſt quòd Zacharias ipſe qui prophetias loquebatur populis, tacet ſibi, vt nos ingrati Deo non ſimus, ſi nos ſemel tacere voluit, quibus ſemper inoffenſum largitus eſt verbum. Ille non dedignatur à filio verbum recipere, cui dederat lucem, & uos filij orate nobis uocem, vt poſsitis audire ſermonem. Reparate gaudium meum, vt aſſuetã poſsitis lætitiam poſſidere, & implere illud Apo

2. Cor. 2 ſto. Quis eſt qui me lætificet, niſi qui cótriſtatur ex me? Veniat ergo, veniat in medium beatus Zacharias, qui nos tacens pio conſolatur exemplo, & ſilentio ſuo nos de noſtro non ſinit triſtes eſſe ſilentio. Veniat, veniat prçcurſor verbi, ſacerdótii ſpeculum, ſanctitatis exem

Luc. 1. plum, Euangeliſtarum Princeps, clauſula Prophetarum. *Fuit, inquit, in diebus Herodis Regis Iudaæ, Sacerdos quidam nomine Zacharias.* Dum dicitur ſub quo Rege quis Sacerdos ſit, temperantur mala: adeſt ſemper in merore ſolatium, nec conſolator deeſt, cui imminet perſecutor. *Fuit in diebus Herodis Regis Iudaæ, ſacerdos quidam nomine Zacharias.* Vſque ad Herodem Iudaicæ

Gen-

Genti ſacerdotalis ſanctitas, ſenum grauitas, patrum pietas, præſidebat: ius erat lex diuina, ambitio nil ibi, nil temeritas, præſumptio nil valebat: quia gerebatur totum diuino ordine, non humano: ſed Herodes veniens ex Gente aliena inuaſit regnum, violauit ſacerdotium, confudit ordinem, mutauit mores, ſpreuit ſenes, infecit iuuenes, tribus miſcuit, deleuit ſtemmata, corrupit genus, tulit quicquid erat & diuinæ & humanę funditus diſciplinę. Sed hoc quid ad Zachariā ſanctum? Ne quid ergo tale & in ipſo Zacharia crederetur admiſſum: Euangeliſta cogitur ſic referre. *Fuit in diebus Herodis Regis Iudææ, ſacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia.* Quia vſque ad ipſum ab atauis, auis, patribus, transfuſum genus manſit ſacerdotii: tempus legis, ſacrificii omnis ſeruata eſt diſciplina, eò quòd impietatem Regis, iniquitatem temporis, ambitionis rabiem, temeritatis furorem, ſacerdotis & meritū ſuperauit & uita. Sed quid ſequatur, audiamus. *Factum eſt vt incenſum poneret, ingreſſus in templum Domini: & omnis multitudo populi orabat foris in hora incenſi.* In hora incenſi fratres, iam Sol Iudaico occumbebat in templo, vt in Eccleſia matutinus exurgeret, & Iudaicæ doctrinæ inſtabat veſper: quia Euangelij imminebat aurora; legis obſcurabatur dies, vt totus reluceret in gratia. Hinc eſt quòd Zacharias in hora incenſi, hoc eſt, in extremo tempore legalium cęremoniarū prophetali ſpiritu incenſum infert: offert preces, deſideria ingerit, vota commendat, tempus admonet, promiſſa repetit, exigit Chriſtum. *Et omnis multitudo orabat foris.* Vt ergo populus, qui ſtabat foris, intromitteretur, exorat; quia quos lex adducit ad ianuam, gratia intromittit in templum. *Apparuit, inquit, ei Angelus Domini, ſtans à dextris altaris incenſi: & videns Zacharias, turbatus eſt, & pauor cecidit ſuper eum.* Ergo non eſt mirum ſi turbatur ſacerdos, ſi ſtupet doctor, ſi paueſcit antiſtes, ſi tacet minima, cùm videt maxima; ſi deſerit verba, cùm

igna

ſigna conſpicit. Et ne ſolus Zacharias timuiſſe videatur, audi alium Prophetam dicentem; Domine, audiui auditum tuum & timui, cõſideraui opera tua & expaui. Qui cum Deo loquitur expaueſcit? vnde loquatur Angelus ignorat? & quid tenemus? Vnde ſacerdos taceat, iam dicamus. *Et reſpondens ei Angelus, dixit: Ego ſum Gabriel, qui aſto ante conſpectum Dei, & miſſus ſum ad te hæc loqui, & hæc tibi euangelizare: & ecce eris tacens, nec poteris loqui.* Quæ tacentis culpa, ſi imperat ſilẽtium vis iubentis? Ergo & nos tantilli qui tacuimus, quod tacuimus habetote non obliuionis fuiſſe, ſed temporis; diuini negotii, non rationis humanæ. Ergo triſtes non ſimus, quia donante Deo, ſilentium momenti cõtinuato ſermone penſabitur, & modicum quid triſtitiæ noſtræ magnum vertetur in gaudium. Gratias ago Deo meo, qui mihi in amoris lucrum vertit damnum ſermonis: nam quanta ſit in me charitas veſtra, pallor prodidit, teſtatus eſt clamor, oſtenderunt lachrymæ, oratio effuſa monſtrauit.

Abac. 3.

De eiſdem. Sermo LXXXVII.

SIcut nimio dolore, & infirmitate longa luminibus obſcuratis, niſi ſenſim refuſa fuerit, fit inimica lux: certè cùm ſolis ſit condita lux oculis, ſolis ſit oculis lux amica, per quos utique reliquo corpori vel traditur, vel negatur; ita diurno perfidiæ morbo contenebratis mentibus, niſi paulatim fuerit fidei claritas reſtituta, ſubito ipſo fidei ſplendore magis perfidiæ craſſeſcit caligo, longo vſu aut producitur, aut obtunditur ſemper natura. Hinc eſt quòd Dominus tetro infidelitatis nubilo cordibus iam cæcatis, vt irradiaret partus virginei ſacramentum, deſperatæ & annoſæ ſterilitatis antè præmiſit conceptum; ut qui videbat poſt ſenectutem longam arida membra reuiuiſcere, & tranſacto curriculo iam vitæ veteranæ in primam refloreſce

re pubertatem, atque ipſam naturam in occipuam ętatem ad naſcentis ſerui inſignia ſuſcitari, pudicitiæ florem, pudoris titulũ, caſtitatis inſigne, virginitatis clauſtra manere poſt partum poſſe crederet, poſſe auctore ipſo ex utero procedente ſeruari. Et vt præfationi noſtræ ac ſimilitudini, quam de oculis ſumpſimus vetuſto languore defeſsis; ipſa de qua loquimur modò, adſit, & aſtipuletur auctoritas, ac probet oculos hominũ nocti malè aſſuetos, obſcuratos, promotos ſenſim reuocatos ad lucem: in Ioanne Dominus accendit ſui luminis, & præmiſit lucernam, vt deguſtato lumine in ſe iam diuini Solis iubat ipſum præferrent, ipſam deitatis caperent claritatem. Iuxta illud quod dictum eſt de Ioanne, Ille erat lucerna ardens & lucens, ut ille denſas noctis placido lumine aperiret tenebras, ipſe noctis neſcium diem iam deſiderãtibus, ad lucem perpetem redonaret. Hinc eſt quod & Magos adhuc noctis incolas, & totis obſtupeſcentes oculis, tenuiter micans ſtella aſſuefacit ad lucẽ, & gradatim ꝑtrahit ad ipſum fontẽ luminis & dierũ. Et re vera fratres, cõgruit, quia totius anni metas temporũ quadriga percurrit, ac nobis Domini noſtri natalitia feſta reuocat, & gaudia iã reducit. Nunc de Ioannis ortu, de partu ſterilis iam loquamur; vt compendio credulitatis iſto, ad illud vbi partus eſt ſine partu, vbi creatur author ipſe procreãtis, ubi naſcitur ipſa origo generantis, inter hyemales, ac nubibus & nebulis dubias luces, lucerna præuia, ſtella duce peruenire poſſimus. *Fuit, inquit Euangeliſta, ſacerdos quidam nomine Zacharias, & vxor eius Eliſabeth: & non erat illis filius, eò quòd eſſet Eliſabeth ſterilis: & proceſſiſſent ambo in diebus ſuis*. Sterilitas ſenectute exaggeratur extrema; & ab ſpe generãdi totum ſubducitur quicquid eſt corporis & naturæ; & ne vel cogitatio ſobolis ulla remaneret, ad id peruentum eſt tẽporis & ætatis, quo tranſacto calore vitali mortale frigus ſterilis iã viſcera poſſidebat: vt genitor ipſe cognoſceret

Ioan. 1.

Matt. 2.

Luc. 1.

ſceret inde iam per hominem non poſſe naſci hominem, vnde abſceſſerant res humanæ. Sic, ſic fratres, duris hominum præcordijs credulitas aſſeritur, & inſeritur fides: & tunc totum diuinum creditur, cum fuerit nil humanum. *Sorte exijt vt incenſum poneret Zacharias ingreſſus in templum Domini.* Bene dixit, ingreſſus in templum, non ingreſſus templum, quià ipſe erat Dei familiarius templum, portans in ſui pectoris puritate tota legis arcana: & apponens non tam thuris, quàm puræ ſupplicationis incenſum. Gratius nanque Deus in ſuo, quàm in hominis opere requieſcit: & non tam libenter odoratur Arabicæ arboris guttam, quàm ſynceri cordis & pectoris ſanctitatem. *Apparuit ei Angelus Domini, inquit, ſtans à dextris altaris incenſi.* Dicere ſuffecerat, apparuit ei Angelus, quid magnopere à dextris altaris? Vt eſſe in ſanctis Angelis auditor intelligas nil ſiniſtrum, dicente ſcriptura, Vias quę à dextris ſunt, no-

Prou. 4. uit dominus. *Apparuit ei Angelus.* Cum iam defecerat

Iuxta LXX. totus homo, vt antè Ioannes naſceretur ex ſterili, q̃ Chriſtus naſceretur ex Virgine, dictum eſt de Ioãne:

Mat. 11 Ecce ego mitto Angelum meum. Felix, quæ vt in Deũ creſceret, in ſenibus ſic defecit natura; felix, quæ ſterilitas damna virginea fęcunditate mutauit; felix, quæ vno concepit in partu, quicquid in toto orbe confundere deplorabat; felix, quę facta eſt vitalium germinans mater, quæ erat antè origo miſeranda mortaliũ, ad dolores pariens cum dolore, ad gemitus edẽs cum gemitu, ad pericula producens hominem cum periculo generantis, & in ipſo ortu occaſum nuncians per lamenta & lachrymas; ſemper deuorans partus ſuos, ſciens ſe tantis męroribus generare morituros. Paſcebatur ergo ſterilitate magis natura, ne ipſa fœcunditate grauius deſæuiret, fletus potius editura, quàm pignora: quę utique lachrymis, męrore, gemitu, tanto tẽpore ſuum quærebat & interpellabat authorem: intelligens hoc ſibi accidiſſe per culpam, non eſſe ab autho

re

re piiſſimo inſtitutum, cùm crearetur. Hinc eſt quòd Dominus conditor ipſe naturæ viam virginei conceptus, virginei partus, inuiſibili veſtigio & ignoto calle pertranſit, & iter humani ortus diuino greſſu ambulat, non humano, vt naſcendo ipſam naturam à ſeruitute mortis, cui taliter addicta fuerat, primitus liberaret: & fonte purgato ſupernam riuulis redderet puritatem. Meritò Ioannes in vtero exultat, qui originis ſuæ libertatem antè noſſe, quàm eſſe meruit, antè meruit ſentire, quàm viuere. In hora incenſi per Angelũ aperitur ſterilitas, conceptus iubetur, promittitur partus, & inter ſacraria natiuitas ſacra procuratur: hinc eſt, quòd adhuc in vtero cum membrorum compage penè concepta in Ioanne eſt prophetia: antè nutu Dei loquitur, quàm perueniat ad vocis officium. Verum nedum profunda & mira latiſſimæ lectionis breuiato cupimus ſermone concludere, quæ maximè dicẽda ſunt transeam: proximè ſi Deo placuerit, de ſequentibus diſſeremus.

De eiſdem. Sermo LXXXVIII.

SEmper debere anxium eſt fratres, ſemper triſte fęnoris vinculis alligari: ſed me, quem vobis mea ſæpè facit promiſſio debitorem, ſatis ſibi de talis debiti natura & obligatione blanditur. quia dat, non accipit qui promittit: & qui dando debet, ſibi magis ipſum facit obnoxium creditorem: atque vbi qui credidit debet, & qui debet credidit, ibi neceſſitudinis, non neceſſitatis probatur eſſe contractus: & in tali fęnore animę non oneris, ſed honoris prædulcis currit vſura. Poſteaquam Zachariæ ſacerdoti apparuiſſe Angelum Domini euangelicus ſermo deſcripſit, adiecit dicens; *Et turbatus eſt Zacharias videns, & timor irruit ſuper eum.* Si de iudicis poteſtate ſolicitus eſt, qui ſemper de apparitoris turbatur & contremiſcit aduentu: & mandati meri- *Luc. 1.*

tùm

tum de perſona venientis æſtimat, & metitur: & quãuis bene conſcius pauet, donec cauſas venientis agnoſcat & intelligat qualitatem: quid faciet, quo pauore trepidabit, cùm poteſtatem ſupernam ſenſerit hominis imbecilla natura, cùm reſpexerit homo Angelum, & diuinæ ſedis miniſtrum viderit? Caro nunquam de ſua conſcientia eſt ſecura: ſicut Zacharias ipſe, de quo loquimur nunc, comprobauit: qui in ipſo tempore placationis offendit: qui dum credit dubitat, dicente Angelo, quia non credidiſti verbis meis: dum poſtulata promeretur, incurrit, condemnatur, munera ipſa cùm ſuſcipit: qui vocem, cùm vocem percipit, tunc amittit. Hinc eſt, quòd Angelus antequam mandata pandat: dona tradat, referat impetrata, metum diſcutit, fugat timorem, confortat animos ancipiti cogitatione turbatos, vt mens quæ migrauerat à ſe nimio pauoris exceſſu, in ſemetipſam reuerſa beneficiorum tantam ſentiret & caperet largitatem; dicens; *Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita eſt deprecatio tua: & vxor tua Eliſabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Ioannem*. Putàſne ſacerdos tantus ſic eſt populi, ſic vniuerſitatis oblitus, vt de conceptu veteranæ coniugis, de partu deſperatæ ſterilis rogaret, vt ſibi ſoli legatus omnium tunc adeſſet, vt aduocatus omnium pro ſe ſingulariter oraret, vt tantum Pontificatus officium intra domeſticas arctaret curas, inter familiares clauderet & occuparet anguſtias, & incenſum totius plebis in ſolum deſiderium proprii pignoris addiceret veteranus antiſtes, ac tali deſiderio grandæuus, & ipſum tempus iam reſpiciens, ad partum ſuccenderetur intempeſtiuum? Abſit fratres, abſit, vt hoc de ſancto Zacharia fidelis anima ſuſpicetur. Et quidem Angelus in hoc fuiſſe refert totius ſupplicationis affectum, dicens: *Exaudita eſt deprecatio tua, & vxor tua Eliſabeth pariet tibi filium.* Si Angelus ad petita reſpondit, ſacerdos pro ſolo pignore ſupplicauit, ſi pro omnibus egit ſupplicatio ſacerdotis, cur Angelus

gelus de ſolo pignore retulit impetrata? Quid tenemus, quid diu ſuſpendimus animos auditorum? quam non ſibi ſoli, ſed omnibus affuerit iſte venerandus antiſtes, quàm reſponderit Angelus vniuerſis, quàm Deus proſpexerit in vno iſto germine ſacerdotis, quem genitoribus vtique, & ipſi ob hoc delegerat naturæ, vt eũdaret vniuerſitati, largiretur ſeculis, populis condonaret, & fieret ſacramenti filius inter ſacraria delatus, inter ſacramenta conceſſus, eſſet antiſtes de venerando generatus antiſtite, eſſet Angelus ore Angeli ſancta delatus in viſcera, eſſet vox Chriſti. Ego vox clamantis in deſerto, eſſet vox Chriſti, ad Chriſtum ſua reſeruatus ad tempora, eſſet præco Iudicis præſentiam clamaturus, eſſet pœnitentia populos Chriſti vocaturus ad veniam: quàm ſacerdos ergo iſte iam ſui neſcius, iam ſibi mortuus, extraneus coniugi, ſoboli iam negatus egerit omnibus, omnibus impetrarit mox Angelo referente, diſcamus, *Et multi, inquit, in natiuitate eius gaudebunt.* Non eſt vnigenitus, qui eſt cunctorum creatus ad gaudium. *Erat enim magnus coram Domino.* Qui coram Deo magnus eſt, quantus ſit penes homines quis probabit? *Et vinum & ſiceram non bibet.* Qui natus eſt ſancto de corpore ſacerdotis, & ſumma ſenectute, ab omnibus vitiis defœcato, atque exempto iuuentutis incẽdiis, vinum neſcit, ignorat ſiceram, quæ pariunt luxus ebrietatis & uitia; & tota diſſipant morum decora ornamenta virtutum. *Et vinum & ſiceram non bibet, ſed ſpiritu ſancto replebitur adhuc in vtero matris ſuæ.* Iuxta illud Apoſtoli, Fratres, nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria, ſed repleamini ſpiritu ſancto. *Et ſpiritu ſancto replebitur adhuc in vtero matris ſuæ.* Beatus Ioannes, qui antè Dei ſpiritu meruit intonare, quàm hominis vagiret in fletu; beatus, qui antè diuina poſſidere meruit, quàm ſortiretur humana; beatus, qui antè meruit cœlum ſcire, quàm terram: beatus, qui antè quàm videret præſentia, futura meruit nunciare; beatus,

Ioan. 1.

Epheſ. 5.

beatus, qui antè Deum capere potuit, quàm ſuo ipſe caperetur à corpore: beatus, & ſingulariter eſt beatus, qui antequã ſaperet quærere, meritum conquiſiuit: beatus, qui non peruenit ad gratiam per laborem, ſed ad labores ipſius gratiæ dignatione deſcendit. *Et multos, inquit, filiorum conuertet.* Ad quem? Dicat Angelus, vt quia blaſphemat, quia negat hæreticus, commuteſcat: dicat Angelus, vt audiat fidelis, & gaudeat: credat hęreticus, & recurrat. *Conuertet.* Ad quem? *Ad dominum Deum, inquit, ipſorum.* Quis eſt hic Deus? De quo
Baruc. 3 Propheta dicit, Hic eſt Deus noſter, & nõ eſt alius abſque eo, qui inuenit omnem viam diſciplinę, & dedit eam Iacob puero ſuo, & Iſrael dilecto ſuo. Quãdo dedit? Tunc vtiq; quando legalibus in tabulis totius vitę regulam, totam diſciplinæ deſcripſit & normam. Attẽtus eſto auditor, vt ſcias quis eſt hic Deus noſter, abſq; quo alius non eſt. Quis eſt? Poſt hæc in terris viſus eſt; & cum hominibus conuerſatus eſt. Quis eſt alius viſus in terra niſi Chriſtus, qui noſtra eſt cõuerſatus in carne? Et quis eſt alius conuerſatus cũ hominibus, niſi ille qui cũ hominibus humano eſt cõmoratus in corpore? Et ſi hic eſt Deus noſter, & non alius abſq; eo, hęretice cum hunc non habueris, quem habebis? Nõ eſt alius, inquit, abſque eo: & hunc non dicis, ergo vbi eſt pater? Propheta dicit, Non eſt alius abſque eo: & vbi eſt? In
Ioan. 14 filio vtique, quia præter filiũ non eſt pater. Ego in patre, dicit & pater in me eſt. Vnde & Propheta nõ dixit, non eſt alius, ſed non eſt alius abſq; eo; hoc eſt dicere, eſt; ſed in ipſo eſt. Sed dicis, & ſi in ipſo eſt, quomodo eſt alius? Hæretice, ſic eſt alius perſona, vt ſit ipſe ſubſtantia: ſic eſt ipſe ſubſtantia, vt nulla ſit confuſio Trinitatis; ſic eſt vnitas Trinitatis, vt nulla ſit in deitate diſtantia; ſic in ſe eſt, & ſine ſe tota Trinitas nõ eſt, vt in ſit in patre, & filio, & ſpiritu ſancto, perſonalitas diffinita, non ſeparata diuinitas. *Et ipſe præcedet ante illum.* Antè quem? Ante Chriſtum, qui eſt Deus ipſorum, Deus noſter,

ſter, Deus omnium, Deus abſque quo alius non eſt. *In virtute Eliæ.* Nemo cùm hoc audit, μετεμψύχους, impu tet; hic ſpiritum dicit illum, quem per diuinam gratiã meruit, non quem carnis eſt conſecutus ad vitã: & virtutem dicit illam, quam de ſupernis habuit; nõ illam, quam propter corporis adeptus eſt firmitatem. Ioannes ergo Eliæ venit in ſpiritu, & in eius virtute graditur, qui totum uictu, veſtitu, honore, caſtitate, abſtinẽtia, & omnibus Eliam virtutibus repræſentat, & Chriſtum. *Præparare Domino plebem perfectam.* Quam in uobis Deus, & Dominus noſter præparare & confirmare dignetur in gloriam nominis ſui.

Id eſt, eos qui animarũ demigrationẽ aſſerũt.

De eiſdem. Sermo LXXXIX.

OMnia quæ à Deo creata ſunt nobis, bona ſunt, & bona valde: dicente ſcriptura: Et vidit Deus omnia quæcunque fecit, & ecce valde bona. Ergo omnia quæ à Deo creata ſunt, bona ſunt, & valde bona: ſed inter vitia, virtuteſq; media ſic habentur, vt ex ipſis, & periti doctrinæ materiã ſumãt, & erroris cauſam inueniant imperiti. Sapientes nanque creatorem creaturę contemplatione cognoſcunt; ſtulti verò dũ creaturas ipſas Deos exiſtimant, ſapere nequeũt creatorẽ. Hinc eſt quòd Solẽ, Lunã, Stellas, aurũ, lapides, ligna, Deos ſibi fecerunt Gentiles, quæ Chriſtiani addicta ſuæ ſapiunt ſeruituti. Nec mirum ſic eſſe mediã creaturam, quando ipſe creator omnium Chriſtus eſt fidelibus in ſalutem, infidelibus in ruinam, Euangeliſta dicente. Hic poſitus eſt in ruinam & reſurrectionem multorũ. Apoſtoli etiã aliis habentur in mortẽ, aliis habentur in vitam: Paulo probante, cùm dicit; Quibuſdam ſumus odor mortis in mortem, quibuſdam autem odor vitæ in vitam. Ergo & Euangelicæ lectiones fiunt bonis intelligentiæ ſalutaris, malis verò erroris occaſio. Antehac Euangeliſta beatiſſimus, cùm referret Ioannem

Gen. 1. Iuxta LXX.

Luc. 2.

2. Cor. 2

Baptiſtam Herodis aſtrictum vinculis, adulteriis Herodiadis extinctum, truncatum in præmiũ ſaltatricis, ſenſimus aliquos fuiſſe permotos, cur Deus ſacrilegæ ſanctum, adulteræ virginem, Angelum addixerit ſaltatrici Fratres, virtutes Ioannis, Herodis crimina abundanter alio ſermone tractabimus: nunc eloquamur quæ vinculorum cauſa, carceris, quæ neceſſitatis, quæ mortis vtilitas fuerit in Ioanne, Ioãnes non potuit mori cõmuni ſorte, qui natus eſt priuilegio ſingulari: cum Chriſtus Deus naſceretur in carne, Ioannes Angelus eſt generatus in terris, ut ita officia terrena officiis ſe cęleſtibus miſcerẽt, ſicut humanis ſe diuina miſcebãt, & in terra Deo Angelus, Domino ordo cæleſtis obſequij non deeſſet. Sed audiamus ordinem naſcentis Ioannis, vt cauſas mortis eius inuenire poſſimus. *Fuit, inquit, in diebus Herodis Regis Iudææ, ſacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia: & vxor eius de filiabus Aaron, & nomen eius Eliſabeth: Erant autem ambo iuſti ante Deũ incedentes in omnibus mandatis & iuſtificationibus Domini ſine querela.* Oratores magni & excellentes ingenio, quoties illuſtrium virorum parant narrare virtutes, auos, atauoſque commemorant, vt ad honorem præſentium accedat dignitas antiquorum, & laus patrum filiorum redundet ad gloriam. Maior eſt innata gloria, quàm quæſita: præcedit quod venit ab origine, quod ſequitur ex labore: gloriam beatus eſt habere, quàm quærere: hinc eſt, quòd Euangeliſta vt extollat Ioannis gloriam, Zacharię patris, Eliſabeth matris genus dicit, auos memorat, ſcribit merita, loquitur titulos, gradus digerit, vitã pandit, dilatat inſignia, prædicat ſanctitatẽ. *Fuit, inquit, in diebus Herodis Regis Iudææ.* Tempus memorat Regis nefandi, qui ſacrũ ſacerdotij violauit mœrorem; cõfudit ordinem, ſtatutum ſoluit, abſtulit inſtitutum. Et hoc accedit ad meritum Zachariæ: quia cùm in omnes penè Herodes auſus ſuæ temeritatis extenderit, auſus ſit nihil in iſto; virtutibus ſit huius

Infra ſermone cxxvij.

ius

ſus oppreſſus, vt ſacerdotis immaculata ſucceſsio ad gloriam germinis ſeruaretur. *Et vxor eius de filiabus Aaron*. Aaron primus Pontifex in lege fuit ſacerdotij origo: propterea merito prætermiſsis omnibus eius filia dicitur, cuius in ſe memoria prætulit ſanctitatem; quam tanti generis pia cuſtos glorioſiſsime transfudit in filium. Sed huius matris laudes Euangeliſta deſcribit. *Erant, inquit, ambo iuſti ante Deum*. Eſt noua fœlicitas, eſt coniugium ſingulare, quando manet in duobus mens una, vna ſanctitas in duobus, conſtabat mente, quod diſtabat in ſexu: & in moribus erat unum, quod geminabat aſpectus: ac virtus reddebat pares, impares dederat quos natura. *Erant, inquit, iuſti ambo ante Deum*. Placere iudiciis humanis, coram hominibus eſſe iuſtum, eſt virtutis humanę, maximi eſt & laboris: ante Deum qui ſcrutatur corda, cogitationes diſcutit, videt mentiũ motus, eſſe iuſtũ humani laboris non eſt, muneris eſt diuini. Si magnus eſt qui nõ peccat in carne, quantus eſt qui corde non peccat? Ioannes ergo ſupra carnem eſt natus de illis, qui ante Deũ nec corde, nec corpore peccauerunt. Adiecit Euangeliſta, dicẽs, *Incedentes in omnibus mandatis, & iuſtificationibus Domini ſine querela.* Incedẽtes, incedit qui nõ ſtat in triuiis peccatorũ: qui peregrinũ ſe hoc ſentit in ſeculo; qui aſperas virtutũ intrat intrepidus manſiones; qui montes iuſtificationũ, mandatorum colles indefeſſus viator aſcẽdit; vt præſentia parẽtis Dei, patrię cęleſtis beatitudine perfruatur. *Incedentes in omnibus mandatis, & iuſtificationibus.* Hi in omnibus, in quibus nemo vel pauci. In omnibus mandatis & iuſtificationibus. Quis fumi neſcius cupiditatũ tranſit incendia? quis vitæ lubricu nũquam lapſus euadit? per vitiorũ gurgites quis impollutus incedit? carnis negotia, vitæ cauſas, actus mundi quis peragit, & non erit in querela, cùm naſci ipſum plenum ſit & lachrymis & quærelis? Nanque parturiens quæritur ex dolore, & natus in lachrymas

quæritur ex natura: ſed in Zacharia & Eliſabeth reatus occidit, periit querela, omnis eſt amputata cauſatio, quia in illis parabatur vnde tota ſanctitas naſceretur: ſed hoc ex ipſa iam lectione luceat. *Et non erat eis, inquit, filius, eò quòd eſſet Eliſabeth ſterilis.* Sterilitas iſta nó erat maledicta, ſed myſtica, in qua partus non ablatus eſt, ſed dilatus; neque erat pignori clauſa, ſed tempori; colebatur tempore, virtute ſerebatur, maturabatur ætate, ſenectute creſcebat, vt in filio ſingulari tota fœcũditas penſaretur, quando in vno naſcebatur numeroſitas congeſta virtutum. Beata ſterilitas quæ vnum ſeruabatur ad partũ; & expectabat Ioannem, cui quia prima omnia debebantur, primogeniti dignitas non periret. *Et ambo proceſſerant in diebus ſuis.* Proceſſerant, non deceſſerant; vixit in ſanctis ætas, nó defecit, ſed proceſſit. Aut quid illis deficit, quibus accedunt ſemper incrementa virtutum? Ergo in Zacharia & Eliſabeth ſtupet ſexus, frigeſcit caro, membra ſopiuntur, tempus præterit, ętas trãſit, aboleſcit totum quicquid eſt & humani ordinis, & negotii coniugalis, vt diuino munere, nó partu ex hominibus Angelis naſceretur. Promiſeramus de ortu Ioannis cauſas mortis eius expromere, ſed quia nos hodie longius ſermo protraxit, & ad probationẽ rei ſatis nobis neceſſaria ſunt quæ ſequũtur, quæ modò dicta ſunt, ortus eius deputentur ad gloriã; noſq; ingrati nó ſimus vobis, qui differimus debitum, non negamus; nam debitoribus dilatio creſcit ad gratiam creditoris. Expectate ergo quod promittit debitor, & expectate ſecuri, quia promiſſa negari nequeunt, quando ſterili tam largiter negata ſoluuntur.

De eiſdem. Sermo XC.

Erigi nos ſanctorum lapſibus, ſanctorum trepidatione fundari, cunctatio nos hodie Zachariæ docuit ſacerdotis, qui cùm non credit Dei promiſſa, ſed

diſcu-

diſcutit,& opera diuina non fide percipit,ſed humana ratione diſquirit, infidelitatis culpam longa ſilentij cō demnatione perſoluit; audierat ab Angelo. *Exaudita eſt deprecatio tua: & vxor tua Eliſabeth pariet tibi filium*, *Qui tunc reſpondit: Vnde hoc ſciam? Ego enim ſum ſenex & vxor mea proceſſit in diebus ſuis*. Nonne quantum ſenectute longa ſpem poſteritatis amiſerat, tantum longo vitę vſu fuerat edoctus, quòd Deus impoſſibile nil haberet? Legerat tanti temporis ſacerdos, ſciebat veteranus Pontifex lege naturam, non authorem naturæ poſſe conſtringi;& tempus homini poſſe, ſuo non poſſe præſcribere conditori: nouerat de Abrahæ & Saræ emortuis extrema ſenectute corporibus, & à patris, matriſque nomine famoſiſſima ſterilitate ſummotis, Iſaac ad totam fęcunditatem Iſraelitici germinis erupiſſe, cui non obfuit tantum defuiſſe naturam, quantū naſci profuit authoris beneficio, nō naturæ; didicerat Rebeccæ & Annæ fętis diu, diu naturæ ſuffragio deſtitutis, dediſſe Deum, quòd ſterilitas abnegauerat: edoctus ergo tantis, quid eſt quòd dicit? *Vnde hoc ſciam? Ego enim ſenex ſum: & vxor mea proceſſit in diebus ſuis*. Fratres, ſatis ad Deum trepida, ſatis ad diuinas virtutes hominis eſt imbecilla natura: nec talē ſe in cauſa inuenit, qualem ſe ęſtimat ante cauſam; & ſatis ſe ignorat antè, quàm ſe rebus probet, & experiatur exemplis, petit cœlum, petit alta, ſcrutatur ſuperna, mouet cœlum, pulſat cęlum; ſed cùm cœlum mouerit, cęli pondera non poterit ſuſtinere, ambit fidei ſubire verticē, ardet cœlum ſua penetrare virtute: ſed æthereas in vias vbi incedere humanis greſſibus inchoat, & cum ſuam deorſum reſpicit ad naturam, non tantū fidit de præteritis, quantū trepidat de ruina. Sic B. Petrus cùm per æquora diuinos imitatur inceſſus, & nouus viator molle iter duris greſſibus calcat, antè de lapſu ſupplicat, quàm gaudeat de donato. Sic nunc Zacharias, qui cùm diu fleret diabolum poſſe regnare mortem cul-

Luc. 1.

Gen. 21.

Gen. 25.
1. Reg. 1.

Mat. 14

pa hominis vnius: naſci homines ad labores, ad gemitus, ad pericula, optare licet ærumnoſa, moritura; nec poſſe pignora promereri, ſtare inter acies criminum, obſideri vitiorum cateruis, infirmitatum quati, & quaſſari ſemper impulſu; videre eminus vexilla virtutum, ſpem legis, gratię libertatem, nec tamen illuc quenquam propriis poſſe viribus peruenire, velle bona, & non facere: crimina odiſſe, nec uincere; debere iã miſereri Deum; debere iam taliter ſubuenire captiuis. Pontifex ergo ille cùm Dei aures continua & tali quęrela, tali lamentatione pulſaret, Deus ſic pia, ſic iuſta noſcenti, ex germine ipſius reſponſionis ſuæ ſumpſit, & inſtituit mirabile documentum; quo crederet poſſe Deũ dare vitã mortuis, ſalutẽ reddere deſperatis, ſi ſenectuti mortuæ ſobolem, ſi ſterilitati dediſſet filiũ deſperatæ, ſicut Euangelicus aperit ſermo, cùm dicit: *Exaudita eſt deprecatio tua: & vxor tua Eliſabeth pariet tibi filium*. Redemptionis huius nuncium, huius ſalutis præuium, qui Deum non ſicut tu voce adeat, non gemitibus flectat, non ad impetrandum noſtra ille ſicut tu ſuffragia requirat, ſed ipſe in noſtro ordine cõſtitutus, & Angelico honore fultus, Deũ ſatis ab omnibus deſideratum, nec vlli vnquam cognitum, etiam ipſis Angelis inuiſum, manu teneat, amplectatur gremio, & iã conſpicuũ mundo vlnis fęlicibus tradat; palmis beatiſſimis aſſignet humanis oculis peruidendum, Deum cognitum faciat vniuerſis, perducat dominum ad conſortia ſeruulorũ, miſceat reis Iudicem, cenſorem in ſe teſtetur noxiorũ ſuſcepiſſe perſonã, ac ſi probet condemnationis humanę ſententiam ceſſaturam, quando ipſe agitur, ipſe currit per veniã, qui reos erat daturus ad pęnam. Vt luceat hoc myſterium pietatis immenſæ, Zacharia tuus filius ſuum dominum pęnitẽtiæ demergit in baptiſma, in remiſsionem diluit peccatorũ, quia voluit fons dilui, cognitor ſuſcipere veniã, Iudex ipſe ſuam ſubire ſententiã, ne damnaret reos, ne vindictã

profer-

proferret in noxios, aſcendit crucem, deguſtat mortẽ, ſepulturam patitur, intrat infernum, qui puniri voluit, ne puniret, qui amari magis voluit quã timeri. Quod vbi Zacharias fratres, audiuit, tantum ſe meruiſſe ſuis precibus ſacramentum, rei ipſius conſideratione territus, ſacramenti ipſius æſtimatione turbatus, nec ſe mereri tantum credidit, & Deum dubitauit ad hæc talia, & tanta deſcendere: hinc eſt quòd dicit, *Vnde hoc ſciam? Ego enim ſenex ſum, & vxor mea proceſſit in diebus ſuis*. Hoc eſt dicere, quomodo me habere filium ratio non permittit humana, ita naſci, & mori Deum maieſtas non finit ſempiterna. Cui Angelus veniabiliter non credenti pœnam ſigni tantum dedit, non perfidiæ cautelæ eſt tarde de Deo humilia credere, de Deo tardius contumelioſa ſentire: adiecit Angelus dicens: *Ego ſum Gabriel*. Vt ex nomine tanto, & ex merito miniſtri tanti, Pontifex promiſſionis, fidem penſaret, & crederet qualitatem. *Ego ſum Gabriel, qui aſto ante Deum, & miſſus ſum loqui ad te*. Dum dicit nomen, deſignat meritum: cum ſe refert aſtare, ſe miſſum refert: ſeruitutem fatetur, ne prærogatiua nominis debitum celaret obſequium. *Ego ſum, inquit, Gabriel, qui aſto ante Deum, & miſſus ſum loqui ad te: & hac tibi nunciare*. Vere magnus Dominus, & ſapientiæ eius non eſt numerus: infirmantem curat de vulnere, nutantem de vltione confirmat, de ſupplicio fidei perficit argumentum, dicendo, *Et ecce eris tacens, & non poteris loqui*. Vt ex te, & in te credendi regulam conſequaris: & vernaculo exemplo Deũ poſſe credas facere ꝙ promittit: nam cum vult tuæ vocis organum claudit: & cũ vult tui aperire oris officiũ, profecto poteſt: & cum vult fœcũdam ex ſterili facere, ex fœcunda ſterilem cum promittit, poteſt: cum vult largiri partus officia, obſequia naturæ cum vult, præualet denegare. Egit ergo Angelus, vt tali documẽto Pontifex eruditus non dicat amplius, Vnde hoc ſciã? Qui totius creaturæ iudicio potuit approbare, Pſal. 146

quòd

quòd Deus, qui cælum, terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt, ex nihilo legerat ſubſtitiſſe, credere debuit, quod potuit ex aliquo facere, quod vult: & deſperato reddere, quod promittit; & qui totum fecit ex eo quod non erat, ex eo quod eſt quicquid vult facere, non laborat. *Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur quòd tardaret in templo. Egreſſus autem Zacharias non poterat loqui ad illos: & cognouerunt, inquit, quòd viſionem vidiſſet in templo. Ille autem erat innuens illis: & permanſit mutus.* Egreditur Pontifex geſtans in ore ſterilitatis indicium, portans in pectore conceptionis figuram, vt cum mater pareret filium, daret filius vocem, tunc verbi pater ederet ſacramentum, & antè natus daret patri veniam, quàm dilueret crimina vetuſta populorum: & quia qui non credidit, tacuit: meritò Prophe-
Pſ. 115. ta, quia credidit, gloriatur, dicendo: Credidi, propter quod locutus ſum. Fratres, dat verbum fides: negat infidelitas verbum. Si nos ergo fratres, ſicut dixi, ſanctorum lapſus erigit, firmat trepidatio beatorum: nihil vnquam Deo eſſe impoſſibile iudicemus, neque inquiramus quemadmodum facturus ſit quod promittit, cuius voluiſſe, feciſſe eſt: cuius dediſſe, eſt promiſiſſe.

De eiſdem. Sermo XCI.

AVrum de terra legere qui nouerũt, vbi diuitem ſenſerint venã, ibi quicquid artis eſt, quicquid laboris impendunt: & nos quia in ſancto Zacharia cæleſtem nouimus latere theſaurum, in ipſo totum quod ſermonis eſt noſtri, quod veſtri auditus eſt, occupemus quatenus commune lucrum ſit, quod fuerit communi labore quæſitum. *Fuit, inquit, in diebus Herodis Re-*
Luc. 1. *gis Iudeæ ſacerdos quidam nomine Zacharias, ex vice Abia.* Hoc iam diximus. *Et vxor eius de filiabus Aaron.* Sic cœpit Euangeliſta, vt in coniuge ſacerdoti ſeruata ſacerdotalis ſtemmatis generoſitas monſtraretur. *Erant, in-*

quit,

quit, *ambo iuſti ante Deum*, Ambo iuſti, quia in ambobus erat vna iuſtitia. *Ambo iuſti*. Quia conſtabat inter eos non de diligentia, ſed de ſanctitate coniugium. *Ambo iuſti*. Quia ſexu diſpares, pares meritis habebantur. *Ambo iuſti*. Quia vt erat in duobus vna caro, ſic erat in duobus vnus ſpiritus. Imitentur coniuges, vt quos coniungit affectio, iungat & virtus. *Erant, inquit, iuſti ambo ante Deum*. Ambo iuſti ante Deum. Et vbi eſt illud. Non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens? *Pſ. 142.* Ante homines fortè quis patetur iuſtus, quia homines vt culpas corporum norunt, ſic vitia mentis ignorant: ante Deum verò, cui pectoris clauſtra patent, quem cogitationnm ſecreta non latent, quis innocens habetur, & iuſtus? Eſt ne homo qui corde non peccet, non cogitatione delinquat, non offendat dubitatione, non lapſum trepidationis incurrat? Moyſes dubitat, Aaron deuiat, Petrus negat, & quis iuſtus? Et quomodo ambo *Nu. 20.* iuſti ante Deum? *Ante Deum*, ſed ſemper. *Ambo iuſti ante Deum*. *Exo. 32.* Non labore, ſed gratia Audi Apoſtolum, Iuſtificati gratis per gratiam ipſius. *Mat. 26.* Et iterum: Non ex nobis, Dei donum eſt: non ex operibus, ne quis glorietur. *Rom. 3.* *Ephe. 2.* Et iterum, Quid habes quod non accepiſti? ſi autem *1. Cor. 4.* accepiſti, quid gloriaris, quaſi non acceperis? Euangeliſta ergo ſic refert, non quid non habuerit, ſed quid acceperit: non quid quæſitũ ſit, ſed quid donatum. *Erant, inquit, ambo iuſti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iuſtificationibus Dei ſine querela*. Incedentes dixit, vt eos oſtenderet cucurriſſe virtutibus, non ſtetiſſe: & ambulaſſe in via iuſtitiæ, non ſediſſe: nec remanſiſſe in itinere mandatorum, ſed ad mãdatorum plenitudinem perueniſſe. *Incedentes in omnibus mandatis & iuſtificationibus Dei ſine querela* Beati, fratres, quos culpa non percutit, non vulnerat crimen: ſed beatiores iſti, quos tetigit nec querela. *Sine querela*. Si pueritia, ſi adoleſcentia, ſi iuuentus, ſine querela extitit, vbi tota querela, eſt qualis horum ſenectus? Si tale initium, qualis finis?

Aſcen-

Aſcendiſſe iuſtificationum vertices, colles mandatorũ nec in aliquo titubaſſe, eſt gratiæ ſingularis, eſt vnicæ felicitatis inſigne. *Et non erat, inquit, illis filius, eo quod eſſet Eliſabeth ſterilis.* Non dixit non erant illis filii, ſed nõ erat illis filius, quia ſingularis futurus erat, qui erat
Mat. 13. de talibus naſciturus. Audi dominum dicentem, Non ſurrexit maior in natis mulierum Ioanne Baptiſta. *Eo quod eſſet Eliſabeth ſterilis.* Sterilis corpore, ſed fœcunda virtutibus: tarda ſoboli, ſed non tarda Deo: non germini clauſa, ſed tempori: non negata pignori, ſed ſeruata myſterio. *Et ambo, inquit, proceſſerant in diebus ſuis.* Proceſſerant: ſic deſcribitur ſacramentum ſenectutis, quæ nondum decidit meritis, non ætate deficit, ſed procedit: nec ſentit detrimenta corporis; quæ ſumit augmenta virtutis. Fratres, Eliſabeth ſanctæ partus nõ ablatus eſt, ſed dilatus, donec tranſiret tẽpus carnis, paſſio corporis, coniugii neceſſitas, voluptatis cauſa, cupiditatis ſenſus, & totum quod humanum confundit, grauat, onerat conſcientiam. Mundabatur enim longo tempore ſacrificii domus, ſanctitatis hoſpitiũ, meatus metatoris Chriſti, Angeli domicilium, aula Spiritus
1. Cor. 13 ſancti, Dei templum, Neſcitis, inquit Apoſtolus, qa emplũ Dei eſtis, & ſpiritus Dei habitat in vobis? Denique ubi tota corporis ſedata querela eſt, & in totum facti ſunt ſine querela, mox ſterilitas fugit, reuiuiſcit ſenectus, fides concipit, parit caſtitas, naſcitur maior homine, par Angelis, tuba cœli, præco Chriſti, arcanũ patris, filii nuncius, ſignifer ſuperni Regis, peccatorũ venia, Iudæorum correctio, vocatio Gentiũ, & vt propriè dicam, legis & gratiæ fibula, quæ diploidem ſummi ſacerdotis ſancto patri iungebat in pectore. Euangeliſta ergo virtutes patris, matriſq; deſcribit, vt ex generatorũ tantis meritis dignitas germinis noſceretur; & probaretur maior homine, qui in ortu ſuo excedebat legem natiuitatis humanæ. Sed ſi proceſſurus eſt iam naſcatur Ioannes, quia inſtat natiuitas Chriſti,

ſurgat

ſurgat nouus Lucifer, quia iubar iam veri Solis erumpit; det vocem præco, quia adeſt iudex; clamet tuba, quia venit Rex; & quia ꝓceſſurus eſt Deus, Angelus iam præcedat. Verũ, quia quod ſupra homines eſt homo referre non ſufficit, virtutes naſcentis Angeli Angelus iam loquatur. *Dixit Angelus ad Zachariam, ne timeas Zacharia: exaudita eſt deprecatio tua, ecce Eliſabet vxor tua pariet tibi filium: & vocabis nomen eius Ioannẽ: & erit tibi gaudium & exultatio: & multi in natiuitate eius gaudebunt: erit enim magnus coram Domino: & vinum & ſiceram non bibet: & Spiritu ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ, & multos filiorum Iſrael conuertet ad Dominum Deum ipſorum, & ipſe præcedet ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ, vt conuertat corda patrum in filios: & incredulos ad prudentiam iuſtorum, parare Domino plebem perfectam.* Vacat humanus ſermo, ſilet prædicatio tractatoris, quando angelico præconio Ioannis profertur gloria, virtus inſonat, l[illegible]us collaudatur; nec eſt quod illi adiiciat homo, cui Deus contulit totũ *Spiritu ſancto, inquit, replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ.* Videtis quemadmodum Ioannes ante peruenit ad cœlũ, quàm tangeret terram; ante accepit diuinũ ſpiritum, quàm hrẽet humanũ; ante ſuſcepit diuina munera, quàm corporis membra; ante cœpit viuere Deo, q̃ ſibi; imò ante vixit ille Deo, q̃ Deus viueret illi; iuxta illud Apoſtoli; Viuo aũt iam non ego, viuit vero in me Chriſtus. Sexto menſe ſuæ matris exultat in vtero, & in vterũ Virginis veniſſe nunciat Chriſtũ. Feruens nuncius, qui antè geſtiuit nunciare, q̃ viuere: impatiens dux, qui anteq̃ perueniret ad corpus, peruenit ad Regẽ; antè rapuit arma, quam membra; ante aciem petiit, q̃ lucem; & vt vinceret mundũ, vicit ante naturã, ipſe ſine uiſcerib. uiſcera matris exuſcitat; & quia tardabat corpus, ſolo ſpiritu implet euangelizãtis officiũ. Quid dicã? Ioãnes anteq̃ Chriſtũ præcederet, ſe præceſſit, Patris, matris, filii corda vnus, atque idem implet Spiritus ſanctus; ut uno Galat. 2

ſanctitatis organo reſonet natiuitatis dominicæ cantilena. Nec mirum fratres, ſemper ortus regios honorat feſtiuitas, dulcis gratificat ſymphonia: Et nos fratres, natiuitatem Christi glorificemus canticis, honoremus muneribus: quia mentitur fidei, ſi quod facit
Mat.2. Magus, non facit Chriſtianus.

De eiſdem. Sermo XCII.

4.Reg. SEnſim nos ſermo Euangelicus ad altiora promouet, ad ſuperna extollit. Nec mirũ fratres, ſi Eliã currus ætherius euexit ad cælum, cùm quotidie iſta Euangeliorum quadriga, hominum genus cæli perferat & tranſmittat ad regnum. Ecce iam nos ipſa fratres, de partu ſterilis ad Virginis partum & à Ioannis ortu, ad ortum noſtri fecit proximos Saluatoris. Sed quod ſupereſt adhuc de Zacharia Pontifice patientius audiamus, vt ad cunabula noſtri Regis regali itinere peruenire poſſimus: qui ob hoc cæleſtis quadrigæ fidam cõſcendimus ſeſſionẽ, vt ſolicitas & arduas compendiorum ſemitas vitaremus. Sic enim lectum eſt; *Et factum eſt vt impleti ſunt dies officis eius, abijt in domum ſuam.* Ita vni templo aſtabat tribus tota: parebant milia ſacerdotum, propter quod ipſa obſeruatio Pontificalis officij erat diuiſa per plurimos, diſpenſata per tempora, diſtributa per vices, ne aut ordinem ſacerdotij multitudo confuſa turbaret: aut alter agendo iugiter alteri debitum negaret officium. *Poſt hæc autem concedit Fliſabeth vxor eius.* Erat illis coniugij facultas, erat illis licentia donata generandi, quibus inerat adhuc legis adoleſcentia, iuſtabat adhuc religionis infantia. Lex fratres, illicita prohibuit, licità non negauit; intrà donum tenuit, ſupra donum conferre nil potuit; naturam rexit, ſupra naturam hominem non erexit. Lex fidei ianua, gratiæ nuncia, Euangelij præuia, pædagogus religionis infantiæ, remiſit in ſacerdotio legalis con-

coniugij caſtitatem, vt in Pontificatu gratiæ venturam perpetuæ, virtutis gloriam nunciaret. Secundùm hanc ergo indulgentiam Eliſabeth annoſitate iam mortua; ſanctum reuiuiſcit in partum: & arida, atque exarata rugis membra medullis vitalibus in viſcera fœcunda viridantur; ipſum quoque tempus, ipſum quo deſierat reuocatur ad corpus; & vetuſtate nimia domus vteri dilapſa, in faciem nouam repente reparatur; ſtupet ordo; deficit conſuetudo, miratur ipſa natura, & ex apparatu manſionis hoſpitis meritum, dignitaſque innoteſcit. Verùm Ioannes in generali habitaculo ſatis ſe miratus eſt eſſe peregrinnm, qui ſe excluſum tempore, abdicatnm natura, receptum ſe in eo authoris beneficio didicit, non parentis. *Et celabat ſe menſibus quinque, dicens, quia ſic mihi fecit Dominus*. Bene totum feciſſe Dominum confitetur, quæ ſibi collatum per hominem nil videbat. Et occultabat ſe menſibus quinque; quia etſi erat diuini muneris, ſui tamen temporis non erat quod habebat. *Celabat ſe menſibus quinque*. Erubeſcit anus fœta, verecundatur vetula primi partus, & puerperam ſenectus abſcondit extrema, ne ſterilitatis opprobrium riſus fęcundæ ſenectutis augeret. Quod autem riſui ſubiacet ſenilis, & veterana conceptio, per ſimilis huius ſterilitatis & ætatis Sara probat; *Gen. 18.* quæ ſibi cùm reddi partu, donari filium, cui iam vita prope deerat domino promittente cognoſceret, & ipſa de ſuo partu riſit; & quod riſui poſſet eſſe omnibus prægnans, & onerata canicies, ipſius germinis teſtatur ex nomine, dicente ſcriptura. Et vocauit nomen filij *Gen. 21.* ſui Iſaac. Quod interpretari riſum docuit, adijciens, Riſum mihi fecit dominus. Hinc eſt, quòd Eliſabeth ſacrum vult celare myſterinm, dicendo. *Quia ſic mihi fecit Dominus*. Vt modo conceptus fatiget verecundia, quam diu negati partus ærumna afflixit: pater tacet ex pœna, ex verecundia mater celat. O quanta ſilentio vox naſcitur? O quanta taciturnitate tuba ſæculis incla-

inclamatura generatur? O quòd ſecretum diuini Iudicis dat præconem? *Quia ſic mihi fecit Dominus in diebus quibus reſpexit efferre opprobrium meum inter homines.* Honor coniugij, matrimonij dignitas, eſt procreatio dulcium liberorum: ſatis enim graue eſt, & ſatis triſte, & virginitatis carere præmio, & filiorum ſolatia non habere, ſuſtinere onera matrimonij, & ad fructum matrimonij non venire. Hinc eſt, quod gaudet à ſe ablatum ſterilitatis opprobrium, dicendo. *Quia ſic mihi fecit Dominus in diebus quibus reſpexit auferre opprobrium meum inter homines.* Quia hoc apud homines miſerũ computatur, apud Deum vero reatus nullus eſt, vbi parentis culpa nulla eſt, ſed iudicium denegantis. Certę ſi hoc affert aliqua corporalis infirmitas, neceſſitas in cauſa eſt, non voluntas. Sed iam nunc omnis ignaua carnis intelligẽtia ſit remota, tota corporei ſenſus abijciatur infirmitas: & quæcunq; eſt ingenii humani omnis excludatur intentio, fidei pateant oculi, cordis reſerentur aures, mentis currat & occurrat inceſſus: vt peruenire ad myſterium Virginei cõceptus, ad ſacramentum partus Virginei penetrare poſſimus: adiuuante Domino Ieſu Chriſto, qui ex ea genitus nũc in cęleſtia regna cum Deo patre, Spiritu ſancto viuit per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

De ea quæ vnxit Dominum vnguento. *Sermo XCIII.*

AD prandium, & ad Phariſæi prandium veniſſe Chriſtum ſolicitus forſitan miretur auditor, Phariſæi domum Chriſtus intrauit, non accepturus Iudaicos cibos, ſed diuinam miſericordiam largiturus: neq; accubuit pocula ſaporata melle, floribus odorata ſũpturus, ſed pœnitentis lachrymas ex ipſis oculorum fontibus potaturus: Deus delinquentium gemitus eſurit, ſitit lachrymas peccatorum. *Rogabat, inquit, Dominum*

num

num quidam Phariſæus, vt manducaret cum illo: & ingreſſus domum Phariſæi, diſcubuit: & ecce, mulier quæ erat in ciuitate peccatrix; vt cognouit quòd accumberet Dominus in domo Phariſæi: attulit alabaſtrum vnguenti, & ſtans retro ſecus pedes eius. lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis ſui tergebat, & oſculabatur pedes eius, & vngebat vnguento. Videtis quia ad Phariſæi menſam venit Chriſtus, non vt carnalibus repleretur eſcis, ſed vt in carne negotium cœleſte monſtraret: neq; vt probaret poſita humanitus ante ſe, ſed poſt ſe geſta diuinitus approbaret. Chriſtum namque ſemper agnoſcimus per humanos actus diuinas exercuiſſe virtutes: dum noua, & præter vſus mortalium cuncta eſſe quæ ab eo etiam corporaliter geſta ſunt comprobantur. Phariſæus ad manducandum vocat Chriſtum: quid ibi quærit mulier non vocata? Clauſtra domus non prorumpit extraneus, conuiuii ſecretum non præſumit non inuitatus intrare, cibos paratos relaxandis mentibus poſt laborem perturbare non audet arbiter luxurioſus: & quid eſt quod hæc mulier ignota, imò male nota, onuſta luctibus, plena lachrymis, clamoſa planctu, neſcio ianitore, nullo conſcio, ipſo ignorante paſtore, domus aditus percurrit omnes, tranſit totas miniſteriorum cateruas, ipſum conuiuii peruolat ad ſecretum, & facit domum lætitiæ, domum lamentationis & planctus? Fratres, non rogata venit illa, ſed iuſſa: intrauit exhibita, non præſumens: ipſe ſic fecit eam ſiſti ſibi, qui illam cœleſti ſententia iuſſit abſolui. Denique dum Phariſæus veſte clarus, primus in ſigmate, in ipſis oculis Chriſti tumens, epulis homini, non Deo placiturus, feſtiuus infunditur, venit mulier, & venit retro: quia reus animus poſt tergum ſtat ad veniam: quia per culpam nouit ſe vultus fiduciam perdidiſſe: venit ſatisfactura Deo, non homini placitura cum venit: venit pietatis illa, non voluptatis exhibitura conuiuium: denique & pœnitentiæ ponit men-

ſam,fercula compūctionis apponit, panem doloris infert,potum lachrymis temperat in menſura, & ad delicias deitatis totas,totam pulſat cordis ſui, & corporis ſymphoniam,organi planctus dat clamorem, citharā per ſuſpiria longa modulatur, gemitus aptat in fiſtulam:& dum pectus ipſam conſcientiam arguens ſæpè percutit,facit placitura Deo cymbala perſonare:dumque taliter apportat diuinis oculis cibos,totas miſericordiæ copias ſic reportat. *Ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix*. Exaggerat Euāgeliſta mulieris facinus, vt accumulet indulgentiam largitoris. *In ciuitate peccatrix*. Ciuitate peccauerat,quia fama ſua famam totius tetigerat ciuitatis: ſicque iam non peccatrix ſolū, ſed ipſius ciuitatis facta fuerat ipſa peccatum. Hæc cognouit, quod niſi ab illo ſolo ciuitatis peccatū nō poſſet auferri,qui ſolus mundi venerat abolere peccatū. *Et vt cognouit, quia accumberet Dominus in domo Phariſæi*. Non ad ſtantem, non ad ſedentem audet venire peccatrix:Deus cum ſtat,corripit:cum ſedet, iudicat: proſtratis coniacet,cum decumbit. *Vt cognouit quod accumberet Dominus in domo Phariſæi*. Inclinem ad miſerandum ſupernam didicit maieſtatem: & ideo credidit,quod eſſet ad veniam ſibi promptus, qui Phariſæi venerat tam promptus ad menſam. *Attulit Alabaſtrum vnguenti*. Portauit oleum, quia medicinā lethali vulneri à ſuperno Medico perquirebat. *Stans retro ſecus pedes eius.* Ad pedes tendit ſemper citam veniam qui requirit. Et bene ſtans,quia iam cadere nō poteſt, qui ad pedes Chriſti meruit peruenire. *Stans retro ſecus pedes eius*. Vt Chriſti veſtigijs innixa percurreret per viam vitæ, quæ per viam cucurrerat mortis. *Lachrymis rigabat pedes eius*. En mutatur ordo rerum, pluuiam terræ cœlum dat ſemper: ecce nunc rigat terra cœlum:imò ſuper cœlos,& vſque ad ipſum dominum imber humanarum proſilit lachrymarū, vt iuxta Pſalmiſtam,& de aquis fletuum cantetur illud. Et aquæ q̃

Pſ. 148.

ſuper

ſuper cœlos ſunt, laudent nomen Domini. *Lachrymis rigabat pedes eius*. O quanta vis in lachrymis peccatorum, rigant cælum, terram diluunt, extinguunt gehennam, delet in omne facinus lata diuina promulgatione ſententiam; *Et capillis capitis ſui tergebat*. Dominicos pedes lauat lachrymis, crinibus tergit, vacat ab excuſatione paupertas, inhumanitas veniam non habebit: quia in totum ſibi natura ſufficit ad obſequiũ creatoris. *Et capillis capitis ſui tergebat*. In peccatricis caput purgandis crinibus refluebat vnda, vt ſuo fonte mulier in nouũ baptiſma ſuorũ dilueret illuuiem peccatorũ. *Et capillis capitis ſui tergebat*. Vt iuxta Pſalmiſtã, Verticem capilli, ex quo ambulauerat in delictis ſuis, in ſanctitatem tali verteret ſeruitute. *Et oſculabatur pedes eius*. Præceſſerant interuenientes lachrymæ, vt oſcula deuota ſequerentur, quia lachrymæ ſatisfactionis ſunt documentum: oſcula ſunt reconciliationis indicia. *Et vngebat vnguento*. Mulierem ſuper caput Domini fudiſſe oleum: alio Euangeliſta referente, cognouimus: non eſt ergo quod facit hæc mulier mollis, & carnalis obſequii, ſed plenæ humanitatis eſt ſacramẽtum; quia in capite Chriſti Deus eſt, in pedibus euangelizantium pacem. Orate fratres, vt & nos in vnguine Domini commereamur aliquatenus computari, & vnguamur vnguento quod pedibus funditur Saluatoris: quia ſicut oblatio eſt, cum offertur vnguentum: ita Chriſma perfectum eſt, de dominicis veſtigiis cum redundat. Cuius autem mulier iſta typum præferat, vel quam magnũ præfiguret arcanum, donante Deo, tunc dicemus, quando ea q̃ ſunt in ſequentib. exponentur.

Pſ. 67.

Mat. 26.

De eodem. Sermo XCIIII.

QVoniam ſermone proximo partem primam hodiernæ percurrimus lectionis, admirari pariter ſumus, quo feruore, qua fide, quali auſu, quãta

obſequii nouitate, peccatrix mulier ipſius veſtigia con' tigerit Saluatoris: modo quid Phariſæus tacẽs dixerit, quid Chriſtus, cui loquuntur tacita, reſpõderit, audiamus. *Videns, inquit, Phariſæus, qui vocauerat eum, ait intra ſe dicens: Hic ſi eſſet Propheta, ſciret vtique quæ, & qualis eſt mulier quæ tangit eum.* Phariſæe, quod conſpicis non eſt ignorantia, ſed poteſtas: eſt diuini iudicii, non erroris humani. Phariſæe, erras, neſcire magis potuit ſi fuiſſet Propheta; quia prophetia non eſt humani arbitrii, muneris eſt diuini: vnde Propheta ſit non quantum vult, ſed quantum dederit ille, qui tribuit prophetiam. *Hic ſi eſſet Propheta, ſciret vtique, quæ & qualis eſt mulier quæ tangit eum.* Mulieris malæ tactus vrit male conſcium; parem polluit, ſuſpectum notat, hominem malæ voluntatis infamat: cæterum peccatrix fit bona, fit ſancta, fit innocens, cum tetigerit veniæ largitorem. Stercora contingunt, ſed non inquinant Solem; medicum cum tangit vulnera, putredo non polluit; Iudicem quamuis tangat reus, non poteſt maculare cum ſupplicat; ſic peccator cum Dominum tangit, non Dominum ſordidat; ſed ipſe & peccato caret omni, & rapit ſubitò ſanctitatem. Probat hoc mulier in profluuio ſanguinis conſtituta: quæ ut tangit fimbriam Domini, non fimbriam polluit, ſed ipſa mox inquinamento vetuſtæ caruit paſſionis. *Hic ſi eſſet Propheta, ſciret vtique quæ, & qualis eſt mulier quæ tangit eum.* Phariſæus Chriſtum Prophetam crederet, ſi expoſita oculis, nota populis ſi videret. Quid putas crediturus erit, cum mox eum mentis ſuæ arbitrum, cordis ſui iudicem, teſtem conſcientiæ ſuæ, cogitationum ſuarum di diceret cognitorem? Putàsne vel tunc fatebitur Deũ, quem modo poſt virtutes tantas iudicat, nec Magiſtrum? *Hic ſi eſſet Propheta, ſciret vtique quæ & qualis eſt mulier quæ tangit eum.* Mulier habebat vulnus, ſciebat illud, & ideo taliter tanti vulneris Medicum

Luc. 11.

perquirebat; Phariſæus perfidiæ morbo ſaucius, ſuperbiæ flamma febriens, per phreneſim ſe neſciebat inſanum. Hinc eſt, quod CHRISTVS illud primum curam vertit, vbi ignota ſæuiebat infirmitas; vt cœleſtis Medicus vno medicamine duos curaret ægrotos. *Videns Phariſæus qui vocauerat eum, ait intra ſe, dicens*. Cui, quia intra ſe cogitauerat Phariſæus, CHRISTVS publica voce reſpondit; & dum Phariſæi cordis pátefecit arcanum, ipſum fuiſſe totius prophetiæ demonſtrat auctorem. *Reſpondens, inquit, IESVS, ait: Simon, habeo tibi aliquid quid dicere*. Tibi, cui opus eſt medicina, & neſcis quærere medicinam; tibi, qui Deum Magiſtrum vocas, & Dei deſeris diſciplinam; ignoras quoniam Magiſtro magnam facit iniuriã, qui ſe diſcipulum fatetur eius, cuius non ſequitur inſtitutum? Nam ſicut diſcipuli probitas laus eſt magiſtri, ita magiſtri vituperato diſcipulus neſciens diſciplinam. *Simon, habeo tibi aliquid dicere. Reſpondit, Magiſter dic*. Iterum, Magiſter dic, & non Deus dic. Iam iam Deum ſenties, quem vocas Magiſtrum. *Duo, inquit, debitores erant cuidam fœneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtriſque: quis ergo amplius diligit? Reſpondens Simon dixit: Aeſtimo quod is, cui plus donauit. Et Dominus, rectè iudicaſti*. Audiſtis quemadmodum cœleſtis creditor totum debitum charitate compenſat, & ad incrementum totius fœnoris amoris ſolius exigit, & requirit vſuram. Plectendus debitor, qui dilectione ſola ſuam negligit redimere cautionem. Vis ſcire homo, quid Deo debeas? Quod factus es, Dei creditum eſt: quòd es rationis capax, Dei fœnus eſt, quòd diſcretionem mali, bonive poſſides, accipiſti; & quòd viuendi normam acceperis per chirographum legis ſtipulanti Deo ſpoſpondiſſe re non potes diffiteri. Sed dum te per vitia carnis in lu-

tum inſtar ſuis demergis,& quadrupedũ more viuens qua præditus es ratione priuaris, & in gurgite criminum boni,malivè perdita diſcretione confundis, & diuinæ legis ſubſtantiam diſſipas.mũdana uoluntate captiuus,factus es glorioſi fœnoris debitor luctuoſus: cui deficientibus virtutum lucris criminũ multiplicatur vſura. Sed licet in hac re cecideris,licet fueris in iſta deuolutus,vide ne deſperes: homo remanſit tibi vnde piiſſimo ſatisfacias creditori.Abſolui vis? Ama charitas

1.Ioan.4 cooperiet multitudinem peccatorum. Negationis crimine quid peius? & tamen Petrus amore ſolo va-

Ioan.21. luit hoc delere, probante domino, cum dicit: Petre

Mar.12. amas me? Inter omnia Dei præcepta amor obtinet principatum. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.Ama ergo homo Deum, & ama totus; vt poſſis omnia ſine labore vincere peccata.Teneræ militiæ,delicati conflictus eſt, amore ſolo de cunctis criminibus reportare victoriam, ſicut ex ſequentibus eluceſcit. *Conuerſus,inquit, ad mulierem, dixit Simoni.* Quid eſt,quod conuerſus ad mulierem, Simoni loquitur Chriſtus?Quia cum pęnitentem reſpicit, arguit oblatrantem. *Dixit, Simoni, vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dediſti, hæc autem lacbrymis rigauit pedes meos,& capillis capitis ſui terſit, oſculum mihi non dediſti: hæc autem ex quo intraui non ceſſauit oſculari pedes meos: oleo caput meum non vnxiſti, hæc autem vnguento vnxit pedes meos. Propterea dico tibi,dimittuntur illi peccata multa,quoniam dilexit multũ: cui autem minus dimittitur,minus diligit.* Probatum eſt, quia dilect o delet & abluit vniuerſa peccata.Quid eſt autem quod dixit: *Cui minus dimittitur, minus diligit?* Ergo peccandum ſatis eſt, vt maior charitas comparetur?Abſit.Charitas de præteritis ſubuenit,non liberat de futuris:charitas neſcit peccare cum diligit: charitas non eſt charitas, ſi delinquit: charitas Dei cuſtos

eſt

eſt ſanctitatis. Fratres, ſi nos eſſe peccatores nouimus, & eſſe nolumus peccatores, pedibus Chriſti demus lachrymas, ſpargamus capillos, figamus oſcula, pietatis oleum tota deuotione fundamus: vt dicatur nobis: dimittuntur vobis peccata multa, quia dilexiſtis multū. Imitemur hanc mulierem, quam conſpicimus non ſolum caruiſſe peccatis, ſed ad totum ſanctitatis verticē perueniſſe. Quæ ſit autem hæc mulier, quia hodiernus ſermo charitatis nos diſtulit, ſicut iam promiſimus, in ſequentibus Deo auctore pandemus.

De eadem. Sermo XCV.

OMnia quæ à Chriſto corporaliter geſta referuntur, ſic ſubnixa ſunt hiſtoria veritate, vt plena ſemper ſacramentis cęleſtibus approbentur. Et quia quod erat in facie lectionis iam perſtrinximus ſermone repetito; orate vt ſicut promiſimus, interna eius ſpiritu ſancto reuelante, pandamus. Inhonora eſt dictio quæ Dei facta humana tantum expoſitione depromit. *Luc. 7.* *Rogauit, inquit, dominum quidam Phariſæus, vt manducaret cum illo.* Phariſæus fratres, catholicus dicitur Iudæorum, nam & reſurrectionem credit, & a Sadducæo reſurrectionem negante diſſentit: hinc eſt quod rogat Chriſtum, id eſt, reſurrectionis auctorem, vt mãducet cum illo; quia qui conuiuit Chriſto, mori neſcit, vtiq; viuit ſemper. *Rogabat dominum, vt manducaret cum illo.* *Ioan. 6.* Rogas Phariſæe, vt manduces cum illo, crede, eſto Chriſtianus, & manducas ex illo. Ego ſum, inquit, panis qui de cęlo deſcendi. Semper Deus maiora tribuit, quam rogatur: nam ſe manducandum dedit, qui rogabatur, vt manducandi ſecum fiduciam largiretur, & tamen ſi hoc dedit, vt illud ꝙ poſtulatus eſt nō negaret; Nonne promittit hoc & ſponte diſcipulis ſuis? Vos *Luc. 22.* qui perſeueraſtis mecum manducabitis & bibetis in menſa mea in regno meo; Chriſtiane, qui ſe tibi hic

manducandũ dedit, q̃d ſuũ tibi denegare poterit in fu-
turũ? Et qui tãtũ tibi viaticũ parauit ad victũ, quid in il
la tibi manſione ꝑpetua nõ parauit? Manducabitis in
menſa mea, in regno meo. Audiſti Dei conuiuiũ, ſolici
tus nõ ſis de qualitate cõuiuij. Qui ꝑuenire regis me-
retur ad menſam, manducabit quicquid regni dñatio
poſſidet, & poteſtas: ſic qui ad conuiuiũ venerit creato
ris, habebit in delitijs ſuis q̃cq̃d cõtinetur in creatura.
Sed ad cępta redeamus. *Et ingreſſus domũ Phariſæi.* Quã
domum? Nempe ſynagogam ingreſſus accubuit. In
ſynagoga fratres, tunc accubuit, quãdo occubuit Chri
ſtus: ſed corpus ſuum Eccleſiæ tranſmiſit ad menſam,
ut eſſet cœleſtis caro manducaturis gentibus ad ſalu-
Ioan. 6. tem. Niſi manducaueritis carnem filij hominis, &
biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vo-
bis. Quemadmodum autem manducetur caro Chri
ſti, quomodo bibatur, & ſanguis eius, noruntilli, qui
ſunt ſacramentis cœleſtibus inſtituti. *Ecce, inquit, mu-
lier quæ erant in ciuitate peccatrix.* Quæ mulier? Eccle-
ſia ſine dubio. *In ciuitate peccatrix.* Ciuitate qua? Il-
Eſa. 1. la de qua dixerat Propheta: Quomodo facta eſt me-
Pſal. 54. retrix ciuitas fidelis Sion? Et alibi: Vidi iniquitatem
& contradictionem in ciuitate, & iniquitas, & labor
in medio eius, & iniuſtitia, & non defecit de Plateis
eius vſura, & dolus. In ciuitate ergo perfidiæ ſepta
muris, ſuperbiæ turribus communita, diſtincta ini-
quitatum plateis, obſerata contradictionum portis,
depicta doli fucis, indurata ſilicibus vſurarum, nego-
ciorum doloribus aggrauata, infamata lupanaribus,
id eſt, idolorum templis, mulier hæc, id eſt Eccleſia,
grauiſſimum trahebat reatum ex tanta pręcedentium
colluuie peccatorum. Sed vbi audiuit veniſſe Chri-
ſtum ad domum Phariſæi, id eſt, ad ſynagogam: ibi,
hoc eſt, ad Iudaicum Paſcha, paſſionis ſuæ myſte-
ria tradidiſſe, aperuiſſe ſui corporis, & ſanguinis ſa-
cramentum, manifeſtaſſe noſtræ redemptionis arca-
num,

num, ſcribas uelut peſſimos deſpiciẽs genitores. (Vę vobis legiſperitis, qui tuliſtis clauem ſcientiæ) irruptis contradictionum foribus, contempto ipſo chori Phariſaici principatu, ardens, anhelans, ęſtuans ad totum legalis conuiuii penetrale peruenit; ibique reperit Chriſtum inter amoris epulas & dulcia pocula traditum, Iudaicam occubuiſſe per fraudem: iuxta illud Prophetæ: Quoniam ſi inimicus exprobraſſet mihi, ſupportaſſem vtique, & ſi is qui oderat me, ſuper mala locutus fuiſſet, abſcondiſſem me vtique ab eo: tu verò homo vnanimis, dux meus & notus meus, qui mecum dulces capiebas cibos, ĩ domo domini ambulauimus cum conſenſu. *Vt cognouit accubuiſſe dominum in domo Phariſæi.* Id eſt, in ſynagoga omni dolo, tota fraude addictum, paſſum, crucifixum & ſepultum: tamen à feruore fidei tanta iſta non retardatur iniuria, ſed portat vnguentum, portat Chriſtiani chriſmatis oleum; & quia Chriſti faciem videre non meruit corporalem, ſtat retro nõ loco, ſed tempore; inhæret eius veſtigiis, vt ſequatur: & iam deſiderij plus, quàm conſcientiæ lachrymas fundit; vt quem abeũtem videre nõ meruit, mereamur videre redeuntem. Lachrymas ergo ad pedes domini profluo amore perfundit, dum pedes euãgelizantium regnum eius bonorum operum manibus tenet, lauat lachrymis charitatis, confeſſionis labiis oſculatur; & totum miſericordiæ profundit vnguentum, donec conuerſus ad eam; quid eſt conuerſus? hoc eſt, reuerſus, dicat Simoni, & Phariſæis, dicat negantibus, dicat populo Iudæorum. Intraui domũ veſtrã, aquam pedibus meis non dediſtis. Et hæc quando dicet? Quando venerit in maieſtate patris ſui, & ſegregabit iuſtos ab iniuſtis, quaſi paſtor qui ſegregat oues ab hędis; & dicet, Eſuriui, & non dediſtis mihi potum: hoſpes fui, & non ſuſcepiſtis me. Hoc eſt dicere, aquam pedibus meis non dediſtis; hæc autem, dum meorum pedes lauat, pedes vngit, pedes oſculatur, fecit

Luc. 11.

Pſal. 15.

Mat. 25

fecit ſeruis, quod vos domino non feciſtis: fecit pedibus, quod capiti vos negaſtis: impendit minimis, quod vos veſtro denegaſtis auctori. Tunc dicet ad Eccleſiã, Dimittuntur tibi peccata multa, quia dilexiſti multũ. Quia tunc erit remiſſio peccatorum, quando tolletur materia tota peccãdi, quando corruptio induet incorruptionem, quando mortalitas immortalitatem conſequetur: quando peccati caro, caro totius efficietur ſanctitatis; quando terrena ſeruitus cęleſti dominatione mutabitur, quando militia humana diuinum promouebitur ad regnum. Orate fratres, vt & nos in parte Eccleſiæ conſtituti ad ea quæ numerauimus peruenire mereamur; auctore ipſo Chriſto, cui eſt honor & gloria vnà cum ſpiritu ſancto in ſęcula ſęculorũ. Amẽ.

De parabola zizaniorum. Sermo CXVI.

SI dicta vel facta Chriſti paſſim carnalibus ſenſibus ſubijcerentur, torpeſceret animus, mens vacaret, dormiret ingeniũ, cor tabeſceret, extinguéretur quicquid humani vigoris eſt & caloris. *Propoſuit, inquit, illis parabolam.* Sicut in lapide friget ignis, latet ignis in ferro: ipſe tamen ignis ferri ac lapidis colliſione flammatur, ſic obſcurũ verbum verbi ac ſenſus collatione reſplendet. Certè ſi myſtica nõ eſſent inter infidelem, fidelemq;, inter impium atque pium, diſcretio non maneret; & eſſet deuotus, ſicut contumax: iners, ſicut qui laborat, peruigil, vt ille qui dormit; nunc verò cùm petit anima, mens pulſat, quærit ſenſus, ſperat pietas, fides exigit, meretur intentio, apparet & ſudãtis fructus, & pęna deſidis, & iuſtitia largitoris ſimul, quia plus accepta ſapiunt, quàm poſſeſſa; inuẽta magis, quà n ſubiecta delectant. Hinc eſt quod doctrinam ſuam Chriſtus parabolis velat, tegit figuris, ſ cramentis operit, reddit obſcuram myſteriis. *Propoſuit, inquit, illis parabolam.* Illis, hoc eſt, non ſuis, ſed extraneis, inimicis vtiq;,

Mat. 13

non

non amicis:ſpectantibus ad calumniam,non audienti-
bus ad ſalutem. *Ideo in parabolis,inquit,loquor eis,quia vi*
dentes, non vident: & audientes, non audiunt neque intelli-
gunt. Quare? Quia qui calumniatur præterita, videre
preſentia non meretur: neq; dignus eſt agnoſcere gra-
tiam,qui legem ne cognoſceretur, abſcondit. Væ vo- *Luc. 11.*
bis,inquit,legiſperitis,quia tuliſtis clauem ſcientiæ:ip
ſi non introiſtis,& eos qui introibāt,prohibuiſtis. *Pro-*
poſuit,inquit,illis parabolam,dicens: Simile eſt regnum cælo-
rum homini. Et quid offendit Chriſtus,ſi in ſimilitudinē
hominum factus eſt, vt pereunti humano generi ſub-
ueniret?Scādalizat dominus,ſi,vt manumittat ſeruos,
inueniatur in habitu ſeruitutis? quando quicquid eſt
maieſtatis futuræ,quicquid aduentus & regni,ecce ho
mini comparatur. *Simile eſt, inquit, regnum cælorum ho-*
mini,qui ſeminauit bonum ſemen in agro ſuo,cùm autem dor
mirent homines,venit inimicus eius, & ſuperſeminauit Ziza
nia in medio tritici,& aliȷ. Audiſtis quemadmodum ſa-
tor mundi rerum principia bona ſeuit,nec vllum ma-
lum ab originis proceſſit auctore: ab inimico ſuperſe-
minatum eſt malum, malum non eſt à rerum parente
procreatum.Et vidit Deus,inquit, omnia quæcunque *Gen. 1.*
fecit,& ecce bona valde.Bona, & valde bona: nā quē
Deus faciens vocauit mundum, inficiens reddidit ini-
micus immundum; & hominem quem Deus in para-
diſo deliciarum collocauit ad vitam, inimicus in hac
laboris uita detraxit ad mortem: & affectum quē car-
ni Deus inſeruit per naturam, inimicus in paricidium
per inuidiam commutauit. Cain probat hoc qui pri- *Gen. 4.*
mus germano ſanguine terram tinxit;& in exitum fra
ternum mortis dignus extitit dedicator. Sic ex diſcor-
dia nata mors ſemper humanā ſcindit,& ſeparat cha-
ritatem.Et quia longum eſt ire per ſingula, vel paucis
aperire compellimur, inimicus qualiter bonis mala,
virtutibus vitia,vitalibus mortalia, noſtram ſemper ſu
perſeuerit ad ruinam.Nōne ex vno homine Deus om

nem repleuit terram, & ſemine ex vno pius ſator totum genus hominum tantã multiplicauit ad meſſem? Sed inimicus mox homines in vnum redegit omnes: & ſuperſeminando mala quod bene ſatum fuerat deleuit diluuio, non rigauit. Sic legem diuinis & veracibus ſatam præceptis, humanis & mendacibus fucauit inuentis: vt de ſacerdote fieret perſecutor, de doctore deprauator exiſteret, de defenſore legis redderetur inimicus. Sic creaturas ad agnitionem condita creatoris, vt neſciretur Deus, deos eſſe mentitus eſt. Hinc ſapientes ſæculi fecit ſtultos, ſpeculatores mundi docuit nihil videre, profeſſores ſcientiæ fecit ſcientiam nõ habere, inquiſitores rerum omnium dimiſit ignaros. Sic Euangelicam ſegetem ſatam cęleſti ſemine hæretica zizania ſuperſeminãdo confudit inimicus: vt manipulos fidei gehennæ faſciculos faceret, ne triticum fieret cæleſtium horreorũ. Et quid plura? Poſteaquam eſt ipſe in dęmonẽ conuerſus ex angelo, ne qua creatura in ſuo ſtatu conſiſteret, arte, dolis, machinis, fraude, contendit. Sed iam præſentis parabolæ verba pandámus. *Similę eſt regnum cœlorũ homini.* Cui? vtiq; Chriſto. *Qui ſeminauit bonum ſemen.* Quia in ipſo rerũ ſemine neſcit malũ conditio creatoris. *In agro ſuo.* Hoc eſt in mundo. dicente ipſo domino, Ager hic mundus eſt. *Cùm autẽ dormirent homines.* Id eſt ſancti Patres, Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, Martyres, in ſopore mortis temporaliter dormiẽtes, quia ſanctorum mors ſomnus eſt: peccatorum verò mors eſt, quia in inferno pęnæ viuunt, vitæ pereũt peccatores. *Veniens inimicus eius.* Id eſt diabolus. *Superſeminauit ʒiʒania.* Superſeminauit, non ſeminauit. Præcedunt creatoris bona, mala diaboli poſt ſequũtur; vt malum quòd eſt ex diabolo, ſit accidens, non natura. *Superſeminauit ʒiʒania in medio tritici.* Quia diabolus hæres inter fideles: inter ſanctos, peccatũ; inter pacificos, lites; inter ſimplices, dolos; inter innocentes, nequitiam gratis ſerere conſueuit: non vt acquirat

quirat

quirat zizania,ſed vt triticũ perdat;nec vt reos capiat, ſed vt adimat innocentes. Hoſtis plus ducẽ,quàm militem petit:nec obſidet mortuos, ſed impugnat viuentes, ſic diabolus non peccatores quærit capere, quos poſſidet ſubiugatos,ſed vt iuſtos capiat,ſic laborat. *Superſeminauit zizania in medio tritici,& abijt.* Quia diabolus impellit quidem viribus ad ruinam,ſed poſteaquã proſtrauerit derelinquit; diabolus nõ quærit hominẽ, ſed hominis interitũ quærit. Fratres, ille malis noſtris gaudet,ſurgit ruinis noſtris,noſtris vulneribus conualeſcit,noſtrum ſanguinem ſitit,noſtra ſaturatur ex carne,noſtris viuit ex mortibus. Diabolus hominem non vult habere,ſed perdere. Quare? Quia ad cœlum vnde illi cecidit,non vult,non fert,non patitur hominẽ peruenire. Et quia nos ſermo trahit longius hodie, reliqua differamus, vt & communem releuemus laborẽ, & quæ dicenda ſunt,plenius exæquamur, Deus autem noſter & mihi dicendi gratiam,& vobis audiendi deſiderium donare dignetur.

De eadem. Sermo XCVII.

QVia feſtiuus antehac ſermo vt communem temperaret laborem, ad totum parabolæ prætereuntis non valuit peruenire ſecretũ, nunc reliqua, domino reuelante,pandamus. *Propoſuit,inquit, illis parabolam,dicens: Simile eſt regnum cœlorum homini qui ſeminauit bonum ſemen in agro ſuo:cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius, & ſuperſeminauit zizania in medio tritici,& abijt.* Cùm autem dormirent homines, inſidiator in noctibus latitat;in diebus vigilantes fugit,appetit dormientes,fortis conflictum petit,prouocat palàm ſpectantibus omnibus & coram populis vult habere victoriam. Maximæ infirmitatis indicium eſt dormientibus irruiſſe. *Cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius.* Malus nunquàm non ſtultus, Mat. 13

Quid

Quid hic egit inimicus? Eſto, quòd dormierint ſerui, nunquid & dominus dormiebat? Eſto quòd oculos ſeruorum ſopor clauſerit poſt laborem: nũquid & dominantis oculos vlla vicerat laſſitudo? Inimice, lucis refuga, vigilaſti, laboraſti, ſed non latuiſti; nam dormientibus ſeruis, dominus ipſe te videt: deſertor cæli præueniſti, feciſti, ſed non profeciſti. Deo perire non poteſt, quod ipſe cuſtodit; fraudis auctor in dominum non cõmittis, ſed in ſeruos, dum facis vt negligentiæ illorum quod tuæ fraudis eſt, aſcribatur. Ille, ille te uidet, qui totius & fraudis teſtis eſt & laboris. Manent ergo laboris ſui fructus benefacientem, manent & nequitiæ ſuæ pœnæ fraudantem, illi triticum ad horreũ cæleſte portabunt, tu mihi zizaniorum tuorum portabis faſciculos ad gehennam. *Cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius, & ſuperſeminauit Zizania.* Vt quid? Vt periret dominica meſſis, & hoc ad lucrũ quid pertinebat inimici? niſi quod inuidiæ ſpiritus hominum damnum ſuum computat lucrum, & quòd perierit hominibus, hoc ſe æſtimat acquiſiſſe? Sed diabolus hoc ideo, ut diximus, tenebris celantibus eſt molitus, vt adulteratæ meſſis noxa redundaret ad ſeruos, & hinc pœnã ſumerent, vnde ſperauerant palmam. Denique vigilãtes ſerui præ timore, iſta cur euenerint, expaueſcunt; hoc metuentes, ne zizaniorum germina ad illorum redirent offenſam, quorum conſcientia præter iactum boni ſeminis nil habebat. Hinc eſt quòd auditum ſui domini præuenerunt, ne ſecuri de innocentia, reatum de ſilentio ſuſtinerent: cùm vocatur innocẽs ad reatum, dum purgari æſtuat, vrget & ſtimulat cognitorem. *Cùm autem creuiſſet herba, & fructum feciſſet, tunc, inquit, apparuerũt & Zizania* Quod latet in herba, manifeſtatur in ſpica; & quod celatur in gramine, aperitur iu fructu, ſic quos credentes putamus pares, fide diſpares inuenimus, ſic iudicii prodit meſsis, quod Eccleſiæ germẽ occultat. Iuxta illud dictum dominicũ: Ex fructibus eo- *Mat. 7.*

rum,

rum,cognoſcetis eos.Flores multi,multitudinem fructuum pollicentur, ſed examinati vētorum flabris ad fructum paucisſimi perſeuerant, ſic credentes in Christo multi Eccleſiæ videntur in pace, vbi autem perſecutionis procella perflauerit, pauci martyrii reperiuntur in fructu.Sed Euphemia ſancta plus ſoluit ī fructu, quàm promiſit in flore, quæ manente virginitatis flore,copioſum martyrij peruenit ad fructum. *Acceſſerūt, inquit,ſerui patrisfamilias,dicentes ei.* Acceſſerūt fratres, mente non corpore;non loco,ſed fide;dixerunt nō clamore uocis,ſed cordis tacito cum dolore. *Domine,nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo?* Seminaſti,non ſeminauimus;nos quod per te facimus, tibi ſemper noſtro asſignamur auctori,& tu in ijs,quæ nobis facienda prę cipis,ipſe operator asſiſtis. Ergo ſi nos operis tui facis eſſe pro tua dignatione conſortes, nō nobis ſolis quòd zizania naſcuntur,aſcribas,Domine, aut tecū nos munit innocentia,aut nobiſcum te reatus attingit, nos noſtro operi non potuimus inuidere, magnis ſudoribus offenſam non potuimus non parare:tu quod vis, vnde vis,quando vis,habes:nos præter tuam gratiam nil habemus,per quā ſtamus,viuimus, mouemur & ſumus; & ſine qua iacemus,deficimus, & perimus. Ergo nos hæc nobis ſic laborauimus, vt pęnitent? Sed quis hoc fecerit,qui ſolus non dormis nobis dormientibus tu vidiſti:& ſi tu vidiſti iuſte Iudex,(factū quis ſcit) ille qui vigilat,non ille qui dormit,ergo tu prode eum, vt nos quos ſic anxios conſpicis, facias ſic ſecuros. *Ait dominus,inimicus homo hoc fecit.* Inimicus homo hoc fecit: & tu quare hoc cum videres domine,permiſiſti?Quare? Quia timere fraudes non poteſt, cui nil poteſt deperire; & quia plus eſt myſtica diſcernere, quàm prohibere myſterium;maius eſt reparare perdita,quàm illæſa reſeruare, ſimul quia oportet zizania eſſe, vt qui probati ſunt,manifeſti fiant. *Serui autem dixerunt ei, Vis imus, & colligimus zizania?* Sic deuoti ſerui indefeſſum

Act. 17.

Pſ. 120.

1.Cor.11

pro-

promittunt laborem: nec patiuntur dominicæ meſsis videre, vel temporaliter fęditatem: ſed dominus quē tempora non fatigant, & quando vult poteſt abolere ſuæ meſſis iniuriam, vetat dicendo: *Non.* Et quare prohibuerit mox reuelat. *Ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul cum eis & triticum.* Sic imperiti erant cultores, ſic operis neſcij, ſic diſcretionis ſcientiam non habentes, vt euellentes zizania eradicarent & triticum? Vbi ſunt Prophetę per Dei ſpiritum prophetantes? Vbi Pe-
Mat. 10 trus cui pater reuelat; Vbi Paulus in quo operatur &
Gal. 2. loquitur Chriſtus? Vbi omnes ſancti, planè ſancti, ſed
1. Cor. 13 ſerui, tantùm ſcientes, quantùm ſingulis ſcientiarũ largitor indulſit? Sed dicis, hic occultum nil erat, nil erat ibi occultũ, quando aliud videbatur in ſpecie, aliud habebatur in flore: & quod hodie erat zizania, cras in triticum vertebatur; ſic hodie habetur hęreticus, qui craſtina fit fidelis, & qui ad præſens peccator cernitur, ad futurum iuſtus aſſiſtit. Hinc eſt etiã quod auctor vtraque referebat ad meſſem, id eſt, vſq; ad iudicium diuinæ patientię ſuæ: & noſtræ pœnitentiæ tempus, vt qui ſe de malo commutarit ad bonum, dominicum deputetur in triticum cęleſtibus horreis aggregandus, qui ſe de fideli fecerit infidelem, gehennæ deputetur incẽdio. Et quid plura? Si zizaniis non Dei patientia ſubueniret: nec Mattheum de Publicano Euãgeliſtam, nec Paulum de perſecutore Apoſtolum Eccleſia poſsideret. Denique Ananias eradicare triticum tunc quærebat, quando ad Saulum miſſus. De Paulo talia quære-
Acto. 9. batur, Domine, quanta mala fecit ſanctis tuis: hoc eſt, eradica zizania: quid ad lupum ouis? quid ad cõtum agnum deuotus? quid ad perſecutorem talis prædicator miſſus? Sed cùm Ananias videret Saulum, Paulum Dominus tunc videbat; cùm Ananias perſecutorem diceret, tunc Dominus prædicatorem ſciebat; & cùm ille eum zizania iudicaret inferni, Chriſtus eum vas electionis, triticum in cæleſti horreo iam

pone-

ponebat. Vade, inquit, quia vas electionis eſt mihi.

Deſit fortaſſe quippiam.

De parabola grani ſinapis. Sermo XCVIII.

AVdiſtis hodie fratres, quemadmodum grano ſinapis tota regni cæleſtis comparata eſt magnitudo. Et quid eſt quod poteſtatem tantam, ſic parua, ſic minima, imò minimorum minima ſimilitudo concludit? Sic enim ait Dominus, *Cui eſt ſimile regnum Dei? & cui ſimile æſtimabo illud?* Cùm dicit, Cui eſt ſimile, quaſi quęrentis indicat & producit affectum. Et ille ſolus verbum, ſcientiæ fons, dicendi flumen, qui omniū corda rigat, ſenſus aperit, ingenium dilatat, in inuenienda ſimilitudine nunc laborat? Sed quid inuenerit audiamus. *Simile eſt, inquit, regnum cœlorum grano ſinapis.* Quærens in cęlo & in terra, nil inuenit niſi granum ſinapis: in quo potentiam totam ſupernæ dominationis includat: & illud regnum ſingularitate potens, æternitate felix, diuinitate fulgens, diffuſum toto cœlo, tota terra dilatatum, in grani ſinapis coarctat & concludit anguſtias? *Simile eſt regnum cœlorum grano ſinapis.* Spes iſta eſt credentium tota? Expectatio iſta eſt fidelium ſumma? Iſta eſt felicitas virginum longis continentię laboribus comparata? Iſta eſt gloria martyrum totius effuſione ſanguinis conquiſita? Hoc eſt, quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit? Hoc eſt, quod ineffabili ſacramento diligētibus Deum promittit Apoſtolus eſſe præparatum? Fratres, non facilè dominicis moueamur in dictis; nam ſi infirmum Dei fortius eſt hominibus, & ſtultum Dei ſapientius eſt hominibus: hoc minimum Dei tota magnitudine mundi magnificentius inuenitur, ſi modò hoc granum ſinapis nos ſic noſtris ſemi-

Luc. 13. *1. Cor. 2.* *1. Cor. 1.*

nemus in mentibus, vt intelligentiæ magnam nobis in arborem creſcat: & ſenſus altitudine tota leuetur ad cęlum, ac totos ſcientiarum diffundatur in ramos: atque ita ora noſtra feruentia viuido fructus ſui ſaporis ſuccendat, & ita igne ſeminis ſui toto nobis ardeat, & flammetur in pectore: atque noſtræ ignorantiæ totũ nobis auferat ſua deguſtatione faſtidium. *Simile eſt regnũ cœlorum grano ſinapis, quod acceptum homo miſit in hortum ſuũ, & creuit, & factum eſt in arborem magnam, & volucres cœli requieuerunt in ramis eius.* Grani ſinapis, ſicut dicit, inſtar eſt regnum Dei, quod de ſupernis affertur verbo, ſuſcipitur auditu, fide ſeritur, credulitate radicatur, ſpe creſcit, cõfeſſione diffunditur, virtute tẽditur, & dilatatur in ramos, ad quos vocat aues cœli, id eſt, ſpirituales ſenſus, atque in ipſis eas quieta ſuſcipit mãſione. Veniat hæreticus, veniat, quia redeũtibus Eccleſiæ ſemper pateſcit ingreſſus, veniat, audiat, & pietati dominicæ iam deſinat oblatrare. Si cęleſtis regni maieſtas omnis ad grani ſinapis ſimilitudinẽ venit, quid quæritur, quòd Deus ad hominem, dominus ſerui deſcendit in formam? Sic enim venit hæretice, vt tibi totum per fidem creſceret, cui iam totum defecerat per naturam. *Simile eſt regnum cœlorum grano ſinapis.* Sed ſinapis reuertamur ad granũ: ſic tota regni ſumma manet, & conſiſtit in regno cœlorum. Chriſtus eſt regnũ cęlorum, qui velut granum ſinapis in hortum, virginei corporis miſſus, orbe toto crucis in arborem creuit, ac tantum dedit fructus ſui ſaporem cum teritur paſſione, vt quicquid eſt vitali ſuo ſaporaret & condiret attactu. Nam ſicut in integritate grani ſinapis, ſinapis virtus habetur occulta, apparet verò virtus eius vehemẽtiſſime, ſi teratur, ita Chriſtus corpore teri voluit, qui ſuam noluit latere virtutem. Et nos fratres teramus iſtud granum ſinapis, vt eius vim in hac ſimilitudine ſentiamus. Chriſtus rex, quia tota ipſe eſt origo regnãdi; Chriſtus regnum, quia in ipſo eſt regni ſui tota maieſtas:

ieſtas: Chriſtus homo, quia totus homo reparatur in Chriſto: Chriſtus granum ſinapis, vnde magnitudo tota Dei, tota hominis exiguitate minoratur. Et quid plu ra? Omnia ipſe factus eſt, vt in ſe repararet oẽs. Chriſtus homo accepit granum ſinapis, hoc eſt, regnũ Dei accepit homo Chriſtus, qđ habuit ſemper Deus Chriſtus: miſit in hortum ſuum ſponſam: Huius horti ſæpè meminit in Canticis Canticorũ, dicendo; Hortus clauſus; hortus eſt Euangelij vomere orbe toto diffuſa cultura, clauſus ſtimulis diſciplinę, ab omni peſſimo gramine Apoſtolico labore purgatus, fidelium plantariis, liliis virginum roſis martyrum, confeſſorum viriditate amęnus, flagrans floribus ſempiternis. Hoc itaque granum ſinapis in hortum ſuum miſit Chriſtus, id eſt, promiſſione regni ſui, quod radicatum eſt in Patriarchis, natum eſt in Prophetis, creuit in Apoſtolis, in Eccleſia fecit arborem magnam, multiplices dedit in do nationibus ramos, quos enumerat Apoſtolus, dicẽdo: Alij datus eſt ſermo ſapientiæ, alii verbum ſciẽtiæ, alii cura ſanitatum, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii diſcretio ſpirituum, alii genera linguarum. Audiſtis fratres, iſtud granum ſinapis in arborem quã prorupit, audiſtis quas fundauit radices, audiſtis quales, quantoſque ſe iam diffuderit, & ſecauerit in ramos, in quibus cæli, non aeris aues, in pennis ſapientiæ & prudentiæ volatu, fidei ſecuritate requieſcant. Et tu audi, ſi vis terrenas beſtias non timere, ſi vis euitare aues rapaces, voraces vultures, hoc eſt, aues aereas, quæ ſunt omnes nequitiæ ſpirituales, eleuare à terra, terrena deſerere, ſume alas columbę propheticæ deargẽtatas, ſume pennas diuini ſolis fulgore radiatas, euola in ſpecie auri, vt in tantis, & talibus ramis iam nullis laqueis attentanda requieſcas ſemper, & de volatu tali valida, & de tanta manſione ſecura. De ſimilitudine ſequenti, ſequenti verbo, domino docente, declarabimus.

Cant. 4.

1. Cor. 12

Pſal. 67

De parabola fermenti. Sermo XCIX.

BEne cucurrit hodiernæ ſeries lectionis, vt Euangelica mulier, mater noſtra acciperet à domino fermentum, per quod nobis hodie hoc templum tantam ſanctitatis erigeretur, & ſurgeret in maſſam. Sic
Luc. 13. enim cępit Dominus; *Cui ſimile æſtimabo regnum Dei? Simile eſt fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ menſuris tribus, donec fermentatum eſt totum*. Bonus dominus, amator ſuorum Chriſtus, regni ſui ſimilitudines iterat, variat comparationes, quas non de occulto ſumit, non captat de cæleſtibus, ſed profert de cotidiano vſu, de communi cōuerſatione proponit, vt ad omne genus hominum perueniat, quod eſt omnibus pro-
Pſ. 48. futurum; iuxta illud Prophetæ; Audite hæc omnes gētes, auribus percipite omnes qui habitatis orbē, quique terrigenæ, & filii hominū, ſimul diues & pauper. Si quid de diuinitatis occulto, ſi quid de ſecreto regali, ſi quid de penetralibus diuitum afferret in mediū, hoc neſciret pauper, non caperet mediocritas, notum ſimplicitas non haberet, nūc verò loquitur nota diuiti, vſitata pauperi, omnibus vitæ ipſius neceſſitate vernacula, quia homo in Dei vocatione quæritur, non diſcernitur in eius vocatione perſona. Sed lectam ſimilitudinem replicemus. *Cui ſimile, inquit, æſtimabo regnum Dei?* Sic dicendo appendit animos auditorum, & attonitos reddit ſtupore toto, quid regno Dei, quid imperio diuino valeat comparari; atque illis mēte per multa & magna peruagantibus, cæli dominus in hoſpitio pauperis, in manu panicoctariæ mulieris regni ſui inuenit, & format exemplum, dicendo; *Simile eſt fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ menſuris tribus, donec fermentatum eſt totum*. Antè regnū ſuum grano ſinapis comparabat, nunc illud efficit ſimile fermēto. Antè ſinapis granum memorat accepiſſe virum,

mu-

mulierẽ nunc aſſerit accepiſſe fermentum; dicit antè exiguum ſemen virum ſeuiſſe in magnæ arboris incrementum, mulierem modò fermentum breue ad profectum totius maſſæ abſcõdiſſe manifeſtat. Verè, ſicut dixit Apoſtolus Paulus, Neque vir ſine muliere, neque mulier ſine viro in Domino. Ad vnum regnum diuerſum ſexum varia ſimilitudo perducit: neq; virum ſeparabit à muliere vocatio Chriſtiana, quos Deus coniungit, natura ſociat, & mira ſimilitudine ſimiles reddit habitus, forma cõponit, & facit Deus, vt ſit homo vnus, duo: duo, vnus; alter, ipſe homo in copula coniugali; ne ſit aut ſingularitas deſtituta, aut confuſa coniũctio. Sed quare has ſimilitudines regni ſui Dominus per virum producit & fœminam? Quare maieſtatem tantam tam vilibus, tam diſparibus format exemplis? Fratres, precioſum latet in hac vilitate myſterium dicente Apoſtolo, Myſterium hoc magnum eſt, ego autẽ dico in Chriſto, & in Eccleſia. Comparationibus iſtis humani generis negocium geritur principale; per virũ & mulierem mundi cauſa ſeculis tractata finitur. Adã primus homo, mulier prima Eua ab arbore ſcientię boni, & mali, ad Euangelici ſinapis arborem deducũtur, vt oculos quos illecebroſa arbor aperiẽdo clauſerat, ſinapis arbor grani ſui collyrio & acritudine ipſa dum claudit, aperiret, vt ora quæ venenoſæ arboris guſtus infecerat, ſalutaris arbor flammeo guſtus ſui ſapore ſanaret, & iſta arbor igneo paſtu ſuo conſcientiã toto conuerſationis ſuæ ardore ſuccenderet, quam frigidam illa toto iam rigore perfecerat. Neque hic iam vel agit, vel confunditur nuditas, vbi hominem totum tegit venia: fidei facit calere veſtitus; ſed hoc per granum ſinapis quod acceperat vir, confertur fœminæ. Quid verò per fermentum, quod accepit mulier, conferatur homini, ſolicitus perſcrutemur. *Simile eſt, inquit, regnum Dei fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farina menſuris tribus.* Res de vſu ge-

1. Cor. 11

Ephe. 5.

Gen. 3.

ritur: vir in agro ſinapis arborem ſerit, domi mulier fermentũ procurat,& panes pręparat alimoniæ: quia virum foris expectat labor, intus mulierem domeſtica cura conſtringit Hinc eſt quòd Sara ſterilis, & anus ex iſta præparatione fermenti, & ex tribus menſuris, tres ſubcinericios panes dominicę hoſpitalitati offert, myſtico & apponit obſequio, vt ſterilitas mũdi tota ſenectute concluſa, in menſuris tribus, hoc eſt, in æqualitate patris, & filii, & ſpiritus ſancti, fermẽtum fidei collocaret, & Domino ſuo tres panes poneret confeſſione Trinitatis; atque pro munere hoc totam Chriſtiani germinis fęcundaretur ad prolem. Sed ad propoſita redeamus. Mulier accepit à Deo fermẽtum fidei, quæ acceperat à diabolo perfidiæ fermentum: abſcõdit in menſuris tribus, hoc eſt, in tribus hominum temporibus, quod eſt ab Adam vſque ad Noè, à Noè vſque ad Moyſen, à Moyſe vſque ad Chriſtũ: vt mulier quæ corruperat fermento mortis in Adam, totam maſſam generis humani fermẽto reſurrectionis totam carnis noſtræ maſſam redintegraret in Chriſto; vt mulier quæ confecerat panem gemitus & ſudoris, panem vitæ coqueret, & ſalutis; & eſſet omnium viuẽtium mater vera per Chriſtum, quæ erat in Adam mater omnium mortuorum. Ob hoc nanque Chriſtus naſci uoluit, vt ſicut per Euam venit ad omnes mors, ita per Mariam rediret omnibus vita. Quæ Maria huius fermenti implet typum, ſimilitudinem præfert, conſignat figuram, dum de ſupernis ſuſcipit fermentum verbi; & humanam carnem in aluo Virginis, imò in alueo Virginis cæleſtem totam conſperſit in maſſam. Sed quid allego rici ſenſus in hac ſimilitudine maneat iam prodamus. Mulier quæ accepit fermentum, Eccleſia eſt: fermentum quod accepit, cæleſtis doctrinæ eſt ſacramentum; menſuræ tres in quibus prohibetur abſcondiſſe fermẽtum, Lex, Prophetæ, Euangelia, vbi diuinus ſenſus myſtico abſconditur & celatur in uerbo, ut fidelem non lateat,

Gen. 18.

lateat, lateat infidelem. Quod autem dixit; *Donec fermentatum eſt totum.* Illud eſt quòd Apoſtolus dicit; Ex parte ſcimus, & ex parte prophetamus: cum autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabunt quæ ex parte ſunt. In conſperſione ſcientia nunc diuina eſt; aſpergit ſenſus, leuat corda, incrementat ingenia, & doctrinarum more ad ſapientiæ cęleſtis dilatat, ſuſcitat, diffundit augmentum, fermentatur totum quando adueniente Chriſto. *1. Cor. 13*

Deeſt finis.

De Syrophęniſſa, ſiue Cananeæ. Sermo C.

HOdie beatus Marcus cùm Syrophœniſſę mulieris commendat prudentiã, fidem refert, credulitatis extollit ardorem, ſolicitis auditoribus non paruã generat quæſtionem, dicendo; *Et inde ſurgens dominus abijt in partes Tyri, & Sydonis: & ingreſſus domum, nemi nem ſcire voluit, & non potuit latere.* Voluit, & nõ potuit; velle, & non poſſe, non eſt diuinæ maieſtatis, eſt infirmitatis humanæ, ſcriptum eſt enim; Omnia quęcunq; voluit Dominus fecit in cęlo, & in terrã, in mari, & in omnibus abyſſis. Et Apoſtolus. Voluntati eius quis reſiſtit? Succumbit neceſſitati quæ non eſt libera & abſoluta voluntas. Leproſus dicit ad dominum. Si vis, potes me mundare; & Euangeliſta dicit: Voluit, & nõ potuit. Quid ait beatus Marcus? Nunquid extollenda ita eſt mulieris fides, vt inclinetur domini poſſibilitas, & voluntas? Aut eſt tanta ſagacitas fidei, vt nolente Deo diuinum valeat inueſtigare ſecretum? Tale mihi videtur & illud eſſe, cùm dominus Hemorrhoiſſæ fidem in ſuę virtutis vult prodere ac probare documento, interrogando. Quis me tetigit? Cui diſcipuli dicunt; Turbæ te comprimunt, & dicis, quis me tetigit? Diſcipulis videbatur, quòd omnes tangerent

Matt. 7. *Pſ. 134.* *Rom. 9.* *Matt. 8.* *Mar. 5.*

dominum ſolo corpore comprimentes: & tali carnali inceſſu omnes ſimiliter iungerentur: ſimiliter ille, qui aliter ſenſerat, & aliter inquirebat, perueniſſe mulierem ad maieſtatem ſuam, ad ſuam penetraſſe virtutẽ, mente non corpore, non communi tactu, ſed fide, iſta ſciebat. Vnde clamat non homo, ſed Deus: non caro, ſed ſpiritus. Quis me tetigit? vt eum proderet virtus operis, quem tunc humanitas occultabat. Sed quid ſit voluit, & quid ſit non potuit, euidentius inquiramus.
Gen. 2. Promiſſionis ſuæ memor Chriſtus Iſraelitici populi
Pſ. 131. primum venerat ad ſalutem, vt quod Abrahæ promiſerat, & ſemini eius Dauid, eiuſq; poſteris, fidele redderet perſolutũ: ſed quia indignos ſe ſua perfidia præſtiterunt, obtinuit, rapuit, traxit fides gentium, quod infidelitas ſpreuit & perdidit Iudæorum. Audi ipſum
Mat. 15 dicentem: Non ſum miſſus niſi ad oues perditas domus Iſrael: ſed oues luporũ contagione iam rabidæ, & ipſis beſtiis propria feritate ſæuiores, laniare & violare ſuum ſemper voluere paſtorem: atque ideo velle ſuũ Chriſtus implere non poterat, non impoſſibilitate ſua, ſed nequitia perditorũ, & quod alijs detulerat,
Mat. 11 alijs conferre cogebatur, dicente ipſo: Regnum cęlorũ vim patitur, & qui vim faciunt, diripiunt illud. Vim fecit fides gentium, vt raperet hæreditatem patris: ipſam hæreditatem totam diriperet filiorum, ſicut euidentius præſenti lectione monſtratur. *Mulier enim ſtatim vt audiuit de eo, cuius habebat filia ſpiritum immundũ, intrauit, & procidit ante pedes eius, erat autem gentilis Syrophœniſſa genere: & rogabat eum, vt dæmonium eijceret de filia eius, qui dixit illi. Sine prius ſatiari filios: non enim eſt bonum tollere panem filiorum, & mittere canibus.* Non dixit, non eſt bonum mittere canibus, ſed non eſt bonum tollere filiis, & mittere canibus: quia dare panem canibus, & ſi humanitatis non eſt, humanæ tamen eſt rationis. Canis dormientibus dominis, nocte & cuſtos & peruigil prodit extraneum, turbat furem

rem, occurrit latroni, vt curam releuet, & ſolicitudinẽ ſeruulorum: Verũtamen quomodo tulit panem filiis, quibus toties, & taliter obtulit, tribuit, ingeſſit? Sed illi oblatum, conculcare ad ſcelus, non ad vitam ſumere ſunt conati: & tamen comminutum & conculcatum à filiis, canis tota fide, toto deſiderio lambere feſtinauit. Hinc eſt quòd ſic reſpondit: *Vtique domine: nam & catelli ſub menſa commedunt de micis puerorum.* Merito quæ ſe canem confeſſa eſt, in hominem commutatur: & iuſtè conuertuntur in canes, qui ſe filios eſſe noluerunt: merito adoptatur in filium, leuatur, honoratur ad menſam, quæ ſe ſub menſa laudabili, & prouida humilitate deiecit: iuſtè toto nunc epulatur micas ex pane; quæ ſuis meritis ſe intellexit, & confeſſa eſt micas vix mereri. Et quid plura? Hinc eſt, quod propter iuſtitiã ſuam dominus, nec Iudæis dare potuit, nec gentibus denegare:

Deeſt aliquid.

In illud Lucę, Nolite timere eos qui occidunt corpus, &c. deque morte contemnenda.

Sermo C I.

AVdiſtis fratres, quemadmodum milites ſuos Chriſtus regia exhortatione compellat, vt deſpectu mortis interfectores corporis non paueſcant; denique eos in amicorum iura tranſcribit, qui ſtudio triumphi, qui amore libertatis, ſanguinem cum gaudio, & ſine trepidatione fuderint: ſic enim ait: *Vobis autem dico amicis meis, ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, & poſt hæc non habent amplius quid faciant: Oſtendam autem vobis, quem timeatis: timete eum, qui poſtquam occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam.* Vobis autem dico amicis meis ne terreamini; Luc. 12.

quia

quia libertatem probat virtus, metus indicat ſeruitutem: nam liber ad gloriam, ſeruus natus eſt ad timorem: merito ergo ad Dei amicitias ſublimatur, qui propter Deum humanas deſpicit mortes, neſcit timores. Si amicos morum facit imitatio, morum ſimilitudo coniungit, conuenienter eos amicos vocat Chriſtus, quos imitatione ſua mundi iacula, & ipſam mortis formidinem conſpicit, & præuidet calcaturos. *Vobis autem dico.* Id eſt, non omnibus, ſed amicis. *Vobis autem dico.* Quos mors abſoluit iſta, non finit. *Vobis dico.* Quos corporis reſolutio promouet ad melius, non tranſducit ad pœnam. *Vobis dico.* Quibus morte vita inchoatur, non finitur. *Vobis dico.* Quorum mors precioſa fit non ſui qualitate, ſed cauſa: dum vitæ magis lucra inuenit, quam vitæ perdat vſurã. Sed audiamus quid dicat amicis ſuis. *Ne terreamini ab his qui occidunt corpus.* Audiant qui de bono mortis veterum vetuſta volumina detriuerunt, nihil tamen inde capere virtutis, aut conſolationis aliquid inuenire valuerunt. Quia & ſi totis eloquentiæ viribus ad tolerantiam mortis armarunt animos, ſiccarunt lachrymas, ſuſpiria ſuſtulerunt, negauerunt gemitus, incluſerunt dolores: nihil tamen aut de ſpe certa, aut de perpetua vita, aut de vera ſuis lectoribus ſalute conquiſierũt. Quis homini, quis ſapienti dicat? Mori naturæ eſt: neceſſe eſt deperire. Nobis vixerunt veteres, viuimus nos futuris: nemo ſibi, quod non poteſt tolli velle virtutis eſt: ſuſcipe voluntarius ad quod vrgeris inuitus. mors antequam veniat non eſt, cum autem venerit, veniſſe neſcitur. Nec ergo amiſiſſe te doleas, quod cum amiſeris non dolebis. Sed hæc talia cum dixerint, dicunt totum de ſententia non de vita. Quia vnde, & quando, & quomodo tibi, & per quem mors venerit, neſcierunt: nobis autem author vitæ prodidit, mortis authorem: Deus namque vitam fecit, diabolus machinatus eſt in vitam, diuino eloquio ſic prodente, Deus mortem non fecit, inuidia

uidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarũ. *Sap. 1.*
Sed dicis, quare Deus opere diaboli opus ſuum paſ- *Sap. 2.*
ſus eſt deperire? O homo, ſi interrogata ſcire velles, vacares paululum, dares animum, aperires aures, vt negocium principale arbiter ipſe tu tam curioſus agnoſceres: ſed tu occupatus alijs ſemper, tibi nunquam, quare neſcias rerum cauſas, negocia tota ſæculorum, iudiciorum profundum, & impenetrabile ſecretum, deſes & ocioſus accuſas. Nonne vt apices literarum, vt elementa cognoſceres, addictus magiſtro, ſcholis affixus, totus patiens laboris & pœnæ, nec domum noueras, nec parentes? Quàm vtile tibi eſt ad quod tibi magiſter addicitur, ingeritur ſchola, & tibi pœnis tuis, labore ſuo doctor ſupplicat, vt iſta velis ſcire, vt talia & tanta digneris audire. Probant hoc Apoſtoli, & maximè Paulus, qui vapulando docuit, non cædendo, vt eximius magiſter quot ſunt homini mores, tot ferret & exciperet paſſiones. Et nos ea in puncto temporis rerum principia, cauſas ſæculi dicamus, quia iubemur: & quomodo nos iubemur? & tu audis non quomodo debes: & nos iſta ſeruitus, neceſſitas talis excuſat: te libertas tanta, voluntas talis, indubitanter accuſat: quod dicimus, officij noſtri eſt: quod minus dicimus, eſt faſtidij tui. Quæris homo, cur non mortem Deus mox cum ipſo extinxit authore, & lethale virus ſua prouidentia tunc non prouidit, ne ad totius orbis, & præcipuè ad ſuæ imaginis perniciem perueniret? Cœlum quod tu vides homo firmatum aere toto portat aquas multas, nec portatur ab aliquo ipſum, quia ſola illud appendit iuſſio, ſola ſuſtinet vis præcepti, diuino eloquio ſic prodente. Qui extendit cœlum ſicut pellem: qui tetigit in aquis ſuperiora eius. Terra quæ *Pſ 101.*
tanto calcatur pondere, atque onere montium, ac mole ſolidatur, ſupernatat liquido fundamento, dicente Propheta. Qui fundauit terram ſuper aquas: vt quod ſtat, mandati ſit, non naturæ. Ipſe, inquit, dixit, & facta

ſunt:

ſunt: ipſe mandauit, & creata ſunt, vt quod ſtat ſit diuini operis, non rationis humanæ. Mare quod tanto commotionis ſuæ vertice fertur, & eleuatur ad nubes, frœnant tenues arenæ, vt videamus poteſtatē non pulueri cedere, ſed præcepto. Omnia quæ in eis ſunt, mouētur
Pſ. 101. ac viuunt ſolo iuſſu facta, iterum ſola iuſſione ſoluenda cōfirmat Propheta, cùm dicit: Initio tu domine terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli: ipſi peribunt, tu autem permanebis, & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent, & velut opertorium mutabis eos, & mutabuntur. Quomodo? Vt tempori vetuſtas, non creatori pereat creatura. Sed tu iam nos quicunque quæris, euagatus es, dicis: quia cùm tu quæris, quare Deus mortem in deſtructionem ſui plaſmatis permiſerit permanere, nos cælum, terram, mare ex nihilo facta, & ſoluēdo iterum ex nihilo longo ſermone deſcripſimus, tibi magis ac magis diſquirendi materiam conquiſiuimus. Dicis; Ego quæſiui cur homo pereat, tu & ipſa elementa peritura firmaſti, vt de generalitate pereundi ſolatium, non quietem de ratione, feſſis mortalium ſenſibus prouideres, quaſi nō doloris ſit perire cælum, ſolui terram, & totam rerum faciem iurē mortalitatis aboleri. Dicis, rogo quid pulchrius cælo? quid ſplendidius ſole? quid ornatius ſtellis? quid luna gratius? quid ſalubrius terra? quid vtilius mari? aut quæ in iſtis vetuſtas? quæ ſicut nata vel facta ſunt perſeuerant, quòd vtique gratius eſſet iſta ſtare, quàm perdere. Homo, forſitan eſſet iucundius, ſed non vtilius: nam iſtis ſtantibus tu nutaſti: iſtis lucentibus cæcatus es, ne videres; cæli claritas ſtupefecit ſenſus tuos, oculos tuos ſol ſplendore cæcauit; nam decore decetus horum, horū opificem tu negaſti iſtos rectores mundi, iſtos confeſſus es Deos, quos tuæ Deus verus ſubiecerat ſeruituti; neceſſe eſt ergo ſolui cūcta, nouari omnia, vt vel tunc facta credas, cum videris eſſe reparata. Nec nos æſtimes euagatos, quos in argumentum tuæ intelli-

intelligentiæ totam percurriſſe conſpicis creaturam. Homo, quando te author tuus fecit ex puluere, non vidiſti; nam ſi te vidiſſes factum, nunquam te moriturum ſic deſleuiſſes, vidiſti te perfectum, vidiſti te viuentem, vidiſti te decorum, authori tuo te ſimilem iam vidiſti; vnde eſſes, qualis eſſes, quia nec naſcentem, nec morientem videas, neſciebas? hinc eſt, quòd naturæ dediſti totum, tibi te, Deo nihil propterea Deus per naturam redegit te, permiſit ex nihilo in puluerem reuocari, vt quid fueris ſic videas, & reſurrecturus agas gratias, qui factus, qui creatus ingratiſſimus extitiſti. Non timeamus ergo fratres, ſicut dixit dominus, eos qui occidunt corpus, quia iſtam vitam non perimunt, ſed deſtruunt, dum de temporali faciunt ſempiternam. Quid plura fratres? Permiſit tunc mori, qui poterat ſuſcitare, qui viuificare ſufficit, permiſit occidi; cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

De Centurione. Sermo C I I.

CHriſtus in corpore noſtro manens, quòd omnes non ſuſcitauit mortuos, omnes non ſanauit ęgros, credamus hoc non poteſtati defuiſſe, ſed tempori. Tunc orbem totum toto virtutis ſuæ fulgore radiaſſet, & ſuſtuliſſet tempus fidei: & nihil ſecundi aduētus ſui reſeruaſſet ad gloriam. Nec verò ſic virtutum ſuarum temperauit inſignia, vt & diuinitatis ſuæ manifeſtaret indicium; & credēdi documentum pleniſſimum largiretur, & excuſationem callidæ infidelitatis auferret, ſicut hodie Centurio, cuius Euangeliſta Lucas meminit, fide ſua, prouidentiaque monſtrauit. *Centurionis, ait, cuiuſdam ſeruus male habens moriebatur, qui illi erat precioſus.* Luc. 7. Centurio hic Romanus erat, ſed plus erat hic ipſe fructu centeſimo Chriſtianus, Et Deo magis militabat iſte, quàm ſæculo; & in humano belle fortis, fortior in diuinæ pacis cuſtodia permanebat.

Cuius

Cuius ſeruus malè habens moriebatur, qui illi precioſus erat. Seruus erat, qui pretio taxabatur. Quæramus ergo, quis eſt iſte ſeruus, qui illi erat precioſus. Si dominatur anima, corpus ſeruit: & homini nil corpore precioſius. Hic ſeruus Centurionis iſtius precioſus infirmabatur ad mortem; ergo Centurio rogabat vt Chriſtus ſolus mortali corpori largiendo vitam perpetem ſubueniret. *Cùm audiſſet, inquit, de Ieſu, miſit ad eum ſeniores Iudæorum.* Gentilis Iudæos ad Chriſtum mittit, & in lege poſitis, qui ſine lege erat, legis demõſtrat authorem. Nemo ergo miretur ſi Gẽtilis, hoc eſt Chriſtianus, aut vocat aut ducit, aut perducit ad Chriſtũ. *Miſit ad eum ſeniores Iudæorum, rogans eum vt veniret, & ſaluaret ſeruum eius. At illi cum veniſſent ad Ieſum, rogabant eum ſolicitè dicentes: Dignus eſt, vt hoc illi præſtes: diligit enim gentem noſtram, & ſynagogam ipſe ædificauit nobis.* Iudæi rogant pro Gentili, qui pro ſe non rogãt: & agũt ſatis pro ſalute alieni ſerui, qui pro ſalute ſuorum nihil agunt ſi iorum, aiunt. *Dignus eſt, vt hoc illi præſtes.* Si dignus eſt qui audit, credit, mittit ad Chriſtum: ad Chriſtum qui venit, videt, & nõ credit, quàm probatur indignus? *Diligit enim gentem noſtram.* Ille diligit gentem veſtram, quàm ſic Chriſto ſupplicem facit: ſed vos odiſtis eam, quam ſic Chriſto redditis contumacem. Aut quomodo Chriſtianus non diligit gentem veſtram, qui dum Chriſtum fatetur ex gente veſtra, quicquid gentis veſtræ eſt, cœleſtem tollit, & extollit ad gloriam. *Diligit enim gentem noſtram, & ſynagogam ipſe ædificauit nobis.* Audiſtis quia ſemper diruta eſt ſynagoga, & iacet iugiter in cęmentis, nec cæleſtem ſurgit in fabricam, niſi eam in Eccleſiæ culmen Chriſtianus fabricator inſtruxerit. *Ieſus, inquit, ibat cum illis.* Sed illi non ibant cum Ieſu, cum quo mente non ibant: nec cum illo erant, qui ſeiuncti corde, corpore videbantur adiuncti. *Et cum iam non longè eſſet;* A quo? A gentili. Quantum Iudæi ſe ſeiungebant a

Chri-

Chriſto, Chriſtus tamen gentibus iungebatur: *Et cum longè iam non eſſet, miſit ad eum Centurio amicos.* Qui ante miſerat Iudæos, nunc amicos mittit: ut Iudæos ſic dicendo iudicet inimicos: probante hoc Apoſtolo cum dicit: Inimici propter vos, Iudæi dum crediſſe gentes, inuident, quicquid erat & legis gratiæ perdiderunt. *Miſit ad eum amicos.* Audi ad Apoſtolos dominũ dicentem: Iam non dicam uos ſeruos, ſed amicos. Sicut fides ſeruos promouet in amicos, ita perfidia filios in pœnalem redigit ſeruitutem. *Miſit ad eum amicos, dicens: Domine, noli vexari.* Quare? *Quia non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum.* Videtis quia Chriſtus ducebat magis Iudæos, quàm adduceretur a Iudæis, vt audirent eſſe penes Centurionem diuinitatis reuerentiam, penes Gentilem legis cultum, penes militem ſtipendium gratiæ, penes Romanum fidei doctrinam, in frigore pagano Chriſtianum calorem, in terreno pectore cęleſte ſecretum, & notitiam totam dominationis ſupernæ in tota ſæculi ſeruitute. *Domine, noli tę vexare.* Hoc eſt dicere, Deus quid te vexas humano in corpore? quid te conficis labore terreno? & viæ longitudine te fatigas? quid peregrinaris locis qui es vbique totus, atque intra te totam tenes & poſſides creaturam. *Domine noli te vexare, non ſum dignus vt intres ſub tectum meum.* Fratres, quod eſt tectum quod hominem aut dignum facit, aut reddit indignum? quod diuinum inuitet, aut repellat acceſſum? Fratres, hoc tectum corpus eſt, quod tegit animam, quod operit ſenſum ſpiritus, quod cordis domicilium velat, quod libertatem mentis à cæleſti viſione ſecludit. Sub hoc ergo tecto Centurio indignum ducit intrare Chriſtum, hoc eſt, in corpus humanum diuinam ſuccedere maieſtatem. *Non ſum dignus vt intres ſub tectum meum.* Sed Deus qui quod humanum eſt cùm vult facit eſſe diuinũ, & quod noſtræ carnis eſt cùm dignatur ſuum commutat in ſpiritum, nec habitare carnem, nec tectum

Rom. 11.
Ioan. 15.

noſtri corporis dedignatur intrare. *Propter quod, inquit, & meipſum indignum arbitratus ſum venire ad te.* Hoc eſt, vtrunque deuoti quia & ad ſe Deum venire indignum ducit, & ſe accedere ad eum ſcit eſſe non dignum. Quis intrat ad Iudicem non vocatus? quis non iuſſus ingreditur ad Regem? quantò magis ad Deum non venit quis non vocatus? Quos vocauit, inquit, eos & iuſtificauit. Centurio ergo non refugit aduentũ domini, Chriſti præſentiam non recuſat, ſed agit, vt vocantis ſit gratia, non ſit temeritas præſumentis. Nam

Rom. 8.

Deus quid poſſit, humano ſuggerit & informat exemplo, dicendo: *Nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, habens ſub me milites: & dico huic vade, & vadit: & alij veni, & venit: & ſeruo meo fac hoc, & facit.* Hoc eſt, ſi ego, qui ſum ſub poteſtate conſtitutus, imperio verbi ſolo facio mihi parere ſubiectos: quomodo tu qui nulli ſubiaces, & cuius omnia ſubiacent poteſtati, verbo non potes iubente curare? ſanitatem mittere? mandare virtutes? Aut verbo reficere non potes, quod verbo feciſti? Dixit, inquit, & facta ſunt: mandauit & creata ſunt. Aut aliquid ex aliquo reparare nó ſufficis, cuncta ex nihilo qui paraſti? *Dic ergo verbo, & ſanabitur puer meus.* Impleuit illud, quod Propheta de Deo cecinit: Miſit verbum ſuum, & ſanauit eos, & eripuit eos de corruptela eorum. Fratres, Centurio iſte dicendo; *Non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum,* Chriſtiani populi gerit figuram, qui Chriſti præſentiam corporalem ſe iudicat non mereri: ſed ſolo verbo, nuncio, auditu, fidei tantum, totas domini audit, credit, reſpicit in ſua ſanitate virtutes. Nam quod dicit: *Dico huic vade, & vadit: & alij veni, & venit: & ſeruo meo fac hoc, & facit.* Iudæorum repulſam, vocationem gentiũ, Chriſtiani populi obedientiam ſic demonſtrat. *Dico huic.* Hoc eſt Iudæo, qui non credidit. *Vade, & vadit: & alij.* Hoc eſt, Gentili, quia credidit. *Veni, & venit: & ſeruo meo.* Hoc eſt, Chriſtiano, *Fac hoc, & facit.* Oremus

Pſ. 148. **Pſ. 103.**

mus fratres, vt mereamur Chriſtiani nō nomine tantum eſſe, ſed fide: & vt quæ iubentur non audiamus tantum, ſed faciamus audita. Quia ſicut deuoti ſerui eſt feciſſe iuſſa, ita iuſſa contumacis eſt non feciſſe. *Dic ergo verbo, & ſanabitur puer meus. Quo audito, inquit, Ieſus miratus eſt.* Creator mirabilium miratur: aurium conditor quaſi qui non audita neſciat ſic ſtupet audita: ſed dum Gentilem ſic crediſſe miratur, incredulitatem corripit Iudæorum: denique. *Sequentibus ſe turbis dicit.* In morte manentes arguens ſic Iudæos, *Amen dico vobis, nec in Iſrael tantam fidem inueni.* Verum eſt fratres: fides ſola viuit, & viuet in gētibus: ſigna & virtutes laſſant, & nihil proficiunt in Iudæis.

De filio viduę excitato à mortuis, deque corporum reſurrectione. Sermo CIII.

Luc. 7.

HOdie beatus Euangeliſta, quia viduæ matris vnicum iam funeris vinculis illigatum, lamentabili impoſitum iam pheretro, proſequentibus turbis euntem iam carceris ad ſepulchrum, per Chriſtū vitæ redditum nunciauit, omnium cōcuſſit corda, mouit mentes, ſtupefecit auditum. Sed hoc gentes mirentur, Iudæi ſtupeant, mundus paueſcat: nos autem, qui omnes à ſæculis mortuos ad vnam vocem Chriſti ſepulchris excitandos credimus, cur miramur? Exurgēt, inquit Iſaias, mortui, & reſurgent qui in monumentis ſunt. Et dominus, Veniet hora quando mortui audiēt vocem filij Dei: & qui audierunt, viuent. Ad hæc Apoſtolus: In momento, in ictu oculi, in nouiſſima tuba: canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti. Quæ eſt iſta tuba, quæ inferis infert bellum, ſepulchri reſoluit moles, intonat mortuis vitam, reſurgentibus in lucem perpetem dat triumphum? Quæ eſt? Illa quam ſuperius dominus dixit: Mortui audient vo-

Eſa. 26. Iuxta LXX.
Ioan. 5.
1.Cor.15

cem filij Dei. Tuba non quæ arctato ſpiritu per concauum cornu ligni, vel æris triſtem bellantibus dat mugitum: ſed quæ de corde patris, ore filij, vitalem ſimul & inferis & ſuperis dat clamorem. Et in nouiſſima tuba: tuba quæ in principio mundum vocauit ex nihilo, ipſa in nouiſſimo mundum reuocabit ex perdito: & quæ initio hominem ſuſcitauit ex limo, ipſa in fine hominem reſuſcitabit ex puluere. Fratres, ſic credimus, quia tuba diuinæ vocis chaos diuiſit, collegit orbem, mundauit elementa, diſtinxit mundum, ſuſpendit cœlum, fundauit terram, mare vinxit, merſit infernos, dedit ordinum vices, iuſſit rerum continuam ſeruitutem, ac ne vacuus horreret orbis, aptauit habitatores, habitacula ſic diſcreuit, in cœlo poſuit angelos ſolo ſpiritu viuentes, in terra conſtituit uitas uarias terrenorum: in aere dedit animas aligeras peruolare, in aquis tam puſilla quã magna fecit, vt uiueret animantium multitudo, ac miro modo ſic ex diſiunctis partibus iũxit compagem mundi, vt nec commixtio diſcreta confunderet, nec diſcretio rerum inſcinderet vnitatem. Hinc eſt, quod diei ac noctis copula ſic diuiſa eſt, vt ex quiete labor, requies ex labore conſtaret. Hinc Sol & Luna viciſſim mundi circumeunt metas, vt Sol geminata luce amplificet claritatem diei: & Luna lumine ſuppari ex toto cæca noctis tempora non relinquat. Hinc ſtellæ ſuo curſu varios mutant ortus, vt noctibus & ſignent tempora, & viantibus dent ducatum. Hinc tempora eundo veniunt, eſſe incipiunt dũ deſiſtunt. Hinc ſemina naſcũtur, creſcunt, adoleſcunt, iuueneſcunt, ſeneſcunt, decidunt, moriuntur, & iterũ vitalibus ſepulta ſulcis, reſoluta putredine, ſalutari ex morte in vitam ſuam redeunt: de corruptione propria ſuſcitantur in forma. Et ſi hoc fratres Dei vox, tuba Chriſti, per dies, per menſes, per tempora, per annos, vocat, reuocat, ducit, reducit, præcipit eſſe, facit non eſſe, dat morti, vitæ reddit, quare quod in omnib. ſemper

per facit, ſemel facere non poſſit in nobis? Aut in nobis ſolis virtus diuina laſſeſcit, propter quos ſolos totum, quod prædictum eſt, Dei eſt operata maieſtas? Homo, ſi tibi omnia ſua ex morte reuiuiſcunt, cur tu Deo tua non reuiuiſcas ex morte? Aut te in ſolo Dei creatura deperit, propter quem ſubſiſtit, agitur, mutatur, innouatur tota quotidie creatura? Fratres, hæc dico non ſignarum Chriſti cupiens exinanite virtutes, ſed hortor vt vnius reſurgentis exemplo ad fidem reſurrectionis omnium concitemur, & credamus quod crux noſtri corporis ſit aratrum, fides, ſemen, ſulcus, ſepulchrũ, reſolutio, germen, expectatio, tempus, vt cũ Ver dominici aduentus arriſerit, corporum noſtorũ matura tunc viriditas vitalẽ reſurgat in meſſem, neſciturã iam finẽ, neſcituram caniciẽ, non paſſurã falces, nec flagella ſenſuram, Quia depoſitis in morte vetuſtatis paleis nouũ glorioſi corporis conſurgit in fructũ. Si ad vnius viduæ lachrymas tpa'es ſic motus eſt Chriſtus, vt occurreret in via, vt ex oculis ſtillantia dolorũ fluenta reſtringueret, vt recuteret mortem, reduceret hominẽ, reſuſcitaret corpus, vitã reduceret, planctum verteret in gaudiũ, & exequias lugubres in feſtiuitatẽ natalitiã commutaret, & pheretro datũ, matri viuum redderet ex morte, quid modo faciet quando inardeſcet viribus ſuis ad Eccleſiæ ſuæ lachrymas diuturnas, ad ſponſæ ſuæ ſanguineos ſudores? Nam per ſupplicantem Eccleſiam lachrymas fundit iuges, per martyres ſacrũ ſanguineum ſudat, donec vnicum ſuum, hoc eſt populũ Chriſtianũ, quem tot ad mortem ferunt tpa, occurrens Chriſtus de mortali pheretro perpetuæ vitæ reddat in ſupernæ matris gaudium ſempiternũ. Verum quia naſcentis Chriſti venit tempus, & miraculũ cæleſte iam radiat paritura virginitas, atq; ortũ diuini Regis nobis non ſtella iam nunciat, ſed ipſe Solis aſcenſus, adoraturi occurramus omnes: & muneribus ſacris Deum, Regemq; virgineo proceſſiſſe fatea-

mur ex templo: offeramus munera, quia naſcenti Regi ſemper publica paratur oblatio, offeramns munera, quia indeuotus ſatis eſt vacuus adorator. Hoc probat Magus, qui onuſtus auro, ſuccenſus thure, ſacratus myrrha, Chriſti cunabulis inclinatur. Quale eſt, ſi quod fecit Magus, nó faciat Chriſtianus? Quale eſt, ſi ad gaudium naſcentis Chriſti fleat pauper, captiuus gemat, hoſpes lamentetur, eiulet peregrinus? Feſta cœleſtia Iudæus decimis ſemper honorauit, Chriſtianus quid de ſe ſentit, ſi vel centeſimis non honorat? Fratres, ne quis me hoc dicere exiſtimet declamantis ſtudio, non dolentis affectu. Doleo, certè doleo, quando lego Chriſti cunabula Magos rigaſſe auro: & video altare corporis Chriſti Chriſtianos vacuum reliquiſſe: & in tempore hoc præſertim, quando ſe pauperum fames vaſtat: quando ſe fundit turba lamentabilis captiuorum. Non habeo nemo dicat, quando Deus ex eo quod habes, non ex eo, quod non habes, quærit: quando duo æra viduæ in acceptum dignanter aſcribit, Deuoti ſimus creatori, vt nobis deuota ſit creatura. Proximorum noſtrorum ſuſtentemns anguſtias, vt à noſtris liberemur anguſtiis. Repleamus altare Dei, vt noſtra horrea repleat fructuum plenitudo. Certè ſi non damus: quia non accipimus non queramur. Ipſe autem Deus noſter donet vobis tam præſentia, quàm futura bona, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum: cui eſt omnis honor & perpetua gloria, vnà cũ Spiritu ſancto, nunc & ſemper, & per omnia ſæcula ſæculorum. Amé.

Matth. 2

De diuite, cuius ager ferax. *Ser. CIIII.*

QVotiens diues iſte venit in medium, quem tot ſęculis orbe toto, diu omni, clamor diuinæ vocis accuſat, totiens diuitiarum fallax fugatur illecebra totiens cupiditatum furens flamma reſtringuitur, auaritiæ

tiæ

tiæ totiens rabies veſana mitigatur. Sic nanque hodie dominus Ieſus: *Hominis cuiuſdam diuitis vberes fructus ager attulit: & cogitabat intra ſe dicens: Quid faciam? quòd non habeo, quo congregem fructus meos? Et dixit, hoc faciam, deſtruam horrea mea, & maiora faciam: & illuc congregabo omnia quæ nata ſunt mihi bona mea; & dicam animæ meæ: Anima, habes bona multa poſita in annos multos: requieſce, manduca, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem paraſti, cuius erunt?* Luc. 12. Miſerum, quem vbertas ſterilem, abundantia anxium, inhumanum copia, diuitiæ fecere mendicum. Humanus ager inhumanum dominum ſuſtinebat: & quod terra fundebat largiter, concludebat, & congregabat anguſtè: vt eſſe alienorum cuſtos, qui eſſe ſuorum noluit prorogator, ingratus Deo, ſibi nequam: hoſtis pauperum, diuitum nota, carcer naturæ. *Hominis cuiuſdam diuitis vberes fructus ager attulit, & cogitabat intra ſe.* Quaſi poſſit extra ſe cuiſpiam cogitare, ſed intra ſe ille cogitabat, qui in corde ſuo impietatis conſilio recepto nil pietatis ſibi, miſericordiæ nil reliquit. *Cogitabat intra ſe, dicens.* Digno conſiliario ſe vſus, qui mali animi non poterat habere ſolatium, non poterat habere collegam. *Et cogitabat intra ſe, dicens.* Mens impia cum impietate certabat, & patiebatur inteſtinum bellum, qui miſericordiæ pacem perdiderat, & quietem. *Et cogitabat intra ſe, dicens: Quid faciam?* Interrogantis vox eſt; & quem putas interrogabat iſte? Erat in illo alter, quia ad eius penetralia iam diabolus poſſeſſor inſederat; & qui intrauerat in cor Iudæ, mentis eius tenebat arcanum. *Quid faciam? Quod non habeo.* Audiſtis quomodo non habet diues? Ecce clamat, *Non habeo.* Verum eſt, quia non habet ſemper, qui quærit ſemper; & non habet ubi congreget, qui ut congreget, ſic requirit. Sed audiamus quid ei reſponderit conſiliarius internus.

Deſtruam horrea mea. Euidenter apparuit qui latebat: quia a deſtructione incipit ſemp inimicus: Agit, agit, vt quæ habes deſtruas, & quæ concupieris non refor-mes. Miſer diues ignarus de præſentibus diſputas ſtul-tiſſime de futuris. *Deſunt nonnulla*. Præſens vbi eſt ſe-des animæ tranſtuliſſes: at nunc catenæ horreorũ tuo-rum ſtrinxerunt fauces pauperum: vinxerunt hoſpitũ colla, eſurientium viſcera contriuerunt: vnde paupe-rum te præcedunt gemitus, & ſequuntur, accuſant te hoſpitum luridi vultus: te turba impetit plangens pe-tentium: vt addictus à ſuperno Iudice ſatietatem pœ-narum capias, qui horreorum tuorum ſeras negando cæteris tibimet concluſiſti. Co[illegible]tabat intra ſe diues, merito illi taliter reſpõdit, qui ſcit cogitationes homi-

Pſal. 93. num, quoniam vanæ ſunt. *Stulte, hac nocte repetunt animam tuam à te, quæ autem paraſti cuius erunt?* Bene ſtulte, quia ibi de totum carne fuerat, nil de corde? Bene ſtultæ, quia migraturæ mox animæ condi:a ſatis longa præparabat. *Hac nocte à te repetunt animam tuam*. Con uenienter hac nocte, quia fugiẽs miſericordiæ lucem, auaritiæ tenebris ſe mancipiant, dicendo: *Manduca, bibe, epulare*. Quod autem bibentes filij noctis ſint, non

1. The. 5. diei, Apoſtolus ſic declarat: Et qui inebriantur, nocte ebrij ſunt: per obſcura fertur, aſſumitur per tenebras, qui vitæ ſubſidium ſuorum mandauit & condidit hor reorum. *Repetunt animam tuam à te*. Quare non dixit, qui dederat, repetit, ſed repetunt? Quia ſanctorũ Deus repetit animas, & reducit tartarei miniſtri repetunt & pertrahunt animas impiorum. *Et cogitabat intra ſe, dicens: Quid faciam? quod non habeo, quo congregem fructus meos? Et dixit, hoc faciam, deſtruam horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo omnia quæ nata ſunt mihi bona mea, & dicam animæ meæ: Anima, habes multa bona poſita in annos multos, manduca, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus, Stulte, hac nocte repetunt animam tuam, quæ autem paraſti cuius erunt?* Vnde iſte diues ſic præ-

uentus

uentus eſt, vt magis cogitata perderet, quàm parata: & impletum eſt illud Prophetæ, Exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Cogitauit iſte, quid poſt ſe relinqueret, non quid præmitteret ante ſe: vnde iuxta Apoſtolum, Euanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum: æſtimantes ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt. Cui dicitur ſtulte, & excitatus de ſomno præſentis vitæ in illa perpetuitate nihil inuenit in manibus ſuis: ſicut dixit Pſalmiſta. Dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus ſuis. Vigila ergo diues in opere bono, in malo dormi: vt non ſit manus tua pauperi vacua, vt tibi plena ſit ſemper. Quia diues quantum largiter profundit, tantum largiter redundat in rebus. Eſto ergo diues in miſericordia, ſi ſemper eſſe vis diues: & tunc erunt horrea tua maiora, tunc plena, ſi non fuerint largitate vacua, cupiditate incluſa.

Pſ. 145. *Rom. 1.* *Pſal. 75.*

De muliere quę habebat ſpiritum infirmitatis.
Sermo CV.

HOdie cura Chriſti, & diuinæ virtutis dedit mirabile documentum, & diabolicæ fraudis nudauit aſtutiam, & abſoluit mulierem longo, & obſcuro vulnere ſauciatam: ſicut ait Euangeliſta: *Erat Ieſus docens in ſynagoga ſabbathis, & mulier quæ habebat ſpiritum infirmitatis annis decem, & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat ſurſum reſpicere. Quam cum uidiſſet Ieſus: uocauit illam, & ait illi, Mulier, dimiſſa es ab infirmitate tua. Et impoſuit illi manus, & confeſtim erecta eſt, & glorificabat Deum.* Habebat ſpiritum infirmitatis, & erat inclinata: patebat vulnus, ſed auctor vulneris non patebat: languorem videbant cuncti, ſed languoris materiam non videbant: erat in aperto pœna, ſed in ipſa pœna carnifex latebat incluſus: corpus aſpi-

Luc. 13.

ciebatur incuruum, ſed non aſpiciebatur incurui corporis pondus; in medio ciuium portabat mulier hoſtem ſuum, ſed hoſtem ciuis vt propellerent, non videbant. Ars nequiſſimi ſpiritus, corporis neceſsitas credebatur; vt prædo callidus teneret captiuam dolo, quam tenere viribus non valebat. Diabolus nihil eſſet, ſi eſſent ſolicitiores homines & cautiores. Aut quid in homine vnquam præualuit ille virtute, niſi arte, mendacio, inſidiis, fraude, dolo, nequitia, vitiorum miniſterio, furore criminum? Ille voluntates hominum ſemper explorat, & bonas quidem voluntates refugit; malis autem voluntatibus obſecundat, vt ſit miniſter ſcelerum, criminum leno, paraſitus ipſe vitiorum. Et quia poteſtate non poteſt, dominatur turpiſsimis mentibus turpiſsima ſeruitute. Sic mẽdacio decepit Euam, ſic cupiditate laqueauit Iudam; ſic Iudæos cæcauit inuidia, ſic Gentes idolorum caligauit errore; ſic confudit populos pompa rerum, ſic paruulos vanitate ne ſana ſaperent, occupauit. Denique quid circa præſentem mulierem molitus ſit, audiamus. *Et ecce, inquit, mulier, quæ habebat ſpiritum infirmitatis annis decem & octo, & erat inclinata: nec omnino poterat ſurſum reſpicere.* Videtis quia hæc mulier depreſſa nequiſsimi ſpiritus onere ſuſpirabat, qui ſemper oneribus peccatorum deprimit homines, & inclinat ad terram: ne cœlum videant, ne ſuperna ſapiant, ne Deum aſpectent, ne ad libertatem ſuam per ſuum reuertantur authorem: ſed inclinato capite defixis oculis, prono vultu, captiui ſub iugo ſemper hoſtis teneantur antiqui. Sic premebatur Publicanus ille, qui oculos ſuos ad cœlum tollere non valebat, ſed percutiebat peccati conſcium pectus, & quia negandi locus non erat, locum miſericordiæ perquirebat, dicendo, Deus propitius eſto mihi peccatori. Hoc ſuſtinens Propheta beatiſsimus ſic canebat, Iniquitates meæ ſuperpoſuerunt caput meum, & ſi-

Gen. 3. *Mar. 14* *Mar. 15* *Luc. 18.* *Pſ. 37.*

& ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me. Et vt ſui operis aperiret auctorem, alibi ſic profatur, Verticem capilli perambulantium in delictis ſuis; quia qui non reſiſtunt delictis, ſed perambulant in eis, eorum diabolus & equitat, & percurrit in verticem: vt qui ad mala ſuo vadunt ſtudio, ad peiora diaboli ducantur impulſu: Apoſtolo dicente, Tanquam euntes ducebamini. Sed quid in hac hiſtoria ſpiritualis intelligētiæ maneat, perſcrutemur: *Et ecce mulier, quæ habebat ſpiritum infirmitatis annis decem & octo, & erat inclinata, nec omnino poterat ſurſum reſpicere.* Quæ eſt iſta cuius infirmitatis etiam tempora deſcribuntur? Quæ eſt iſta, cui ferre de terra, ſed inclinare, aut languor calidus ſic ſtudebat? Quæ eſt? Hæc quæ modò eſt ſanctorum genitrix Eccleſia ſancta filiorum, quam, ſicut dicit Apoſtolus, ſpiritus aeris huius, ſpiritus diffidentiæ, ſpiritus erroris, ſpiritali vexabat incommodo; atque ita ponderibus diuerſis pronam dabat & deponebat ad terram, vt ad cœlum nunquam ſubleuaretur aſpectu. Sed quid eſt quod hæc quæ Eccleſiæ typum portat, in ſynagoga ſic reperitur incurua? Quid eſt? Quia dum fugit gentium ſacrilegia, & declinat ſarcinas idolorum, grauiora incurrit, & portauit pondera ſynagogæ, probante Domino, cùm dicit: Væ vobis Scribæ & Phariſæi, qui alligatis onera grauia, & imponitis ſuper humeros hominum; Ipſi autem nec vel minimo digito ea vultis mouere. Vnde & beatus Petrus; Nunc ergo quid tentatis Deum, inquit, imponere iugum ſuper ceruices diſcipulorum, quod neque nos, neque patres noſtri portare potuimus? Hinc eſt quod Chriſtus ab his oneribus homines cupiens alleuiare, clamat; Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos: tolle iugum meum ſuper vos, quia ſuaue eſt. Cum dicit omnes, & Iudæos vtique vocat, & Gentes. Sed quare per decem & octo annos mulieris

Pſ.63. 1.Cor.12 Eph.6. Luc.11. Mat.13 Act.5. Mat.11

huius

huius trahitur ægritudo? Quia niſi decalogus legis ogdoadis vniſſet ad gratiam, nũquam ſancta Eccleſia, nunquam mulier hæc ad plenitudinem temporis, ad diem ſalutis, ad tempus acceptũ, ad ſui ſaluatoris præſentiam perueniſſet. Hanc autem mulierẽ geſſiſſe Eccleſię ſic figuram ipſius qualitas curationis aſſignat. *Vocauit, inquit, ad ſe illam, & impoſuit illi manus*. Sic curare ſemper Eccleſiam ſatis nouit, qui fieri Chriſtianus meruit, & quotidie fieri conſpicit Chriſtianos. Nanque vt incuruus peccatis erigatur Gentilis ad cęlum, prius à Gentili per impoſitionem manuum, nequam ſpiritus effugatur. Nam qui ſolo verbo fugarat dæmones, & infirmitates omnes ſola ſanauerat iuſſione: quare ſuper hanc mulierem ſuas imponit manus? Quare circa iſtam curandi ordinem nouat, niſi quia iam tũc in vna ſanat omnes: imò quia non antè ſuſcipit Eccleſiam, niſi eam per impoſitionem manuum ſuarũ purget à diabolo, & faciat Chriſtianam; & amplius faciendorum Chriſtianorum curam præſentis curæ formet & inſtituat ſacramento? Sed Archiſynagogus indignatur, quare Chriſtus ſabbathis curet, hodieq; Iudæus in Eccleſiæ cura zeli furore torquetur; dum cæleſtes ſenſus intelligentia terrena peruoluit, ac putat ſabbathum iumentis, non hominibus conſecratum, qui periclitanti boui, vel aſino ſabbatho feſtiuus occurrit, hominique morienti ſabbatho pietatis quicquam, miſerationis quicquam, non indulget. Et hoc facit excors, vt in pectore violet ſabbathum: & in homine ipſam violet ſanctitatem, ac ſi Deo Dei lege præſcribit: & obſeruando ſabbathum, Deo ſabbathum ſic refundit, quod Deus Iudæo pro labore terreno, & opere carnis clementer indulſit. Et conuerſi ſunt in arcum peruerſum, qui in dominum legis, legis præcepta rectiſſima ſic retorquent. *Pſ. 77.* Iudæe, qui te ab humanis, vt vel vno die, vel ſabbatho, ſaluti tuæ curatione ceſſares. *Deeſt quippiam* Et tu Chriſtiane, diem domino dominicum ſerua, ſi vis

illum

illum videre domini diem, ſi vis quicquid eſt dominicum per dominum poſſidere.

De ficu, quæ fructum non protulit. Sermo CVI.

SIcut peritus magiſter ad audiendum rudes, ad intelligendum tardos, diſcipulorum ſenſus vario genere doctrinæ pulſat, ſuſcitat, accendit ingenium: ita dominus ſimilitudinibus variis, diuerſis comparationibus, populorum pigros, tardoſq; animos ad euangelicum conuocat & inuitat auditum: nanque hodie ſic cœpit: *Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit: dixit autem ad cultorē vineæ: Ecce tres anni ſunt, ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio: ſuccide eam, vt quid & terram occupat? At ille reſpondens, ait illi, Domine, dimitte illam etiam hoc anno, vſq; dum fodiam circa illam, & mittam ſtercora, & ſiquidem fecerit fructum: ſin autem in futuro ſuccides illam. Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua.* Rogo quid tam planum, quid tā lucidum, quid tam commune, quid ruſticis ſit vernaculū, quid proprium ſit peritis, quàm propoſitæ ſimilitudinis forma? Quæ de generali vſu veniens omnes & verbo inſtruit & cōuertit exemplo. Infructuoſa arbor intricat ceſpitem, necat ſpatia, exhaurit terræ vires, cultorem conficit damno, afficit tædio poſſidentem ac ſic excidere iſtam lucrum eſt, eſt iſtam commodum non habere. Sic homo vtique qui naturæ donum, munus animæ, rationis beneficium, excellentiam ſenſus, iudicium mentis, artis induſtriam, culturæ bonum, per ſteriles atque inopes actus euertit, occupat, mergit, auctori fructum, cultori gratiam negat, ſicut arbor è terra, ſic iſte è vita meretur excidi. Et ſicut infœcunda arbor ſi fuerit in vinea, dum fundit mortiferam ſubiectis vitibus vmbram, inimica non ſibi ſoli, ſed etiam palmitibus ſic fęcundis: ita homo deſes, ignauus, ſi præſit populis Luc. 13.

lis

lis, non ſibi ſoli fit noxius: ſed multis; dum ſequentes ſe ſuo vitiat & perdit exemplo. Sed hanc ſimilitudinem quare dominus dixerit, audiamus: Arbor ficus brumali tempore tranſacto, dum groſſos producit in florem, & ſimulat ſuum ſuis floribus fructũ, decipit incautos, illudit ignaros. Nanque mox proiicit groſſos, pigrum proficit & prorumpit in germen; & fit poſterior cæteris fructu, quæ videbatur cæteras anteiſſe. Meritò ergo à domino ſynagoga arbori fici comparatur, quæ calefacta tempore legali temporaliter eccleſiaſtici fructus floruit in figura. Patriarcharum nanque radice ſolidata, ſacerdotali exaltata culmine, Propheticis dilatata ramis, Iudaicæ obſeruationis repleta groſſis florebat, tũc ſpe ſola fructum datura per Chriſtum, imò ipſum Chriſtum datura poſt fructum, dicente Pſalmiſta: De

Pſ. 131. fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Vnde ſancti ſcientes hæc, ſpem fructus ex flore capiebant, & ſolabantur præſentia de futuris; videntes iam iamq; ſuccedere æterna mortalibus, perpetua caducis, Legi gratiã, Synagogæ Eccleſiã, cœleſtia terrenis, humanis diuina, omnibus Chriſtũ; quem quia venturum longa patientia ſuſtinebant, veniſſe fideli gaudio ſunt gauiſi. Ex iſtis erat Simeon ille, cui promiſſum erat, vt non videret mortem, donec videret Chriſtũ domini quem in vl-

Luc. 2. nas habens, talẽ prorupit in vocem; Nunc dimittis ſeruum tuũ domine, ſecũdum verbũ tuum in pace, Quia viderunt oculi mei ſalutare tuum. Ignari verò dum fiduciam gerunt in lege tota, neque ſunt de Chriſti expectatione ſolliciti, neq; ſuſcipere Chriſtũ, neq; agnoſcere meruerũt: & ita ſunt leg libus decepti floſculis, ſicut neſcios groſſis ſuis decipit ficus. Hinc eſt ꝙ Dominus aduentus ſui tẽpora ſcire cupientes mittit ad ficũ, dicẽs; Videte ficulneam, & omnes arbores cũ pro-

Luc. 21. ducunt iam fructũ; ſcitis quia propè eſt ætas, ita & vos cũ videritis hæc fieri, ſcitote quia propè eſt regnũ Dei. Videtis quia ficus non ſignat præſentia, ſed indicat ſic

futu-

futura. Sed iam per ordinē propoſitum proſequamur exēplū. *Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua.* Synagoga eſt arbor ficus, poſſeſſor arboris Chriſtus, vinea in qua refertur plantata arbor iſta, Iſraeliticus eſt populus; Iſaia Propheta ſic dicente; Vinea domini ſabaoth domus Iſrael eſt. *Venit, inquit, quærens fructum in illa, & nō inuenit.* Venit Chriſtus, & in ſynagoga fructum fidei reperit nullū; quia tota dolis erat inumbrata perfidiæ. Ad ficulneā venit Chriſtus, ad quā legitur Adam nudus fugiſſe poſt culpā: dicente Geneſeos libro; Et cognouerunt quia nudi ſunt; & conſuerūt folia fici, & fecerunt ſibi ſuccinctoria. Venit ergo ad ficū Chriſtus, ut inueniret Adam, vt nudū tegeret pio ſuo corporis indumento; cuius ficus non velabat, ſed ſtimulabat pudorē; cuius ficus iſta, id eſt ſynagoga, circuncisionibus ſuis nudabat patrem verecundi corporis, non tegebat. *Venit, inquit, quærens fructum, & non inuenit. Dixit autem ad cultorem vineæ: Ecce anni tres ſunt, ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio, ſuccide eam.* Cultor vineæ; qui infructuoſam ficum iubetur excidere, eſt præſul ſynagogæ angelus, qui ſterilitatem, quia non poteſt excuſare, inducias impetrat ſupplicando. Sed illud prætereundum non eſt, quod dixit, *Ecce anni tres ſunt.* Tres anni, tria ſunt tempora per quę Chriſtus ad ſynagogam fructum quęſiturus aduenit, id eſt, per Legem, per Prophetas, per ipſam ſui pręſentiam corporalem, vt infructuoſa ficus, quæ iam diuinitati fructus velut non neceſſarios denegabat, vel homini, vel eſurienti, vel manducaturo Chriſto cibos neceſſarios non negaret. Sed nunc quid cultor vineę reſponderit, audiamus. *Domine, dimitte illam & hoc anno.* Cultor vineę concedi adhuc Euangelici temporis precatur annum, de quo Iſaias dicit: Prędicare annum domini acceptum, & diem retributionis. Vt quid? *Vſque dum fodiam circa illam.* Vult eam Apoſtolico vomere perfodere, quia legalis cultri non valuit ſentire cultu-

Iſa. 5.

Gen. 3.

Eſa. 61.

culturam. *Et mittam ſtercora.* Tantę radici neceſſaria, quæ pro tanta pinguedine ceſpitis ſancti tota cæleſti imbre non meruit eſſe fęcunda. Ficus ſterilis, ſynagoga miſera miſeratione gentium ſtercoratur: vt viliſſimis adiuta fomentis redeat ad fructum, quæ tanto & precioſo vbere deceſſit ad fructum, quæ ſi poſt hæc in eadem ſterilitate permanſerit, iam non cultoris falce, ſed ipſius dominantis ſecuri deſperata & inutilis ſuccidetur. Et ideo non dixit in futuro ſuccidam eam, ſed ſuccides eam: iuxta illud Ioannis: Iam ſecuris ad
Mat. 3. radicem arborum poſita eſt. Omnis ergo arbor nō faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Quia poſt Euangelici cultum temporis infructuoſas arbores ſecuris iudicii ſuccidet, & nouiſſimum ſuſcipiet & cremabit incendium.

In diuum Petrum Epiſcopum. Sermo CVII.

LIcet fandi ſterilitas ſilētium mihi indicere videatur, loqui tamē vehementia cogit, & ſanctitas imperantis. Pręſtantius eſt enim imperitum prodere eloquium, quàm officioſum negare ſermonem. Quis ergo tanti viri adhortationem recuſet, cui è cœlo contigit & Apoſtolici vocabulum, & ſummi priuilegium ſacerdotis? Neque enim abſq; diuino iudicio fuiſſe credendum eſt, quòd prima illa viuendi rudis infantia tāti nominis adepta eſt dignitatem. Quem tunc affuiſſe, niſi Deum ipſum putamus, cùm neſcij parentes de futuris meritis iudicarent? Petrum enim vocari in aliis appellatio nominis eſt, in hoc prærogatiua virtutis. Verè beatus Petrus immobile fundamentum ſalutis, talē ſe exhibet in ſacerdotio, quales videri volūt, qui ſacerdotium concupiſcunt. Quemadmodum igitur ſanctitatis regulā diſciplinis monaſterialibus imbutus exercet. Pallent ora ieiuniis, macies corpus attenuat, eleemoſyna pro delictis ſupplicat, lachrymæ peccata baptizant.

zant. Sed ne fortè hoc deuoti populi turba miraretur, ſolet Petrus flere, cum in eum Chriſtus intendit. Nec quiſquam in Apoſtolo imbrem irrigui luctus accuſet; Iucundæ ſunt lachrymæ, quæ gaudium immortalitatis emerũt. Ipſe eſt ergo cuſtos fidei, petra Eccleſiæ, ianitorque cęlorum. Ipſe eſt Apoſtolicus piſcator electus, qui ad ſe turbas errorum fluctibus merſas hamo ſanctitatis inuitat, & doctrinæ ſuæ reti cõcludit ad fidem hominum multitudinem copioſam. Eſt etiam ipſe beatiſſimus & apoſtolicus auceps, qui animas iuuenum per aerea volantes calamo diuini ſermonis attingit. Iure igitur venerabilis Dei ſacerdos olim Apoſtoli nactus vocabulum, nunc adeptus & meritum, ſerit in populos præcepta iuſtitiæ, & manifeſta luce reſerat ſacrorum voluminum myſticas quæſtiones: tantũque eſt in cęleſtibus magiſterium diſciplinis, vt qui cõuertitur, ipſi abſolutionem debeat; qui non corrigitur ſibi reatum. Omnis vndique ad eum ex diuerſis regionum partibus, viſendi ſtudio turba concurrit. Quicunque inuias ſolitudines, aut latentes eremi latebras incolebant, mirabilem Petrum magis veniunt videre, quàm ſeculum: Datum eſt illis aliquando diſcere, difficilius quidem, ſed glorioſius, mundo præſente luctari: & aduerſus inſtructas delinquentes turbas aciem quãdam diſponere ſanctitatis. Quanta enim in mundo poſitis poſt certamen palma eſt, ſi in ſolitudine conſtitutis ſine luctamine coronæ debẽtur? Vnde fratres, Quoniam beatiſsimus Petrus omnia quæ ſunt diuinæ virtutis, prędicationis vos ſuæ doctrina inſtruit, pariter & exemplis edocet, deprecemur dominum Deum noſtrum, vt æuo longiſsimo doctrinæ cæleſtis vos ſermone lætificet.

Mat.16. *Mar.16.* *Luc.5.*

In

In verba Apoſtoli, Obſecro vos per miſericordiam Dei, & cętera. Sermo CVIII.

Rom.12. MIra pietas, quæ vt precetur, vt largiatur, exorat. Hodie nanque beatus Apoſtolus non humana petens, ſed diuina conferens, ſic precatur: *Obſecro, inquit, vos, per miſericordiam Dei*. Medicus auſtera remedia cùm recipere perſuadet ægrotos, agit precibus, nõ compellit imperio: ſciens infirmitatis, non voluntatis eſſe, quod ſalutaria reſpuit, quoties profutura repellit infirmus. Et filium pater non poteſtate, ſed amore ad rigorem pertrahit diſciplinæ, non ignorans quàm ſit aſpera immaturis ſenſibus diſciplina. Et ſi corporalis infirmitas ad curam precibus ſic mouetur, ſi puerilis animus vix ad prudentiam ducitur blandimẽtis, quid mirum ſi Apoſtolus, qui ſemper eſt & medicus & pater, humanas mentes morbis carnalibus ſauciatas, vt ad remedia diuina ſubrigat, ſic precat̃? *Obſecro, inquit, vos per miſericordiam Dei*. Nouum genus obſecrationis inducit. Quare non per virtutem? quare non per maieſtatem, non per gloriam Dei? ſed per miſericordiã Dei? Quia per ipſam ſolam & Paulus crimen perſecutoris euaſit, & Apoſtolatus tanti indeptus eſt dignitatẽ:
1.Tim.1 ſicut ipſe fatetur, dicens: Qui prius ſui blaſphemus & perſecutor, & iniurioſus, ſed miſericordiam Dei conſecutus ſum Et iterum; Fidelis ſermo, & omni acceptione dignus: quia Chriſtus in hunc mundum venit peccatores ſaluos facere, quorũ primus ego ſum, ſed miſericordiam ſum conſecutus, ad exemplum omniũ, qui credituri ſunt illi in vitam æternam. *Obſecro, inquit, vos per miſericordiam Dei.* Rogat Paulus, imò per Paulũ rogat Deus: quia plus amari vult, quàm timeri. Rogat Deus, quia non tam dominus eſſe vult, quàm pater. Rogat Deus per miſericordiam, ne vindicet per rigorem.

rem. Audi rogantem dominum: Tota die, inquit, expandi manus meas. Nonne qui expandit manus, ipſo habitu rogat? Expandi manus meas; ad quem? Ad populum. Et ad quem populum? Non tantum non credẽtem, ſed contradicentem. Expandi manus meas. Diſtendit membra, dilatat viſcera, pectus porrigit, offert ſinum, gremium pandit, vt patrem ſe tantæ obſecrationis demonſtret affectu. Audi & aliter rogãtem Deum, Populemeus quid fecit tibi, aut quid contriſtaui te? Nonne dicit? ſi diuinitas ignota eſt, vel caro ſit nota. Videte, videte in me corpus veſtrum membra veſtra, veſtra viſcera, oſſa veſtra, veſtrum ſanguinem. Et ſi quod Dei eſt timetis, quare vel quod veſtrum eſt non amatis? Si dominum fugitis, quare nõ recurritis ad parentem? Sed fortè vos paſſionis meæ, quàm feciſtis, magnitudo confundit. Nolite.* Crux hæc non meus, ſed mortis eſt aculeus. Claui iſti non mihi infigunt dolorem, ſed veſtram mihi infigunt altius charitatẽ. Vulnera hæc non educunt gemitus meos, ſed magis vos meis viſceribus introducunt. Extẽſio corporis mei vos dilatat in gremium, non meã creſcit in pęnã. Sanguis meus nõ mihi deperit, ſed veſtrum prorogatur in precium. Venite ergo, redite, & vel ſic probare patrẽ, quẽ videtis pro malis bona, pro iniuriis amorẽ, pro vulneribus tantis tantã reddere charitatẽ. Sed iam quid obſecret Apoſtolus, audiamus; *Obſecro, inquit, vos, vt exhibeatis corpora veſtra*. Apoſtolus rogando ſic omnes homines ad ſacerdotale faſtigiũ prouexit. *Vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuam.* O inauditum Chriſtiani pontificatus officium, quando homo ſibijpſe eſt & hoſtia & ſacerdos, quando homo non extrinſecus, quod Deo eſt immolaturus, inquirit; quando homo ſecum, & in ſe, & quod pro ſe eſt, Deo ſacrificaturus apportat: quando & eadem manet hoſtia, idem permanet & ſacerdos: quando hoſtia mactatur & viuit, ſacerdos neſcit occidere qui litabit. Mirũ ſacrificium, vbi corpus

Eſa. 65.

Mich. 6.

ſine corpore, ſine ſanguine ſanguis offertur. *Obſecro, inquit, vos per miſericordiam Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuam.* Fratres, hoc ſacrificium Chriſti deſcendit ex forma, qui corpus ſuum pro vita ſeculi vitaliter immolauit: & verè corpus ſuum fecit hoſtiam viuam, quia viuit occiſus. In tali ergo victima mors expenditur, hoſtia permanet, viuit hoſtia, mors punitur. Hinc martyres morte naſcuntur, ſiue inchoant, occiſione viuunt, & in cęlis lucent, qui in terris putabantur extincti. *Obſecro, inquit, vos fratres, per miſericordiam Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuam, ſanctam.* Hoc eſt il-
Pſ. 39. lud quod Propheta cecinit, Sacrificium & oblationẽ noluiſti, corpus autem perfeciſti mihi. Eſto homo, eſto & Dei ſacrificium & ſacerdos: nõ amittas quod tibi diuina dedit & conceſſit auctoritas, induere ſanctitatis ſtolam, præcingere baltheum caſtitatis, ſit in velamento capitis tui Chriſtus: Crux in frontis tui munimine perſeueret, pectori tuo appone diuinæ ſcientię ſacramentum, in odorem thymiama ſemper orationis accende, arripe gladium ſpiritus, altare cor tuum pone: & ſic corpus tuum admoue Dei ſecurus ad victimam, Deus fidem, non mortem quærit; votum, non ſangui-
Gen. 22. nem ſitit; placatur voluntate, non nece. Hoc probat Deus ad hoſtiam Abrahæ ſancti filium cùm popoſcit. Nam quid aliud Abraham quàm corpus ſuum immolabat in filio? Quid aliud Deus quam fidem requirebat in patre, qui filium ſicut offerri iuſſit, ſic non permiſit occidi? Tali ergo homo confirmatus exẽplo, offer corpus tuum, & non ſolum macta, ſed etiam ſeca per omnis virtutum membra. Quia toties tibi vitiorum artes moriuntur, quoties à te Deo viſcera fuerint immolata virtutum. Offer fidem, vt perfidia ſit punita: immola ieiunium, vt voracitas ceſſet, ſacrifica caſtitatem, vt moriatur libido; impone pietatẽ, vt deponatur impietas; inuita miſericordiam, vt auaritia deleatur, & vt conſummatur ſtultitia, ſemper ſanctitatem conuenit immola-

molare:ſic fiet corpus tuum tua hoſtia, ſi nullo peccati iaculo fuerit ſauciata. Viuit corpus tuum homo, viuit, quoties à te Deo virtutum vita vitiorum mortibus immolatur. Non poteſt mori, qui vitali gladio meretur occidi. Ipſe autem Deus noſter, qui eſt via, veritas & vita, & à morte nos liberet, & perducat ad vitam.

De eadem. Sermo CIX.

QVoniam præcedens ſermo tãtum primordia cogit apoſtolicæ lectionis, nunc de his quæ ſequuntur, quod Dominus inſpirat audiamus, ſic enim cępit: *Obſecro, inquit, vos, per miſericordiam Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuam* Nunquid Apoſtolus ſic dicendo, ſola corpora digna diuinis hoſtijs probat? & animas velut reprobas aut tacet, aut præterit, aut relinquit? Nonne anima de cęlo eſt, corpus è terra? hoc regitur, regit illa? illa dominatur, hoc ſeruit? hoc viuit, viuificat illa? illa manet, hoc deficit? hoc ętates patitur, illa neſcit? & ad extremum mors, quæ tantum dominatur in corpus, nec anima præſente contingit? Et quid eſt quod tacetur anima, & ſolũm corpus ad Dei hoſtiã ſic vocatur? Fratres, hic Apoſtolus honorat corpus, nõ minorat animam. Nam corpus quòd capiunt peccata, quòd delicta vinciunt, quòd deprimũt crimina, quòd vitia corrumpunt, quòd deijciunt paſſiones: hoc Apoſtolus cupit ſoluere, liberare ſtudet, laborat attolllere, expirare contendit, vt corpus ad originem animæ conſcendat, non anima deſcendat corporis ad naturam: & corpus animam comitetur ad cęlum, nõ anima corpus ſequatur ad terram. Audi ſcripturam dicentem, anima qualibus & quantis corporis * aggrauetur. Corpus quod corrumpitur, aggrauat animã: & deprimit terrena cogitatio ſenſum multa cogitantem. Ergo nõ deponi animam, ſed corpus Apoſtolus vult leuari: & animam & corpus, id eſt hominem totum, ad hoſtiam

Rom. 12.

Sap. 9.

ſanctā, ad placitum Deo ſacrificium vult venire. Quod
Pſal. 50. autem & anima ſit Dei ſacrificiū Pſalmiſta declarat, dicens, Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus. *Vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuam, ſanctā, placentem Deo.* Quia nō homo ex eo quòd viuit, placet, ſed placet ex eo quòd bene viuit; nec ex eo fit homo hoſtia ſi ſe Deó offerat, ſed ſi ſanctè offerat Deo. Quantum enim immaculata victima placat Deum, tantum Deum victima, ſi maculata fuerit, exacerbat. Audi dicentem Deum, Non offeras mihi claudum, non luſcum, non mortis contagione pollutum, ſed maturum ſine macula. Hinc eſt quòd Apoſtolus viuam Deo petit hoſtiam. Ergo fratres, ſi nos ipſius propitiationis incenſum.

Gen. 4. *Deſunt nonnulla.* Probat hoc Cain, qui cum Deo parua à quo totum perceperat ingratus Pontifex ſic diuiſit, vt quod erat peſſimum, hoc adoleret altari; quod erat optimum in ſuam reſeruaret offenſam; denique cum ſua ſuo male cùm patitur auctore, ſe ſuoſque poſteros & à vita; & ab humano genere perdiuiſit. Ergo Abel ſequamur ad præmium, non Cain comitemur ad pęnam. Abel agnum portans ad Dei ſacrificium, ſicut agnus aſſumitur: Cain geſtans ſibi ſtipulam, fomentum ſibi per quod exureretur, inuenit. *Vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuam, ſanctā, placentē Deo, rationabile obſequiū veſtrum.* Quantum placat obſequium quod ratione ſubnixum eſt, tantùm quod ratione nō habet exacerbat. Rationabile obſequium, quod non præſumptione turbatur, non temeritate confunditur, non violatur illicitis, non ſimulatione fucatur. Ad obſequium Regis militaris ſtatio contremiſcit: humana dominatio exigit ſolicitam ſeruitutem, ad arbitrium iubentis timor obedientis inuigilat; quia & cauta deuotio præmium iuſtæ remunerationis acquirit, & temeritatis pęnam præſumptrix ſeruitus nō euadit. Quis non vocatus ad aulæ regalis ſe proripit ſeruitutem? Quis ſine titulo militem ſe auſus eſt profiteri.

ſteri? Quis ſine dignitatis inſulis nomen dignitatis inuadit? Et ſi hęc penes homines ſolicita, cautaque ſunt, ſi ratione conſtant, ſi conualeſcunt ordine, ſi tremorē ſeruantur: quantò penes Deum magis cauta eſt deuotio, magis tremenda ſeruitus, magis ſolicitus cultus, vt diuinum ratione præſtet obſequium? *Rationale, inquit, obſequium veſtrum.* *Exo.33.* Obſequium ratione calens, feruor eſt; furor eſt, quod ratione non fręnatur. Hinc Iudaicus populus Deum dum ſibi præter rationem quærit, Deum cui cũ ratione ſeruiebat, amiſit. Hinc filij Aaron dum rationis ſunt immemores, dum præſumunt *Leui.10.* terrenos ignes diuinis ignibus admouere, flammam ſacrificii ſalutaris in pęnale ſibi incendium commutarunt. *1.Reg.13* Hinc Saul tremens regali vertice, dum putat ſibi, & de ſacerdotio quid licere, regnum quod acceperat altaris temerator amiſit. Hinc Iudæus dum legem ſine legis ratione excolit, legis interemit auctorē. Hinc Gentilis dum Deorum populis, & Deorum monſtris neſcius rationis obſequitur, ad Dei qui vnus & verus eſt, peruenire non meruit ſeruitutem. Hinc Arrius patri ſe putat obſequi filium blaſphemando; & dum filio dat initium, patri finem miſerandus imponit. Hinc Photinus dum coæternum patri filium negat, pater vt pater non ſemper fuerit elaborat. Hinc omnes hæreſes dum feruntur ad diuinitatis iniuriam, dum Trinitatem mentiuntur vocabulis, blaſphemiis obſequuntur. Nos autem fratres, & corpora noſtra aptemus in viuam Dei hoſtiam, & obſequium noſtrum rationabile procuremus, vt ſit fides vera, pura conſciētia, mens ſobria, ſpes firma, cor mundum, caro caſta, ſanctus ſenſus, pius animus, tuta ratio, caſta charitas, larga miſericordia, vita ſancta, verecundus habitus, & ad omne Chriſti obſequium humilitas noſtrum ſemper comitetur inceſſum.

In verba eiuſdem, Non eſt autem ſcriptum propter Abraham tantum, &c. Sermo CX.

BEatus Apoſtolus primis & nouiſſimis, id eſt, Iudæis, & Græcis, fidei vexillum vnicum, ſemper & ſingulare erigit ad ſalutem: quod quiſquis habere nõ meruerit & tenere, cæleſtium poſſidere nõ poterit gloriam triumphorum. Solum eſt fratres, quòd cõtra perfidiam dimicantibus aciem dirigit, Regem indicat, cõnectit ſocios, impiumq́; hoſtem, ſola ſui viſione terrificat. Sic enim hodie cępit, *Non eſt autem ſcriptum propter*
Rom. 4. *Abraham tantum, quod reputatum eſt illi ad iuſtitiam: ſed & propter nos credentes in eum, qui ſuſcitauit Ieſum Dominum noſtrum à mortuis.* Videtis fratres, quia dum priores futura, dum præterita credunt poſteri, ſic vno itinere fidei vtrique perueniunt ad ſalutem; dum illi venturum Chriſtum nos iam veniſſe profitemur, illi vſq; ad mortem more hominis deſcenſurum mirantur & credunt, nos eſſe mortuum, & reſurrexiſſe gloriamur? Et quid plura fratres? Ideo ſalus hæc tam antecedentiũ, quàm ſequentium oculis eſt negata, vt tota eſſet in fide. Quod autem dixit, *Qui ſuſcitauit Ieſum Dominum noſtrum à mortuis.* Ne quis ab alio credat, ipſe ſui factor,
Ioan. 10 & reſuſcitator eſt corporis, qui dixit; Poteſtatẽ habeo ponendi animam meam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam, neque enim ab alio reſurrectio ſuſcitari, neque ab alio viuificari vita potuit: nec eadem negare ſibi, quod erat omnibus collatura. Quia nec fons ſitit, nec panis eſurit, nec Sol indiget luce, nec requies ipſa laſſeſcit. *Qui traditus eſt, inquit, propter delicta noſtra: & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram.* Traditus propter delicta; non vt ea quæ non poterat mori vita puniretur, ſed vt delicta quæ nos à vita exulauerãt ſola delerentur. *Et reſurrexit propter iuſtificationem noſtram.* Manente

nente condemnatione iuſtificari non poteſt condem-natus; nos ergo quos primi culpa ſic parentis addixerat, vt mors obnoxios ſibi iure retineret, Chriſtus cœleſtis & verus parens ſoluta mortis condẽnatione per mortem propriam reſurrectione iuſtificat: vt nõ reus pereat, ſed reatus: ipſaq; pœna, id eſt mors, quæ reos fuerat iuſta percellere, merito deficiat; & ſuæ amittat infulas poteſtatis. Cur innocẽtem, cur ipſum iudicem crudelis & impia eſt auſa contingere? & ideo addidit: *Iuſtificati igitur ex fide, pacem habeamus ad Deum* Hoc eſt dicere, deſinat, deſinat mater diſſenſionũ, hoſtis quietis, pacis inimica contentio, nõ extollatur Iudæus per legem. Gentilis non ſuperbiat per naturam, Philoſophus non opinionibus ſuis ſpumoſis & inanibus detumeſcat: nemo de meritis, nemo de operibus glorietur: quia vitã quam præuaricatio prima ſuſtulerat, & elongauerat à nobis furioſa contentio, reſtituit & reddidit pax diuina. *Pacem habeamus ad Deum, per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum*. Terra non rebellet in cælos, caro non inſurgat in ſpiritũ: ſed ſupernæ pacis humilis perpetem iungatur ad gloriam, *Per quem acceſſum habemus*. Quia nobis ipſe factus eſt via. *Fide in gratiam iſtam*. Dux viæ iſtius fides eſt fratres. *In qua ſtamus & gloriamur in ſpe gloriæ filiorum Dei*. Stamus certè fide, non corpore: & in ſpe, nõ in re iam præcepta gloriamur. *Non ſolum autem, ſed & gloriamur in tribulationibus: ſcientes quod tribulatio patientiam operatur, patiẽtia aũt probationẽ: probatio aũt ſpem, ſpes vero non confundit*. Ecce quibus ætatibus iuſtus perfectũ roboratur in virum: in tribulatione, patientia, probatione, ſpe. Tribulatio fratres, velut prima iuſti viri concutit & conturbat infantiã: ſed cũ inuenerit iſta patientem, ad maiora adoleſcentem iam bonæ indolis tunc erudit. *Tribulatio patientiam operatur*. Patiẽtia eſt fratres, quæ Chriſti iuuenẽ aptũ probat eſſe virtutib. *Spes verò non confundit*. Spes eſt quæ virũ perficit: & ad menſurã Chriſti ple-

Rom. 5.

nitudinis indefeſſa perducit. Perfectæ virtutis eſt, ꝙ in re non teneas ſpei robore poſſidere. *Quia charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpiritum ſanctum, qui datus eſt nobis.* Et vt diffuſæ in nos diuinæ charitatis oſtẽderet qualitatem, adiecit: *Vt quid enim Chriſtus, cum adhuc infirmi eſſemus ſecundum tempus, pro impijs mortuus eſt? Vix enim pro iuſto quis moritur: nam pro bono forſitan quis audeat mori: Commendat autem charitatem ſua Deus in nobis: quia adhuc cum peccatores eſſemus, Chriſtus pro nobis mortuus eſt.* Si Chriſtus genus hominum ſic dilexit, vt daret pro impijs & peccatoribus mortem ſuam: iuſtis eum quid credimus largiturum, quàm vitam ſuã, regnum ſuum, gloriam ſuam? Ex te ſuſcepit mortem, quam impiis impenderet ſuper terram: reſeruat tibi, quod in ſe, & per ſe ſemper poſſidet, & poſſidet in cęlo. Dicamus ergo cum Propheta: Quid retribuam domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem ſalutaris accipiam. Hoc eſt, & ego moriar pro illo. Et quid ſimile? ille ſponte pro impio & peccatore: ego vix pro iuſto & bono: ego vix, quia me ad mortem non tam voluntas, quàm neceſſitas ducit. Audi ipſum dicentem ad Petrum; Cùm autem ſenueris, præcinget te alius, & ducet quo tu non vis. In aduerſis fratres, neceſſitas voluntati non poteſt comparari: acquieſcere neceſſitatis eſt, velle virtutis. Volenti mors ipſa ſubiecta eſt, quia ſemper dominata eſt mors nolenti. Et tamen fratres, quia diuinæ charitatis nil ſimile poteſt homo redhibere, det quod poteſt: quia ſecundum quod habet, acceptus eſt. Deficiat ad gloriam, moriatur ad vitam, pereat ad ſalutem. Gloriemur fratres, de noua iſtius commutatione commercij; quia mors quæ erat inter homines reparatio tota pietatis, per Chriſtum diuinæ commendatio eſt facta charitatis.

Pſ. 115. *Ioan. 21.*

In verba eiuſdem, Propterea ſicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, &c.

Sermo CXI.

PRæſens fratres, Apoſtoli lectio cum dicit, per vnũ hominem mundum totum ſuſcepiſſe ſententiam: non ad perorandum nos, ſed ad flendum renouato & intimo dolore compellit. Si.n.eximij vates ſingularis populi, & vnius vrbis, ac ſolius nonnunquam hominis diu lamentauere diſcrimen, quæ mens non totis tenebris obſcuretur, quos ſenſus non tota hebetudo confundat, quos oculos non redicat in fontes, & fluenta lachrymarum, quando vnius lapſus extitit ruina cũctorum, & vnius culpa omnium defluxit ad pœnam, ac parentis vitium vniuerſo generi exitium ferale præparauit, dicente Apoſtolo: *Propterea ſicut per vnum hominem in hunc mundum peccatum intrauit, & per peccatum mors.* Miſerum me, ipſe qui erat cauſa bonorum omnium, ianua factus eſt hic malorum. *Peccatum in hunc mundum intrauit.* In hunc mundum: miraris eum poſteris obfuiſſe, qui facinore ſuo damnauerit mundum? Sed dicis, qũo intrauit? per quem intrauit? Quomodo? Per culpam. Per quem? Per hominem. Et quid? Peccatum natura, an ſubſtantia? Nec natura eſt, nec ſubſtantia, ſed accidens: & aduerſa eſt hæc poteſtas quæ videtur in opere, ſentitur in pœna, impugnat animam, vulnerat mentem, ipſam violat, confunditque naturam. Et quid plura fratres? Hoc eſt peccatum naturæ, quod eſt fumus oculis, quod febris corpori, quod dulciſſimis fontibus amara ſalſedo. Vtique puriſſimus, & lucidiſſimus eſt oculus per naturam, ſed per fumi conturbatur, & obſcuratur iniuriam. At corpus membrorum partibus, & ſenſibus ſuis per hoc, quod eſt à Deo conditum, viget: ſed vbi vis febrium cœperit, & procella dominari, totum efficitur imbecillum: tunc amaritudo oris, tunc oculorum caligo, tunc greſ-

ſuum

ſuum mutabunda veſtigia, tunc inimica aura, tūc chari graues, tunc ipſa obſequia videntur ocioſa. Et fontes quantum grati ſunt per ſuam dulcedinem & naturam, tantum efficiuntur ingrati, cum aliquod vitium ex acceſſione ſuſceperint. Sed ad cœpta redeamus. *Sicut per vnum hominem in hunc mundum peccatum intrauit, & per peccatum mors.* Ecce fratres ianua, per hominem peccatum, & per peccatum intraſſe videmur in mortem. Peccatum, o crudelis fera, & non vno capite in hominum genus ſæuire contenta: quam videmus trino ore tota humani ſtirpis germina tam precioſa deuorantem, trino ore fratres, peccatum capit, mors deuorat, deglutit infernus. Et quo ſicut diximus, fonte lachrymarum talis nobis planè deflendus eſt parēs, qui nos tantarum miſeriarum reliquit hæredes, qui nō ſolum collata bona perdidit, ſed oēs poſteros ſuos tam feris creditoribus obnoxios ſic reliquit? O dura hæreditas, ac crudelis; ò miſeri, quibus nec adipiſci libuit, nec renunciare licuit nos hæredes. Audi quod ſequitur. *Et ita in omnes homines mors tranſiuit.* Sed me iniuſtum fortè videatur, cur per vnum in omnes, quia omnes per vnum; per eum te deteſtaris eſſe damnatū, per quem te editum eſſe gloriaris in lucem. Sed dicis, ſi generi debeo, quod natus ſum, nunquid & crimini, vt ante me reum faciat natura, quàm culpa? Huic quæſtioni tuæ mox qui ſequitur Apoſtoli ſermo reſpondit dicendo. *In quo omnes peccauerunt.* Si in illo omnes peccaaerunt, merito per illum oēs ſuſcepere ſupplicium. *Sicut per vnū hominem in hunc mundū peccatū intrauit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines pertranſiuit, in quo omnes peccauerunt.* Siue in homine, ſiue in peccato; per illum, & in illo oēs peccauerunt. Non ergo peccatum verſum eſt in naturā, ſed dum peccatum mortē ingerit, pęnam ſibi debitā exigit per naturā. Deus naturam ita fecerat, vt homines crearet ad vitā; quæ tamen dū morti nolens generat, illi ſe peccato fatetur

obno-

obnoxiam,cuius pœnæ deſeruit in vita. Nam quis iſta ſentiat fratres,quòd extinguí velit natura partus ſuos, & germina ſua tam chara velit necari? Sed dum ingemiſcit,& condolet, amiſſam ſuſpirat & deſiderat recipere libertatem.Sed per quem receperit, Ioannes primus ſignanter oſtendit,qui viſo Chriſto proclamat,& vociferatur,dicens:Ecce agnus Dei, qui tollit peccatũ mundi. Peccatũ mundi, hoc eſt fratres, quod per vnũ hominẽ Apoſtolus intraſſe teſtatur.Gaudete ergo fratres,quia peccatũ quod nos graui pődere deprimebat ad tartarũ, a Chriſto ſublatũ eſt, & in tartara iam demerſum; & nos, quos morti culpa primi parentis addixerat,ſecundi & diuini parentis gratia a pęna reuocauit ad vitam.Saluari ergo ſine Chriſto homo, non poterat;quia totius mundi peccatũ ante ipſius permanebat aduẽtum.Sed tu quod per Chriſtũ iuſtificaris, amplecteris; & quod per Adam damnatus es, tu refutas; & alterius tibi pęnã obfuiſſe conquereris, qui tibi conſpicis alterius ſubueniſſe iuſtitiam: Nunquid nő in ſemine tota arbor? Vitium ergo ſeminis, vitiũ eſt totius arboris. Si ſibi ipſa per ſe natura ſubuenire potuiſſet, nunquam eam ad reparandum in ſe author ipſe ſuſcepiſſet. Ad vitam eam creatam credis, qui adhuc eam per authorẽ dubitas eſſe reparatã? *Vſque ad legem enim, inquit, peccatum erat in mundo*. Vſque ad legem cũ audis,vſq; ad finem legis, hoc eſt, vſque ad aduentũ Domini noſtri Ieſu Chriſti accipe. *Quia peccatum non imputabatur, ait, cum lex non eſſet*. Et quando lex non fuit, quę cum ipſo homine cœpit?Si lex non fuiſſet,Adã præuaricator vtiq; non fuiſſet;ſicut idem aperit Apoſtolus cum dicit. *Sed regnauit mors ab Adam, vſque ad Moyſen*. Vtriq; legem acceperant, ſed Adã mox præuaricatus eſt, vt accepit;Moyſes præuaricatorib. promulgauit acceptã,dicente Apoſtolo, Lex præuaricationũ cauſa poſita eſt.Regnauit ergo mors per legẽ,quia grauius prę uaricares,quàm peccatores, & nő tantũ parẽtis vitio, ſed

Ioan.1.

Galat.3.

ſed ſuo iam lapſos facinore, ſæua deuorauit. *Sed regnauit, inquit, mors ab Adam vſque ad Moyſen, etiam in eos qui non peccauerunt in ſimilitudinem præuaricationis Adæ.* Quia non tantum magnos, ſed deuorabat & paruulos: & non tantum noxios, ſed & deuaſtabat innoxios, innoxios dico a culpa propria non parentis. Et hinc grauius erat lamentanda cond tio, quia eius parentis ſoluebat pœnam, cuius vix vitam deguſtarat infantulus; & luebat peccatum mundi, qui mundum cognitum non habebat. Acquieſcamus ergo fratres, quod per vnum, & vnius delicto mors regnauit, ſi omnes per vnum abſolui deſideramus, & eſſe per Chriſtum: quia qui viuit, Chriſto debet, non ſibi: & Adam quod moritur, id debebit.

In verba eiuſdem, Si enim unius delicto mors regnauit per unum, &c. Ser. CXII.

SI quis poculum aquæ frigidæ ſitienti porrigit viatori, aliquantum quidem animum recreat æſtuantis: & humanitati planè ſuccurrit, non tamen pœnitus ſitim extinguit: ita & magnum diuinæ ſcientiæ deſiderantibus noſſe ſecretum, noſter ſermo non ſufficit, qui ad præſens feſtinationi deſeruit, & tempori. Nam ſi ad humana perdiſcenda tota hominis breuis eſt vita: quod tempus ſufficere credimus ad intelligentiā poſſe diuinam? Date ergo veniam fratres, ſi intra pūctum temporis, & horæ vnius vix momentum obſcura lucidare, clauſa reſerare, firmare dubia, profunda contingere, tot ſæculorum ineffabile ſacramentum per omnem modum aperire non poſſum, & eloqui: ſi vel cautè æmulis, ſecurè filiis, credentibus confidenter, cōſtanter incredulis non valemus. Verum quia hodie apoſtolicus ſermo claro ſe lumine ſenſibus audientium totus infudit, nec quicquā catholicis mentibus reliquit

Rom. 5. ambiguum, cum dicit: *Si enim vnius delicto mors regnauit*

uit per vnum. Declamandi ſtudium ſeponentes, tota ſimplicitate ipſis apoſtolicis eloquijs innitemur: vt verum ſcire cupientibus nulla ſermone noſtro generetur obſcuritas : *Si enim vnius delicto, vt dicit, mors regnauit per vnum*. Quare mortem ab vno, & primo homine eſſe poſteris acquiſitam inſinuare, & approbare euangelica laborat authoritas? Et quamuis ſufficiat illa ſententia, quæ dicit, Deus mortem non fecit: quare eam tam trucem, tam crudelem, tā immitem, nonnulli à Deo velint eſſe cōditam, ſcire non poſſum. Nemo ſine piaculo æſtimat tam pium, tam bonum Deū, mortem creare potuiſſe: cuius uniuerſus mundus dolore continuo, gemitu, lachrymis, accuſat, & deteſtatur authorem. Si mors etiam penes homines eſt criminum pœna, quo auſu concreata homini, & pœnæ ante creditur innocenti a Deo inſita eſſe, quàm vita? Sed audiamus Apoſtolum : *Si enim vnius delicto mors regnauit per vnum, multo magis abundantiam gratiæ, & donationis, & iuſtitiæ accipientes, in vita regnabunt per vnum Chriſtum dominum noſtrum*. Ecce vnum, & vnum: Adam, & Chriſtus. Per illum peccatum regnauit in mortem: per illum gratia regnauit in vitam. Denique duo hæc principia vitæ, & mortis abſolutionis, & pœnæ, deſideratæ libertatis, & damnationis extremæ, is qui ſequitur, ſermo Apoſtoli aperit, & declarat. *Igitur ſicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem: ita & per vnius iuſtitiam in omnes homines in iuſtifioationem vitæ*. Per vnum, & vnum, aut mors regnat, aut vita conceditur. Quid hic ergo addere ſermo poſſit interpretis? quibus adiunges ſilentium, omnis æmulorum ſuccumbit intentio. *Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem : ita & per vnius iuſtitiam in omnes homines in iuſtificationem vitæ*. Sicut fonti fluuius, ſic fructus ſemini : ita origini deſeruit, aut addicta, aut erepta poſteritas : ſicut ex his quæ adiecit Apoſtolus plenius approbatur. *Sicut*

Sap. 2.

enim vnius hominis inobedientia peccatores conſtituti ſunt multi, ita vnius obedientia iuſti conſtituentur multi. Sit homo peccator, vt ſit Deus iuſtus, quia reatus redundat ad iudicem, ſi pœna percellit innoxium. Et ideo dixit: *Sicut per vnius hominis inobedientiam peccatores conſtituti ſunt multi.* Vt ſcirent ſe eius culpæ fuiſſe participes, cuius pœnæ ſocios ſe eſſe perſentiunt. Sed iam quid lex profuerit, atteſtante Apoſtolo, audiant legis amatores. *Lex autem, inquit, ſubintrauit, vt abundaret delictum.* Ecce, vt Apoſtolus dicit, Nō imminutionem delictorum. Lex fecit eſſe, ſed copiam: non per ſe fratres, ſed per eum, qui legem per imbecillitatem ferre non poterat. Non magnitudo lucis heberat oculos, quæ ſolis à Deo creata eſt oculis, ſed oculorum infirmitas lucis totam ſuſtinere non poteſt, & ferre claritatem: ita & lex fratres, quæ per ſe ſatis iuſta erat, & ſatis ſancta, dum ab homine fragili ſeueram exigit diſciplinam, magis magiſque onerauit & prodidit delinquentem. Et hoc quare fratres? Vt per gratiam & veniam conditoris rediret ad vitam, qui per tumorem & ignorantiam, cùm male innocētia gloriaretur, in debitum parentis deducebatur & pœnam. Morbus igitur latebat occultus: per quem omnium ſecreta medullarum, & venarum meatus in ipſorum vitalium tendebant exitium, & quādā συγήρισιν in omnibus generabant internis. Venit lex quæ & vulnus proderet, & tandem vetuſto languori ſupernum aduenire Medicum nunciaret. Venit lex quæ mandatorum fomentis in cutem produceret, quod in altum lethaliter ſæuiebat. Venit lex vt gladio præceptorum velut apoſtema longi temporis aperiret: & collectam diu ſaniem ſalutaris ſubinde ſiccaret effuſio. Nec tamen per ſe, fratres, aut vulnus claudere, aut ęgrotanti perfectam addere valebat ipſa ſanitatem. Quod vbi vidit ægrotus, & tandem ſtatum ſuum miſerandus agnouit, cœpit tendere feſtinus ad Medicum: vt quod per legem proditum, & per ipſam

Rom. 3.

Id eſt, idem iudiciū, hoc eſt, omnia interiora ſimiliter erant affecta.

ſam diu fueratampliatum, tanti Medici peritia curaretur, & gratia. Ampliatum vulnus dicimus fratres, quia poſt inciſionem, putredo, tœtor, horror, vexatio, ipſi vulneri abſciſione generatur: & fit per curam deterior miſerandi facies ipſa languoris, quam fuerat ignoranti periculum cùm lateret. Venit ergo Medicus: & iam feſſo curis, & curationū vexationibus perdefeſſo ſolius verbi authoritate ſubuenit. Sicut Centurio ille confitetur, cùm dicit: Dic verbo, & ſanabitur puer meus. Et impleretur illud Propheticum; Miſit verbum ſuum, & ſanauit eos. Et ideo ſequitur. *Vbi abundauit peccatum, ſuperabundauit & gratia.* Ac ſi diceret, vbi dilatatum eſt vulnus, ſupereſſuſa eſt ſanitas. Nemo ergo ingratus ſit legi, quia quem ægrotantem & iacentem inuenerat, leuauit, fouit, & vt ſaluti traderet, ipſum vſque ad Medicum ſalubri exultatione perduxit, vt ſicut dixit Apoſtolus. *Quemadmodum regnauit peccatum in mortem, ita gratia regnet in vitam æternam, per Ieſum Chriſtum dominum noſtrum.* Gratia in vitam, peccatum regnat in mortem. Recta fides non mortem, non interitum hominis, authori Deo, deputat, ſed ſalutem. Mors ſit hominis, ſit peccati, vt vita creata, & reddita ſolùm credatur eſſe per Chriſtum. *Mat. 8. Pſ. 106.*

In verba eiuſdem, Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato vt gratia abundet? &c. Sermo. CXIII.

BEatus Apoſtolus quando interrogat, quando manifeſta perquirit, eos videlicet obiurgat & increpat, qui eloquia diuina ſua interpretatione corrumpunt: & inde concipiunt ſuffragia criminum, vnde aſſumere debuerant documenta virtutum. Sic enim hodie cœpit: *Quid ergo dicemus: Permanebimus in peccato, vt gratia abundet?* Superius dixerat fratres: Vbi abundauit *Rom. 6.*

dauit peccatum, ſuperabundauit & gratia: & ideo ita exorſus eſt; ac pro illo diuino & ſingulari magiſterio, imperitis ſe velut interrogatione participat; vt quæ ſunt prudentiæ cæleſtis plena eruditione reſpondeat. Si enim ibi abundauit peccatum, ſuperabundauit & gratia. *Quid ergo dicemus? Permanebimus in peccato, vt gratia abundet?* Si prona eſt delinquentibus pietas, ſi gratia copioſa peccantibus, ſi iniuſtis amica largitas eſt diuina, certè ſi futura bona malis præſentibus acquiruntur, quid nobis virtutum iter arduum, quid durus obtinendę iuſtitiæ labor, quid inter malos iugis ſeruandæ innocentiæ cruciatus? Augeantur humana facinora, vt bonitas cęleſtis exuberet; faciamus mala, vt dixit, vt veniant bona; permaneamus in peccato, vt gratia abundet. Ad hæc fratres, idem qui interrogat Apoſtolus, ipſe reſpondit: *Abſit. Qui enim mortui ſumus peccato, quomodo adhuc viuemus in illo?* Cum dicit abſit, taliter intelligentiam inſipientium execratus eſt, & ſenſum; ſiquidem medicus non vulneri, ſed curæ proficit, & ſaluti; nec putredini, nec morbis, ſed ſoli congaudet ille ſanitati; ita & Deus, qui pro magnitudine vulneris adhibuit magnitudinem, vigoremq; medicinæ: & nec peccato, ſed homini largitus eſt gratiam, nec ad multiplicanda, ſed ad delenda delicta imbrem ſuæ pietatis effudit. Nemo, nemo ſic de ægritudine gratuletur, vt velit in vulnere permanere. Ingratus medico, inimicus eſt curæ, qui ſemper curari æſtuat, nec vnquam deſiderat hic ſanari, & ita Dei gratiam ſuis cupit exuberare peccatis, vt ſibi cupiat peccata cumulari. Miſer qui tali voto reus eſſe contendit per veniam. Fugienda fratres, dementia iſta eſt, fugienda: quæ etiam poſt curam captiua tenetur amore morborum: recidiua enim lethalis eſt ſæpius ægritudo. Quod autem dixit: *Qui enim mortui ſumus peccato.* Præſentis temporis loquitur hic figuram: quia mortuos nos dixit eſſe peccato, non nobis iam in toto mortuum dixit eſſe peccatũ:

Rom. 6.

quia

quia & ſibi peccatum ipſum actu operis ſanctis, & fide libus eſt defunctum, viuit tamen, & adhuc in noſtram deſæuit mortem: tunc autem peccatum ipſum morietur in nobis, cum corruptibile hoc induerit incorruptionem: & mortale hoc induerit immortalitatem, & factus fuerit ſermo qui ſcriptus eſt: vbi eſt mors aculeus tuus? vbi eſt infernè victoria tua? Aculeus autem mortis peccatum eſt: viuit autem peccato, qui eius, ſicut in conſequentibus dicit, concupiſcentiis famulatur: & ſtimulis miſerandus inferuit, qui obſecundat vitiis, qui criminibus infœlici, & cōtinua captiuitate ſuccumbit: qui quod delicti eſt, eſſe autumat hoc naturæ: & morbo, qui eſt accidens, vtitur velut opere & beneficio conditoris. Et ideo ad arguendum talium ignorantiam addidit, dicens: *An neſcitis quia quicunque in Chriſto Ieſu baptizati ſumus, in morte ipſius baptizati ſumus? Conſepulti enim ſumus illi per baptiſmum in mortem*. Audiant fideles, & intelligant, quemadmodum triduana Domini ſepultura trina demerſione figuratur in baptiſmo: & reſurrexiſſe cum Chriſto: & ſi nec dum corpore, vitæ iam nouitate congaudeant: ſicque totus homo virtutum domicilium, qui receptacula fuerat antè vitiorum: *Vt ſicut dixit, quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus*. Chriſtus quicquid ſuarum virtutum eſt refert ad gloriam patris: & homo, cuius ſuum nihil eſt, ſibi vendicare, quod per Chriſtū reſurrexerit elaborabat? Quod autem dixit: *In nouitate vitæ ambulemus*. Quæ ſuperius diximus, illa confirmat: vt ſi nec dum hoc corpore, vitamen iam totus immutatus incedat: intelligat ſe, & dominetur elementis, qui elementis hactenus per ignorantiam ſeruiebat: largiatur ſua per gloriam, qui prius turpiter furabatur aliena: & qui carnis exercebat illicita, contemnat etiam centias corporales: & qui innocentiam hactenus impiè moliebatur extinguere, pro innocentiaglorioſius ipſe

moriatur, Et quid plura? Si ex vetere homine iam nouus effectus eſt, vitiorum gurgitem in fontem commutet ipſe virtutum. Vſque ad finem autem lectionis hoc ingerit Beatus Apoſtolus, hoc demonſtrat, illum poſſe cum Chriſto viuere, illum regnare cum Chriſto, qui reſurgentis Chriſti innocentiam ſequitur, imitatur vitam, implere nititur ſanctitatem, quũ dicit: *Vt deſtruatur corpus peccati*. Deſtruatur fratres, actu, non ſubſtantia: opere, non figura: quia peccato, non Deo vult hominem perire, qui ait: *Exiſtimate vos mortuos eſſe peccato: viuere autem Deo*. Et ſupernæ libertati fratres, reſtituere hominem tota pietate contendit, qui dicit: *Non regnet peccatum in veſtro mortali corpore*. Et iterum: *Peccatum vobis non dominetur*. Non dixit, non veniat ad vos: non dixit, non prouocet, non titillet: ſed non regnet, non dominetur, confligat ad vincentis gloriam, dimicet, & decidat ad triumphum victoris: & tandem ſe doleat impia peccati dominatio a ſeruis quondam ſuis tota ſecuritate calcari: & crudelis tyrãnus ingemiſcat ſubiectum ſe ſuorum pedibus captiuorum: & ad eorum triumphum, de quibus diu triumphauerat ſe veteranus hoſtis perueniſſe deploret.

In verba eiuſdem. Peccauimus, quia non ſumus ſub lege, ſed ſub gratia, & cæter.

Ser. CXIIII.

SIcut peregrinanti reditus ad propria dulcis ſemper & charus eſt, & vernaculæ domus veſtibula ſunt gratioſa poſt tempus: ita mihi poſt interualla ſermonis ad apoſtolicarum ſeriem lectionum ſuauior eſt recurſus. Siquidem a propoſito dicendi ordine, & continuo tramite loquendi diſcedere nos ſæpe neceſſitas religioſa compellit: quia ſic doctrinæ ordo moderandus eſt, vt non modo aliud impediatur ex alio. * Vnde quid

de quid hodie Beatus Apoſtolus dixerit, audiamus: Quid ergo ait? *Peccauimus, quia non ſumus ſub lege, ſed ſub gratia? Abſit*. Hæc interrogatio fratres, eorum arguit imperitiam, qui legis conſuetudine captiuati, gratiæ beneficio neſciunt ſentire virtutes; & quos præceptorum legalium ſeries prodidit contumaces, eos ſola munerum commoda, & feſtiuitarum pompa obſeruationibus vanis fecit & reddidit obſtinatos. Et cum legem tempus excluſerit, quid cultor legis à lege faciet abdicatus? Iudeæ quid habes quod non perdidiſti? Si autem perdidiſti: quid gloriaris quaſi non perdideris? Vbi eſt templum, vbi eſt ſacerdos, vbi ſacrificium, vbi incenſum, vbi purificationes tuæ, vbi ſolennitatũ tuarum non omittenda deuotio? Sed vt ſis Iudæus merito circunciderís, quia bonis omnibus abſciſſus es ſupradictis. Scriptum eſt enim: Maledictus omnis qui non permãſerit in omnibus quæ ſcripta ſunt in libro legis. Si maledictus eſt qui in vno offenderit, quoties maledictus eſt, qui nihil ex omnibus probabitur effeciſſe? *Peccauimus, ait, quia non ſumus ſub lege, ſed ſub gratia?* Ac ſi diceret fratres; Peccauimus, quia in cura non permanſimus iam ſanati. Peccauimus, quia ignem, ferrum, medicamenta reliquimus iam curati. Infelix æger, qui poſt curam non vult curare tormentum. Et quid plura fratres? Nunquam curat, qui infirmantis quærit & expectat arbitrium. Nam cũ ex humore frigido ſemper ignis ſuccendatur in corpore; & rigor nimius dum membra vexat & concutit, acrius ipſe efficit & gignit incendium; ita ægrotus ad augendã flammam quæ ſuis ſemper æſtuat & anhelat in venis; dari ſibi aquam frigidam impatienter expectat neſciens, quòd tunc calor calore reſtinguitur, frigore nutitur incendium. Lex ergo dum hominis ſemper expectat, & ſuſtinet voluntatem, nec tamen homo pecc:ti ſarcina p̃peditus ſufficere legalibus præualet obedire mandatis: cultorem ſuũ lex non abſoluit à peccati vinculo,

Rom. 6.

Deut. 27

ſed crimine præuaricationis obligat. Et ideo addidit, dicens: *Neſcitis quòd cui exhibuiſtis vos ſeruos ad obediendum, ſerui eſtis eius cui obediſtis, ſiue peccati ad mortem, ſiue obeditionis ad vitam?* Quid eſt fratres, quòd cum de lege loqueretur, hominem prodidit ſeruum fuiſſe peccati? *Siue peccati, ait, ad mortem, ſiue obeditionis ad vitam.* Quia ſuperius dixerat, peccatũ vobis non dominetur: non,n.eſtis ſub lege, ſed ſub gratia. Qui ergo ſub lege ſunt, peccati deprimuntur, & incuruãtur imperio: nec poterũt miſeri de peccati turpiſſima ſeruitute, niſi gratia manumittente liberari. *Gratias autem ago Deo, dixit, quia fuiſtis ſerui peccati.* Sic gratias agit, quaſi qui cõgaudeat hominem ſeruum fuiſſe peccati? Abſit. Gratias agit, non quia ante ſerui fuimus domini tam crudelis, ſed quia ei iam non ſumus ſubiugati, ſicut ex ſequentibus id ipſum manifeſtat expreſſius, dicens. *Obaudiſtis autem ex corde in eam formam doctrinæ, in quam traditi eſtis: liberati autem à peccato, ſerui facti eſtis iuſtitiæ.* Obaudiuimus fratres, beneficio vocantis, non noſtro: quia captiui ſic tenebamur arbitrio. *Obaudiſtis autem ex corde in eam formam doctrinæ.* In quam? In euangelii nempè: vbi nouo libertatis genere non eſt omiſſa ſeruitus, ſed mutata: quia melior eſt deuota famulatio, quã vaga & præſumpta libertas. *Serui facti eſtis iuſtitiæ.* Hæc ſeruitus fratres, non obligat, ſed abſoluit: non onerat, ſed honorat, abſtergit ſeruitutis maculam, nõ inurit. Quid hic rogo non diuinum eſt, vbi ſeruitus pellitur ſeruitute, vbi fugatur conditione cõditio, vbi mors morte moritur, vbi perditio perditione ſanatur, & vt propriè ac breuiter dicatur, vbi tota aduerſitas ipſius aduerſitatis mucrone proſternitur? Quod autem dixit: *Humanum dico propter infirmitatem carnis veſtræ: ſicut.n. exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem.* Magnitudinem pietatis oſtendit, cũ Euãgelicam doctrinam ad tam humilia & penè vere-

cunda

cunda deponit exempla: vt ſanctitati tantum, quãtum immunditiæ, quantum iniquitati, iuſtitiæ tantum imponat & imperet ſeruituti. Abſurda fratres, atq; indecens videtur comparatio, quæ tantum gloriæ, quantũ turpitudini hominem cupit eſſe ſubiectum, ſed vtinam vel tantum. Et quando tantum Deo, quantum mundo, quando tantum cœlo, quantum terræ, quando tantum virtuti, quantum vitiis fragilitas humana famulatur? Totus homo miſer ſic carni deditur, ſic rebus præſentibus occupatur, vt nihil in ſe, quod futuræ vitæ, quod diuinis bonis deſeruiat, derelinquat. Illecebræ temporalis vim Beatus Apoſtolus vno ſermone humanis conſcientiis conuenienter aptauit, conuenienter expreſſit, vt tanta vitali pondere iuſtitiæ voluntate, pudicitiæ ac munditiæ humana membra ſeruiant, quanta vehementia, dementiaque, turpitudini, vitiisque dederunt. Parua aut fortè nulla exigit, qui cupit deuicta proprietate concedere: & adimit excuſationem qui poſſibilia ſibi, & vſitata præcipit vt repenſari debere pro maximis. Da ergo homo Deo tantum, quantum carni, vitiisque tribuiſti. Et quid eſt, quod ante vitiis, non Deo debeas teipſum, quòd à te Deus tuo tantum vtique amore perquirit? Sequitur: *Cum enim ſerui eſſetis peccati, liberi fuiſtis iuſtitia: nunc autem liberati à peccato, ſerui facti eſtis iuſtitia*. Ante ſerui peccati: nunc ſerui iuſtitiæ. Per Apoſtolum ecce ſuccedit ſeruitus ſeruituti: contumax tu nunc tempus tuæ libertatis oſtende: peccatum te ante mentiebatur liberum, quem tenebat miſerande captiuum: nunc gratia te vocat ſeruum, quem ut verè faceret eſſe liberum, Dei ipſius adoptauit in filium. Impleta eſt ergo CHRISTI ſententia, qua dicit. Qui vult eſſe dominus, ſit ſeruus. Beata eſt hæc ſeruitus, quæ dominationem generat ſempiternam. Illa enim libertas fructum pœnæ & confuſionem nobis intulit non ferendam, ſicut dicit: *Quem enim fructum habuiſtis tunc in his, quæ nunc* *Mat.20.*

erubeſcitis? nam finis illorum mors eſt. Ecce qualiter manumittit, ecce quali præmio honorat illam diabolus ſeruitutem: vt mors ſimul, & vitam finiat, & inchoet pœnam, & qui Chriſto ſeruiunt fratres, illuſa morte cum ſtipendijs, ſanctitatis perpetuam transferuntur ad vitam: finis enim Chriſti non ſuſcipit finem: quia non interficit hominem finis iſte, ſed perficit.

In verba eiuſdem, An ignoratis fratres, ſcientibus enim legem loquor, & cætera. *Sermo CXV.*

POſteaquam Dauidicam citharam ſpiritualis intelligentiæ plectio, & modulatione tangentes, animos veſtros, & corda permulſimus: intonantis quoque Euangelij ad ſuſcitandos ſenſus veſtros principia metuēda præbuimus: ad Apoſtolicum magiſterium mox credidimus eſſe remeandum, vt tripartitus ordo ſermonis Eccleſiaſticæ doctrinæ ſalutiferā teneat, & præbeat diſciplinam. Nam & cantilena à continuo labore relaxat animos, & Euangelica authoritas mentes reparat, & exuſcitat ad laborem, & Apoſtolicus vigor tramite recto remoueri, & noſtros non ſinit ſenſus euagari. Hanc Beati Apoſtoli per ordinem ſequi hodie te-
Rom. 7. perimus lectionem. *An ignoratis fratres, inquit, ſcientibus enim legem loquor, quia lex dominatur homini, quanto tempore viuit*. Et inducit ſimilitudinem. *Nam quæ ſub viro eſt mulier, viuente viro, alligata eſt legi: ſi autem mortuus fuerit vir eius, ſoluta eſt à lege viri, igitur viuente viro, vocabitur adultera, ſi fuerit cum alio viro: ſi autem mortuus fuerit vir eius, ſoluta eſt à lege viri*. Videtis fratres, Beati Apoſtoli magnum cœleſtis magiſterij documentum, quemadmodum legis tempora legalibus teſtimonijs aſſerit præteriiſſe, totamque eius prærogatiuam miro coniugii exinanit exemplo. Et merito lex

carnali

carnali coniugio comparatur, quæ non obtinuit cum ſynagoga ſpirituale conſortium. Nam cum accepiſſet eam ad obſeruantiam diſciplinæ, ad ſancti germinis fęcunditatem, ad augmentum pudoris, ad cuſtodiam caſtitatis, ad ſuperni thalami ſacrum, reuerendumque ſecretum, ad myſticam tori cœleſtis vnitatem, reperit in ea totius meretricationis illuuiem. Occurrit enim tanto viro, id eſt legi, non compta moribus, non monilibus ornata virtutum, non inceſſu grauis, non verè illo flammeo virginalis verecundiæ operta velamento: ſed laſciua oculis, ſoluta greſſibus, præuēta illecebris, & tota dolis & ſimulationibus perfucata. Quam cum vir tantus viſam iuſta indignatione deſpiceret, & eam procul à ſua ſocietate propelleret, atque toto execraretur iudicio grauitatis: illa nec deſpecta erubuit, nec contempta ſe correxit, nec reſipuit ſic repulſa, ſed tota præceps ad idolorum lupanaria conuolauit, & maluit ſubire fornicationis infamiam, atque adulterij crimen incurrere, quàm malè placiti habitus turpitudinem non habere. Vnde & merito eam Beatus Propheta deplorat, dicens: Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis Sion? Cuius adulteria quoque Ezechiel ſanctus toto penè volumine perſcribit. Hinc eſt fratres, ꝙ cum in Euangelio à Scribis & Doctoribus legis apud dominum iſta accuſaretur adultera, auertit faciem ſuam dominus, & declinauit in terram: ne crimen cerneret ꝙ puniret: & maluit fratres, in puluere ſcribere veniam, quàm dare in carne ſnīam. Hanc Apoſtolus adulterā ad Chriſti nititur reuocare conſortium, nec patitur priſtini lapſus timore tardari, quæ viuēte uiro merito extitit adultera, quia fuit cum alio viro, nūc vero non deſerit legem, quæ ad legis recurrit auctorem: ſed moritur legi legalibus addicta ſententiis, ut uiuat gratię, & reſurgat per veniā, quæ fuerat interempta; & mortificata per legem. Denique cum eam à maritali iure defuncto viro aſſerat abſolutam, ipſam potius, nō

Eſa. 1.

Ioan. 8.

virum, in ſequentibus defunctā eſſe teſtatur: quia non lex homini, ſed homo moritur legi, nec mandatum præterit, ſed mandato deficit ille, qui labitur a mandato. Audi quod ſequitur. *Itaque fratres mei, & vos mortificati eſtis legi*. Nunquid dixit, mortua eſt uobis lex? *Et vos mortificati eſtis legi*. Et bene addidit, *Per corpus Chriſti*. Quia lex reum aſtringit, arctat obnoxium, punit & interficit crimino ſum. Qui ergo per corpus Chriſti ab omni crimine exemptus eſt, & eruditus, fœliciter moritur legi, vt innocentiæ viuat, & gratiæ. *Vt ſcitis, inquit, alterius, qui ex mortuis reſurrexit*. Alterius. Alter ipſe effectus eſt, cum noſtram corruptionem in incorruptionem mutauit, & mortalitatem immortalitatis tranſuexit ad gloriam. *Vt fructificemus, ait*, Deo, Conſortes cœleſtis naturæ per Chriſtum nō terræ, ſed Deo: non morti, ſed uitæ, & Deo fructum aſſerit deferri, non carni. *Cum enim, inquit, eſſemus in carne, paſſiones peccatorum, quæ per legem erant, operabantur in membris noſtris, vt fructificaremus morti*. Cum dicit: Cum eſſemus, præteritum tempus indicat: dum in ſola carne poſiti, imo magis expoſiti, quæ carni ſunt tantum ſapere, facere, velle cogebantur, iuxta illud Apoſtoli.
Rom. 8. Qui in carne ſunt, Deo placere non poſſent. *Cum enim eſſemus, inquit, in carne, paſſiones peccatorum, quæ per legem erant*. Dicam ſicut dictum eſt à Domino: Si lumen quod in te eſt tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ? Si per legem paſſiones peccatorū membris dominantur humanis, quid ipſæ per ſe faciūt paſſiones quæ naſcenti mox homini infœliciter, & pœnaliter obſecundant? Cū taliter naſcentem, generatū taliter angores deprimūt, vrgēt pericula, afficiūt pœnæ, paſſiones ſunt, fratres, per quas infirmatur infantia, pueritia trahitur, adoleſcentia inſanit, iuuentus & ſenectus multis luctibus cumulantur, ipſæ ſunt q totā hoīs vitā inimico conturbante comitantur ad lapſū, quas lex dū prohiberet, admouit: dū diſcuteret ampliauit: dū accuſaret, reddidit

Matt. 6.

dit chariores: & quæ per ignorantiam latebant, fecit eſſe per ſcientiã notiores. Et ſicut per falcẽ ſpinæ magis dum ſuccinduntur accreſcunt: ita dum reſecantur per legem, pullulant paſſiones: quia intrinſecus velut in radice carnis fixæ ſolidantur. Lex intrinſecus culturam ſidei habet ſatis iuſtã, nec proficit, vnde ad frugem mortis ipſum ceſpitẽ humanæ carnis ſua excitatione perducit. *Paſſiones, inquit, peccatorum, quæ legẽ erant, operabantur in membris noſtris, vt fructificaremus morti.* Inſtrumentum quod ad vitam erat, ad frugem mortis ſibi in nobis vendicant paſſiones. Sauciati ergo taliter per Chriſti gratiam à lege mortis abſoluimur, & ſpiritum ſanctum percipimus intrinſecus debellatorem, victoréq; vitiorum, vt paſſiones forinſecus excluſæ pulſent, tentent, prouocent, ſed concidant ad noſtrorum gloriam triumphorum. Nobis, nobis cupit vincere, qui cùm dominaretur nobis dignatus eſt militare, ſicut dixit.* Ergo ſeruiamus in nouitate ſpiritus à carnis ſeruitute iã liberi, quia vera dominatio eſt famulatus dominicæ ſanctitatis, nam & vetus homo, & vetus litera totam corrupit & perdidit diſciplinam.

In verba eiuſdem, Quid ergo dicemus? Lex peccatum eſt? Abſit, &c. Sermo CXVI.

QVoties diuerſo genere, ſed voce conſona myſtica reſonat cãtilena, mira dulcedine paſcit & delectat auditum: ita cum vario modo, ſed vno ſpiritu, eodemque ſenſu diuina & cæleſtis doctrina depromitur, libentius & cum ſuauitate maxima Euangelicæ ſcientiæ pandit & aperit ſacramentum. Et ideo poſt Propheticam melodiam, & virtutum Chriſti ſtupenda miracula, ad Apoſtolicarum redeamus ordinem lectionum. Talis ergo hodiernæ extitit continentia lectionis. *Quid ergo dicemus? lex peccatum eſt? Abſit.* Rom. 7.

Sed

Sed peccatum non cognoui, niſi per legem: nam concupiſcentiã non ſciebam, niſi lex diceret: Non concupiſces. Occaſione autẽ accepta, peccatum per mandatum operatum eſt in me omnẽ concupiſcentiam. Audiſtis fratres, quo morbo ſine Chriſto laborauerit humana conditio, quàm captiua ſine gratia fuerit humana fragilitas, quæ lege, quæ mandatis non prohibebatur, ſed armabatur ad crimina: quæ ob hoc audiebat, ob hoc cognoſcebat, non vt vinceret peccata, ſed faceret. *Peccatum non cognoui, niſi per legem.* Vitia non noſſe felicitatis eſt, noſſe periculi, viciſſe virtutis eſt. Rex nobilis & fortis, hoſtibus ſuis longius occurrit: & ita præuenit ingruentium dolos, vt deiici nequeat fides militum, ciuium nequeat conturbari conſtantia: ſic modò generoſus animus per Chriſti gratiã corporis ſui tranſgreditur miſerandas anguſtias, & ita totus delicta præuenit, proculcat vitia, & crimina tota internitione proſternit, vt nequeant fucis ſenſus fallere, dolis ingenium deprauare, tumultuationibus miſera, imbecilla corda diſſoluere ardore, ſanguinibus, fumantes occaſiones incendere, vario paſſionum genere membra naturaliter infirma vexare. Quod ignis aridæ ſegeti, hoc vitia corpori ſunt humano, quæ ſola ſecurius ſeparatione vincũtur, necantur ignorantia, & neſcita fęliciter euaneſcunt. Nam ſi ad mentem & ſenſus peruenerint, ſi contigerint animos, ſi ſemel mẽbra penetrauerint, inextinguibile gignitur & exaltatur incẽdium; & niſi vnda cæleſtis corda rigauerit, mentes infuderit, membra madefecerit, totũ quod eſt roboris humani, ſubditur & redigitur in fauillam. *Lex, inquit, peccatum eſt? Abſit. Sed peccatum non cognoui, niſi per legem.* Ac ſi diceret: Aurum auaritia non eſt, ſed auaritiam non cognoui, niſi per aurum. Vinum ebrietas nõ eſt, ſed ebrietatem non cognoui, niſi per vinum. Pulchritudo corporis non eſt concupiſcentia, ſed formæ decus concupiſcentiæ me rapuit, & perduxit ad lapſum. Sic ergo ipſa per ſe mala non ſunt, quæ à Deo ad vtilitatem, ad ſalu-

tem,

tem, ad gratiam ſunt creata, ſed per ea delinquendi datur occaſio. Ergo auaritia aurum accuſat, ebrius vinũ, laſciuus aut lepidus, formæ vult eſſe quod contigit ad ruinam. Ita & lex quæ à Deo data fuerat ad ſalutem, quæ erat per ſe cæleſtis & ſancta, facta eſt per hominẽ miſeri hominis ad ruinam: ſicut ex ſequẽtibus probat Apoſtolus, qui dicit: *Itaque lex quidem ſancta, & mandatum ſanctum & iuſtum & bonum:* Quod ergo bonũ erat, non intulit mortem, ſed peccatum, quod principaliter intulerat mortem, quod fragilẽ, quòd imbecillẽ, quod humanam naturam pronam fecerat ad lapſus & vitia. Quod latebat, & hoſtiliter humano graſſabatur in corpore, lex deprehendit, lex prodidit, dum admonet hominem de innocentia, de ſanctitate, de iuſtitia, de virtute, de fide: dum arguit de vitiis, de delictis, de criminibus. Sed homo audire quidem cępit virtutes, cępit velle: ſed non attigit: cœpit deteſtari, ſed ſequi vitia: odiſſe delicta, ſed facere horrere crimina, ſed implere: vnde tarde ſe ſeruum captiuum, ſe malè rabiei ſenſit addictum, & cępit clamare: *Infœlix ego homo, quis me liberabit à corpore mortis huius?* Cui reſpõdetur. *Gratia Dei per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum*. Quo audito cępit libertatem quærere per auctorem, ſalutem per veniam, vitam per ſolam ſperare gratiam. Nam diu ignorauerat vnde eſſet difficilis innocentia, vnde laborioſa iuſtitia, anxia ſanctitas, virtus ardua, fides tota periculis plena, vnde ſic tantas copias haberent delicta: vnde crimina dum ſucciduntur, increſcunt: virtutes deficiũt, dum coluntur. Lex aperuit, lex docuit, lex tota luce mõſtrauit, crimina per peccatum, virtutes per Deũ in humanis ſenſibus, in humana mente dominari: nec poſſe antè ſuperari delicta, quàm delictorum fuerit auctor extinctus, quod eſt peccatum, quod Chriſtus abſtulit. atteſtante Iohanne, cùm dicit: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Sine lege enim, inquit, peccatum mortuũ erat: ego autem viuebam ſine lege: aliquando, ſed cùm veniſſet* Ioan. 21.

ſet mandatum, peccatum reuixit: & ego mortuus ſum, & inuentus eſt mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc eſſe ad mortem: nam peccatum occaſione accepta per mandatum ſeduxit me, & per illud occidit. Peccatum mortuū erat, non quia non erat, ſed quia ignorabatur, & propriè dictum eſt: *Peccatum reuixit.* Quia erat ſepultum in ignorãtia noſtra, non mandatum, ſed peccatum per mandatum reuixit, dum facit præuaricari qui fuerat antè peccator: dum reum perficit etiam contumacem, deſertorē exuſcicat & rebellem. Vnde meritò homo iam tunc ſe exclamat mortuum, quando ſe vnde & quare, & per quem moreretur agnouit. Peccatū fratres, quàm crudelis tyrannus ſit, iam videmus. *Per mandatum ſeduxit me, & per illud occidit.* Quia argumentum ſalutis tetendit in laqueum, quia curam fecit eſſe languorem: quia inſtrumentū ſanitatis exitiale mutauit in vulnus: quia vitam ipſam in gladium lethalem conuertit. *Per mandatum ſeduxit me, & per illud occidit.* Vt qui ſibi iam quòd eſſet occiſus, quid prouideret iam mortuus: nam quis poterat ſubuenire occiſo, niſi Chriſtus, qui vitam reparauit occiſus? qui talionem morti reddidit per mortem, mortem peremit: atque eam prodidit contumacem, quæ incubare iuſſa pœnis reorū, attentare auſa eſt ipſum iudicem, inuadere ipſum innocētiæ præſumpſit auctorem: vnde meritò mors, mors tua eſt, & in me non ego viuo, ſed viuit, agit, regnat, imperat Chriſtus.

In verba eiuſdem, Factus eſt primus homo Adam in animam viuentem, &c. Sermo CXVII.

DVos homines beatus Apoſtolus hodie retulit humano generi dediſſe principium, Adā videlicet, & Chriſtum, duos homines pares corpore, ſed merito diſpares, compage membrorum tota veritate perſimiles, ſed ipſo ſui principio tota diſſimiles veritate. *Factus*
1.Cor.15

eſt,

eſt, inquit, primus homo Adam in animam viuentem, nouiſſimus Adam in ſpiritum viuificantē. Ille primus ab iſto nouiſſimo factus eſt, à quo eſt & animā cōſecutus, vt viueret, hic eſt ipſo ſe figuratus auctore, qui vitam nō expectaret ab altero, ſed ipſe vitam ſolus omnibus largiretur: ille viliſſimo plaſmatur ex limo, ex vtero pretioſo Virginis hic procedit: in illo terra mutatur in carnē, in iſto caro promouetur in Deum. Et quid plura? Hinc eſt Adam, qui ſuam tunc in illo cùm fingeret imaginē collocauit. Hinc eſt, quòd eius & perſonam ſuſcipit & nomen recepit, ne ſibi quod ad ſuam imaginem fecerat, deperiret. Primus Adam, nouiſsimus Adā; ille primus habet initiū, hic nouiſsimus non habet finē. Quia hic nouiſsimus verè ipſe eſt primus, ipſo dicente: Ego primus, & ego nouiſsimus. Ego ſum primus, id eſt ſine initio. Ego nouiſsimus, vtiq; ſine fine. *Sed non prius, inquit, quod ſpirituale eſt, ſed quod animale, deinde quod ſpirituale.* Prius vtique terra, quàm fructus: ſed non tā pretioſa terra, quàm fructus; illa gemitus exigit & labores, hic ſubſtantiam largitor & vitam. Meritò Propheta de tali fructu gloriatur, dicēs: Terra noſtra dedit fructum ſuum. Quem fructum? Illum nempe, de quo alibi dicit: De fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuā. *Primus homo, ait, de terra terrenus: Secundus homo, de cœlo cœleſtis.* Vbi ſunt qui cōceptum Virginis, Virginis partum, mulierum partibus exiſtimant exæquandū: cùm illud de terra ſit, hoc de cœlo? hoc diuinæ virtutis ſit, illud infirmitatis humanę? illud ſit in corpore paſsionis, hoc totum ſit in tranquillitate diuini ſpiritus? humani corporis in quiete? Sanguis ſiluit, caro ſtupuit, ſoporata ſunt membra, & aula Virginis tota eſt in cęleſtis commoratione ſuſpenſa, donec auctor carnis, carnis ſumeret indumentum: & fieret homo cęleſtis, qui non ſolùm terram redderet homini, ſed homini donaret cęlū. Virgo concipit, Virgo parturit, Virgo permanet. Ergo virtutis eſt caro conſcia, non doloris, quæ

Eſa. 48.

Pſal. 84.

Pſ. 131.

magis pariendo integritatis augméta ſuſcipit, damna
pudoris ignorat, teſtis potius ſui partus exiſtit, quæ nul
las partus pertulit paſſiones, & Sacramentis cæleſtibus
interfuiſſe ſe noua mater miratur, quæ naſcentis ordi-
nem intelligit humanæ conſuetudinis nil habere. Si
Deum ſic naſci Magus fatetur munere, fatetur dũ ado
rat, aduertite quid ſentire, quid credere debeat Chri-
ſtianus. Sed quòd ſequitur audiamus. *Qualis terrenus,*
tales & terreni: & qualis cæleſtis, tales & cæleſtes. Quemad
modum non nati taliter, tales poterunt inueniri, non
manendo quod nati ſunt, & quod renati ſunt permanẽ
do? Hinc eſt fratres, quòd virgineum fontis vterũ cęle
ſtis ſpiritus arcana luminis ſui admixtione fęcundat;
vt quos origo limoſæ ſtirpis profuderat ſub miſera cõ-
ditione terrenos, cęleſtes pariat; & ad ſimilitudinẽ ſui
perducat auctoris. Ergo iam renati, iam reformati ad
noſtri imaginem creatoris, quod præcipit Apoſtolus,
impleamus. *Igitur ſicut portauimus imaginem terreni, por*
temus & imaginem cæleſtis. Fuerit neceſſitas quod de ter
ra concreti cæleſtia aſpirare nequiuimus; quod de con
cupiſcentia nati, concupiſcentiam non valuimus euita
re: quòd illecebris dominãtibus acquiſiti, coacti ſumus
illecebrarum turpitudinem ſuſtinere; quòd ſæculi hu-
ius habitaculo recepti, captiui fuimus malis: ad inſtar
noſtri domini, ſicut diximus, iam renati, quos vtiq; con
cepit virgo, viuificauit ſpiritus, portauit pudor, genuit
integritas, nutriuit innocentia, edocuit ſanctitas, virtus
exercuit, Deus adoptauit in filios, imaginem totam to-
ta ſimilitudine noſtri portemus auctoris; non maieſta-
te qua ſolus eſt, ſed innocentia, ſimplicitate, manſuetu
dine, patientia, humilitate, miſericordia, cõcordia, qua
dignatus eſt nobis fieri & eſſe communis. Ceſſet vitio-
rum pruritus peſtifer, delictorum lethalia blandiméta
vincantur; execrandus furor: criminum comprimatur
origo, diſcutiatur à ſenſibus caligo tota pompæ ſæcula-
ris, abiiciatur à mentibus mundanæ cupiditatis illuſio;
appe-

appetatur paupertas Chriſti,quæ diuitias in cęleſtibus poſſidet ſempiternas,tota ſanctitas animæ cuſtodiatur & corporis,vt non magnitudine, ſed actu imago creatoris noſtri porteť & clareſcat in nobis. Affirmat quòd diximus Apoſtolus,cũ dicit: *Hoc autem dico fratres, quia caro & ſanguis regnum Dei poſſidere non poſſunt.* Ecce quomodo carnis reſurrectio prædicatur, quia ibi caro poſſidebitur à ſpiritu, non caro ſpiritum poſſidebit, ſicut ex ſequentibus eluceſcit. *Neque corruptio incorruptionem poſſidebit.* Vides quia, non caro deperit, ſed corruptio: non homo,ſed culpa:non perſona,ſed crimen:vt homo in Deo,& coram Deo viuens, finem ſe delictorum tandem gaudeat conſecutum. De reſurrectione proprius ſermo proferendus eſt fratres, quia tranſcurſim, & in ipſo verbi fine, non conuenit dici de eo, quod nos ad æterna tempora perpetuam tranſmittat ad vitam.

In verba eiuſdem, Notum autem vobis facio fratres, Euangelium, &c. & de morte. *Sermo CXVIII.*

QVoniam tota ſpes fidei Chriſtianæ in reſurrectione cõſtituta eſt mortuorum, ne quiſquam de ea auſus ſit dubitare: beati Pauli aſſerentis eam auctoritate,rebus,exemplis, latiſſimam recitari vobis fecimus hodie lectionem, ad quam ſermo noſter quod adiicere poſſit,non potuit inuenire. Sed quia noſtri officij veſtra charitas ſemper exigit ſeruitutē, repetere hæc eadem,inculcare vehementius hæc ipſa,reſurrectionis ipſius ardore geſtimus. Fratres, ſemper de reſurrectione libet dicere, iugiter de reſurrectioae delectat audire, quia mori nunquam libet,viuere ſemper delectat. Reſonet ergo in ore noſtro reſurrectio ſemper, ſemper reſurrectio ad noſtræ mentis tranſmittatur auditum: vt mors,quæ noſtros ſemper obſidet ſenſus, cum terrore

ſuo, cum lamētis ſuis à noſtris ſenſibus effugetur. Quis ſic agricola fructus vberes, & exatiatas epulas cantat, vt imminentem vomeris laborem non ſentiat & ſudorem. Sic nauta portus modulatur & lucra, ne vndarum ruinas, ne maris diſcrimina pertimeſcat. Sic miles, ne vulnera metuat, vt gladios nō pertimeſcat, prędas perſonat & triumphos. Vnde reſurrectionem mente, ore, oculis ſpectet, cātet, cogitet Chriſtianus: vt totam mortis poſſit deſpicere & calcare formidinem. Mors eſt fratres, deſperationis domina, incredulitatis mater, germana corruptionis, inferni parens, diaboli cōiunx, omnium malorum Regina, quæ omne genus humanū tali ordine inexplebili impugnat: vt primum ſuſurratricem ſuam deſperationem præmittat talia ſuadentem. Homo, cur tua perdis tēpora? Ecce domina mors tua venit animam tuam in nihilum redigens, carnem tuā putredine, oſſa tua vetuſtate conſumens: vt te qui non fuiſti antequam naſceretis, faciat non eſſe poſt mortē. Redde ergo debita ante mortem, moriturus citò, tibi, ætatibus tuis: da luſibus infantiam, da deliciis adoleſcētiam, da voluptatibus iuuentutem, da ſenectutem mihi, ne ſine cauſa de ſpe cogites deſperatus. Poſt iſtam mittit incredulitatem ſuam filiam, ſic minātem. Quaſi moriturus, quaſi euaſurus mortē, ſic de vita diſponis. Homo, te decipit fides, tu fidei credis, quæ vt tollat præſentia, futura promittit, & vt auferat quę ſunt ante mortem, neſcio quæ inuiſibilia pollicetur eſſe poſt mortē.
Eſa. 22. Quis inde venit, aut quis ſapiens credit tot ſeculis promiſſa nec reddita? O ſi manduces & bibas, manduca & bibe, cras enim morieris. Tertiam germanam nequitiæ ſuæ corruptionem tali dirigit cum furore, vt aſpectus hominū inuadat, attrahat, occupet, per ſepulchra extremos oſtendens carceres, ſuos iacere ibi demonſtrat immobiliter vinculatos: & vt homines ſenſus hominis horrore toto, toto pauore conturbet, effundit putredinem, eructat ſaniem, ſpargit fœtores: atq; ad vnū

corpus

corpus hominis innumeros carnifices ob ſe vermes dediſſe proclamat. Quare non deſperationi, quare nõ incredulitati crederent Chriſtiani? Hæc ſunt mortis bella, his ducibus, his conſiliis, tali conflictu captiuat, vaſtat, interficit omnes quos natura præſentem perducit ad vitam, ducit Reges, trahit populos, gentes impellit, non diuitiis redimi, non flecti precibus, non lachrymis molliri, non viribus vnquam potuit iſta ſuperari. Errauere fratres, qui de bono mortis ſcribere ſunt conati. Et quid mirum? tunc ſe mundi ſapientes magnos æſtimant & præclaros, ſi id quod eſt ſummum malũ, hoc eſſe ſummũ bonũ ſimplicibus perſuaſerint; meritò ſcriptura de iſtis dicit, Væ qui dicunt bonum malum, & malum bonũ. Væ qui ponũt tenebras lucẽ, & lucem tenebras. Et re vera quem non iſti fallerent, quem non cæcare potuerunt, qui viuere malum, mori bonum, incautis credere perfecerunt? Sed hæc fratres veritas ſubmouet, lux fugat, impugnat fides: Apoſtolus notat, Chriſtus delet, qui dũ bonũ vitæ reddit, malum mortis prodit, damnat, excludit; Sic enim cœpit Apoſtolus, *Notum autem vobis facio fratres, Euãgelium, quod prædicaui vobis, quod & accepiſtis, in quo & ſtatis, per quod & ſaluamini: qua ratione prædicaui vobis, tenere debetis, niſi ſine cauſa credidiſtis. Tradidi enim vobis in primis quod & accepi, quia Chriſtus mortuus eſt pro peccatis noſtris, & quia ſepultus eſt, & quia reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas.* Dei largitas victurum, non moriturum ditat; At cui bonũ accipit, ſi non erit ipſe qui accipit. *In quo & ſtatis.* Stat vtique qui ſemper viuit, quia moriturus ſemper iacet. *In quo & ſaluamini.* Si quis moritur, perit; ſaluatur verò ille qui ſemper viuit. *Qua ratione prædicaui vobis, tenere debetis, niſi ſine cauſa credidiſtis.* Non ſolum fratres, ſine cauſa credidit, ſed & ſinè cauſa vixit, qui ſe ad hoc ſolum natum credidit vt periret. Homo quid tibi oritur quod non occidat? quid tibi quod occiderit, non reſurgit? Dies manè oritur: &

Eſa. 5.

1. Cor. 15

iterum reſurgit in manè: ſerò ſepelitur in nocte, & iterum reſurgit in manè. Sol quotidiè naſcitur, quotidiè moritur: reſurgit ipſe quotidiè, tempora dum trãſeunt, pereunt: dum redeunt, reuiuiſcũt. Vnde homo ſi Deo non credis, ſi non acquieſcis legi, ſi non conſentis auditui, vel oculis tuis crede, vel elementis reſurrectionem tuam tibi iugiter prędicantibus acquieſce. Certè ſi iſta longè ſunt inferiora, quæ in tuis manibus ſunt, & de morte tuo opere ſuſcitantur, te poſſe Dei

1.Cor.15 opere doceant ſuſcitari. Vade ad ſemen, Apoſtolo te docente: tolle triticum aridũ ſine ſenſu, ſine motu: duc ſulcum, fodi terram, fac ſepulchrum, ſepeli triticũ, inſpice quemadmodum morte deperit, humore turgeſcit, putredine corrumpitur: & cum peruenerit ad totum, quicquid deſperatio, quicquid incredulitas, quicquid corruptela tibi ſuperius ingerebat: tũc ſubitò reuiuiſcit in germine, in herba pubeſcit, iuueneſcit in caule, matureſcit in fruge, & ad illam totam ipſam, quàm tu perijſſe deflebas, ſpeciem reſurgit & formã: vt te homo triticũ non tam doceat manducare, quàm ſapere: non tam cogat laborare, quàm credere. Reliqua nos taceamus, quia & vnde, & quando, & quomodo, & per quem mors venerit: beatus Apoſtolus plano & ſatis lucido ac diuino declarat eloquio. Homo, accipe fidem, quia gratis datur: crede reſurrectionẽ, quia qui promittit illam, precium non requirit.

In verba eiuſdem. Neſcitis quod hi qui in ſtadio currunt, &c. Sermo CXIX.

BEatus Apoſtolus Paulus non ſolùm per doctrinã legis, ſed ſeculi huius exemplo ad coronam nos gloriæ cæleſtis hortatur. Sic enim inter cætera, ait, vt audidiuit dilectio veſtra. *Neſcitis, inquit, quod hi qui in*

1.Cor.9. *ſtadio currunt: omnes quidem currunt, ſed vnus accipit, brauium?*

tium? Et addidit: *Sic,inquit,currite,vt comprehendatis.* Secundum terrenum exemplum,multi quidem,vt ait Apoſtolus,in ſtadio currũt,ſed vnus accipit coronam, id eſt,ille qui melius currit: ita & in ſtadio vitę præſentis,multi quidem currunt,ſed vnus accepit coronam. Currunt Iudæi per legem,currunt Philoſophi per inanem ſapientiam,currunt & hęretici per falſam annũciationem, currunt catholici per veram fidei prædicationem: ſed de his omnibus vnus coronam accipit, id eſt,populus catholicus, qui recepto fidei curſu tendit ad Chriſtum:vt ad palmam immortalitatis, coronãq; perueniat.Quapropter & Iudęi,& Philoſophi, & hæretici in vacuum currunt, quia non recto fidei tramite gradiuntur.Quod enim prodeſt Iudęis currere per obſeruationem legis, qui Chriſtum Dominũ legis ignorant? Currunt & Philoſophi per inanem ſapientiam ſeculi,ſed ſuperfluus & vacuus curſus ipſorum eſt, qui veram Chriſti ſapientiam neſciunt. Vera enim ſapientia Dei Chriſtus eſt,quæ non ornatur verbis,nec luculenta oratione,ſed fide cordis agnoſcitur. Currunt & hæretici per venenatam fidei ſuæ aſſertionem, currũt per ieiunia,currunt per eleemoſynam, ſed peruenirę ad coronam nequeunt: quia non currunt: falſa enim fides eorum verè fidei gratiam accipere nõ meretur. Manifeſtat hoc Apoſtolus alio loco,cùm dicit: Et ſi diſtribuero omnem ſubſtantiam meam pauperibus, & ſi tradidero corpus meum igni vt ardeat, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodeſt. Non enim habet charitatem Chriſti, qui Chriſto non fideliter credit. Et ideo bene addidit Apoſtolus, dicendo, *Sic currite,vt comprehendatis.* Currere ergo debemus fideli curſu in fide Chriſti,in mandatis Dei, in operibus iuſtitiæ, vt ad coronam æternę vitæ peruenire poſſimus. Denique quemadmodum nobis currendum eſt:idem Apoſtolus conſequenter oſtendit, dicendo: *Omnis, inquit,qui in agone contendit, ab omnibus continens eſt: & il-* *1.Cor.13*

li quidem, vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptibilem. Vide quibus nos Apoſtolus exemplis ad coronam promiſſæ immortalitatis inuitat. In agone iſto terreno qui vincere volunt, abſtinent ſe à cibis quibuſdam, à potu nimio; abſtinent ab omni immunditia, ſub tanta caſtitate, vt etiam propria coniugia non requirant; nec aliter ſe vincere poſſe ſperant, niſi corpus ſuum caſtum, pudicumque ſeruauerint. Et poſt tantum laborem quid aliud quàm paruam, & corruptibilem, & vilem quidem coronam accipiunt? Si ergo pro corruptibili corona tantus labor à quibuſdam ſuſcipitur; quantò magis nos omnem laborem ſuſtinere debemus, quibus præmiũ cęleſte, & æternæ gloriæ corona promittitur? Eſt ergo nobis agonizandum non leui certamine: certamus enim contra ſpiritualia nequitiæ, contra diabolum & angelos eius, certamus contra iniuſtitiam, contra impietatem, contra malitiam, contra impudicitiam, contra diuerſas illecebras peccatorum. Et ſi certantes vincimus, tot coronis accipimus, quot vitiorum victores fuerimus. Magnus itaque agon iſte eſt, in quo ſpectaculum domino exhibemus; ſpectamur enim certantes à domino, ſpectamur ab angelis eius; in terra vincimus, ſed præmium virtutis in cæleſtibus accipimus. Denique ſancti martyres in agone certaminis poſiti, non ſolùm vitia peccatorum, ſed ipſam mortem vicerunt, & præmia immortalitatis ſuſceperunt. In hoc agone primo Dominus & Saluator noſter, & certauit & vicit, vt nobis exemplum certaminis & victoriæ demonſtraret. Hæc ergo vobiſcum tractantes, ſemen boni certaminis iniicimus in cordibus veſtris, tanquam ſulcata inuenientes pectora veſtra aratro iuſtitiæ. Colite igitur verbum quod ſparſimus in vobis, vt poſſit germinare quod ſatum eſt. Deus autem viſitatione ſua, rore ſuæ vos pietatis infundat; & det incrementum ſeminibus noſtris, quo

poſſitis

poſſitis in collectis manipulis meritorum ad fructum centeſimum peruenire.

In verba eiuſdem, Nolite configurari huic ſeculo, &c. Sermo CXX.

CHriſtus Apoſtolos ſal eſſe hodie patefecit, dicendo; Vos eſtis ſal terræ. Ne quis ergo impatienter ferat, ſi beati Pauli verba, vt grana diuini ſalis terimus; quatenus altius ſoporati ſenſus intelligentiā condire poſſimus. Grana enim ſalis integra ſaliunt, quatenus in medullis ipſa ſubtilius attenuata deſcendāt; ſic ſermo Apoſtoli communiter lectus præbet ſimplicem ſenſum, profundam ſciētiam præſtat, lectione ſedula iteratur ad illa, quæ antè perſcrutati ſumus. Hodie dicit beatus Apoſtolus, *Nolite configurari huic ſeculo.* Putâſne beatus Paulus Apoſtolus dicendo ſic, elementorum figuris ne configuremur obſiſtit? neve ſimus vt Perſarum reges, qui ſubiecta nūc pedibus ſuis ſphæra, vt polum ſe calcare vices mentiuntur; nunc radiato capite ne ſint homines, ſolis reſident in figura; nūc impoſitis ſibi cornibus, quaſi viros ſe eſſe doleant, effœminantur in Lunam: nunc varias velut ſiderum ſumunt formas, vt hominis perdant figuram; & nihil ſupernæ claritatis acquirant. Sed iſta licet de ſeculi vanitate deſcendant, & à ſapientibus tam fugienda ſint quàm ridenda, tamen Apoſtolus cùm dicit, *Nolite configurari huic ſeculo.* Seculi vitam corrigit, arguit mores, iudicat inſtitutum, caſtigat voluntates, luxuriam condemnat, & totam vanitatum ſecularium pompam propellit, effugat, excludit à mentibus Chriſtianis. Sed hoc modo ſtrictim commonet, quod eſt in principio huius epiſtolæ latius executus, vbi figuram ſeculi in vitiis ſic figurat. Repletos, inquit, omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia,

Mat. 5.

Rom. 12.

plenos inuidia, homicidiis, contentione, dolo, malignitate, ſuſurratores, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, erectos, ſuperbos, inuentores malorum, parentibus non obedientes, inſipiẽtes, incompoſitos, ſine affectione, ſine miſericordia, qui cũ n iuſtitiam Dei cognouiſſent, non intellexerunt, quoniam qui talia agũt, digni ſunt morte: non ſolum qui faciũt illa, ſed & qui conſentiunt facientibus. Fratres, audiſtis formam ſeculi, didiciſtis ſpeciem, vidiſtis figuram: ſi tamen formam & nõ informe monſtrum, vbi confuſione criminum tota rerum facies eſt deleta: vbi peccatorum cõnubio tota mundi figura eſt diſſoluta, vbi delictorum morbis imago eſt ipſa ablata eſt conditoris, vbi homo in vitiis eſt ſepultus, vbi corrupti corporis ſcatent ſcelera, vbi homo hominis eſt ſepulchrum, vbi in homine non homo cernitur, ſed cadauer. Apoſtolus ergo huic formæ nos prohibet eſſe conformes: & configurari nos huic vetat figuræ: huic ſimilitudini conſimiles non eſſe permittit: ſed ad formam Dei reformat, ad ſimilitudinem reuocat Chriſti, & totam reducit ad imaginem conditoris, dicens: *Sed reformamini in nouitate ſenſus veſtri.* Hoc eſt, ſi eſtis per Chriſtum ſenſibus innouati, abiecta ſeculi huius figura; & tota inueteratæ imaginis deformitate proiecta, formam veſtrã in formam veſtri reducite Saluatoris: vt nouitas ſenſuum veſtrorum in veſtris actibus eluceſcat, & cæleſtis homo cæleſti habitu iam gradiatur in terra. Qualiter autem componat formam noui hominis, iam pateſcat. *Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem habent actum: ſic multi vnum corpus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra. Habentes autem donationes ſecundum gratiam quæ data eſt nobis differentes.* Agit, agit vt corpus quod collocat in cæleſti actu, in ſuperna vita, in moribus ſanctitatis, membrorum cõſenſu, & copulatione cõſiſtat: neq; pes oculi miniſterium, neq; oculus pedis officiũ per-

uerſo

uerſo tumore cõfundat:ſed vt ſanctitatis membra donis contenta ſint largitoris, & credant ſuum eſſe membra omnia, quòd vnum fecerit membrum: quia minorari neſcit membrum vnum, quod totum honoratur in corpus. Hinc eſt quod Apoſtol. actus membris, mẽbra actibus ſic depingit. *Siue qui docet in doctrina, qui exhortatur in exhortatione, qui tribuit in ſimplicitate, qui praeeſt in ſolicitudine, qui miſeretur in hilaritate. Charitas ſine ſimulatione, odientes malum, adhaerentes bono, inuicem honore praeuenientes, inuicem benigni, ſolicitudine non pigri, ſpiritu feruentes, Domino ſeruientes, ſpe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi inſtantes, memorijs ſanctorum communicãtes, hoſpitalitatem ſectantes: benedicite, & nolite maledicere: gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus: prouidentes bona, non ſolũ corã Deo, ſed etiam corã hominibus. Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos, nulli malum pro malo reddentes: ſi fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes: non vindicantes voſmetipſos, ſed date locum irae. Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitit, potum da illi: noli vinci à malo, ſed vince in bono malum.* Superius fratres, Apoſtolus patefecit membra vitiorum: reuelauit modò nobis membra virtutum; vt cæleſte corpus tantis ſolidatum membris, neruis talibus roboratum, poſſit facilè mundi bella proſternere, diaboli ſuperare conflictus. Et ita viuens, vt Apoſtolus docuit, non proſternit mundum? non poterit carnẽ? non diabolum vincit? non æquatur Angelis? non maior eſt cælo? Planè maior cælo, quia cælum non mouetur ſpõte, non voluntate agit, non iudicio facit quicquam, ſed ſola neceſſitate ſeruit, ſemper, quia ſemel iuſſum eſt ſeruire: impollutum ſe non viribus, non labore cuſtodit: vnde cùm non ſit obnoxium pœnæ, ſic tamen nec conſiſtit ad præmium: at homo ex terrena vilitate concretus, dum terrenam labem vincit, dum ſanguinis ſtimulos frangit, dum carnis exuperat paſſiones, tranſcendit cælum, ad ipſam deitatis peruo-

lat ſedem: & ſic ſit maior cęlo, meritis ſupergreditur Angelos, non natura. Probat hoc Apoſtolus Paulus, qui dum ſatis terram vincit, & intrauit cælum, & trãſiuit alium, & vſque ad tertium meruit peruenire. Et iuſtè, nam primus conſcendere debet cælos, qui ſic & verbo & exemplo homines penetrare docuit cælos. Erit, erit maior cælo, qui vixerit; ſicut docuit Paulus, erit clarior Sole, qui ſic virtutum radiis toto orbe ſplẽdet, vt fuſcari ſe nulla vitiorum nocte permittat. Erit, erit iſte lucidior Luna, qui tenebras has non tenuato lumine temperat, ſed totam ſeculi noctem pleno meritorum fulgore depellit; nec ſicut Luna quotidiana lucis detrimenta perſentit, ſed iugi factorum lampade in ſuperni luminis claritate perſiſtit; nec iſte ſicut illa menſtruo interpollatur obſcuro, ſed in claritate Dei continua permanebit. Et ſi magna eſt illa quod mitigat noctem, quanto hic maior cuius vita recipit nil de nocte? De ſtellis taceo, quia quot cęlum ſtellis, tot ſancti virtutibus eluceſcunt; dicente Domino; Vos eſtis lux mundi, lucete ſicut luminaria in mundo. Ad ſummum, Cælum, Sol, Luna, Stellæ, (Deo dicente) trãſibunt; iuſtus autem in claritate Dei continua permanebit. Velim fratres, de ſingulo Apoſtoli verbo proferre ſingulas dictiones, ſed quia & frequentata lectio faſtidium generat audienti, & nos diutius non poſſumus Euangelicas tacere virtutes; gratũ ſit charitati veſtrę qđ cõpendioſo ſermone pręſentẽ clauſimus lectionẽ, Deus autem noſter, & quæ diximus, & quæ tacuimus, ipſe ſanctis veſtris ſenſibus inſinuare dignetur.

Mat. 5. *Phil. 2.* *Mat. 24.*

De diuite, & Lazaro. *Sermo CXXI.*

AVdiſtis fratres, hodie & paupertatis finem, & diuitiarũ, qualis ſit exitus cognouiſtis; dicẽte Dño, *Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & byſſo, & quotidie epulabatur ſplendidè: & erat quidam mendicus nomi*

Luc. 16.

nomine Lazarus, hulceribus plenus, qui iacebat ad ianuam eius, cupiens ſaturari de micis quæ cadebant de menſa diuitis, & nemo illi dabat: ſed & canes veniebant & lingebant hulcera eius, Factum eſt autem, inquit, vt moreretur pauper, & portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ. Diues autem mortuus eſt, & ſepultus in inferno. En fratres, quam rerum lamentanda mutatio: pauperem portant Angeli: diuitem deglutit infernus. En fratres, mors pauperis: totam vitam diuitis vicit: elatio ſola pauperis totam diuitis pompam tranſcendit, & gloriam. Quare ſic ſepultura decipit oculos? quare ſic exequiarũ pompa mentitur? in obſequium diuitis migrat hic tota ciuitas cùm ſumus effertur: pauper vadit ſolus: pauperem duorum portat miſeratio baiulorum: nec quatuor vt mortuo, ſed duo ſub vno vecte, quaſi proijciendo oneri portitores addicuntur inuiti: Merito ei mox angelica officia, meritò diuina deputantur obſequia, cui tam crudeliter negata ſunt ipſa humanitatis extrema. Funus diuitis antecedit lugubris turba ſeruorum: pheretrum pauperis præcedit Angelorum pſallẽtium multitudo, In marmoreo tumulo & curata veſte iacet diuitis corpus incluſum: pauperis caro naturali quieſcit in limo: & materiali ſitu vermium morſus neſcit: præuenit putredines & fœtores Sed requiramus fratres, quæ diuitis culpa, quod crimen, quod ſcelus eum ſupplicijs addixit inferni: & ante iudicium damnationis eius, elogium tot ſeculis fecit, ipſo iudice referente, cantari, dicente Domino, *Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendidè: & erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam diuitis, & cupiebat ſaturari de micis, quæ cadebant de menſa diuitis.* Nunquid per ſe tantum diuitiæ criminoſæ ſunt? aut ſolæ, & per ſe penes Deum damnandæ ſunt veſtes? & tantum per ſe puniendæ ſunt epulæ, vt non ſolum careãt præmio bonorum, ſed omniũ malorũ ferant & mereantur exitium?

Aut

Aut ità per ſe probata eſt, & ſanctificata mendicitas, hulcera tam ſacrata, vt Angelorum manibus Abrahæ ſancti rapiantur ad gremium? Et mirum fratres, quòd Abraham quondam diues nunc diuitem ſpernit: di-
Gen. 30. cente ſcriptura, Erat autem Abraham diues valde, & eum quem habuit in bonis præſentibus parem, nunc reprobat & patitur eſſe pœnalem: præſertim cùm neque pauperis huius bona, neque mala diuitis iſtius prodiderit ſermo diuinus. Cur ergo nunc Abraham ambit pauperem, diuitē refugit & refutat? Aut quemadmodū hunc Abraham innocentem habuere diuitię, hunc fecere diuitię criminoſum? Illum promouere ad omnium requiem beatorum, hūc in omniū malorum barathrum deputarunt? Verum ne propoſitus ſermo veſtrum diu fatiget animum, ſuſpendat auditum, accelerandą nobis eſt huius ſolutio quæſtionis. Abraham fratres, non ſibi, ſed pauperi diues fuit, & opes non habere, ſed prorogare geſtiuit magis magiſque in ſinum pauperis, quàm in horreis recondere ſuas ſtuduit fa-
Gen. 18. cultates, ſicut toto vitæ eius ordine perdocetur. Nam peregrinus ipſe iugiter laborauit, ſicque ne peregrinus peregrinum ſe eſſe ſentiret: ſub tentorio manens ipſe, ſine tecto aduenam manere non paſſus eſt: & hoſpitem hoſpes ſemper ipſe ſuſcepit, extorris patria, do-
Gen. 14. micilij neſcius, ipſe & domus omnium fuit: & patria, ſciens ſe non incubatorem, ſed diſpenſatorem diuinæ poſitum largitatis, vt vindicaret oppreſſos, abſolueret captiuos, eriperet iā, iamque morituros, ipſum ſe morti nouus bellator addicit, apud quem pietas ī alterum vita ſua charior fuit. Abraham ſuſcepto hoſpiti aſtitit, non aſſedit; & fuit iſte non conuiua hoſpitis, ſed miniſter: Abraham viſo peregrino, Dominum ſe eſſe neſciuit, ipſe allator prandij, ad coquinam ſatis delicatam ſollicitus oddixit vxorē: & qui ſe, ſuaque omnia famulis ſuis credit ac cōmittit, committere vix audet hoſpitem coniugi quàm probatæ. Et quid pluras fratres? Huius

ius denique humanitas ſic ſancta ſanctis eſt ſemper manibus præparata, vt inuitaret apud illum ipſum Deum,& compelleret hoſpitari. Ille ad Abraham, ille ad requiem pauperũ, ille ad hoſpitum receptaculum venit, qui ſe in hoſpite & paupere receptum fatebitur in futuro, cùm dicet, Eſuriui,& dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bibere: hoſpes fui,& ſuſcepiſtis me. *Factum eſt autem, vt moreretur pauper,& portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ.* Nõ immerito fratres, ſua tunc omnes ſanctos ſuſcipit in requie,& in ipſa cœleſti beatitudine fungitur diſpenſatoris officio: quia dũ ſemper hic ſuſcepit peregrinos & pauperes, ipſum cum Angelis ſuſcipere Deum, ipſum ſubtentorio ſuo videre hoſpitem meruit, quem ſemper habuit largitorem. Et reuera fratres, parum ſe beatum credidit, ſi in ipſa ſuperna gloria ab hoſpitalitatis pio ceſſaret officio. Et ſolis donis frueretur diuinis, qui hic humana, bona crudelẽ ſe credidit cuiquã ſi negaret. Abraham fratres, venientibus longè ſemper occurrit, prætereuntes etiam prece vocat: nolentes magna cum ſupplicatione ſuam compellit ad menſam: prima, & ſaginata de gregibus hoſpitibus ſemper apponit: ſuis, & coniugis ſuæ manibus factos calentes ſemper offert panes, quos frigidos & heſternos eſſe vtique iugis humanitas non ſinebat. At iſte alter diues, imò diuitiarũ captiuus, ſeruus opum,& ipſis cenſibus cõpeditus, tantum pompæ immobile ſepulchrum, in quo pietatis totus vtique & viſus defecerat,& auditus, non iam perſonam, non pauperem, ſed ipſam miſericordiã deſpicit ad ianuam ſuam Lazaro ſic iacente. Purpura, byſſo, delicatis veſtibus, epulis blandis ferrea viſcera crudelis anima nutriebat: quem Deus humanæ ſalutis auidus inquiſitor emollire cupiens, non tam Lazarum, quam ipſam pietatis conflatorium eius proiecit ad ianuam: conflatorum dixi, propter ferrea viſcera. Impijs ergo oculis mendicus Lazarus ingeritur, admouetur,& vt diues

Mat. 25.

vt diues dare poſſit, magis magiſque diuitis cenſus cumulatur: ſed diues adamante durior, quicquid Deus pauperis propter alimoniam diuitis conferebat ad cenſum, ille aut effundebat turpiter, aut crudeliter reponebat. Item Deus vt non taceret, vt clamaret, vt admoneret diuitem, vt panem ſe quærere tantum ieiunus pauper oſtendat, vt vel ad minima largienda abundantis impellat animum, augetur pauperi fames. *Cupiebat, inquit, de micis ſaturari quæ cadebant de menſa diuitis*. At diues varijs crapulatus ferculis indigeriē ſuam ructabat ad cœlum, ne vocem pauperis humi & taliter iacentis, audiret. Itemque Deus, quia obduratis auribus vnius oris nil erat vox clamantis, ad aperiēdum cor diuitis totum corpus pauperis, vulneribus aperit, vt in admonendo diuite tot eſſent pauperis ora, quot vulnera, ſoluuntur viſcera, hulcera producuntur, hiatus vulnerum dilatatur, ſanies effunditur, & tota pauperis caro componitur in ſcenā pietatis: vt quem vox eſurientis non mouerat, vel ſuſpiria, vel dolores, gemitus, & tota ærumnarum cōgeries commoueret, ſed diues ſuperbo oculo & inſatiabili corde, hæc omnia & audire, & videre, & ſentire contemnit. Quærit adhuc Deus quemadmodum diues à ſua obſtinatione ſoluatur. Soluit pauperi manus à ſuis artubus, vti nec abigeret canes diuitis, quos vulneribus ſuis diuitis erat paſturus in vulnus: & nouo modo fratres, humanitatis ordo mutatur, fit humana mendicitas, vt cupiditas prodatur inhumana. Diues pauperem nec cadentibus de menſa micis paſcit, & Lazarus pauper, quia aliud non habebat, etiam de carnibus ſuis canibus humanus extitit. Miſer diues, ſi panem non dediſti, quare vel canes abigere noluiſti? Sed mitiores te canes tui, imò tu ſæuior canibus tuis, nam te ſæuiente illi parcūt, qui non ad morſum dentes, ſed linguas ad obſequium ſic producunt, vt in modum ſpongiæ non vexent, vulnera, ſed detergant. Diues in canibus tuis ſamen pie-

tas vi-

tas vicit: in te impietatem ſaturitas non euicit. Nam quod canes hoc ſtudio facere curantum, vſus ipſe qui ſemper eſt in oculis, probat. Nam canes lambendo ſemper curant vulnera ſua: canes curant pauperem magiſterio naturæ, & homo hominem negligit, ipſa grauiter accuſante natura. Verum eſt, verum eſt, ꝙ diues cum nec micas dare poteſt, ſemper auarus eget. Differendus eſt ſermo fratres, quia & dicendi tempus abſumpſimus: & lectionis loca, quæ nobis tractanda ſunt maximè ſubſequuntur.

De eiſdem. *Sermo CXXII.*

DEberet fratres, ſermo noſter hodie sācti Andreæ inquantum ſufficit, referre virtutes: ſed quia de diuite illo, & Lazaro Euangelico paupere, quod ſupereſt nos diximus reddituros, & B. Andreæ Apoſtolatus, & Martyrij ſui prærogatiua ſufficit, & abundat ad gloriam. Si placet, nos quæ promiſimus, quæ debemus, ipſo Domino reddente, ſoluamus. Scientes nanque quod & dicenti, & audienti ſemper generet laſſitudo faſtidium, ſuperiore tractatu maximam partem propoſitæ diſtulimus lectionis: vt reparatis animorum viribus ſalutaris verbi ſequentia toto vigore, & debito caperemus auditu. Poſt illa enim quæ diximus, hæc ſequuntur. *Et eleuans oculos cum eſſet in tormentis, Abraham vidit à longè, & Lazarum in ſinu eius.* *Luc. 16.* Et eleuans oculos ſuos: ſero diues ſurſum leuat oculos ſuos, quos ſemper depreſſit in terram. Diues, quos oculos leuas, ipſi ſunt accuſatores tui: quos oculos leuas, ipſi nō placant iudicem, ſed inflammant: non reportant veniam, ſed reatum: & exigunt pœnarum cumulum, non ſolamen. Quo oculos leuas? quid clamas adhuc diues? quo reſpicis diues: Ibi eſt Lazarus, ibi eſt īpietatis tuæ ꝓditor, teſtis criminis, crudelitatis aſſertor. *Et clamauit, inquit, pater Abraham miſerere mei.* Modo cognoſcis patrem,

trem,& modò tibi patrem ſe eſſe neſcit,quem in Lazaro patrem ſic ſpreuiſti? modò tibi iuſtus occurrit, qui tunc,vt tibi pius eſſet, diu Lazarum paſſus eſt cruciari. Infelis quem ſic ipſa origo arguit, quem ſic ipſe lucis author addicit: infelix cui in iudicio pro magnitudine criminis non miſereri genitor, non pater ignoſcere, non affectio potuit ſubuenire. Quid clamas adhuc diues? Adhuc diues,ſed crimine,non cenſu,non ſubſtantia, ſed reatu. Quid clamas? quid poſtulas? Hoc loco iam non geritur poſtulatio, ſed controuerſia, vbi è diuerſo conſiſtit ipſe qui paſſus eſt: ſed agentium diuerſus eſt locus: hic agit de proximo, ille de longè: hic de ſinu ſuggerit, clamat ille de tartaro: exorat ille de requie, quæritur hic de pœna.Sed quid dicit diues? *Pater Abraham,miſerere mei*. Benè diceres,ſi Lazarus in ſinu reſidens ipſum pectus iudicijs non teneret: bene diceres, ſi Lazarus iuſtiſſimi cognitoris tota non poſſideret arcana. Gratis rogat iudicem, quem ſic innocens confeſſor accuſat, & fruſtra ſibi credit iudicem poſſe ſubuenire, quando ore iudicis pronunciat ipſe tanta qui pertulit.*Miſerere mei,& mitte Lazarum*.Adhuc tu in Lazarum ſic crudelis? *Lazarum mitte*. Quo? Ad infernum de gremio, de ſolio ſublimi ad profundiſſimum chaos, ad tormentorum ſtridorem, de ſancta quiete, de tanto ſilentio beatorum. *Et mitte Lazarum*. Video, quod agit diues,non eſt nouelli doloris,ſed liuoris antiqui: & zelo magis incenditur, quàm gehenna. Eſt graue illis malum, eſt illis incendium non ferendum, quos aliquando habuere contemptui videre felices. Adhuc diuitem malitia non deſerit, quem iam poſſidet pœna:qui non ſe ad Lazarum duci poſtulat,ſed ad ſe Lazarum vult deduci. Ad cruciatus tui ſtratum diues pius Abraham Lazarum mittere nō poteſt,quem tu ad menſam tuam non es dignatus admittere. Iam vobis verſæ ſunt vices: vides eius gloriam,cuius ſuppli cium ſic ſpreuiſti: videt ille cruciatus tuos, qui te tunc

tua

tuâ mirabatur in gloria. Sed videamus fratres, quare ſibi mitti Lazarum ſic deplorat. *Mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti ſui in aqua, & refrigeret linguam meam.* Erras diues, hæc flamma non tam linguæ, quàm mentis eſt: non tam linguæ, quàm cordis eſt: & adhuc iſte conſcientiæ calor eſt, non illud extremum quod te manet & expectat incendium. Nam ſi te iam nouiſſimi iudicij totus ignis ambiret, & illius deſperatæ damnationis ſententia iam teneret, nunquam leuares oculos, nunquam patrem colloqui, nunquam pro te rogâre, nunquam præſumeres interuenire pro fratribus. Certè ſi te iam poſſidet totus ignis inferni, ſi te gehennæ flamma complectitur, quare ſolius linguæ æſtibus deſideras ſubueniri? Niſi quia cùm pectus tuum anhelat flamma ſui criminis & reatus, magis lingua vritur, ardet, æſtuat, quæ inſultauit pauperi, quæ miſericordiam denegauit, hæc præcedit ad iudicium: hæc anteâ deguſtat, & patitur cruciatus, hæc de toto corpore prima ſentit ardorem, quæ cum prima hic varios deliciarum cibos, & odorata deguſtaret pocula, mandare pietatem noluit: fieri miſericordiam non præcepit, ſed & ipſa cùm alij facerent, derogabat. Ipſe eſt qui induebâtur purpura & byſſo. Quid eſt diues? ab æſtu byſſus non defendit? purpura non reſiſtit inferno? Remanſerunt iſta, deſeruerunt iſta, & ipſe nunc nudus ſudas, æſtuas, qui aliquando inſultabas æſtibus artificioſa nuditate veſtitus. *Et mitte Lazarum vt intingat extremum digiti ſui in aqua, & refrigeret linguam meam.* Quid eſt diues? vbi ſunt torrentes torcularium tuorum? vbi ſunt horrea ad famem pauperis non minus cupiditatibus dilatata, quàm copijs? vbi ſunt vina ad inopiam pauperis annoſitatibus, & ipſa temporum obliuione ſeruata? vbi ſunt effuſiones, lapſus, flumina miniſteriorum tuorum? Iſta omnia tibi periente, non crimini, qui ſitis extremi digiti guttam, quam ſi vel ſolam dediſſes pauperi, non ſitires. Immiſericordem te gutta & micca reddidit inhuma-

humanum, in quibus totus pauperis & victus conſiſtit & vita. Velim ſcire diues, ſi vel ipſe tibi in pęna poſitus ignoſcis: quia ad hæc mala non veniſſes, ſi de tantis horreis micam, guttam de tantis torcularibus tunc dediſſes. Parũ eſt, quod caro eget, quod natura exigit, quod ſufficit vitæ: auaritia cauſa eſt, quod homo magna & multa recondit non ſibi, ſed alijs, ad ſuum plane præſentē, vel poſterum cruciatum. Sed dicis diues: Ego & ſi vinum negaui, aquam peto, quam communem cunctis animantibus author ipſe omnium præſtitit & natura. Puto diues, quod & aquam pauperi tu negaſti; cui ne ingrederetur ianuam tuam, ne ad tuum puteum perueniret, canes quã plurimos obieciſti. Quid eſt autem quod dicis? *Mitte Lazarum vt intingat extremum digiti in aqua*. Et non deferat aquam? ergo iuxta te eſt aqua; & ſi iuxta eſt, quare de proximo non ſumis? quare? quia vinctæ ſunt manus tuæ merito diues, quia ſolutis debilitate Lazari manibus ſubuenire tempſiſti. Debet homo, debet debilibus ſua membra partiri; quæ cùm Iob non daret, ſed redderet, ſic dicebat, Ego
Iob. 29. ſui oculus cæcorum, pes autem claudorum, ego eram
Iuxta pater inualidorum. Homo ſi non habes nummum, da
LXX. pauperi manum, quia maiorem miſericordiam facit, qui ad menſam ſuam manu pauperem debilem ducit. Ipſum ſe pauperi dedit, qui ſe aptauit in obſequium pauperis, aptauit in pauperis ſeruitutem. Iterum fratres, præſentis verbi plenitudinem differamus, vt tertia auditione quam ſententiam ab Abraham beatiſſimo pertulerit diues, proloquamur.

De eiſdem. Sermo CXXIII.

INuerecundi debitoris eſt, aut differre credita, aut promiſſa denegare; honeſti ſine mora, & mox vtraque diſſoluere. Promiſimus vt omne quod reſtat de illo diuite redderemus, qui cùm in Lazarum viſus ſit-

imm i-

immitis, in ſe magis ſeuus extitit, & crudelis. Hactenus quid diues ad Abrahã locutus fuerit, & ſanctus Euangeliſta, & noſter ſermo, in quantum potuit declarauit. Dictum eſt, *Et eleuans oculos ſuos cùm eſſet in tormentis, vidit Abraham à longè, & clamans, dixit, Pater Abraham miſerere mei: & mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti ſui in aqua, & refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Cui nunc reſpondit Abraham, Fili, recepiſti bona in vita tua.* Luc. 16. O mira pietas, adhuc vocant filium, quem degeneraſſe propria crudelitate ſic reſpicit. O ſingularis bonitas, adhuc vocat filium, quem vidit inferni vernulam, pœnarum ſobolem, extremum mancipium iam gehennæ. Sed vocat filium, vt magis, magiſque filij prodatur impietas: quando cum tali etiam paterni ſermonis pietas perſeuerat. Tu vocas patrem, ego voco filium: vt te grauiter doleas perdidiſſe quod natus es. Adhuc voco filium, vt amarius doleas perdidiſſe quod natus es. Adhuc voco filium, vt amarius doleas perdidiſſe te quod tibi gratia dederat, & natura: quia non habuiſſe doloris non eſt tanti, quanti habita mœroris eſt perdidiſſe: voco filium, vt intelligas iudicij eſſe, quod pateris, non furoris: voco filium, vt in me mea patientia, & in te tua maneat pœna. Sed iſte fratres intelligit ſe non eſſe filium, qui fatetur, & penſat de ſuo merito, quod tam pij patris perdidit de natura. Qui tunc vtique reſpondiſſet generi, ſi pius, ſi hoſpitalis, ſi miſericors, in pauperem ſi fuiſſet humanus. Qui genitoris opera non facit, negat genus, domino ſic docente: Si filij Abrahæ eſſetis, opera Abrahæ faceretis. Ioan. 8. Ille fidem generis probat, cui tantus paterni operis aſſertor aſſiſtit. Sed quid dicit Abraham. *Fili, recepiſti bona in vita tua.* Si tantùm diuitis huius iſtud eſt crimen, quia recepit bona: quantum reus qui inuadit indebita? Si tantum criminoſus, qui ſuæ claudit, qui non largitur accepta, quàm pœnalis eſt qui & ſuis incubat, & aliena peruadit? Fratres, demus noſtra,

ſi tamen noſtra, demus tamen quæ putamus noſtra, vitemus aliena, declinemus extranea, certè ſi cui aliquid tulimus, tota celeritate reddemus; ne hic relinquentes omnia, illuc cenſu pauperes, crimine diuites, ad iſtum diuitem perducamus. Diſcat tamen diues quia recepit bona, non accepit; Videtis fratres, quia Abrahę ſancti verbo iſtius diuitis animus proditur, ſenſus arguitur, intellectus punitur, qui non ſibi data, ſed reddita credidit quæcunque domino largiente poſſedit. Intelligite quo cenſu inceſſerit, quo corde ambulauerit, qui Deum ſibi credidit debitorem, & dominum ſuum male diues vſuris ſuis addixit obnoxium, ignorās quia dominus, & ſi pauper inceſſit in terra, diues tamen aſcendit in cœlum; & dedit ille, non accepit in fœnore, qui dedit vni quinque talenta, alij duo, alij vnum; vnde & promittit ſe exacturum, non redditurum vſuram, cùm dicit ad ſeruum; Serue nequam & piger, dediſſes pecuniam meam, & ego veniſſem, & exegiſſem eam vtique cum vſuris. Hinc autem plus impius diues iſte, quia non in alium pius extitit; qui & ſi recepit bona, non pro bonis mala, ſed pro malis bona recepit indignus. Sed tranſeamus ad Lazarum, & quæramus quid eſt quod dicit. *Et Lazarus ſimiliter recepit mala*. Et id ſufficiat ad meritum, abundet ad gloriam, ſi non fecit bona, ſed recepit mala. Plane beatus eſt fratres, qui ſe à Deo accipere bona, mala recipere fideliter credit. Beatus qui Deo ſemper reddit debita; certe ſi non poteſt, vel dimitti ſibi debita tota humilitate depoſcat, ipſo Domino ſic docente, Dicite; Dimitte nobis debita noſtra. Beatus qui Deo debita, & cùm non intelligit ſe contraxiſſe, perſoluit, altius Propheta inſtituente, cùm dicit; Quæ non rapui tunc exoluebam. Beatus qui ſe apud Deum ſemper vt excuſet, accuſat, ſcriptura taliter admonente; Iuſtus in primordio ſermonis ſui accuſator exiſtit. Et ſi iuſtus, quare ſe iuſtus accuſat? quia; Non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis

Mat. 18. *Mat. 6.* *Pſal 88.* *Pro. 18.* *Iuxta LXX.* *Pſ. 141.*

nis viuens. Homo coram homine de iuſtitia; de innocentia, de merito forſitan glorietur; coram Deo qui ſe de innocentia iactat, de ſua iuſtitia gloriatur, homo non eſt. Hinc eſt, quod ille Phariſæus cùm non orat, *Luc. 18.*
ſed iuſtitias ſuas computat, imputat, ructat, iniuſtus, & Publicano deterior abſcedit. Sed accedamus ad reliqua. *Nunc autem hic conſolatur, ait, tu verò cruciatis.* Videtis fratres, intelligitis fratres, quia iuſtos ex his quæ dicta ſunt, & ſi diſcretio locorum, vna tamen, & inferni adhuc regio continebat; atque eos & ſi chaos iam magni, nondum tamen cœleſtis habitatio ſeparabat; & ſi diuidebat illos hiatus triſtis, nondum tamen deputata ſuperius angelis altitudo. Flãmea romphæa (ſicut Legiſlator refert) Paradiſi voluebatur in ianua, *Gen. 3.*
ne illuc homini pateret acceſſus; ęreis ianuis, & ferreis vectibus portæ inferi obſeratæ claudebantur, ne animabus, quæ illuc iactatæ fuerant de ſupernis, vlius pateret egreſſus. Nam & chirographum paterni debiti, quod morti ſingulos adijciebat, ſtylo culpæ, & reatus ipſius atramento tenebatur aſcriptum, & ad ſobolis noxam multa temporum currebat vſura; nec erat idoneus qui Paradiſum introiret, flammam extingueret diuinitus inſtitutam, aut aperiret ianuas inferni cęlitus obſeratas, aut ſolueret chirographum, quod in arca legali Dei præcepto tenebatur incluſum. Hinc eſt, quòd ipſe dominus primi hominis, id eſt, contumacis ſerui, exultator aduenit; ipſe dominus qui obſerauit Paradiſum, qui clauſit infernũ, ad terras & inferos tota poteſtate deſcendit, vt accenſa extingueret, clauſa protinus aperiret, protoplaſti facinus aboleret. Hinc eſt, quod arietem ſuæ crucis portat aggreſſurus infernũ, vt conterat & confringit ipſas tartari ianuas ære munitas, & ferro. De latere fundit aquã, vt Paradiſi viã temperet, ignẽ ex parte ſanctorum extinguat inferni, totũ chirographũ debiti diluat, & ſoluat antiquũ; & patiẽdo hoc remittat ipſe, quod ipſe intulit imperando. Agnoſcite

fratres, lætamini fratres, poſt triumphum Chriſti ſanctorum cuſtodiam diſſolutam, & in ſanctos vltra inferni nil deberi: quando Chriſtus vt iuſtos, non iniuſtos abſolueret, ad inferos vſque penetrauit. Intelligamus fratres, quantum Chriſtus profuerit, imò quàm ſine Chriſto in nullo fuerit ſalus, cùm præter iſtam corporum ſolutionem, ſanctorum quoque animæ apud inferos tenebãtur aſtrictæ. Beatus ergo Lazarus, qui totum Deo debuit, vt crimini nil deberet. Beatus qui hic recepit tot mala, vt ibi bona omnia poſſideret. Et adiecit Abraham, dicens: *Neque hinc ad vos tranſire, neque huc tranſmeare quis poteſt.* Terret fratres, terret nimis huius vocis auditus, quæ oſtendi poſt mortem, & ſemel apud inferos pęnali cuſtodiæ deputatos ad ſanctorum quietem nõ poſſe transferri, niſi Chriſti gratia iam redempti, ab hac deſperatione ſanctæ Eccleſiæ interceſſione ſoluantur: vt quod ſententia negat, Eccleſia mereatur, præſtet gratia. Hic tamen diues rogat adhuc, & dicit: *Pater Abraham.* Adhuc vocat patrem, qui meritis ſuis, & patrem & patriam ſi amiſit. *Pater Abraham.* Hic miſer & in pęna mentitur. *Pater Abraham, mitte eum in domum patris mei.* Si verè hunc patrem vocat, cuius domum patris alterius tunc requirit? niſi fortè eum ſe in abſentia habere patrem credit, quem in præſenti ſe taliter conſpicit perdidiſſe: & ſic ſibi credit eius patris domũ eius gratia cuſtodiri, cuius ibi negari ſibi ſinum videt, videt requiem pernegari. *Pater Abraham; mitte eum.* Quem? Nempe Lazarum. Vbi? *In domum patris mei.* Modò, & tardè, diues Lazarum ad domum patris ſui non miſericors, ſed miſerandus inuitat, quem toto tempore ſubſtantiæ miſeratione ſuis incumbentem iannis non recepit: & ſub ſpecie pietatis ad priſtina vulnera, ad præteritos gemitus Lazarũ vult redire, quem prima petitione ad ſuos deuocare non potuit cruciatus. Antè dixit: *Mitte ad me.* Modò dicit. *Mitte ad fratres meos.* Dolet, agit infelix, ne videat felicem, quem

aliquan-

aliquando putauerat infęlicem. *Mitte ad fratres meos.* Vbi? *In domum patris mei.* Vt quid? *Habeo, enim, inquit, quinque fratres, vt teſtetur illis, ne & ipſi veniant in hunc locum tormentorum.* Cui pius, qui ſibi ſic impius? Impudenter præſumit alijs impetrare pęnitentiam, qui ſibi tam crudeliter ad veniam nil prouidit. *Mitte Lazarum in domum patris mei, habeo enim quinque fratres.* Et putas quod quinque fratribus tuis ſufficit Lazarus, qui tibi tanto tempore, tot vulneribus ſuis, toto clamans corpore nil profecit? Meritò ei reſpondit Abraham: *Habent Moyſen & Prophetas, audiant illos.* Sine Lazarum tantos requieſcere poſt labores, & tu defle tuas quas tuo meritò ſuſtines pęnas. Deus autem fratribus tuis, & omnibus, non pro tuo conſilio, ſed pro ſuo munere olim proſpexit ad ſalutem, dedit per Moyſen legem, Prophetiam largitus eſt per Eliam: audiant ergo illos, ne tuos ſentiant cruciatus. *Reſpondit diues: Non pater Abraham, ſed ſiquis ex mortuis reſurrexerit, credent ei.* Cui reſpondit Abraham: *Si Moyſi & Eliæ non credunt, neque ſi quis ex mortuis reſurrexerit, credent ei.* Nihil tam verum fratres, qui de cælo loquenti per legem, de cęlo venienti Chriſto credere noluit, iam non merebitur credere ab inferis reuertenti. Ipſe Chriſtus fratres, Deus & Dominus noſter ad Moyſen eſt locutus de cęlo, ipſe in terra terreno eſt locutus in corpore, ipſe cum terreno corpore ab inferis eſt reuerſus: & tamen referenti quæ bona in cælis, quæ ſint apud inferos mala, fratres diuitis illius, qui Iudaicis intelliguntur in populis, credere tota obſtinatione noluerunt. Verum fratres, quia nos, qui ſit diues, aut quis Lazarus pauper, & qui ſint quinque diuitis fratres, dicere nunc tempus excludit: nec quid in hac hiſtoria ſpiritualis intelligentiæ lateat, aperire permittit: edocti per Chriſtum quid apud ipſum iuſtos maneat, quid apud inferos expectet iniuſtos, agamus, curamus verbo, opere, miſericordia, vt

& ſuperna bona apprehendere, & mala perterriti vitare & declinare poſſimus.

De eiſdem. Sermo CXXIIII.

QVoties nobis à Deo diues ingeritur purpuratus, quoties vulneratus pauper apponitur, toties nobis miſericordiæ σκάμμα panditur, toties nobis ſtadium pietatis aperitur; vt de ſpectaculo cœleſti poſſimus attendere, quam breui quantumuis pauper ad palmam, diues peruenit ad ruinam. *Homo, inquit, erat diues, & induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendide, & erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, cupiens ſaturari de micis quæ cadebant de menſa diuitis.* Induebatur diues purpura, pauper liuore; diues byſſo, pauper ſquallore, auro diues, pauper fœtore; diues plumeo decumbebat in ſigmate, iacebat duriſſima pauper in terra; diues ructabat epulas, ſanie pauper anhelabat; fundebat vina diues, pauper lachrymas; exatiatus diues pijciebat panes, micas pauper eſuriens non habebat; paſcebat oblatrantes pauperem diues ferculis ſuis, pauper vulneribus ſuis ſaturabat diuitis canes. Ac ne plurimis, ad diuitem bona omnia, ad pauperem mala omnia perlegimus prouenisſe, neque tamen pauperem fregerunt aduerſa, aut diuiti omnia ſecunda profuerunt, imò pauperē prouexit ad Philoſophiam paupertas, ad virtutem dolor, contemptus ad patientiam neceſsitas ad voluntatem, fames ad ieiunium, ſitis ad tolerantiam, ad vitam mors, ad præmium pœna, ad cælum terra, egeſtas ad regnum, & diuitem ſic extulit purpura ad ſuperbiam, byſſus ad luxum, ad inhumanitatem copia, abundantia ad impietatem, vnguenta ad marcorem, ad cæcitatem ſplendor, ſublimitas ad ruinam. Ergo neque proſpera ignauos erigunt, neque fortes aduerſa proſternunt, quia neque diui-

Ideſt, certamen, eo ludo rum.

Luc. 16.

tiæ neq; paupertates, ſed animus aut ducit gratos ad præmium, aut ad pœnam deducit ingratos. Ianuæ diuitis pauper apponitur hulceribus plenus: ac fit hoc non humano caſu, iudicio fit diuino, vt diuitis & pauperis conflictus eſſet in terra, ſpectaculum maneret in cœlo. Diues totus indutus diuitiarum ſtabat armis: & cõtra pauper iacebat ipſa veſtitus in carne: niſi fortè lorica erat illi vnum totius corporis vulnus. Diues morabatur ſeruorum choris, pauper exutus cute dolorum ſtimulis agebatur. Iaciebat impietatis tela diues, clypeũ miſerationis Lazarus opponebat, crudelitatem ſuam diues pauperis vibrabat in vulnus, fruſtrabatur diuiti ſontem animam totus corpore deſerente migrauit, & calcata carne in ſpiritũ totus armiger ſupernus aſcendit, ne vbi poſſit ferre diuitis credulitas inueniret. Ob hoc enim egerat Deus, vt diues pauperis, pauper diuitis in oculis ſemper eſſent, quatenus viciſſim ſibi ambo curam de vario languore præſtaret. Aegrotabat pauper corpore, mente diues Hinc eſt, quòd differebatur cura pauperis, diues ſumeret de vulnere medicinã de gemitu compunctionem, de lachrymis pœnitentiã, de patientia exemplum, de fame miſericordiam, de ſiti ſenſum. Ad ſummam, cœleſte de terrena compaſſione conſortiũ, certè vt tantis diues bonis fultus Deo gratus eſſet, quando gratus Deo pauper in malis omnibus, vidente diuite, permanebat. Meritò ergo portabatur ab Angelis qui iacebat, qui lugebat, Abrahæ conſolabatur in gremio; & viuit Deo ſemper, qui ſe ſibi viuere, nec ſciuit in mundo. *Factum eſt, inquit, vt moreretur pauper, & portaretur ab Angelis in ſinu Abrahę. Mortuus eſt autem, & diues, & ſepultus eſt in inferno.* Miſer accepit antè animæ, quam corporis ſepulturam: nec antè quieti corporis, quam pœnali traditus eſt ſepulchro: vt viuat pœnæ ſemper, cum ſit ſemel mortuus vitæ. *Et ſepultus eſt in inferno: & vidit Abraham de longè, & Lazarũ in ſinu eius.* Immutatio quanta rerũ; quo de-

ſcendit diues? quo pauper aſcendit? Reſpicit ibi ſurſum, quem deſpexerat hic deorſum: & videt eum de inferno in ſinu Abrahæ, quem iacentem ſe coram ſuperbo de ſigmate non videbat. *Pater Abraham, miſerere mei.* Stultè petit à patre miſericordiam, quàm negauerat fratri. *Miſerere mei.* Quid illi cum miſericordia, cui iam totũ in pęnã? Aut quæ illi ſuplicatio apud patrem poterit ſubuenire, cui in ſinu patris reſidet accuſator? Pectus patris Lazarus tenet, & totam ſancti cordis pulſat æquitatem, quatenus ſe filij patrẽ boni, mali iudicem ſeruet. *Patrem Abraham, miſerere mei. & mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti ſui in aqua: & refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma.* Mitte Lazarum, vt ipſe qui cruciatus mei cauſa eſt, iã refrigerii miniſter extremum digiti ſui ſolamen modo ipſe porrigat, cui ego iacenti manus meæ totius ſolatium tunc negaui. *Et mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti ſui in aqua: & refrigeret linguam meã.* Sitit ita que guttam, qui vini lacus, vt pauper ſitires, effudit: & ſtilla digiti extremi credit gehẽnę flammas extinguere, qui menſuris per totam diem ebrietatis non extinxit incendia. Sed hanc ſibi guttã ad refrigerium dari petit, ad ardorẽ pauperis quam negarat. Iſta gutta eſt diues, quæ te facit crudelẽ, iſta gutta eſt quæ os Lazari à te negata ſiccauit: quia ad refrigerium pauperis & gutta ſufficit, & mica. *Cupiens, inquit, ſaturari de micis, quæ cadebant de menſa.* Spargebatur panis, fundebatur vinum, & quod ad extremam vitam pauperis negabatur, hoc totam diuiti peribat ad pompam. *Et mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti ſui in aqua: & refrigeret linguam meam.* Lingua in capite, caput mali, ipſa dèrogat egeno, inſultat pauperi pietatem latrat, miſericordiam carpit: & meritò prima eſt in gehenna, in cruciatu præuia, dux pęnarũ, quia ipſa interdixit miſericordiam, cui datũ fuerat vt iuberet. Et quãuis ſeries lectionis & me cõpellat dicere, & vos inuitet audire

qui

qui ſit purpuratus diues, qui ſit Lazarus pauper, qui ſint quinque fratres diuitis, quomodo ante diem iudicii diues cruciatus ſentiat gehennæ, ſed dolor reuocat ad dicẽdum. Et ſi eſt ſub terra tartari carcer, ſi eſt καῦσις ardens, ſi eſt inferus ſine fine crucians, ſi eſt apparitor iſtis, quæ nos ad iſta rapiat poſt ſæculi labores: q.d ſtupemus? vbi ſumus? quis eſt iſte qui nos eludit ſomnus? quæ eſt iſta quæ nos tenet obliuio lethalis? quare non omnibus contemptis euadendi à malis tal.b. nobis ſola ſit cura, ne viuentes mundo, ne aliis currẽtes, ad tantas, tales, tam crudeles ſubito rapiamur pęnas? Et ſi eſt aſcendendi poſſibilitas ad ſuperna, ſi eſt facultas viuendi in cęleſtibus, ſi eſt Abrahæ ſinus bonis omnibus ad requiem præparatus, ſi eſt Lazarus ia ſinu patris tanti: imò quia dubium non eſt, vbi & loca, & perſonæ, & nomina deſcribuntur: quare non cęlo mutamus terram? quare non caducis emimus æterna? quare non perituris manentia comparamus? vt & ſupplicia deuitemus inferni: & hæc quæ audire deſideramus anguſtè, latè videre, habere & tenere poſſimus. *Ideſt, cõbuſtio.*

De villico iniquo. *Sermo* CXXV.

OMnium quidem ciborum ſal ſalubre eſt condimentum ſi menſura non deſit: alioqui ſine modo, & ipſum perit, & quod ſalierit pdit: amarat enim nimietas quod poterat condire menſura. Sic qui in nobis eſt ſenſus ſi teneat modum, dat ſaporem, intellectum parit, prudentiam generat, cor dilatat, auget ingenium, maturat dicenda, audienda componit, fitq; ſibi dulcis, fit deguſtantibus tota dulcedinis plenitudo: & planè erit ille melleus ſenſus, qui ore proferet nil amarum. Hoc præmiſimus, vt ſit nobis in Euangelicis ſenſibus noſtri ſenſus conſtringenda menſura: quatenus vitalem cibum, diuinum paſtum, cęleſtem ſaporem non violet, ſed cautiſſima nobis ſobrietate

Rom 12. cuſtodiat, iuxta illud Apoſtoli: Non plus ſapere quam
Luc. 16. oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Sed iã quid dominus dixerit, audiamus. *Homo quidam erat diues.* Et quis erat homo iſte, niſi Chriſtu? Quis diues, niſi ipſe qui in paupertate noſtra totas creaturæ diuitias poſſidebat? *Homo quidam erat diues.* Hoc Iudæis ſæpius inculcabat, vt intelligerent, quod ineſſet ei locuples deitas, cui erat humana paupertas. *Erat diues.* Erat in maieſtate ſua diues, qui oculis Iudæorum erat pauper. Et quomodo diues non erat, cui miniſtrabant angeli? virtutes parebant? elementa ſeruiebant? & quæ non erant, fiebant iuſſa, vocata veniebãt. *Homo quidam erat diues: & habebat villicum.* Quem niſi hominem, cui ad colendum mundum tota fuerat commiſſa poſſeſſio: *Homo quidam erat diues, & habebat villicum: & hic diffamatus eſt apud illum.* Quaſi non preſcierit, quaſi non præuiderit, cui occulta nota ſunt, cuius oculis etiam illa nuda ſunt quæ teguntur. *Et hic diffamatus eſt apud illum.* Ergo ille famæ credidit? fama nunciante cognouit? Abſit. Sed quia illa quæ nouerat, quæ pietate velabat, quærere tunc cœpit quando accuſabat terra. Vox ſanguinis fratris tui clamat de terra: clamabat terra, clamabat cælum, dolebant Angeli, quando iam tota ſeculi fama loquebatur. *Et hic diffamatus eſt apud illum quòd diſcipaſſet ſubſtantiam eius.* Filius iunior ante iſtius nominis lectus eſt ſubſtantiam diſsipaſſe, nunc ipſius bona viliicus diſſipaſſe perhibetur. Sicutidem Deus & homo Chriſtus, idem paterfamilias, & pater: ſic hunc eundem eſſe & villicum conſtat, & filium: eſt hic cauſarum diuerſitas, eſt mutatio nominum: non eſt varietas perſonarum. *Et diffamatus eſt apud illum; quòd diſſipaſſet bona ipſius, & vocauit eum,* Vocauit per Euangelium. *Et ait illi.* Et quid per Euangelium non agit? Per quod mores arguit, occulta nudat, conſcientiam pandit, commiſſa caſtigat, dinumerat mala, & in his præſiſtenti minatur pœnam, quamuis conuerſo

uerſo veniam repromittit. *Et vocauit eum: & ait illi: Quid hoc audio de te?* Cognita velut audita imputat, quia in reum non vult accelerare ſententiam: & conuictum penes ſe, velut accuſatum conuenit, qui iudicium geſtit venia ſic præire. *Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare.* Tam pijs tam ſeuera cur iungit? cur antè à villicatione ſubmouet, quam rationem cognoſcat? *Redde rationem, iam enim non poteris villicare.* Rationem modò inſtat hominis expetit; modò ſicut Deus inſtantia denunciat, & futura. *Redde rationem, iam enim non poteris villicare.* Rationem petit, non vt exigat, ſed relaxet; petit, vt petatur: petit hic, ne petat ibi; petit in ſęculo, ne petat in iudicio; petit cito, ne pęnarum tempus, tempus ſatisfactionis excludat. *Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare.* Quare? Quia venit finis vitæ, tempus mortis, iam te apparitio ſuperna conſtringit, iam iudicium vocat. Feſtina ergo, ne ſatisfactionis tempus perdas; qui tempus operis perdidiſti. *Redde rationem,* Hoc eſt dicere, compone rationem, compone tua, ne reddas mea; compones autem, ſi iam deſines diſſipare; priora debita ſuſcepi ego, cum te ſuſcepi; ſolui ego, cùm te abſolui; ego cognitor pro te cognitori audiendus aſtiti; iudicium intraui iudex, rei mei reus factus ſum, à pœnalibus ſuſcepi pœnas, à damnatis ſententiam non refugi, mortis perſtitor mortem excepi, penetraui inferos deſtructor inferni, vt te per iſta non modò ſubducerem tuæ pęnæ, ſed & meæ conſortem facerem dignitatis. Age ergo, vt te quem tempus tuæ villicationis excluſit, perpetuitas meæ donationis includat. Sed villicus quid reſponderit iam perſcrutemur. *Ait, inquit, intra ſe quid faciam?* Quid faciam modo, ſemper homo bona facere tunc cupit, quando mors faciendi tempus ademit. *Ait, inquit, intra ſe.* Quærit, inquit intra ſe conſilium, qui foris, vnde ſibi iam ſuccurreret, non habebat. *Ait intra ſe.* Pungit cor ſuũ, ſtimulat mentem

tem ſuam,& omnia vexat interna,vt a ſe pęnitentiam,
quam pro ſe dare poſſit, extorqueat. *Fodere non valeo.*
Non vires iſti,ſed tempora defecerant ad laborem. *Fo
dere non valeo: mendicare erubeſco.* Confuſionem futuri
iudicij pertimeſcit, in quo iam non pęnitendi tempus
eſt,ſed pęnarum,& vbi reus plus de conſcientia,quàm
de gehennæ erubeſcit incendio. *Mendicare erubeſco.* Et
quis nō erubeſcit in cęleſtibus mendicare? Miſer quem
temporalitas habuit diuitem, mendicum ſempiterni-
tas poſſidebit:& habebit hunc nudum tartarus, quem
locupletem ſuſcipere cælum potuit, & tenere. Præſens
figura tendit ad populum,ſed bonum nobis,bonum ni
mis, ſi ad nos illa aptemus ſinguli, ſi ad nos iſta refe-
ramus, qui in terra nos debemus ſentire villicos, do-
minos non putare: prorogationis temporariæ miniſte-
rium ſuſcepiſſe, non inueniſſe ius perpetuum poſſiden
Tim.5. di: cauere ne ad patremfamilias fama verſæ ſubſtantiæ
nos præcedat, iuxta illud Apoſtoli: Quorundam pecca-
ta manifeſta ſunt, præcedentia ad iudicium: quoſdam
autem & ſubſequuntur. Non peruenit ad ſtatutum ter
minum vitæ, qui villicationis amittit tempus: quem
ſonarit credita diſſipaſſe. Hinc,hinc eſt immaturus exi
tus, hinc eſt antè diem mors, hinc eſt vocatio amara,
Pſal 54. hinc eſt ſeipſa acerbior redhibitio, ſicut Propheta la-
mentatur, clamans: Viri ſanguinum & doloſi non dimi
diabunt dies ſuos. Sed vtinam, quando nos de vocatio-
ne commonet ægritudo, quando febris à villicatione
inclementer excludit, quando vis doloris ad redden-
dam villicationem properare compellit, præſentis vil-
lici factum, ſenſumque ſequeremur cōuerteremur ad
animæ conſilium, ad compunctionem cordis, ad men-
tis pęnitentiam, ad miſericordiæ ſuffragium, ad pieta-
tis patrocinium, ad confeſſionis aduocationem, cer-
tè peteremus dominicorum chirographa debitorum,
& ſi non tota, vel media, ſicut ille villicus, ad no-
ſtram veniā ſolueremus: vt qui bona credita diſſipau-
do ini-

do iniquitatis uocamur villici, in nouiſsimis pia fraude ipſius laudem iudicis conſequamur. *Et laudauit, inquit, villicum iniquitatis.* Et quia Euangelici factum villici non paruam generat quæſtionem, qui reus de multis vnam legitur placuiſſe per fraudem: quare placuerit ſic, vel quis ſit iſte, ſequenti per Deum plenius ſermone pandemus.

De eodem. *Sermo CXXVI.*

QVàm ſit commodum, quàm lucroſum debitorũ nodos ſoluere, cautionum vincla laxare, præſentis villici nos edocet & informat exemplũ, qui dũ chirographorum cumulos pio moderatur aſſenſu, nõ modò euaſit certiſsimas diſcuſsionis anguſtias, ſed etiã diſcuſſoris laudẽ manſuram ſeculis cõquiſiuit. Et nos fratres, quod de præſenti lectione vobis fecit promiſsio me debere, auditu piiſsimo temperare, ne me, voſq; ſimul oneret ſeuera diſcuſsio, quos intelligentia poterit benignè releuare. Vnde quæ ſuperſunt lectionis iam ſequamur; & conſilium villicus quod inuenerit audiamus. *Ait, inquit, intra ſe: Quid faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo: mendicare erubeſco: ſcio quid faciam. Conuocatis itaque ſingulis debitoribus domini ſui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitq́; illi: Accipe cautionem tuam, & ſede citò, ſcribe quinquaginta. Deinde dixit alij: Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Et ait illi, Accipe literas tuas, & ſcribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis, quòd prudenter feciſſet.* Vel nunc liquet in euangelicis lectionibus obſcuratas myſteriis diuinis, ſupernis velatas ſenſibus contineri, quamplurimas quæſtiones: nec facile humano intellectui ſubiacere, quod ore Chriſti de cæleſtibus profertur arcanis. *Et laudauit, inquit, dominus villicum iniquitatis, quod prudenter feciſſet.* Rogo Luc. 16.

quid

quid hoc loco mundanus capit animus? quid hic cõmunis capit & recipit auditus? vbi inter villicũ & dominicos debitores verſutæ fraudis laudatur inuẽtio, vbi debitoris honeſtas tollitur, aufertur pudor, violatur innocentia, verecundia tota ſepelitur, vbi villicus reddendæ rationis tẽpore plus ardet in fraude, quàm tempore villicationis anhelauit in luxu, in articulo diſcuſſionis ipſum dominicum plus in diſpẽdium ſæuit, quàm diebus ſuæ fudit & diſperdidit actionis, & qui antè ſubſtantiam vacuauerat diſſipando, uacuando chirographa quod remanſerat plus euertit, nec curat vnde poſſit ſarcire quod deerat, ſed qđ remanſit quẽadmodum minorare poſſit excogitat. Dicebat debitori, *Quantum debes Domino meo?* Non dicebat, quantum debes mihi. Conueniebat conſcientiam, teſtabatur debitoris animum, ſic dicendo, Et quid eſt quod ſine reſpectu domini debitor ad tantam fraudem villico cõſpirauerat? *Quantum debes domino meo: Dicit ille, Cẽtum cados olei. Accipe cautionem tuam, & ſcribe quinquaginta.* Ad tantum fraudem villicus conſpirabat, & agebat vt totam fidem perderet, dum mediat cautionem. *Quantum debes domino meo?* Sciebãt ambo quia præſens erat vbique, & ſemper ſupernus creditor, nec poterat fraude præueniri, ſed neque in oculis dominicis deſinit, ſemel cęperit qui furari. Eſto tamen ſit humani moris, vt debitor quærat compendia fraudulenta, & villicus ſibi conſulat, ſic furando. Dominus iterum quare probat fraudem? furta collaudat? prædicat falſitatẽ? Quod eſt nequitia, prudentiam dicit, & hoc pium iudicat, quod multis peſſimum falſitatis præſtat exemplũ? Sapiat ita carnalibus ſenſibus, ſpiritualibus quod eſt diuini luminis iam luceſcat. Iterata eſt parabola per villicum, quæ fuerat iuniorem prælibata per filium. Villicus iniquitatis à mammona iniquo gentium populus

Luc. 16. nuncupatur. Facite vobis, inquit, amicos de mammona iniquitatis, qui relicto creatore totum ſe mammo-

næ

ne tradiderat ſeruituti. Quiſquis eſt ab huius mammonæ captiuitate liber, & pecuniæ iam crudeli pondere non grauatur, cōſiſtat in ſpecula cæleſti, & inde deſpectet mammonam, mundo, & mundanis tyrannico furore dominātem. Imperat gentibus, iubet regnis, bella mandat, comparat bellatores, ſanguinē vendit, agit mortes, prodit patrias, vrbes deſtruit, ſubdit populos, arces vrget, vexat ciues, foro præſidet, ius delet, fas nefaſque confundit, & ad mortes vſque tendendo, fidem tentat, violat veritatem, famam carpit, honeſtatē diſſipat, ſoluit affectus, innocētiam tollit, pietatem ſepelit, neceſſitudinē ſcindit, amicitiam ſubruit. Et quid plura? Hoc eſt in mammona, dominus iniquitatis, qui iniquè humanis & corporibus dominatur & mentibus. Huius ergo mammonæ villicus, hoc eſt gentilis populus diſſipatæ taliter ſubſtantiæ reus à Domino per Euāgelium, conuenitur, vt reddat rationem villicationis ſuæ, id eſt, naturalis boni. Cui tunc dicitur, *Iam non poteris villicare.* Quando ei finis ſeculi nunciatur. Credit denique iuxta Apoſtolum, figuram præterire mundi, tranſire tempora villicationis humanæ, & intra ſe, in ſe reuerſus, quid facere deberet interrogat. *Ait, inquit, intra ſe, Quid faciam?* Ingemuit cor, doluit mens, reſpōdit fides, credulitas dedit cōſilium ſalutare, vt villicus ad verum dominum iam rediret, & erogando mámonam, ſæuum dominum ſuæ victor ſubderet ſeruituti, vt fieret ſalutis occaſio, quod perditionis extiterat inſtrumentum. Pergit ergo villicus gentilis quondā, iam Chriſtianus, ad primum debitorem domini ſui. Quē? Iudæum interrogat debitorem; quid, quātumque interrogat, quaſi neſciat modum debiti; portitor cautionis noueram iam per Euangelium, ſed interrogando confeſſionem taliter requirebat, denique & qualitatem, & quantitatem debiti confitetur, dicens: *Centum cados olei.* Quare non argenti, vel auri pondus, quare non centum decem, aut nonaginta, ſed centum? Vt &

1. Cor. 7.

de

de debito, & de numero cęleſte luceat ſacramentum. Debebat Iudæus oleũ, quod chirographo legis ad vngendos Reges, Prophetas, & Sacerdotes, Chriſtiani chriſmatis acceperat in figuram, donec ad ipſum Regum & Prophetarum, & Sacerdotum principem perueniret, cui tota reddenda & infundenda erat centenaria chriſmatis plenitudo. Sed quia contra cautionis fidem debitor, ne debitum redderet, occidit impius creditorẽ: legalis ipſa cautio peruenit ad Gentes, hoc eſt lex, vt Iudæus conuictus per Gentilem, quia debitum conuertit in crimen, pęnitentiæ ſoluat vſuram. Vides ergo quia villicus non fraudem, ſed pęnitentiam ſuadet: ſolicitat ad acquirendam miſericordiam, non impellit ad falſum, cùm dicit: *Accipe cautionem tuam: ſede citò, & ſcribe quinquaginta.* Quinquageſimũ numerum ad miſericordiam pertinere Dauid pandit, cùm pſalmum quinquageſimum cantat, clamans: Miſere-
Pſal.50. re mei Deus, ſecundum magnam miſericordiam tuã.
Leui. 5. Quinquageſimus numerus patefecit miſericordiam, dum quinquageſimum annũ, qui eſt iubileus, lex debitorum omnium, omnium contractuum delere, & ſoluere ligamẽta perſcribit. Villicus ergo agit iſte, vt per miſericordiã Chriſti idoneus ſit Iudæus, qui per cautionem legis inſolubilibus cõfuſus debitis tenebatur.
Rom.11 Debet Iudæus oleum, qui iuxta Apoſtolum, feracis in ſe oliuæ pinguedinem incredulitatis ſterilitate ſiccauerat. Vnde & Euangelicę fidei calore iam tota redit in ramos, Chriſtiano totam reuiuiſcit in gratiam. *Deinde alij dicebat: Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici.* Poſteaquam granũ tritici, quod eſt Chriſtus, ſatum eſt in terra noſtræ carnis, & ad vbertatẽ ſupernam per dominicam fęcundatum eſt ſepulturam, factum eſt ut homo cẽteſimum fructum ſuo iam debeat
Ioan.12 authori: Niſi, inquit, granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet. Videns ergo villicus ſatis prouidet, cùm dicit: *Accipe cautionem*

tuam,

tuam, & ſcribe octoginta. Quia ſicut quinquageſimus miſericordiam confert, ita octogeſimus totam fidem præfigurat,& gratiam. Hic eſt numerus, in quo decalogum legis eſſe, & ogdoadem gratiæ ſatis gnarus legis, ſatis ſtudioſus Euangelij lector intelligit. Itaque villicus cum dicit,ſcribe octoginta, id agit, vt per gratiam ſoluat, quod reddere non poterat per naturam. Bene ergo iſte villicus meruit laudem domini ſui, qui in chirographis nõ fraudem molitus eſt, ſed ſalutem: quod autem dixit; *Prudentiores ſunt filij ſæculi in generatione ſua, quàm filij lucis*. Ita intelligendum eſt, quia qui erant filii ſæculi quondam, id eſt gentiles,nunc electi ſunt Dei; & qui erant filii Dei, hoc eſt Iudæi, nunc in filiis ſæculi ſunt relicti. *In generatione ſua*. Qua renati ſunt,non qua nati ſunt. *Pſ. 101.* Scribantur hæc,inquit, in generatione altera. *Pſal. 23.* Altera hæc eſt generatio quærentium dominum. Deus autem ſcientiæ & illuminationis illuminet corda veſtra,& totam ſcientiæ ſuę plenitudinem in veſtræ mentis infundat arcanum.

De Decollatione diui Joannis Baptiſtæ.
Sermo CXXVII.
Qui falſo diui Chryſoſtomi titulo. editus eſt.

HOdie nobis Ioannis virtus,Herodis feritas dum refertur, concuſſa ſunt viſcera, corda tremuerunt, caligauit viſus, intellectus hebuit, aufugit auditus. Aut quid conſtat in ſenſibus humanis,quãdo perdidit virtutum magnitudinem criminum magnitudo. *Herodes, inquit, tenuit Ioannem, & alligauit eum, & poſuit in carcere*. *Mat. 14.* Ioannes virtutum ſchola, magiſterium vitæ,ſanctitatis forma,norma iuſtitiæ,virginitatis ſpeculum, pudicitiæ titulus, caſtitatis exemplum, pœnitentiæ via, peccatorum venia, fidei diſciplina, Ioannes maior homine,par angelis,legis ſumma, Euangelii ſanctio,Apoſtolorum vox,ſilentium Prophetarum,

lucerna mundi, preco iudicis, præcurſor Chriſti, metator domini, Dei teſtis, totius medius Trinitatis, datur incæſtui traditur adulteræ, addicitur ſaltatrici. Meritò ergo concuſſa ſunt viſcera, corda tremuerunt. At Herodes ipſe eſt qui prophanauit templum, Sacerdotiũ ſuſtulit, confudit ordinem, temerauit regnum, corrupit quicquid erat religionis: quod vitæ, quod legis, qđ morum, quod fidei, quod diſciplinę, perdidit & confudit: Herodes ſicarius in ciues, in nobiles latro, populator in ſocios, in domeſticos predo, interemptor plebis, occiſor filiorum, homicida in extraneos, in proprios parricida, inebrians cruore terrã, in ſiti ſanguinis permanebat. Hinc eſt quòd Ioannis ſanguinem pium ingenti poculo crudelitatis abſorbuit, ſed ipſa lectio iã loquatur. *Herodes, inquit, tenuit Ioãnem, & alligauit eum.* Qui vincula ſolu erat peccatorum, peccatoris vinculis alligatur, vt vincta venia locum veniæ non relinquat. *Alligauit eum, & poſuit in carcere.* Herodes, tu adulterium facis, & in carcerem vadit Ioannes? Sic iudicas ſedens in loco iudicis reus, in loco vindicis innocentiæ perſecutor? Rogo vbi rerum facies? vbi fama? vbi pudor? Vbi exiſtimatio publici cognitoris? certè vbi Deus? vbi homo? vbi fas? vbi lex? vbi ipſius iura naturæ? Simul omnia ſunt Herodes te agente, te iudicãte, te iubente confuſa. *Tenuit, inquit, Ioannem, & alligauit eum, & poſuit in carcere* Herodes; te cauſa petit, te arguunt vincula, te carcer accuſat, te diuulgat producta in publicum Ioannis iniuria: cauſam cuſtodiæ qui requirit, inuenit in te quod puniat, & in Ioannę quod deleat. Ioannes orbi notus, fama virtutis cognitus, celebratiſſimus ſanctitate, dum trahit ad ſe ſuæ inquiſitores iniuriæ, facit vt tuus cunctis innoteſcat inceſtus; agit vt te habeat confuſio publica, quem corrigere nõ potuit ſecreta correctio. Herodem Ioannes monitis non accuſatione pulſabat; corrigere voluit, non perire; ſed Herodes facibus libidinis ardens perire maluit,

luit, quàm redire; & vxorem fratris illicitè poſſidere. Captiuis criminum, innocentiæ inimicis, odioſa fit ſemper libertas, virtus contraria vitioſis, ſacrilegis exoſa ſanctitas, inimica caſtitas impudicis, corruptis integritas pœna, luxurioſis aduerſa frugalitas, crudelibus miſericordia, pietas impiis, iniuſtis iuſtitia non ferenda; probat hoc Euangeliſta cùm dicit, *Dicebat enim illi Ioannes, non licet tibi habere vxorem Philippi fratris tui*. Ecce vnde Ioannes oſtendit, ecce vnde Herodes furit; malos qui monet offendit, incurrit odium qui arguit criminoſos. Dicebat Ioannes quod erat legis, quod iuſtitiæ, quod ſalutis; certè quod erat non odii, ſed amoris; ecce qualem conſecutus eſt ab impio pro pietate mercedem. *Volens, inquit, occidere eum, timuit populum*. Facilè deuiat à iuſtitia, qui in cauſis non Deum, ſed hominem pertimeſcit. Hic timor peccandi facultatem differre poteſt, auferre non poteſt voluntatem; vnde etiam quos ſuſpenderit à crimine, auidiores reddit ad crimen, & æſtuat animo quouſque perficiat, quod cogitat malum. Solus eſt Dei timor, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam ſeruat, perpetem tribuit facultatem. Sed audiamus ipſam Ioannis beatiſſimi paſſionem. *Die, inquit, natalis Herodis ſaltauit Herodiadis filia in medio triclinio, & placuit Herodi: vnde iureiurando pollicitus eſt dare ei quodcunque poſtulaſſet ab eo. At illa præmonita à matre ſua, da mihi, inquit, hic in diſco caput Ioannis Baptiſtæ*. Hæc eſt mulieris antiqua malitia, quæ Adam eiecit de Paradiſi deliciis; hæc cæleſtes homines fecit eſſe terrenos; hæc humanum genus miſit in infernum, hæc vitam abſtulit mundo propter vnius arboris pomum; hoc malum quod homines ducit ad mortem; hoc malum fugit Elias Propheta: & cuius lingua clauis facta eſt cœli tanquam reus, fugit à facie mulieris, hæc inuenit verum laborem & preſſuram, quæ nunc occidit Ioannem Baptiſtã, deiicit pue- *Gen. 3.*

ritiam, perdit iuuentutem, & illicit & inquietate emortuam ſenectutem. *Præmonita à matre ſua, da mihi, inquit, in diſco caput Ioannis Baptiſtæ.* De matris pectore dans rugitum noua belua, contempta corporis præda, caput ipſum truncatura peruadit. *Et contriſtatus eſt Rex, propter iuſiurandum tamen, & propter diſcumbentes iuſſit dari, miſitq́; decollari Ioannem, & allatum eſt caput eius in diſcô, eſt datum. & puellæ, & puella dedit matri ſuæ.* Auditus fratres, quanta ſit nata de voluptate crudelitas; de libidine impietas: *Et allatum eſt caput eius in diſco.* In arenam vertitur domus, menſa migrat in caueam; fiunt de pranſoribus ſpectatores, furore mutatur conuiuium; fit cibus cædes, vinũ tranſit in ſanguinem, finis apponitur natali, in ortu exhibetur occaſus, cóuiuiũ in homicidium commutatur, organa tragœdiam perſonant ſæcularem, intrat beſtia, non puella quærit amputare, non ſaltare: diſcurrit fera, non fœmina ſpargit iubas per ceruicem, non capillos: membra dilatat anfractibus ſæuitiæ creſcit augmentis, fit grandis crudelitate, non corpore; & ſingularis fera vſque dum capiat prædam, fræmit ore, dentibus frendit, ferrum non ſuſcipit, ſed producit. Verùm ne quis exiſtimet declamare nos velle de talibus, nos non declamare volumus, ſed clamare, vt feſtiuitatum gaudia ſint cauta veſtrarum, nataliumq́ue veſtrorum ſolemnitas teneat in exultatione menſuram, epulis veſtris interſit Chriſtus, in facie prandeatur auctoris, honeſtate conuiuij natura ipſa, quæ vos producit, honoretur, lætitia menſæ veſtræ pertingat ad pauperes, familia veſtra innocentiæ tripudiet diſciplina, luxus abſiſtat, fugeretur effuſio, ſaltatricum peſtis, lenocinia cantorum, voluptatum fomenta, ventris onera, naufragia mentium, cum Herodiadis conuiuiis abſcindantur: vt præſens gaudium veſtrum ad lætitiam perueniat ſempiternam. Hodie fratres, ſermonem tulimus, non in Herodem tantum; ſed etiam in Herodis idem; quiá ſatis auditor intelligit,

ligit, quanta ſit fœlicitas martyris, quando miſeriam perſecutoris audierit; ſcire tamen nos conuenit, quia & Ioannes de morte ſua natus eſt, & de natali ſuo mortuus eſt Hærodes.

In diuum Apollinarem Epiſcopum & Martyrem. *Sermo* CXXVIII.

BEatus Apollinaris primo Sacerdotio ſolus hanc Eccleſiam Rauennatem vernaculo atque inclyto Martyrij honore decorauit. Meritò Apollinaris, quia iuxta mandatum Dei ſui hic perdidit animam ſuam, vt eam inueniret in vitam ſempiternam. Beatus qui ita curſum conſummauit, fidem ſeruauit, vt verè primus à credẽtibus ſuo reperiretur in loco. Nec eum quiſquam confeſſoris vocabulo minorem credat eſſe, quàm Martyrem, quem Dei nutu quotidianum, & multiplicem reuerſum, conſpicit ad agonem. Audi Paulum dicentem. Quotidie morior. Semel mori parum eſt eum, qui poteſt regi ſuo glorioſam ſæpè de hoſtibus referre victoriam. Non tam mors quàm fides & deuotio Martyrem facit, & ſicut virtutis eſt in acie, in conflictu, pro regis amore ſuccumbere, ita perfectę virtutis eſt diu agere & conſummare certamina. Non ideò perſecutus eſt Martyrem, quia non intulit mortem, ſed probauit Martyrem, quia non elicuit fidem, iniecit tela quæ potuit, & omnia armorũ ſuorum genera cal'idus exegit inimicus, nec tamen fortiſſimi ductoris mouere mentem potuit, aut temerare conſtãtiam. Summum eſt fratres, pro domino præſentem vitam, ſi neceſſe ſit, contennere, ſed glorioſum eſt etiam cum vita mundum ſuo temnere & conculcare cum Principe. Feſtinabat Chriſtus ad Martyrem, Martyr ſuum feſtinabat ad Regem Bene diximus feſtinabat, iuxta illud Prophetæ: Exurge in occurſum mihi, & vide. *Pſal. 18.*

1. Cor. 15.

Sed vt propugnatorem ſuum ſibi Eccleſia ſancta retineret, Chriſto vehementer occurrit, vt vincenti iuſtitiæ reſeruaret coronam, & ſibi belli tempore præliatoris ſui præſentiam condonaret. Fundebat ſæpè confeſſor ſanguinem ſuum, ſuiſque vulneribus fide mentis ſuæ teſtabatur auctorem. Cælum ſuſpiciens carnē deſpiciebat & terram. Vicit tamē, tenuit, & à ſuo deſiderio retardari Martyrē tenera adhuc Eccleſiæ impetrauit infantia. Infantiā dico fratres, quæ totum ſemper obtinet, quæ plus lachrymis, q̃ virtutum ratione cōtēdit. Neque enim tantùm vultus & ſudor fortium, quātum poſſunt lachrymæ paruulorum; quia ibi corpora, hic corda franguntur; ibi mentis iudicia vix mouent, hic tota pietas inclinata deſcendit. Et quid plura fratres? Egit, egit Eccleſia ſancta mater, vt nuſquam à ſuo ſepararetur antiſtite. Ecce viuit, ecce vt bonus paſtor ſuo medius aſsiſtit in grege, nec vnquā ſeparatur ſpiritu, qui corpore præceſsit ad tempus, præceſsit dico habitu; cæterum ipſa inter nos corporis ſui habitatione quieſcit. Extinctus eſt diabolus, perſecutor occubuit; ecce regnat & viuit, qui pro rege ſuo deſiderauit occidi, qui viuit & regnat cum patre in vnitate ſpiritus ſancti Deus, per omnia ſeculorum ſecula.

In diuum Cyprianum Martyrem. Sermo CXXIX.

QVoniam hodie Deo in natali ſancti Cypriani Martyris conuenimus, in quo miro certamine de diabolo triumphauit; & quia nobis virtutū ſuarum glorioſum reliquit exemplum; ideo exultare nos conuenit & lætari. Natalem ergo ſanctorum cùm auditis charisſimi, nolite putare illum dici, quo naſcuntur in terram de carne, ſed de terra in cęlum, de labore ad requiem, de tentationibus ad quietem, de cruciatibus ad delicias, nō fluxas, ſed fortes & ſtabiles & æternas, de mundanis riſibus ad coronam & gloriam. Ta-

les

les natales digni martyrum celebrãtur. Cùm ergo huiuſmodi feſtiuitas agitur, noli æſtimare chariſsime, quod in ſolis prandiis & profuſioribus epulis natales martyrum celebrentur; ſed imitandum tibi proponitur, quod in memoria martyris celebras. Aſpice ergo chariſsime, alacritatem populi circunſtantis. In hac enim die aliquando turba aſtitit impiorum, cùm ſanctus Cyprianus iuſſu tyranni feriretur, turbæ erãt malorum expectantium chori, nunc multitudo fideliũ ad collætandum deuota confluxit; tunc turba ſæuiẽtium, nunc exultantium; tunc deſperatorum, nunc ſperantium. Idcirco ergo natales martyrum annua lætitia celebrantur, vt quod ſemel actum eſt, per omne æuum in memoria maneat deuotorum. Geſta res eſt chariſsimè, ne te diceres ignorare, celebrantur annua, ne dicas, oblitus ſum. Ad hæc ergo imitanda vos animate chariſsimi, hanc magnanimitatis gratiam concupiſcite; hoc petite dari vobis, quod ille meruit adipiſci. Omnes enim cęleſtia cupientes terrenorum bonorũ laqueis irretiri non poſſunt, quia conuerſationem ſuã in cęleſtibus ſtatuerunt. Sicut ait ſanctus Apoſtolus; Noſtra autem conuerſatio in cælis. Dirigatur ergo cordis noſtri deſiderium ad habitationem cęleſtem, vbi quum diſperſus fuerit pauperibus theſaurus veſter, illic erit & cor veſtrum. Theſaurus autem bonorum omnium Chriſtus eſt, qui vos cum Patre & Filio, & & Spiritu ſancto donis cœleſtibus, & nunc, & in æternum cumulare & replere dignetur. *Philip. 3.*

In conſecratione Epiſcopi. Sermo CXXX.

Sicut magnæ promiſsionis longa expectatio accendit animum, mentẽ fatigat, ita ſenſus omnes, & interna ipſe viſcerum ſuſcitat optatus promiſsionis effectus. Hinc eſt ꝙ hodie, ſicut dixit Iſaias, Eccleſia mater ſancta feſtiua, tota gaudens & compta proceſsit; *Eſa. 58*

induit ſe tunicam iucunditatis ſuæ, & ſicut ſponſa impoſuit ſibi mitram, ac vario ſe compoſuit & decorauit ornatu, vt cælum ſtellis fulget luminibus ſuis, & terra vernat floribus ſuis, & vt hortus producit germina ſua, ita produxit lætitiam in conſpectu omnium filiorum
Pſal. 44. ſuorum. Quia iuxta pollicationem Dauid. Hodie pro patre natus eſt ei filius, qui eam non pondere inclinet, non auctoritate deterreat, non commotione ſollicitet, non aſperitate conturbet, ſed fideli ſuſtentet obſequio, cura peruigili faciat perſecuram, ſollicito labore neceſſaria procuret, famiiam blāda inſtitutione componat, hoſpitibus occurrat, parentibus ſeruiat, regibus obtemperet, poteſtatibus collaboret, det ſenibus reuerentiam, pueris gratiam, fratribus amorem, paruulis impendat affectum, liberam per Chriſtum cunctis
Pſal. 44. exhibeat ſeruitutem. Dauid dixit, Audi filia, & vide. Ego dicam, Audi mater & vide, pro patribus tuis nati ſunt tibi filij. Sint prudentia ſenes, grauitate patres, charitate filii, virtute iuuenes, dulcedine ſoboles, innocentia infantes, malitia paruuli, quæ mundi ſunt neſcientes: totam regni Dei præſentiam poſſidentes, atteſtāte Domino, cùm dicit. Sinite paruulos venire ad
Mat. 19. me, talium eſt enim regnum celorum. Tales generat perpetuæ virginitatis copula, tales generat cæleſtis vitæ coniunctio, ſexus neſcia, conceptus conſcia, gnara partus, corruptionis ignara, pudore integra integritate clauſa, caſta pignoribus, fœcūditate diffuſa. Hęc tam pia mater dum vnius germinis ſui hodie natalitia feſta celebrat, ſinus aperit, extendit amplexus, emittit vocē, diuinis cantat in canticis, vt omnes aduocet, omnes capiat, omnes ad cōgaudendum ſibi gremio charitatis includat. Adeſt ipſa etiā mater Chriſtiani perennis, & fidelis imperii, quæ dū fide, opera miſericordię, ſanctitate in honore Trinitatis beatā ſectatur & imitatur Eccleſiam, procreare, amplecti, poſſidere, auguſtam meruit Trinitatē. Sic remunerat Trinitas in ſui amore

& ar-

& ardore feruentes, iſta meruit vt daret ſibi honorem, gauderet quod ſibi fecit ei de gratia religionem conſimilem. Iſta meruit vt genetricis dignitas per genitricem redundaret in poſteros. Orate fratres, vt Chriſtiani Principes, quia pia deuotione dignantur noſtris occurrere gaudijs, noſtris ſolennitatibus intereſſe, ipſos quoque pari grat.a omnium ſacerdotum longo in tempore obſecratio deuota commendet.

In illud Ioannis, Si quis ſermonem meum ſeru. &c.
Sermo CXXXI.

SAepè diximus, quòd Deus corporeis oculis non videtur, quòd diuinit.s non clauditur mente carnali, quòd humana ratio rerum non capit conditorem, ſed Deum ſola fides attingit, credulitas ſentit tota, nec quantus eſt, ſed quia eſt, hominis quantuſcunque eſt intuetur aſpectus. Deniq; Moyſes, qui de ſeruo in amicum, de homine promouetur in Deum, Dei faciem quærit, ſed non inuenit; petit, ſed non accipit: & vt poſteriora tantum Dei videat admonetur: quatenus homo Deum quærat ſequi, non præcedere: neque ante Deum quæ ſint quærere præſumat, ſed quod poſt Deũ ſint omnia adorator agnoſcat. Crebro Deus hominibus formam hominis demonſtrat, & magnitudinem ſuam tantam breuem noſtri corporis colligit in figuram, vt præſentiam diuinã poſſit infirmus noſter oculus intueri, anguſtus noſter recipere poſſit aſpectus. Sic ad Abraham Deus venit in hominis forma, ſuccedit hoſpitis in figura, & laſſiuiatoris in morem accepit pedibus ſuis aquam: ſed & inuitatus ad mẽſam vitu'i, & panis appoſitione ſaturatur: & ita ſe totus humano credit & committit obſequio, vt ipſo tactu, viſu, verũ hominem videatur explere, & hoc eo tẽpore, quo verus Deus ſterilitati exu.emæ ſenis deſpatæ patefactis viſceribus

Exo. 33.

Gen. 18.

Gen. 32. ribus in partum ſobolem largiturus aduenit. Sic Iacob vianti conuiator occurrit, & ita ſe humano collegio ſocium præbet, vt prouocanti homini Deus totus in luctum inferatur, & tunc videbatur neruis aut lacertis vincere, quando victor cæleſtia dat dona, munera dat

Iſaiæ 6. diuina. Sic Iſaias Deum regali habitu ſedere conſpexit, vt agnoſceret niſi à Deo rege regantur reges, ipſos cùm ſint homines, nihil regere poſſe rectores Sic Da-

Dan. 7. niel Deum patrē, crine niueo, ſenectute reuerenda, antiquitate terribilem, ſeptum angelis, ignitum ſede, ad iudicandum reſidere cōſpicit. Sic ipſum filium Dei in hominis filio veniētem cùm cæli nubibus intuetur, vt ignotum antè tantis perfidis Chriſtum, fidelibus notum ſemper fuiſſe cognoſcat. Si toties Deus ab hominibus in figura hominis videtur: quid eſt quod Iudæus modò hominem videns Chriſtum ſic exaſperatur? niſi fortè figura, honor, veritas, putatur iniuria. Retulit

Ioan. 10. Euangeliſta hodie Chriſtum dixiſſe. *Si quis ſermonem meum ſeruauerit, non videbit mortem in æternum.* Ad quod verbum reſponderunt Iudæi: *Nunc cognouimus, quia dæmonium habes: Abraham pater noſter mortuus eſt & Propheta: & tu dicis: Si quis ſermonem meum ſeruauerit, non guſtabit mortem in æternum. Nunquid tu maior es patre noſtro Abraham? Quem teipſum facis?* Omnes perfidia qualiter excepit. O qualiter oculos claudit liuor, quantum iudicium cordis nequitia præiudicata confundit: ò quam durè amputat obſtinatio rationem: ſenſus humanus peruerſus audire non poteſt, quod ſemel ſtatuit odiſſe, malis bonitas exoſa, iuſtitia iniuſtis inimica. Hinc eſt quòd homines mendaces cognoſcere nequeunt veritatem, iudex animus inuenire verum non poteſt inter nuncia falſitatum. Quod vult, non quod eſt, audit ſemper, qui decreuit errare. Dixerat Chriſtus: *Si quis ſermonem meum ſeruauerit, mortem non videbit in æternum.* Iudæus non diſcutit audita, interpretari ſibi dicta nō quærit, quod ipſe impoſſibile æſtimat, exigit vt

gitvt

git vt ille aſtruat qui promittit, ſed mox de conceptu mentis blaſphemiam parturit, ferit iniurias, maledicta diffundit, & auctoritatem dicentis ita contumelijs vacuare nititur, vt & ęterna dare poſſe mortalibus non credatur, qui ſic humanis videtur ſubiacere. *Nunc ſcimus quoniam dæmonium habes.* Dæmon mali auctor, mala promittit, non bona: occidere, non viuificare conſueuit: nec vult æternos eſſe homines, quos nec temporales eſſe permittit. Ergo non eſt dæmon, ſed Deus eſt Chriſtus, qui redonat quam donauerat vitam: & verbo ſuo æternos facit homines, quos diabolus perſuaſione ſua fecerat temporales. *Abraham, inquit, mortuus eſt & Propheta, & tu dicis: Si quis ſermonem meum ſeruauerit, mortem non videbit in æternum.* Audiat fidelis, vt fide reuelante cognoſcat, quod infidelis neſcit audire: quod videre non poteſt, qui ſemet incredulitatis demerſit obſcuro: dixit Chriſtus: *Mortem non videbit.* Obſtinatio tua Iudæe, meritò dicere falſitatem quærit. Abraham & Prophetę verbum audientes tenaciter ſeruauerunt, ſed tamen mortui ſunt, ſed non in æternum. Ergo cùm dicit: *Mortem non videbit.* Et addidit: *In æternum.* Reſurrectionem promittit, non temporaliter negat eſſe morituros. Iudæe, quos mors in præſenti ſeculo faciebat non eſſe, hoc reſurrectio perpetuos reficit in futurum. Audi apertius hoc dicendum? Omnis qui crediderit, non morietur in æternum, ſed tranſibit de morte ad vitam. Quomodo non moritur? Quia de morte tranſit ad vitam. Moritur ergo, moritur omnis qui naſcitur de conditione mortali, ſed viuit, & in æternum viuit omnis qui renaſcitur de generatione vitali. Sed dico, qui potuit auferre mortem: quare hominem voluit tranſire per mortem gratior enim Medicus, qui anticipat morbos, quàm qui morbis ingerit feram, & non ſine dolore medicinam. Iudæe feciſſet & hoc Medicus Chriſtus, ſi medico ægrotus non fuiſſet ingratus. Ille & vitam dedit, & homini mortem *Ioan. 11. & 5.*

venire

venire prædixit:ſed ille qui aduerſa non ſenſerat, proſpera ſeruare neſciuit. Bona quàm ſint bona, ſcire, niſi malorum cognitione, non poſſumus. Ergo magnificabitur Chriſtus, qui & antè inhabitam vitam dedit, & perditam modo reddit: & homo plus gnarus vitæ erit ſibi cautior, erit plus gratus auctori. *Nunquid maior es, inquit, patre noſtro Abraham?* Plane maior & tanto maior, quantum ſeruo dominus, quantum Deus homine, quantum factura factor, quantum viuificans mortuo, quantum ſuſcitando ſuſcitator. *Reſpondit Ieſus Abraham exultauit vt videret diem meum, vidit, & gauiſus eſt.* Ille vt oſtenderet viuere Abraham, dixit, illum vidiſſe diem ſuum, id eſt, diem quo mundo natus eſt Chriſtus. Dierum conditor non tenetur die, temporis auctor tempora neſcit: ſed Chriſtus propter hominem homo natus, & diem ſuſcepit, & tempus. *Abraham exultauit, vt videret diem meum.* Si Moyſes, & Elias in monte occurrunt, vt promiſſum conſpicerent Chriſtum: quomodo nec Abraham occurrit ad partum Virginis, vt promiſſam benedictionem in gentibus, id eſt, in ſemine ſuo, patientiſſimus expectator intenderet? *Amen, amen dico, inquit, vobis, quia ante Abraham ego ſum.* Si omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil; & hic eſt cui pater dixit; Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram; quomodo Abraham non vidit? Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram. Angelus & Deus, vt diuerſa eſt ſubſtantia, ſic imago. Ergo non niſi ad filium loquitur pater, cũ dicit; Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram, quibus eſt imago eadem, eademque ſubſtantia. *Tulerunt lapides, vt mitterent in illum.* Et ædificantes turrem, vt altius caderent, ipſi ſibi lapides prouiderunt, & iſti lapides non vt Deum occiderent; ſed ſe vnde occiderent, miſerabiles attulerunt. *Ieſus abſcondit ſe.* Non timens, ſed ignoſcens, Deus pecca-

Gen. 1.

torum

torum cum fugit, parcit; Deus rebellem non vult perdere, cum declinat.

De vnitate fidelium. *Sermo* CXXXII.

SI perfecta omnia, ſi robuſta, ſi nullius indiga gigneret & proferet natura, profecto aboleretur pietas, ingenium deficeret, ars periret, aurum obſcuraretur in terra, gemma occultaretur in lapide; vtraque tamen inuenit, purgat, diſtinguit, elimat opifex diſciplina; & ars eadem vſque ad murenulæ precioſæ ſpeciem, gratiamque perducit; & quod terra naturæ largo de fonte producit, aut aſperatur ſenſibus, aut agreſti luxuria dominante ſylueſcit, niſi illud ad cultū ſuum ſolers agricolæ reuocet induſtria; & ne longius euagemur, vno & vernaculo ea in quibus nitimur, aſſeramus exemplo. In cunabulis iam natus homo in homine eſt, ſed latet; eſt corpus, & non eſt; membra videntur, & non ſunt; viuunt quæ non vigent ſenſu, inclinatur pietas, deſudat induſtria, ars laborat; & vt plenius dicam, quot membra hominis, tot magiſteria vt hominem perficiant, elaborant. Et quid plura? cuncta quæ natura generat vel producit, pietas nutrit, induſtria excolit, ars decorat. Et quid mirum fratres, ſi Deus, qui pati propter hominem voluit, vt hominis honoraret induſtriam, in rebus præſentibus infirmari voluit & naturam? Hinc eſt quod ſenſus in litera latet, occultatur diuinum in humano ſermone myſterium; vt quæ credentibus adhuc futura iam patent, perfidis & non credentibus obſcurentur, ac ſic infidelium pœna fidelium redundet ad gloriam. Non enim parui eſt cruciatus viſa non cernere, audita neſcire, ſalutifera velut noxia declinare, virtutes quaſi vitia ſic cauere; dicente ipſo domino; In parabolis loquor, vt videntes non videant, & audientes non audiant. Et ad fideles; Vobis autem datum eſt noſſe myſterium *Mar.4.* *Luc. 8.* *Mat.13.*

ſterium Dei. Nulli ergo fratres, ſimplcitate ſua aut communis, aut vi lis ſermo Euangelicus habeatur, præſertim cum ipſa prẹmia Euange icæ lectionis nihil bene petentibus, & pie cupientibus prædixerit denegandum, dicendo. *Quia ſi duo ex vobis conuenerint ſuper terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis à patre meo.* Audiſtis quantum poſſit & præualeat ſanctæ petitionis aſſenſus: non dixit: illud aut illud, ſed totum ſe promittit quicquid vnitas poſtulationis concupierit præſtaturum, cum dicit: *De omni re quamcunque petierint, fiet illis.* Salua tamen ea cautela & reuerentia, vt à Deo, quæ Deo digna ſunt poſtulentur: qui enim mala à Deo poſtulat, Deum mali iudicat & ſentit authorem: & quia vi la & indigna precatur, præſtantis poteſtatem & potentiam degener peritor ignorat. Non ergo impia, ſed pia: non terrena, ſed cæleſtia: non illecebris, ſed virtuti congrua: non digna odijs, ſed apta concordiæ, à tali ſemper exoranda ſunt largitore. Vbi ſunt qui præſumunt Eccleſiæ conuentum poſſe contemni, & ſolitarias preces venerandę congregationi autumãt anteferri: ſi duobus vel tribus ſimul poſitis medium ſe futurum, & omnia ſe promittit quæ poſtulatus fuerit præſtaturum? Qui nil negat tam paucis, quid in concilijs & congregatione ſanctorum poſcentibus denegabit? Sic credens Propheta hoc adeptum ſe gloriatur, cùm dicit: Confitebor tibi domine in toto corde meo, in conſilio iuſtorum & congregatione. Toto corde confitetur, qui totum ſibi in conſilio ſanctorum, quod popoſcerit, audet eſſe præſtandum. Sed nonnulli ſub ſpetie fidei contẽptus ſui excuſare nituntur ignauiam, vt neglecto venerandi cœtus & congregationis ardore; illud ſe tempus orationi deputaſſe confingant, quod domeſticis dederint & impenderint curis, & dum proprijs deſiderijs mancipantur, diuina contemnunt & deſpiciunt inſtituta. Iſti ſunt qui corpus Chriſti diſſipant, membra diſpergunt; nec ad decorem ſuum patiuntur

Mat. 8. *Mat. 18.* *Pſ. 110.*

tiuntur formam dominici habitus peruenire; quam Propheta cùm vidiſſet in ſpiritu, ſic canebat; Speciosus formâ præ filijs hominum. Habent quidem ſingula mēbra proprium ſui munus officijs, quod tamen tunc implere poterunt, ſi cōnexa ſibi & compaginata perfecti corporis perueniant ad decorem. Hoc ergo intereſt inter congregationis plenitudinem glorioſam, & ſeparationis præſumptam de ignorantia, aut negligentia vanitatem; quod in ſalute & honore integri corporis, ſpecies eſt vnitas membrorum; & in ſeparatione viſcerum eſt fœda lethalis & horrenda pernicies. Homo, quid aliud te docuit in tuo corpore, aut ſit diuiſa coniunctio, aut tam coniuncta diuiſio, niſi vt ex multis vnus, & vnus in multis viueres? Eſt membrorum commercio ſalutari precioſus oculus, ſed ſi perſeuerat in corpore; alioqui vbi corpori defuerit, ſibi non aderit; debent illi membra omnia ſuæ lucis obſequium, ſed & ipſe oculus ſentit corpori ſe debere quod lux eſt, qui vtique cum omnibus membris miniſtratum membrorum prouideat, euulſus à corpore nec ſibi videt. Quiſquis ille eſt qui ſe putat eſſe aliquid, tali inſtitutus exemplo maneat in Eccleſia, vt ſit aliquid; alioqui vbi defuerit illi, ſibi eſſe mox deſinit. Quod qui plenius noſſe deſiderat: Apoſtoli de corpore Chriſti loquentis perlegat inſtituta, quia noxilla percurrere ſermonis breuitas amica non patitur. Lex eſt data non vni, ſed omnibus. Chriſtus non pro vno, nec ad vnum, ſed ad omnes, & pro omnibus venit, vt redintegraret omnes in vnum, ſolum bonum, ſolum iucundum Propheta futuri preſcius, ſic prolamat. Ecce quam bonum & quam iucundum habitare fratres in vnum. Quia Deo non ſingularitas eſt accepta, ſed vnitas. Spiritus ſanctus Apoſtolis in vnum congregatis vbertate tota ſui fontis illabitur; cuius vt ſimul diſcipuli operirentur aduentum dominica ſunt præceptione commoniti. Fratres, amittit diuina munera, perdit gratiæ largitatem, charitatis

Pſal. 44.

1. Cor. 11

Pſ. 132.

Acto. 2

Acto. 1.

ritatis fraudatur bonis, vnitatis illum benedictio non manebit, qui de ſe malefidus, & ex defectu ſuo ſtultè ſibi ſufficiens, ſic prẹter Eccleſiam vitam quẹrit; quam in ipſa tantum eſſe Propheta teſtatur, dicendo; Ecce
Pſ. 132. quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum; quia illic mandauit dominus benedictionem & vitam vſque in ſæculum.

In diuum Andream Apoſtolum. Ser. CXXXIII.

BEatus Andreas merito natus hodie creditur, qũ non ad præſentem vitam materno eſt effectus ex vtero, ſed concepto fidei, martyrij partu, cœleſtem noſcitur generatus ad gloriam. Quãdo non cum materna cunabula ſuſcepere vagientem, ſed ſuperna triumphantem ſecreta receperunt; quando non infirmum lactis paſtum genetricis trahit ex pectore, ſed pro Rege ſuo deuotiſſimus miles virtutis ſanguinem fudit. Viuit, quia mortem cœleſtis militiæ bellator occidit. Sequitur hic moriendo domino æſtuans & anhelans, ac toto virtutis gradu dominicis incumbit hærere veſtigiis, nec eum curſus faciat diſparem fratri, quem natura ſimilem, vocatio ſociũ, parem gratia ipſa perfecerat. Ad vnam vocem domini, ſicut ille patrem, patriam, cenſum reliquit; laboribus, opprobriis, itineribus, contumeliis, vigiliis, Chriſto indefeſſe germani ſocietate donauit; ſolum eſt quod tempore dominicæ paſſionis fugit, ſed neque hoc impar quia fugit; negare autem ſi aliqua putatur culpa, non eſt grauius fugere, quàm negare; ſed tacenda ſunt alia; æquauit fratres venia, quos ſic diſcreuerat culpa. Et ſecutus ut deuotio perprobrauit, quos metus improbauerat antecedens. Nam crucem quam refugerant, poſtea coniunctis viribus ardenter inuadunt, vt vnde reatũ ſumpſerant, inde conſcenderent cœlum inde præmium ſu

merent,

merent, & coronam. Petrus nanque crucem, arborē conſcendit Andreas: vt qui Chriſto cōpati geſtiebant, in ſemetipſis figuram; formamq; ipſius exprimerent paſſionis;& redempti ligno conſummarentur ad palmam. Sic Andreas noſter & ſi cedit ordini, præmio tamen non cedit,& labori.

In diuam Felicitatem Martyrem. *Sermo CXXXIIII.*

QVoniam varios martyrum, multiplicesſve triumphos, quos perſecutoris crudelitas toties illuſa cumulauit, tempus nos dinumerare non patitur, ad illam tota noſtri ſermonis confugit oratio, quæ meruit filios tot habere, quot dies mundus accepit. Verè mater luminum, fons dierū, quæ ſeptenario coruſco germinis ſui toto orbe ſplēdet. Beata quę non ſolùm pro lege patitur, ſed ipſius legis heptaliſmum meruit mater ſancta generare; heptaliſmū fratres, qui non vnius & temporalis tabernaculi illuſtraret arcanum, ſed Eccleſiam ſempiternam ſacro illuminaret incēſo. Fęlix, quæ meruit portare tot virtutum pignora, quot illa arca præceptorū volumina ſacrata geſtauit; & vt illa verbo, ita hæc doceret exemplo. Iam tūc eos fratres, martyres genuit, quando eos partus ſui ſeptenario numero conſecrauit,& myſtico. Huc, huc ſanctus Paulus veniat, qui adhuc parturit donec Chriſtus formeē in homine. Ecce mulier iterum, atque iterum parturit, donec in virtutē mutetur infirmitas, caro tranſcendat in ſpiritum, terra transferatur in cę'um. Ardebat, anhelabat, vt eos vno die ſacros martyres pareret, quo vix paruulos per annorum curricula generabat. Ecce mulier, ecce mater, quam vita filiorum fecit anxiā, mors ſecuram. Beata, cui in futura gloria tot aſtant cādelabra, quot germina. Beata, quæ tot præmiſit ad regnū;

Exod. 25 *Gal. 4.*

beatior, quæ ſuum in ſæculo nil amiſit. Diſcurrebat lætior inter cõfoſſa cadauera, quàm inter cunabula chara filiorum, quia internis oculis tot cernebat brauia, quot vulnera: quot tormenta, tot præmia: quot victimas, tot coronas. Et quid plura fratres? Non eſt, non eſt vera mater, quæ neſcit filios ſic amare.

In diuum Laurentium. *Sermo CXXXV.*

HOdiernus dies baptiſmi martyris Laurentij corona illuſtratur: cuius egregii martyris merita nulla pars Romani orbis ignorat. Paſſus eſt in ipſo capite gẽtium, id eſt, in ipſa vrbe Romana. Ibi enim diaconus miniſtrauit: & in ipſo iuuentutis ſuæ flore decorem iuuentutis ſuæ ſanguine purpurauit. Paſſio eius inſignis eſt, multumq; mirabilis; hanc breuiter, Domino adiuuante, narrabo. Illo tũc Archidiacono beatus Sixtus erat Epiſcopus, cuius triumphus martyrii ante triduum fuit. Cùm ergo ſanctus Laurentius Epiſcopũ ſuum Sixtum pergentem ad martyrium ſequeretur, ſi de fultus, triſtis affectu, non quia ille patiebatur, ſed quia ab illo ipſe deſerebatur, reſpexit venerabilis ſenex venerabilem iuuenem, & ait illi: Noli eſſe triſtis fili, poſt triduum me ſequeris. Tunc ille ebibita Prophetia, iam corde paratiſſimus, ex ſpiritu ebrius certũ ſperauit futurum, quod prædixerat ille qui nouerat. Deinde apprehẽſus eſt adductus: & quoniam erat Archidiaconus, apud illum eſſe vtique credebantur opes Eccleſiæ, quas deſiderabat perſecutor, non tã auarus, quàm furioſus. Oderat quem occidebat: ſed amabat apud eum quod ille contemnebat. Erat autem ſanctus Laurentius pauper opibus, diues moribus; non ſe negauit Eccleſiæ habere diuitias, ſed vt eas oſtenderet, tridui dilationem petiit, deinde mandauit congregari agmina pauperum. Tunc deinde ipſo die coronæ ſuæ præſentatus examini, tanquam demonſtraturus

quòd

quòd ille quærebat, demonſtrauit quod habebat. Tunc ait perſecutor; Vbi ſunt Eccleſiæ facultates? At ille manum extendens in pauperes; Hæ ſunt, inquit, Eccleſiæ facultates. Verum dixit, ſed amarum. Quid autem mirum, ſi veritas auxit odium? Irriſum ſe dolens crudelis tyrannus & auarus inimicus, qui fortè mitiorem pœnam cogitauerat, ferro interficere venerabilem iuuenem, parari flammas præcepit. Plus ardebat, quàm vrebat; vrebat in carne, ardebat in corde. Supplicium eius tantò erat grauius, quantò interius. Tunc oblata eſt torrenda, & vt verius dicam, aſſanda martyrio nobilis illa Laurentii craticula: aſtrictus eſt ferro, ſed ille craticulam ſupplicii, lectũ quietis putabat; ſupplicium dixi, ſecundum animum punientis, non ſecundum conſcientiam patientis. Nullum eſt enim ſupplicium dãnati, vbi non eſt pęna peccati. Itaque beatiſſimus martyr oſtendens quàm quietè iaceret in illo ignito ferro, ait circunſtantibus; Iam me verſate, & ſi vna pars cocta eſt, vorate. Miramur patientiam, donum Dei miremur. Ibi fides non ſolùm non arſit, ſed & conſolabatur ardentem. Quare fides conſolabatur ardentem? Quia fidelem tenebat promittentem. Vt fides non deficeret, vt ſpes non auerteretur, vt charitas inter pœnas igneas corporales plus accenderetur, Dei dona erant. Fratres mei, nemo arroget potentiæ ſuæ quod non dat niſi Deus. Meritò Apoſtolus alloquens martyres, vt in epiſtola eius hodie cũ legeretur, audiſtis; Vobis, inquit, donatum eſt pro Chriſto, non ſolùm vt credatis in eum, ſed etiam vt patiamini pro eo. Ergo martyrum merita velut Dei dona laudemus, amemus, oremus, ſubinferamus volũtatẽ noſtrã. Voluntas enim ſequitur, nõ præuenit. Sed tñ nõ deeſt charitas, ſi non deſit volũtas; ipſa.n. ardens volũtas vocat̃ charitas. Quis eſt qui timeat volẽs? quis eſt qui amet nolẽs? ferueat oratio, & feſtum martyris celebretur, ſed vt non ſit inanis qui celebrat, imitemur. *Philip.1.*

In Adelphum Epiſcopum. Sermo CXXXVI.

HAbet hoc Adelphi antiſtitis ſanctus animus, & plena pietate dignatio, vt diues pauperis inter hoſpitium, pauperis ſe ponat ad menſam, & humilibus ſe faciat eſſe communem, quem diuitiæ, poteſtas, honor fecit & reddidit ſingularem. Inter maximas enim virtutes numeranda eſt iſta voluntas, quæ cōtempto obſequij ſui faſtu deſpecta magnificæ domus reuerentia, calcato etiam ſuæ faſtigio poteſtatis, & abiecta opum ſuarum interna conſcientia, vnde tumor maximus humanis ſemper dominatur in mentibus, ad viliſſimas inopis ſe inclinauit anguſtias, vt ſuo pauperē cōtubernio ſublimaret. Beatus planè iſte animus, & ab omni morbo arrogantiæ remotus, qui ad hoc pauperis diuerſorium primus intrauit; vt antè humanitatis debitor, quàm largitor exiſteret. Imitari Deum euidenter iſte geſtiuit, qui antè humana in corpore ſuſcepit obſequia, quàm beneficia homini diuina concederet, quòd pōtificem Dei ſummi præſentem Adelphum feciſſe conſpicimus; qui cùm ſit verbo diues, ſcientia copioſus, magnus ingenio, loco primus, egeni ſenſus, & mediocris eloquij noſtri audientiam con-
3.Reg.17 cupiuit; illius Prophetæ inſtar, qui illius viduæ victum eſuriuit extremum, & paruulorum eius ſua fame vexauit anguſtias, nouum differens ſua petitione miniſterium, vt petendo tribueret, eſuriendo ſaturaret, & exhauriendo, deficiētibus horreum diuina largitate, cumularet. Et nos filioli, quod habuimus dediſſe non pœnitet; quia & ſi nos factum conturbauit ad tempus, releuat, & ſolatur exemplum. Cito ad verbum huius Dei hominis exiguitas ingenij noſtri, vt viduæ illius paſtu, cæleſti proficiet incremento, ac deinceps à repoſito cordis noſtri non vitæ ſubſtantia deficiet, ſed ipſa inopia abolebitur, & defectus. Fœlix vena, quæ ſuo dita-

ditatur irriguo,& fluenta putei ſui tota acquirit,atque attrahit libertate. Ecce venit, & ſublimes veſtros animos cæleſtis imber infudit; totoq; impetu ſuperni fluminis,quæ in vobis eſt, ciuitatem Dei ſuo rigauit illapſu,vt terra noſtra diuino rore madida cẽteſimum vſque fęcundetur ad fructum. Aperite ſenſus, corda dilatate, & gremium veſtræ mentis extendite, vt quicquid de cęleſtibus iſte theſaurus vobis largiter effuderit,ad æternam gloriam,& cenſum perpetem poſſidere poſſitis.

De prædicatione diui Ioannis Baptiſtæ. *Sermo CXXXVII.*

POſteaquã legis vomere,& iugi cultu exinanita Iudaici ceſpitis eſt vbertas,beatus Ioãnes gẽtiũ conuolans ad deſertum,ſentes criminum ſpiritus igne ſuccendẽs,infructuoſas arbores excidens vltionis ſecuri, cõplanans aſperos ſuperbiæ colles,humilitatis conualles erigens exæquando,& planitiẽ terræ totã(gramine perdito)aptans, nutricibus ſubmittens irrigua Iordanis:ac ſic Euãgelio ſemini noualia diffuſa præparat,fęcunda cõponit. *Factum eſt,inquit, verbum Domini ſuper Ioannem Zachariæ filium in deſerto.* Verbum caro factũ eſt,& habitauit in nobis.Super Ioannem. Quare non ad Ioannem,ſed ſuper Ioannẽ? Quia quod deſurſum eſt,ſuper omnes eſt.*Factum eſt verbum Domini ſuper Ioannem.*Quia Ioãnes vox eſt,Deus verbũ. *Factum eſt verbũ domini ſuper Ioannẽ.* Deus ſuper Ioannẽ, ſuper ſeruũ dominus,ſuper vocẽ verbum.Sed dicis mihi:Quid, ꝙ vox præcedit verbũ? Præcedit,ſed non præcellit; antecedit ad ſequentis obſequium,nõ ad propriæ poteſtatis iudicium.Vox non eſt ipſa iudex,ſed eſt nũcia iudicantis:verbũ iudicat,vox prætonat,iubentem poteſtas reſpicit,non clamãtem.Sed hoc fateatur, teſtetur, aſ- *Luc. 3.* *Ioan. 1.*

ſerat vox ipſa, præco ipſe, qui clamat: Qui poſt me venit, inquit, fortior me eſt. Quare? Quia in me terror eſt, in illo eſt ſententia. *Venit in omnem regionem Iordanis.* Venit ad Iordanem, quia Iudaicas ſordes non poterat hydria iam lauare, ſed flumẽ. Sicut ſcriptum eſt; Erant, inquit, hydriæ lapideæ ſecundum purificationẽ
Matt. 3. Iudæorum. *Venit ad Iordanem.* Vt pœnitentes potaret
Ioan. 2. aqua, non vino. *Venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptiſmum pęnitentiæ in remiſſionem peccatorum.* Erat penes Ioannem venia, ſed non ſine pęnitentia, erat remiſſio, ſed luctibus comparata, erat cura vulneris cũ dolore, erat baptiſma quod culpam tolleret, conſcien
** Aliàs* tiam non * deleret. Et quid plura? Per baptiſma Ioan-
oſtenderet. nis purificabatur homo ad pœnitentiam, non promouebatur ad gratiam. At verò Chriſti baptiſma, ſic regenerat, ſic immutat, ſic hominem reddit ex vetere nouum, vt pręterita neſciat, non recordetur antiqua, qui de terreno cæleſtis iã cæleſtia poſſidet, & diuina. Hinc
Luc. 15. eſt, quòd redeunti poſt luxuriam filio pater immortalitatis reddit ſtolam primam, annulum libertatis imponit, occidit vitulum ſaginatum; aquas pęnitentiæ, gratiæ conuertit in vinum, vt conuiuium gratiæ iam pocula mera ſatiarent; quatenus conſcientiæ dolores, pęnitentiæ gemitus, peccatorum lamenta, ſobria dominici calicis aboleret ebrietas. Dicente Propheta; Et
Pſ. 22. calix tuus inebrians, quàm præclarus eſt. Quantùm enim terrena ebrietas eſt deformis, tantùm præclara & decora ebrietas eſt cæleſtis. *Dicebat ergo ad turbas, quæ exibant, vt ab illo baptizarentur: Progenies viperarum, quis oſtendit vobis fugere ab ira ventura? Facite ergo dignos fructus pœnitentiæ: & ne cœperitis dicere, patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quòd potens eſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ. Iam enim ſecuris ad radices arborum poſita eſt. Omnis arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Progenies viperarum. Exemplo corripit, comparatione notat, figu-

ta prodit, vt iam non mores ſolùm, ſed ipſam naturã poſſit venenoſi germinis immutare. *Progenies viperarum*. Quia quos Deus creauerat homines: fecerat filios Abrahæ, malitia peperit, & conuertit in viperas: & quos conditos cæleſtis dulcedine pietatis infuderat, hos impietas amara fecit lethales vomitus, ſerpentiũ virus effundere: & infando crudelitatis auſpicio de morte patris concipi, matris de morte generari. *Progenies viperarum*. Soboles ingrata naturæ, cuius ortus eſt genitoris exitium, cuius vita eſt mors parentis. *Progenies viperarum*. Vipera conceptus ſui tempore intra os ſuum receptum caput coniugis refertur abſcindere, vt per cruenta oſcula non fœtum concipiat illa, ſed crimen: ac ſic carnifices ſceleris ſui pariat filios, vindictæ ordine, non naturæ. Nam genimina patris concepta de cæde, ſanguinis antequam lactis exigunt nutrimentum, & vltionem petunt, matris nanque vterũ vipere dicuntur excindere, & ſceleſtum conceptus ſui domicilium adhuc immaturis viſceribus, maturo furore confringere: vt hoc ſit illis viuere matrem ſuam, matrem quæ illos tales genuit, non videre. Compulſi latius comparationis quàm ſanctus Ioãnes fecerat typum deſcripſimus, & figuram, vt non maledicti, ſed veritatis ſit, quòd ab illo Iudæi taliter nuncupantur. *Progenies viperarum*. Synagogam fratres, eiuſque filios tales fuiſſe demonſtrat: ad quem Chriſtus affectu cõiugis cum veniſſet, dicente Ioanne: Qui ſponſam habet, ſponſus eſt: inter amplexus & oſcula cruenta Iudæ, Chriſti caput eſt expetitum, & ore petitum, cùm dicitur: Crucifige, crucifige. Vnde pignora ſanguine concepta, tantò mox ad matris armantur interitum, vt diſrupto ſynagogæ vtero ad vocem Ioannis cõcurrerent & regenerarentur ad Dei progeniem. *Progenies viperarum, quis oſtendit vobis fugere à ventura ira?* Quæ eſt iſta ira ventura? Illa quæ non habet finem: quæ hominem nõ abſoluit morte, ſed colligat: nec iam veniæ

Ioan. 3

Ee 4 ſpem

ſpem habere permittit, quem ſemel tartari deputarit ad pęnam. Admoniti taliter, cognoſcunt & genus, & crimen, & ideo reſponderunt, dicentes: *Quid faciemus, vt ſaluemur? Qui reſpondens, ait illis*. Quod dicturus eſt fratres, timeo dicere, ne quot auditores hodie video contemptores, ille tot faciat contumaces. Quid faciã? Dicere timeo, tacere non poſſum: aliud me prohibet pietas, ad aliud impellit vtilitas; Pietas, quæ non auditur, ne dum contemnit, incurrat: vtilitas, ne qui facturus ſit nõ audiat, & per hoc doctor offendat. Dico fratres, vt & nudus ſe veſtiat, & ego me exuam. *Qui habet, inquit, duas tunicas, det non habenti: & qui habet eſcas, ſimiliter faciat*. Putàſne ſatis petit, qui duabus tunicis vnã petit? Non ſatis petit, quia non petit gemmam, ſed tunicam; non aurum, ſed panem. Et ſi qui de duabus tunicis non dederit vnam, reus eſt; qualis eſt vnam de plurimis qui negarit? qui ad hoc veſtes ſuas carcerat, & panem claudit, vt pauper fame péreat, frigore con ſumatur? Ille veſtes ſepelit, non reponit: non credit diligentiæ, ſed ſepulchris: qui quod negat pauperi, dat tineis; & ipſe veſtibus ſuis corporis vorator eſt, dicẽte

Eſa. 66. domino: Vermis eorum non morietur, quia Chriſtũ concuſſit pauperis fames, dolor hominis Dei proſiliuit ad viſcera, captiui gemitus ad Chriſti penetrauit interna, inopis contemptus ad creatoris ſui redun-

Mat. 25. dauit iniuriam, profitente ipſo, cùm dicit: Eſuriui, & non dediſtis mihi manducare, nudus fui, & non veſtiſtis me. *Venerunt & Publicani dicentes: Quid faciemus?* Audiant Publicani; *Nihil amplius quàm conſtitutum eſt vobis, petatis*. Prodidit quæ res reum faciat publicanum, ne amplius petatis. Qui plus petit, fraudis exactor eſt, non tributi; cogitet quàm Deo reus eſt, qui defeſſum & depreſſum publicat; magis ac magis ſua fraude deprimit & fatigat; & ad debita vix ſufficienti ſuper imponit, & auget indebita. *Venerunt & milites, dicentes*. Audiant & milites

quid etiam militibus interrogantibus reſponderit hic magiſter: *Et nos quid faciemus? Et ait illis: Neminem concutiatis, neque calumniemini: contenti eſtote ſtipendijs veſtris.* Verus miles eſt, qui non concutit, ſed defendit: qui calumniam non ingerit, ſed repellit: qui currit ad Regis ſtipendia, non ciuis currit ad prædam. Beatus Ioannes ſic diuina docuit, vt non turbaret humana: inſtituit rempublicã, non dimouit: probauit à Deo ordinata eſſe quæ docuit, poſſe facere & ſeruare iuſtitiam. Quid ſit autem inter baptiſma Ioannis, & Chriſti baptiſma, quia latius explanandum eſt, nunc tacemus.

De Pace. *Sermo CXXXVIII.*

MElius quidem fuerat, fratres chariſſimi, ſi pater, ac magiſter noſter communis imperitiam noſtram latere permitteret, nec publicaret penuriã, quæ in nobis hactenus velamento propriæ verecũdiæ tegitur. Melius fuerat, vt qui tam copioſe abundat in ſpiritualibus doctrinæ diuitijs, de nauicula pauperis nequaquam tenuis verbi vectigal exigeret. Quid.n. aut egenus diuitibus, aut peregrinus ciuibus, aut agreſtis & ignarus ſtudioſis conferat? Tamen quoniã iuſſis parere cogimur, eandem nos humilitatis ratio, quæ excuſare videtur, ad dicẽdum cogit: cogit ad obediendum. Quid igitur eſt, ò religioſa plebs domini, quod vobis quamuis pauperes, quamuis ineruditiſsimi, attamen decenter offerimus? Pacem ſine dubio, quam dominus noſter Ieſus Chriſtus ingredientes nos offerre omni domui iubet; vnde & nos in principio ſalutationis noſtræ pacem vobis à domino exorauimus; quę & habenda ſemper eſt, & ſemper oranda, non illa inſida, & inſtabilis huius mundi pax, quæ vel pro cõmodis quæritur, vel pro timore ſeruatur; ſed pax Chriſti, quę ſecundum ſentẽtiam Apoſtoli Pauli, ſuperat omnem *Luc. 10.*

mentem,

Phili. 4. mentem,& credentium corda cuſtodit. Pax,quæ charitatis fœcundis nutritur vberibus. Pax,alumna fidei : columna iuſtitiæ. Pax, futuræ ſpei pignus idoneum. Pax,quæ præſentes ſociat, abſentes inuitat. Pax, quæ terrena cœleſtibus & diuinis humana conciliat: ſic.n. *Coloſ. 1.* dicit Apoſtolus: Quod Dominus noſter Ieſus Chriſtus pacificauit per ſanguinem ſuum,non ſolum quæ in terris ſunt,ſed quæ in cœlis. Hæc ergo vobis chariſſimi, pro viribus pauperis viatici peregrinus viator expoſuit,expectans magis vna vobiſcum apud menſam potentis magiſtri affluentibus, & copioſis dapibus ſaginari. Deus autem pacis, qui cœleſtibus terrena coniunxit, concedat nobis eadem ſapere in alterutrum: & plena vnanimitate gaudere, per Chriſtum Dominum noſtrum, per quem eſt Deo patri omnipotenti gloria in ſæcula ſæculorum.Amen.

De remittendo fratri delicto.
Ser. CXXXIX.

SIcut in terra latet aurum, ita diuinus ſenſus verbis celatur humanis:& ideo quoties dominica nobis eloquia panduntur, mens euigilet, animus intendat,vt intellectus poſſit ſcientiæ cœleſtis intrare ſecretum. Quare dominus hodie ſic cœperit, audiamus.

Luc. 17. *Attendite, inquit, vobis*. Quid ſibi iſta nouitas elocutionis?Quo iſta tendit admonitio præter vſum? *Attendite, inquit, vobis*. Ille attendit ſibi, qui non alienis actibus importunus;impudens,curioſus intendit?*Attendite, inquit, vobis*. Vagum oculus, laſciuus intuitus, improbus aſpectus, ſuas non reſpicit ad ruinas: alienos currit,& decurrit ad lapſus:ſua cæcus ad crimina, ad aliena errata perlucet: malorum ſuorum neſcius, alienorum eſt accuſator & teſtis:ſuum tepidus ad reatum,ad alterius & innocentis flammatur, & excandeſcit examen.Et ne multis,ſicut dixit dominus: Oculus

in ſe

in ſe trabem non videns, videt in alio feſtucam. Non-ne oculus præuaricationis eſt author? Et vidit, inquit, mulier, quod bonum eſſet lignum ad manducandum, & quòd gratum oculis ad videndum. Mortis ianua, inuidiæ fax, liuoris caminus, toto cupiditatis incendio velocius per aliena percurrit, quàm currit ignis arida & terrena per gramina. Dei eſt quod oculus in orbem ſic apertus arctatur anguſtiſſimus in pupillam, quatenus moderatè viſum videat, non inuideat: præuideat, non proripiat: proſpiciat, non deſpiciat, oculus ſit animæ feneſtra, ſpeculum ſit mentis, ſit lumen corporis, membrorum dux ſit, non introitus vitiorum. Sed ad præfata redeamus. *Attendite, inquit, vobis.* Vobis, non dixit tibi, quia quicquid alij attenderit homo, attendit ſibi: & quantum videbit ipſe alteri, videbit alter ipſi: ſicut ex ſequentibus eluceſcit. *Si peccauerit, inquit, in te frater tuus, increpa illum, & ſi pœnitentiam egerit, dimitte illi.* Age homo, mandante Deo, dimitte, dimitte peccata: eſto miſericors ad delicta: in te commiſſorum tu remiſſor eſto peccatorum: tu modo ne perdas in te diuinæ infulas poteſtatis: quicquid in alio tu non remiſeris, tibi in alio tu negabis. *Si peccauerit te frater tuus, inquit, increpa illum.* Increpa vt iudex: vt frater remitte: quia iuncta libertati charitas, charitati mixta libertas, & terrorem comprimit, & ſuſcitat fratrem; fratrem frater eſt in febre cum lædit; eſt in fide proximo cum delinquit; eſt ſui neſcius, eſt humanitatis extraneus; huic qui per compaſſionem non ſubuenit, hunc qui per patientiam non curat, non per veniam ſanat, ſanus non eſt, ægrotat, infirmatur, viſcera non habet, & ab humano ſenſu monſtratur alienus. Furit frater, aſcribe ægritudini, tu illum iuua ut frater; aſcribe tu quod ſic geritur febri, & fratri non poteris imputare commiſſum; dabiſque tu prudenter infirmitati culpam, fratri veniam, vt illius ſanitas ad tuam gloriam recurrat, illius venia tuum redundet ad præmiũ.

Matt. 7.
Gen. 3.

Si

Si peccauerit, inquit, in te frater tuus, increpa illum: ſi pœnitentiam egerit, dimitte illi. Nemo iſta audiens cenſuram ſibi remittentis aſſumat, & imponat fratri delinquenti vana preſumptione perſonam; ac ſic durum putet remittere delicta. Se peccatorem, peccaturum ſe homo cogitet; & tunc incipit amare ueniam, nō amare vindictam. Audis tu quia remittere debeas; & quia tibi remitti debeat, non audis. Peccabis, & tu illi cras, qui tibi hodie peccauit; & erit tibi iudex, qui tibi erat reus ante, & reddet tibi veniam, ſi dediſti; ſi non dediſti, aut negabit veniam; aut ſi dederit, imputabit amplius, quam donabit. Remitte peccanti, remitte pœnitenti, vt cum tu peccaueris, repenſetur in uenia, non donetur. Bona ſemper venia, ſed tunc dulciſsima cum debetur. Vicit pœnam, iudicem præuenit, euaſit iudicium, qui remittendo ante ſibi veniam, quàm delinqueret iam prouidit. *Et ſi ſepties, inquit, in die peccauerit in te, & ſepties in die conuerſus fuerit ad te, dicens: pœnitet me, dimittes illi.* Quare veniam lege conſtringit, anguſtat numero, fine concludit, quam ſic pulſat per miſericordiam, per gratiam ſic relaxat? Si ſepties, ſi octies, vincit numerus gratiam? bonitati calculus obſiſtit? & addicit vna culpa pœnæ, quem commiſſa ſeptem veniæ iam dederunt? Abſit. Nam ſicut fœlix ille qui ſepties remiſit, ita felicior eſt iſte ſeptuagies ſepties qui remiſit. Petrus mandati immemor huius, interrogat dominum, dicens; Si peccauerit in me frater meus, quoties remittam illi? Septies? Reſpondit Dominus; Non ſolum ſepties, ſed ſeptuagies ſepties. Præſcriptus ergo numerus non anguſtat veniam, ſed dilatat, & quod præcepto finit, ſine fine relinquit arbitrio, vt ſi quantum iuſſerit remiſeris, tantum ſit obedientiæ, ſit præmij. Verum ſeptimus numerus qui numero videtur paruus, inuenitur ampliſsimus ſacramēto; nam ſeptimus numerus per dies gradiens ſabbatum facit, quod benedixit Dominus, & deputauit ad requiem tam

Mat. 18.

tam ſui operis, quàm laboris humani. Septimus numerus per ogdoadas currens, ſic ſeptem ſeptemplicat ſeptimanas, vt Pentecoſtem nobis impletam myſterij ſolennitate concludat, totumque Sancti Spiritus imbrem in eccleſiaſticam ſegetem cœleſti ſonitu tunc effundat. Septimus numerus cum per menſes properat, ſeptimi menſis feſta conſecrat tota nobis ieiunij ſanctitate. Septimus numerus cùm vadit per annos, ſeptimanas facit: facit annum qui requiem dat terræ, nexus omnes fraternæ obligationis abſoluitur. Septimus numerus annorum cùm circuit ſeptimanas, annum quinquageſimum, qui Iubileus vocatur, ad plenitudinem totam veniæ & remiſſionis adducit: vt tollatur ſeruitus, redeat libertas: vt cautionum documenta & monumenta rumpantur: reſurgat debitor, debitum ſit ſepulchrum, redeat vt ager pauperis, vt pereat diuitis totus de cupiditate contractus: Et ſi ſeptimus numerus ſeptemplicatus per dies, per menſes, per annos, totum contulit remiſſionis & veniæ, ſeptemplicatus ſeptuagies ſepties. Septimus numerus quid afferre poſſit, Chriſtianus æſtimet, & aduertat auditor. Tunc vere ceſſabit crediti contractus, & debiti, tunc verè abolebitur tota conditio ſeruitutis; tunc illa, illa veniet ſine fine libertas, tunc æternus ager victurus ſemper remeabit. Veniet, veniet remiſſio tunc vera, quando abolebitur etiam neceſſitas ipſa peccandi: quando pereunte immunditia verè mundus iam vocabitur mundus; quando redeunte vita mors non erit; quando regnante Chriſto diabolus iam peribit. Orate fratres, & vt nobis dominus augeat fidem, quatenus hæc bona credere, videre, & tenere poſſimus.

De Anunciatione diuæ Mariæ Virginis. Sermo CXL.

SAtis modo ſit oculorum noſtrorum pura acies, vt poſſit in diuini ortus intendere claritatem; nam ſi naſcentis iubar Solis oculorum noſtrorum vix ſuffert ſanitas tota, vel puritas, quanta interni viſus eſt præparanda ſynceritas, vt ſplendorem ſui ferre poſſit orientis & radiantis authoris? *In ſexto autem menſe miſſus eſt, inquit, Angelus Gabriel in ciuitatem Galileæ, cui nomen Nazareth, ad Virginem deſponſatā viro, cui nomen erat Ioſeph.* Locum, tempus, perſonam, ſanctus Euangeliſta deſignat, vt relationis veritas manifeſtis ipſarum rerū comprobetur indiciis. *Miſſus eſt, inquit, Angelus ad Virginem deſponſatam.* Ad Virginem Deus aligerum portitorem mittit; nam dat arrā, dotem ſuſcipit, qui fert gratiam; fidem refert, & tradit munera virtutis, qui mox virginei conſenſus reſoluit ſponſionem. Peruolat ad ſponſam feſtinus interpres, vt à Dei ſponſa humanæ deſponſationis arceat, & ſuſpendat affectum, neq; auferat ab Ioſeph virginem, ſed reddat Chriſto, cui eſt in vtero pignorata cum fieret. Chriſtus ergo ſuā ſponſam recipit, non præripit alienam; nec ſeparationem facit, quando ſuam ſibi totam iungit in vno corpore creaturam. Sed quid egerit angelus, audiamus; *Ingreſſus ad eam, dicit: Aue gratia plena: dominus tecum.* In hac voce oblatio eſt, oblatio muneris, non ſimplex ſalutationis officium. *Aue.* Hoc eſt, accipe gratiam. Ne trepides; ne ſis ſollicita de natura. *Gratia plena.* Quia in aliis gratia, in te tota gratiæ pariter veniet plenitudo. *Dominus tecum.* Quid eſt in te dominus? Quia ad te non viſitandi ſtudio venit, ſed in te nouo naſcendi illabitur ſacramento. Adiecit congrue; *Benedicta tu in mulieribus.* Quia in quibus Eua maledicta puniebat viſcera, tunc in illis gaudet, honoratur, ſuſpicitur Maria benedicta,

Luc. 6.

nedicta. Et facta eſt verè nunc mater viuentium per gratiam, quæ mater extitit morientium per naturam. *Quæ cum audiſſet, turbata eſt in ſermone eius.* Quid eſt ꝙ perſonam videt, & de ſermone turbatur? Quia venerat Angelus blandus in ſpecie, fortis in bello; mitis in habitu, in ſermone terribilis; humana proferens, diuina repromittens. Vnde & Virginem, quam leuiter viſus ſollicitauerat, nimium turbauit auditus; & quàm miſſi præſentia parum mouerat, concuſſit toto pondere mittentis authoritas. Et quid plura? Mox ſenſit in ſe ſupernum ſuſcipi Iudicem, vbi ante iam cæleſtem vidit, & contemplata eſt metatorem. Quamuis.n. blando motu, affectu pio, Virginem ſibi Deus in matrem, ſeruam ſibi verteret dominus in parentē; turbata ſunt tamen viſcera, mens refugit, ipſa eſt tremefacta conditio, cum Deus, quem tota creatura non capit, totum ſe intra pectus recepit, & condidit humanum. *Et cogitabat, ait, Virgo quæ eſſet iſta ſalutatio.* Aduertat veſtra charitas, vt diximus, conſenſiſſe Virginem ſalutationi non verborum, ſed rerum, & vocem fuiſſe non communis obſequii, ſed ſupernæ vim totam fuiſſe virtutis. Cogitat ergo Virgo, quia cito reſpondere eſt facilitatis humanæ, cogitare vero ponderis eſt maximi; & iudicij permaturi. Quantus ſit Deus ſatis ignorat ille, qui huius Virginis mentem non ſtupet, animum non miratur, pauet cœlum, tremunt angeli, creatura non ſuſtinet, natura non ſufficit, & vna puella ſic Deum in ſui pectoris capit, recipit, oblectat hoſpitio, vt pacem terris, cœlis gloriam, ſalutem perditis, uitam mortuis, terrenis cum cœleſtibus parentelam, ipſius Dei cum carne commercium, pro ipſa domus exigat penſione, pro ipſius uteri mercede conquirat, & impleat illud Prophetæ; Ecce hæreditas Domini, filij merces fructus ventris. Sed iam ſe concludat ſermo, ut de partu Virginis, donante Deo, & indulgente tempore, gratius proloquamur. *Pſ. 126.*

De incarnatione Chriſti. Sermo CXLI.

QVantum ſecretum cubiculi ſit regalis, quali reuerentia, quo tremore locus habeatur, vbi ipſa Principis requieſcit poteſtas, quam nulli extraneo, immundo nemini, nulli infideli pateat illuc, & permittatur acceſſus, quàm mūda, quam caſta, quàm fidelia, ibidem præſtolentur obſequia, imperialis aulæ manifeſtis docetur inſignibus. Quis ad ipſas palatij fores vilis, quis propinquat indignus? Certè ad thalamum ſponſi niſi ſatis proximus, niſi ſatis intimus, niſi bonæ conſcientiæ, niſi laudabilis famæ, niſi probabilis vitæ nullus admittitur. Intra thalamum verò ipſum virginem Deus capit ſolam; ſuſcipitur ſola virginitas illibata. Vnde, ò homo, his admonitus exemplis, æſtima quis ſis, quantùm ſis, qualis ſis, & tunc demùm cogita, vtrum poſsis Dominicæ natiuitatis penetrare ſecretum, vtrum mereatis ad illius pectoris cubiculum peruenire; vbi tota ſuperni Regis, tota diuinitatis requieſcit maieſtas, vtrum debeas humanis oculis, corporeis ſenſibus, conceptum virginis temerarius diſcuſſor attendere; vtrum poſsis ipſas Dei manus operantes ſanctum ſibi corporis templum intra aluum genitricis audax, & curioſus arbiter intueri; conſpectibus tuis abſconditum ſæculis nudare myſterium, reuelare tibi ipſis Angelis inuiſibile ſacramentum; & ita caleſti fabricæ præſidere, vt deprehendas liquido tu quomodo Deus penetrale clauſæ carnis intrauerit; quemadmodum ſacri corporis in illo venerabili vtero præter Virginis conſcientiam lineamenta pinxerit; quomodo præter cōcipientis ſenſum manſura ſæculis oſſa ſolidauerit; qualiter præter hominis ordinē, hominis verā produxerit formā; quemadmodum præter carnis ſolicitudinem totam carnis aſſumpſerit veritatem; qua ratione præter naturam noſtræ carnis integrā ſuſceperit qualitatē; & ſi ad hęc tibi liber non perpatue-

patuerit acceſſus, iam Deus ex carne nunc aſſumere non potuit, quod in principio aſſumpſit ex limo? Imò quia totum Deo eſt poſſibile, & tibi ne ad minima quidem operum Dei poſſibile eſt peruenire, conceptum Virginis noli diſcutere, ſed crede: Deum voluiſſe naſci piè ſenti, quia facis iniuriam ſi requiris, magnum dominicæ natiuitatis ſacramentum fide percipe, quia ne minima quidem operum Dei aſſequi poteris ſine fide, dicēte ſcriptura: Omnia opera eius in fide. Sed tu hic totum vis de ratione conſtare, vbi totum conſiſtit ex fide; quod tamen non ſine ratione ſubſiſtit, ſed ratione Dei, nō tua homo. Quid tam rationabile, niſi vt Deus quicquid voluerit, poſſit? Qui quod vult non poteſt, Deus non eſt. Quæ ergo mandat Deus, exequitur Angelus implet ſpiritus, efficit virtus, Virgo credit, natura ſuſcipit, cæli narrant, annunciat firmamentum, oſtēdunt ſtellæ, magi prædicant, paſtores adorant, pecora cognoſcunt, atteſtante Propheta: Cognouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini ſui. Tu homo, ſi non mox cum Angelis, agnoſce vel tardiſſime cum iumentis; ne dum moraris ipſis iumentis, quibus antè comparatus fueras, poſtponaris. Ecce iumenta adulantur caudis, blandiuntur auribus, linguis lambunt, & motu quo poſſunt authorem ſuum fatentur contra naturam in tuam veniſſe naturam; & tu cum Iudæis diſcutis, carpis, qui excluſerunt à diuerſoriis ſuis dominum ſuum, quem iumenta ſuis in præſepibus ſuſceperunt. Vnde ſi tandem vel Angelis es pium præſtaturus auditum, quæ ab Angelo dicenda ſunt, ſi non feliciter vel dignanter admittet quod nos hodie differre, & ſequenti referre ſermone ſancti fratres, ſatis vobis neceſſarius ſermo compellit.

Pſ. 32.

Eſa. 1.

De annunciatione diuæ Mariæ Virginis. Sermo CXLII.

AVdiſtis hodie fratres chariſſimi, Angelum cum muliere de hominis reparatione tractantem. Audiſtis agi, vt homo curſibus eiſdem, quibus dilapſus fuerat ad mortem, rediret ad vitam. Agit, agit cum Maria angelus de ſalute, quia cum Eua Angelus egerat de ruina. Audiſtis Angelum de carnis noſtræ limo templum diuinæ maieſtatis arte ineffabili conſtruentem. Audiſtis in terris Deum, in cælis hominem ſacramento incomprehenſibili collocari. Audiſtis inaudita ratione in vno corpore Deum, hominemque miſceri. Audiſtis fragilem noſtræ carnis naturam ad portandam totam deitatis gloriam Angelica exhortatione roborari. Denique ne tanto ponderi cæleſtis fabricæ in Maria ſubtilis noſtri corporis arena ſuccumberet, & in Virgine totius generis humani portatura fructum virga tenuis frangeretur, fugatura metum vox Angeli, mox præceſſit, dicens: *Ne timeas Maria.* Ante cauſam dignitatis virginis annunciatur ex nomine: nam Maria Hebræo ſermone, Latinè domina nuncupatur: vocat ergo Angelus dominam, vt dominatoris genitricem trepidatio deſerat ſeruitutis, quàm naſci: & vocari dominam ipſa ſui germinis fecit & impetrauit auctoritas. *Ne timeas Maria, inueniſti enim gratiam.* Verum eſt, quia qui inuenit gratiam, neſcit timere. *Inueniſti gratiam.* Apud quem? *Apud Deum.* Beata quæ inter homines audire ſola meruit præ omnibus. *Inueniſti gratiam.* Quantam? quantam ſuperius dixerat. Plenam. Et verè plenam, quæ largo imbre totã funderet & infunderet creaturã. *Inueniſti enim gratiam apud Deum.* Hæc cũ dicit, & ipſe Angelus miratur, aut fęminã tantum, aut omnes homines vitam meruiſſe per fęminã, ſtupes Angelus totum Deum venire intra virginalis vteri an-

Luc. 2.

guſtias,

guſtias, cui tota ſimul anguſta eſt creatura. Hinc eſt quòd remoratur Angelus, hinc eſt quod Virginem vocat de merito, de gratia compellat, vix cauſam prodit audienti, ſanè vt ſenſim promoueat, vix longa trepidatione componit. Aeſtimate fratres, qua reuerentia, quo tremore nos tantò intereſſe deceat, & conueniat ſacramento, quando ipſe Angelus non ſine metu diſcutit audiẽtis. *Ecce concipies in vtero.* Bene concipies, quòd caro neſcit, conditio non habet, non admittit natura. *Ecce concipies in vtero.* Quis antè ad fructum peruenit, quàm terræ laborem ſentiat, & ſudorem? Quis antè poma carpit, quàm plantæ ſuam tribuat & impendat induſtriam? Quis præter viam ad vllam peruenit manſionem? Quis præter naturam naturæ ſuſcipit incrementum? Beata ergo, & verè beata Maria, quæ præter generandi curas, præter materni doloris faſtidia, tantam germinis peruenit ad gloriam. Beata, quæ diuinum pignus ſic ſuo ſuſcepit & ſeruauit in pectore, vt illud tota corporis externa neſciret. Beata, quæ quod de ſupernis Angelo referente ſuſceperat, ſic menti ſuę ſolæ commiſit & credidit. Intra domum Virginis negocium cæleſte ſic geritur, vt manentibus clauſtris ipſa domus ſepta non ſentiant. *Concipies & paries filium.* Quis ingreditur & egreditur, & introitus ſui, & exitus nulla veſtigia relinquit, diuinus habitator eſt, non humanus: & qui conceptu ſuo virginem ſeruat, & orto ſuo relinquit virginem, non terrenus homo eſt, ſed cæleſtis. Noſtræ ergo carnis ordo ſecedat, hic ſibi natura noſtra nil vindicet, vbi ad diuinam progeniem cęleſtis ordo diuinam inſtituitur in naturam. Conceptus & partus ſermo audientis animum non ſatiget, nec leuiter ſenſum moueat Chriſtiani vbi ad cæleſtem progeniem virtutis Dei diuina peraguntur inſignia. *Concipies & paries filium.* Non dixit tibi, dixit tuum Quare? Quia ſanctum vocabitur filius Dei. Virgo te gratia matrem præſtitit, non natura: genetricem te dici

pietas voluit, quàm non ſinebat integritas: in tuo conceptu, in tuo partu creuit pudor, aucta eſt caſtitas, integritas roborata eſt, eſt ſolidata virginitas, omnes perſeuerauerunt virtutes. Virgo ſi tibi ſalua ſunt omnia, qd dediſti? Si virgo, quomodò mater? Si ſponſa, genitrix quomodò? Ille quo tibi aucta ſunt omnia nil minuit virgo. Virgo concipitur ex te auctor tuus, tua ex te oritur origo, in tuo germine eſt genitor tuus, in tua carne eſt Deus tuus, & ipſe lucem mundi per te cepit, qui lucem mundo dedit. Monita ergo per Angelum virgo, ne præſumas hunc vocare filium tuum, ſed mox vt genueris inuoca ſaluatorem: quia virginitas non ſibi parit filium, ſed parit pignus auctoris, & integritas ſuum geſtat dominum, non alumnum, dicente Angelo: *Et vocabis nomen eius Ieſum*. Quòd ſaluator Latino vocabulo nuncupatur. *Dixit autem Maria ad Angelum, Quomodo fiet iſtud?* Ecce Maria interrogat: & ſi qui interrogat dubitat, cur ſolus Zacharias velut quærulus percunctator incurrit? Quia pectorum cognitor non verba, ſed corda peruidit: non quid dixerint, ſed quid ſenſerint iudicauit, erat enim interrogantium cauſa diſſimilis, ſpecies perdiuiſa, hæc contra naturam credidit, ille dubitat pro natura: hæc integræ rei ordinem quærit, ille quæ Deus iubet fieri non poſſe perſcribit: ille impellentibus exemplis non accedit ad fidem, hæc ſine exemplo percurrit ad fidem: hæc miratur de partu virginis, ille de conceptu diſputat coniugali. Meritò ergo hæc loquitur, hæc Deum ſuo cognoſcit & confitetur in corpore ille tacet, donec Ioannem quem negabat conuictus proprio redderet ex corpore. *Quomodo fiet iſtud?* Quare? *Quia virum non cognoſco.* Mulier, quem virum quæris? quem tu in Paradiſo perdidiſti? Redde virum mulier, redde depoſitum Dei, redde ex te quem perdidiſti per te: prætermitte naturæ ordinem, recognoſce ordinem creatoris. Ille ex te aſſumet & faciet virum, qui in principio te fecit & aſſumpſit ex

viro:

viro: ne quæras virum, ceſſet opus hominis, quia ad reparationem hominis ſufficit ars diuina. Hinc eſt quòd Deus ipſe ad te venit, quia te pœnituit ad hominem perueniſſe. Nec iam caro ad carnem: *Sed ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te.* Quia quod de carne natum eſt, caro eſt: & quod de ſpiritu, ſanctus eſt: qui ergo de ſpiritu naſcitur, ſine controuerſia Deus eſt, quia ſpiritus eſt Deus. *Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſſimi obumbrabit tibi.* Obumbrat Dei virtus, ne portatura Deum fragilitas humana ſuccumbat. *Et virtus altiſſimi obumbrabit tibi.* Aeſtus noſtri corporis neſcit, quàm diuinæ protegit vmbra virtutis: nec ſecretum mundanæ habitationis inquirit, quæ ſe ſeptam superni ſplendoris circunſpicit velamento. *Propterea quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei.* Nemo hic communiter accipiat ſanctum, ſed illa ſingularitate qua clamatur in cæleſtibus: Sanctus, ſanctus, ſanctus Dominus Deus ſabaoth. Mittitur autem Maria ad Eliſabeth, virgo ad ſterilem, inſans ad anum, vt certamine pio ſumant ambæ, percipiant pariter, altera de nouitate fidem, altera de neceſſitate virtutem. His auditis, reſpõdit Maria: *Ecce ancilla domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Quæ vocatur ab Angelo domina, ipſa ſe cognoſcit, & confitetur ancillam. Quia deuotus animus infulis beneficiorum creſcit ad obſequiũ: augetur ad gratiam, non ad arrogantiam proſilit, non ad ſuperbiam pertumeſcit. *Fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Quæ credit verbo, meritò concipit verbum. In principio erat verbum, & verbum erat apud Deũ, & Deus erat verbum: & ad totam rem peruenit, quæ ſecretum fidei conſentit auditu. Quantum peccat hæreticus, qui poſt cauſam non credit, cùm tantùm hanc crediddiſſe conſpicit ante cauſam?

Ioan. 3. *Ioan. 4.* *Eſa. 6.* *Ioan. 1.*

De eadem. Sermo CXLIII.

DEbetur quidem vobis natalitius ſermo, ſed ineffabile natiuitatis dominicę ſacramentum credere magis conuenit, quàm referre. Virgo peperit. Quod natura non habet, & vſus neſcit, ignorat ratio, mens non capit, pauet cælum, ſtupet terra, creatura miratur, quomodo ſermo narrabit humanus? Denique Euangeliſta conceptum Virginis, Virginis partum ſicut humano ſermone pandit, ita diuino claudit arcano: & hoc facit, vt homo quod credere iuſſus eſt, diſcutere non præſumat. Quis attingit arcanum Dei? partum Virginis? rerum cauſas? ſæculorum negocium? commercium diuinitatis & carnis? hominem Deumque
Luc. 1. vnum Deum? Euangeliſta ſic ait. *Miſſus eſt Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilaa, cui nomen erat Nazareth, ad Virginem deſponſatam viro, cui nomen erat Ioſeph, & nomen virginis Maria.* Miſſus eſt Angelus à Deo, vbi mediator eſt Angelus, humana ceſſet opinio: vbi cæleſtis eſt nuncius, interpretatio terrena pellatur. Curioſitas humana torpeſcat, vbi ſupernus habetur interpres. *Miſſus eſt Angelus à Deo.* Qui audit attentius, quia à Deo miſſus ſit, deitatis refugit perſcrutari ſecretum. Quod per Angelum Deus mandat, ille meretur ſcire, qui timet ſcire. Audi dominum dicentem: Super quem reſpiciam, niſi ſuper humilem & manſuetum, & trementem verba mea? Humilem & manſuetum, quantùm manſuetus eſt ille qui iuſſis obtemperat: immanſuetus tantùm eſt ille qui iuſſa diſcutit. *Miſſus eſt Angelus ad Virginem.* Quia ſemper eſt Angelis cognata virginitas. In carne præter carnem viuere non terrena vita eſt, ſed cęleſtis. Et ſi vultis ſcire angelicam gloriam, acquirere maius eſt, quam habere: eſſe Angelum fœlicitatis eſt, virginem eſſe virtutis: virginitas enim hoc obtinet viribus, quod habet Angelus ex natura. Angelus ergo

Iſa. 66. Iuxta LXX.

ergo & virgo, diuinum aguntofficium, nõ humanum. *Ingreſſus, inquit, Angelus ad eam, dixit: Aue gratia plena, dominus tecum, benedicta tu inter mulieres.* Aue gratia plena, dominus tecum: videtis quibus eſt virgo oppignorata muneribus. *Aue gratia plena, dominus tecum*. Aue, hoc eſt accipe. Quid? Virtutes munerum, non pudoris. *Aue gratia plena.* Hæc eſt gratia, quæ dedit cælis gloriam terris Deum, fidem gentibus, finem vitijs, vitę ordinem, moribus diſciplinam. Hanc gratiam detulit angelus, accepit virgo ſalutem ſęculis reddítura. *Aue gratia plena.* Quia ſingulis gratia ſe eſt largita per partes. Marię verò ſimul ſe totam dedit gratię plenitudo. Omnes, inquit Euangeliſta, de plenitudine eius accepimus. *Ioan. 1.*
Vnde & Dauid dicit: Deſcendit ſicut pluuia in vellus. *Pſal. 70.*
Vellus cùm ſit de corpore, neſcit corporis paſſiones: ſic virginitas cùm ſit in carne, vitia carnis ignorat: cæleſtis ergo imber virgineum in vellus placido ſe fudit illapſu, & tota diuinitatis vnda bibulo ſe noſtræ carnis celauit in vellere, donec per patibulum crucis expreſſum terris omnibus in pluuiam ſalutis effunderet. Et *Pſal. 71.*
ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram. Vt uitalibus partita ſtillicidijs tempora fidei rigarent germina, non necarent. *Aue gratia plena, dominus tecum.* Miſſus eſt Angelus à Deo, & quid dicit? Dominus tecum. Ergo erat cum uirgine, qui ad virginem miſerat. Præceſſit nuncium ſuum Deus, ſed à Deo non receſſit: teneri locis non poteſt, qui omnibus habetur in locis: & totus ubique eſt, ſine quo nihil eſt totum. *Benedicta tu inter mulieres.* Verè benedicta uirgo, quæ & uirginitatis poſſidet decus, matris & pertulit dignitatem. Verè benedicta quę & ſuperni conceptus meruit gratiam, & ſuſtulit integritatis coronam. Verè benedicta, quæ & diuini germinis ſuſcepit gloriam, & Regina totius extitit caſtitatis. Verè benedicta, quæ fuit maior cælo, fortior terra, orbe latior: nam Deum quem mundus non capit ſola cepit, Portauit eum, qui portat orbem: ge-

nuit, genitorem ſuum, nutriuit omnium viuentiũ nutritorem. Sed videamus quid ait Euangeliſta. *Maria inquit, vt vidit Angelum, turbata eſt in ſermone eius*. Turbata eſt caro, concuſſa ſunt viſcera, mens tremuit, tota cordis obſtupuit altitudo; quia in ingreſſu Angeli virgo ſenſit diuinitatis ingreſſum. Turbatur humani corporis templum, & carnalis domicilij mouebantur anguſtiæ, cum ſe in virgineo pectore tota Dei conderet magnitudo. Sed ſi placet, priuſquam fidei Chriſtianæ penetremus arcanum, loquamur ad eos qui partum virginis, qui magnum pietatis ſacramentum, qui reparationem ſalutis humanæ referũt ad diuinitatis iniuriam. Venit ad Virginem Deus, hoc eſt, ad opus ſuũ opifex, creator ad creaturam ſuam. Quando ad opificis honorem operis reſtauratio non redundat? Quando honor non deputatur ad gloriam, ſi factor facturã ſuam reparet? Ne amittat quis opus ſuum, nõne cùm veteraſcit reuocat? & cùm cadit, erigit? & cum deſtruitur, in melius non reformat? Ergo quòd in partu virginis agitur, non eſt creatoris iniuria, ſed ſalus eſt creaturæ. Si Deus fecit hominem, quis arguit cur refecit? & quòd ex limo formaſſe dignè creditur, quare ex carne reformaſſe iudicatur indignum? Quid precioſius caro aut limus? Ergo reparationis noſtræ quantò precioſior materia, tantò maior eſt gloria. Aut quando Deus non in vtero pſalmator eſt hominis? Audi Iob; Manus tuæ fecerunt & finxerũt me. Et poſt. Vt caſeum coagulaſti me; oſſibus & neruis interuiſti me; vitam & miſericordiam dediſti mihi. Et Dauid; Tu formaſti me, & poſuiſti ſuper me manum tuam. Et ad Hieremiam Deus; Priuſquam eſſes in vtero, noui te, & in vulua ſanctificaui te. Si ergo parentis in aluo Iob liniamenta depinxit, ſi matris in vtero Dauiti membra cõpegit, ſi Hieremiam genitricis ſanctificauit in vulua, ſi Ioannem ſterilis in vtero repleuit ſpiritu ſancto, quid mirum modò, ſi virginis habitauit in vtero, qui mu-

Ioan. 1. *Iob 10.* *Pſ. 138.* *Hier. 1.*

mulierem hominis ſumpſit ex latere? Ipſe hominem mulieris reſumpſit ex vtero, qui virginem viri formauit ex corpore; ac perinde homo quæ tibi videntur noua, Deo habentur antiqua. Sed dicis. Quæ naſcendi neceſſitas Deo, cui ſuppetit faciendi poteſtas? Quæ? Vt ipſam naturam naſcendo reficeret, quàm fecerat operando: quia quæ facta fuerat vt generaret ad vitam, ipſa generabat ad mortem. Per peccatum primi hominis natura lethale vulnus accepit, & cœpit eſſe origo mortis, quæ erat initium vitæ. Hoc eſt ergo negocium natiuitatis quod naſci compulit Chriſtum, vt naturæ curam natiuitas daret auctoris, & naturæ curatio eſſet viuificatio filiorum.

De eadem. Sermo CXLIIII.

DE natiuitate Chriſti nos cóperendinare ſermonem altitudo rei facit, & cogit myſterij magnitudo. Virgo peperit, quis loquetur? Verbum caro factum eſt, quis narrabit? Si verbum Dei infantiæ dat vagitum: homo imperfectus quomodo clamabit in verbo? Quantam ſtella magis nocte dedit quærentibus lucem, tantam doctoris ſermo ortus dominici præbet audientibus claritatem: vt Chriſtũ inueniſſe gaudeant, diſcurrere nõ præſumant: honorent muneribus infantiam non minorent. Sed orate fratres, vt qui noſtro ſenſim creuit in corpore, paulatim noſtro creſcere dignetur in verbo. Euangeliſta hodie angelum retulit ſic locutum. *Ne timeas Maria, inueniſti enim gratiã apud Deũ.* *Luc. 1.* Ne timeas Maria, quare? Quia inueniſti gratiam. Timet non qui inuenit, ſed qui perdit. Inuenit, inuenit hæc concipiendo ſuperni germinis gratiam, quæ pariendo non perdidit virginitatis inſignia. *Ne timeas Maria.* Quid timet, quæ ſecuritatem rerum concipit, parit gaudia ſæculorum? Timor non eſt, vbi diuinum eſt negocium, non humanum: vbi virtutis conſcientia

eſt, non

eſt, non pudoris, Quid timet, quæ ſuſcepit eum, quem
Ioan.1. timent omnia quæ timentur? Quid timet, cui iudex
cauſæ eſt aſſertor, integritas teſtis innocentiæ? *Ne timeas Maria, inueniſti enim gratiam apud Deum.* Quod erat in principio apud Deum, verbum Deus intra ſe virgo reperit, & factum eſt magnũ Deitatis templum, quæ erat puſillum humanitatis hoſpitium, & quem non capiebat puſillitas humani corporis, cępit virginalis vteri magnitudo. *Ecce, inquit, concipies in vtero.* Propter reuerentiam dixiſſe ſuffecerat: cõcipies, quod exaggerat, in vtero quid eſt? Vt conceptus eſſet veritas, non figura: vt partus eſſet proprietas non imago, vt ſicut de Deo vero Deus verus natus eſt, ſic de vero conceptu veritas humani corporis naſceretur. In ortu Chriſti fratres, humani corporis iniuria ſublata eſt, non natura: nec eſt creatura deleta, ſed culpa damnata. Eſt ergo hæreſis, quæ Chriſtum aerium corpus aſſumpſiſſe mentitur: nec habuiſſe carnem, ſed hominem ſimulaſſe confingit. *Concipies, inquit, in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius Ieſum.* Quod Hebraicè Ieſus, Græcè σωτὴρ, hoc dicit Latinè ſaluator. Meritò ergo virgini ſalua ſunt omnia, quæ omnium genuit ſaluatorem. *Et vocabis nomen eius Ieſum.* Quia in hoc nomine deitatis tota adoratur Maieſtas: omnes qui commorantur in cęlis, vniuerſi qui habitant terram, cuncti qui in profundo tenentur inferni, huic proſternuntur
Phi. 11. nomini, hunc adorant. Audi Apoſtolum dicentem: Vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium terreſtrium & infernorum. Hoc nomen quod dedit cæcis viſum, auditum ſurdis, claudis curſum, ſermonem mutis, vitam mortuis, totamque diaboli poteſtatem de obſeſſis corporibus virtus huius nominis effugauit. Et ſi nomen tantum eſt, quanta poteſtas. Sed quis eſt iſte qui vocatur hoc nomine? Iam dicat Angelus. *Et filius altiſſimi vocabitur.* Videtis quia quod concipit. Virgo, non terrenum germen eſt, ſed cæleſte. Virgo peperit, ſed

rit,ſed Deus ſuſcepit filium. Ergo qui de hac natiuitate humano modo diſputat,ad omnem tendit tanti genitoris iniuriam. *Et dabit, inquit,ei dominus ſedem Dauid patris ſui* Hinc hęreticus generat perfidiæ ſuæ nebulas: hinc ſibi fingit erroris materiam. Ecce, inquit,nõ ego dico, ſed Angelus, dabit illi dominus Deus, nunquid non maior eſt qui dat,quam qui accipit?& qui accipit, antequam acciperet non habebat.Sed nos iſta fratres, audiamus,non vt perfidi,ſed vtfideles:& ſit nobis argumentum fidei, quod illis eſt erroris occaſio. *Dabit illi dominus Deus.* Quid dat? aut cui dat? vtique Deus homini dat, diuinitas carni. *Dabit illi dominus Deus.* Quis Deus? vtique verbum quod erat in principio ſemper Deus.Cui dat?quod caro factum eſt,& habitauit in nobis. Audi Apoſtolum dicentem, Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi.Sibi vtique non alij.Hic ergo Dęus, qui in Chriſto erat,regnum ſibi dabat ĩ Chriſto : & conferebat ſuſcepto corpori, quod ſemper ſua diuinitate poſſederat:ſicut ex ipſo Angeli probatur eloquio. *Dabit illi dominus Deus ſedem Dauid patris ſui*. Vides, quia quando accipit:Dauid filius dicitur: quando dat, Dei filius nuncupatur, ipſe dixit: Omnia quæ habet pater, mea ſunt. Et quæ neceſſitas accipiendi, ubi eſt habendi poteſtas? Ait, omnia quæ habet pater, mea ſunt.Quis accipit quæ ſua ſunt?Aut in gratia dantis eſt, ſi accipientis eſt quod donatur? Fatemur quia accepit ſed iſte qui natus eſt, qui ſuſcepit carnem, qui ſuſcepit infantiam,qui cunabula pertulit,qui ſuſcepit ætates, qui laborem ſuſtinuit,qui famem ſenſit,qui ſitim paſſus eſt, qui tota iniuriarum genera non refugit, qui aſcendit crucem, qui ſubijt mortem, qui intrauit ſepulchrum, hæretice, huic quod accepit aſcribe.Aut putas quod honorem à Deo dedignatur accipere, qui ab hominibus tantas accepit iniurias? Aut exiſtimas quòd conferri ſibi regnum à patre faſtidit, qui ab inimicis pęnas,mortemque ſuſcepit? Hæretice, quod eſt iniu-

Ioan. 5. *1.Cor.5.* *Ioan.16.*

riæ, quod infantiæ, quod ætatis, quod temporis, quod dari, quod accepti, quod minorationis, quod mortis, ſi intellexeris nõ eſſe diuinitatis, ſed corporis, tu nullam filio irrogabis iniuriam, nullam tu facies in Trinitate diſtantiam. Sed reuertamur ad nos, & quæ ſunt noſtra iam loquamur. *Dabit illi, inquit, dominus Deus ſedem Dauid patris ſui, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis.* Qui in cęlo ſemper concedit patri, nunc ſedem Dauid accepit in terra; qui regnabit ſibi ſemper, modò nobis in domo Iacob regnum ſortitus eſt æternnm. Gaudeamus fratre, quia qui ſibi regnauit, regnaturus eſt nobis: gaudeamus, quia venit regnaturus in terra, vt nos cum illo regnare poſſimu in cælo. Audi Apoſtolum: Si compatimur, & conregnabimus, Nobis natus eſt, nobis vtique regnum venit donaturus; ipſo promittente, cùm dicit: Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Vobis dixit, non mihi. Veniet, vt ſit nobiſcum ſemper; vt noſtris ſit ſemper in oculis, qui nunc tantùm noſtris habetur in cordibus. Veniet, vt quibus eſt gloria de regno, ſit de familiaritate fiduciat. *Et regni eius non erit finis.* Qui eius aduentum credis, gaude, quia regnum ſine fine promiſit: vbi eſt ſine ſucceſſore militia, vbi ſunt perpetuæ dignitates. Sed quid eſt quòd permanſura non ambiunt, qui ambiunt tranſitura? Quid eſt? Quid eſt quòd caducos honores auro comparant, & nolunt gratis accipere ſempiternos? Fratres, hic parantur officia, hic decernuntur loca, hic honores deſignantur, hic qui non de Euangelij fide acceperit codicillos, ibi æternarum infulas non habebit dignitatum. Ergo ſi delect t militia, ſi volumus ſemper militare, arripiamus arma Chriſti, vigilemus, ſobrij ſimus, vincamus diabolum, proſternamus vitia, vt poſſimus accipere præmia pariter, & coronas ab ipſo Domino noſtro Ieſu Chriſtb, qui cum Deo patre

Tim. 2. *Mat. 25.*

patre regnat nunc & ſemper, & per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

De generatione Chriſti. Sermo CXLV.

AVdituri eſtis hodie fratres, quemadmodum nobis beatus Euangeliſta generationis Chriſti retulit ſacramenrum. *Chriſti, inquit, generatio ſic erat: Cùm eſſet deſponſata mater eius Maria Ioſeph, antequam conuenirent inuenta eſt in vtero habens de ſpiritu ſancto: Ioſeph autem vir eius cùm eſſet iuſtus, & nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam.* Et quomodo iuſtus, qui conceptum ſponſæ duxit non diſcutere: Suſpecti non exquirit cauſam pudoris, coniugii famam non vindicat, ſed requirit? *Voluit occultè dimittere eam.* Hoc pio magis videtur conuenire, quàm iuſto, ſed humano iudicio, non diuino, Penes Deum neque pietas ſine iuſtitia eſt, neque ſine pietate iuſtitia: cęleſti ſenſu ſine bonitate æquitas, ſine æquitate bonitas non habetur. Virtutes ſi ſæparatæ fuerint diiabũtur, æquitas ſine bonitate ſæuitia eſt, & iuſtitia ſine pietate crudelitas. Ioſeph ergo meritò iuſtus, quia pius: & pius, quia iuſtus. Denique dum pietatem cogitat, crudelitate caruit: dum cauſàm temperat, iudicium cuſtodiuit, dum vin dictam differt, crimen euaſit: dum refugit accuſatorē, fugit ſententiam. Aeſtuabat animus ſanctus negocij nouitate perculſus, ſtabat ſponſa prægnans, ſed virgo; ſtabat plena pignore, ſed non vacua pudore; ſtabat de conceptu ſolicita, ſed de integritate ſecura; ſtabat veſtita materno munere, ſed non honore virginitatis excluſa. Sponſus quid faceret ad iſta? Accuſaret de crimine? Sed erat ipſæ innocentiæ teſtis. Culpam diceret? Sed erat ipſe cuſtos pudoris. Vrgeret adulterium? Sed erat ipſe virginitatis aſſertor. Quid faceret ad iſta? Cogitat dimittere, quia non poterat vel foris prodere, vel intus quod euenerat continere. Matt. 1.

Cogi-

Cogitat dimittere, & dicit Deo totum, quia quod homini diceret, non habebat. Et nos fratres, quoties res turbat, fallit ſpecies, facit color negotij interna neſcire, declinemus iudicium, ſubtrahamus vindictam, ſententiam fugiamus, dicamus Deo totum, ne dum facilè
Matt. 7. innocentum fortè geſtimus in pœnam, ipſi nobis noxiam ſententiam proferamus, dicente Domino: In quo iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis. Certè ſi nos tacuerimus, clamabit Deus: reſpondebit Angelus, qui Ioſeph ne innocentiam deſereret, ſic præuenit: *Ioſeph, inquit, fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt. Paries autem filium, & vocabis nomen eius Ieſum: ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum à peccatis eorum.* Io-
Pſ. 131. ſeph fili Dauid. Videtis fratres, in perſona genus vocari, videtis in vno totam proſapiam nuncupari, videtis in Ioſeph ſeriem Dauidici ſtemmatis iam citari. *Ioſeph fili Dauid*. Triceſima octaua generatione natus, quomodo Dauid filius dicitur, niſi quia generis aperitur arcanum, fides promiſſionis impletur, ſuperna conceptio cæleſtis partus virginea iam ſignatur in carne? *Ioſeph fili Dauid*. Tali voce ad Dauid prolata fuerat promiſſio Dei patris. Iurauit Dominus Dauid veritatem, & non fruſtrabitur eum, de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Quod factum quidem tali gloriatur in cantico: Dixit Dominus domino meo, ſede à dextris meis. De fructu ventris tui, bene fructus ven-
Pſ. 105. tris tui, bene de vtero; quia cæleſtis hoſpes, ſupernus habitator: ſic in vteri deſcendit hoſpitium, vt corporis clauſtra neſciret: ſic de habitaculo ventris exijt, vt virginalis ianua non pateret, & impleret illud quod can-
Can. 4. tatur in Cantico Canticorum. Hortus clauſus ſoror mea ſponſa: hortus clauſus, fons ſignatus. *Ioſeph fili Dauid, noli timere.* Sponſæ cauſas ſponſus ne timeat, admonetur: & verè pius animus dum compatitur, plus pauet. *Ioſeph fili Dauid, noli timere.* Ne qui de conſcientia ſecu-

ſecurus ſis, de ſacramenti cognitione ſuccumbas. *Ioſeph fili Dauid, noli timere.* Quàm vides virtus eſt iſta, non crimen: hic non hnmanus lapſus eſt, ſed eſt diuinus illapſus: hic præmium eſt, non reatus: hic incrementũ cæli eſt, non corporis detrimentum, hic non eſt proditio perſonæ, iudicis eſt ſecretum: hic palma cognitoris eſt, non ſupplicij pœna: hic hominis furtum non eſt, theſaurus eſt Dei: hic non eſt mortis cauſa, ſed vitæ. Et ideo noli timere, quia quæ vitam parturit, non meretur occidi. *Ioſeph fili Dauid, noli timere Mariam coniugem tuam accipere.* Sponſam vocari coniugem legis eſt hoc diuinæ, ſicut ergo manente virginitate mater eſt, ita coniunx dicitur pudore permanente. *Ioſeph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt.* Veniant, audiant, qui requirunt, quis ſit quem Maria genuit. *Quod in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt.* Veniant, audiant, q Græco turbine Latinam nubilare niſi ſunt puritatem, ἀνθρωποτόκον, χριστοτόκον, vt θεοτόκον tollerent, blaſpemantes. *Quid in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt.* Et quod de ſpiritu ſancto natum eſt, ſpiritus eſt, quia Deus ſpiritus eſt. Quid ergo requiris; quis eſt, qui de ſpiritu ſancto natus eſt, cum tibi quia Deus eſt, Deus ipſe reſpondeat? cum te Ioannes increpet, qui dicit: In principio erat verbum; & verbum erat apud Deũ, & Deus erat verbum, & verbum Deus caro factum eſt, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius. Ioannes vidit gloriam, reſpicit infidelis iniuriam. *Quod in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt.* Et vidimus gloriã eius, cuius eius? qui natus eſt de ſpiritu ſãcto, eius qui verbũ caro factũ eſt, & habitauit in nobis. *Quod in ea natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt.* Virgo concepit, ſed de ſpiritu: virgo parturit, ſed eum quem [illegible]xit Iſaias. Ecce virgo in vtero accipiet, & pariet [illegible]m, & vocabunt nomen eius Emanuel, quod interpretatur nobiſcum Deus. Nobiſcum Deus, cum illis homo. Et maledictus homo, qui ſpem ponit

Ideſt, hominẽ parientem, Chriſtiparam, Deiparam.

Ioan. 3. & 4.

Ioan. 1.

Iſaia 7.

Mat. 1.

Hie. 17.

ponit in homine. Audiant qui requirunt, quis eſt qui natus eſt de Maria? *Paries filium, inquit Angelus, & vocabis nomen eius Ieſum.* Quare Ieſum? Apoſtolus dicit; Vt
Phil. 2. in nomine Ieſu omne genu flectatur, cęleſtium, terreſtrium, & infernorum: & tu quis ſit Ieſus, doloſus cognitor nunc requiris? Omnis iam lingua confitetur? quia Dominus Ieſus in gloria eſt Dei patris, & tu adhuc inquiris quis eſt Ieſus. *Paries filium, & vocabis nomē eius Ieſum: ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum.* Non alterius ſaluum faciet. Vnde? *A peccatis eorum.* Eſſe Deū, qui peccata donat, ſi Chriſtianis non credis, crede inſidelиſſime vel Iudæis dicentibus; Cùm ſis homo, facis
Ioan. 10 teipſum Deum. Quis poteſt peccata dimittere, niſi ſo-
Mar. 2. lus Deus? Illi eum negabant Deum, qui eum peccata dimittere non credebant; tu ab eo peccata dimitti credis, & Deum dubitas confiteri? Verbum caro factū eſt, vt hominis caro promoueretur in gloriā Dei, non vt Deus in carnis verteretur iniuriam, ſicut dicit Apoſto
1. Cor. 6 lus; Qui ſe iungit Domino, vnus ſpiritus eſt. Et quomodo non, quando ſe iungit Deus homini, vnus eſt Deus? Humanæ leges intra triginta annos litigioſas omnes
Chryſologi ætas. interimunt quæſtiones, & Chriſtus circa quingentos annos natiuitatis ſuæ cauſas præſtat: ortus ſui lites patitur: ſtatus ſui ſuſtinet quæſtiones? Hæretice, deſine iudicare iudicem tuum, & adora in cœlis Deum, quem
Matt. 2. Deum magus adorauit in terris.

De eadem, Sermo CXLVI.

Quoties tranſcurſis anni metis dies dominicæ natiuitatis aduentat, & virginei partus fulgor toto orbe diffunditur flammeo coruſco, voluntatis non pauoris eſt quod tacemus. Quæ mens in ipſo ortu diuini regis obiicere ſe præſumat? Solis radij cùm erumpūt, viſus hebetatur humanus, radiante Deo, quō non totius animorū ſauciatur aſpectus? Reparatis ergo ſenſi-

bus

bus noui luminis poſt ſtuporem, tempus eſt quo iam nobis per carnem ipſius diuinitatis viſu generationis Chriſti contemplemur arcana. *Chriſti, inquit, Euangeliſta, generatio ſic erat*. Fratres, ſi volumus intelligere quę dicuntur, diuina verba modis non penſemus humanis; ſeponendus eſt humanus ſenſus, vbi totū quod dicitur eſt diuinum. Sic Chriſtus quòd naſcitur nō eſt conſuetudo, ſed ſignum; non eſt natura, ſed virtus; nō ordo eſt, ſed poteſtas; & eſt cæleſte miraculum, ratio non humana. Hic mundana ſcientia quid capiet? hic carnis intelligentia quid requiret? *Chriſti, inquit, generatio ſic erat*. Non dixit ſic facta eſt, ſed ſic erat; quia Chriſti generatio erat apud patrem, quando generabatur ex matre. Quod erat, ſemper erat, quod factum eſt, hoc reddebatur: erat Deus, reddebatur homo, ex vtero nos ſuſcepit ille, qui nos plaſmauerat ex luto. *Cùm deſponſata eſſet mater eius Maria*. Sufficerat dixiſſe, cùm deſponſata eſſet Maria. Quid ſibi vult ſponſa mater? ſi mater, non ſponſa, ſi ſponſa, non adhuc mater. *Cùm deſponſata eſſet Maria mater eius*. Virginitate ſponſa, fęcunditate mater, mater viri neſcia, partus cōſcia. Aut quomodo non ante conceptum mater, quę poſt partum virgo mater? Aut genitrix quando non quæ ſæculorum generauit authorem? principium dedit rebus? natura virgo mater ſemper nouerca corruptio. Eſt ergo muneris virginalis, vt regeneret per Deum virgo, quod per Deum virgo generatur, Deus & integritas eſt cæleſte conſortium, virginitas iūcta Chriſto copula eſt perfecta virtutis. Quòd Virgo concipit, eſt honor ſpiritus, non onus eſt carnis, quòd parturit Virgo, ſecretum eſt Dei, non eſt miniſterium coniugale, quod naſcitur Chriſtus, diuinæ maieſtatis eſt, non eſt imbecillitatis humanæ, eſt gloria deitatis tota, vbi nulla carnis ſentitur iniuria. *Cùm eſſet deſponſata mater eius Maria Ioſeph, antequam conuenirent, inuenta eſt in vtero habens de ſpiritu ſancto*. Quid eſt quod

ad ſponſam, & non ad liberã, cęleſtis innocentiæ deſtinatur arcanum? Quid eſt quod ſic zelo ſponſi ſponſæ periculum comparatur? Quid eſt quod virtus tãta putatur crimen, ſalus certa diſcrimen? Quid eſt quod inter innocentes taliter laborat pudor, verecundia ſuccumbit, fatigatur caſtitas, ſauciatur fides, extat accuſatio, vrget cauſa, facultas tota excuſatione aufertur? Quis excuſat ſponſam quam conceptus accuſat? Aut quid proficiet defenſor externus quãdo facti teſtis internus aſſiſtit? Quid tenemus fratres? Non apices, non literæ, non ſyllabæ, non verbum, non nomina, nõ perſonæ in Euangelio diuinis vacua ſunt figuris. Sponſa quæritur, vt iam tunc Eccleſia Chriſti ſponſa ſignetur; iuxta i lud Oſee Prophetæ; Sponſabo te mihi in iuſtitia & iudicio, & in miſericordia & miſerationibus, & deſponſabo te mihi in fide. Hinc Ioãnes ait; Qui habet ſponſam, ſponſus eſt. Et beatus Paulus; Sponſaui vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto. Verè ſpõſa, quæ virginali partu nouam Chriſti regignit infantiam. Procurator Ioſeph ſponſus, vt iſte in illo Ioſeph Chriſti figuram impleat paſſionis; Ioſeph prophetalibus ſomniis incurrit zelum, Chriſtus propheticis viſionibus ſuſcepit inuidiam; Ioſeph miſſus in lacũ mortis, viuus emergit à lacu, Chriſtus mortis ſepulchro datus, viuus remeat à ſepulchro: Ioſeph venundatus eſt precio taxatus eſt Chriſtus. Ioſeph tranſducitur in Aegyptum, ad Aegyptum fugatur Chriſtus. Ioſeph eſurientibus populis panem copioſæ ſubminiſtrat, Chriſtus cęli pane manentis orbe toto exaturat nationes. Sic lucet, cur Ioſeph iſte cœleſtis ſponſi typum prætulerit, portauerit imaginem, ambulauerit in figuram. Maria mater vocatur, & quando non Maria mater? Congregationes, inquit, aquarum appellauit Maria: Nonne hæc exeuntem populum de Aegypto concepit vno vtero, vt emergeret celeſtis in nouam creaturam renata progenies? iuxta illud Apoſtoli; Patres noſtri

Oſee 2. Ioan. 3. 2. Cor. 11 Gen. 1. 1. Cor. 11

ſtri omnes ſub nube fuerunt, & omnes mare tranſie-
runt, & omnes in Moyſe baptizati ſunt in nube & in
mari. Et vt ſemper Maria humanæ præuia ſit ſalutis,
populum quem vnda generatrix emiſit in lucem, ipſa
iure præceſſit in Cantico. Maria, inquit, ſoror Aaron ſu
mens tympanum in manu ſua, dixit; Cantemus domi
no, glorioſe enim honorificatus eſt. Nomen hoc pro- *Exo. 15.*
phetiæ germanum eſt, hoc renaſcẽtibus ſalutare, hoc
virginitatis inſigne, hoc pudicitiæ decus, hoc indicium
caſtitatis, hoc Dei ſacrificium, hoc hoſpitalitatis vir-
tus, hoc collegiũ ſanctitatis; meritò ergo matris Chri-
ſti nomen eſt hoc maternum. Diximus quare mater
ſponſa, quare Ioſeph ſpõſus, quare Mariæ maternum
nomen, vt totum circa ortum Chriſti fuiſſe myſticum
panderemus; nunc quare ſponſa quæſita ſit ad partum
Chriſti, aliis prodamus ex cauſis. Prædixerat Iſaias &
Virginem parere Deum cæli, Regem terræ, orbis Do *Eſa. 7.*
minum, reparatorem mundi, mortificatorem mortis,
redditorem vitæ, perpetuitatis authorem, hoc quam
eſſet mundanis triſte, terribile regibus, pauendum Iu-
dæis, ipſe dominicæ natiuitatis probauit euentus. Nã-
que vbi natum Chriſtum nunciantibus magis audiuit *Mat. 2.*
Iudæa, Herodes didicit, mox perdere Iudæi, Herodes
occidere molitus eſt Chriſtum, & dum ſucceſſorem ſi
bi timent, omnium perdere conati ſunt ſaluatorẽ; de-
nique quia ipſum inuenire nequierunt, delent pa-
triam; lac miſcent ſanguini, coæuos eius parricidali
furore collidunt: laniant innocentiæ ſocios. quia cul
pæ participes inuenire non poterant, quos punirent:
Et ſi iam nato Chriſto hæc faciunt, concepto Chriſto
tanta feritas quid feciſſet? Hinc eſt quòd prouidetur
ſponſus, prouidetur maritalis ſpecies, vt celet mira-
culum, vt tegat ſignum, vt velut Virginis partum, vt
crimini non det locum, vt furentis inſidias ſic elu-
dat. Chriſtus quamuis morti deditus in vtero ſi fuiſ-
ſet extinctus, mors præceps quòd noſtræ ſaluti vene-

rat abſtuliſſet. Et quia locus iſte multa nobis conferre poterit ſi dicatur, prælibaſſe nos hodie fratres dominicum ſufficiat ſacramentum.

De incarnationis Sacramento. Sermo CXLVII.

DOminum Chriſtum fratres, quæ res fecerit terreni corporis inire commercium, intrare humanæ carnis anguſtias, habitare virginalis vteri manſionem, quia ante hac audire cępimus, hodie plenius audiamus. Vos mihi vita, vos mihi ſalus, vos mihi gloria; & ideo non patior neſcire vos, quod Deus mihi dederit ſcire. Deum ſciuit Euangeliſta cùm dicit, Deum nemo vidit vnquam. Ergo Deum quem ſciebat, agnoſcebat, ſentiebat; quia videre non poterat creatura, ferebatur ſeruitute dura, triſte exhibebat obſequium pro inuiſibili maieſtate, obſederat pauor omnia, timor ſoluerat vniuerſa, cuncta concuſſerat terror, in cælo diuinus ſplendor proſtrauerat Angelos, in terra tonitrua & fulmina corda mortalium quaſſabant. Sic minus pauor amorem dominantia excluſit, Angelos fugauit ad terras, homines traxit ad idola, mundum vanis erroribus occupauit; fecit omnes creatorem fugere, colere creaturas. Amare non poteſt, qui ſatis timet; hinc eſt, quòd mundus perire maluit, quàm timere; pauere mors ipſa leuior. Denique Cain vbi parricidali cœpit terrore vexari, mortem petit, requiem credit ſi periret. Et quid dicam Cain? Elias ille vbi ſenſit toto ſe timore aſpergi, repetebat quam fugerat mortem, melius exiſtimans morti ſuccumbere, quàm timori. Petrus quoque dominicæ virtutis timore turbatus, Chriſtum vt à ſe diſcederet, ſupplicabat. Diſcede, inquit à me, quia homo peccator ſum. Hoc dicebat, quia quicquid erat amoris & fidei, pondus pauoris extinxerat, ſic timor niſi amore fuerit temperatus, quanuis deuotam ſeruitutem efficit contumacem. Videns ergo

Joan. 1. *Gene. 4.* *3 Re. 19.* *Luc. 5.*

ergo Deus mundum labefactari timore, cõtinuo agit vt eũ amore reuocet, inuitet gratia, charitate teneat, & conſtringat affectu. Hinc eſt, ꝙ inueteratam malis terram abluit vlciſcerem diluuio: & Noè noui ſæculi vocat parentem, blando ſermone compellat, dat fami liarem fiduciã, piè de præſentibus inſtruit, conſolatur per gratiã de futuris, & iam non iuſſis, ſed participato labore vna in arca claudit totius ſæculi partum, vt ſocietatis amor timorẽ ſeruitutis auferret, & ſeruaretur amore cõi, quod fuerat cõi labore ſaluatum. Hinc eſt, quòd Abraham vocat de gentibus, auget nomine, patrem fidei facit, comitatur via, inter exteros ſeruat, ditat rebus, honorat triumphis, promiſſis oppignorat, eripit iniuriis, hoſpitalitate blanditnr, mirificat germi ne deſperato, vt tot repletus bonis, tanta diuinæ illectus dulcedine charitatis, Deum diligere diſceret, nõ timere: amando colere, non pauendo. Hinc eſt, ꝙ Iacob fugientem ſolatur in ſomnis: redeuntem pro certamine ꝓuocat, luctatoris cõſtringit amplexu, vt ama ret partem certaminis, non timeret. Hinc eſt, ꝙ Moyſen patria voce vocat, paterna alloquitur charitate, vt ſit plebis ſuæ liberator inuitat. Et quid plura? Deum facit: dedit eum in Deum Pharaonis: Deum facit, munit ſignis, armat virtutibus, iuſſis bella expugnat, militem ipſo verbo vincere tribuit, præceptis triumphare concedit, atque per omnes virtutum coronas ad ami citiam ſuam promouet, cœleſtis regni præſtat eſſe par ticipem, & vt ipſe ſit legislator indulget, totum tamen vt amaret, accepit: denique tantũ eſſet Dei amore ſucceſſus, vt ipſe ardenter diligeret, & alios vt diligerẽt, ſic moneret, Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota virtute tua. Quicquid eſt cordis, quicquid mentis, quicquid virtu tis humanę, ita Dei amore voluit poſſideri, vt hominis mundanus non hr̃et quid violaret affectus. Sed per hæc quæ memorauimus, vbi humana corda flãma di-

Can. 5. Gen. 12. Gen. 28. Exod. 3. Exo. 20.

uinæ charitatis accendit, & humanis ſenſibus amoris Dei tota ſe fudit ebrietas, ſaucia mente cęperũt Deum carnalibus velle oculis intueri. Deum, quem mundus nò capit; anguſtus quomodo capere poterat humanus aſpectus? Quid erit, quid debeat, quid poſſit; non reſpicit ius amoris. Amor ignorat iudicium, ratione cares, mundum neſcit. Amor non accipit de impoſſibilitate ſolatium, non recipit de difficultate remedium. Amor niſi ad deſiderata peruaſerit, necat amantem: & ideo vadit quò ducitur, non quò debeat. Amor parit deſiderium: gliſcit ardorem, ardor ad inconceſſa pertendit. Et quid plura? Amor quod amat non poteſt non videre; hinc eſt quod omnes ſancti omnia quæ meruerant parua duxerunt, ſi dominum non viderent. Et re vera fratres, quomodo pro beneficijs reddet obſequium ſi beneficiorum non videat largitorem? Aut quomodo credit à Deo ſe amari, cuius non meretur aſpectum? Hinc eſt quòd amor qui cupit videre Deum, & ſi non habet iudicium, habet tamen ſtudium pietatis. Hinc
Exo. 33. eſt quòd Moyſes audet dicere: Si inueni gratiam coram te, oſtende mihi faciem tuam. Hinc eſt quod
Pſal. 76. alius dicit: Oſtende faciem tuam. Denique & ipſi Gentilis ob hoc ſimulacra finxerunt, vt in ipſis erroribus oculis cernerent quod colebant. Sciens ergo Deus viſendi ſe deſiderio cruciari, laſſarique mortales, vnde ſe viſibilem faceret hoc elegit; quod eſſet & terrenis magnum, & non minimum ſupernis. Nam quod in terra à Deo ſibi ſimile factum eſt, in cælo non poterat hono-
Gene. 1. rificum non haberi? Faciamus, inquit, hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram: Perfecta deuotio hoc debet imagini, quod debet & Regi. Si de cælo ſumpſiſſet Angelum, nihilominus inuiſibilis haberetur, ſi de terra minus homine, & diuinitatis eſſet iniuria, & deieciſſet hominem, non leuaſſet. Nemo ergo chariſſimi Dei, credat iniuriam, ſi Deus ad homines per hominem venis & aſſumpſit ex nobis, vt videretur

à no-

à nobis, qui viuit, & regnat Deus nunc, & per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

De eodem. Sermo CXLVIII.

HOdie fratres, heſternum debemus redhibere ſermonẽ: hodie dominicæ natiuitatis lætitiam debemus iterare; quando concipit Virgo, Virgo parit, manet Virgo; non eſt conſuetudo, ſed ſignum: non eſt ratio, ſed virtus; auctor eſt, non natura: non eſt commune, ſed ſolum; diuinum eſt, non humanum. Ceſſet ergo inanis Philoſophiæ labor, naſci Chriſtum nõ fuit neceſſitas, ſed poteſtas: fuit honor, iniuria non fuit: ſacramentum pietatis fuit, deitatis non fuit detrimentum; fuit reparatio ſalutis humanæ, imminutio ſubſtantiæ non fuit hoc diuinæ. Qui non naſcendo ex intacto limo fecit hominem, naſcendo ipſe hominem de corpore fecit intacto: manus quæ in noſtrum plaſma lutum dignanter aſſumpſit, ad reparationem noſtram dignanter aſſumpſit & carnem. Ergò quòd creator in creatura ſua, quòd Deus inuenitur in carne, creaturæ honor eſt, non eſt cre toris iniuria. Sed hoc contumeliam credit, qui credit lutum precioſius eſſe quàm carnem. Fortaſſe pœnitet de luti iniuria in honorem carnis in hominis gloriam ſe mutatum? Homo quare tibi tam vilis es, qui tam precioſus es Deo? Quare ſic honoribus à Deo teipſum taliter inhonoras? Quare quæris, vnde factus ſis, & ad quid factus ſis non requiris? Nonne tota iſta quam vides tibi facta eſt mundi domus? Tibi infuſa lux circunfuſas remouet tenebras, tibi eſt temperata nox, tibi dimẽſus eſt dies, tibi cælum, ſolis, lunæ, ſtellarum vario fulgore radiatum eſt; tibi terra floribus, nemoribus, fructibus eſt depicta: tibi creata eſt in aere, in campis, in aqua ſpecioſa continẽs mirabilis animantium multitudo, ne gaudium noui ſęculi triſtis ſolitudo confunderet. Hinc eſt, quod fecit te

eſſe de terra, vt eſſes tu dominus terrenorum, & eſſes ipſis in ipſius ſubſtantiæ communione communis, nec tamen te terrenũ terreſtribus ſic ęquauit, vt non etiam cæleſtibus animatum te cælitus exæquaret, & vt eſſet tibi cum Deo ratio communis, corpus commune cum iumentis, dedit tibi animam de cælo, dedit tibi corpus de terra, vt in te nexa cæli, terræque cócordia ſeruaretur.
Gen. 1. Adhuc tamen quid adijciat ad honorem tuũ tuus creator excogitat: in te imaginem ſuam ponit, vt terris inuiſibilem conditorem viſibilis imago præſentem poneret: & in terrenis dedit tibi vices ſuas, vt non frauda retur domini vicario mundi tam larga poſſeſſio. Et ſi iſta ita fuit: quare modò putatur iniuria, quãdo Deus quòd per ſe fecit in te, in ſe clementer excepit, & in homine ſeverè videri voluit, in quo antè imaginario voluit ſe videri, deditque vt proprietas eſſet ipſe, qui ante vt ſimilitudo eſſet acceperat? concepit Virgo, Virgo peperit, non te conceptus turbet, partus te non confundat auditus, quando virginitas quicquid eſt humani pudoris excuſat. Aut quæ ibi verecundiæ læſio, vbi init Deitas cum amica ſibi ſemper integritate conſortium, vbi eſt interpres Angelus, fides pronuba deſponſatio caſtitas, donatio virtus, iudex conſcientia, cauſa Deus, conceptus integritas, virginitas partus, virgo mater? Nemo ergo iudicet humano modo quod diuino geritur ſacramento, nemo myſterium cæleſte diſcutiat ratione terrena, nemo ex vſu tractet nouitatis arcanum, nemo quod ſingulare eſt metiatur, exemplo nemo contumeliam de pietate componat, nemo periculum ſubeat de ſalute. Certè qui ſcire deſiderat altiora, recurrat ad legem, per legem legis ſcientiam quærat: auctoris factum auctoritate cognoſcat. Auctoris lex refert,
Gen. 1. quòd Deus hominem propriã creauit ad vitam, quòd homini terram iuſſit proferre fructus ſpontanea ſeruitute, quòd beſtias, pecudes, armenta, humanæ iuſſit poteſtati ſubiacere, non arti, vt homo laboris neſcius,

ſcius, doloris ignarus, beatus delicias poſſideret. Sed omnia hæc ne haberet homo, Angelus, qui inter primos habebatur, inuidit, maluitque in diabolum commutari, ne hominem plenum gloria ſic videret. Denique hoc liuore ſuccenſus aggreditur dolis fœminam, virginemque vt vetitum deguſtaret pomum inducit; inducta Virgo inducit Virginem mox maritum, deiecit vitæ ſtatum, mortis cibum, peccati pabulum, dum miniſtrat, & ipſa fit totius materia ruinæ, quæ facta fuerat ad ſolatiũ ſingulare. Hinc peccatum primum, hinc origo mortis, hinc labor, hinc dolor, hinc gemitus, hinc amara noſtræ conditio ſeruitutis. Nanque homo antè dominus omnium in omnium deiectus eſt ſeruitutem: & timet omnes qui timebatur ab omnibus: & vix arte valet, qui poteſtate regnabat. Hnc eſt fratres, hinc eſt, quòd Chriſti talis eſt ordo naſcentis; ad Virginẽ diabolus venerat, venit Angelus ad Mariam: vt quod malus deiecerat Angelus, bonus Angelus alleuaret. Perfidiam ſuaſit ille, hic fidem; ſuaſori credidit illa, iſta credit authori. Naſcitur Chriſtus, vt naſcendo corruptam redintegret naturam, infantiam ſuſcepit ille, patitur nutrimenta, percurrit ætates, vt vnam perfectam, manentem, quam ipſe fecerat, inſtauraret ætatem; portat hominem, ne iam cadere homo poſſit; quem terrenum fecerat, fecit eſſe cęleſtem; animatum humano ſpiritu, ſpiritum viuificat in diuinum, & ſic eum totum tollit in Deum, vt in eo quod peccati, quod mortis, quod laboris, quod doloris, quod terræ eſt, nil relinquat; præſtante domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, nunc, & ſemper, & per immortalia ſæcula ſæculorum, Amen. *Gen. 3.*

De natiuitate Chriſti. *Sermo* CXLIX.

Quem quidã D. Seueriani Epiſcopi putauit, ſed falſo.

IN aduentu domini & ſaluatoris noſtri, atque in præſentia eius corporali Angeli ducentes choros *Luc. 2.* cæleſtes Euangelizabant paſtoribus, dicentes: *Annuncio vobis gaudium magnum, quod erit õmni populo.* Ab ipſis ergo ſanctis Angelis etiam nos mutuati vocem, annunciamus vobis gaudium magnum. Hodie enim Eccleſia in pace eſt, & hæretici in ira: hodie Eccleſiæ nauis in portu eſt, & hæreticorum furor iactatur in fluctibus: hodie fratres, paſtores Eccleſiæ in ſecuritate, & hæretici in perturbatione ſunt: hodie oues domini in tuto, & lupi inſaniunt: hodie vinea domini in abundantia, & operarij iniquitatis in indigentia: hodie populus Chriſti charißimi, exaltatus eſt, & inimici veritatis humiliati ſunt: hodie dilectißimi Chriſtus in lætitia, & diabolus in luctu: hodie Angeli in exultatione, & dæmones in confuſione. Et quid plura dicere? Hodie Chriſtus qui eſt Rex pacis, cum ſua pace procedens fugauit omne diſſidium, diſſenſiones depulit, diſcordiam perturbauit, & ſicut cælum ſplendor Solis, ita Eccleſiam fulgore pacis illuminat. *Quia natus eſt vobis hodie, ait, ſaluator mundi.* O quàm deſiderabile nomen pacis: quàm religionis Chriſtianæ ſtabile fundamẽtum, & altaris dominici cæleſtis ornatus. Et quid dignum poſſumus de pace proloqui? Pax nomẽ eſt ipſius Chri- *Eph. 2.* ſti, ſicut & Apoſtolus dicit: Quia Chriſtus eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum: quæ non ſententijs, neque fide, ſed inuidia diaboli diſſidebant. Verùm ſicut procedente Rege, & plateæ mundantur, & omnis ciuitas diuerſis floribus & ornatibus coronatur, vt nihil ſit, quod minus dignum vultui regis appareat: ita & nunc procedente Chriſto Rege pacis, omne quod

triſte eſt auferatur à medio: & illuceſcente veritate, fugetur mendacium, fugiat diſcordia, reſplendeat concordia. Et ſicut frequeuter fieri videmus, vbi regnum, vel fratrum tabulæ depinguuntur, vt inter vtroſque vnanimitatis declarentur inſignia, artifex pictor fœmineo habitu poſt tergum vtriuſque concordiam ſtatuit, quæ brachijs ſuis vtrunque complectens indicet: quòd hi qui videntur corporibus ſeparati, ſententijs & voluntate conueniant, ita nunc pax domini media aſſiſtens, & vtrunque noſtrum gremio palpante connectens, diſcreta corpora in vnum conuenire animum vlnis iungentibus docet, in quo ſine dubio completur ſermo Propheticus, qui ait: Et erit cóſilium pacificum inter vtroſque. Et heſterno quidem pater noſter communis Euangelico pacis ſermone præfatus eſt, hodie verò nos verba pacis expromimus, ipſe nos heſternos reſupinis manibus in verbo pacis excepit, & nos hodie dilatato pectore, vlniſque patientibus ad eum cum muneribus pacis occurrimus. Iam bella deſtructa ſunt. Omnia pulchritudo pacis obtinuit, nunc in luctu eſt diabolus, & in lamentatione omnis dæmonum turma, nunc in cæleſtibus lætitia, & in Angelis exultatio, quibus ſpecialius familiaris eſt pax hanc enim etiam celeſtes admirantur virtutes, apud quas fons eius habetur perrennis, ex quo etiam terreni guttis quibuſdam exinde diſtillantibus irrorantur. Et ideo etiam ſi in terris pax laudatur à ſanctis, laudis eius ſplendor redundat in cælum: laudant eam cæleſtes angeli, & dicunt. *Gloria in altiſſimis Deo: & in terra pax hominibus bona voluntatis.* Videtis fratres, quomodo cæleſtes omnes & terreſtres inuicem ſibi munera pacis mittunt, celeſtes angeli pacem terris annunciant, ſancti in terris Chriſtum; qui eſt pax noſtra, collaudant in cæleſtibus poſitum, & myſticis choris conclamant. *Hoſiah anna in excelſis.* Dicamus ergo & nos cum Angelis: Gloria in altiſſimis Deo: qui humiliauit diabolum, & exaltauit

Zach. 8.

uit Chriſtum ſuū.Gloria in altiſſimis Deo, qui diſcordiam fugauit,& pacem ſtatuit. Videte fratres, vocem Angelicam exultantem. Gloria in excelſis Deo: & in terra pax. Dico enim vobis artem diaboli, cuius neq; vos ignoratis aſtutias. Vidit ſatanas firmitatem fidei, ſtabilitatemq́;: vidit eam pietate dogmatum ſeptam: vidit eam operum bonorum fructibus abundantem: & ideo pro his omnibus ad inſaniam venit, & rabie furoris exarſit, vt inſcinderet concordiam, vt conuelleret charitatem, vt diſrumperet pacem, ſed pax ſemper ſit nobiſcum.

De fuga Chriſti in Aegyptum. *Sermo CL.*

SI conceptum Virginis, Virginis partum ſermo nō aperit, ſenſus non recipit, non capit mens huma-
Matt. 2. na, Deum fugiſſe vt hominem quis loquatur? *Apparuit, inquit, Angelus Domini in ſomnis Ioſeph, dicens: Accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum.* Si pietatis eſſe diximus, quòd natus eſt Chriſtus, Chriſtus quod fugiſſe legitur: quid dicemus? Fortè ſicut natum diximus,& repararet naturam: dicamus, vt fugaces reuocaret, aufugit: Et reuera ſi vt reuocet errantem ouem in montibus ipſe errat, quomodo ipſe non
Mat.18. fugit fugientes populos vt reducat? *Accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum.* Quid eſt, quòd ſic cæleſtis cauſa triſtatur, vt humanus ſe confundat auditus, laſſetur animus, laboret intelligentia, ſenſus hebetetur, fides nutet, ſpes titubet, credulitas ipſa ſuccūbat? *Accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum.* Perſequente homine, Deus fugit: ſæuiente terra, cælū trepidat,& volitante puluere, pauore turbantur angeli,& pauor patris filio fugiente monſtratur. *Accipe pue-*
1.Reg.21 *rum & matrem eius, & fuge in Aegyptum.* Dauid perſe-
& 22. quente Saul, ad Iudæam confugit, recepit vicinia, do-
3.Re.17. mus vnius viduæ Eliæ ſufficit ad latebras, Chriſto fu-

gie‑te

giente locus deeſt, prouincia deficit, non ſubuenit patria. Dum migrat, non vicinæ gentes, nō finitimæ ſufficiunt regiones: ſed Aegypti triſtem locum, extorrem habitu, lingua, moribus barbarum procuratur exiliū. *Accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum*. Si rerum refugium fugit, auxilium lateſcit omnium, ſi formidat fortitudo cunctorum, ſi ſe vniuerſorum defenſio non defenſat, quare humana notatur fuga, arguitur trepidatio, formido culpatur? Quare vocatur in crimen Petrus qui negat, Ioannes qui expaueſcit, & fugit: diſcipuli omnes, quia deſerunt per pauorem? *Mat. 26* *Mar. 14* Et iſta fratres, eſto facta ſint, quare literis mandantur, quare referuntur in libris, quare recitantur ſæculis, quare quotidianis lectionibus innoteſcunt, quare oēs panduntur in gentes, nunquid vt diuinum timorē lingua, locus, ætas, tempus, vniuerſa cognoſcant? Sicut. n. cum virtutes leguntur, animos erigunt ad profectū: ita deponunt animos cum recitantur infirma. Quid ſibi vult ergo Euangeliſta, ꝙ hæc ſcribit ad memoriā ſempiternam? Deuoti militis eſt regis ſui tacete fugā, referre conſtantiam: virtutes loqui, timores ſilere, aperire fortia, infirma reticere: aduerſa delere, prædicare victorias, quo & hoſtium frangere auſus poſſit, & ſociorū excitare virtutem. Euangeliſta igitur referendo talia, videtur excitaſſe hæreticorū latratus, & defenſio nē fidelibus ſuſtuliſſe. *Tolle, ait, puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum*. Mandatur fuga, non profectio: imponitur neceſſitas, non voluntas, inducit Angelus latentem peregrinationem, non liberum cōmeatum, vt via, quæ eſt per ſe moleſta, ſemper eſſet moleſtior per timorem. Ergo ob quā cauſam hæc nobis ſcripta ſint, iam tempus eſt vt quæramus. *Tolle puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum*. Bellicoſus quod in bello fugit artis eſt, non timoris: Deus quando fugit hominē Sacramenti eſt, non pauoris: potens quando ſe ſubducit infirmo, inſequentem non pauet, ſed foris producit,

ducit, vult enim in aperto vincere, qui publicam referre cupit ex hoſte victoriam: occultum ſe nō patitur inire conflictum, qui mandare ſuum ſæculis vult triumphum. Secreta victoria, virtusque latens exemplū poſteris non relinquunt. Hinc eſt, quòd Chriſtus fugit vt cedat tempori, non Herodi: neque enim mortem fugit, qui venerat de hoſte reportare victoriam; neque humanas inſidias expaueſcit, qui totas venerat diabolicæ fraudis aperire verſutias: neque tūc timuit, quādo infans, & ſecundum hominem timere neſciuit: & ſecundum Deum potuit non timere. Chriſtus fratres, ſi mactatus in illo grege lactentium tunc fuiſſet, mors ei caſus fuerat, non voluntas, non virtus fuerat, ſed infirmitas, neceſſitas fuerat, non poteſtas, & innocentiæ fuiſſet præmium, maieſtatis gloria non fuiſſet. Certè vbi eſſet quòd à Deo dictum eſt: Non coques agnum in lacte matris ſuæ? *Futurum eſt, inquit, vt Herodes quærat puerum.* Herodes quærebat, ſed quærebat diabolus per Herodem, qui videbat ſibi magos quos habebat in erroribus ſuis principes aufugiſſe, Chriſtus ſi vinctus pannis, ſi ſub matris vberibus occupatus, ſi tacens lingua, ſi latens opere, ſi greſſu nullus, diaboli ſigniferos, hoc eſt, magos in duces fideliſſimos commutauit, perfectæ ætatis Chriſtus quid poſſet facere diabolus iam videbat: & ideo mouebat Iudæos, inſtigabat Herodem, vt Chriſti ſuſpectam ſibi præueniret infantiā, vt futura virtutis eius anticiparet inſignia, vt perēptorium ſibi, nobis victorioſiſſimum vexillum crucis callidus machinator auferret. Sentiebat diabolus, ſentiebat quòd Chriſtus doctrinis, virtutibus, vitam mox repararet, & mundum totum, qui adhuc vagiens, ipſum quod erat mundani verticis, occuparet, iuxta illud Prophetæ: Priuſquam ſciat puer vocare patrē aut matrem, accipiet & virtutem Damaſci, & ſpolia Samariæ. Et vt ipſis probantibus Iudæis, cùm dicunt: Videtis, quia nihil proficimus, ecce mundus totus poſt ipſum

Exo. 23. & 34.

Eſa. 8.

Ioan. 12

ſum vadit: Chriſtus ſe in carne venturum, aſcẽſurum per ætatum gradus, annunciaturum gloriam cœleſtis regni, prædicaturum fidei doctrinam, & imperio verbi ſolo fugaturum dæmones, daturum cæcis viſum, claudis curſum, mutis verbum, auditum ſurdis, peccatoribus remiſſionem, mortuis vitam, per legem promiſerat, & per Prophetas, vnde hæc Chriſtus impleturus vir, infans mortem diſtulit, non fugit. Denique fugam eius nõ de periculi metu, ſed de Prophetia veniſſe myſterio Euangeliſta aſſerit, ſic dicendo. *Accipe puerũ & matrem eius, & fuge in Aegyptum.* Et poſt: *Vt impleretur quod dictum eſt à domino per Prophetam dicentem: Ex Aegypto vocaui filium meum.* Chriſtus ergo fugit, vt ſtaret legis veritas, Prophetiæ fides, Pſalmiſtæ teſtimonium, dicente ipſo domino: Neceſſe erat impleri omnia quæ ſcripta ſunt in lege Moyſi, & Prophetis, & Pſalmis de me. Chriſtus fugit nobis, non ſibi: Chriſtus fugit, vt diſpenſata temporibus ſacramenta ſeruaret. Chriſtus fugit, vt futuris virtutibus & perfidis materiam tolleret excuſandi: & crediturus fidei fiduciam largiretur, quia in perſecutione melius eſt fugere, quàm negare. Denique Petrus, quia fugere noluit, abnegauit: Ioannes ne abnegaret, aufugit.

Oſee 11. *Luc. 24.* *Mat. 14.*

De eadem, Sermo CLI.

HOdierna lectio mouit corda, concuſſit viſcera, ſtupere fecit auditum. *Ecce, inquit, Angelus domini apparuit Ioſeph in ſomnis, dicens: Surge, accipe puerum & matrem eius: & fuge in Aegyptum.* Cui naſcenti virginitas non reſiſtit, non obuias, ratio non contradicit natura, poteſtas quæ, quæ vis, quod diſcrimen præualeret, vt compelleretur ad fugam. *Accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum.* Reuerentius diceret, vade in Aegyptum: vt eſſet profectio, non fuga: voluntas, nõ neceſſitas: iudicium, non metus; humanum ſaltem, ſi nõ

Mat. 2.

diui-

diuinum: at nunc mandatur fuga, mandatur cęlitus, mandatur per Angelum, vt videatur cœlum timor antè tenuiſſe, quàm terram. *Accipe puerum, & matrẽ eius, & fuge in Aegyptum.* In Aegyptum fuge à tuis ad extraneos, ad ſacrilegos à ſanctis, à templo tuo ad dæmonũ fana; ad idolorum patriam è regione ſanctorum. Sic Iudææ non ſufficit latitudo, ſic anguſtatur ſæculi diffuſa poſſeſſio, non capit ſecretum templi, ſacerdotũ turba non ſuſcipit, non abſcondit numeroſitas inueſtigabilis cognatorum, vt ad deitatis latebras profana Aegyptum conducatur, ſic res vrget, ſic non vacat intueri verecundiam virginis, laborem matris, ſexus pudorem, periculum Ioſeph, longinquitatis fatigationem, exitium totius domus, & quod his durius, Iudæos peregrinaturos in Gentibus; quibus nec ipſa eſt communio, imò eſt profundum legis tranſgreſſione naufragium. O quàm durum eſt peregrinatio etiam inter ciues, fratreſque ſapit quid ſit ſua domus, qui ſentit alienam, & vbi eſt illud; Domine, refugium factus eſt nobis? Et, Deus noſter refugium & virtus? Si refugium fu
Pſal. 80. git, ſi timet virtus, ſi præſidium migrat, quæ vita, quæ
Pſal. 45. ſpes, quæ ſecuritas, quod munimen. Eliæ contra inſidias liberi Regis, vidua vna ſufficit; Chriſto cõtra He-
3.Reg.17 rodis captiui minas Iudæa tota non ſufficit. Elias miſ-
4. Reg.1. ſos ad ſe cœleſti igne conſumit, Chriſtus ſola fuga fit ſaluus? Hucuſque fugæ Chriſti quærimonias exaggeraſſe ſufficiat. Fratres, quod fugit Chriſtus, fuit myſterii, non timoris; fuit liberatio, non periculum creatoris; diuinæ virtutis fuit, nõ fuit fragilitatis humanæ; nõ fugit propter authoris mortem, ſed fugit propter ſæculi vitam. Nam qui mori venerat, quare fugeret mortem? Chriſtus totam cauſam noſtræ ſalutis occiderat, ſi ſe paruulum permiſiſſet occidi. Chriſtus venerat, vt quos pręceptis docuerat, firmaret exemplis; & ipſe faceret quæ facienda mandauerat; & viſu probaret poſſibilia, quæ impoſſibilia videbãtur auditu. Venerat vt

mundo notitiam ſuæ deitatis infunderet; & humani generis ignorantiam auferret. Venerat vt pigra mortalium corda ad fidem virtntibus excitaret. Venerat diabolum publico ſuperare conflictu; vt ab omnibus & diuino vinceretur iuſſu, & humano proſterneretur exemplo. Venerat preſentiæ ſuæ promiſſa perſoluere; vt quibus ſcire ſe dederat, concederet ſe videre. Venerat, vt veniret Iudæus de cōtemptu legis. Venerat introducere ad fidem gentes. Venerat eligere Apoſtolos Doctores orbis, eosq; cęleſtibus implere doctrinis, munire virtutibus, armare ſignis, vt ſignis edomarent feros, ſanarent virtutibus infirmos, doctrinis dociles edocerent; & ad ſummum, venerat mortem perdere moriendo, penetranda inferna diſſoluere, reſurgēdo ſepulchra reſerare, aſcendendo ad cœlos cœleſtibus donare terrenos. Omnia hæc utique periiſſent nobis, ſi Chriſtus cum eſſet in cunabulis non fugiſſet. Sed auditor dicas, cū poſſet aliter, quare tantis, quare talib. ſummiſit iniuriis? Quare? Primū quia neque ſine homine poterat ſaluari homo; neque ſine humanis iniuriis iniuriæ humanæ poterant amputari; cauſam ſuā facit, qui alterius vult cauere; qui non cōpatitur, amputare non pôt paſſiones. Chriſtus nos in ſe ſuſcepit, vt ſe daret nobis; pertulit paſſiones noſtras, vt noſtras tolleret paſſiones. Hinc eſt, ꝙ Chriſtus fugit, vt noſtras fugas in perſecutionibus temperaret. Martyr comprehenſus debet tenere conſtantiam, non comprehenſus debet fugere perſequentem. vt & perſecutori indulgeat reſipiſcendi tempus, & ſibi tempus non auferat ſupplicandi, dicente domino; Si vos perſecuti fuerint in hac ciuitate, fugite in aliam. *Mat. 10.* Perſecutorem qui prouocat, facit; corrigit qui declinat. Fugere debemus ergo, prouocare non debemus, ſi ſaluari perſecutores noſtros volumus, pro quibus præceptum eſt nos orate, inquit, pro perſequentibus vos. *Mat. 5.* Orandum eſt, fugiendum eſt, vt & ille qui per ignorantiam,

Hh furit,

furit, ſanetur, & ille qui patietur de patientia palmam ſubeat, non ſubeat de temeritate diſcrimen. Fratres, ſi Paulum martyres non fugiſſent, Paulum non feciſſent. Hoc faciendũ docuit Chriſtus. hoc nobis reliquit exẽplum, vt fugiente domino, fugere indignum nõ putet ſeruus. Et alia eſt cauſa quòd fugit Chriſtus, quòd infans tempus ſuæ diſtulit paſſionis, quòd crucem ſupra triceſimum annum vitæ corporalis aſcendit; vt qui ad vitam perfectum hominem fecerat, perfectam repararet in vitam: & qualem terris dederat, talem redderet cœlo. Et quòd ad Aegyptum fugit, aliam procedit ad cauſam. Fugit ad Aegyptum, vt perfidiam Iudæorum per fidem gentium caſtigaret; nam dominum ſuum quem Iudæa fugauerat, Aegyptus obſequenter accepit: vt Eccleſiam Synagogæ, Iudæis Gentes anteponẽdas in fide ſuam panderet per figuram.

De infantium necc. Sermo CLII.

Qui nõ rectè tamen D. Seueriani titulo circũfertur.

ZElus quò tẽdat, quò proſiliat, liuor, inuidia quò feratur Herodiana hodie patefecit immanitas: quæ dum temporalis regni æmulatur anguſtias, æterni regis ortum molitur extinguere, ſicut ait Euangeliſta; *Tunc Herodes videns, quia illuſus eſſet à magis, iratus eſt valde: & mittens, occidit omnes pueros qui erãt in Bethlehem, & in omnibus finibus eius.* Videns, quia illuſus eſſet à magis: dolet impietas ſe illuſam, dilatam ſe crudelitas furit, fremit doloſitas ſe deceptã, & in ſe fraus reuerſa, colliditur. Herodes ſtridet cadens ipſe in laqueum quem tetendit, hinc iniquitatem quam condiderat euaginat; de fide perfidiæ ſumit arma; terreno quærit furore, quem natum cælitus non credit: ad ſinus matrum militum cogit caſtra, inter vbera arcem pietatis oppugnat, in teneris vberibus ferrum du-

Mat. 2.

durat, lac fundit antequam ſanguinem, dat antè mortem ſentire, quàm vitam, tenebras ingerit intrantibus lucem. Sic magiſter mali, miniſter doli, iræ artifex, inuentor ſceleris, impietatis auctor, pietatis prædo, inimicus innocentiæ, hoſtis naturæ, malus omnibus, ſuis peior, peſſimus ſibi: quem Chriſtus non vt euaderet, ſed ne videret, aufugit. In altum tendens, cedit ab alto: cęlum pulſans, intrat profundum: in ſe vadit, qui vadit in Deum; ſe occidit, qui vitam conatur occidere; quia capi non poteſt perditione ſalus, occiſione vita, æternitas fine. O ambitio quàm cæca ſemper? O quàm ſemper præſumptio peſſima? O quàm perdit conceſſa, qui inconceſſa captat? Herodes obſidens terrenum regnum, impugnat cęleſte, terrenis inhians, irruit in diuina: ipſamque pietatem tota impietate ſectatur. Audierat natum Regem, quæſierat vbi, quando, vnde, & ad quid: at qualiter debuerat, non quæſiuit: quia apud illum peccandi amor, amor innocentiæ non manebat. Deſtinatus ad ſcelus, ad piaculum promptus, paratus ad crimen, cauſas innocentiæ non requirit, ius abrogat, confundit fas, nefasque: cui nequitia eſt ſodalis, cui odioſa eſt æquitas, iniquitas ſemper eſt amica, qui cædibus viuit, qui ſe munit ſanguine, qui crudelitatem ſectatur, cui de timore ſtat totum, de amore nil conſtat. Herodes tunc cæcus ſic Chriſtum gladiis quærit, inueſtigat cruore, crudelitate rimatur, ſucceſſorem timens, inceſſit in authorem: peremit innocentes, volens innocentiam deperire, Rector populi, morum cuſtos, diſciplinæ cenſor, iuſtitiæ indagator, æquitatis defenſor, ſeruator innocentiæ, ampliatur popu'i, innocentis cauſam facit innocentium crimen, munus nati natorum vertit in pęnam, authoris ortum, orientum mandat occaſum, negocium ſaluantis, ſaluādorum iubet eſſe diſcrimē. Iudex audientes vocat, interrogat loquentes, negantes arguit, vrget reos, percellit noxios, conſcios cor-

ripit, addicit complices, ſententiæ dat detectos. Infan tes quid? Quorum lingua tacuit, oculi nil viderunt, nil audierunt aures, manus nil fecerunt, & quibus actus nullus eſt, vnde culpa? Sumpſerunt mortem, qui viuere neſcierunt, non tempus affuit, non excuſauit ætas, ſilentium non defendit, quibus apud Herodem ſolũ, quòd nati ſunt, hoc fuit crimen, & re vera, quomodo non redderent naturæ creditum, à quibus cauſa exigebatur authoris? Infelix homo, qui ſibi ad accuſationem parauit omnia: ad excuſandũ ſpacium non reliquit, ſed totũ parauit ad pęnam. Quis excuſabit quem pulſat innocentia, infantia imperit, lac vt ſanguis accuſat? Hoc contra Herodem. At Christus futurorum præſcius, conſcius ſecretorum, cogitationum iudex, mentiũ ꝑſcrutator, quare deſeruit quos ſciebat quærendos eſſe propter ſe, & ꝑꝑ ſe nouerat occidendos? Natus Rex, & Rex cœleſtis quare neglexit milites innocentiæ ſuæ, coætaneũ ſibi quare contempſit exercitũ, quare cunabulis ſuis deputatas excubias ſic reliqͭ, vt regem ſolum quæſiturus hoſtis totũ graſſaretur in militẽ? Fratres, Chriſtus nõ deſpexit ſuos milites, ſed prouexit. quibus dedit ante triũphare, quàm viuere: quos fecit capere ſine concertatione victoriam, quos donauit coronis antequam membris, quos voluit virtutibus vitia præterire, ante cœlum poſſidere, quàm terrã, nec ante humanis inſerere quam diuinis. Præmiſit ergo Chriſtus ſuos milites, nõ amiſit: recepit ſuas acies, non reliqͭ. Beati, quos martyrio natos vidimus eſſe non ſæculo. Beati, qui labores in requiem, in refrigerium dolores, mœrores in gaudiũ commutarunt. Viuunt, viuunt quia verè viuunt, qui pro Chriſto merentur occidi. Beati ventres qui portauerũt tales, beata vbera quæ ſe talibus infuderunt; beatæ lachrymæ quæ pro talibus fuſæ flentibus gratiã baptiſmatis contulerunt. Nam diuerſo modo, dono vno, in lachrymis ſuis matres, & ſui filij ſuo ſanguine baptizantur. In

marty-

martyrio filiorum paſſæ ſunt matres, nam gladius filiorum pertranſiens membra ad matrum corda peruenit,& neceſſe eſt vt ſint præmij conſortes, quæ fuerunt ſociæ paſſionis. Arridebat paruulus occiſori, gladio adiocabatur infantulus, nutricis loco attendebat lactans percuſſoris horrorem, neſcia lucis ætas moritura gaudebat: infans filius omnem hominem non hoſtem reſpicit,ſed parentem. Matres tulerunt quicquid & angoris extitit,& doloris, & ideo non martyrii gaudio,martyrii lachrymas quæ fuderunt. Hoc loco attendat auditor, attendat vt intelligat martyrium non conſtare per meritum: ſed venire per gratiam. In paruulis quæ voluntas, quod arbitrium, vbi captiua fuit, & ipſa natura? De martyrio ergo demus totum Deo, nil nobis. Vincere diabolum,corpus tradere, contemnere viſcera,tormenta expendere,laſſare tortorem, capere de iniuriis gloriam,de morte vitam,non eſt virtutis humanæ,muneris eſt diuini. Ad martyrium qui ſua virtute currit,per Chriſtum non peruenit ad coronã: ſed ipſe nos cœleſte perducat ad pabulum, qui noſtro dignatus eſt iacere in ſtabulo Ieſus Chriſtus Nazarenus dominus noſter,qui viuit,& regnat in ſæc.&c.

De eadem. Sermo CLIIII.

FRatres,humani ſenſus nõ eſt virginei partus aperire myſterium:quod natura non habet, authoris eſt,non naturæ eſt opus ſuperni ſpiritus, quod ſentire non poteſt caro:vbi non eſt humanitatis iudicium, ibi deitatis eſt ſignũ,dicente Propheta; Ipſe dñs Deus dabit vobis ſignum. Ecce virgo in vtero accipiet. Vbi nil eſt terreni vſus,eſt ibi cæleſtis ordinis totum, quod de mundo non eſt,mundano intellectui non poteſt ſubiacere. Cõceptus qui virginem ſeruat, partus virginem qui reliquit, diuinum eſt quod generat, non humanum; Deus graditur, vbi veſtigiũ nullateuus humani

tranſitus inuenitur, conſuetudo deficit, miracula cùm gerunturꝫ conſuetudines non reſpiciunt ſigna, ſingularitas non admittit exemplum, ſicut hodierna pandit lectio, quæ diuina narrat prælia paruulorum. Coorta Regi cohors ſua magis præmori quàm commori tota geſtit: Chriſto dicati milites cęperunt antè militare, quàm viuere, antè pugnare, quàm ludere: fundere antè ſanguinem, quàm lactis vbera perpotare: ardentes animæ moras corporis non tulerunt, à gremio ad furentes hoſtium cuneos peruolantes, anticipãt virtutibus blandimenta, vulneribus oſcula, vnguenta ferro, vt cœlum poſſint antè inhabitare, quàm terrã prĕmia ſpiritus antè portare, quàm carnem, antè referre triũphos Deo, quã perferre hominum nutrimẽta. Verè, verè fratres, iſti ſunt gratiæ martyres, confitentur tacentes, neſcientes pugnant, vincunt inſcij, moriuntur inconſcij, ignari tollunt palmas, coronas rapiunt ignorantes. Ergo ſicut virginitas corruptionis neſcia contulit honorem matri, ſic infantia paſſionis ignara martyrii palmas rapuit & coronas. Sed quid dicemus quòd Rex ipſe qui ſtare debuit, fugit ſolus, & fugit monente patre? Fugere iſtud eſt amoris intimi, non timoris ignauiæ. Si ſtetiſſet Chriſtus, haberet eos ſynagoga filios, hos Eccleſia martyres non haberet.

In diuum Stephanum protomartyrem.
Sermo CLIIII.

SIcut dominum prediorũ limitibus affixi tituli proloquuntur, ita nomina ipſa ſæpe ſanctorum merita indicant teſtantur inſignia. Ita Abraham, quòd fide credidit, nominis adiectione monſtrauit: quando ex Abram Abraham diuinitus nuncupatur, vt dilatandus genere, nomine antè dilataretur, dicente domino; Et non vocabitur amplius nomen tuum Abram, ſed

Abraham erit nomen tuum, quia patrem multarum gentium poſui te. Sic coniunx ſancta eius cùm de ſterili fit fœcunda, ex Sarai vocitata eſt Sarah, vt & ipſa antè creſcat nomine, quàm creſcat pignore, & quia promittente domino riſum credidit, ſi vetula conciperet exarata iam rugis, ſi pareret deſperata iam fęcunditas, ſi ſterilitas iam penes ſenectutis extrema prægnans fieret, riſum mox quòd genuit, nuncupauit, & hoc aptauit in nomine, quòd ſenſu paſſa eſt cùm rideret, & vocauit nomen eius Iſaac, quod interpretatur riſus. Sic Iacob, qui in vtero cępit antè luctari, quàm viuere; antè viribus ſuperare, quàm membris; etiam inter viſcera materna ipſa ſupplantatoris eſt vocabulum conſecutus, eò quòd antequam naſceretur, noſcitur diuinitus reprobatum ſupplantaſſe germanum. Et quia longum eſt ire per ſingula; ſicut Petrus à petra nomen adeptus eſt, quia primus meruit Eccleſiam fidei firmitate fundare, ita Stephanus vocatus eſt à corona; quia primus meruit pro Chriſti nomine ſubire conflictum, primus meruit ſanguine militum Chriſti martyrium dedicare. Petrus apoſtolici ſui chori vetuſtum teneat principatum, aperiat intrantibus regnũ cœlorum, reos poteſtate vinciat, pęnitentes clementer abſoluat; Stephanus eſt martyrum primus. Stephanus purpuratum ducit exercitum, qui pro domini ſui adhuc calente ſanguine, ſanguinem ſuum auidus bellator effudit. Et quia cruore proprio tinctam ſibi ipſe purpuram conquiſiuit: meritò à rege ſuo conſecutus eſt poſt coronam, qui iam cùm naſceretur nomen ſortitus eſt à corona verè quem præſciuit & prędeſtinauit, ipſum nunc martyrij primum vocauit ad gloriam.

Gen. 17.

Gen. 21.

Gen. 25.

De Calendis Ianuarijs, quæ varia gentium ſuperſtitione polluebantur. Sermo CLV.

VBi noſtram Chriſtus pie natus eſt ad ſalutē, mox diabolus diuinæ bonitati numeroſa genuit, & pernicioſa portenta, vt ridiculum de religione componeret, in ſacrilegium verteret ſanctitatem, de honore Dei Deo pararet iniuriam. Hinc eſt fratres, hinc eſt quòd hodie Gentiles Deos ſuos fœditatibus exquiſitis, excogitato decore, & ipſa turpitudine turpiores Deos ſuos videndos trahunt, diſtrahunt, pertrahunt, quos faciunt non vidēdos. Quæ vanitas, qualis dementia, quanta cæcitas, fateri Deos, & eos ludibrijs infelicibus infamare? Irriſores ſunt, cultores non ſunt, qui Deos quos venerantur illudunt. iniurijs afficiunt, non honorant, qui Deos à quibus ſe formatos exiſtimant, ſic deformant, confundunt, non glorificant, qui eos de ipſa confuſione componunt. Verè, ſicut ait Apoſtolus, quia non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, vt faciant ea quæ non conueniunt: quando eis quibus humana abrogant, dant diuina: quando eos iudicant dignos cælo, quando ipſos faciunt terra ipſa non dignos, verè dati ſunt in reprobum ſenſum, & non eſt hoc iudicij diuini, eſt hoc ſapientiæ Dei, vt ipſi ſint iniuriarū Dei vindices, qui iniuriæ probantur auctores. Quæ ira, quæ vltio, ſic in Deū de idolis exequeretur offenſam, vt eos quos vetuſtas aris, incenſo, victimis, gemmis, auro Deos eſſe mentita eſt, poſteritas turpi cultu homines fuiſſe turpiſſimos iudicaret, & eorum vitam, mores, actus, ipſis eorum ſignaret in vultibus, ac doceret tales fugiendos eſſe potius quàm colendos? Defleamus fratres, & eos qui talia ſunt ſecuti, & nos euaſiſſe talia cœlitus gaudeamus. Quorum formant adulteria in ſimulachris, quorum fornicationes imagini-

Rom. 1.

bus

bus mandant, quorum titulant inceſta picturis, quorum crudelitates commendant libris, quorum parricidia tradunt ſæculis, quorum impietates perſonant tragœdijs, quorum obſcœna ludunt, hos qua dementia Deos crederent, niſi quia criminum deſiderio, amore ſcelerum poſſidentur, criminum Deos exoptant habere criminoſos? Qui peccare cupit, peccatorum colit & veneratur auctores. Hinc eſt quòd Veneri adulter inſeruit, hinc eſt quòd ſe Marti crudelis addicit. Hæc diximus fratres, vt proderemus cauſam: quare facientes hodie quæ talia ſuſtinemus, faciant Gentiles Deos ſuos, & faciant tales qui videntibus & horrori ſint & pudori: faciant vt eos aliquando & ipſi qui faciunt, horreant & relinquant, & Chriſtiani glorientur à talibus ſe liberatos eſſe per Chriſtum: ſi modò non eorum ex ſpectaculis polluantur: ſi eorum non inquinēt thura tactu, ſi huiuſmodi fugiant de aſſenſione diſcrimen: quia factis ſemper eſt æqualis aſſenſus, Apoſtolo probante, cum dicit: Non ſolùm qui faciunt ea, ſed etiam qui conſentiunt facientibus. Et ſi tanta eſt de aſſenſione damnatio, quis ſatis lugeat eos, qui ſimulachra faciunt ſemetipſos. Nonne iſti amiſerunt imaginem Dei; ſimilitudinem perdiderūt Chriſti, exuti ſunt indumentum, qui ſe ſimulachorum formis ſacrilegijs formauerūt? Sed dicit aliquis, non ſunt hæc ſacrilegiorum ſtudia, vota ſunt hæc locorum; & hoc eſſe nouitatis lætitiā, non vetuſtatis errorem; eſſe hoc anni principiū, non gentilitatis offenſam. Erras homo, non ſunt, non ſunt hæc ludicra, ſunt crimina. Quis de impietate ludit, de ſacrilegio quis iocatur, piaculum quis dicit riſum? Satis ſe decipit, qui ſic ſentit: tyrannus eſt, tyranni habitum qui præſumit. Qui ſe Deum facit, Deo verò contradictor exiſtit: imaginem Dei portare noluit, qui idoli voluerit portare perſonā; qui iocari voluerit cum diabolo, non poterit gaudere cum Chriſto. Nemo cum ſerpente ſecurus ludit, nemo cum diabolo iocatur *Rom. 1.*

impu-

impune. Si qua ſunt ergo viſcera pietatis in nobis, ſi qua eſt in nobis contemplatio humanitatis, ſi qua nos habet fraternę ſalutis affectio, abſtrahamus eos qui ſic ad perditionem currunt; rapiuntur ad mortem, trahuntur ad tartara, feſtini ſunt in gehennam. Abſtrahat ergo pater filium, ſeruum dominus, parens parentem, ciuem ciuis, homo hominem, Chriſtianus omnes qui ſe beſtijs compararunt, exæquarunt iumentis, aptauerunt pecudibus, dæmonibus formauerunt. Et ille qui liberat, inuenit præmium; qui negligit, acquirit offenſam. Beatus qui ſuæ vitæ cuſtos eſt, & prouiſor eſt ſalutis alienæ.

De Epiphania & Magis. *Sermo CLVI.*

QVoties ſalutaribus ſuccis cõtra lethales morbos antidotum temperat peritia præcauta medicorum, ſi præter artem, præter medicinam, præter tempus accipere pręſumat ægrotus, fit periculi cauſa quod prouiſum eſt ad ſalutem, ſic Dei verbum ſi præter magiſterium, præter doctrinam, præter dogma fidei, ſcire temerarius præſumat auditor; quod eſt vitæ materia, fit perditionis occaſio. Quærendũ eſt fratres, ne per audiendi imperitiam, quod ad profectum nobis diuinitus ſcriptum eſt, ad animarum veniat detrimentum. Putàsne Chaldæos ſiderum ſcrutatores, errantes ꝑ aſtra magos, cæli negotia in tenebris noctium perquirentes, naſcendi, moriendi cauſas ſtellarum cur ſibus aſcribentes, bona, malàve hominum de arbitrio luminarium firmãtes, Euangeliſta hodie ortum Chriſti abſconditum ſæculis ſtella duce docuit inueniſſe? Abſit. Sic ſentit mundus, ſic gentiles intelligunt, ſic fallit ſpecies lectionis; cęterùm ſermo Euangelicus non humana loquitur, ſed diuina; nõ vſitata, ſed noua; non arte fallentia, ſed veritate ſubnixa; non oculis alludentia, ſed cordibus infixa; non coniecturis nutantia; ſed aucto-

auctoritate firmata; à Deo venientia, non à fato, non collecta numeris, ſed virtutibus acquiſita. *Cùm natus eſſet Ieſus, inquit, in Bethleem Iudæ, in diebus Herodis regis: Ecce magi ab Oriente venerunt Hieroſolymam, dicentes: Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorũ? Vidimus ſtellam eius in Oriente & venimus adorare eum.* Cum naſcitur Ieſus, oritur origo rerum, generatur largitor generis, naſcitur auctor naturæ, vt repararet naturam, genus redderet, originem recrearet. Adam primus homo, pater generis origo generationis, naturæ bonum, libertatem generis & germinis vitam ſic perdidit dum deliquit, vt malum naturæ, ſeruitutem generis, germinis mortem ſucceſſio lamentanda portaret. Hinc eſt quòd Chriſtus naſcendo naturam reddidit, tulit moriendo mortem, vitam reuocat dum reſurgit; & qui homini animam dederat de cælo, inde hominem fecit & carne conſtare, ne terrena labes cæleſtem ſenſum rurſum carnis demergat in lapſum, dicente Apoſtolo; Primus homo de terra, terrenus; ſecũdus homo de cælo, cæleſtis; qualis terrenus, tales & terreni, & qualis cæleſtis, tales & cœleſtes. Et Ioannes Euangeliſta: Omnis qui ex Deo natus eſt, non peccat, ſed generatio Dei ſeruat illum. Hinc eſt ergo quod naſcitur Chriſtus, vt iacentes in terreno germine cæleſtem tolleret ad naturam. *Cùm natus eſſet Ieſus in Bethleem Iudæ* Bethleem fratres, Hebraicè domus panis vocatur. His ergo vocabulis Iudæ ſignatur domus, genus vocatur, vt promiſſionis fides, vt prophetiæ veritas impleatur, dicẽte Iacob: Iuda te laudabunt fratres tui, manus tuæ ſupra dorſum inimicorum tuorum, adorabunt te filij patris tui. Et poſt, Non deficiet Princeps ex Iuda, nec Dux ex femoribus eius donec veniat cui repoſita ſunt, & ipſe expectatio gentium. Vnde & Dauid, Iuda Rex meus. *Cùm natus eſſet Ieſus in Bethleem Iudæ in diebus Herodis Regis.* Quid eſt quòd tempore Regis nefandi Deus deſcẽdit ad terras, miſcetur diuinitas carni, fit terreno corpori cęleſte com-

Mat. 2. *Coloſ. 15.* *Ioan. 5.* *Gen. 49. Iuxta LXX.* *Pſal. 59.*

commercium? Quid eſt? & quando non verus Rex expulſurus tyrannum, vindicaturus patriam, inſtauraturus orbem, libertatem redditurus aduentat? Herodes refuga gentis Iudaicæ inuaſit regnum, libertatem ſuſtulit, prophanauit ſancta, confudit ordinem: quicquid diſciplinæ, quicquid cultus eſt, aboleuit: meritò ergo genti ſanctæ, quia humana deſunt, diuina ſuccurrunt, & adeſt Deus ipſe, cui homo non erat qui adeſſet. Sic iterum Chriſtus veniet, vt Antichriſtum ſubruat, liberetur orbis, Paradiſi patria reddatur, mundi perpetuetur libertas, ſæculi ſeruitus tota tollatur. *Ecce magi ab Oriente venerunt.* Ab Oriente ad orientem veniunt magi, vt ſuſciperet venientes, ipſe qui iuſſerat vt venirēt: quando enim Deum magus, niſi Deo iubente perquireret, quando regem cęli niſi reuelante Deo Aſtrologus inueniſſent, quando vnum Deum ſine Deo Chaldæus adoraret in terra, qui in cælo Dijs totidem, quot ſideribus ſeruiebat? Plus cœleſte de magis, quàm de ſtella ſignum eſt: quod Iudæi Regem, quòd legis authorem magus ſcit, neſcit Iudęus: Chaldęa defert, non defert Iudæa; Hieroſolyma auerſatur & refugit, Syria ſequitur & adorat. *Ecce magi ab Oriente venerunt, dicentes, vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? Vidimus ſtellam eius.* Et quid tamen eſt quod videtur? Verè ſicut dixit Apoſtolus. Cùm eſſet diues, pauper factus eſt: cùm eſſet in deitate ſua diues, noſtra ſit pauper in carne: & habere cœpit ſtellam vnam, totam qui fecit, habet, & continet creaturam. *Vidimus ſtellam eius.* Aliquando videt magus: qui habet ſtellam, non habetur à ſtella: nec ipſe agitur curſu ſtellæ, ſed ipſe ſtellę agit curſum; cuius per cęlum ſic curſum dirigit, ſic moderatur inceſſum, ſic viam tēperat, vt magorum ſeruiat, & mittatur ad greſſum; nam ambulante mago, ſtella ambulat, ſedēte mago, ſtat ſtella; mago dormiente excubat, excubat ſtella; ſic ſentit magus, vt quibus viandi par conditio eſt, par ſit neceſſitas ſeruiendi; & ſtellam iam non Deum credit,

2. Cor. 8.

dit, ſed iudicat eſſe conſeruam, quam cernit taliter ſuis obſequijs mancipatam. *Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? Vidimus ſtellam eius in Oriente, & venimus adorare eum.* Dicendo vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum, non interrogant, ſed inſultant, quando ſcientes interrogant, neſcientes non ignorant, ſed negligentes arguunt, increpant deſides, malos produnt, contumaces verberant, ſeruum domino non occurriſſe cauſantur. Nam quid ab hominibus quæruut, qui per Deum nouerant quod quęrebant? Vt Quid illis ad hoc humanæ demonſtrationis officium, quibus ad hoc cæli ſydera ſeruiebant? Quo illis lucerna templi, quibus cæli ſidus mirabile perlucebat? *Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum?* Hoc eſt dicere: Cur Rex Iudæorum in præſepe iacet, & non decumbit in templo? Cur non fulget in purpura, ſed ſquallet in pannis? Cur latet in ſpecu, & manifeſtus in ſanctuario non habetur? Receperunt iuméta in præſepe, quem in domo ſua recipere vos ſpreſtis. Agnouit, ſicut ſcriptum eſt, bos poſſeſſorem ſuum, *Iſaia 1.* & aſinus præſepe domini ſui; tu autem Iſrael tuum dominum non quæſiſti. *Vidimus ſtellam eius.* Apparuit ſtella non volens, ſed iuſſa; non cęli nutu, ſed diuinitatis impulſu; non lege ſiderum, ſed nouitate ſignorum; non climate, ſed virtute naſcentis; non ab arte, ſed à Deo; non Aſtrologi ſcientia, ſed præſcięntia conditoris: non Arithmetica ratione, ſed ſáctione diuina, ſuperna procuratione, non curioſitate Chaldæa, non arte magica, ſed Iudaica prophetia. Sic vbi vidit magus humanas perijſſe curas, ſuas defeciſſe artes, mundanæ ſapientiæ exinanitos labores, omnium ſudores obriguiſſe ſectarum, totius Philoſophiæ theſauros eſſe vacuatos fugiſſe paganam noctem, opinionum nebulas concidiſſe, ipſas dæmonum delituiſſe vmbras, ſtellam non vt cometem incircunfuſo crine occultare quod nunciat, ob ſcurare quod lucet, ſic dicit: Fas eſt videam vt & te nouo radio, ſignifero lumine, ſplendore cęrto radiare

Iudęam,

Iudæam, illicque naturam regem, præter mundi legem, præter carnis ordinem, præter humanam monſtres naturam. Sic depoſito errore, ſequitur, currit, peruenit, inuenit, gaudet, procidit, adorat: quia nō per ſtellam, non per artem, ſed per Deum, Deum ſe inueniſſe, humana miratur in carne. Ergo fratres, lectione præſenti non eſt firmatus error magicus, ſed ſolutus. Sed ſufficiant iſta hodie, vt per Deum quæ ſunt in ſequentibus clarè eluceſcant.

De eiſdem. *Sermo* CLVII.

DOminicæ feſtiuitates cauſas ſuas ſuis vocabulis eloquuntur; nam ſicut naſcendo Chriſtus diem dedit natalem, & reſurgendo reſurrectionis diem dedit, ſic lumine ſignorum diē ſuæ illuminationis oſtendit. Qui enim naſcendo ante humano corpore ſe velauit, poſtea operando ipſe ſe cœleſti reuelauit arcano; poſt Deus ipſe apparuit trino modo, qui homo in partu paruit ſingularis. Merito ergo ſolennitas præſens Epiphaniæ vocabulo nūcupatur, in qua illuxit deitas, quæ noſtra nobis obſcurabatur in carne. Iſta eſt fratres, iſta eſt feſtiuitas, quæ concepta tempore diuerſo peperit tria Deitatis inſignia. Per epiphaniam magi Chriſtum Dominum muneribus myſticis confitētur, & cultores ſiderum, noctis incolæ auctorem lucis denſis inueniunt in tenebris: vt ſit hoc auctoris gratia, non ſit hoc induſtria ſic quærentis, non ſit ſtellæ; ſed Dei, ſit creatoris donum, non ſit beneficium creaturæ, non ſit humanæ artis, muneris ſit diuini. *Ecce magi, inquit,*
Mat. 2. *ab Oriente venerunt dicentes: Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? Vidimus enim ſtellam eius in Oriente, & venimus adorare eum.* Vidimus ſtellam eius. Et quid non eius? Stella eius eſt, non ille ſtellæ. *Stellam eius.* Quæ accepit eſſe, ſed non dedit; ſtellam, cuius ortum tenebat auctor, non quæ ortum tenebat auctoris. *Stellam eius.*

Venien-

Veniente non à Geneſi,ſed à genitore: mandato, non fato:non à computatore, ſed ab auctore: non quæ daret ortum,ſed quæ ſuſtineret occaſum. Stellam non legiferam, ſed ſigniferam: ferentem non dierum ordinem,ſed noctium lumen.Stella hæc miniſtra viæ, non vitæ:comes magorum,non cognata Chriſti:non dominantis domina, ſed ancillula ſeruorum. Sed dicit aliquis:Quare magi? Quare per ſtellam, ſi cum ſtellis cũ origine nulla cauſa eſt,nulla ratio cum natura? Quare magi? Quare ſtella? Vt per Chriſtum ipſa materia erroris ſic fieret ſalutis occaſio: quemadmodum per Chriſtum mortis cauſa,cauſa facta eſt vitæ. Hoſtẽ proprio mucrone turbare, ſingulare eſt.inſigne virtutis. Apud magos in culpa erat ignorantia, nõ voluntas: & erat in crimine non ſtudiũ,ſed error. Quærere Deũ: & neſcire quærere,neceſſitas magis eſt, quam reatus. Fuit ergo pium, vt & Deus inuenire ſe quærentibus daret,& culpam deputaret errori. Denique Paulus iudicio tali de perſecutori factus eſt prædicator: quia ꝑ zelum legis impugnabat legem,& in Deũ, & Dei amore peccabat. Hinc eſt quod fides currit ad Paulum, perfidia ad ignorantiam recurrit. Sed adhuc dicit auditor.Eſto quòd ſtella,non nutu proprio, ſed Dei iuſſu oſtenderet viam quærentibus magis: vnde tanta munerum ſcientia myſticorum, vnde donorũ ſacramenta tanta? Non Chaldæa arte, ſed de priſca ſanctorum traditione magnorum,erant iſti de genere Noè, de filijs Abrahæ, qui Chriſtum naſci per Deum didicerãt, non per artem,eumque hominem, Deum, Regem, moriturum alto cognouerant ſacramento: Hinc eſt, quòd apta patrum fidei munera portauerunt: vt aurũ Regi,incenſum Deo, morituro myrrham ſcienter offerrent,talique munere, & pietati ſatisfacerent & honori.Sed de magis iſta ſufficiant. Per Epiphaniã Chriſtus in nuptiis aquas ſaporauit in vinum, vt Chriſtum nuptiis interfuiſſe virtutis fuerit, non voluptatis, non *Ioan. 2.*

fuerit

fuerit humanitatis, ſed poteſtatis: ſigni fuerit cauſa, non ventris: ebrietatis non fuerit apparatus, fuerit deitatis oſtenſio. Denique vbi aqua mutauit naturam, mox patefecit auctorem, & elementorum creator mutatione reuelatus eſt creaturæ. Fœlices nuptiæ, fœlices illæ, quibus Chriſtus eſt præſens, non luxu, ſed virtutibus conſecrantur. Quid ibi non tranſiuit in gratiam, vbi aqua tranſiuit in vinum? Per Epiphaniam Chriſtus Iordanis alueum baptiſma noſtrum conſecratus intrauit, vt quos naſcendo in terra ſuſceperat, hos renaſcendo reuelaret in cœlum: in ſe haberet liberos, quos præter ſe viderat eſſe captiuos: faceret vitales ipſe, qnos culpa fecerat eſſe mortales: perpetuos redderet, quos mors dederat temporales: & quos diabolus exules fecerat terrenorum, hos ipſe in cœleſtibus ſibi faceret eſſe conſortes. Hinc eſt fratres, quòd ſpiritus ſanctus tunc toto ſe fudit illapſu, quando pater de cœleſtibus clamat: Hic eſt filius meus dilectus: vt quibus in creandis nobis operatio fuerat vnà cum filio, vnà fieret de noſtra reparatione dignatio, ſicque Chriſtus diuerſo tempore vno eodemque die magnorum munere, atque mutatione, atque patris voce Deus trino teſtimonio noſceretur, fieretque de trina oſtenſione Chriſti Epiphaniæ vna & ſacrata ſolennitas.

Mat. 3. *Mat. 3.*

De eiſdem. *Sermo* CLVIII.

SAepè quærimus, quare ſic mundum Chriſtus intrat, vt ventris experiatur anguſtias, partus patiatur iniuriam, ſuſtineat vincula pannornm, cunabula toleret imbecilla, lachrymis vberũ nutrimẽta diſquirat, ętatum gradus, neceſſitateſque perſentiat. Et qualiter venire debuit, qui voluit apportare gratiam, timorem pellere, quærere charitatẽ? Natura docet omnes quid valeat, quid meretur infantia. Infantia quàm barbariem non vincit, quàm non feritatem mitigat, quam

quam credulitatem non comprimit, quem non compeſcit furorem, quam non poteſtatem deponit, quem non mollit rigorem, quam duritiam nõ reſoluit, quid non amoris expoſtulat, quid nõ affectionis extorquet, quam non imponit gratiam, quam non impetrat charitatem? Hoc ita eſſe ſciũt patres: matres ſentiunt: probant omnes: viſcera humana teſtãtur. Sic ergo naſci voluit, qui amari voluit, non timeri: & tamen apud malitiam humanam ſic blãda, ſic pia, ſic chara, audite quid proficit infantia. *Audiens, inquit, Herodes Rex, turbatus eſt, & omnis Hieroſolyma cum ipſo; & congregans omnes Principes ſacerdotum, & ſcribas populi, ſuſcitabatur ab eis vbi Chriſtus naſceretur.* Si Hieroſolyma, ſi Rex, ſi Scribæ, ſi Principes ſacerdotum ad Chriſti ſic turbantur infantiam. quid iſti facerent Chriſtus perfectum mox in hominem ſi veniſſet, ſi fultus diuitijs, & multitudine, ſi cum ſuſpectis, ſi cum extraneis? Quid nil dant tempori, nil ætati, nil pauperi, nil parenti, ſed vt audiunt natum, parant naſcenti mortem, innocenti dolos, ſcelus piu, nudo gladios, ſoli milites, vagienti necem, pœnam parenti; & vt vis miſceatur ſanguini, crudelitas acerba cunabulis bella indicit, vbera telis vrget, clypeos illidit gremijs, quatenus humanam, diuinamque ſobolem antè ſepulchrum faciat intrare quàm mundum. Eſto quòd Herodes Rex amore regni, ſucceſſoris timore, coactus ſic talia moliri: quare Hieroſolyma, quare Principes, quare Scribæ? Quare? Quia naſci non vult prophanus Deum, ſeruus dominum, iudicem reus, rebellis principem, perfidus cognitorem. Hieroſolyma varia ſe contaminatione perfuderat, ſacerdotes prophanauerant ſancta, & peccata vendentes, in quæſtum veniam, pietatemque conuerterant, Scribæ doctrinam cæleſtem, ſcientiam ſalutarem, vitale magiſterium, in ſuum ſenſum, in perfidiæ lapſum, in lethale vaniloquium commutarant. Hinc eſt, quòd Chriſtum nolunt naſci, viuere timẽt, quia nouerant ſe

Mat. 2.

mox ignominiæ dandos, trahendos opprobrijs, eijciendos templo, priuandos Sacerdotio, oblation m munere vacuandos. Semel enim cupiditate flammati, capti pompa, vitijs ſauciati, vanitate ebrij, madefacti luxu, quia de correctione nil cogitare poterant, de venia nil ſperabant. Bonus villicus quando copioſum fructum continuo labore conquirit, venire dominum ſuum ad lucrum ſuum cupit, ſuum concupiſcit ad gaudium: diligens operarius quando opus ſuſcepti laboris impleuerit, vt mercedem percipiat, patremfamilias deſiderat aduenire: deuotus miles poſt conflictum, poſt victoriam, præſentiam regis optat, vt præmijs ſudores & vulnera remuneratione compenſet, ſic ad palmã ſuam cupit venire Chriſtum, qui bella mundi indefeſſa virtute proſternit: ſic Chriſtum venire non vult, qui ſuperatus illecebris ſæculi de pœna trepidat, de venia nil præſumit. Fratres, faciamus bona, declinemus à malis: fugiamus vitia, virtutes ſequamur; diſſimulemus preſentia, futura cogitemus, noſtrum petamus ad regnum, noſtram veniamus ad palmam, optemus ad gloriam, tendamus votis omnibus ad coronam. Sed ad illa ſermo quæ ſunt in ſequẽtibus iam recurrat. *Tunc Herodes, inquit, clam vocatis magis, diligenter didicit ab eis tempus ſtellæ quæ apparuit eis, & mittẽs in Bethlehem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puero, & cùm inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniens adorem eum.* Occultè vocat magos, quia palàm nil audet ſimulata mens, conſcientia doloſa. Occultè vocat magos, quia fur amat noctem, latro in occulto tendit inſidias. Diligenter inquirit tempus ſtellæ, ſed cùm timet regnum, ſignum cæli non timet, temporis non pertimeſcit auctorem. Quid turbaris Herodes? Quid es tantum de ſucceſſore ſollicitus? Cui ſidera militant, terreno imperio non tenetur. *Ite, & interrogate diligenter de puero, & cùm inueneritis, renunciate mihi.* Herodes magos adorare iuſſus eſt, non deferre; teſtari venit ille, non prodere;

videre illi datum eſt, tibi non datum eſt inuenire. *Ite, & interrogate*. Quaſi magos ſemel interrogare non ſufficit. Interrogantibus pie datum eſt ſine pietate reſponſum, ſalutis nuncius male audientibus conuerſus eſt in ruinam. Contumax ſeruus audit natum Dominum, ſed domino naſcenti parat laqueos, non honorem, mortem præparat, ut careat ſeruitute. Sed quia nec finiri Deus, nec perire ſalus, nec vita poterat interire, permanet in honore dominus, ſeruus remanſit in crimine; & ad pœnam trahitur, qui ad obſequium venire contempſit; capitur ad ſentētiam, qui ad gratiam noluit peruenire. *Ite, & interrogate diligenter de puero, & cùm inueneritis, renunciate mihi.* Conuenienter dixit, renunciate mihi, quia ſemper diabolo renūciat, qui peruenire feſtinat ad Chriſtum. Chriſtianus futurus à ſacerdote cum audit, renuncians diabolo? reſpondet, renuncio. Propriè ergo Herodes à magis ſibi renunciare debere dicit, qui ſe diaboli ſciebat tenere locum, ſatanæ nouerat implere perſonam. *Vt & ego veniens adorem eum.* Vult mentiri, ſed non poteſt; veniet, vt ad tormenta curuetur, ad ſupplicia iaciatur, ſternatur ad pœnā, qui adorare finxerat, vt ſæuiret. Sed magi vbi Iudaicæ perfidiæ nubila tranſierunt: & in Chriſtianæ fidei ſereno reuident quam viderāt ſtellam, ipſa præuia, ipſa duce, ad ortus dominici locū ſacratiſſimū peruenerūt; *Et apertis theſauris ſuis obtulerunt ei munera, Aurū, Thus, & Myrrham.* Aurum Regi, Thus Deo, morituro Myrrhā, dominicæ deuotionis offerūt, ſciētię theſauros maximos in poſterū credituris, ſic ad ſua p innocētię viam redeūt, q iter Herodianę fraudis calcauerūt i ruinam.

De eiſdem. Sermo CLIX.

ANte hos dies, id eſt, diem octuum Calendarum huius, quo creſcere dies cœpit, quia dies verus illuxit, in carne natum dominum Chriſtum Ieſum in

Euaugelio ſcriptum facile recolunt, qui legerunt, vel
Luc. 2. qui autem legentibus præbuerunt. Iſraelitici paſtores
ſuper gregem ſuum vigilantes angelis nunciantibus
cognouerũt: hodie in eadem carne manifeſtatum gen-
tiles magi curioſa ſectantes ſignis iudicantibus inuene-
runt: illis ortum dominicæ natiuitatis annuncians locu-
ta eſt vox ſpiritualium miniſtrorũ, iſtis ſtella tanquam
linguæ cælorum. Dicunt illi ad quos ſæpius Prophetæ
miſſi fuerant; Tranſeamus vſque Bethleem, & videa-
mus hoc verbum quod factum eſt ad nos, dicunt iſti
quibus nullus vnquam locutus fuerat Prophetarum,
Mat. 2. & ſciſcitantes interrogant: *Vbi eſt qui natus eſt Rex Iu-
dæorum? Vidimus ſtellam eius in Oriente, & venimus adora-
re eum*. Accedunt ergo illi de proximo, hi veniunt de
longinquo, vtrique tamen ad vnum, eundemque fidei
locum, pia deuotione cõueniunt; ibique Regem Chri-
ſtum appoſitum ante duo Prophetica illa iumenta,
duorum videlicet populorum, typum, figuramque ge-
ſtantia intuentur, admirantur, agnoſcunt. Agnouit
enim bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini
Eſa. 1. ſui. Agnouit enim bos Iudæus iugo legis excuſſo: agno
uit & aſinus paganus ſtultitiæ feritate depoſita; ille de-
ferens ſuperfluum obſeruationis laborem, hic relin-
quens vagum ſuperſtitionis errorem. Vterque agno-
uit, quia vterque ad vnum præſepe domini epulatu-
rus acceſſit, epulaturus non fœnum mortis, ſed cibum
ſalutis. Edite, edite pia animalia æternæ vitæ cibaria: &
perpetuæ retributionis eſcam auidis quantum pote-
ſtis faucibus occupate, non diuidentis in fruſtra, ſed in-
tegrum, ſolidumque ſumentes. Non poteſt enim edi
Chriſtus, & diuidi: integer à credentibus ſumitur: inte
Ioan. 1. ger in ore cordis recipitur: Verbum enim caro factum
eſt, & habitauit in nobis; habitauit, ex quo vterum Vir
ginis dignanter impleuit. *Obtulerunt illi, vt ſcriptum eſt,
Aurum, Thus, & Myrrham.* Nos fidei Thus lõginquæ re
gionis, nos proximæ confeſſionis Myrrhã boni odoris,

nos ſuaueolentia dona charitatis; tria namque iſta offerimus, quando Chriſtum, & Regem, & dominum, & hominem confitemur; ſed in ſpiritu & veritate adoremus Chriſtum, ſi ei munera fidei & confeſſionis obtulimus; & nos ſicut illi magi qui ſunt fidei noſtræ duces, crudelitatisque principes, commoniti in ſomnis, id eſt, in hac vita, quę ſomno eſt ſimilis, illuſo Herode Rege, id eſt, diabolo huius mundi Principe, per aliam viam, id eſt, per alteram vitam, ad illam noſtram patriam reuertamur, de qua per Adam eiecti infœliciter ſumus, per Chriſtũ verò miſericorditer nunc reducti.

De eiſdem. Sermo CLX.

QVanuis in ipſo dominicæ iucarnationis ſacramento affuerint clara ſemper diuinitatis inſignia: Deum tamen veniſſe in humanum corpus multis modis aperit, & reuelat hodierna ſolennitas, ne perdat per ignorantiam ſemper obſcuritatibus inuoluta mortalitas, quod tantum tenere meruit, & poſſidere per gratiam. Nam qui nobis naſci voluit, à nobis noluit ignorari; & ideo ſic aperit, ne magnum pietatis ſacramentum magni fieret erroris occaſio. Hodie magus quẽ fulgentem quærebat in ſtellis, in cuius reperit vagientem. Hodie magus clarum miratur in pannis, quem diu in aſtris patiebatur obſcurũ. Hodie magus quid vbi videat profundo ſtupore peruoluit; in terra cælũ, in cælo terram, in Deo hominẽ, in homine Deũ, & vniuerſo ſæculo nõ capacem concludi corpore perpuſillo. Vnde magus quia ſcrutari non valet, capere nõ poteſt, mox adorat; videt enim nõ ſic lucere in cęle ſtellas, luna, ſolem, qualiter illuxiſſe carnem cõtemplatur in terris; videt in vno, eodemq; corpore diuinitatis & humanitatis cõueniſſe commercium. Hic dũ credit Deum, ſentit Regem; intelligit humani generis

amore moriturum,& pauida cogitatione pertractat: quemadmodũ poſſit mori Deus, qualiter poſſit vitæ reſtitutor occidi. Ac ſic magnus ceſſat arte quærere, quod arte non poteſt inuenire, & quia ſe in cœlo diu cum aſtris errantibus videt erraſſe, gaudet in terra ſe ad Deum ducatu vnici ſideris perueniſſe: & deprehendit magus cuncta quæ videntur in cœlo, humanis clara oculis, profundis eſſe obſcurata myſteriis. Iamque videns credere ſe, & non diſcutere myſticis muneribus confitetur: Thure Deũ, Auro Regem, Myrrha eſſe moriturum. Thure Deum, Auro regem, vt eum diuiti placaret obſequio, quẽ curioſo & importuno inceſſerat, & offenderat inſtituto: atque implet illud, quod multi

Pſal. 67. de ſpadone ex Aethiopia ſuſpicantur. Aethiopia præueniet manus eius Deo. Videt Chriſtum magus Iudæum præueniens manibus ſuis, quia quãdo Chriſtũ Iudæus Herodi ſcelere prodebat, tunc magus Deum Chriſtum muneribus fatebatur. Hinc eſt, quod gentilis qui erat nouiſſimus, factus eſt primus: quia tũc ex magorum fide eſt gentiũ credulitas dedicata, & Iudæorũ eſt notata crudelitas. Hodie Chriſtus Iordanis alueũ mundi peccatum lauaturus intrauit; ad hoc eum ve-

Ioan. 1. niſſe Ioannes ipſe teſtatur: Ecce agnus Dei, ecce qui tolit peccata mundi. Hodie ſeruus dominum, homo Deum, Ioannes Chriſtum tenet: tenet accepturus ve-

Pſal. 28. niam, non daturus. Hodie ſicut ait Prophetas. Vox do-

Mat. 3. mini ſuper aquas. Quæ vox? Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui. Hodie vox Dei ſuper aquas, quia pater Deus, vt probaret, generis fidem, ipſe ſui teſtis filii, ipſe aſſertor aſſiſtit. Hic eſt filius meus dilectus, quia alterum qui teſtimonium diceret non habebat: arcanum patris, arbitrum non habebat, teſtem generatio neſcit diuina, diuinitas externam non recipit notionem: ipſo filio dicente: Nemo nouit filium, niſi pater, neque patrem quis nouit, niſi filius. Hodie ſpi-

Mat. 11. ritus ſanctus ſupernatat aquis in ſpecie columbæ, vt ſi-

cut

cut illa columba Noe nunciauerat diluuium diſceſſiſſe mundi: ita iſta indice noſceretur perpetuum mundi ceſſaſſe naufragium, neque ſicut illa veteris oliuæ ſurculum portaret, ſed totam in capit parentis noui chriſmatis pinguedinem fundit, vt impleat illud quod Propheta prædixit. Propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis. Hodie dominus ſuper aquas. Bene ſuper aquas, & non ſubtus aquas: quia Chriſto baptiſmati ſuo non ſeruit, ſed imperat ſacramentis. Hodie Deus maieſtate intonuit, & ſi pater de cælo intonat, ſi filius Iordanis in ſiſtit fluentis, ſi ſpiritus ſanctus corporaliter apparet de ſupernis: quid eſt quod Iordanis qui fugit ad præſentiam leg lis arcæ, ad totius Trinitatis præſentiam non refugit? Quid eſt? Quia qui pietati obſequitur, incipit non eſſe timori. Hic Trinitas exercet gratiam totam, totam ſecum loquitur charitatem: ibi elementa corripit, vt ſeruulos inſtituat ad timorem. Inter hæc tamen ta'ia, & tanta intrepidus ſtat Ioannes, quia timere non poteſt, qui totus ad Dei amorem natus Angelico teſtimonio côprobatur. Hodie Chriſtus initium dat ſignorũ cæleſtium, dum conuertit aquas in vinum: vt quem pater voce filium iam probaret, ipſe ſe Deũ virtutibus approbaret: qui elementa commutat, & naturam fecit ipſe: qui contra naturam facere non laborat, aquam transfert in vinum, vt diuinitatis in vigore naturæ noſtræ proficiat hebetudo. Nam qui panes quinque fragmento profluo & furtiuo incremento, ad quinque millia hominum tetẽdit & dilatauit ſaginam, potuit augmentis ſic creſcentibus ad nuptiarum feſta vini ampliare & perpetuare menſuras. Sed aqua in ſanguinis erat conuertenda myſterium, vt mera pocula de vaſe c rporis ſui Chriſtus bibẽtibus ꝓpinaret: vt impleret illud Prophetæ: Et calix tuus inebrians quàm præclarus eſt: Tribus autẽ modis hodie Chriſti deitas eſt probata, magnorũ munere, patris teſtimonio, aquę mutatione ĩ vinũ quia

Gen. 6.
Pſal. 44.
Ioſue 3.
Ioan. 2.
Mat. 14.
Pſal. 16.

tribus ſtare omne verbum ſcripturæ firmauit auctoritas, dicēdo; In ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum. Sed quia feſtiuitas ipſa ad menſam nos domini, & calicis iſtius lætitiam commonet iam venire, res amplas breui ſermone ſufficit concluſiſſe, per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat, nunc & ſemper, & per omnia ſæcula ſæculorū. Amen.

De parabola ſerui ab agro regreſſi, deq́; hominis erga Deum gratitudine. Sermo CLXI.

AVdiſtis fratres, quemadmodum famulatum diuinum dominus exigit humanæ ſeruitutis exemplo, dicendo: *Qui veſtrùm habens ſeruum arantem, aut paſcentem, qui regreſſo ab agro dicat: ſtatim tranſi, recumbe, & non dicit ei, para quod cœnem, & præcingere, & miniſtra mihi donec manducem & bibam, & poſt hæc tu manducabis & bibes? Nunquid gratiam habet ſeruo illi, quia fecit quæ ſibi imperauit? Non puto. Sic & vos, inquit, cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Serui inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus*. Sic & vos. Quid ſimile? Imò longè diſſimile. Tantum debet homo Deo, quantùm debet homini homo? Abſit. Nam eſt alter ordo, diuerſa cauſa, diſſimilis fides. Deus hominem fecit eſſe, naſci iuſſit, dedit viuere, conceſſit ſapere, donauit & tempora, diſtribuit ætates, conceſſit ad gloriam, aperuit ad honorem præfecit animantibus, & toti terræ dominum definita lege & ætate præſcripſit; & cum talia, tantaque homini Dei beneficia deperiiſſent; ſecunda reparauit tantò maiora, quantò diuina, præſtantiora tantò, quantò cæleſtia. Nam cœli poſt habitatorem dedit, quem dederat ante incolam terrenorum, vt aduerſum nullum illi, nullus incurſus, nullusque terrenis irreparet bonis, amplius in hominem non valeret; ſeruaretque cōditio iam certa, quem perdiderat incer-

Luc. 17.

incerta libertas: & eſſet homo liber omnium ſola domini ſeruitute, cui conditionem qua factus eſt debet, debet originẽ quòd redemptus eſt, quòd emptus eſt: debet vtique ſeruitutem, dicente Apoſtolo: Precio empti eſtis, nolite fieri ſerui hominum. Et Propheta vt cõditionem, vt originem fatetur, Ego ſeruus tuus, inquit, & filius ancillæ tuæ. Deo iſta, homini quid tale debet homo? Et tamen quærit Deus vel tantũ, quia reddere homo Deo nil vult cui debet totũ. Sed repetamus lectionem, & oculis noſtris ſimilitudinem proponamus ipſam, & quod diximus tunc lucebit, quia nullam Deo, homini totam dependimus ſeruitutem. *Quis veſtrum habens ſeruum arantem, aut paſcentem, cui regreſſo ab agro dicat, ſtatim tranſi, recumbe: & non dicit ei, para quod cœnem: & præcingere: & miniſtra mihi, donec manducem, & bibam, & poſt hæc tu manducabis & bibes.* Quàm familiaris, quàm vernacula, quam de quotidiano vſu veniens, quàm communis eſt iſta doctrina. Si dominus eſt, qui audit, agnoſcit talia ſe exigere à ſeruo; ſi ſeruus, exhibere ſe domino iſta cognoſcit. Seruus nanque poſt vigilias antelucanas, poſt totius diei varios & duros labores, poſt trepidantes, & anxios concurſus; & parat domino ſuo cœnam, & cinctus quod parauerat ſubminiſtrat; non eſt elatus, quia fecit, ſed cum deuotione ſingula faciens contremiſcit; & apponit domino ſuo cibos multiplices, arte tota totius ſaporis conditos: ipſe autem ſemicoctam, nec ſalitam forſitan cœnulam guſtaturus: porrigens crebra pocula, varios calices, vina mutat, ad longiſſimi conuiuij fabulas longiores ſtat fixus, ſtat moueri neſcius, ſtat cui aſſeſcere non licet ſeruituti. Et cùm dominus iam partem noctis in ſomne deducit, peragit in quiete, ſeruus colligit, curat, accurat, ponit, componit, reponit: & ſic in rebus neceſſarijs immoratur: vt nihil ſibi, aut parum noctis ad eſcam reſeruet, & ſoporem. Poſt hæc omnia niſi peruigilet in craſtinũ, & dominum præuenerit

1.Cor.7.

Pſ. 115.

nerit dormientem, feſſus, indefeſſus manicabit ad verbera, ad præſentem pęnam nihil heſterno ei ſubuenit de labore, quia quicquid dominus indebitè, iracũdè, libens, nolens, oblitus, cogitans, ſciens, neſciens, circa ſeruum fecerit, iudicium, iuſtitia, lex eſt: imperãtis ira ſubdito ius eſt, & ad libitum domini vocem nõ habet cõditio ſeruitutis. Si ergo & ſeruus ſentit quid debeat homini taliter ſeruiendo, & dominãdo dominus qualem ſeruitutem domino dominorũ debeat, docetur, 1.Cor. 4. & intelligit ſe magiſtrum. Hoc implebat Paulus, qui ſeruitutis ſuæ titulos ſic ſcribebat. Vſque ad hanc horã eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cæ- 1.Cor. 9. dimur. Et alibi: Liuidum facio corpus meum: & ſeruituti ſubiicio. Præbebat vindictam bonus ſeruus, qui ſe vſque ad liuorem ſic agens iugiter verberabat: nec laxabat fręna corpori, ne per indulgentiam caro laxata alterius incurreret ſeruitutem. Sed homo quod à ſeruo exigis, impende ei qui te dominum fecit. Tu qui ſemper dormis, & à ſeruo exigis vigilias indefeſſas, aliquando vigila tuo domino pro te ſine ceſſatione vigilanti: aſſiſtit tuo domino vel momento vno ieiunãti, cui manducãti tuus ſeruus ſemper aſſiſtit: remitte ſeruo innocenti, cui peccanti blanditur dominus tuus: da interim veniam, cui tuus dominus ſemper ignoſcit. Certè ſic quicquam boni feceris, crede te dominanti ſoluiſſe debitum, non beneficium præſtitiſſe. *Cum feceritis, inquit, omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſerui inutiles ſumus, quod debuimus facere fecimus*. Quando per ſe homo vtilis ad diuina, qui ſic ſibi eſt inutilis ad humana? Cogitet homo cordis mala, carnis vitia, voluptatũ fluctus, deſideriorũ procellas, irarum ſcopulos, naufragia criminũ, & tunc quicquid in ſe eſt vtile, dabit Deo, ſibi quicquid inutile eſt deputabit. Sed ad propoſita redeamus: vt, quare dominus diſcipulos ſuos admonuerit, iam pateſcat. Apoſtolos ſuos Chriſtus vt mitteret ad populos vario dolore languentes, dedit illis virtutẽ

ſpiritus, poteſtatem ſupernam dedit, dedit gratiam ſanitatum, vnde perambulantes i.li reddebant viſum cæcis, claudis curſum, ſurdis auditum, & ne par ſingula vos morer, cunctis malè habentibus dabāt ſalutem, vnde redeuntes gloriabantur dicētes: Domine, etiam in nomine tuo dæmonia ſubiecta ſunt nobis. Quos dominus temperat, dicens: Nolite gaudere, quia dæmonia ſubiecta ſunt vobis: gaudete autē quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cęlis. Ergo ne per elationem perderent quod conquiſierant per laborem, & deputarent ſibi quod diuinitus fuerant cōſecuti, ad humilitatem; quæ mater eſt doctrinæ, tali reuocat exemp o: *Quis veſtrum habens ſeruum arantem, aut paſcētem, qui regreſſo ab agro dicat ei, ſtatim tranſi, & recumbe, & non dicit ei, para quod cœnem: & præcingere, & miniſtra mihi donec manducem & bibam: & poſt hæc tu manducabis & bibes?* Poſt exactos labores, & magna & mul.a documenta virtutū, Apoſtoli ſatis ſibi vtiles videbantur, ſed verſari in luto carnis, & limo corporis huius, & quod eſſent inutiles neſciebant, ſed deprehenduntur cùm Iudas tradit, Petrus negat, Ioannes fugit, relinquūt omnes, vt ſolus in quo erat, & ex quo erat tota vtilitas appareret. Quod autem dixit. *Et poſtea tu manducabis.* Monet diſcipulos vt poſt aſcenſionem ſuam ſtatim copulari ſe domino in illa beatitudine ſuperna geſtirent. Nam deniq; hic relicturos approbat: & præcingit ad tollerantiam paſſionis, & miniſterij ſui perficit ad laborem. Nam tunc tanto tempore miniſtrarunt Apoſtoli diſcūbenti, quāto tempore inter peccatorum coquinas, & gentium focos, cœnam domini ſuper menſas Eccleſiæ in memoriam perpetem præpararunt. Hanc cęnam qui fidelis eſt nouit, qui neſcit, & ſcire deſiderat, fit fidelis.

Luc. 10. *Mat. 26.* *Mar. 14.*

Dō

De eo qui volebat diuidere hæreditatem.
Sermo CLXII.

AVdiſtis fratres, hodie quid à domino hęres bonorum petierit mundanorum. *Magiſter, inquit, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Præceps cupiditas, & incauta, mundanæ litis arbitrum credidit ipſum ſæculi cognitorem, & eum fieri voluit diuiſionis authorem, qui ad reſtituendam venerat humani generis vnitatem. *Magiſter dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Hic non magiſter quæſtus eſt, ſed amoris. *Dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Cùm dicit, dic fratri meo, præmiſit quòd charitatem moneat, quòd interpellet naturam, quòd pulſet affectum. *Dic*
Pſ. 132. *fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Non poteſt dicere fratri, diuide, qui per Prophetam docuit: Ecce quàm bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnū. *Dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Quæ maior hæreditas, quæ melior hæreditas quàm diuinæ vinculum charitatis? Quia hæreditas aliquādo perit,
1. Cor. 13 charitas nunquam, dicente Apoſtolo: Charitas nunquam excidit. Sed dicit aliquis, ergo charitas nunquā perit, nunquam violatur? Planè nunquam, quia charitas ſi eſt, permanet: ſi non permanet, non eſt. Sicut ſterilis arbor, quæ Vernali tempore cum tota candeſcit in florem, fructum non dat illa, ſed fallit: ita iſta charitas quæ putatur, & non eſt, occaſionum concuſſa fluctibus, euaneſcit: ac ſic lædit ſollicitos, & decipit incautos. Sed ad cœpta redeamus. *Magiſter dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Hæreditas mundana antè poſteris infert iurgia, quàm confert ſenſum: antequam diuidat facultates, ſcindit hæredes: antequam debitas tradat ſingulis portiones, ſucceſſores ipſos deſecat, & mittit in partes. Proinde non eſt hæreditas iſta, ſed pugna, & hæc nouerca filiorum eſt, non facultas.

cultas. Ille ditat filios, qui relinquit filiis pleniſſimam charitatem. At tu quiſquis ille es, qui dominum tali petitione compellas, Dominum prouocas, Dominum producis ad litem, cum quo tibi Apoſtolus hæreditatem docet, & oſtendit eſſe communem. Hæredes, inquit, Dei ſumus, cohæredes autem Chriſti. Hic tibi ſic hæres eſt, hic eſt tibi frater, qui naſcendi ſorte, conditione creſcendi, viuendi ordine, moriendi exitu, per omnia tibi voluit ſimilis inueniri. Nam cum eſſet & ſolus Dei hæres, & filius vnicus per naturam: te participem ſibi, te cohæredem ſibi voluit, & fecit eſſe per gratiam; qui eras miſer, & ſubiectus vltimæ ſeruituti. Habebis itaque, & collata poteris fęliciter poſſidere, ſi manſeris in aula patris, ſi fueris in diuina hæreditate communis. Dari non poteſt, diuidi non poteſt ſors diuina, quia cęleſtia, & qui dederit non amittit, & qui acceperit ſibi ſingulariter non recondit. Vnde homo quid ad diuiſionem vocas, quid hunc ad diſcuſſionem miſerandus inuitas, quid ab eo partem petis, qui tibi quæſiuit, & contulit totum? Vel expertus ceſſa: & iam pęniteat talia te periiſſe. Nam partem ſubſtantiæ principalis accepiſti: & acceptam peregrinus, vagus, luxurioſus cum luxurioſis heluo perdidiſti. Hinc Paradiſi exul, hinc hæreditatis exors, hinc extorris à vita. Homo dicit tibi Chriſtus, quod à me, & per me conſecutus es, ſine me non poteris poſſidere, quia ſine me qualis fueris iam vidiſti; hoc ſciens pro te patrem ingrate omnium ſic popoſci. Pater, quos dediſti mihi, volo vt vbi ego ſum, & illi ſint mecum. Et quia nec hoc tibi ſufficere poterat ad tutelam, nam cum mecum eſſes in Paradiſo, & extra me tu periiſti, adieci, dicens; Pater, ſicut tu in me, & ego in te, ita & iſti in nobis vnum ſint. Ego vt patris bona habeam, proceſſi de patre, à patre penitus non ręceſſi; & ideo tantum te in nobis habere volo, quantum nosipſi ſumus, & manemus ĩ nobis. Deſine ergo vel ſuperna diuidere, vel de

Rom. 8.

Luc. 15.

Ioan. 17.

mox ignominiæ dandos, trahendos opprobrijs, eijciendos templo, priuandos Sacerdotio, oblationem munere vacuandos. Semel enim cupiditate flammati, capti pompa, vitijs ſauciati, vanitate ebrij, madefacti luxu, quia de correctione nil cogitare poterant, de venia nil ſperabant. Bonus villicus quando copioſum fructum continuo labore conquirit, venire dominum ſuum ad lucrum ſuum cupit, ſuum concupiſcit ad gaudium: diligens operarius quando opus ſuſcepti laboris impleuerit, vt mercedem percipiat, patremfamilias deſiderat aduenire: deuotus miles poſt conflictum, poſt victoriam, præſentiam regis optat, vt præmijs ſudores & vulnera remuneratione compenſet, ſic ad palmā ſuam cupit venire Chriſtum, qui bella mundi indefeſſa virtute proſternit: ſic Chriſtum venire non vult, qui ſuperatus illecebris ſæculi de pœna trepidat, de venia nil præſumit. Fratres, faciamus bona, declinemus à malis: fugiamus vitia, virtutes ſequamur; diſſimulemus præſentia, futura cogitemus, noſtrum petamus ad regnum, noſtram veniamus ad palmam, optemus ad gloriam, tendamus votis omnibus ad coronam. Sed ad illa ſermo quæ ſunt in ſequētibus iam recurrat. *Tunc Herodes, inquit, clam vocatis magis, diligenter didicit ab eis tempus ſtellæ quæ apparuit eis, & mittēs in Bethlehem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puero, & cùm inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniens adorem eum.* Occultè vocat magos, quia palàm nil audet ſimulata mens, conſcientia doloſa. Occultè vocat magos, quia fur amat noctem, latro in occulto tendit inſidias. Diligenter inquirit tempus ſtellæ, ſed cùm timet regnum, ſignum cæli non timet, temporis non pertimeſcit auctorem. Quid turbaris Herodes? Quid es tantum de ſucceſſore ſollicitus? Cui ſidera militant, terreno imperio non tenetur. *Ite, & interrogate diligenter de puero, & cùm inueneritis, renunciate mihi.* Herodes magos adorare iuſſus eſt, non deferre; teſtari venit ille, non prodere,

videre illi datum eſt, tibi non datum eſt inuenire. *Ite, & interrogate*. Quaſi magos ſemel interrogare non ſufficit. Interrogantibus pie da um eſt ſine pietate reſponſum, ſalutis nuncius male audientibus conuerſus eſt in ruinam. Contumax ſeruus audit natum Dominum, ſed domino naſcenti parat laqueos, non honorem, mortem præparat, ut careat ſeruitute. Sed quia nec finiri Deus, nec perire ſalus, nec vita poterat interire, permanet in honore dominus, ſeruus remanſit in crimine; & ad pœnam trahitur, qui ad obſequium venire contempſit; capitur ad ſentẽtiam, qui ad gratiam noluit peruenire. *Ite, & interrogate diligenter de puero, & cùm inueneritis, renunciate mihi*. Conuenienter dixit, renunciate mihi, quia ſemper diabolo renũciat, qui peruenire feſtinat ad Chriſtum. Chriſtianus futurus à ſacerdote cum audit, renuncians diabolo? reſpondet, renuncio. Propriè ergo Herodes à magis ſibi renunciare debere dicit, qui ſe diaboli ſciebat tenere locum, ſatanæ nouerat implere perſonam. *Vt & ego veniens adorem eum*. Vult mentiri, ſed non poteſt: veniet, vt ad tormenta curuetur, ad ſupplicia iaciatur, ſternatur ad pœnã, qui adorare finxerat, vt ſæuiret. Sed magi vbi Iudaicæ perfidiæ nubila tranſierunt: & in Chriſtianæ fidei ſereno reuident quam viderãt ſtellam, ipſa præuia, ipſa duce, ad ortus dominici locũ ſacratiſſimũ peruenerũt; *Et apertis theſauris ſuis obtulerunt ei munera, Aurũ, Thus, & Myrrham*. Aurum Regi, Thus Deo, morituro Myrrhã, dominicæ deuotionis offerũt, ſciẽtię theſauros maximos in poſterũ credituris, ſic ad ſua ꝑ innocẽtię viam redeũt, q iter Herodianę fraudis calcauerũt ĩ ruinam.

De eiſdem. Sermo CLIX.

ANte hos dies, id eſt, diem octauum Calendarum huius, quo creſcere dies cœpit, quia dies verus illuxit, in carne natum dominum Chriſtum Ieſum in

Euāgelio ſcriptum facile recolunt, qui legerunt, vel
Luc. 2. qui autem legentibus præbuerunt. Iſraelitici paſtores,
ſuper gregem ſuum vigilantes angelis nunciantibus
cognouerūt:hodie in eadem carne manifeſtatum gen-
tiles magi curioſa ſectantes ſignis iudicantibus inuene-
runt:illis ortum dominicæ natiuitatis annuncians locu-
ta eſt vox ſpiritualium miniſtrorū,iſtis ſtella tanquam
linguæ cælorum. Dicunt illi ad quos ſæpius Prophetæ
miſſi fuerant; Tranſeamus vſque Bethleem, & videa-
mus hoc verbum quod factum eſt ad nos, dicunt iſti
Mat. 2. quibus nullus vnquam locutus fuerat Prophetarum,
& ſciſcitantes interrogant: *Vbi eſt qui natus eſt Rex Iu-
dæorum? Vidimus ſtellam eius in Oriente,& venimus adora-
re eum*. Accedunt ergo illi de proximo, hi veniunt de
longinquo, vtrique tamen ad vnum,eundemque fidei
locum,pia deuotione cōueniunt;ibique Regem Chri-
ſtum appoſitum ante duo Prophetica illa iumenta,
duorum videlicet populorum,typum,figuramque ge-
ſtantia intuentur, admirantur, agnoſcunt. Agnouit
enim bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe domini
Eſa. 1. ſui. Agnouit enim bos Iudæus iugo legis excuſſo:agno-
uit & aſinus paganus ſtultitiæ feritate depoſita; ille de-
ſerens ſuperfluum obſeruationis laborem, hic relin-
quens vagum ſuperſtitionis errorem. Vterque agno-
uit, quia vterque ad vnum præſepe domini epulatu-
rus acceſſit,epulaturus non fœnum mortis,ſed cibum
ſalutis. Edite,edite pia animalia æternæ vitæ cibaria:&
perpetuæ retributionis eſcam auidis quantum pote-
ſtis faucibus occupate,non diuidentis in fruſtra,ſed in-
tegrum, ſolidumque ſumentes. Non poteſt enim edi
Chriſtus,& diuidi:integer à credentibus ſumitur: inte-
Ioan. 1. ger in ore cordis recipitur: Verbum enim caro factum
eſt,& habitauit in nobis;habitauit,ex quo vterum Vir-
ginis dignanter impleuit. *Obtulerunt illi, vt ſcriptum eſt,
Aurum,Thus,& Myrrham.* Nos fidei Thus lōginquæ re-
gionis,nos proximæ confeſſionis Myrrhā boni odoris,

nos

nos ſuaueolentia dona charitatis; tria namque iſta offerimus, quando Chriſtum, & Regem, & dominum, & hominem confitemur; ſed in ſpiritu & veritate adoremus Chriſtum, ſi ei munera fidei & confeſſionis obtulimus; & nos ſicut illi magi qui ſunt fidei noſtræ duces, crudelitatiſque principes, commoniti in ſomnis, id eſt, in hac vita, quę ſomno eſt ſimilis, illuſo Herode Rege, id eſt, diabolo huius mundi Principe, per aliam viam, id eſt, per alteram vitam, ad illam noſtram patriam reuertamur, de qua per Adam eiecti infœliciter ſumus, per Chriſtũ verò miſericorditer nunc reducti.

De eiſdem. Sermo CLX.

QVanuis in ipſo dominicæ incarnationis ſacramento affuerint clara ſemper diuinitatis inſignia: Deum tamen veniſſe in humanum corpus multis modis aperit, & reuelat hodierna ſolennitas, ne perdat per ignorantiam ſemper obſcuritatibus inuoluta mortalitas, quod tantum tenere meruit, & poſſidere per gratiam. Nam qui nobis naſci voluit, à nobis noluit ignorari; & ideo ſic aperit, ne magnum pietatis ſacramentum magni fieret erroris occaſio. Hodie magus quẽ fulgentem quærebat in ſtellis, in cuius reperit vagientem. Hodie magus clarum miratur in pannis, quem diu in aſtris patiebatur obſcurũ. Hodie magus quid vbi videat profundo ſtupore peruoluit; in terra cælũ, in cælo terram, in Deo hominẽ, in homine Deũ, & vniuerſo ſæculo nõ capacem concludi corpore perpuſillo. Vnde magus quia ſcrutari non valet, capere nõ poteſt, mox adorat; videt enim nõ ſic lucere in cęle ſtellas, luna, ſolem, qualiter illuxiſſe carnem cõtemplatur in terris; videt in vno, eodemq; corpore diuinitatis & humanitatis cõueniſſe commercium. Hic dũ credit Deum, ſentit Regem; intelligit humani generis

amore moriturum,& pauida cogitatione pertractat: quemadmodũ poſſit mori Deus, qualiter poſſit vitæ reſtitutor occidi. Ac ſic magnus ceſſat arte quærere, ꝙ arte non poteſt inuenire, & quia ſe in cœlo diu cum aſtris errantibus videt erraſſe, gaudet in terra ſe ad Deum ducatu vnici ſideris perueniſſe: & deprehendit magus cuncta quæ videntur in cœlo, humanis clara oculis, profundis eſſe obſcurata myſteriis. Iamque videns credere ſe, & non diſcutere myſticis muneribus confitetur: Thure Deũ, Auro Regem, Myrrha eſſe moriturum. Thure Deum, Auro regem, vt eum diuiti placaret obſequio, quẽ curioſo & importuno inceſſerat, & offenderat inſtituto: atque implet illud, quod multi
Pſal. 67. de ſpadone ex Aethiopia ſuſpicantur. Aethiopia præueniet manus eius Deo. Videt Chriſtum magus Iudæum præueniens manibus ſuis, quia quãdo Chriſtũ Iudæus Herodi ſcelere prodebat, tunc magus Deum Chriſtum muneribus fatebatur. Hinc eſt, ꝙ gentilis qui erat nouiſſimus, factus eſt primus: quia tũc ex magorum fide eſt gentiũ credulitas dedicata, & Iudæorũ eſt notata crudelitas. Hodie Chriſtus Iordanis alueũ mundi peccatum lauaturus intrauit; ad hoc eum ve-
Ioan. 1. niſſe Ioannes ipſe teſtatur: Ecce agnus Dei, ecce qui tolit peccata mundi. Hodie ſeruus dominum, homo Deum, Ioannes Chriſtum tenet: tenet accepturus ve-
Pſal. 28. niam, non daturus. Hodie ſicut ait Propheta. Vox do-
Mat. 3. mini ſuper aquas. Quæ vox? Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui. Hodie vox Dei ſuper aquas, quia pater Deus, vt probaret, generis fidem, ipſe ſui teſtis filii, ipſe aſſertor aſſiſtit. Hic eſt filius meus dilectus, quia alterum qui teſtimonium diceret non habebat: arcanum patris, arbitrum non habebat, teſtem generatio neſcit diuina, diuinitas externam non recipit notionem: ipſo filio dicente: Nemo nouit filium, niſi pater, neque patrem quis nouit, niſi filius. Hodie ſpi-
Mat. 11. ritus ſanctus ſupernatat aquis in ſpecie columbæ, vt ſi-

cut illa columba Noe nunciauerat diluuium diſceſſiſſe mundi: ita iſta indice noſceretur perpetuum mundi ceſſaſſe naufragium, neque ſicut illa veteris oliuæ ſurculum portaret, ſed totam in capit parentis noui chriſmatis pinguedinem fundit, vt impleat illud quod Propheta prædixit. Propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis. Hodie dominus ſuper aquas. Bene ſuper aquas, & non ſubtus aquas: quia Chriſto baptiſmati ſuo non ſeruir, ſed imperat ſacramentis. Hodie Deus maieſtate intonuit, & ſi pater de cælo intonat, ſi filius Iordanis in ſiſtit fluentis, ſi ſpiritus ſanctus corporaliter apparet de ſupernis: quid eſt quod Iordanis qui fugit ad præſentiam legalis arcæ, ad totius Trinitatis præſentiam non refugit? Quid eſt? Quia qui pietati obſequitur, incipit non eſſe timori. Hic Trinitas exercet gratiam totam, totam ſecum loquitur charitatem: ibi elementa corripit, vt ſeruulos inſtituat ad timorem. Inter hæc tamen talia, & tanta intrepidus ſtat Ioannes, quia timere non poteſt, qui totus ad Dei amorem natus Angelico teſtimonio cōprobatur. Hodie Chriſtus initium dat ſignorū cæleſtium, dum conuertit aquas in vinum: vt quem pater voce filium iam probaret, ipſe ſe Deū virtutibus approbaret: qui elementa commutat, & naturam facit ipſe: qui contra naturam facere non laborat, aquam transfert in vinum, vt diuinitatis in vigore naturæ noſtræ proficiat hebetudo. Nam qui panes quinque fragmento profluo & furtiuo incremento, ad quinque millia hominum tetēdit & dilatauit ſaginam, potuit augmentis ſic creſcentibus ad nuptiarum feſta vini ampliare & perpetuare menſuras. Sed aqua in ſanguinis erat conuertenda myſterium, vt mera pocula de vaſe corporis ſui Chriſtus bibētibus ꝓpinaret: vt impleret illud Prophetæ: Et calix tuus inebrians quàm præclarus eſt: Tribus autē modis hodie Chriſti deitas eſt probata, magnorū munere, patris teſtimonio, aquę mutatione ī vinū quia

Gen. 6. *Pſal. 44.* *Ioſue 3.* *Ioan. 2.* *Mat. 14.* *Pſal. 22.*

tribus ſtare omne verbum ſcripturæ firmauit auctoritas, dicêdo; In ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum. Sed quia feſtiuitas ipſa ad menſam nos domini, & calicis iſtius lætitiam commonet iam venire, res amplas breui ſermone ſufficit concluſiſſe, per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat, nunc & ſemper, & per omnia ſæcula ſæculorũ. Amen.

De parabola ſerui ab agro regreſſi, deq́ hominis erga Deum gratitudine. Sermo CLXI.

AVdiſtis fratres, quemadmodum famulatum diuinum dominus exigit humanæ ſeruitutis exem-
Luc. 17. plo, dicendo: *Qui veſtrùm habens ſeruum arantem, aut paſcentem, qui regreſſo ab agro dicat: ſtatim tranſi, recumbe, & non dicit ei, para quod cœnem, & præcingere, & miniſtra mihi donec manducem & bibam, & poſt hac tu manducabis & bibes? Nunquid gratiam habet ſeruo illi, quia fecit quæ ſibi imperauit? Non puto. Sic & vos, inquit, cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Serui inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus*. Sic & vos. Quid ſimile? Imò longè diſſimile. Tantum debet homo Deo, quantùm debet homini homo? Abſit. Nam eſt alter ordo, diuerſa cauſa, diſſimilis fides. Deus hominem fecit eſſe, naſci iuſſit, dedit viuere, conceſſit ſapere, donauit & tempora, diſtribuit ætates, conceſſit ad gloriam, aperuit ad honorem præfecit animantibus, & toti terræ dominum definita lege & ætate præſcripſit; & cum talia, tantaque homini Dei beneficia deperijſſent; ſecunda reparauit tantò maiora, quantò diuina, præſtantiora tantò, quantò cæleſtia. Nam cœli poſt habitatorem dedit, quem dederat ante incolam terrenorum, vt aduerſum nullum illi, nullus incurſus, nullusque terrenis irreparet bonis, amplius in hominem non valeret; ſeruaretque côditio iam certa, quem perdiderat incer-

incerta libertas: & eſſet homo liber omnium ſola domini ſeruitute, cui conditionem qua factus eſt debet, debet originẽ quòd redemptus eſt, quòd emptus eſt: debet vtique ſeruitutem, dicente Apoſtolo: Precio empti eſtis, nolite fieri ſerui hominum. Et Propheta vt cõditionem, vt origine fatetur, Ego ſeruus tuus, inquit, & filius ancillæ tuæ. Deo iſta, homini quid tale debet homo? Et tamen quærit Deus vel tantũ, quia reddere homo Deo nil vult cui debet totũ. Sed repetamus lectionem, & oculis noſtris ſimilitndinem proponamus ipſam, & quod diximus tunc lucebit, quia nullam Deo, homini totam dependimus ſeruitutem. *Quis veſtrum habens ſeruum arantem, aut paſcentem, cui regreſſo ab agro dicat, ſtatim tranſi, recumbe: & non dicit ei, para quod cœnem: & præcingere: & miniſtra mihi, donec manducem, & bibam, & poſt hæc tu manducabis & bibes.* Quàm familiaris, quàm vernacula, quam de quotidiano vſu veniens, quàm communis eſt iſta doctrina. Si dominus eſt, qui audit, agnoſcit talia ſe exigere à ſeruo; ſi ſeruus, exhibere ſe domino iſta cognoſcit. Seruus nanque poſt vigilias antelucanas, poſt totius diei varios & duros labores, poſt trepidantes, & anxios concurſus; & parat domino ſuo cœnam, & cinctus quod parauerat ſubminiſtrat; non eſt elatus, quia fecit, ſed cum deuotione ſingula faciens contremiſcit; & apponit domino ſuo cibos multiplices, arte tota totius ſaporis conditos: ipſe autem ſemicoctam, nec ſalitam forſitan cœnulam guſtaturus: porrigens crebra pocula, varios calices, vina mutat, ad longiſſimi conuiuij fabulas longiores ſtat fixus, ſtat moueri neſcius, ſtat cui aſſeſcere non licet ſeruituti. Et cùm dominus iam partem noctis in ſomne deducit, peragit in quiete, ſeruus colligit, curat, accurat, ponit, componit, reponit: & ſic in rebus neceſſarijs immoratur: vt nihil ſibi, aut parum noctis ad eſcam reſeruet, & ſoporem. Poſt hæc omnia niſi peruigilet in craſtinũ, & dominum præueneris

1. Cor. 7.

Pſ. 115.

nerit dormientem, feſſus, indefeſſus manicabit ad verbera, ad præſentem pęnam nihil heſterno ei ſubuenit de labore, quia quicquid dominus indebitè, iracūdè, libens, nolens, oblitus, cogitans, ſciens, neſciens, circa ſeruum fecerit, iudicium, iuſtitia, lex eſt: imperātis ira ſubdito ius eſt, & ad libitum domini vocem nō habet cōditio ſeruitutis. Si ergo & ſeruus ſentit quid debeat homini taliter ſeruiendo, & dominādo dominus qualem ſeruitutem domino dominorū debeat, docetur,
1.Cor.4. & intelligit ſe magiſtrum. Hoc implebat Paulus, qui ſeruitutis ſuæ titulos ſic ſcribebat. Vſque ad hanc horā eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cæ-
1.Cor.9. dimur. Et alibi: Liuidum facio corpus meum: & ſeruituti ſubiicio. Præbebat vindictam bonus ſeruus, qui ſe vſque ad liuorem ſic agens iugiter verberabat: nec laxabat frę na corpori, ne per indulgentiam caro laxata alterius incurreret ſeruitutem. Sed homo quod à ſeruo exigis, impende ei qui te dominum fecit. Tu qui ſemper dormis, & à ſeruo exigis vigilias indefeſſas, aliquando vigila tuo domino pro te ſine ceſſatione vigilanti: aſſiſtit tuo domino vel momento vno ieiunāti, cui manducāti tuus ſeruus ſemper aſſiſtit: remitte ſeruo innocenti, cui peccanti blanditur dominus tuus: da interim veniam, cui tuus dominus ſemper ignoſcit. Certè ſic quicquam boni feceris, crede te dominanti ſoluiſſe debitum, non beneficium præſtitiſſe. *Cum feceritis, inquit, omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſerui inutiles ſumus, quod debuimus facere fecimus*. Quando per ſe homo vtilis ad diuina, qui ſic ſibi eſt inutilis ad humana? Cogitet homo cordis mala, carnis vitia, voluptatū fluctus, deſideriorū procellas, irarum ſcopulos, naufragia criminū, & tunc quicquid in ſe eſt vtile, dabit Deo, ſibi quicquid inutile eſt deputabit. Sed ad propoſita redeamus: vt, quare dominus diſcipulos ſuos admonuerit, iam pateſcat. Apoſtolos ſuos Chriſtus vt mitteret ad populos vario dolore languentes, dedit illis virtutē

ſpiri-

ſpiritus, poteſtatem ſupernam dedit, dedit gratiam ſanitatum, vnde perambulantes i.li reddebant viſum cæcis, claudis curſum, ſurdis auditum, & ne par ſingula vos morer, cunctis malè habentibus dabāt ſalutem, vnde redeuntes gloriabantur dicētes: Domine, etiam in nomine tuo dæmonia ſubiecta ſunt nobis. Quos dominus temperat, dicens: Nolite gaudere, quia dæmonia ſubiecta ſunt vobis: gaudete autē quia nomina veſtra ſcripta ſunt in cęlis. Ergo ne per elationem perderent quod conquiſierant per laborem, & deputarent ſibi quod diuinitus fuerant cōſecuti, ad humilitatem; quæ mater eſt doctrinæ, tali reuocat exemp'o: *Quis veſtrum habens ſeruum arantem, aut paſcētem, qui regreſſo ab agro dicat ei, ſtatim tranſi, & recumbe, & non dicit ei, para quod cœnem: & præcingere, & miniſtra mihi donec manducem & bibam: & poſt hæc tu manducabis & bibes?* Poſt exactos labores, & magnā & mul.a documenta virtutū, Apoſtoli ſatis ſibi vtiles videbantur, ſed verſari in luto carnis, & limo corporis huius, & quod eſſent inuti es neſciebant, ſed deprehenduntur cùm Iudas tradit, Petrus negat, Ioannes fugit, relinquūt omnes, vt ſolus in quo erat, & ex quo erat tota vtilitas appareret. Quod autem dixit. *Et poſtea tu manducabis.* Monet diſcipulos vt poſt aſcenſionem ſuam ſtatim copulari ſe domino in illa beatitudine ſuperna geſtirent. Nam deniq; hic relicturos approbat: & præcingit ad tollerantiam paſſionis, & miniſterij ſui perficit ad laborem. Nam tunc tanto tempore miniſtrarunt Apoſtoli diſcūbenti, quāto tempore inter peccatorum coquinas, & gentium focos, cœnam domini ſuper menſas Eccleſiæ in memoriam perpetem præpararunt. Hanc cęnam qui fidelis eſt nouit, qui neſcit, & ſcire deſiderat, fit fidelis.

Luc. 10. *Mat. 26.* *Mar. 14.*

De eo qui volebat diuidere hæreditatem. *Sermo CLXII.*

AVdiſtis fratres, hodie quid à domino hęres bonorum petierit mundanorum. *Magiſter, inquit, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Præceps cupiditas, & incauta, mundanæ litis arbitrum credidit ipſum ſæculi cognitorem, & eum fieri voluit diuiſionis authorem, qui ad reſtituendam venerat humani generis vnitatem. *Magiſter dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Hic non magiſter quæſtus eſt, ſed amoris. *Dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Cùm dicit, dic fratri meo, præmiſit quòd charitatem moneat, quòd interpellet naturam, quòd pulſet affectum. *Dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Non poteſt dicere fratri, diuide, qui per Prophetam docuit: Ecce quàm bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnū. *Dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Quæ maior hæreditas, quæ melior hæreditas quàm diuinæ vinculum charitatis? Quia hæreditas aliquādo perit, charitas nunquam, dicente Apoſtolo: Charitas nunquam excidit. Sed dicit aliquis, ergo charitas nunquā perit, nunquam violatur? Planè nunquam, quia charitas ſi eſt, permanet: ſi non permanet, non eſt. Sicut ſterilis arbor, quæ Vernali tempore cum tota candeſcit in florem, fructum non dat illa, ſed fallit: ita iſta charitas quæ putatur, & non eſt, occaſionum concuſſa fluctibus, euaneſcit: ac ſic lædit ſollicitos, & decipit incautos. Sed ad cœpta redeamus. *Magiſter dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.* Hæreditas mundana antè poſteris infert iurgia, quàm confert ſenſum: antequam diuidat facultates, ſcindit hæredes: antequam debitas tradat ſingulis portiones, ſucceſſores ipſos deſecat, & mittit in partes. Proinde non eſt hæreditas iſta, ſed pugna, & hæc nouerca filiorum eſt, non facultas.

Pſ. 132.

1. Cor. 13

cultas. Ille ditat filios, qui relinquit filiis pleniſſimam charitatem. At tu quiſquis ille es, qui dominum tali petitione compellas, Dominum prouocas, Dominum producis ad litem, cum quo tibi Apoſtolus hæreditatem docet, & oſtendit eſſe communem. Hæredes, inquit, Dei ſumus, cohæredes autem Chriſti. Hic tibi ſic hæres eſt, hic eſt tibi frater, qui naſcendi ſorte, conditione creſcendi, viuendi ordinē, moriendi exitu, per omnia tibi voluit ſimilis inueniri. Nam cum eſſet & ſolus Dei hæres, & filius vnicus per naturam: te participem ſibi, te cohæredem ſibi voluit, & fecit eſſe per gratiam; qui eras miſer, & ſubiectus vltimæ ſeruituti. Habebis itaque, & collata poteris fęliciter poſſidere, ſi manſeris in aula patris, ſi fueris in diuina hæreditate communis. Dari non poteſt, diuidi non poteſt ſors diuina, quia cęleſtia, & qui dederit non amittit, & qui acceperit ſibi ſingulariter non recondit. Vnde homo quid ad diuiſionem vocas, quid hunc ad diſcuſſionem miſerandus inuitas, quid ab eo partem petis, qui tibi quæſiuit, & contulit totum? Vel expertus ceſſa: & iam pęniteat talia te periiſſe. Nam partem ſubſtantiæ principalis accepiſti: & acceptam peregrinus, vagus, luxurioſus cùm luxurioſis heluo perdidiſti. Hinc Paradiſi exul, hinc hæreditatis exors, hiuc extorris à vita. Homo dicit tibi Chriſtus, quod à me, & per me conſecutus es, ſine me non poteris poſſidere, quia ſine me qualis fueris iam vidiſti; hoc ſciens pro te patrem ingrate omnium ſic popoſci. Pater, quos dediſti mihi, volo vt vbi ego ſum, & illi ſint mecum. Et quia nec hoc tibi ſufficere poterat ad tutelam, nam cum mecum eſſes in Paradiſo, & extra me tu periiſti, adieci, dicens; Pater, ſicut tu in me, & ego in te, ita & iſti in nobis vnum ſint. Ego vt patris bona habeam, proceſſi de patre, à patre penitus non ręceſſi: & ideo tantum te in nobis habere volo, quantum noſipſi ſumus, & manemus ī nobis. Deſine ergo vel ſuperna diuidere, vel de terre-

Rom. 8.

Luc. 15.

Ioan. 17.

terrenis me audiẽte litigare, ne quem tenes, & habeas hodie largitorem pium, ſeueriſſimum ſentias poſtmodum cognitorem. Sed iam quid reſponderit dominus, audiamus: *Homo, inquit, quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem ſuper vos?* Quis me conſtituit iudicem? Et vbi eſt illud quod tu dixiſti domine, Pater neminem iudicat, ſed omne iudicium dedit filio? *Aut diuiſorem ſuper*
Joan. 3. *vos?* Et quis diuidet iuſtos ab iniuſtis, ſicut ſegregat pa-
Mat. 25. ſtor oues ab hœdis? Si tibi iudicium debetur hominis, & per te eſt totius ſæculi celebranda diuiſio, quomodo dicis, quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem ſuper vos? Eſt quidam penes Chriſtum, & fuit, atque erit omne iudicium, ſed tunc non iudicaturus venerat, ſed iudicandus, nec addicturus reos, ſed à reis innocẽs addicendus. In homine agebat Deum: in ſeruo dominum, vt eſſet vernula temporis, qui erat & factor & cognitor ſæculorum. Meritò ergo reſpondit: *Quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem ſuper vos?* Et quis eum conſtitueret iudicem, qui conſtituit, & reſtituit vniuerſa? Chriſtus ad litigatoris arbitrium arbiter eſſe non poterat, qui totius iudicij ſumma eſt & poteſtas, illi iurgator non inuitatus à patre, taliter tu petiſti, hæc dicit, ſed inuiſus aſtitit, vt adiudicantes, illi fas non ſit reſilire ſententiam. Et quia correcturus venerat, non damnaturus reum, præcepto remouet fomitem iurgiorũ, dicendo: *Videte, cauete ab auaritia.* Hoc eſt dicere, abijciatur auaritia, & non erit in hæreditate contentio. Auaritia, fratres, parẽtes negat, germanos diuidit, ſeparat ſocios, amicitiam ſoluit, excludit affectum: hanc qui intra ſe habuerit, erit nullius, ſuus non erit. Auari-
1. Tim. 6 tia, fratres, ſicut dicit Apoſtolus, radix eſt omnium malorum; quæ cùm radicari cœperit in corde, ſic morum diſſipat ornamenta, ſicut arbor noxia feralibus radicibus nexa ſoluit, & diſſipat monumenta maiorum.

De

De terrenorum cura deſpicienda. Sermo CLXIII.

BEati quorum corda hodiernus dominici ſermoni ſermonis penetrauit auditus. Beati quorũ mentes promouit ad fidem tanta, & talis promiſſio Saluatoris. Beati qui credulitate cæleſtium mandatorum duris abſoluti ſunt præſentium curis. Tali nanque hodie diſcipulos ſuos, imò omnes auditores ſuos, dominus voce compellat. *Nolite ſolliciti eſſe animæ veſtræ quid manducetis, neque corpori veſtro quod veſtiamini. Anima plus eſt quàm eſca, & corpus plus eſt quàm veſtimentum.* Luc. 12. Quis ſic ita inuidus bonis ſuis, quis ſic delicijs ſuis inimicus, vt ſpontanea, & cælitus præparata deſpiciat, & concupiſcat mundanis laboribus & doloribus conquiſita? Degener nimis animus, mens tota ſeruilis eſt, quæ coquorum aſtatus, ſquallores coquinæ, heſterno horrore fœtentia perquirat obſonia, cui iugiter regius deſeruit, atque adiacet apparatus. Noli ergo homo inania prouidendo gemere, noli laborare caduca præparando, quia prandij tui ſemper, & vbique Deus præparator aſſiſtis. Quis Rex deuotis militibus debitam non procurat annonam? Quis dominus fidelibus ſeruis iuſta cibaria non miniſtrat? Quis pater non dat panem filijs? Si ergo nobis Deus, & Rex, & Dominus, & Pater eſt, quid negabit? Stipendijs ſuis militans derogat miles Regi, ſuis ſumptibus viuens dominum ſeruus accuſat, pro ſe ſollicitus filius culpat ſuperſtitẽ patrem. Noli ergo homo exponere. Deum pro te: taliter cogitando, qui & iuſtitia regnantis, & dominantis ſtudio, & generantis affectu, in ſe totam tui recepit ſollicitudinem, refudit & curam, dicendo: *Nolite ſolliciti eſſe animæ veſtræ quid manducetis.* Sed te fortè mellitas imber, & ſingularis cibus Iudaici faſtidii deterret exemplo: nec carnem credis humorum varietate concretam per ſolum Manna ſua voluntate compleri: dicis, Deus

corpus ſicut ex diuerſis voluit conſtare membris, ita variatis dapibus voluit & iuſſit enutriri. Supfluus eſt, ô homo, iſte qui te exagitat, timor: nam creatoris ad prandium tota concurrit & aduolat creatura. Vnde ſi te legalis cibi ſingularitas & parcitas terret, inuitet & prouocet Euangelici conuiuij cæleſtis effuſio: quæ in vno ferculo manducaturo Petro totius apponit genera creaturæ. Nã quicquid Noë vector noui ſæculi, ſæculi ſeruauit ad ſemen, quicquid in aere volitat & fertur, quicquid gignitur & viuit in terra, quicquid in aquis eſt, & mouetur, hoc vno Petri cælitus mactatur, & exhibetur ad cęnam. Si ergo vis homo accipere &
Act. 10. omnia manducare, deſpice vilia tibi prouidere cellaria. Et nos quidem magnis exemplis tibi ſuperna cogitanti carnalia nõ defutura probare cõtendimus: Deũ autem pro ſuæ maieſtatis inſignibus de ſuis dubitantẽ promiſſis ad vilia & extrema remittit exempla: vt te tali examinatione redarguat, quem tanta mutatione non traxit. *Conſiderate, inquit, coruos, quia non ſeminant, neque metunt: quibus non eſt cellarium, neque horreum, & Deus paſcit illos: quanto magis vos pluris eſtis illis?* Dubiũ meritò infidelem ad auem mittit amicam belli, furoris ſociam, inſatiatã ſanguine, & in ipſos mortuos ferro grauius ſæuientem. Nanque ceſſante gladio carnifex improbiſſimus exanime graſſatur ĩ corpus, laniat, diſcipat, ſpargit ne quid funeris inuentum quieti miſericors ſepultura commẽdet. Itaque dominus exemplo tali exaggerat dubitantis inſaniam: qui putat Deũ hoc piis filiis denegaturũ, quod impijs auibus ſubminiſtrat: & exiſtimant relinquentibus propter ſe patriã, domum, parentes, filios, coniuges, victus ſubſidia non daturum, qui naſcẽti indulſit creſcere, terminauit corporis incrementum. O miſerum, ô tota infœlicitate digniſſimum, cui cùm detur regnum, ſuſpirat panem: cum perpetuitate donetur, deflet potum: cum immortalitatis gloria induatur, plangit corporis veſtimentũ,

Genuinæ infęlicitatis conſcius fieri non credit ſe fęlicem; & terreno enutritus in puluere cæli incolam du bitat ſe futurum. Conuenienter ergo dominus quæ ſequuntur, adiecit; *Quis autem veſtrum cogitando poteſt adÿcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?* Humanarum mentium cogitationes intimus ſcrutator exponit; nã omnis homo dum ſui corporis pulchritudinem concupiſcit, procerum ſe eſſe exoptat; ſed cogitare homo hoc poteſt; hoc per ſe homo obtinere non poteſt: ad id credendo peruenit, ad quod peruenire non poteſt cogitando. Hinc eſt, quod dominus humani conſcius deſiderii hominem Chriſti tetendit in formam; vt in menſuram Chriſti ſpecioſitate tota decorus eſſet, qui in breuitate ſua erat ipſo erubeſcente deformis, vnde bene ſubiunxit. *Si ergo neque quod minimum eſt poteſtis, de cæteris quid ſoliciti eſtis?* Hoc eſt, quid cogitatione homo maiora præſumis, qui per fidem minora deſperas? Quid veſtimento minus, quid maius corporis incremento? Crede ergo tibi à Deo veſtitum corporis poſſe præſtari, à quo tibi fides corporis incrementa repromittit. Verum, quia Deus ſic huma num diligit genus, vt ipſos quos dominantis iure corripit, mox paterno ſoletur, & mulceat blandimento, quos comparatione fœdiſſimæ auis exaſperaſſe videbatur, ad floris odorati & ſpecioſi nimium hos reducit exemplum. *Conſiderate, inquit, lilia quomodo creſcunt: non laborant, neque nent: dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria ſua veſtiebatur ſicut vnum ex iſtis.* O quantum ſe ſuperna pietas hominis amore deponit? Nam qui poterat pręcepta ſua ſola authoritate fir mare, toto inſinuat, & aſtruit labore doctoris, & qui ſufficiebat in ſola fide promiſsionis ſuæ terminum col locare, auditores ad fidem promiſsi ſuaſoris perducit exemplo, dubios lilii comparatione confirmat, lilium Salomonis ſublimat exẽplo; quia ipſo domino teſtante, inter omnes mundi reges Salomon ſingulari glo-

ria,ornatu vnico,ſpecioſus effulſit: & omnes terræ flores lilium vincit,& præcellit in gratia:tantumq; diſtat ab vniuerſo germine lilium,quantum Regem ſpecie, gloria cunctos conſtat excellere. Nec à nobis latius lilij deſcribenda eſt pulchritudo, cuius prærogatiuam dominica teſtatio reddit ſingularem:iteranda ſunt ſanè illa, quæ ad robur fidei noſtræ geminato dominus commendauit exemplo: quia Chriſtianus de vita, de regno, de immortalitate certus, de paſtus & veſtitus nô debet neceſſitate pulſari, cum videat Deum hodie nato,& perituro in craſtinum germini tantam veſtris gloriam contuliſſe: ſed ſicut ariditati iſta,ſicut clibani deputatur incendio, ita mortis, ita gehennæ ignibus deſtinantur,qui præſentia ſibi à Deo præſtari dubitât, cum futura ſibi iam ſentiant contributa. *Et vos nolite quærere quid manducetis,aut quid bibatis, & nolite in ſublime tolli: hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem veſter ſcit quoniam his indigetis. Veruntamen quærite regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis.* Cum ſe patrem noſtrum dicit, noſtri ſibi piam curam comprobat non deeſſe: cum nos regnum cœleſte iubet quærere, nobis ſubiicienda monſtrat omnia, nobis quicquid cœleſtis exigit apparatus, indicat affuturum.

In illud Lucæ, Ignem veni mittere in terram, &c. Sermo CLXIIII.

SIcut febrientibus amarus eſt ſemper ſalutaris cibus, ita & ſæpè dominicus ſermo contrarius imperitis: vtriſque tamen aliter, aut ex corporis, aut ex Luc. 12. mentis infirmitate contingit. Hodie dominus exaſperaſſe nonnullorum videtur auditum, dicendo: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi vt accendatur?* Et infrà. *Putatis,quia pacem veni mittere in terram? Non,dico vobis, ſed ſeparationem.* Et vbi eſt illud. Ecce agnus Dei? Vbi illud; ſicut ouis ad occiſionem ductus eſt,

& ſicut agnus coram tondente ſe mutus, ſic non aperuit os ſuum? Sed & illud: Dicite filiæ Sion, ecce Rex tuus venit tibi manſuetus? Et quid eſt quòd agnus iſte tam dure in prædicatione percutit. Quid ſic arietat in verbo, qui in paſſione tanta patientia tacet, in morte tota humilitate ſuccumbit. Et re vera fratres, mundum ſuum Chriſtus per omnia mitis & manſuetus intrauit, dum naſcitur noſtro dulcis in germine, dum cunit blande blandior ipſe fouetur; dum paruulus in gremio ſe fundit, & reſoluit humano: dum parentis in collo ſtringitur, & ſtringit toto charitatis amplexu; & vt enutriat toto dum nutritur affectu, per omnes ſenſim currit & adoleſcit ætates: pauper agit ſemper, ſolitarius ſemper incedit, quia pauper communis eſt ſemper; pater omnibus ſolitarius ſemper. Et quid eſt quòd tantum verbis ſpargit ignem, quod tanta & tali inflammat, & dilatat incendia, dicendo; *Ignem veni mittere in terram*? Quid eſt? Ager quoties longa incuria ſylueſcit, & toto luxuriæ agreſtis ſordeſcit horrore, peritiſſimi cultoris vtique ſemper aperitur, & purgatur incendio; ac ſtudio benigno cultor ignis apponitur, vt exuſtis ſentibus reueletur prima facies campi, præſtetur agricolæ libertas, fiat facilis via vomeri, ſit germinis ferax ſterilis diu terra, & longa, ac mœſta otia læto lætiſſima iam repenſet in fructu. Ergo vbi Iudaicus ceſpes continuo aratro legis & iugi cultu effectus ad inopiam, non reſpondit germini, non labori, ſed pro tritico lolium reddidit, protulit pro viribus ſpinas, Chriſtus ad ſatagentium diuini cultus conuertit induſtriam; ac diu oppreſſa dumis nationum cupiens noualia purgare, ignem mittit primum maximus magiſter in terram, & quicquid naturalis ſqualefecerat luxus, quicquid arefecerat brumalis rigor, artifici depurget & conſumit incẽdio; quatenus ſola longo exhauſta ieiunio ipſo ſuo cinere ſaginata pingueſcerent, & poſt diuturnã duritiã tenera redderentur &

Ioan. 1.
Eſa. 53.
Mat. 1.

mollia: ac ſic Euangelico apta cultro ſemini redderentur commoda: & fœlici ſulco iam redderent triceſimum, ſexageſimum, ac centeſimum fructum, ſed hic ipſe cultus non eſt nouus agricolæ veteri & cœleſti, nã legem pangere, gratiam ſerere, ignis ſemper opere

Exo. 3. cõſueuit. Daturus legem ignem præmiſit in rubo; ſed diuinum rubus portauit; non concepit incendiũ; iam tunc aculeis malitiæ plenum, & ingratum culturæ legis populum præfigurans, & nunc in arua gentiũ cum deſtinaret Apoſtolos, ſic eos igneo imbre perfudit, & ignis conſedit ſuper eos, vt poſſent humecta ſiccare, ſicca infundere, decoquere cruda, frigida calefacere, accendere extincta, comburere noxia: & in opere diuerſo vno, atq; eodem igne ad cæleſtem copiam tota

Pſal. 18. percolere deſerta terrarum, dicente Propheta; In omnem terrã exiuit ſonus eorũ, & in fines orbis terre verba eorũ. Sed ad illud iam quod ſequitur tranſeamus. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi vt accendatur? Sed baptiſmo habeo baptizari, & quomodo coarctor donec perficiatur?* Vrget aqua ignem; cogitanda eſt talis, tam diuiſa coniunctio. Vrget vnda flammam; multiplicat flamma vndam. Quæ eſt talis, tam concors iſta diſcordia? Geritur hic, ſicut diximus, agricolæ diuini ſpecies; plena nanque omnia calore germinant, humore nutriuntur. Vnde rerum parens Deus ignis, & aquæ commercio nos germinat, vos enutrit, quorum tanto ardet, calet, exæſtuat, anhelat affectu. *Baptiſmo habeo baptizari.* Chriſtus ſuo baptizatur in ſanguine, vt quicquid ex noſtra carne ſuſcepit diluatur, renouetur, & totam ſuæ diuinæ maieſtatis redigatur in formam. Baptizatur Chriſtus ſuę baptiſmate paſſionis, qui totius peccatum mundi lauit, quod non, niſi ab eo qui mundum fecerat, poterat aboleri. *Putatis, ait, quia pacem veni mittere in terram? Nõ dico vobis, ſed ſeparationem.* Quare? Quia coniunctio cæleſtis eſt in iſta ſeparatione terrena. Nemo poteſt connecti terræ, & iungi cælo. Grata er-

ta ergo & chara ſit iſta terrena ſeparatio, quæ nos ſic à terrenis ſeparat, vt inſerat nos diuinis. *Erunt, inquit, ex hoc quinque in domo vna diuiſi, tres in duo, & duo in tres: diuidetur pater in filium, & filius in patrem, mater in filiam, & filia in matrem, ſocrus in nurum ſuam, & nurus in ſocrum ſuam.* Cum quinque dixerit ex vna domo diuidendos numero, nomina ſex diuidentur, pater, filius, mater, filia, ſocrus, nurus; ſed quia eſt ipſa ſocrus quæ mater eſt, certum eſt quinque tantum perſonas in his nominibus inueniri. Diuiduntur autem tres in duo, dum in ſponſo ſponſa coniuncta, ſocrus quæ tertia eſt, diuiſa remanebit in domo. Ergo iſta in qua Eccleſia coniungitur Chriſto ſynagoga, quæ mater eſt, & ſocrus, permanet ſuo iam marito p diuiſa. Duo ergo in tres ita diuiduntur, dum de iſto Chriſti & Eccleſia conſortio altera hæres ſcinditur, & diuiditur ſynagoga, vt Chriſtus & Eccleſia diuiſi ab hæreticis vno maneant & iungantur in ſpiritu. Diuiditur & pater in filium, & filius in patrem, dum Iudaicus populus qui per carnalem Chriſti generationem paternum ſortitus eſt nomen, à Chriſto filio per inuidiam ſeparatur, pater liuidus in odium vertit affectũ, cui filij gloria iugis eſt pęna; eſt continuus cruciatus, dicente Apoſtolo; Quorum patres, ex quibus eſt Chriſtus ſecundum carnem: qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Diuiditur & mater in filiam; eſt namque ſynagoga mater, ex qua per Petrum & cæteros Apoſtolos naſcitur Eccleſia filia, quę ubi diuini Regis Chriſti meruit habere conſortium, matrem & æmulam pertulit, & nouercam. Et quæ filiæ mater talis, qualis nurui ſocrus? Hæc namq; ſynagoga mater vbi Eccleſiam nurum vidit ex gentibus aduenisse, occidit ſceleſta filium, nurus conſortium ne uideret: occidit Chriſtum, ſi vel ſic amorem nurus furibunda valeret extinguere, ſed ex morte totum reſurrexit in Eccleſię coniugium Chriſtus; vt probaret charitatem non *Rom. 9.*

ſeparari morte, ſed creſcere. Arguit eos autem dominus qui faciem cæli, ortus nubium, ſtellarum curſus, plagas orbis ſtudent nimia curioſitate perquirere, & tempus ſalutis ſuæ nullis ſtudijs, nullis indicijs nituntur agnoſcere. *Hypocritæ, ait, faciem cæli & terræ noſtis probare: & quomodo tempus iſtud non probatis?* Oculus effuſus perdit lumen, quia tota hominis intra pupillam viſio continetur, ne ergo ſtudeas videre multa, vt videas temetipſum; ne præſumas excelſa contueri, nec longinqua ambias conſpicere, quia anguſtus oculus non capit multa, non penetrat excelſa, longinqua non perſpicit, atque ita videt nihil, qui videre exiſtimat totum. Agnoſce ergo diem ſalutis, tempus acceptum per Chriſtum Ieſum dominum noſtrum, ſi vis à te. *Deeſt finis.*

De conſecratione diui Proiecti Epiſcopi Forocornelienſis. Sermo CLXV.

OMnibus quidem Eccleſijs venerationem debere me profiteor, & fideliſſimam ſeruitutem; ſed Cornelienſi Eccleſiæ inſeruire peculiarius ipſius nominis amore compellor. Cornelius nanque memoriæ beatiſſimæ vita clarus, cunctis virtutum titulis vbique fulgens, operum magnitudine notus vniuerſis, pater mihi fuit, ipſe me per Euangelium genuit, ipſe pius piiſſime nutriuit, ipſe ſanctus ſancta inſtituit ſeruitute, ipſe Pontifex ſacris obtulit & conſecrauit altaribus; & ideo mihi clarum, colendum, mirabile Cornelij nomen. Amor ergo cognominis me compellit Cornelienſis Eccleſiæ deſiderijs deſideranter occurrere, & Proiectum venerabilem virum amabilibus Pontificem conſecrare. Proiectum dixi, ſed nõ abiectũ; iuxta illud; In te proiectus ſum ex vtero; de ventre matris
Pſal. 21. meæ Deus meus es tu. Et vere ille Proiectus ex vtero humanæ matris, matris diuinæ in vtero iugiter mãſit

qui

qui domus ſuę neſcius, domus Dei eſſe perſtitit habitator; qualiter autem fratres, cunabulis ab ipſis gradus Eccleſiaſticæ militiæ conſcenderint, & officia quia dicere mihi longum eſt, ſicut dicit dominus, ætatem habet; ipſe pro ſe loquatur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat cum Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum, Amen. *Ioan.9.*

De quadrageſimali ieiunio. Sermo CLXVI.

HAbet quidem ſimplicitas innocentiæ ſuæ gratiam; habet fidei ſuæ fructum, ſciẽtiæ præmium habere non poteſt, palmam habere non poteſt virtutum. Aliud eſt otio & ſecuritati ſuæ viuere; aliud eſt pro omnibus ferre vigilias & labores. Simplicitas ciuem bonum facit, non facit militem fortem; hinc eſt, quòd ille cenſum ſoluit, hic ſtipendia percipit, & honores. Ciuis aut cedit, aut ſuccumbit aduerſis, aduerſa miles ſuſtinet & propellit; ille pugnare non didicit, hic non timere; ille cauet ſemper, hic vincit. Hæc diximus, vt quæ ſit diſtantia monſtraremus inter eum qui Chriſtianæ fidei ſimpliciter accipit & ſequitur ſacramentum, & inter eum qui ſtudet ipſius fidei & apprehendere ſcienter, & noſſe myſterium. Ecce Quadrageſimæ ieiunium, quod deuotione ſolenni die craſtino ſuſcipit vniuerſalis Eccleſia; multi putant abſtinentiæ tantum ſtudio, vel nobis traditum, vel pro nobis dominum peregiſſe, nec altioris intelligentiæ continere myſterium, ſed ſolummodo caſtigandis corporibus, reſecandis vitijs, temperandis mentibus hoc prouiſum. Porrò quadragenarius iſte numerus tam ſacratus eſſe à ſæculis, tam myſticus reperitur, vt ſemper in efficiendis rebus diuinis, & maximis Dei negocijs explicandis adhibitus lege inuiolabili perſcribatur. Quod vt luceat ad purum copioſiſſimis percurramus exemplis. Cùm mundus intra generis hu-

mani primordia per deflenda nefando vitiorum ſqual lore ſordeſceret, & totus criminum fœteret horrore, ac pene ipſo iniquitatis ſuæ fumo fuſcare cęli tan-
Gen. 7. tam contenderet claritatem, quadraginta diebus ac noctibus expiaturus terram cęleſtis imber effunditur: vt, quia perire ſibi mundus, quòd factus fuerat iam deflebat, gauderet tali baptiſmate ſe renatum: ſciretque quòd eſt non ſe naturæ, ſed authoris ſui gratiæ iam debere, ipſamque noſtri baptiſmatis formam terra noſtri corporis origo prælibaret, vt quæ ante natos homines producebat ad mortem, hos ad vitam produceret iam renatos. Attendite fratres, quantus ſit quadragenarius numerus iſte, qui & tunc cælum terris aperuit abluendis: & nūc fonte baptiſmatis orbem totum pandit gentibus innouandis. Meritò nos quadraginta diebus per ieiunium currimus, vt perueniamus ad fontem
Exo. 16. baptiſmatis & ſalutis. Quadraginta annis populum Iudæorum panificus in eremo pauit imber; nec ſolito miniſtratu incrementa germinis produxit è terra: ſed ipſe terris potius fluxit frumenta, totumque ſeruitutis humanæ ademit laborem, qui blando rore eſurientibus cæleſtem præbuit & euexit annonam. Qua-
Num. 13. draginta diebus terrā repromiſſionis exploratio miſſa diuinitus circuiuit: vt hic ſacratus numerus promiſſas Iſraeliticum populum euocaret ad terras: qui nos quadragenarijs ieiuniorum curſibus euocat, & perducit ad cęlum. Namque & noſtri corporis terram quadraginta diebus explorat nunc, & circuit cęleſtis inſpectio: vt expugnaris & expulſis vitiorum gētibus, regionem noſtri cordis poſſideat turba virtutum. Et quia
Exo. 24. nihil omittendum eſt, Moyſes ipſe dierum quadraginta ieiunio ita humano defæcatus eſt, & conanitus à corpore, vt totus diuinitatis mutaretur in gloriam; & adhuc in noſtri corporis obſcuro loto fulgeret lumine deitatis: neque intueri eum mortalium viſus poſſet, qui ſubſtantia Dei diu paſſus tota mortalis cibi oblitus

tus fuerat adiumenta: vnde didicit coram Deo, & cum Deo commorantibus vitæ ſubſidia non deeſſe. Et reuera fratres, neſcit laſſari, mori non poteſt, cui panis, cui vita Deus eſt. Meritò hic talis legem ſancire meruit, qui totum quicquid in homine lex vrgere poterat, peramiſit. Præſtiterat hoc Moyſi iuge fortaſſe ieiunium; ſed nondum reddiderat talem, ſi defuiſſet quadragenarius numerus hic ſacratus. Ieiunium Eliam leuauit ad cęlum, & purificato ſic corpori ignei currus addixit obſequium: vt oſtenderet gehenna, quæ exurit reos, innocuis quam deſeruit: ſed vt ad hoc perueniat & Elias quadragenarij numeri ante viam myſticam præcurrit. Ezechiel eximius Prophetarum quadraginta diebus iacens latere vno, ſcientibus legem loquor, captiuitatem futuram dum præfigurat abſoluit: quia ſacratus numerus iſte ſuſcipit iniquitates vt deleat, iniquitates vt abſoluat ingreditur, vincula patitur vt relaxet. Hinc eſt ergo quòd Dominus author à ſæculis in hoc numero abſconditi ſacramenti intrat ipſum numerum dierum quadraginta ieiunij, vt quod adumbrauerat in famulis, ipſa per ſe iam veritate facta & cœpta perficeret, firmaret tenera, inchoata ſuppleret, & quæ præceptis inſtituerat, roboraret exemplo: non enim ſuffecerat hoc tantum tanti numeri ſacramentum imperaſſe verbis, niſi commendaſſet & facto. Et tamen fratres, à tempore diluuij ſacraméti huius contendimus aperire myſterium, non auſi anteriora contingere, ſuperiora rimari, loqui tacita, tam diu certè repoſita proferre: præſertim cùm mihi temerarium, & vobis non neceſſarium videam, cauſarum tales, tantaſque origines perſcrutari. Veræ deuotionis eſt, fideliſſimæ ſeruitutis eſt, quid fieri velit, non quare velit, dominator inquirere. Si ergo quadraginta dierum ſimplex, purum, æquale, tantis teſtimoniis, ſub tanti numero ſacramenti traditum nobis à domino ieiunium perdocetur; vnde iſta varietas, vnde nouitas iſta, vnde

4.Reg. 2. *3.Reg.19.* *Ezech.4.* *Mat.4.*

hebdo-

hebdomadæ nunc reſolutæ, nunc rigidæ, nunc indulgentes nimium, nunc ſeueræ? Vnde intemperati ieiunij vſus iſte, qui aut afficiat ſine venia, aut remittat ad crapulam? Hoc eſt, ſeparatim calida, ſeparatim frigida, ſeparatim ſalis, ſeparatim cibi, ſuis vſibus deputare, & totum vitæ negligere conditorem? Certè qui corporis cibos condiunt, ſapienter diſcant animæ pabulũ temperare, ne aut plus ſalitum, aut penitus inſulſum ſalutaris cibi generet lethale faſtidium. Ieiunium ſit æquale: &, vt eſt nobis traditum, ſeruetur ad corporis & animæ diſciplinam. Certè qui ieiunare non poteſt, non præſumat inducere nouitatem: ſed fateatur eſſe fragilitatis propriæ quod relaxat; & redimat eleemoſynis quòd non poteſt ſupplere ieiuniis: quia illius gemitus dominus non requirit, qui pro ſe gemitus pauperum ſic redemit.

De diuo Ioanne Baptiſta prædicante, deq́; pœnitentia agenda. Sermo CLXVII.

Opportune nobis Ioannes beatiſſimus ieiunij tẽpore pęnitentiæ doctor aduenit, doctor dicto, factoque, magiſter verus: quod verbo aſſerit, demõſtrat exemplo. Magiſterium ſtat de ſcientia, ſed magiſterij authoritas conſtat ex vita: docenda faciens obedientẽ perficit auditorem. Docere factis ſola eſt norma doctrinæ: doctrina in dictis ſciẽtia eſt, in factis virtus. Sciẽtia ergo illa vera eſt, quæ fuerit mixta virtuti: illa, illa diuina eſt, non humana, Euangeliſta probãte, cùm dicit: Quæ cœpit Ieſus facere & docere. Præceptor cùm docenda facit, & auditu inſtruit, & informat exẽplo.

Act. 1. Mat. 3. *In diebus, inquit, illis venit Ioannes Baptiſta prædicans in deſerto Iudææ, & dicens: Pęnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cælorum.* Pęnitentiam agite, quare nõ magis gaudete? gaudete magis, quia ſuccedunt humanis

diui-

diuina, cæleſtia terrenis, tēporalibus ſempiterna, malis bona, ſecura anxiis, ærumnis beata, manſura perituris. *Pœnitentiam agite.* Pęniteat planè, pęniteat qui diuinis prætulit humana, qui ſeruire voluit mūdo, & dominationem mundi cū mundi domino non habere. Pęniteat qui maluit perire cum diabolo, quàm regnare cum Chriſto. Pęniteat qui virtutum libertatē fugiēs, captiuus voluit eſſe vitiorum. Pęniteat, & ſatis pœniteat, qui ne vitam teneret manus tradidit morti. *Appropinquauit enim regnum cœlorum.* Regnum cęlorū, eſt præmium iuſtorum, iudicium peccatorum, impiis pęna. Beatus ergo Ioannes, qui pœnitentia iudicium voluit præueniri, peccatores non iudicium voluit habere, ſed præmium: impios voluit regnum intrare, non pęnam. Et tunc Ioannes vicinum cecinit regnum cœlorum, quando adhuc puer mundus ætatum conquirebat augmenta. Modò cęlorum regnum quàm proximum iam ſcimus, quando mūdus ſenectute feſſus extrema vacuatur viribus, membra deponit, amittit ſenſus, doloribus vrgetur, curam reſpuit, vitæ moritur, viuit morbis defectum clamat, teſtatur finem. Nos ergo duriores Iudæis, qui fugientem ſequitur mūdum, qui futurorū temporum obliuiſcimur: præſentibus inhiamus, qui in ipſo poſiti iam iudicio non timemus, qui venienti iam domino non occurrimus, qui volumus manere mortem, reſurrectionē nolumus mortuorū, qui ſeruire volumus, nolumus regnare, vt tantum regnum noſtro domino differamus. Vbi eſt illud: Cùm orabitis dicite, Veniat regnum tuum. Maiori ergo pęnitentia opus eſt nobis, & pro modo vulneris modus adhibendus eſt medicinæ. Pœniteamus fratres, pœniteamus citò, quia nobis ſpatium temporis iam negatur: iam nobis ipſa hora concluditur: iudicij præſentia iam nobis ſatisfactionis locum excludit. Currat pęnitentia, ſententia ne præcurrat: quia dn̄s ꝙ non venit adhuc, quòd adhuc expectat, ꝙ moras facit, nos ſibi re- *Luc. 11.*

dire

dire deſiderat,non perire,quos pietate tali ſemper eſt
Ezec. 33 allocutus. Nolo mortem peccatoris,ſed vt reuertatur impius à via ſua & viuat. Pœnitẽtes ergo reuertamur fratres, & ne de arcto temporis pertimeſcamns: quia auctor temporis neſcit arctari: probat hoc, Euangelicus latro,qui in cruce & in hora mortis rapuit veniã, inuaſit vitã, effregit Paradiſum, penetrauit ad regnũ.
Luc. 23. Et nos fratres, qui de voluntate meritum non quæſiuimus,acquiramus vel de neceſſitate virtutem, ne iudicemur,iudices noſtri ſimus: pœnitẽtiam debemus nobis,vt poſſimus nobis auferre ſententiam. Prima eſt fęlicitas perpetuæ innocentiæ ſecuritate gaudere, inuiolatam ſeruare mentis & corporis ſanctitatem: nulla immunda mundi inquinamenta ſentire,reatus conſcientiam non habere,vulnera neſcire peccati, gratiã ſemper poſſidere virtutum, ſemper ſub ſpe viuere cæleſtium præmiorum, ſed ſi quo fortè noſtra mens iaculo fuerit confixa peccati,ſi caro tumeſcat ex crimine, ſi vitiorum ſanie fragilitas humana corrumpatur:tũc ægris illa,quæ non ſanis, pęnitentiæ medicina ſuccurrat,ferrum compũctionis accedat, apponatur aduſtio tunc doloris, adhibeantur ſuſpiriorum tunc fomenta, tumentis conſcientiæ feruor euaporet,tunc reatus hulcera lachrymis abluantur,immunditiam corporis cilicia tunc detergant. Ferat, ferat amaram pęnitentiæ curam, qui ſeruare debitam noluit ſanitatem. Cui vita ſua chara eſt, dura nulla eſt cura: medicus non ſit ingratus, qui per dolorem reuocat ad ſalutem. Qui innocentiæ creditum ſeruat, pęnitentiæ non ſoluit vſu
Matt. 9. ram; dominus hoc aperit dicendo. Non eſt opus ſanis medicus,ſed malè habentibus. Et qui malè haberent patefecit,iterum dicens: Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores. Reuocat per pęnitentiam Ioannes,Chriſtus per gratiam vocat, hinc eſt quod Ioannes veſtitu, victu,loco,totus pœnitentia formatus incedit. *Venit, inquit, Ioannes Baptiſta prædicans in deſerto Iudææ, & dicens:*

cens: Pœnitentiam agite.] Per deſerta Iudææ pœnitētiam clamat Ioannes, quæ legis cultum, Prophetarum laborem, fęcunditatem Patrum, frugem Dei ſua ſterilitate perdebat: vnde ad pœnitentiam meritò vocantur diſciplinarum deſerta non hominum, non locorum: vacat clamor, vbi non aſſiſtit auditor. *Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum de pilis camelorum.* Poſuit de caprarum, ſed cilicio opus non erat: ſed accepit tortuoſiſſimi pilos animantis, nihil habentis recti, nihil gratiæ, nihil decoris; quem natura dedit labori duro, addixit magno pōderi, extremæ tradidit ſeruituti, tali pęnitentiæ magiſter indui debuit veſtimento: vt qui à recti detorſerant diſciplina, & deformes ſe totos formis reddiderant peccatorum, magnis pęnitentiæ ſarcinis ſubderentur, adiicerentur duris ſatisfactionis angoribus, ſuſpiria compuuctionis laborioſa portarent: vt directi & attenuati in modum acus per anguſtum pęnitentiæ foramen ampla remiſſionis intrarent: & impleretur dominicum dictū: Camelum per foramen acus poſſe tranſire. *Eſca autem eius erant locuſtæ, & mel ſylueſtre.* Locuſta caſtigandis peccatoribus attributa meritò pęnitentiæ figuratur in paſtū, vt de peccati loco exiliens, in pęnitentiæ locum ad cœlum poſsit pennis veniæ peruolare. Hoc Propheta ſenſerat, qui dicebat: Sicut vmbra cū declinat ſublatus ſum, & excuſſus ſum ſicut locuſtæ, genua mea infirmata ſunt præ ieiunio, & caro mea immutata eſt propter miſericordiam. Audiſtis quemadmodum de peccato in pęnitentiam excuſſus eſt vt locuſta, & curuauit genua vt pęnitentiæ pondera baiularet: & adiicitur mellis cibus, vt amara pœnitentiæ dulcis miſericordia temperaret.

Mat. 19.

Pſ. 108.

De parabola centum ouium. Sermo CLXVIIII.

SIcut ꝓfunda maris ĩgredi, & liquētis vię calles inuios tranſmeare artifex viator inuenit: ita de Dei

dictis

dictis aliquid audire, & ad diuini ſenſus penetrare ſecretum dedit & docuit lex diuina. Hinc eſt quòd ratē noſtræ mentis carnis è littore ſoluētes in pelagus Euāgelici ſermonis intramus, credentes quòd flante ſpiritu ſancto cæleſtis intelligentiæ perueniamus ad portū. Dominus noſter hodie ſpem peccatorū promouit ad veniam, & ſuperborum murmur piiſſimo compreſſit
Luc. 15. exemplo. *Erant, inquit, appropinquantes domino publicani & peccatores, vt audirent illum: & murmurabant Phariſæi & Scribæ dicentes, quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* Non minus inuidi, quàm ſuperbi malitiam de dominica bonitate capiebāt: de pietate Dei impij reddebātur, fiebant de Chriſti miſeratione crudeles, ſumebant de cæleſti curatione languorem, & pœnitentium veniam vertebant iudicis in reatum. *Peccatores recipit, & manducat cum illis.* Sic videt inuidus, ſic ſuperbus ſentit: auarus ſic ſapit, intelligit ſic malignus. *Peccatores recipit.* Non dicunt ſuſcipit. Quid amiſerat, qui recipit? Donat culpas, iram vertit in gaudium, dolorē mutat in gratiam, quicunque inuenit quod amiſit. *Peccatores recipit.* Recipit peccatores Deus, ſed Deus peccatores eſſe non ſinit; quos recipit; peccator Deum non violat appropinquās, Deus peccatorum ſanctificat cū propinquat. Phariſæe, Chriſtus peccata non recipit cū recipit peccatorem: quia Deus non criminis, ſed hominis eſt receptor. Vnde Phariſeus non quales venerant, ſed quales redibant videre debuit peccatores. Certè Paulum quem perſecutorem miſerant, prædicatorem videant mox rediſſe. Sed iam Deus gaudium ſuum de reditu peccatoris comparat, one qua, qua ſimilitudine inſinuet audiamus. *Et ait ad illos parabolam: Quis ex vobis homo qui habet centum oues, & ſi perdiderit ex eis vnam, nonne dimittit nonaginta nouem in deſerto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat eam? Et cùm inuenerit eam, imponit ſuper humeros ſuos gaudens: & veniens domum conuocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini*

mini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat. Ita dico vobis, gaudium erit in cœlis ſuper vno peccatore pœnitentiã agente, quàm ſuper nonaginta nouem iuſtis, qui non indigent pœnitentia. Semper quidem cùm perdita reperimus, nouum capimus cumulum gaudiorum, & eſt iucundius nobis inueniſſe perdita, quàm non perdidiſſe ſeruata. Sed hæc parabola plus diuinæ pietatis, quàm conſuetudinis humanæ loquitur, & exprimit veritatẽ. Magna relinquere, amare minora Dei poteſtatis eſt, non eſt cupiditatis humanæ, quia Deus & quæ nõ ſunt facit eſſe: & perdita ſic ſequitur, vt teneat quę reliquit: & amiſſa ſic inuenit, vt quæ ſeruata ſunt non amittat. Ergo non terrenus paſtor iſte eſt, ſed cęleſtis, & parabola hæc tota non figurata eſt laboribus humanis, ſed diuinis eſt obumbrata myſteriis: ſicut ex ipſo numero mox luceſcit, cùm dicit: *Quis ex vobis homo qui habet centum oues, & ſi perdiderit ex eis vnam.* Quare non quinquaginta, quare non ducentas, ſed centum? quare non quatuor, quare non quinque, ſed vnam? Vt oſtenderet non ex damno fuiſſe, ſed ex numero plus dolorem. Nanque amiſſio vnius totum diſſipauerat centenariũ numerum, & totum de dextera redegerat ad ſiniſtrã, vt diſpẽdio vnius & ſiniſtra clauderet omnes, & dextera nil haberet. Nonageſimus & nonus numerus, in ſiniſtra latet clauſus, conſtrictus hæret, tenetur oppreſſus: qui tamen vbi vnius perceperit & ſenſerit augmentum: mox dexteræ tranſit ad palmam, mox centenarii numeri peruenit ad coronam, & ſi non habuiſſe cẽtenarium numerum doloris eſt, cuius doloris eſt perdidiſſe? Videtis quia per vnius ouis amiſſionem paſtor iſte totum gregem cecidiſſe de dextera, & totum in ſiniſtram doluerat recidiſſe, & ideo relictis nonaginta nouem, vnam ſequitur, vnam quærit, vt inueniret in vnã omnes, redintegraret omnes in vna. Sed iam cæleſtis parabolæ pandamus ſecretum. Homo habens oues centum Chriſtus eſt. Paſtor bonus, paſtor

ſtor pius, qui in vna oue, hoc eſt in Adam, poſuerat totum gregem generis humani: hanc inter amęna Paradiſi, hanc in regione vitalis paſcuæ collocarat: ſed illa vocem paſtoris oblita dum lupinis vlulatibus credit, & caulas perdidit ſalutares, & tota lethalibus eſt ſauciata vulneribus. Hanc ergo Chriſtus veniens quærere in mundum, in vtero virgineæ regionis inuenit: Venit ſuæ natiuitatis in carne, & in crucem leuans humeris ſuæ impoſuit paſſionis, & gaudens toto reſurrectionis gaudio per aſcenſum ad cæleſtem tulit & pertulit manſionem. *Et vocauit amicos & vicinos.* Hoc eſt Angelos. *Dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Congratulantur & cōgaudent Chriſto Angeli ſuper ouis Dominicæ reditu, nec indignantur in toto ſibi præſidere ſolio maieſtatis, quia de cæleſtibus inuidia cum diabolo fuerat iam fugata; nec poterat per agnum qui peccatum mūdi tulerat in ſuperna, amplius inuidiæ penetrare peccatum. Fratres, ille nos quæſiuit in terra, nos illum quæramus in cælis; ille nos portauit ſuæ diuinitatis ad gloriam, nos illum ſanctitate tota noſtro portemus in corpore. Glorificate, inquit Apoſtolus, & portare Deum in corpore veſtro. *1. Cor. 6.* Ille Deum in corpore ſuo portat, qui nullum portat in ſuæ carnis operatione peccatum.

De parabola drachmæ perditæ. Sermo CLXIX.

PEr omnes Euangelicas lectiones latere myſticos ſenſus & cæleſtis intelligentiæ manere ſecreta, norunt ſoli quicunque diuini ſpiritus gratiam percepere. Ecce poſteaquam paſtor ſupernus perditam centenarii gregis ouem perquiſiuit, inuenit; & angelorum lætitiam totam cæleſte iam retulit ad ouile, mulier Euangelica producitur in figuram, quæ lumine accenſo de decem drachmis vnam drachmam perditam ſic

requi-

requirit, vt inuenta hæc de lucro ſuo, de ſuo gaudio, cauſam pariat cæleſtium gaudiorum, ſic enim dicit: *Aut quæ mulier habens drachmas decem, ſi perdiderat drachmam vnam, non accendit lucernam & euerrit domum, & quærit diligenter, donec inueniat? Et cùm inuenerit, conuocat amicas & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei ſuper vno peccatore pœnitentiam agente.* Luc. 15. Putàsne mulier iſta, communis eſt, aut habuiſſe eam decem drachmas humano putatur exceſſu, aut vnam caſu creditur perdidiſſe mundano, aut ſimpliciter contigit, quòd eam nocturno requirit in tempore, aut lucernam de noſtri vſus more ſuccendit, aut conſuetum quod eam perdidit & inuenit intra domum, aut familiare, quod amicas ad lætitiam conuocat & vicinas quas perdens conuocaſſe non legitur ad mœrorem? Nouum damni genus, & quod drachmam non ablatam patefaciat, ſed dilapſam; & quod eam domeſticis abſconditam tenebris, & non deflſſam dolis loquatur extraneis. Videtis quàm ſingulare ſit totum, quàm morem tràſeat & ſupergrediatur in humanum, quàm diuinum ſpiret, & redoleat ſenſum; quàm attollat ad cœlum mentis intellectum, quàm collocet in ſupernis, quàm cogat ſuperni cordis accendere lucernam, & inſtar Euangelicæ mulieris per dominicæ lectionis obſcura drachmam quærere ſcientiæ ſalutaris. Antequam Chriſtus ad ouem veniret errantem, & miſerandis diſcurſibus attritam miſericordibus humeris ſubleuaret ad cælum, & onuſtus pecore pio inacceſſas lupis perueniret ad caulas; mulier habens decē drachmas tenebras diutinas ſuſtinebat, & non ſolùm drachmam perditam deflebat vnam, ſed ipſas nouem drachmas ſibi reſiduas non videbat. Nox ei erat iugis, erat ei profunda & perſeuerans caligo, cui lucerna ſine diuino igne ad noctis ſolatium non lucebat, ſed poſteaquam ſupernus ignis, ignis ſpiritus ſancti flammeta

ſe ſuper Apoſtolos imbre diffudit, & non minus frigida, quàm terra mortalium corda tota ignis ſui calore ſuccendit. Mulier, id eſt Eccleſia, accendit lucernam ſuam, id eſt, internum illum ſui cordis obtutum: hoc eſt, illuminatos, vt inquit Apoſtolus, oculos cordis veſtri. Accendit ergo lucernam ſuam, & illam Iudaicā domum ignorantiæ cæcam tenebris euertit Apoſtolicum poſt laborem, donec iam de decē drachmis, hoc eſt, decalogo legis drachmam perditam; reperiret in Chriſto. Chriſtus eſt plenum deitatis numiſma, Chriſtus eſt drachma noſtræ redemptionis, & precii, Chriſtus eſt qui & erat in legis decalogo & latebat, Chriſtus eſt quem habebat & ſynagoga, & tenebris impugnantibus non videbat. Decem drachmas, decē legis diximus verba, ex quibus verbum perdiderat ſynagoga vnum. Quod vnum? Illud quod in Eccleſia primus, quia lucerna ardens erat. Ioannes inuenit, dicente domino: Ille erat lucerna ardens; dicente Euangeliſta; In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc fuiſſe in decalogo iam pateſcat, Audi, inquit, Iſrael, dominus Deus tuus, Deus vnus eſt. Hoc ſynagoga dum non videt in filio, amittit in patre, dum non credit in Chriſto, Chriſtum lethaliter crucifigit, cui meritò per decalogum conſequenter dicitur: Non occides. Siquidē dum Iudæus ipſam mādatorum ſeriem capite detruncat, antè Chriſti, quàm legis extitit homicida, vnde & totum corpus retorſit in Chriſtum; Non occides, non mœchaberis, dānata eſt ſynagoga, quæ iuncta diis gentium repulit Chriſtum, qui ſepoſita poteſtate dominantis, coniugis ad eam deſcendit affectu. Nō furtum facies. Furata eſt dominicam reſurrectionem, quę precium militibus dedit, vt reſurrectionis infoderet & occuleret veritatem. Nō falſum teſtimonium dices. Hæc eſt quæ cōquiſiuit falſos teſtes, vt impleret illud: Exurgentes teſtes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me,

Ephe. 1. *Ioan 5.* *Ioan.1.* *Deut.6.* *Mar.12.* *Exo. 20.* *Mat.28.* *Mat.20.* *Pſal.34.*

me. Et re uera aliter tradere non poterat veritatis au-ctorem, quia ſemper ſola impugnat falſitas veritatē. Sic ruit, ſic per gradus cadit, qui de ſcalis labitur & corruit præceptorum. Nam ſi dominum Deum credidiſſet vnum, ad hoc ruinarum barathrum nō veniſſet. Sed nos lucernam matris Eccleſiæ iam ſequamur, & ambulantes in lumine dominici vultus Chriſti perueniamus ad drachmam, atque amicas & vicinas, id eſt, Eccleſias gentium conuocemus, ne matrem noſtram drachmam ſuam neſciant inueniſſe, & dicamus cum Propheta: Paraui lucernam Chriſto meo. Et quid lucerna profuerit audiamus: Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campis ſyluæ. Introibimus in tabernaculum eius, adorabimus in loco vbi ſteterunt pedes eius. Ecce quod per diſtenſos cāpos, & nemora diffuſa quærebamus in domino, hoc matris inueniamus ad lucernam. Super hoc lętetur & cęlum, quia in vno peccatore pœnitentiam agēte totius Chriſtiani populi claruit pœnitudo, & tota deitatis forma Chriſti noſtram refulſit in drachmam. *Pſ. 131.*

De eo, quòd Chriſtus miſit Apoſtolos curatum varios morbos. Sermo CLXX.

BEatus Marcus hodie cum Galilęa dominum retulit circumiſſe caſtella, ineffabilem circa nos prodidit eius pietatem, *Et circuibat, inquit, Ieſus caſtella in circuitu docens.* Audiſtis quemadmodū circuit, quēadmodum te, & propter te vbiq; pietas indefeſſa perquirit. Et ille qui capit ipſe omnia, nec ab vlla capitur ipſe creatura, intrat, & tuo anguſtatur in corpore, tuis in habitaculis ſe coarctat. Et ille cuius maieſtatem vox fidelium quotidiana teſtatur clamans: Pleni ſunt cęli, & terra gloria tua: tuis propter te circuit, apparet, videtur, & tenetur in locis. Quò ſe mouet: immobilis plenitudo, quò accędit, vel vnde recedit, quò ſunt *Mar. 6.*

plena omnia? Et tamen vadit, redit, deſcendit, aſcen-
Exod. 3. dit, & totum te & propter te homo Deus patitur, quia
te nimis diligit, nimis amat. Habitus ſuſcipit, formas
variat, commutat officia: & nunc igneus tibi reſplen-
Exo. 13. det in rubo, vt perfidia te frigidum fidei calore ſuccen-
dat: nunc elucеſcit cæleſti flammeus in columna, vt
remotis ignorãtiæ tuæ tenebris, per ſe ſolitudines mun
di huius viam poſſis ſcientiæ percurrere ſalutaris: nũc
idem tibi nubis vertitur in columnam, vt ardẽte: tuo-
rum temperet æſtus animorum; nunc te vt aquila pro-
tegit pennis ſapientiæ, & cæleſtem prouocet ad vola-
Deu. 32. tum: dicente Moyſe: Sicut aquila protegit nidũ ſuum,
Iuxta & ſuper pullos ſuos confidit, extendens alias ſuas acce
LXX. pit eos, & ſuſcepit eos ſuper ſcapulas ſuas; dominus ſo-
Mat. 23. lus ducebat eos, & non erat cum eis Deus alienus. Nũc
ſicut gallina educit, ducit, vocat, recipit, protegit, por-
tat, fouet, ambit, amplectitur; & ſui volatus oblita, ſuæ
temporaliter immemor libertatis, tuis in penetrali-
bus, tuo verſatur in puluere, vt te vernaculis, familia-
ribus, domeſticis alat, erudiat, inſtituat nutrimentis;
nunc vt paſtor bonus altiſſimis errantem ſolus requi-
Luc. 15. rit in montibus, ſolus inuenit, ſolus ſuis humeris impo
nit, & ne amplius in terrena paſcua luporum morſibus
peruadaris, cæleſtes euehit & perducit ad cauſas. Sic,
ſicut diximus, habitus ſuſcipit, formas variat, & vt te
mutet in melius, ipſe ſua toties mutat & cõmutat offi-
cia. Et quia diu circuierat vt diriperet & deuoraret ini-
micus; nunc neceſſario circuit vt te vindicet, vt eripiat
1. Pet. 5. Chriſtus, dicẽte ſcriptura; Aduerſarius veſter ſicut leo
rugiens circuit quærens quem deuoret. *Et conuocauit,
inquit, duodecim.* Poſt diuturna tempora terræ noctis, au
roræ ſuæ deſiderato ſplendore æternus dies Chriſtus
noſter reluxit in lucem, qui duodecim ſuas horas in
Apoſtolis ſuis duodecim ſignanter aptaret. Hunc diem
Pſ. 117. beatus Pſalmiſta Prophetali vidit ſpiritu, cùm cane-
bat; Hæc eſt dies quam fecit dominus, exultemus & læ
temur

temur in ea. Vnde & Apoſtolus, lucis ac diei filios appellat credentes. Vos filij lucis eſtis & diei. *Et conuocauit duodecim*. Duodenarius numerus iſte per quaternarium tripartitam nobis monſtrat & format quadrigam; per quam trinitas tota toto orbe Apoſtolicis vehitur & fertur excurſibus, vt diabolum mitis bellator expugnet, vt mundi ſuperbiam manſuetus victor inclinet, vt diſcordias gentium pacificus auferat præliator, vt deſtructo inferno, hoc eſt, peccati fouea, diuturno carcere animarum humani generis captiuitatem liberam triumphi ſui perducat ad gloriam. Hunc trinitatis currum beatus Pſalmiſta vidit Prophetali ſpiritu, cum dicebat. Aſcendiſti in altum, captiuam duxiſti captiuitatem, accepiſti dona in hominibus. Hunc currum ſibi, ſuo patri & ſpiritu ſancto, dominus cùm diceret, præparat; Tollite iugum meum ſuper vos, quia iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue eſt. Neſcit laſſeſcere bauulus miſericordiæ, pietatis euector. Duodecim Patriarchas, duodecim diſtinctos in tribubus, duodecim fontes eremi, duodecim lapides eleuatos ex alueo in figuram, formamque Apoſtolici numeri fuiſſe deſcriptos ſcrutatori legis relinquamus altius ad probandum; quia nobis cur binos ad prædicandum diſcipulos miſerit propoſitæ lectionis ſeries conatur aperire. *Et cœpit eos mittere binos & binos*. Binos mittebat, ne deſtituta ſingularitas aut negaret, vt Petrus: aut fugeret, vt Ioannes. Citò cadit fragilitas humana, quæ de ſe ſuperbè confiſa ſocios deſpicit; non vult habere collegam, dicente ſcriptura; Et væ vni cùm deciderit, & non eſt ſecundus qui erigat eum. Quantum autem alter alterius roboretur auxilio, eadē ſcriptura teſtatur, cum dicit; Frater qui adiuuatur à fratre, quaſi ciuitas munita. *Et cœpit eos mittere binos & binos*. Nec mirum fratres, ſi Trinitas quæ ex duodenario numero tripartitam conſcendit quadrigam, nunc aſcendit & bigam, vt duobus nuncijs duorum vo

1.The.5.
Pſal.67.
Mat.11.
Gen.49.
Exo.15.
Ioſue 4.
Mar.14.
Eccle.4.
Prou.18.

Rom. 8. catio monſtretur & clareat populorum, dicente Apo-
Iſa. 21. ſtolo: Nunquid Iudæorum Deus tantũ? Nonne & gentium? imo & gentium; & impleatur Iſaiæ vaticinium: qui ſe aſcenſorem bigæ vidiſſe teſtatur, vnde mox cecidiſſe Babilonem clamat, & omnia ſculptilia. Quis dubitat fratres, per has bigas Chriſtum ſalutares inequitaſſe diſcurſus: cum videat Apoſtolica prędicatione corruiſſe templa, idola deperiiſſe, ceſſaſſe pecudũ mugitus & victimas, ipſas aras cum thuris ſic fumo iã
Abac. 3. tota euanuiſſe per ſæcula? Has bigas Abacuc viderat, cum clamaret? Qui aſcendit ſuper equos tuos, & equitatus tuus ſanitas. *Et dedit, inquit, eis poteſtatem ſpirituũ immundorum*. Hoc eſt, diuinæ virtutis inſigne: hoc trophæum ſingularis triumphi: vt prædæ ſuæ prædo ipſe ipſis captiuis ſuis ipſe captiuus vinctis quondam ſuis vinctus ipſe diabolus nunc tradatur: quatenus eorum ſubijciatur imperio, quorum ante fuerat magnificus ſeruitute. Merito dolet, gemit merito, merito ſtridet, qui ſe videt hominum ſententia, hominum poteſtate percelli, qui ſe Deum hominibus lõga diu fuerat perſuaſione mentitus. *Et præcepit eis, ne quid tollerent in via, niſi virgam tantum, non peram, non panem, non in zonis æs*. Homo cum operarios inuitat ad opera, non neceſſaria victus ſolum, ſed etiam largo fundit epulas apparatu, vt conuiuium humanitatis effuſæ pondus operis ſuperet & laborem: Deum quantum credit inhumanum, qui ad opera eius inuitatus, pera, pane, precio onuſtus incedit, & anxius, vt aut laſſus, aut tardior ad opus operarius infidelis occurrat, aut occurrere fortaſſis non potuit, præmia promittit ille copioſa: tot chirographis, tot teſtibus, largam ſpõdet ille mercedem: tu eum neque panem, neque veſtimentum impio ſpiritu æſtimas præbiturum? Teipſum cum non eſſes, dedit eſſe: & quicquid homo habes dedit ipſe, & cum tibi ac tuis voluptatibus viueres, victus neceſſaria non negauit; hunc ſuis virtutibus, ſuis operibus ſeruienti,

non panem, non veſtimentum æſtimas largiturum? Hoc ipſum quod in pera, ꝗ in zona portas, quis dedit tibi? Quuid illi de ſuo inſultaturus occurris? Nouit quia diues es. Ceſſa homo opibus tuis: ſufficit tibi diuina paupertas, depone ſarcinas diuitiarum tuarum, onuſtus non poteſt per anguſtam viam ad opus dominicæ meſſis peruenire, veni expeditus, veni liber ad opera, antequam nudus & expoliatus infidelis omnibus operarius rapiaris ad pęnam, quia ſicut ſcriptum eſt: Morientem diuitiæ non ſequuntur. Sit tibi pera *Pſal. 48.* conſcientia tua, ſit tibi panis vita tua: vt ſit verus panis Chriſtus in vita, qui dixit: Ego ſum panis. Sit tibi *Ioan. 6.* in precium merces tua, quia ille præmium exigit ſecurus à Chriſto, qui vt ſequeretur Chriſtum, nudus deſpexit reſpuens fideliter quod habebat.

De diſcipulis illotis manibus prandentibus.
Sermo CLXXI.

Sicut fulgura cum ſaxa, montes, arbores, ipſa domorum culmina, terribili colliſione diſſoluunt, ſenſus hominum, menteſque corripiunt: ita dominus quoties in phariſæos intonat, ſuos timore ſalutari corrigit & emendat: ſicut hodie Euangelicus ſermo perdocuit, Phariſæos & Scribas vituperaſſe aliquos diſcipulorum Domini, eo quod non lotis manibus manducarent. Nemo cum hæc audit, exiſtimet diſcipulos domini ſub ſpecie contemptus incultis & lutulentis manibus edere: nec menſæ domini, nec conuiuii communis ſeruare, & colere honeſtatem: quando iſtud neque natura patitur, neque hoſpitalitatis admittit affectio. Quis aquam manibus non offerat mox ad venientis obſequium, quis ad offerentis triſtitiam mox recuſet, præſertim cum dominus ipſe arguat Simonem inuitatus ad menſam? Pedibus meis, inquit, aquam non

Luc. 7. dediſti? Vult itaque fieri, quod ſic exigere perdocetur. Sed Phariſei non diligẽtiam corporis in diſcipulis domini, ſed ſuperſtitionis ſuæ baptiſmata perquirebant, neſcientes vnum baptiſma, quod dominus non lauandis ſolum, ſed innouandis animabus & corporibus inueniſſet; quod non corpus ad cultum vitæ, ſed conPſal. 50. ſcientiam dilueret ad ſalutem. Hoc Propheta precabatur, cùm diceret; Amplius laua me ab iniuſtitia mea. Id eſt, quouſque me legaliter lauas, & me non lauas? laua me per gratiam ſemel, quem lauacra legis innumera non lauerunt. Sed hoc aperias nobis ipſe, Mar. 7. qui ſequitur Euangelicus ſermo. *Phariſæi, inquit, & omnes Iudæi niſi crebro lauerunt manus non manducant, tenentes traditionem ſeniorum, & cùm de foro veniunt niſi baptizati fuerint non manducant, ſeruantes baptiſma calicum & vrceorum ac æramentorum & lectorum.* Phariſæe, quid te mũdum credis, cùm tua omnia tuo ſint polluta conuiuio? In foro tu de innocentis ſanguine diſputaſti, de rapienda ſubſtãtia pauperis perquiſiſti, perſcrutatus es qualiter libertatem addiceres ſeruituti, & cum interiora tua tanto ſint confecta crimine; quemadmodum te exterior lauare & mundare ſufficiet aqua? Corda & corpora noſtra mundare hæc poterit, cùm fuerit & ipſa ſpiritus ſancti purificata commercio, vt viſibili miniſterio inuiſibile purificationis noſtræ perficiat ſacramentum. Sed tu Iudæe, calices, vrceos, æramenta baptizas, quæ motu, ſenſuq; carentia per naturam, vt reatum neſciunt, ita non ſentiunt; hæc honoras, & te per quem contaminata ſunt omnia, nõ emundas; tuis vſibus, tuis obſequijs hæc mancipata purificas, & te diuinis officijs; diuinis myſterijs non purificas mancipatum. Sed nos fratres, non quid Iudæis, ſed quid diſcipulis ſuis dominus reſponderit, audiamus: *Dicebat autem, quòd quæ de homine exeunt, illa contaminant hominem. Abintus enim de corde hominum procedunt cogitationes malæ, adulteria, fornicationes,*

nes, homicidia, furta, auaritia, nequitia, dolus, impudicitia, oculus malus, blaſphemia, ſuperbia, ſtultitia: omnia hæc mala abintus procedunt & cõtaminant hominem. Quæ ſpatia terrarum, quæ magnitudo vrbium, quæ latitudo regionum, tantos hoſtes ferre, tot inimicos capere, tantas ſuſtinere præualet nationes, quot vitia, quot delicta, quot crimina rapiunt humanos ſenſus, hominum corda patiuntur? Ad vnam ouem genera tota, tota feritas beſtiarum, quæ magis eo ſæuiunt, quo ſe explere nequeunt, ſatiari non poſſunt vnius captione voraci dente prædones: qui plus hinc æſtuant & tabeſcunt, quod capere nequeunt & vorare: quod ad vnã columbam tot milui, tot aquilæ, vultures tot voraces, tantarum currat congeries auium ſordidarum. Hanc numeroſitatem, hanc multitudinem ſenſerat Propheta, cum vaneret: Circundederunt me mala quorum non eſt numerus, comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem. *Abintus de corde hominum procedunt.* Tolerabilis eſt hoſtis cum muros arietat extrinſecus, cùm foris poſitus cedit aliquando conflictu: cui vero eſt intus inimicus, cuius aduerſarius in ipſis penetralibus iam deſæuit, iſte ſe intelligit, & ſentit oppreſſum: iſte ſe & captiuum perdit, & deplorat: iſte ſuus expugnator eſſe non poteſt: ſuus eſſe non poteſt liberator; alienum requirit auxilium; quærit alterum defenſorem. *Abintus exeunt de corde.* Nouus eſt hic ordo bellandi; de homine contra hominem gentes exeunt bellaturæ: non contentæ in occulto vincere, proſternere in abdito, quaſi quæ famam quærant hominis de ruina. Iudæi qui foris ſunt, ſe, & ſua forinſecus lauent; nos fratres, ab iſtis vitiorum ſordibus emundemur intrinſecus; has nequitiarum gentes in noſtris mentibus Chriſto propugnante vincamus; has delictorum beſtias de noſtris cordibus terrore dominici nominis effugemus; has criminum rabies, & voraciſſimas aues à noſtris ſen-

Pſal. 39.

libus S

ſibus crucis haſta fortiter propellamus, vt ciuitatis noſtræ ſplendor, templi noſtri ſanctitas, domus noſtræ integer & ſingularis ornatus, ad habitandum ſemper in nobis noſtrum prouocet, & inuitet auctorem. Illuc vitia redire nequeunt, vbi Chriſtus cum ſuis virtutibus commoratur.

Luc. 11. *De inuidia & hypocriſi.* Sermo CLXXII.

AVdiſtis hodie fratres, quemadmodum dum ſecluſit alios, ſeipſum ianitor inuidioſus excluſit. *Væ vobis, inquit legis peritis, quia tuliſtis clauem ſcientiæ, ipſi non introiſtis, & eos qui introibant prohibuiſtis.* Audiſtis ergo quemadmodum dum ſecluſit alios, ſeipſum ianitor inuidioſus excluſit. Acceperat claues Phariſæus non vt clauderet, ſed vt intrare deſiderantibus aperiret: ſed ne intraret alter, ipſe permanere foris maluit per liuorem. Omnia quidē vitia ad ſuorum ſemper intendunt & proſiliunt læſionē, ſed ſuos ſemper amplius inuidia conſumit: inuidia ſuorum carnifex ſemper extitit, extendit ſenſus, torquet animos, diſcruciat mentes, corda corrumpit. Et quid plura? Hanc qui receperit, ſua ſuſtinet ſine fine ſupplicia, quia in ſe domeſticum ſemper diligit habere tortorem. Quis ibi malorum finis, vbi alterius bonum pœna eſt, vbi cruciatus eſt aliena fęlicitas? Malum multiplex, quot ſunt proſperitates hominum, tot tormenta ſunt inuidorum. Cum alijs vitijs animus poterit confligere Chriſtianus, inuidiam quiſquis antequam ſentiat non fugerit, non euadit. Hæc peritis legis legem ſuaſit non aperire, ſed claudere: & ſalutaris præcepti nō commodare doctrinā, ſed negare: obſeraræ ſcientiæ fontem, & vitalis fluenti originis ſuæ ſecreto diuitias obſtruere. Iſte velociter fugiendus eſt morbus; quia quos contigerit, non patitur iam ſanari. Inuidia cœlū tentat; ibi enim diabolū fecit ex Angelo: vrit terras, quæ vtique Paradiſi nobis amœna flammeo

cuſtode ſecluſit. Reges vrget, quia hæc Herodem in *Mat.2.*
coæuos Chriſti ſic compulit deſæuire, vt antẽ lac quàm
ſanguinis teneris funderetur ex membris. Charitatem *Gen.4.*
violat, nam hæc Cain reddidit fratricidã: & innocuam
adhuc terram noui ſanguinis cruore perfudit. Vaſtat
populos, namque Iudæos hæc, ſi dici fas eſt, ſi capit ſer
mo, fecit eſſe deicidas: deicidas diximus, non quo per-
uenit, ſed quo facinus hoc tetendit. In Chriſto enim
Iudæi non hominem tantum, ſed Deum filium Dei co-
nati ſunt opprimere, necare virtutes, cùm dicunt: Hic *Mat.13.*
eſt hæres, venite occidamus eum, & noſtra erit hæredi
tas eius. Sed quid valet diabolus ad Deum? Inuidia
quid valet ad dominicam charitatem? Inuidit diabo-
lus terram, ſed donauit cœlum Deus; claues ſcientiæ
Legiſperitus ſuſtulit, ſed claues cœleſtis regni per Pe- *Mat.10.*
trum largitus eſt Chriſtus; Ac ſic inuidia ſuis commo-
dis eſt nudata, & homo ditatus eſt ipſa neceſſitate dam
norum: Bene ergo in ſequentibus dominus, adiecit, di-
cens. *Attendite vobis à fermento Phariſæorum.* Quia in fer *Luc.12.*
mento nõ eſt moles magnitudinis, ſed tumoris. & con-
ſperſio tali ſpecie inflata eſt, non dirata, quantum enim
efferbuerit feruentius, tantũ fratris maſſa turgeſcit, &
totam formã leuitatis implet, & tumoris. Congrue er-
go à Domino dictum eſt. *Attendite vobis à fermento Pha
riſæorum, quod eſt hypocriſis.* Quid eſt hypocriſis, niſi ſpe-
cies arte compoſita, quæ aliud in re agit, aliud promit
in vultu? Hæc penes Phariſæos per ſcientiam tumeſce-
bat. Apoſtolo ſic dicente? Scientia inflat. Illos nanque *1.Cor.8.*
ſcientia inflabat ad ſuperbiã, non inſtruebat ad vitam,
& corrumpebat ad malitiam, non ad prudentiã promo
uebat. Erat in eorum facie hypocriſis; erat in eorum
mẽte inuidiæ hydrops, erat in pectore ſiticuloſus fons;
erat ardens vnda, quæ ſuis magis ac magis inflammã-
batur fluentis, vt bibẽtis nõ extingueret ſitim, ſed auge
ret incendiũ. Sic, ſic hypocriſi miniſtrante ſui ſemper
inuidia propinat; Ab hoc nos morbo ſubtrahit Apoſto
lus;

1. Cor. 5. lus; Cum nos non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, ſed in azimis ſynceritatis & veritatis ſanctum Paſcha domini celebrare compellit Veritas neſcit tumoré, ſimplicitas hypocriſim prorſus ignorat. In azymis ſynceritatis & veritatis. Hæc ſunt cordis azyma; hæc cœleſti dulcedine confecta, hæc gratiæ ſaporata pinguedine; hæc ſancti ſpiritus igne decocta, hęc nos manducantes agnum Dei, agnū qui tollit peccatum mundi, ad noſtrum Paſcha ſolenniter immolamus; quib. Chriſtus ad lætitiam totam, totam eſt natus & immutatus ad gloriam.

De diuo Ioanne Baptiſta, & Herode.

Sermo CLXXIII.

Paſtor bonus peruigiles noctes, dies anxios ducit, ne quid callidus latro, ne quid luporum feritas aſtuta pernicioſum ch ro gregi, ne quid noxium moliatur. Paſtor bonus, ſicut dominus dixit, animā ſuam ponit pro ouibus ſuis. Sed & oues bonæ paſtoris ſui audiunt attentis auribus vocem, paſtoris ſui ſemper ſequuntur arbitrium, paſtoris ſui totam faciunt voluntatem; aſcendunt colles, petunt ardua, mutant ſæpè regiones; ac ſic apta paſcuis, irrigua fluentis, vmbroſa, accommoda, ſecreta quietis loca penetrāt, reperiūt amœnitates. & deliciis perfruuntur. Et vos ſilioli dominici gregis portio copioſa, niueo, & diuino veſtita iam vellere, molli fœtu, cœleſti germine perfœcunda, ſi per noſtræ vocis auditum ad loca ſæpè ſalutaria, ad ſalutaria paſcua perueniſtis, ſi per noſtri ſermonis fluenta animi veſtri æſtus, veſtræ ſitis temperaſtis ardorem, ſi ſub doctrinæ noſtræ tegmine aliquanta commoditate recubaſtis, quæ ordinamus, attendite; quæ dicimus, audite quæ facimus, approbate; nec pro uoluntate veſtra, ſed pro diſpoſitione noſtra prædicatoris noſtræ percipite rationē, & ſiue cum dicimus de gradu

Ioan. 10.

iſto, ſiue cum de ſacerdotali ſede pro temporis rõne tractamus, vt oues bonæ, vt chari greges, dilecta pignora, ſine faſtu impigræ, ac toto fidei curſu cõuenite, concurrite, nec vos locorum mutatio tã propinqua & ſpatia ſic arctata, aut reddant deſides, aut faciant murmurantes, quia nec ouis ad caulas peruenit, ſi pro ſuo libito peruagetur, nec ſcientiam diſcipulus poterit obtinere, ſi doceri pro ſua voluntate contenderit; ægrotus quoque nunquam poterit recipere ſanitatem, ſi pro ſuo fuerit curatus arbitrio. Sed quia nobis hodie contra lupum furentem ſermo eſt, arrepto paſtorali baculo tranſeamus ad Euangelicam lectionem. *Audiuit, inquit, Herodes Rex: manifeſtum enim factum erat nomen Ieſu, & dicebat, quia Ioannes Baptiſta reſurrexit à mortuis, propterea virtutes operantur in illo.* Stultus de mortuo piè credit, quem feraliter perſecutus eſt viuum; Ioannes reſurrexit, & tamen confitetur ignorãs, quia in Chriſto per Chriſto reſurgit occiſus. Herodes quid egit gladius tuus, crudelitas tua quid profecit, quo proceſſit impietas tua, ſi vt, ipſe dicis rediit ad virtutes, reſurrexit ad opera diuina, qui furore tuo putabatur extinctus? Ioannes reſurrexit ſicut fateris ipſe; non hic perſona, ſed infirmitas perit; non hic Ioannes, ſed mors magis tali morte ſuccubuit; illuſa eſt pœna: carnifex habetur irriſus: ipſa eſt cognitoris miſeri decepta ſententia, quæ interemptum non perdidit, ſed promouit. *Ioannes reſurrexit à mortuis, propterea virtutes operantur in illo.* Et ſi hoſtis legis, per legem tamen ille reſurrectionem promiſſam didicerat mortuorum. Et ſi reſurrecturum Ioannem nouerat, cur inſanus occidit? Si ad totius diuinæ virtutis culmen, ſi ad totum quicquid eſt poteſtatis inſigne, tali morte ſciebat eleuandum: cur ſe tantæ mortis eſſe fecit auctorẽ? Semp febrit impietas: à phreneſi ſemper crudelitas obtinetur: carere dementia furor neſcit: in ſe nãq; ſæuit, quoties in alterum tendit: ſe punit dum percellit inſontẽ: *Mat. 6.*

ſibi

ſibi lethalis eſt totus, cum erga iuſtum crudelis exiſtit. Ecce Ioannes, vt ipſe dicis, iam viuit in Chriſto: ad tuam pœnam redit, qui venit ad omnium cœleſti munere medicinam. *Alij autem dicebant, quia Elias eſt: alij verò dicebant, quia Propheta eſt; aut quaſi vnus ex Prophetis. Quo audito, Herodes ait: Ipſe eſt Ioãnes quem ego decollaui, hic reſurrexit à mortuis.* Maleuolo quidẽ, & veraci ſenſus teſtis ipſe criminis ſui, aſſertor ſceleris ſui, ſui facinoris accuſator exiſtit. *Ioannes quem ego decollaui ipſe eſt; hic reſurrexit à mortuis.* Verum dicit: nã ſicut in Chriſto ſui reſurgunt, ita in ſuis ipſe patitur Chriſtus: & ſicut honor capitis ad membra pertendit, ita membrorũ pęna ad dolorem capitis ad capitis redundat iniuriam. *Ioannes, quem ego decollaui ipſe eſt.* Iſte Rex ſapiens, egregius iudex, cenſor morum, diſciplinæ cuſtos, vindex innocentiæ, criminum pœna, quod decollauerit Ioannem dicit, quare decollauerit tacet: ne poteſtatem regiam tanti facti confunderet turpitudo: ſed Euangeliſta prodit, vt interfectoris dedecus interfecti producat ad gloriam. *Nam ipſe Herodes, inquit, miſit, ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in carcere propter Herodiaden vxorem Philippi fratris ſui, quia duxerat eam vxorem. Dicebat enim Ioannes Herodi: Non licet tibi habere vxorem fratris tui.* Herodias, quæ vxor eſſet duorum fratrum ſceleris amore contendit, vt affectio ne violaret affectum, & ſociaretur Herodi Herodias, ne eſſent vel nomine diſſimiles, qui erant ſcelere, moribus, vitaque conſimiles: & iungerentur vocabulo, quos criminum iunxerat turpitudo: hæc ergo Hærodias inſidiabatur Ioanni. Herodes adulteræ non vincebat animum, nefas tamen adulteræ differebat. Illa, ne eſſet arguens, arguentis tendebat ad mortem, ille ut placeret inceſtę, captiuus ipſe iuſtum tantum tenuit, vinxit incluſum, quia in innocentem reus facilè non poterat dictare ſententiam. *Cum accidiſſet, inquit, opportunus dies, Herodes natalis ſui cœnam fecit principibus, tribunis,*

bunis, & primis Galilaa, cumq; intraſſet filia ipſius Herodiadis, & ſaltaſſet, & placuiſſet. Herodi, ſimulque recumbentibus, Rex ait puella, Petè à me quod vis, & dabo tibi, Et iurauit illi quicquid petieris, dabo tibi, etiam ſi dimidium regni mei. Ingratus, inhumanus rex, qui virtuti tantæ, tam glorioſo labori, tam memorabili facto, non totum regnum ſuum, ſed dimidium dedit. Et quare ſibi vel pro parte ſeruauit, qui poſt tantam domus ſuæ gloriam, poſt tantam familiæ ſanctitatem, poſt tale caſtitatis exemplum, eſſe, videri, viuere non debebat? Illa ergo criminis filia, non naturæ, non tam ad matrem, quàm ad ipſam ſentinam ſui ſceleris mox currit; vt quæ fluida tota, tota ierat reſoluta, ſæua, & truculenta reuolaret, & vt de ipſis artiuus loquar, vt tragœdiam nefandam caneret, quæ impleuerat turpiſſime comœdiam. *At illa egreſſa dixit matri ſua: Quid petam? Illa verò dixit, caput Ioannis Baptiſta. Et ingreſſa ſtatim cum feſtinatione ad Regem, petiuit dicens: Volo vt protinus des mihi in diſco caput Ioannis Baptiſta. Et contriſtatus eſt Rex propter iuſiurandum, & propter ſimul recumbentes, noluit eam contriſtare, & ſtatim Rex miſſo ſpiculatore iuſſit afferri caput eius ille autem abijt, & decollauit eum in carcere, & attulit caput eius in diſco, & dedit illud puella, & puella dedit illud matri ſua.* Sic iudicat mens oppreſſa crapulis, ſoluta vino & toto quodammodo ebrietatis demerſa naufragio. *Volo, vt protinus des mihi in diſco caput Ioannis.* Serpentis germen caput hominis petit, cui ſuum caput ſententia principali ſciebat ad dictum, dicente Deo; Ipſe ſeruabit caput tuum, & tu illius obſeruabis calcaneum. In longum nos trahit prolixitas lectionis, & ſatis in altum promouit loci ipſius immenſa profunditas. Differamus hodie quæ ſequuntur, ne dum ſermo feſtinat ad finem, quæ ſunt prolixè dicenda tranſmittat. Id in clauſula noſtri commendamus eloquij, quod ſine cauſa cucurrerit ſerpens; nam tota germina ſerpentis antiqui *Gen. 3.*

iſte

iſte Ioannes noſter interemit, & effuſione ſui ſanguinis extinxit occiſus.

De Decollatione diui Ioannis Baptiſtæ. Sermo CLXXIIII.

HErodianæ cœnę cruentas epulas, coniugium ſic ferale, tunc terra, tunc cęlum, hodie mecũ veſter horruit, & expauit auditus. *Herodes, inquit, natalis ſui cœnam fecit.* Benę cęnam, quia nõ luci, ſed tenebris addictus eſt hic natalis, in quo noctis filius natus eſt, non diei, *Natalis ſui, inquit, cœnam fecit principibus, tribunis, & primis Galilææ.* Quid egit incauta, & cæca ſemper impietas? Omnes euocat poteſtates, vt non tam multos conuiuij ſui ſocios, quàm innumeros criminis ſibi teſtes aſſumat, & tot habeat facinoris ſui arbitros, quot habuit præſides diſciplinæ. *Cumque intraſſet filia ipſius Herodiadis & ſaltaſſet, inquit, & placuiſſet Herodi.* Reſpondit ſuo turpis generi, dum Patri complacet turpiori: de adulterio nãque non niſi turpis debuit procreari: quæ fractis greſſibus, corpore diſſoluto, diſiuncta compage membrorum, fluentibus ex arte viſceribus, tota patri fieret deformitate formoſior. Et re vera ſuam credidit tũc Herodes cum talem vidit: nam putaſſet alienam, ſi pudicam vel aliquantulum peruidiſſet. Serpens tunc latebat in fœmina, quæ reptans greſſibus flexuoſis lethale toto corpore virus effudit: vt diſcumbentium mentes, furor venenum corpora sauciaret: homines verterentur in beſtias, nec vino, iam tales, ſed ſanguine potarentur: nec pane rabidi, ſed carnibus veſcerentur humanis. Tales vtique, tales reddidit, quibus adhuc fumante ſanguine caput intulit tũc Ioannis: vt illud Pſalmiſtæ canticum probaretur: Dederunt carnes ſanctorum tuorum beſtiis terræ: effuderunt ſanguinem eorum tan- *Pſal. 78.*

quam

quam aquam. Ecce quid pariũt totis noctibus protracta conuiuia : ecce quid generat quod cum mẽſura emitur, & ſine menſura bibitur vinum; ecce quo præcipitatur caro, cùm ad luxuriæ facinus voluptatis inflãmatur incendijs. Rogo quid tãtis cuneis arctatur? Sufficit infelix caro ſibi ſuis caſibus ad ruinam, atteſtante Propheta cùm dicit; Vt quid irruitis in hominem, interficitis vniuerſi vos tãquam parieti inclinato, & maceriæ impulſæ? Iacebat in Herode caro oppreſſa crapulis, ebrietate captiua, quæ titillante luxuria, & nõ tã ludente, q̃ illudẽte laſciuia, promitteret quicquid turpitudo peteret ſe daturam. *Pete à me quod vis, inquit, & dabo tibi: & iurauit illi.* Iurat miſer, dum quicquid honeſtatis eſt & virtutis abiurat. *Pete à me quod vis.* Quid peteret luxuria, niſi caſtitatis interitũ, pudicitiæ necẽ, mortẽ ſibi ſemper contrariæ ſanctitatis? *Volo vt des mihi in diſco caput Ioannis.* Si caput viri eſt, iuxta Apoſtolũ, Chriſtus, iam tunc nouello ore antiquiſſimus ſerpens Chriſti domini tendebat ad mortem. *Volo, vt des mihi in diſco caput Ioannis* Iam tunc auidus draco in ſerui capite domini deguſtabat ſitiens paſſionem. *Volo, vt des mihi in diſco.* Cur in diſco, cur precioſè geſtas, quem viliter occidis, niſi quia, Precioſa in conſpectu dñi mors ſanctorum eius? Hoc ipſum quod vis non agis, quomodo ipſa vis: quia agit te ſuperna ratio aliter quàm vis: in illo quidem tunc ferali antro, nõ aula Regis, rabies tunc fera paſtum ſuum credidit, cùm caput martyris vidit: totum ſuum ſenſit, cùm liquorem ſacri ſanguinis ſitiens, aſpexit: ferculum crudelitatis ſuæ toto ore, totis faucibus contendit, & conatur abſorbere. Sed Ioannes venit in ſublimi poſitus, vt lucerna ſuper candelabrum, tenebras vt fugaret, dicente Domino: Ille erat lucerna ardens & lucens. Venit Ioannes, vt iudex in tribunali reſplendens, vt qui arguit adulterium, exponeret & damnaret homicidam: & qui piè viuẽs incæſtum vocaret ad pœnitentiam, reſeruauerat ad ve-

Pſal. 61.
1. Cor. 11
Pſ. 115.
Ioan. 5.

niam, homicidiũ etiam dãnaret occiſus. Quàm quæſo meretur veniam, qui in morte Ioannis ipſam pęnitentiam tam crudeliter interemit? Gratis cucurriſtis Herodes, Herodias, nomina nõ affectione ſociata, ſed crimine; quæ vocem intercipi poſſe ſtultiſſimè credidiſtis. Ego ſum, inquit, vox clamantis in deſerto. Vox
Ioan.1. occidi non poteſt, ſed magis clamat anguſtijs corporis abſoluta. Sic vox Abel in ſuo iam effuſa ſanguine magis ſonat, magis penetrat, magis pertendit ad cœlum. Sic nunc Ioannes toto orbe clamat, totis ſæculis faci-
Gen.4. nus veſtrum cunctis refert, & oſtentat in gentibus. Ecce Ioannes Chriſti capite gloriatur, qui capite putabatur addictus. Ecce eo die quo tu finiſti tuũ, ille ſibi natalem cæli conquiſiuit: quia quando tuus ortus merſit in finem, tunc illius finis ortus eſt in natalem. Iuſtus enim tũc inchoat viuere, cum pro Chriſto meretur occidi; transfertur iſta morte vita martyris, nõ aufertur: morte magis claruit, qui ob hoc mortuus eſt, vt viueret in æternum. Ecce tu iaces in morte: Ioannes viuit occiſus. Tu fucatam murice purpuram perdidiſti, Ioãnes cruore ſuo fulgenti purpura ſemper gloriatur indutus. Tui conuiuæ nunc participes efficiuntur in pœnis, Ioànnes cæleſti menſa cum choris veſcitur Angelorum. Ille audit cæleſtem iugiter ſymphoniam, tu audis inferni ſemper gemitum & ſtridorem. Ille meretricis tuæ, ſaltatricis tuæ addictus in precium, nunc regno, nunc præmijs cæleſtibus honoratur: tu mercedẽ
Gen. 39. ſententiæ tuæ cum tua filia in tartaro percepiſti. Veſtimentum Ioſeph, cùm adulteram fugeret, dereliquit: Ioannes ne videret adulteram, ipſum proiecit & corpus. Ioſeph, ne adulterium faceret, libens carcerem ſuſcepit: Ioãnes, vt augeret adulterium, eremum carcere commutauit. Ioſeph ſomnia dum reuelat, euaſit ex morte: Ioannes, vt Dei filium reuelaret, ſuſcepit & mortem. Ioſeph dum panem præparat temporalem, ex auro torquem meruit, & honorem: Ioãnes, vt oſtẽ-

deret

deret cæleſtem credentibus panem, martyrij torquẽ meruit ex cruore. Meritò in natis mulierum cunctis maior eſt hic Ioannes; qui non ſolũ adulteras arguit, ſed & licita mulierũ conſortia virginitatis amore calcauit. Et ſi Ioannes tantus, Ioannes talis, tanta eremo ſeparatus à fęminis fœminarum pericula non euaſit, quis eſt qui inter fęminas viuens euaſurum ſe ſine labore maximo, maxima ſine cautione confidit, niſi is qui ſancto alitur ſpiritu? Qui cum genitore, natoque vnà cuncta diſponit ſæcula per æui omnia ſpatia. *Matt.11*

De Marcellino Epiſcopo Vicohauentino, & diuæ Mariæ virginis partu. Sermo CLXXV.

OMnium quidem rerũ primordia ſunt dura, ſed duriora ſunt omnibus primordia generantis Sã cta Eccleſia Rauennas vt primum pareret, viam fecit angores pertulit, ſenſit dolores. Et hoc egit fratres, vt ordinem partus diuini toto veritatis tramite cuſtodiret: nam poſteaquam primogenitum totius creaturæ Virgo mater vt pareret, viam totius patriæ percucurrit, ſic virgineus partus, ſic primitiuorum eſt dedicata natiuitas. Et neceſſario, fratres, via generatur in via. Ego ſum, inquit, via: vt omnis aditus excluderetur erroris, & viator tandem cœlum peteret, qui terreni itineris incaſſum diu ſudores pertulerat & labores. *Et factum eſt in diebus illis, inquit Euangeliſta: Exijt edictum à Cæſare Auguſto, vt profiteretur vniuerſus orbis. Aſcendit autẽ & Ioſeph à Galilæa de ciuitate Nazareth in Iudeã ad ciuitatem Dauid, quæ vocatur Bethlehem, eò quòd eſſet de domo & familia Dauid, vt profiteretur cum Maria deſponſata ſibi vxore pragnante. Et factum eſt in diebus illis, impleti ſunt dies vt pareret: & peperit filium ſuum primogenitũ.* Liber hic aliquid de dolore dicere. Edicto Cæſaris, & pagani dominus obtemperaturus occurrit, & decre- *Ioan.11.* *Luc.2.*

to principis Chriſtiani, ſeruus adhuc aliquis irreuerẽ ter obſiſtit? Verùm, quia neque proſpera aduerſis, neque gaudijs miſcenda ſunt triſtia, his omiſſis hodierni germinis lætitiã proloquamur. Habeat modò natus, qui primum natus eſt primogeniti reuerentiã, teneat & honorem: Marcellinus hodie vernaculi partus totũ rapuit & conquiſiuit affectum. Circũſtant filij, adſunt propinqui, cognatio tota cõcurrit, familia exultat omnis, & ipſa penetralia domus tripudiant & lætantur: quia videre oculis, ſuſcipere manibus, hodie primum ſanctæ genetricis partum, ſobolemque meruerunt. Ipſa quoque genitrix ſponſa mater & virgo, in ipſo ſponſi ſui thalamo, in ipſo coniunctionis ſuæ cubiculo, genuiſſe noua gratulatione miratur. Sed neminem turbet, nullum moueat, ꝙ in thalamo ipſo ſpõſa ipſa cernitur peperiſſe: ta is non eſt de crimine, ſed de virginitate conceptus: quãdo in tali germine cæleſtis partus eſt, non humanus: nec vllus hic eſt ſiniſtræ ſuſpicionis locus vbi ipſe ſponſus ſponſæ ſuæ teſtis habetur, & cuſtos. Quicunque ſollicitus es de facto, eſto de exemplo maximo perſecurus: & præcedentis trepidatio ad tuã cautelam proficiat, & munimen. Ioſeph ille maritus ſolo nomine, conſcientia ſponſus, prægnantem ſponſam fluctuans & anxius intuetur: quia neq; accuſare innocentem, neque prægnantem poterat excuſare: tacere tutum non erat, erat loqui periculum. Admittit, non prodit crimina accuſatór inſontis. Erat ipſe teſtimoniũ caſtitatis, erat cuſtos pudori; aliud nouerat, aliud intuebatur, confundebat Virginis fides: actus & vita in biuio, mens iuſta & ſanctus animus, ancipiti cogitatione torquetur: ſentit, ſed tantum non poteſt penetrare ſacramentum: quia nec accuſare poterat, & defenſare penes homines nõ valebat. Meritò mox occurrit angelus: meritò reſponſum ſubuenit: mox diuinum, cui humano deficiente conſilio iuſtitia non deficit. Et quid dicit? *Ioſeph fili Dauid, noli timere*. Qui nihil

fecerat,

fecerat, quid timebat? Timebat, quia & ſi nullus in facto reatus erat, erat in cauſa maximus pauor. Sanctus animus quicquid non aſſequitur, expaueſcit. Caue ergo homo de partu noſtræ matris taliter diſputare, cũ angelum reſpondiſſe ſufficiat. *Noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in illa natum eſt, de ſpiritu ſancto eſt.* Fęliciter parturit, quæ virginitatis coronam magis magisq; pariendo conquiſiuit, & gloriam. Hic verò qui nobis hodie natus eſt, ſemper retia tetendit in mare. Nemo ergo miretur ſi piſcatorem Petrus geſtiuit habere collegam. Orate ergo fratres, vt piſcari mereamur homines, qui hactenus piſces capere hominum laborauit ad vitam.

De cæco. Sermo CLXXVI.

DEus quoties deſperatas humanorum curat corporum paſſiones, deitatis ſuæ toties potentiã pãdit: ſed in vna eademq; infirmitate, quando ordinem ſuæ curationis immutat, cauſas propter quas hoc faciat, facit nos altius perſcrutari. Nam iuxta viã ſedenti cæco, viſum ſola reſtituit iuſsione: alij à natiuitate cæco nato, nõ lumini, ſed tenebris & cui natura viſum inuiderat, atque ipſa quæ parat, & aperit oculos, oculos clauſerat, & negarat Chriſtus imponit lutum: & collyrio materiali fingit, facit, procurat oculos, non recurat: vt creante, non medicante manu inde homini ſuppleret lumina, vnde hominem fecerat totum. Iſte verò cæcus, cuius nobis Euangeliſta Marcus retulit curam, ſic nouo ſanatur modo, vt omnes compellat exquirere, cur contumax cæcitas moram facere ſic præſumit authori: cuius nutu, viſu, iuſſu infirmitates pereunt, redeunt ſanitates, vita oritur, mors finitur, ſtant omnia, cuncta dilabuntur. *Venit, inquit, Ieſus Bethſaida, & adducunt ei cæcum, & rogabant eum, vt eum tangeret, & apprehẽſa manu cæci, eduxit eum foras extra vicum.* Quaſi

Ioan. 9.

Mar. 8.

cum

eum curare nō potuerit in loco: aut beneficio loci indiguerit, vniuerſis qui contulit viſum. Hæc eſt Bethſaida, cuius perfidiam dominus exprobrat, dicens: Væ tibi Chorozaim, væ tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro & Sydone virtutes factæ fuiſſent quæ in te factæ ſunt, olim in cilicio & cinere pęnitentiam egiſſent. Ergo apprehenſa manu eius de domo infidelitatis educit, leuat eum de perfidiæ ſeſſione: vt ante fidem, quàm oculos daret, ante menti, quàm corpori redderet ſanitatem, ante præberet, humani ducatus obſequium, quàm diuinæ virtutis operaretur inſigne. Illi rogabant vt vel tangeret eum: ſed Chriſtus, qui horrere neſcit pauperem, pauperem ſcit amare, totam dedit pauperi manum, & debilitati Deus publicam præbuit ſeruitutē, vt homo non horreat hominem, & videns non videntem videat: & duce manu cæcum lucis faciat neſcire orbitatem: nec dicat homo, non habet manus mea qđ det pauperi, det ipſam manum pauperi, & plus erit manum pauperi dediſſe, quàm nummū: iter præbuiſſe pauperi, quàm pauperi panis dediſſe fragmentum.

Matt. 11

Et eduxit eum foras extra vicum, & expuit in oculos eius. Dominico ſputo vacuas oculorum replet lacunas, diuino ore luciferam dat ſaliuam, vt ſancti roris gutta baptizaret oculos peccatoris, vt aperiat venia, quos clauſerat culpa. Nemo ergo dubitet diuino imbre tota areſacta mortalia membra poſſe reuiuiſcere; cùm videat parua Dominici ſputi gutta arentes cæcitate oculos ſubitò ſic ſuſcitatos in lucem. Exurgent, inquit, Iſaias, mortui, & reſurgent qui in monumentis ſunt, & lætabuntur qui ſunt in terra. Quomodo? Ros enim qui abs te eſt, ſanitas eſt illis: quod eſt pluuia ſemini, hoc reſurrecturis Dominicus imber. *Et impoſuit illi manus.* In faciendo, in reparando, in componendo hominem dominicæ manus curatrices hominibus ſemper adſunt. Manus tuæ, inquit, fecerunt me, & plaſmauerunt me. *Et interrogauit eum ſi aliquid videret.* Interrogat

Iſa. 26.

Pſ. 10.

gat vt homo, operatur vt Deus. Qui videt abdita terrarum, qui cordis intuetur occulta, cui omnia ſunt nuda quæ ſunt tecta omnibus, in opere ſuo, in oculis ſuis videre quærit, laborat ſcire, alio referente cognoſcit? Abſit. Sed interrogat vt præſentes ſcirẽt, futuri cognoſcerent, cæcitatis huius non eſſe ſimplicem, ſed myſticam curam. Deniq; non lumen, ſed auroram quandã, lucemq; erumpentem datam ſibi adhuc qui curabatur, Domino interrogante, reſpondit: *Video, inquit, homines vt arbores ambulantes*. Imperfectis oculis grãdeſcunt formæ, turbantur ſpecies, res fallũtur ipſæ: quia non iam viſionem capiunt, ſed adhuc vmbram ſuſtinent uiſionis. Et quare tamen ſicut arbores, non ut columnæ, aut aliud quid, neque ſtantes, ſed ambulãtes? *Pſal. 39* Quia poſt curam Chriſti viderat, quòd homines velut arbores tranſirent in hoc ſæculo, non manerent; temporalem plantationem germinis humani eſſe in hac vita mox videt quem curauerit Chriſtus. Iteranda eſt ergo cura Chriſti, vt perfecti oculi futura certa, manentia videãt, & æterna. *Iterum, iuquit, poſuit manus ſuper oculos eius, & cœpit videre: et reſtitutus eſt, ita vt clarè videret omnia, & miſit illum in domum ſuam, dicens: Vade in domum tuam, & ſi in vicum introieris, nemini dixeris.* Aperiatur iam ſpiritualis intelligẽtia, vt qui ſit iſte cæcus cognoſcamus, & quare non ſpontè venit, ſed ab alijs adducitur, & ducitur manu Chriſti, & educitur extra vicum, & alibi recipit viſum, qui diu apud ſuos longam ſui pertulerat orbitatem: & expuit in oculos eius, & iteratur diuinæ manus impoſitio, & cui videre extra domum datur, quid viderit, quomodo viderit, per quem viderit, ſuis dicere non donatur. Fratres, cæcus iſte eſt Iudæus, qui in ſynagoga, hoc eſt, in perfidiæ domo, & in vno, hoc eſt, in conuentu malignantium, ignorantiæ cæcitate tenebatur, & ſedebat oppreſſus. Hinc eſt, quòd non veniebat ad Chriſtum, ſed venit ad eum Chriſtus, & apprehendit manum eius, vt do-

no

no vocantis, non beneficio legis, non proprio curatum ſe gloriaretur arbitrio. Educit eum foras, vt in Eccleſia lucem fidei videat per libertatem gratiæ, qui ſub legis velamine nil videbat. Imponit ei primùm manum, vt videat tranſire vmbram legis: vt Sacerdotes, Scribas, Phariſeos, & figuram totam Iudaicæ obſeruantiæ videat velut arbores præterire: quæ vt naſcuntur, vireſcunt, floreſcunt, fructificant in tempore: ſic cum tempore ſeneſcunt, pereunt, euaneſcunt. Iterum imponit ei manum, vt reſurgens non iam caduca videat, ſed æterna, & videat quicquid eſt diuini luminis
Acto. 9. honoris, & gloriæ; ſicut ille magnus ex ipſis Paulus, qui extra vicum, & in via Iudæus cecidit, cecidit vt reſurgeret Chriſtianus, & cæcatus eſt in lege, vt videret in
1. Cor. 13 gratia: ſicut ab ipſo prohibetur. Nunc uidemus in ſpeculo & in ænigmate: tunc autem videbimus facie ad faciem. Tunc, quando quod ſepultum eſt in morte ſurget in vita, & quicquid ſatum eſt in contumelia, ſurget in gloria.

Deuotiſſimi ſanctiſſimiq; viri Petri Chryſologi ſermones finiunt: Deo optimo Maximoq; auxiliante.

Fine

1007.514

247

R. SALVAREZZA
RESTAURO
Via Val Sassina, 58
Tel. 899.223

Digitized by Google

Digitized by Google